

تصویر ابو عبد الرحمن الکردي

بکھاری لال

۱-۶

تہذیب: عوسمان محمد رشید

به هاری دِلان

۱-۶

نه‌ندازیار
عوسمان محمد ره‌شید

رشید، عثمان محمد، ۱۳۳۰ -

به هاری دلان / عوسمان محمد ره شید. --- تهران: احسان، ۱۳۸۴.

ج، ۴۳۵ ص.

ISBN: 964-356-474-6

کردی.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. اسلام --- مسائل متفرقه. ۲. اخلاق اسلامی. الف. عنوان.

۲۹۷/۰۲

ب ۴/۸ BP

۱۸۰۷۴ - ۸۴م

کتابخانه ملی ایران

به هاری دلان

نمناذ یار عوسمان محمد ره شید

✦ ناماده کردنی:

نمشری نبجسان - تاران

✦ بلاؤکار:

یه گهم - ۲۰۰۶

✦ چاپی:

مه هارت - تاران

✦ چاپخانه:

۳۰۰۰ دانه

✦ تیراژ:

✦ ژماره ی سپاردنی: (۳۵۳) ی سالی (۲۰۰۵) ی کتیبخانه ی گشتی هه ولیری دراوه تن

ما فی له چاپدانه وهی پارتیزاوه

◀ فروشگاه شماره ۱: تهران - خیابان انقلاب - روبروی دانشگاه - مجتمع فروزنده - شماره ۲۰۶ - تلفن: ۶۶۹۵۲۴۰۲

◀ فروشگاه شماره ۲: تهران - خیابان ناصر خسرو - کوچه حاج نایب - شماره ۱/۱۱ - تلفن: ۳۳۹۰۲۷۵۰

سندوق پستی: تهران ۳۸۵ - ۱۱۴۹۵

ISBN: 964-356-474-6

ژماره ی نیونه ته وایه تی: ۶-۴۷۴-۳۵۶-۹۶۴

لشر احسان

به ناوی خوای به خشندهی میهره بان

ناوه روک

۱	به رگی یه که م
۸۶	به رگی دووهم
۱۷۱	به رگی سییه م
۲۵۵	به رگی چوارهم
۳۳۳	به رگی پینجه م
۳۸۵	به رگی شه شه م

به هاری دِلان

به هاری پر نه فسوونی جوانی ملوانکه یه که له هـاژهی
شه مال و هه ناسهی هه لاله و هه نسکی هه ورو هه نگوینی
هه لوزه و هه نار و هه رمی و هه میشه هه دیدای بارانی گهشت و
سهیرانی دهشت و تریفهی گول و جلوهی دل .

به لام ! نه فسووس به هاریک به و فهرشی جوانی یه ،
ته مهنی له نیگز ناسکتره و له ته قینی دهنکه هه نارنک
زووتر ناوی یاقووتی نه پژی ، هه ره به یاندا خوړی
نه و ناوا نه بی .. جا مروف نه گهر بیهوی له هه میشه
به هاریکدا ژبان بگوزهرینی نه واهک سه عدی شیرازی
مه گهر له سه هیرانگای کتییدا (گولستلن) یکه پیکبهینی ،
مه گهر له گه لفواره ی نایه ته کان و باخچه ی سوره ته کان و
سه رچاوه ی جوز نه کاندا به هاری دلی مژاویدیر
بکات و له ژیر نه سیمی نزاکه ی ره سولی نازداردا (دروودی
خوای له سه) قورئان ببیته به هاری دلی و روناکای ری و
چراوگی ژینی و شه فاعه تکاری پوژی په سـالانی ... که
زنجیره ی (به هاری دِلان) یش هه ره له ژیر سایه ی نه و
نزیاهه ناوی خوای لی هینراوه و هه ره به هیوای نه و
نزیاهش دریزه به چهند بهرگینکی ته مهنی نه دات .

پیشہ کی چابی دووہم

سو پاس و ستایشی بی پایان بُو خَوای پەروردگار و درودو سہ لامیش
لہ سہر گیانی پیغہ مہر و یارو یاوہر و شوین کہوتوان ....

بہاری دَلان لہم چابی دووہمدا بہ کوکراوہیی دیتہ خرمہت عاشقانی
بہرنامہی خواو لہ گہل ہندی بڑار کردن و زیادکردن دا کتیبخانہی
نیسلامی کوردی دہرازیئتہوہ ، بہ لکو بہ فہرئی خوا دہرمانی دل و
چارہ سہری دوو دلی و گومان و پووناکی پی بیت بُو پرواداران ....

لہ بہشی یہ کہمدا باسی کارہ ساتہ کہی ۱۱ ی سیبتہ مہری نہ مہریکا
کراوہ ہمرچہ نہ کومہ لی (القاعدہ) لہ چہند شریئتکدا نہ یگر نہ
نہستوی خویان و ، بہ بُوچوونی نہوان کاریکی مہزنیان کردوہ ، بہ لام
ہمرچون بیت نہینی زور ہہیہ لہم کارہ ساتہی ہزارہی سی یہم دا کہ
رہنگہ (۵۰) سالی تر کہ شف بکریٹ و وینہ کہ بہ تہواوہ تی بکہ ویتہ
بہرچاو .... لہ دنیای (مخابرات) دا ہزاران شریٹ و بہ لگہ نامہ
دروست دہکریٹ و چاوو راوی وا دہکریٹ مروۃ سہر سام دہکات ...

ہمروہک نامارہ شی پی کراوہ لہ بہشی یہ کہمدا ، کیٹہ کہ زور لایہنی
ہہیہ و پرسپاری زور دہخولقینی کہ بی وہ لام دہمیننہوہ و لیکولہرہوانی
نہو ہوارہش ہہموو خہریکن .....

بُو نمونہ پسرپڑیکی میسری نہو ہوارہ دہلئت سہیری فرؤکہ کہی
لوکہریی بکہن کہ کہوتوتہ خواوہوہ زور بہشی فرؤکہ کہ ماوہتہوہ و
دیراسہی لہ سہر دہکریٹ ، بہ لام فرؤکہ کہی (کوپانیای عال) ی
نیسرائیلی کہ موادی کیمیای ہلگرتبوو و ہیچی لی نہ مایہوہ کاتیٹک

كهوته خوارهوه ، ئىنجا پىدەچىت ئەو فېركاشى ئەمىرىكاش موادى
كىمىيايان تيا دانرابى بۇ ئەوئى باشتر زيان بگىيەنن و هىچ ئاسەوارىكى
ئەو تۆبەجى نەهلىن .....

هەر چۆنىك يىت ئەگەر ئەو لايەنەش ئەنجامى دابى، ئەوا بە تەنها
نەكراوه وپەنگە ئەمىرىكا و ئىسرائىل خەلگىكىيان لە ئاوياندا دروست
کرد بى و كارەكەيان بۇ ئاسان كىردىن و بەپىئى بەرنامەيەكى ورد بوويىت
، ئەمانەى كە دەيلىن هەمووى بۇچوونن و هەمووشى هەروا دەمىنەوه
تا ئەو پۆژەى پەردە لەسەر راستىيەكان هەلدەماترىت كە ئەوئەش زۆرى
دەويىت .....

بەهەر حال ئەوئى بەلگەنەمىستە و بە ئاشكراش دەيىنن ئەوئەى كە ئەم
كارەساتە ئاواتى ئەمىرىكا و جوولەكەى مېنايە دى و زۆر لىزانانە
سووديان لىوهرگرتو جارىكى تر جىهانى ئىسلامى هەلدەوه شىنن و
جەنگى جىهانى سىيەمىيان بەرپا كىرد، لە كاتىكدا كە ئەوان لە و پەرى
هېز و توانادان و موصلمانانىش لەو پەرى بى دەسەلاتى و
سەر كىردەكانىشيان لەوپەرى خۇ فروشى و خۇ بەدەستەوه يانان.

ئەوانەى كە لەوبارەيەوه باسما كىردو هەوليكە بۇ تىشك خستە سەر
ئەو كارەساتە گەورەى كەدنىاي سەرقالكردووه ..

گىرمان كۆمەللى موصلمان دەستيان هەبووه لەو كارەدا ، بەلام ئايا لە
ئەنجامى ستەمى ئەمىرىكاوه نىيە بەرامبەر جىهانى ئىسلامى ؟؟؟

موصلمانان مىليارت و سىئەد مىليوئن ئەگەر كۆمەللىكى زۆركەم توندو
تىزىن بوئەبى هەموو موصلمانان باجەكەى بەدن ؟؟ باشە لای خوڤيان
توندرەو كەمە ؟؟

پیاویکی فهلهستینی له ئەمریکا گلهیی کردبوو له قەتل و عامی صهبرا و شاتیللو دیر یاسین ، دکتۆریکی ئەمریکی پێی وتبوو گلهیی چی دهکە ، ئەوێ توپاسی دهکە ههـمووی چهند سهـد کهـسیکی تـسیا کوژراوه ، ئیمه تهنهـ لهـ ئەمریکا کهـی خوێماندا نزیکهـی بیست ملیۆنمان له هیندییه سووردهکان کوشتووه !!

ئهمه بێجگه لهو چهکه ئهتۆمیهی کهدايان بهسهر خه‌لکی داماوی یاباندا ، لهـم دوا ییانهـشدا ههـمو کهـس دهـزانی چهند خه‌لکی بێ تاوانیان کوشت له ئهـفغانستانا ..

به‌لێ بێنرخترین خوێن له‌لایان خوێنی موسلمانانه ، بۆیه که له‌به‌ر ئاوی پووی خوێان ویستیان قهره‌بووی زیان بو‌چهند ئه‌فغانیه‌ک بکه‌ن یه‌کی دووسه‌ دۆلاریان دانی ، له‌ملاشه‌وه داوایان له‌ لیبیا کرد قهره‌بووی زیان بدات به‌ خێزانی ئه‌وانه‌ی که له‌ فڕۆکه‌که‌ی لۆکه‌ربیدا تیاچوو بوون ، ده‌زانن چهند ؟؟ یه‌کی ده‌ ملیۆن دۆلار !!! ئایا ئه‌مه بانیك نیه‌و دوو هه‌وا ؟؟ ئایا موسلمانان نا هه‌قیانه‌ پ‌قیان له‌ پ‌ه‌فتارو سته‌می سته‌مکاریت ؟؟ ناخرکی هه‌یه سته‌مکاری خوش بویت ؟؟

ئەمریکا باش ده‌زانی که له‌ چهند سالی داها تووا عه‌جزی ئابووری ده‌گاته (۱۸) تریلیۆن دۆلار بۆیه تا قه‌ شتیك که رزگاری بکات داگیرکردنی بیر نه‌وته‌ کانه‌و هه‌رچیش ده‌کات بو‌ئه‌وه‌ به‌ سته‌یه له‌ ژێر په‌رده‌ی نه‌هیشتنی ئی‌ره‌ابدا ...

به هاری دِلان

به رگی یه که م

پیشه‌کی

سوپاس وستایشی بی‌پایان بۆ خوای په‌روه‌دگار و درودوسلاویش له‌سه‌رگیانی
حه‌زرت و یارویا و مران و شوین که‌وتوان .

حه‌زرت ﷺ هه‌میشه دوعای ده‌کرد (اللهم يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك)
ئهی ئهو خوایه‌ی که دله‌کان به‌ده‌ست تۆوه‌یه و هه‌ر چۆنیکت بوی ده‌یگۆری ، دل
دامه‌زراوم بکه له‌سه‌ر ئاینه‌که‌ت ... هه‌روه‌ها له‌دوعایه‌کی تر دا به‌هه‌موو ناوه‌ جوانه‌کانی
په‌روه‌دگار ده‌پارێتوه که قورئانی پیروژ بکا به‌به‌هاری دلی و پووناکی سنگی و
لابه‌ری خه‌می (... أسألك بكل اسم هـولك ... أن تجعل القرآن العظيم ربيع قلوبنا ،
ونور صدورنا ...)

ئیمه‌ش به‌باسوخواسیکی قورئانی و ئیمانی یه‌وه هاتینه خزمه‌تتان و له‌دوعاکه‌ی
حه‌زرت هوه ﷺ ناومان نا (به‌هاری دلان) به‌وه‌یوایه‌ی که دله‌کان بگه‌شینوه و زیاتر
دامه‌زراوین له‌سه‌ر دوا په‌یامی خوایی بۆ به‌ره‌ی ئاده‌می ...

له‌ته‌وه‌ری یه‌که‌مدا ، له‌خزمه‌ت سووره‌تی (محمد) دا ده‌بین و پاشان له‌به‌ره‌وه‌ی
سوهره‌که‌هه‌ول و تیکۆشان و به‌ختکردنی سه‌رومال و شه‌هید بوون ده‌کات ،
چه‌ند نمونه‌ی هه‌ول و خه‌بات و شه‌هیدی باس ده‌که‌ین .

له‌ته‌وه‌ری دووه‌م دا باس له‌تیگه‌یشتن له‌قودهرت و ده‌سه‌لاتی خواده‌که‌ین ، که
ئهویش بۆ هه‌موو موسلمانیک پیویسته به‌گشتی و بۆ بانگخوازان زۆر پیویسته
به‌تایبه‌تی ...

له‌ته‌وه‌ری سێیه‌م دا باسی چه‌ند نمونه‌یه‌که ده‌که‌ین له‌پیلانی دوژمنان ...
له‌ته‌وه‌ری چواره‌م دا باسی بلأوبوونه‌وه‌ی په‌یامی ئیسلام ده‌که‌ین ، به‌فه‌زلی
خواو هه‌ول و دامه‌زراوی موسلمانان له‌سه‌رتاسه‌ری جیهان دا .

له‌ته‌وه‌ری پینجه‌م دا باسی ئومه‌تی ئیسلام ده‌که‌ین و تیشک ده‌خه‌ینه سه‌ر
هه‌ستانه‌وه‌ی موسلمانانی ئاسیای ناوه‌پراست ...

له‌ته‌وه‌ری شه‌شه‌م دا باسی گه‌رد نه‌گرتنی دل و دنیایی ده‌که‌ین به‌رامبه‌ر ئهو
هه‌موو موعجیزانه‌ی که له‌قورئان و سوننه‌تدان .

که ئه‌مانه‌ش هه‌مووی دلۆپیکه له‌ده‌ریایه‌که و له‌بواریکێ ئاواکه‌م دا هه‌ره‌وه‌نده
ده‌توانی‌ت باسی لیوه‌بکری‌ت ..

دياره ههول و تيكوشان و جهاد كردن چله پويه و لوتكه‌ي ئيمانە (و ذروە سنامە
 الجهاد في سبيل الله) ههروهك پيغه مبهه ۞ فهرموويه تي ، بويه ههق وايه له خو مان
 بپرسين چهنده تي كو شواوين و تيده كو شين له ري خوادا ، مه گهر داوامان لي نه كراوه
 كه به چاكي جهاد بكهين ؟! ۞ و جاهدوا في الله حق جهاده هو اجتباكم وما جعل عليكم
 في الدين من حرج ، ملة ابيكم ابراهيم هو سماكم المسلمين من قبل ، وفي هذا ليكون
 الرسول شهيدا عليكم وتكونوا شهداء على الناس ، فاقيموا الصلاة واتوا الزكاة
 واعتصموا بالله هو مولاكم فنعم المولى ونعم النصير ﴿ الحج : ٧٨ .

واته : ههول و کووشش و خهبات بکهن له پینناوی خوادا به وشییوهیهی که شایستهیهتی چونکه هه ره هه لیبراردوون بو نهو کاره له ناو خه لکدا و ، له ناین و بهرنامه کهیدا هیچ جوړه شتیکی نارهوا و قورس و گرانی بو بریارنه داوون ، نهه بهرنامهیه پړی وشوین و بهرنامهی ئیبراهیمی باواتانه ، که پیشتتر هه ره نهو ناوی ناوون موسلمان و ، لهه قورئانه شدا به موسلمان ناسراون ، تا پیغه مبهه بهیته شایهت به سههرتانه وه که په یامی خوی پی راگه یاندوون و ، ئیوهش به گه یاندنی نهو په یامه ، ببه شایهت به سههرتانه خه لکی یه وه ، که واته نویره کانتان به چاکی نهه انجام بدهن و ، زه کاتیش بدهن و ، پشت به خوا بههستن ، چونکه هه ره نهو زاته یارو یاوهرتانه ، دلفیابن که یارمه تیدهریکی چاک و ، پشت و په نایه کی مه زنه .

دوژمنان زانیویانه که سهرچاوهی هیژ و گه‌وره‌یی موسلمانان قورئانه ، بویه ههر له‌کونه‌وه هه‌ولیان داوه گوی له‌قورئان نه‌گیری و خه‌لکی لی‌دووربخه‌نه‌وه ، هه‌روه قورئان ده‌فهرموئ ﴿وقال الذين كفروا لاتسمعوا لهذا القرآن والغوا فيه لعلکم تغلبون﴾ فصلت — ۲۶- واته : کافره‌کان ده‌لین گوی بۆ ئه‌م قورئانه مه‌گرن و غه‌لبه‌غه‌لب بکه‌ن به‌لکو که‌س شوینی نه‌که‌وئ و سه‌ریکه‌ون .

له سه رده می نویسد دا پیاوئیکی روژئاوایی فیلباز به ناوی کاتلی دهلی (پیویسته قورئان که گرنگترین چهکی ئیسلامه به کاری بهین دژی ئیسلام ، تا به ته واوی له ناوی ده بهین ، ههروه که چون پیویسته موسلمانان تیبگه بهین که راستیه کانی قورئان تازه نین ، وه تازه کانی شی راست نین) ل ۱۶ / التغير على منهاج النبوة / جمعه أمین عبدالعزيز .

هه لۆیسته به ک له خزمهت سووره تی (محمد) دا ﷺ :

﴿بسم الله الرحمن الرحيم الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله أضل أعمالهم ، والذين امنوا وعملوا الصالحات وامنوا بما نزل على محمد وهو الحق من ربهم كفّر عنهم سيئاتهم وأصلح بالهم﴾ .

واته : به ناوی خوای به خشندهی میهره بان ، ئەوانه ی کافر و بی پروان و بهر هه لۆستی رێبازی خوا ده کهن ، ئەوانه خوا کار و کرده و هیان پووچ ده کاته وه و پاداشتی له سه ر وه ر ناگرن .

به لām ئەوانه ی که ئیمان و باوه ریان هینا وه و کار و کرده وه ی چاکیان ئەنجام دا وه و باوه ریان به و قورئانه بو وه که بۆ (محمد) ﷺ ره وانه کرا وه ، که هه ر ئەویش راسته و له لایه ن پهروه ر دگا ره وه ها تو وه ، ئەوانه خوا له گونا هیا ن خو ش ده بی ت و دل و ده رو ون و بۆ جوونیان رێک و پێک ده کات .

﴿ذلك بأن الذين كفروا اتبعوا الباطل وأن الذين امنوا اتبعوا الحق من ربهم ، كذلك يضرب الله للناس أمثاله﴾ ئەمه ش به وه ی ئەوه وه یه چونکه ئەوانه ی که بی باوه رن شوینی نا راستی که و تو ون ، به لām ئەوانه ی که باوه ریان هینا و مو سه لمان بو ون ، شوینی ئەو راستی به که و تو ون که له لایه ن پهروه ر دگا ره وه ها تو وه ، ئا به و شی وه یه خوا نمو نه ده هینی ته وه بۆ خه لکی (تا فریای خو یان بکه ون) .

﴿فاذا لقيتم الذين كفروا فضرب الرقاب حتى اذا أثخنتموهم فشدوا الوثاق ، فاما منا بعد واما فداء حتى تضع الحرب أوزارها ، ذلك ولو يشاء الله لانتصر منهم ولكن ليبلو بعضكم ببعض ، والذين قتلوا في سبيل الله فلن يُضِل أعمالهم ، سيهديهم ويُصْلِح بالهم ، ويدخلهم الجنة عرقها لهم ، يا ايها الذين امنوا ان تتصروا الله ينصركم ويثبت أقدامكم﴾

واته : کاتی له مه ی دانی جه نگدا گه یشتن به کافره کان ، بێ نه ده ست لی یان و له گه ر دنیا ن بده ن ، جا ئەگه ر به خسیر تان کردن ئەوکاته په یمانی توند و تو لیا ن لی وه رگرن و ، یان به پیا وه تی و منه تنان ، یا خود دیل به دیل نازا دیان بکه ن ، تا شه ر ئا سه واری نامینی ت ، خوا ئەگه ر به وه ی خۆی ده توانی ت به سه ریا ندا سه ر بکه ویت ، به لām ده یه ویت هه ندیک تان به هه ندیک تان تا قی بکاته وه ، بێگومان ئەوانه ی له پیناوی خوا دا شه هید بو ون ، هه ول و کو ششیا ن به زایه نادا ت . ئەوانه رینمو ویی ده کات بۆ جیگه و رێگه ی خو ش ، وه دل و ده رو ون و بیرو هوشیا ن ئا سو ده ده کات ههروه ا ده یان خاته ئەو به هه شته وه که به جو ره ها شیوا ز بۆی با سه کردو ون ، ئە ی ئەو که سانه ی باوه ر تان هینا وه

، نهگه ر ئیوه پشتیوانی له ناینی خوا بکه و ههولی سه رکه وتنی بدن ، خواش پشتیوانی له ئیوه دهکات و سه رتان دهکات ، وه پایه دار و جیگیرتان دهکات .
﴿والذین کفروا فتنعوا لهم وأضل أعمالهم ، ذلک بانهم کرهوا ما أنزل الله فاحبط أعمالهم ، أفلم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم دمر الله علیهم وللكافرین أمثالها، ذلک بأن الله مولى الذین امنوا وأن الکافرین لا مولى لهم﴾
محمد - واته : ئه وانهش که کافر و بی پروا بوون خه جاله تی و سه ر شوپی و نه گبه تی یه خه یان پی ده گریت و کارو کرده و هشیان له دنیا دا بیئا کامه و له قیامه تیشدا مایه پووچن ، چونکه ئه وان رقیان له قورئان ده بیته وه و سه زیان له بهرنامه ی خوا نیه ، ئه ویش کارو کرده و هشیان پووچ دهکاته وه .

ئایا ئه وه نه گه پاون به سه ر زه ویدا و سه رنجیان نه دا وه ، سه ره نجامی ئه و خه لکه ناله باره ی پیش ئه مان چۆن بوو ؟ خوا ی به ده سه لات مال و حال یانی به سه ردا رووخاندن ، جا بو هه موو بی باوه ران سه زای ئاوا شتیکی چاوه رپوانکراوه و درهنگ یان زوو دوو چاریان ده بیته . ئه مهش به هوی ئه وه وه یه چونکه خوا پشتگیر و پشتیوانی ئه وانه یه که بهروایان هینا وه ، له کاتی که دا بی باوه ران هیه چۆره پشتیوانیکیان نیه ...

جا به راستی زۆر پیویسته تیگه یشتن له وه ی خوا په کی له که سه نه که وه تووه و ئه گه ربیه وی دینی خوی سه رده کات ، وه کاری ئیمه ته نها بو تا قی کردنه وه یه ، هه روه ک فه رمووی : ﴿ولویشاء الله لانتصر منهم ولكن لیبلو بعضکم ببعض﴾

تیگه یشتن له وه ی که ته نها خوا (ولی) و دۆست و پشتگیری موسلمانانه زۆر جه ختی کراوه ته سه ر ﴿ذلک بأن الله مولى الذین امنوا وأن الکافرین لا مولى لهم﴾ . هه روه ها له سه ر زمانی سه زه تی موساش ده فه رمویت ﴿وقال موسى ان تکفروا أنتم ومن فی الارض جمیعاً فان الله لغنی حمید﴾ ابراهیم : ٨ وه ده فه رموی : ﴿ان تکفروا فان الله غنی عنکم ولا یرضی لعباده الکفر ، وان تشکروا یرضه لکم ولا تزر وازرة وزر اخری ، ثم الی ربکم مرجعکم فینبئکم بما کنتم تعملون ، انه علیم بذات الصدور﴾ الزمر : ٧

نمونه یه که له ژیا نامه ی سه زه ته وه :

پاش غه زای ئو حود ئه بوسوفیان بانگی کرد له موسلمانان : ئایا (محمد) تان له ناودایه ؟ پیغه مبه ر ﴿فه رمووی : وه لامی مه دهنه وه ، سی جار ئه مه ی دوباره کرده وه پاشان وتی : ئه بوبه کرتان له ناودایه ؟ سه زه ت ﴿فه رمووی وه لامی مه دهنه وه ،

سىجار ئەمەشى دووبارە كىردى . ئۇنجا وتى : ئومەرتان لەناودايە ؟ ھەزەت ﷺ
 ھەرموۋى ۋەلام مەدەنەۋە ، ئەبوسوفيانىش ئەمەشى سىجار دووبارە كىردى ...
 كەكەس ۋەلامى ئەدايەۋە بەدەنگى بەرز بە قورەيشىيەكانى وت : لەدەست ئەم سىيانەيان
 رىزگارتان بوو ... لىرەدا ئومەر خۇي پىنەگىراۋ وتى : بەخو ئەى دورمىنى خوا ئەوانە
 ھەموو زىندوون و خوا بەشى بەدبەخت كىردى تۆى ھىشتوتەۋە ... ئەۋىش وتى :
 بەخو (عمر) من باۋەر بەتۆ ئەكەم .

پاشان ئەبوسوفيان ھاۋارى كىرد ، باش بوو ، جەنگ بەنۆرەيە ، ئەم رۆژە
 بەرۆژەكەى بەدر و ، ۋادەمان سالىكى ترو بەدرى ، پىغەمبەر ﷺ ھەرموۋى : بلىن باشە
 و ۋادەمان بىر رۆژەكانمان ۋەك يەك نىن ... كورراۋى ئىمە لەبەھەشتان و و كورراۋى
 ئىۋە لەناگىرى دۆزەخدان ...

ئۇنجا وتى : بلىدبە (ھبل) ... پىغەمبەر ﷺ ھەرموۋى بەئومەر ۋەلامى بەدەرەۋە و
 بلى : خوا گەرەترو بلىدترە ... ئەبوسوفيان وتى : ئىمە (عزى) مان ھەيە وئىۋە
 نىتانە ، پىغەمبەر ﷺ ھەرموۋى : بلىن : خۋاى گەرە پىشتىۋانى ئىمەيە و ئىۋە
 پىشتىۋانتان نىە (الله مولانا ولا مولى لىك ...) .

ھەول و تىكۋشانى ھاۋەلان

۱ - زەيد و خۇبەيب :

لەمانگى ھەفەرى سالى چۈرەمى كۈچىدا ، دوا بەدۋاى شەھىد كىردى ھەفتا
 مۇسلمان بە نارەۋالە (بنر المعونة) دا لەلەيەن ھۆزەكانى (سولەيم) ھە ، نوينەرى
 (عضل) و (قارة) ھاتنە مەدىنە و بەسەرزارى مۇسلمان بوونى خۇيان راگەياند و
 داۋايان لەھەزەت كىرد ﷺ كەچەند ھاۋەلىكى مۇسلمانى شارەزاي قورئان بنىرىت
 لەگەلىانا تافىرى ئىسلاميان بىكەن ...

پىغەمبەر ﷺ دەھاۋەلى شارەزاي لەگەلىانا نارد و (مرثد كوپى ابى مرثد) ى
 كىردە ئەمىريان .

پاش ئەۋەى لەگەل مۇسلمانەكان دا ئەۋكەسانە گەرەنەۋە بەرەۋ ناۋچەكانى خۇيان
 ، لەرىگا لەسەر ئاۋى (رجيع) لاياندا ، كاتىكىيان زانى نىزىكەى سىۋەد كەس
 بەچەكەۋە ھاتنە سەريان كە ئەمەش پىلانلىك بوو داپىژراۋو بۇ زىان گەياندن
 بەبانگەۋازى ئىسلامى ...

حهوت كهس له ماوه لآن شه هيدبون و سيانيشيان كه زهيدى كوپى دثله تو
خوبه يى كوپى عه دى و عه بدوللاى كوپى تاريخ بوون ، كه زانيان بهرگرى كردن
سوودى نيه ، پازى بوون به به لئنى كافره كان كه نه گهر خويان بدن به دهسته وه
نايانكوژن ، به لام دياره كافران به لئنيان نا به نه سهر ، بويه هر زوو قول به ستيان كردن
و برديانن به ره و مه كه ، له ريگا كه گه يشتنه (مر الظهران) ، عه بدوللاى كوپى تاريخ
په لامارى شمشيرى كى داو ويستى دهر بازى ، به لام كافران توانيان دهورى بدن و ،
به بهرد باران كردن شه هيديان كرد .

هوژى هوژهيل ، زهيد و خوبه ييان به ره و مه كه برد و گوپاننه وه به دوو كهسى
هوژهيل كه له لاي خه لكى مه كه ديل كرابوون .

ئجنا صه فوانى كوپى ئومه ييه ، زهيدى كرى تا له توله ئومه ييه كوپى خه له فى
باوكيا بيكوژيته وه ، كه موسلماننه كان له جهنگى به دردا كوشتبوويان وه حوجه يري
كوپى نه بى ئيه اباش خوبه يى كرى بو عوقبه ي كورى حاريشى كوپى عاميرى
خوشكه زاي تا له توله باوكى كوژراويدا له به دردا بيكوژيته وه .

به لام له بهر نه وه ئه م پوودا وه له مانگه كانى حه رامدا بو ، ههردو ديله كه يان
خسته بهنديخانه وه و كوشتنه كه يان دواخستن تا ئه مانگانه به سه رچن .

خوبه يى له مالى (ماويه) ي كاره كهرى حوجه يردا به ندرابوو ، جا له م كاته دا
زورشتى سه يري به خوبه ييه وه بينى بويه دوايى موسلمانيش بوو ، ههروه خوى
دهيگيرپيته وه و دهلى : (خوبه يى له ماله كه ي مندا به ندرابوو ، روژيكيان چووم به سه را ،
هيشووه ترييه كى به دهسته وه بوو ئى ده خوارد ، باوه پناكه م له وكاته دا له سه زهوى
خودا ترى بووبى) .

كاتى خوبه يى زانى شه هيد كردنى نزك بوته وه ، داواى گويزانيكى له (ماويه) كرد
تا خوى پاك و ئاماده بكات بو شه هيد كردن .

ماويه نه لى : (گويزانه كه م دا به منالئى دراوسيمان و پيم وت : بيبه بو نه و
پياوه و له ژوره وه ... جا هه ره نه وه نده مناله كه روشت و بردى خيرا به خوم وت :
چيم كرد ؟ به خوا كابرا ، به كوشتنى مناله كه ، توله خوى كرده وه ، نه وكاته نه بيته
پياويك به پياويك . خوبه يى گويزانه كه ي وهرگرت و سوزى بوى جولاو وتى : دايك
له ناپاكي كردنى من نه ترسا ، وا ئه مه ي پياناردى ؟ ئجنا كه وته لاواندن و يارى كردن

لەگەتیا ... ئا لەم کاتەدا ئافەرەتە کە هات و خۆبەیب سەیری کرد و پێی وت : وادەزانی
 مەن دەیکۆژم ؟ ئاینە کەم دوورە پەریزی کردووم لەستەم و ناپاکى !
 زەید و خۆبەیبیان برد بۆ (التنعيم) کەسێ میل لەمە ککەووە دوورە لەسەر رینگای
 مەدینە ، صەفوانى کۆپى ئومەیه ، زەیدی دایە دەست خزمەتکاریکی کەناوی (نە
 سطاس) بوو تا بیکۆژى ...

ئەبوسفیان بەزەیدی وت : سویندت ئەدەم بەخوا ئەى زەید ، ئایا پیت خوشە
 ئیستا (محمد) لەم شوینەى تۆدابیئت و ئیمە بدەین لەگەردنى و تۆش لەناوخیزانى
 خۆتابیت ؟ زەید وتى نەبەخوا ، پیم خوش نیه لەوشوینەدا کە ئیستا (محمد) تیا
 دانیشتوووە درکیکی پیاچى و منیش لەناو خاوە خیزانما دانیشم !
 ئەبوسفیان وتى : کەسم نەدیووە وایەکیکی خوش بوى وەك هاوێلانى محمد کە
 محمدیان خوش ئەوێت .

نە سطاس بەفەرمانى صەفوانى ئاغای زەیدی شەهیدکردو ، بەبەهەشتى بەرین
 شادبوو ، شایانى باسە (نە سطاس) لەپاش چەند سالیك موسلمان بوو ...
 کاتیك خۆبەیبیان برد بیکۆژن وتى : مۆلەتم بدەن بادووپكات نوێژ بکەم
 کەنوێژەکەى کرد پێى وتن : بەخوا لەبەرئەووە نەبوايە کە ئیووە واتى بگەن لەترسى
 مەرگ درێژەم دا بەنوێژەکەم ، نوێژى زۆرم ئەکرد ! (واتە / حەزم دەکرد زیاتر لەخزمەت
 پەرەردگاردا رابووەستامایە و نوێژم بکردایە ، شایانى باسە خۆبەیب یەکەم کەسە کە
 ئەم دووپكات نوێژەى داھینا لەپیش شەهیدکردندا)

ئەجا خۆبەیب ئەم هەلبەستەى وت کە تیايدا دەرى دەخات بەھیچ شیوێهەك باكى
 نیه لە شەهیدبوون و بەشادمانى بەرەو پیرى مەرگ دەچیت :

ولست ابالي حين اُقتل مسلماً   على أي شق كان في الله مصرعي
 وذلك في ذات الاله وان يشأ   يبارك على أوصال شلو ممزق

وہ لەدودپیری تردا دەلى : بەھیچ شیوێهەك مەل بۆ دوژمن کەچ ناکەم چونکە
 گەپانەووە هەر بۆ لای خودایە ...

ولست بمبد للعدو تخشعاً
 ولاجزعاً اني الى الله مرجعي

ئەجا پیری خوانەناسان دەستیان دایە برینی گوشتى ئەندامانى لاشەى هەر بە
 زیندوویى بۆ ئەوێ وازیانی لەئیسلام و هەلگەپیتەووە ، پاشان پێیان وت : لەئیسلام

په شیمان بهر هوه وازت لی دینین ، وتی : نا به خوا په شیمان نابمه وه ، نه گهر هه موو
دنیا شم بده نی ...

ئنجا له گهل هه موو گوشت برینیکی دا لیان ده پرسی : نایا پیټ خو شه محمد له م
شوینه دا بوايه و توش رزگارت بوايه ؟ نه ویش له وه لامدا ده یوت : نه به خوا ، پیټ
خوش نیه من نیستا له ناو مال و منالی خو مابم و محمدیش درکیکی پیابچی .

ئنجا کافران پوویان له که عبه وهر گپړاو نه ویش پیټی وتن : که نیوه رووم له قبیله
ومرده گپړن ، خوی گه وره بریاری داوه موسلمان بو همرکوی رووبکا ، نه گهر نیازی
خوابیت ، نه وه پووی له خوا کردووه ﴿ فاینما تولوا فثم وجه الله ﴾ البقرة : ۱۱۵ /

ئنجا وتی : خوايه ، جگه له دوژمنان هیچ کهس نابینم ، خوايه هیچ کهس نیه تاسه لام
بگه یه نیټ به پیغه مبه رکه ت ، خوايه خوټ سه لامی منی پیټ بگه یه نه .
پاشان دوعای له کافران کرد و وتی : (اللهم احصهم عددا ، و اقلهم بددا ،
ولا تغادر منهم أحدا) ...

که ئه م دوعایه ی کرد نه بوسوفیان خیرا معاویه ی کورپی پالخت له ترسی نزا که ی
خوبه یب ، چونکه پروایان وابوو ، همرکه سی نزا ی لی بکری و پال بکه وی کار ی لی ناکات
پاشان خوبه یب به زور خوی راست کرده وه بهر و قبیله و وتی (سویاس بو نه و خوايه ی
که رووی کرده وه نه و قبیله یه ی که بو خوی و پیغه مبه رکه ی و بو موسلمان هه کانی
بریار داوه) ئنجا چل گه نج به نیزه وه دایان گرته وه ، خوبه یب له دوا هه ناسه کانی دا
هاواری کرد و وتی (لا اله الا الله محمد سول الله) و شهید بوو ..

ئوسامه ده لی له و روزه دا که قوره یش خوبه یب یان له سیداره دا ، پیغه مبه ر ﴿ له نیو
هاوه له کانی دا دانیشتبوو ، نه و شیوه یه ی به سهر دا هات که له کاتی هاتنی وه حی دا
به سهری دهات ، ئنجا گویمان لی بوو نه یفه رموو : (و علیه السلام ورحمة الله وبرکاته)
جا فهرمووی : نه وه جبريله سه لامی خوبه یبی بو هی ناوم و قوره یش کوشتوویانه .

له وکاته دا پیغه مبه ر ﴿ عه مری کورپی ئومه ییه ی له گهل سه له مه ی کورپی نه سه له مدا
نارد بوو بو مه که که تا نه بوسوفیانی کوری حهرب بکوژن له توله ی نه وه دا که پیایویکی
خوانه ناسی نارد بوو مه دینه تا پیغه مبه ر ﴿ بکوژیت (به لام خواویستی وابوو
پیغه مبه رکه ی ئاگاداریکا ، ئنجا کابراش راستی نیاز هه ی و نه وه ی که نارد بووی
راسته و خو ئاشکرای کرد) .

عه مرو هاوه له كه ی گه یشتنه مهككه و ته وافی كه عبه یان كرد ، به لام له بهر
 ئاشكرابونیان نه یانتوانی به كاره كه یان هه لسن ، بۆیه له مهككه هه لاتن و به مهینه تیگی
 زۆر له دهستی قورپیش رزگاریان بوو تا گه یشتنه (ته نعیم) ، ئه و ناوچه یه ی كه
 خوبه یی تیا شه هیدكرا ، سهیر دهكهن خوبه یب له سیداره دراوه و پاسه وانی قورپیش
 به ده وریدان ، بۆیه عه مر مایه وه تا پاسه وانه كان خه وتن ، ئنجا به په له له شه ودا خوبه یی
 كرده وه و ویستی تهرمه كه ی راكیشی ، پاسه وانه كان خه به ریان بۆوه ، ناچار خۆی
 له و ناوه دا شارده وه ، دوا یی گه پرایه وه سه ری نه یینی ، به ره به یانی ها ته وه ه یچی
 نه یینی ، ناچار گه پرایه وه لای هه زه رت و بۆی گپرایه وه ئه ویش فهرمووی :
 (خوبه یب مه لانیكه ت ناشتوو یانه بۆیه دیار نه ماوه) (زنجیره ی هاوه لان / حه ییب محمد
 سعید) و به رنامه ی تلقی الاحبه / قناته اقرأ .

خوبه یب و زهید و شه هیدانی دیکه ی ئیسلام به خو ئنی گه شیان مه شخه لی
 ئیمانیان گه یانده ده ست نه وه ی دوا ی خو یان ، کاریگه ری زۆریان هه بوو له به ره و پیش
 بردنی ئیسلام دا و بلا و بوونه وه ی زیاتری دا ...

هه لویستی مه ردا نه ی خوبه یی ئازا و نه به رد بووه هۆی مو سلمان بوونی (ماویه)
 كه له مانیاندا به ندكرا بوو ، هه روه ها له كاتی شه هید بوونیشدا بووه هۆی مو سلمان
 بوونی (سه عیدی كوری عامیر) كه له گه ل كافر ده كان دا وه ستابوو ، زۆر جار سه عید دوا ی
 ئه و روودا وه و مو سلمان بوونی ، كه یادی شه هید بوونه كه ی خوبه یی ده كرده وه
 له کاریگه ری زۆری ئه و روودا وه له سه ر دل و ده روونی بۆ ماوه یه ك له هۆش خۆی ده چوو
 ... كاتیك پرسیا ری له و باره یه وه ئیكرا وتی : (به خوا هه رچه ند ئه و رۆژه م بیر ده كه و ئیته وه
 ، كه چۆن كۆمه کی ئه وم نه كرد ، وا ئه زانم هه رگیز خوا لیم خوش نابیت) ...

(۲) ته لحه ی كو پی عبید الله :

لاو یکی ته مه ن (۱۵) سال بوو ، وریا و لیها توو زیره ك بوو ، له گه ل قورپیشدا بۆ
 بازرگانی چوو بۆ شاری (بوصرا) له شام ... كاتیك سه ره گه رمی كپینی شتومه ك بوو ،
 گو یی له راهی ییك بوو جا ری ده دا ، ئه ی بازرگانه كان كامتان خه لکی مهككه ن ؟؟ ، ته لحه
 چوو بۆ لای و وتی : من خه لکی مهككه م ، راهی به كه وتی : ئایا ئه حمه د ناو یك تان تیا
 پهیدا نه بووه ؟ ، وتی : ئه حمه د كی یه ؟ وتی : (كو پی عبید الله كو پی عه بدولمو ته لیب) ه

... ئىستا كاتى ھەلبۇزاردنى ئەو پىغەمبەرەيە ، ئەگەر ھەلبۇزاردرا كەس پىشت نەكەوى
بۇ ئيمان ھىنان پىي چونكە ئەو بەراستى پىغەمبەرى خوايە .

تەلخە كە ئەمەي بىست خىرا كارەكانى تەواوكر و لەكاروانى قورەيشىيەكان
جىابوويەو و بەخىرايى گەپايەو بۇ مەككە و ، لەدايىكى پرسى ھىچى تازە روى
نەداو لەمەككەدا ؟ وتى : نازانم . ئنچاچو بۇ لاي ئەبو بەكرى ئامۇزاي و پرسىارى لەم
بارەيەو ئى كرد ، ئەويش وتى : بەلى تازە محمدى كورپى عەبدوللا ھەلبۇزاردراو لەلايەن
خاواو ...

پاشان بەيەكەو چوونە لاي ھەزرت ﷺ و ئەويش قورئانى بۇ خويىند و تەلخە
موسلمان بوو ، پاشان تەلخە بەسەرھاتەكەي شارى (بوصرا) ي بۇ ھەزرت ﷺ
گىرايەو ، ئەويش روى نوورينى گەشايەو و زورى پىخوش بوو كە لەشامەو
راھىبىك ھەوال بەھاتنى .

دايىكى تەلخە سى سال سزاي دا بۇ ئەوئەي پەشىمان بىيئەو كەچى سوودى
نەبوو ، لەگەل ھەزرتدا ﷺ كۆچى كرد بۇ مەدينە و لەجەنگى بەردا لەدەرەوئەي مەدينە
خەرىكى بازىرگانى بوو ، ھەرچەند بەشداريشى نەكردبوو ، ھەزرت ﷺ بەشىكى
لەغەنىمەت بۇ دانا ، تەلخە وتى : ئەي پىغەمبەرى خوا ئايا من ھىچ پاداشتم دەست
نەكەوتوو ، ھەزرت ﷺ فەرموى : بەلى تۆ بەھىندەي پىنج كەس پاداشتت
دەستكەوتوو (پەنگە بەفەرمانى پىغەمبەر ﷺ چووبى بۇ كارى بازىرگانى) .

لەجەنگى ئوچودا بەشدارى كرد ، بەجۆرىك ھەركاتىك باسى ئەو رۆژە بكرايە
ئەبو بەكر دەيووت : ئەو رۆژە رۆژى تەلخە بوو .

لەورۆژەدا ھاو لەن تىشكان بەدابەزىنيان لەكىوى ئوچود و ، شىپزەبون و ، جاپردا
ھەزرت ﷺ كوزراو و ، ژمارەيەكى زور لەھاو لەن شەھىد بوون ، دوژمن شوينى
پىغەمبەرى ﷺ دۆزيەو و بەھەمووان ھىرشيان بوى دەكر تا بىكوژن ... ھەزرتەيش
تەنھا دە لاوى ئەنصارى و يەزىدى كورى سەكەن و تەلخەي لەگەل بوو ، ھەزرت
دەيوست وردە وردە بكشيتەو بۇ پال كىوى ئوچود ، دوژمنانىش بەھورژم دەھاتن ،
ھەزرت ﷺ فەرموى : كى دەيانگىرئەو و رووبەرويان دەبيئەو ھاو لەم دەبيئ
لەبەھەشتا ... تەلخە وتى : من ! ھەزرت ﷺ فەرموى جارى تۆ بوەستە ... لاويكى

ئەنصارى چۈۋە پېشەۋە و شەھىد بو ، بەم جۆرە ھەردەلاۋەكە يەك بەدۋاى يەكدا لەگەل يەزىدىشدا شەھىد بوون ...

ئىنجا ھەزرىت ﷺ ڧەرەمۋى : دەى تەلھە تۆ بچۆرۈۋەپرويان بەرەۋە ، تەلھەش ۋەك شىر پەلامارى دان ، ھەر ئەۋەندە تۆزى دور دەكەۋتەۋە خىرا دەھاتەۋە بەلای ھەزرىتەۋە ﷺ ۋىارمەتى دەداۋ ۋېشتى بۆ دادەنا تاسەر كەۋىتە سەرەۋە ... بەم جۆرە لەخزەتيا بو ، ۋە لەبەردەميا ۋەستابوۋ بۆى بوبوۋ بەقەلغان و بەھەزرىتەۋە دەۋوت : سەرم بەقۇربانى سەرت بىت خۆت دەرمەخە باتىرى دوزمىنانت بەرنەكەۋى ! لەۋكاتەدا تىرىك ھات و تەلھە دەستى دايەبەر ، بەۋەش دەستى توۋشى شەلەل بوو (ھەزرىت ﷺ كە ئەم ڧىداكارىيەى بىنى لى ڧەرەمۋى : تەلھە بەھەشتى بۆ خۆى مسۆگەر كرد) .

تەلھە لەزىياتر لەھەڧتالاۋە برىندار بوو خوينى لەبەر دەپۇيشت و لەناۋ شەھىدەكان دا لەھۆش خۆى چو ، ئەبۈبەكر و ئەبۈعوبەيدەش ھاتن بەلای پېغەمبەرەۋە تا خوينى دەم وچاۋى ھەزرىت بگىرسىننەۋە ، لەبەرئەۋەى بەخەستى برىندار بوو بەھۆى چالېكەۋەكە (ئەبو عامرى ڧاسق ھەلى كەندبوو ۋەك داۋىك بۆ موسلمانان) ..

ھەزرىت ﷺ ڧەرەمۋى : ۋاز لەمن بەئىنن ، برۆن بەلای تەلھەى براتانەۋە ، كە تەلھە ھاتەۋە ھۆش خۆى وتى : پېغەمبەر ﷺ چى لى ھات ؟ وتيان : سەلامەتە ، وتى پېشانم بدن ، كەپشانىندا وتى : ھەموۋ بەلاۋ موسىبەتېك ئاسانە بەمەرجى تۆ سەلامەت بىت .

وتيان : با تۆ بگېرىنەۋە بۆ مەدىنە ، رازى نەبوو وتى : چۆن ھەزرىت ﷺ بەجى دەھىلم ؟! لەو رۆژەدا ھەزرىت ﷺ ناۋى نا ، (تەلھەى خىر) كە ھەموۋ گىيانى خىر و بەرەكەت و ئازايەتىيە ..

تەلھە پىياۋىكى بازركان بو ، پارەيەكى زۆرى دەست دەكەۋت ، رۆژىك ھاتەۋە مائەۋە بە (ئوم كلثوم) ى ھاۋسەرى وت كە كچى ئەبۈبەكر بو ، من زۆر بى تاقەتم ، وتى : خۆ بى تاقەتىيەكەت بەھۆى ئىمەۋە نىيە ؟! وتى : نەخىر ، خوا پاداشتت باتەۋە تۆ باشتىن ھاۋسەرىت ، بەلام من خەممە خوا پرسىياري ئەم ھەموۋ پارەيەم لى بكات ، ئەۋىش وتى : ئاسانە ، ئەۋە چەندەھا توۋرەكە پارەيان تىكە تا بىيان بەخشىنەۋە بەسەر ھەژارانداندا ... بەۋ شىۋەيە ھەر بەۋ شەۋە پارەيەكى زۆرى بەخشىۋە ...

لەجەنگى ھونەين دا ئەۋەندەى بەخشى ھەزرىت ﷺ ناۋى نا تەلھەى سەخى ...

تەلحە ھەر لە وناویدا لەشاری (بەصرە) نیژرا ... پاش بیست سال چووو خەوی
 (عائیشە) ی کچی یەو و تی : ئاو ھاتۆتە ناو قەبرەکەم و بمگوێژنەو ، کە قەبرەکەیان
 ھەلدا یەو ، ئاو چووو ناوی و لاشەکە ی ھیچ تێک نەچوو بوو وە گوپانی بەسەردا
 نەھاتبوو ، تەنھا ریشی نەبی چەند موویەکی سپی تێکەوتبوو !!
 لەکاتی شەھید بوونەکە ی دا ئیمامی عەلی سەری لەسەر رانی خۆی داناو زۆر گریا
 و فەرمووی : خۆزگە بیست سال پیڤ ئیستا بمردمایە و ئەم رۆژەم نەبینایە ، پاشان
 فەرمووی : (من شایەتم کە حەزرت ﷺ فەرمووی : تەلحە دراوسیمە لە بەهەشت دا) ...
 (تەلحە ی کوپی عبید الله . حبیب محمد سعید ، بەرنامە ی اقرا - تلقی الاحبة).

چاوەلەھیمەت بەرزان بکەن

(١) پیریژنیکی بەنی ئیسرائیل :

پۆڤێک پیغەمبەر ﷺ دەبیئت بەمیوانی عەرەبیکی دەشتەکی ، زۆر پیژ لەحەزرت
 دەگری و خزمەتی دەکات ، ئەویش پیی دەفەرمووی : چیت دەوی داواکە ، کابرا
 وتی : ئەو نیڕاوی خوا ، حوشتێک بەپیداویستی یەکانیەو و ، بزێک کەخیزانم
 بیدۆشی ، ئەمە ی دووجار دووبارە کردووە .

حەزرت ﷺ پیی فەرموو : (نەت توانی وەک پیریژنەکە ی بەنی ئیسرائیل بیت)
 ھاوێلان وتیان : ئەو نیڕدراوی خوا پیریژنەکە ی بەنی ئیسرائیل چی یە ؟ فەرمووی :
 (کاتێک موسی (سەلامی خوا ی بیئت) ویستی لەگەڵ بەنی ئیسرائیلدا شەو دەرچی ،
 پیی لی تێک چوو ، زانایانی بەنی ئیسرائیل وتیان : رەنگە حیکمەتی تیابیئت ون بووین
 و ریمان لی تێک چوو ، بۆ ئەو ی کە ھەرخۆمان نەپۆین و ، دەمانەوی پیئت بلیین کە
 حەزرت یوسف پەیمانی لی وەرگرتووین کە ئەگەر لەمیسر دەرچووین لاشە ی ئەویش
 لەگەڵ خۆمان ببین ...

موسی فەرمووی : کامتان دەزانن قەبری یوسف لەکوی یە ؟ وتیان : تەنھا
 پیریژنیکی بەنی ئیسرائیل دەزانن قەبری یوسف لەکوی یە ، ناردی بەدوای دا و کەھات
 پیی فەرموو : قەبری (یوسف) م پی نیشان بدە ، وتی : بەخوا پیشانت نادەم ھەتاوێکو
 نەبمە ھاوێلت لەبەهەشتا .

ئەویش پىئى ناخۆش بو ، (پەنگە لەبەرئەو بەئى كە ئەو داوايەى بۆ چوونە بەهەشت بەدەست ئەو نىە ، يان لەبەرئەو بەئى كە ئەو پەرسىيارەى بۆ پىشان دانى قەبرەكە، كەى ئەو دىنى و ئەوئەندە گەرەى بەرامبەر بەهەشت بى ؟) . خۆى گەرە سەرووشى بۆ نارد ، كە پەيمانى بەهەشتى بەدەرى ... كە پەيمانى چوونە بەهەشت و ھاوئەيتى داىە ، ئەویش شوئىكى پىشاندان كە ئاوى تىاوەستابوو ، وتى : ئاوەكە لا بەدن ، كە لاىان بەرد ، وتى : دەى ئىرە ھەكەنن ، كە ھەلىان كەند لاشەى ھەزەرەتى يوسف دەركەوت ، لاشەكەى ھىچ تىك نەچوو بوو ، كە دەريان ھىنا دەدرەوشايەو و رىگای بەوشەو بۆ پووناك كەردنەو و رىئى خۆيان دۆزىەو . (دەلىن لاشەى ھەزەرەتى يوسف و ھەزەرەتى موساش سەلامى خۆيان لەسەربى لەفەلستىن نىژاوان) .

ئەمەش بەنگەىە لە سەر ئەوئەى ئاينى پىرۆزى ئىسلام گەنگى زۆرى داو بەھىمەت بەرزى و دووركەوتنەو لەتەمەلى و سەستى و كەمتەرخەمى ... تەناتە ھەزەرەت دەفەرەوى : ئەگەر داواى بەهەشتان كەرد ، داواى (فەردەوسى ئەلا) بەكەن . ۱۰

۲) رەببەى كورى كەعب :

لاوىكى تازە پىگەيشتووى مەدینەبوو ، ھەزى كەرد كە ھەمىشە لەخەمەت پىغەمبەردا بىت ، بۆىە داواى لى كەرد كە ببىتە خەمەتكارى و ھەرچى كارىكى ھەبى بۆى جىبەجى بكات ... جارى و ھەبوو بىجگە لەپۆژ بەشەویش دەمايەو و لەدلى خۆى دا دەيووت نەك ھەزەرەت ، بەشەو كارىكى ھەبى ...

بەلى بەشەو لەدەردەوئەى مالى ھەزەرەت ، لەمەزگەوتەكەدا دەمايەو ، ھەزەرەتیش زۆربەى شەوى بەشەوئۆيژ بەسەردەبەرد و قورئانى زۆرى دەخوئىند ، رەببەش گوىى دەگەرت تەماندو دەبوو، وە خەوى لى دەكەوت .

رۆژىك ھەزەرەت پىئى فەرەموو : ئەى رەببەى كورى كەعب !

وەلامى داىەو : (لىبك يارسول الله وسعديك) واتە : گوى پايەل و فەرمان بەردارتم ، خۆى گەرە جار لەداوى جار بەختەوەرترت بكات .
فەرەمووى : داواى شتىك بەكە بۆت بەكەم و پىت بەخەم .
رەببە ماوئەىەك بى دەنگ بوو بىرى كەردەو ، داوىى وتى :

ئەى پىغەمبەرى خوا ! ماوئەم بەدە تا بىرىكەمەو . فەرەمووى : قەيناكە بىرىكەرەو .
رەببە ھەزار و كەم دەست بوو لەگەل (ئەھل صوفە) دا دەمايەو لەمەزگەوتى پىغەمبەردا

ﷺ ، بهیږی دا هات داوای شتی دنیایی له حه زرت ﷺ بکات ، به لآم به خوی و ت : دنیا هرچی بیت ته و او ده بیت ، قیامت چاکتره .

جا هاته وه خزمهت حه زرت ، لی پرسیه وه : ره بیعه چیت دهوی بت دهمی ؟
وتی : ئه ی پیغه مبهری خوا ! داوات لی ده کم که له خوای گه وره بوم بپاریتته وه تا له به هه شتدا بم کاته هاوړیت .... حه زرت ﷺ فهرمووی : کی ئه مه ی فیړکردیت ؟
وتی : به خوا کهس فیړی نه کردووم ، خوم بیرم لی کردوته وه و قیامت پی باشته ره دنیا . حه زرت ﷺ ماوه یه که بی ده نگ بوو نجا فهرمووی : ره بیعه ئه ی شتی تر ناییت ؟
ره بیعه وتی : نه خیر ئه ی پیغه مبهری خوا ، ئه وه ی داوام لی کردووی به هیچی تری ناگوړمه وه ، ئه ویش فهرمووی : (اذن أعطني على نفسك بكثرة السجود) واته که واته به نویژ و سوجه دی زور هاوکاری خوت بکه که شیاو بیت بو به هه شت .

۳ (نه بو مسلم الخولانس :

یه کی بوو له شوین که وتوان و خاوه ن هیممه ټکی به رز بوو ، له گهل ئه وه دا که خوا په رستی زوری ده کرد ، قامچی که له ماله وه هه لواسی بوو به دیواری ئه وشوینه وه که نویژی تیا ده کرد ، ئه گهر سستی یه کی له خوی دا به دی بکړدایه ، ئه یووت : ئه ی نه فس هه لده سستی باشه ، هه لئنا سستی ئه وه قامچی یه سزات ده دم ... چون ده بی که متهرخه می بکه یت و دوا بکه ویت ، چون ده بی هاوه لان پیغه مبه ر ﷺ بو خویان به رن و تنها له گهل ئه وان بیت ، ئیمه ش هه ولی زور ده دین بو گه یشتن پی ی ، وه هه تا هاوه لانیش بزائن که پیاویان دای خویان به جی هیشتووه .

گرنگی هه ول و هیممه ت له نیسلا مدا

قورئان ده فهرمویت ﴿ ولا تهنوا ولا تحزنوا وأنتم الاعلون ان كنتم مؤمنين ﴾ واته لاواز مهن و خه مبار مهن ، ئیوه به رز ترن ئه گهر به وادارن .
هه ست کردن به گه وره یی و پایه به رزی لای هاوه لان روون بوو ، بویه دیان و ت (کنا قوما اذلاء فاعزنا الله بالاسلام) ئیمه گه لیکی زلیل و بی ده سله ت بوین خوای گه وره به نیسلا م پایه دار و پایه به رزی کردوین .

هولدان بۆ به دهستهينانى پله و پايه ي به رزى دىنى و دنيايى ، خواى گه و ره پى
 خو ش هه روه ك پيغه مبه ر ده فهرمويت : ﴿ ان الله يحب معالي الاخلاق ، ويكره
 سفاسفها ﴾ صحيح الجامع / ١٨٨٩ سفاسف . واته خراپ و بى نرخ له هه موو شتيكدا .
 هه روه ك بۆ بالا ده ستى و به خشينيش ده فهرمويت (اليد العليا خير من اليد السفلى)
 هه روه ها پيغه مبه ر ده وعاى ده كرد و ده يفهرموو (وأسالك العزيمه على الرشد)
 وه ده يفهرموو (اللهم اني أعوذ بك من الهم والحزن ، وأعوذ بك من العجز والكسل)
 وه له فهرموو ده يه كيشدا ها تووه كه هه زهت ده فهرموو : (ان الله عزوجل يلوم على
 العجز ، فأذل من نفسك الجهد ، فان غلبت ، فقل : توكلت على الله ، أو حسبي الله ونعم
 الوكيل) (واته خوا لومه ده كات له سه ر ده سته وسانى ، چه ند ده توانى هه ول بده ،
 نه گه ر ژي ر كه وتى ، نه وه بلى ، پشتم به خوا به ستوه ، يان ته نها خوا م به سه و هه ر نه و
 چا كتري ن دو ست و پاي شته) ابوداود و طبراني ريوايه تيان كردووه / ل ١٥٣ منهاج
 التربية الاسلامية / جزء ٣ .

موسلمانانيش هه رده م به هيممه تى به رزيان توانيو يانه روو به رووى دو ژم نان بينه وه
 و سه ركه وتن به ده ست به يئن ، هه روه ك (مونتغمري) له په راوى (الحرب عبر التاريخ) دا
 شايه تيان بۆ ده دات و ده لى : (گرن گتري ن سيفاتى سوپاى ئيسلامى كه جياى ده كاته وه
 له سوپا كانى تر ، چه ك و ته قه مه نى و ري كخستن نه بوو ، به لكو نه و گيان فيدايى و وه
 به رزيان بوو كه به هو ي ئيمان يانه وه به بانگه وازى ئيسلامى دروست ده بوو) ل ٩١ جند
 المعالي .

موسلمانان سه ردار و پيشه واي جيهان بوون ، هه ركاتي كيش دوا كه وتون و تووشى پاشا
 گهردانى بوون ، زانا يان و خواناسان ، نه و راستيه يان خستوته وه به رچاويان و هانيان داون
 له سه ر وه به رزى و كو ل نه دان ، نه وه (ابن الجوزي) يه به موسلمانان ده لى ت : (پيوسته
 مرو فى ژي ر تا دوا پله هه ول بدات ، نه گه ر تصور بكريت كه مرو ف بگاته ئاسمانه كان ، من
 واده بينم كه زور كه م كو پى و ناشيرينه مرو ف به سه ر زه وى رازى بيست !! وه نه گه ر
 پيغه مبه رايه تى به هه ول و كو شش به ده ست به اتايه ، من واده بينم نه وه ي هه ول بۆ نه دا يه
 له زو نكاو و نزم تري ن پله دا يه) ل ٢٦٣ التغير على منهاج النبوه (جمعه امين)
 هه روه ها (وهيب كو پى الورد) ده لى : (نه گه ر ده توانى هه ول بده كه س پيشت نه كه وى
 له گه يشتن به خوا و به ده سته ينانى ره زامه نديى دا) .

ئەبى ئەۋەشمان بىر نەچچە كە داىك رۇلىكى گىرگى ھەيە لەپەرۈدە كىردىن و ھىممەت بەرزى مەنەلەكانىدا ، نەۋەش بۇ ئەمە زۆرە ، ئىمامى شافعى و بوخارى و مالىك و ھارونە رەشىد ھەموويان بەھۋى داىكىانەۋە پاىەبەرز بوون و رىئى ھىممەت بەرزىان گىرتەبەر .

چەند نەۋەشەكى تىرى ھىممەت بەرزى

(۱) (عبدالرحمانى داخل) لاۋىك بوو ، لەسالى ۱۳۲ كۆچىدا ، رووخانى ئەمەۋىيەكانى بىنى و لەترسى گىرتىن و كوشتىن ، دەشت و دەر و بىابان وچىاي بىرى و گەيشتە (اندلس) و زۆر بەچالاكى و ژىرانە و بەھىممەتى بەرزەۋە لەتەمەنى بىست و پىنچ سالىدا توانى دەۋلەتى بۇ ئەمەۋىيەكان دابمەزىنىت وە لەئەندەلس نىزىكەى سىۋسى سال و چوار مانگ فەرمانرەۋايى بكات و نازناۋى ھەلۋى قورەيشى پىدرا ...

(۲) (عزالدين القسام) يش پاش ئەۋەى ئەزھەرى تەۋاۋىرد بىرى دەكرەۋە كەۋەك (سلىمان حلبى) جىھاد بكات و چۆن ناۋىراۋ گىيانى سەرۋىكى فەرەنسەىيەكانى بەجەھەنەم شادكر ئەمىش روو بەروۋى داگىركەران بىتتەۋە . جاكاتى لەمىسر بوو لەبەرئەۋەى بژىۋى خۋى پەيدا بكات بەدەم خويندەكەيەۋە ھەرىسەى دەفرۆشت ..

كاتى گەراپەۋە سورىا كەۋتە دژايەتى كىردنى فەرەنسەىيەكان و دەيووت : ئەمانە ئەگەر رىيان لىئەگىرى گەرا دادەنن و فساد دەننەۋە لەم ولاتەدا ... بەلام لەبەرئەۋەى فەرەنسەىيەكان زۆر فشاريان بۇ دەھىئا و سەيرى كىرد ناتوانى بەچاكى كارى خۋى بكات ، چوۋە فەلەستىن و لەۋىش كەۋتە ھەول و تىكۆشان دژى ئىنگىلىزى داگىركەر و جوۋەكەى خوين رىژ ... ۋە ھەمىشە دەيووت : عەرەبىكى زەمانى نەقامى لەپىناۋى حوشترىك دا خۋى ئەدا بەكوشت ، ئىمەى موسلمان چۆن بۇ پاراستنى خاكى ئىسلام خۇمان بەخت نەكەين ؟!..

سەرەنجام لەسالى ۱۹۳۵د شۆرشى ھەلگىرساند دژى ئىنگىلىز و جوۋەكە و زۆرى لىكوشتن ، تا لەشەپىكدا دەورىان گىرت ، كەلەگەل (يانزە) موچاھىدا بوو ، پاش شەپىكى مەردانە شەھىدكراۋ بەئاۋاتى خۋى گەيشت و لاپەرەيەكى گەشتى لەمىژۋى خواناسى و تىكۆشاندا بۇ خۋى تۆماركر .

(۳) (شىخ ئەھمەد ياسىن) يش لەچواردەسالىدا تۈۋشى ئىفلىجى بوو ، لەسالى ۱۹۵۲دا ، بەۋحالەشەۋە خويندەنى تەۋاۋىردو بوو بەمامۇستا ، توانى پىشەۋايەتى

لاوان بکات و به چاکی په روه رده یان بکات بسو شاره زباوون له ناینه که یان و روو به پووو نه وهی پیلانه کانی زایونی ، له گهل نه وه شدا که به ندرکراو تووشی هزاره ها چه رمه سهری بوو کولی نه داو تائیستاش رابه ری روجی بزوتنه وهی (حماس) و بووه به رمزی خواویستی و تیگوشان و دهسه لاتداریکی وهک نه میر عبدالله ی سعودیه و زور له سه رکرده کانی جیهانی ئیسلامی که پی ی دهگن ناچار دهن بچه مینه وه و ناوچه وانی ماچ بکه ن! (جندالمعالي / خليل صقر) .

٤) (کمال السنانیری) له دایک بووی سالی ١٩١٨ یه و خه لکی ولاتی میسره و له سالی ١٩٣٤ دا پرانامه ی (دواناوه ندی) ی وهرده گری و له وه زارته تی تهن دروستی به شی نه هیشتنی مه لاریا داده مه زری .

له سالی ١٩٣٨ دا وازدینی له کاره که ی و دهیه وی بچیت له زانکویه کی نه مریکی به شی (صیدله) ته و او بکات و بچیته سهر دهرمانخانه که ی باوکی به لام یه کی له زانایانی ئیسلام ناموزگاری دهکات که نه چی و نه ویش به قسه ی دهکات .

له سهره تای چله کاندایه یوه ندی کرد به برایانه وه و له (١٩٥٤) داگیراو و پاش (٢٠) سال حوکم نازادکرا ، له سالی ١٩٧٣ دا ، له پیش به ندرکدنی دا ژنی هینابوو کچی کی هه بوو ، پاش گرته که ی به چهند مانگیگ کچه که ی مردو ژنه که شی به زوری که س و کاری ناچارکرا داوای ته لاق بکات و نه ویش ته لاقی دا...

له به ندیخانه دا به جوریک سزایان دا ، که ژن براکه ی چاوی پی ی که وت عه قلی تیگ چوو، وه داخل ی خه سته خانه ی نه خوشی یه دهر وونی یه کانیان کرد !

هیشتا له به ندیخانه دا بوو که (نه مینه قوتب) خوشکی (سید قوتب) ی ماره کرد دواپی که به ربوو گواستیه وه و منالی لی نه بوو ، کمال سنانیری له به رکاری بانگه وازو هاتوچو نه یتوانی مالیکی سهر به خو پیکه وه بنی بویه خو ی و ژنه که ی له مالی خوشکه گه وره که ی دا ده ژیان ...

کاتی له به ندیخانه دابوو ، دایکی داوای لی کرد که نامه یه ک بنوسی و بپارپته وه له حکومت تارزگاری بیی ، نه ویش رازی نه بوو وتی : نه گهر شتی وا بکه م سبه ینی که مردم چی وه لامی خوا بده مه وه ؟ کمال سنانیری توندوتول بوو له ئیماندری یه که ی دا ، بویه پوژناپوژی به روژو دهبوو وهک هه زره تی داود (سه لامی خوای لی بیت) .

لەسەرەتای ھەشتاکاندا گیرایەو و لەژێر سزادا گیانی سپارد و شەھیدبوو
لەتەمەنی (٦٣) سالی داو ، بەومەرجە تەرمەکیان دانەووە کە تەعزى بۆ دانەنری و
تەنھا خزمەنزیکەکانی لەگەڵیا بچن بۆ سەر قەبران ! (مفاهیم تربویە بەشی چوارەم
محمد عبدالله الخطیب).

مصطفى صادق الرافعي له (وحى القلم) دا لەبارەى ئەم ھیممەت بەرزىیەو دەلى
: خواى گەورە بەندەى تايبەت بەخوى دەنیری ، کە یەكەم سیمایان ئەو یە کە زیللەت
دەخەنە ژێر پێیانەو ، ئەوانە دینە ئەم دنیا یەو بۆ ئەو ی ئەو بەسەلمینن کە مروف
توانای ھە یە زال ببی بەسەر ھەواو ئارەزووی دا ، جا ئەوانە کە سانیکى ئازان کە
قەدەرى خوا دەیانھێنى تا دەورى خویان ببینن (ل ٩٠ سەرچاوەى پیشوو

٥) شیخ عەلى گرگاوێ بۆ بانگەواز دەگاتە (یابان) :

د. يوسف القرضاوي لەوتاری ھەینی ٢٣ محرم سالی ١٤١٨ دا وتی :

((لەدوو جاری پیشوودا کەچووم بۆ یابان ، ھەستم کرد کە بانگەواز لەو ی لاوازە
، بەلام ئەمجارە کەچووم ، بینیم گەرم و گورپی یەك ھە یە و لەھەموو بنکە
ئیسلامی یەکانەو ھاتنە لام و ئیستا مزگەوتیان ھە یە و قوتابیان لەولاتانی ئیسلامی
دەخوینن .

یەكێك لەو سەربازە نەناسراوانەى کە پۆلىکی گرنگیان ھەبوو لەبانگەوازی
ئیسلامی یابان دا ، شیخ عەلى یە کە زانایەکی ئەزھەری میسری یە و خەلکی (گرگا) ی
باشووری میسرە و گوڤاری (الارشاد) ی دەردەکرد .

نزیکەى سەد سال لەمەوبەر دەنگ و باسیك بڵاوبوو کە ئیمبراتوری یابانی
کۆنفرانسیك دەگریت بۆ لیکۆلینەو ی ئاینەکان ... شیخ عەلى داواى لەزانایانی ئەزھەر
کرد کە بچن بۆ بەشداری کردن لەو کۆنفرانسەدا و کەس بەگوێ ی نەکرد ، بۆ یە ناچار
چەند دۆنمیک زەوی وزار خوی فرۆشت و بەکەشتی چوو بۆ یابان ، لەرێگەدا پیاویکی
(صینی) ناسی کە ناوی سولەیمان بوو ، ئەویش بەپیاویکی تری یابانی ناساند و
پاشان دوانی تریان ناسی ، بەمەش کە بوون بەپینچ کەس کۆمەلە یەکی ئیسلامییان
دروست کرد بۆ بڵاوکردنەو ی ئیسلام لەیاباندا ، شیخ عەلى یادەوەرە یەکانی
لەپەرپاویکدا بەناوی (گەشتی یابان) تۆمار کردووە ...

یهکی لهو یابانیانه خانووه که ی خوی دایه کومه له که و له بهر شهوهی زمانی
 ئینگلیزی شی دهرانی ، قسه کانی شیخی دهگوری یه سهر زمانی ئینگلیزی و یابانی ،
 بهمهش نزکه ی دوانزه هزار کهس موسلمان بوون ...

هه ندی کهس لایان وایه که یابانی یه کان روژانه (۱۵) سهعات کار ده کهن و بیر
 له ئایین ناکه نه وه و شهوهی له باوو باپیریانه وه بویان ماوه ته وه ئی لاندان و زه حمه ته
 ئیسلامیان تیا سهوز بیئت ...

دکتور یوسف دهلی : من شهوه بهراست نازانم ، ئایینی پیروزی ئیسلام بو شه موو
 گه لانه ، چون صینییه کان ههر له سه ده ی یه که می کوچی یه وه موسلمان بوون و پاشان
 ئایینی ئیسلام گه یشته مالیزیا و ئیندونیسیا و فلیپین و شهوانه به سنگی کی فراوانه وه
 به ره و پیری ئیسلام چون ، شه هاش یابانی یه کان موسلمان ده بن به مه رجی بانگخوازی
 بو خوا لیپراوو دلسوز و شه رهزا به بار و زرووفی یابانییه کان کار به کهن و ری یان نیشان
 به دن .

قودره تی خوا

تیگه یشتن له ناوو سیفاته کانی خوا به گشتی و قودره تی خوا به تاییه تی ئه رکی
 سه رشانی موسلمانان ، قورئانی پیروژ ده فهرمویت : ﴿ فاعلم أنه لا اله الا هو واستغفر
 لذنبك وللمؤمنين والمؤمنات والله يعلم متقلبكم ومثواکم ﴾ محمد ۱۹ .

قورئانی پیروژ له ری چیروک و له ری دیارده سهروشتی یه کانه وه ، قودره تی خوا
 بو خه لکی و بو موسلمانان روون ده کاته وه ، که شه مهش باشتین ریگایه و ئاساترین
 شیوه یه ، تا مروف (اسماء) و (صفات) ی خوا ی بالا دهستی بو ئاشکرا بیئت و تی
 بگات ، به بی شهوهی تووشی چه ن و چون و ده مه قالی بیئت و به بی شهوهی تووشی
 (تعطیل و تشبیه) بیئت ...

بو نمونه قورئان باسی شه که سه ده کات که سه د سال خوا ی گه وه مراندی و
 دوایی زیندووی کرده وه :

﴿ او کالذی مر علی قریة وهی خاویة علی عروشها قال انی یحی هذه الله بعد
 موتها ، فأماته الله مائة عام ثم بعثه ، قال کم لبثت ، قال لبثت یوماً او بعض یوم ، قال :
 بل لبثت مائة عام فانظر الی طعامک وشرابک لم یتسنه ، وانظر الی حمارک ولنجعلک
 ایه للناس وانظر الی العظام کیف ننشزها ثم نکسوها لحماً ، فلما تبین له قال أعلم أن الله
 علی کل شیء قدير ﴾ البقرة : ۲۵۹

واته : ئايا نەتبىستوو ، يان (نەتروانيووتە) ئەوكەسەى تىپەرى بەلای شارۆچكەيەكدا كە ھەموو سەقى خانووكانى تەپپيوون ، لەبەر خۆيەو وتى : ئاخۆ خواى گەورە چۆن خەلكى ئەم شارۆچكەيە دواى مردنيان زيندوودەكاتووە ؟ يەكسەر خواى گەورە سەد سال مراندی و پاشان زيندووى كردهو و پىئى فەرموو : چەند مايتەو ؟ (دەلێن ئەوكەسە (عوزەير) پىغەمبەر بوو) ، (عوزەير) فەرموى : رۆژێك يان كەمتر لەرۆژێك ماومەتەو ، (خوا) فەرموى : ئەو سەد سالت پىچوو ، جا تەماشای خواردن و خواردنەو كەت بکە ، بۆيە ئەمەمانكرد تا بەم بەسەرھاتە بتكەينە موعجيزە بۆ خەلكى ، جا سەيرى ئىسكەكانى گویدرێژەكەت بکە چۆن بەرزيان دەكەينەو و بەيەكەوھيان دەبەستين و پاشان بەگوشت دايدەپوشين ، كاتێك بينى و بوى دەرکەوت وتى : چاك دەزانم و دلنيام بەراستى خوا دەسەلاتى بەسەرھەمووشتيكا ھەيە .

ئەو كەسە بانگخواز ، يان پىغەمبەر بوو ، خواى گەورەش لەبەرئەوھى كارى بانگخوازی پىسپاردوو ، ديارە دەبى باشتر لەقودەرت و دەسەلاتى خوا تىبگات ... بۆيە پاش ئەوھى وانەى كردارى فيربوو ، وتى : چاك دەزانم و دلنيام بەراستى ، كەخوا دەسەلاتى بەسەر ھەمووشتيكا ھەيە ...

ھەرودەھا كاتى خواى گەورە ويستى ھەزەرەتى موسا بنيرى بۆ لای فيرەھون ، دەسەلات و قودرەتى خۆى پيشاندا بەوھى كە عەساكەى دەستى بۆ كرد بەمار و پاشان بۆى كردهو بەعەساكە ، ئەمە بىجگە لەوھى چەند بەلگە و نيشانەيەكى تريشى داىە وەك درەوشانەوھى دەستى و ... ھتد ، ھەرودە دەفەرمويّت :

﴿الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنی ، وهل أتاك حديث موسى ، اذ راء ناراً فقال لأهله امكثوا اني انست ناراً لعلي اتيكم منها بقبس أو أجد على النار هدى ، فلما أتاها نودي يا موسى ، اني أنا ربك فاخلع نعليك انك بالوادي المقدس طوى . وأنا اخترتك فاستمع لما يوحى ، انني أنا الله لا اله الا أنا فاعبدني وأقم الصلاة لذكري ، ان الساعة آتية أكاد أخفيها لتجزى كل نفس بما تسعى ، فلا يصدنك عنها من لا يؤمن بها واتبع هواه فتردى ﴾ طه : ١٦

واته : خوا زاتىكە كە جگە لەوخوايەكى تر نىە ، ھەرچى ناوھ پىرۆز و سيفاتە جوانەكان ھەيە ھەر شايسەتى ئەو .

ئەى پىغەمبەر ﷺ ئايا ھەوالى بەسەرھاتى موسات پىگەيشتوو ؟!

کاتیڤ ئاگرئیکى بىنى ، لهگه پانه وهیدا بۆ میسر ، له شه ویکی ساردا ، له بیابانی سینادا ، به خیزانه کهی وت : ئیوه لیژهن ، به راستی من ئاگرئیکم به دی کردوه ، بابرۆم به لکو سه لکه بزوتیکتان بۆ بهینم ، یان که سیکم دهست بکه ویت رینمونیم بکات ، جاکاتیڤ نزیکى ئاگره که بۆوه ، بانگی لیکرا ، ئه ی موسا دانیابه من په روه ردگاری تۆم ، که واته پیلاره کانت دابکه نه ، چونکه بیگومان تۆ له دۆلی پیروزی - طوی - دایت . منیش هه لم بژاردوویت بۆ رابه رایه تی و پیغه مبه رایه تی جا گوئ بگره بۆ ئه وشتانه ی له ریگه ی وهی و نیگاوه پیټ راده گه یه نریت . به راستی هه ر من خوام ، هیچ خوایه ک نیه جگه له من ، که واته هه ر من په رسته و نوێژه کانیشته به چاکی ئه نجام بده ، تا هه میشه منت له یاد بیټ . بیگومان روژی قیامت به ریوه یه و هه ردیت ، نزیکه بیشارمه وه ، بۆ ئه وه ی هه موو که سیڤ به گوێره ی کاروکرده وه و هه ول و کۆششی پاداشت بدریتته وه .

ئه ی موسا نه یه لیت ئه و که سانه ی که باوه رپان به قیامت نیه و شوینی ئاره زووی خویان که وتوون له م راستیه ویت بکه ن ، چونکه ئه و سا تیا ده چیت و زیانت ئی ده که وئ ﴿وما تلك بيمينك يا موسى ، قال : هي عصاي أتوكوا عليها وأهش بها على غمي ولي فيها مارب أخرى ، قال : ألقها يا موسى ، فلقاها فإذا هي حية تسعى ، قال خذها ولا تخف سنعيدها سيرتها الأولى ، واضم يدك الى جناحك تخرج بيضاء من غير سوء اية اخرى لنريك من آياتنا الكبرى﴾

ئنجا خوای گه وره پرسى ئه ی موسا : ئه ی ئه وه چى یه به دهستى راسته وه ؟ موسا وتى : ئه وه گوچانه که مه ، خۆمى به سه ردا ده دم و ده یما لم به دره ختدا تا گه لا بوهرینم بۆ مه ره کانه و ، چه ند مه به ستیکى تریشم پیى هه یه .

خوا فه رمووی : ده فپی ئی بده ئه ی موسا . جا هه ر که فپی ئی دا ، یه کسه ر بوو به ماریکی زیندو ، به خیرایی ده جوولایه وه ، خوا فه رمووی : بیگره و مه ترسه ، وه ک ئه وسای خو ی ئی ده که یه نه وه . ده ستیشته بخه ره ژیر بالته وه ، ئه و کاته به ره نگى سپى و دره وشایی دیتته ده ره وه ، بى ئه وه ی عه یبدار بیټ ، ئه وه ش نیشانه و به لگه یه کی تره .

ئه م شتانه بۆ ئه وه یه تا هه ندیک له موعجیزه گه وره کانی خۆمانت نیشان بده ین ﴿انذهب الى فرعون انه طغى ، قال رب اشرح لي صدري ويسر لي أمري ، واحلل عقدة من لساني يفقهوا قولي ، واجعل لي وزيراً من أهلي هارون أخي أشد به أزي

واشركه في أمري كي نسبحك كثيراً ونذكرك كثيراً انك كنت بنا بصيرا ، قال قد اوتيت
 سؤلک ياموسى ﴿ طه ٣٦ واته : ده بچؤ بؤلاى فيرعئون (پاش ئه وهى له ده سه لات و
 قودره تى خوا تيگه يشتيت و به شيوهى (عملى) کردارى بينيت ، پاش ئه وهى زانيت
 ئه گهر خوابيه وى دار عه ساي ده ستت ده کات به مار و كهويستيشى ده يکاته وه به دار
 عه سا ، كه واته قازانچ وزيان ههر له خوا وهيه و ههر ئه وه كه (الضرار والنافع) ه ، هيچ
 شتيك و هيچ كهس ناتوانيت له فرمانى ئه وه ده رچي) . وه ههر ئه وه كه (المعطي المانع
 ، المعز المذل ، الخافض الرافع ، القابض الباسط) ...

بچؤ بؤلاى فيرعه ونى سه ركهش و ياخى كه له سنوورى به ندايه تى ده رچووه
 ...موسا ده يزاني كاره كهى گران و سه خته ، چونكه چاك فيرعه ونى سته مكارى ده ناسى
 و چهند سال له مالى ئه ودا بوو ... بؤيه كه وته نزا كردن و فهرمووى : په روه ردگار سينه
 و دل و ده روونم ئاسووده و گوشاد بكه . ئيش و كار و ههول و كوششم بؤ ئاسان بكه
 و گرتى زمانم بكه ره وه و زمانم گؤيا و پاراو بكه ، تا له قسه و گوشتار و مه رامم تيگه
 و ، له كهس و كاريشم هاو كار و يارمه تيده ريكم بؤ برياربده .

حه زيش ده كه م هارونى برام بيت ، خوايه پشتى پى قايم بكه و ، بيكه
 به هاوبهش و ياريدده رم ، له گه ياندنى په يامه كه تدا ، تا ته سبيحات و ستايشى تۆ زۆر
 بكه ين و ، زۆر يادى تۆ بكه ين . چونكه به راستى تۆ هه ميشه بيناي به حالى ئيمه ،
 به هه لئس و كه وتى ئيمه و ، به هه موو شتيكى ئيمه ، خواى گه ورهش فهرمووى : ئه ي
 موسا هه موو داخوازيه كانت به جى يه و په سه نده و هه موويانت پيدرا ....

حه زره تى ئيبراهيم يش داواى كرد كه خوا پيشانى بدات چۆن مردوان زيندوو
 ده كاته وه ، تا زياتر له قودره تى خوا تيگات ، خواى گه ورهش فرمانى پيدا كه چوار
 بالنده سه ر بچي و تيگه ل به يه كيان بكا و له سه ر چهند شاخيك دايان بنى و پاشان
 بانگيان بكات ، زيندوو ده بنه وه به فرمانى خوا و دين به ده نكيه وه ، ئه م وانه کردارى به
 بؤ حه زره تى ئيبراهيمى (اولوا العزم) زۆر گرنگ بوو ، تا له داها تودا بى باكانه بچي ته
 ناگروه وه و ته حه داي كافر و سته مكاران بكات ...

هه روه ك ده فهرمويت : ﴿ واذ قال ابراهيم رب ارنى كيف تحي الموتى ، قال : او لم
 تؤمن ، قال بلى ، ولكن ليطمنن قلبي ، قال : فخذ أربعة من الطير فصرهن اليك ثم
 اجعل على كل جبل منهن جزءاً ثم ادعهن ياتينك سعيًا ، واعلم أن الله عزيز حكيم ﴾
 البقرة ٢٦٠

واته : به يادبهيڼه كاتيك ئيبراهيم فهموى : پەروەردگارا نيشانم بده چۆن مردوو زيندوو دهكەيتەوه ؟ خوا فهموى : ئايا باوەرپت نەهيڼاوه ؟ ئيبراهيم وتى : بهلى (باوەرم) ههيه بهلام حەزەكەم (بهچاوى خۆم بپيښم) ، تا دلم ئارام بگريت .

خوا فهموى : جا كهواته چوار بالنده بهيڼه و جوان سەرنجيان بده و دوايى هەر چواريان سەربەر و گوشت و پەروخوينيان تيكەل بكە ، ئەوسالەسەر لوتكەى هەر شاخيك هەندىك لەوتيكەلەيه دابنى ، پاشان بانگيان بكە ، بەگورجى و بهپەله هەموويان دينەوه بۆلات و چاك بزانه و دلنابە بەراستى خوا بالادەست و كار بەجىيه . هەروەها خواى گەورە قودرەت و دەسلالتى خۆى پيشانى هاوسەرى ئيبراهيم ، سارە خاتوون دا كاتى هاتنە ميسر ، ئەميش ئافرەتيكى جوان بوو و مەلىكى ميسريش كەپى دەزانى لەئىبراهيم دەپرسى ئەوهچى تۆيه ، دەفەرموى خوشكمە بۆ ئەوهى رزگارى ببى لەدەستى ، پاشان كە دهيڼنە لاي ، چى دهيوى دەستى بۆ بەرى ، دەستى تووشى شەلەل دەبى بەفەرمانى خوا ، ئنجا پەيمان دەدات بە(سارە) كەهيچى لىناكات بەمەرجى چاك ببیتەوه ئەويش دوعا دەكا و چاك دەبیتەوه ، پاشان پاشاى ميسر ، خزمەتكارىكى دەداتى كە ناوى (هاجرە) بوو ، ئەم وانە كردارىيەش بۆ سارە خاتوون پيويست بوو ، هەروەها (هاجرە) خاتوونيش لەم وانەيه سوودی چاكي وەرگرت ، بۆيه كاتى لەگەل ئيسماعيلى كۆپى دا لەناويابان و چۆلەوانى مەككە دا حەزەرەتى ئيبراهيم بەجىي هيشتن ، فهموى : خوا فەرمانى پىداوى ؟ ئيبراهيم فهموى : بهلى ، وتى : دهكهواته خوامان بەسه و ئەو ئاگادارمانە و دى بەهانامانەوه !

طەبەرى لەئىمامى عەليەوه دەگيرتەوه : ﴿ كاتى هاجەرە خاتوون بۆ دواجار چووه سەركيوى (مروە) سەيرى لاي منالەكەى كرد ، جوپرائيلى بينى ... جوپرائيل لى پرسى : تۆ كييت ؟ ئەويش وتى : من دايكى كۆپى ئيبراهيم . (رەنگە هەستى كردبى كە ئەوه مرووف نيه و لەئاسمانەوه هاتوو ئەهلى ئاسمانەكانيش ئيبراهيم دەناسن ، بۆيه وتى : من دايكى كۆپى ئيبراهيم) ...

جوپرائيل فهموى : ئيوەى لاي كى بەجى هيشتوو و ئيوەى داووتە دەست كى ؟ هاجەرە خاتوون وتى : ئيمەى داووتە دەست خوا ... جوپرائيل فهموى : (دهى بەراستى) ئيوەى داووتە دەست كەسيك كەكافىيه و بەستانە... ﴿ ....

قورئان دةفەر موئ : ﴿ ائیس الله بكاف عبده ، ویخوفونك بالذین من دونه ومن یضلل الله فما له من هاد ومن یهد الله فما له من مضل ائیس الله بعزیز ذی الانتقام ﴾ الزمر : واته ئایا خوا بهس نیه بو بنده کانی ؟ جا تو دترسیئن به غه یری خوا ، جاکئ خوا سهری لئیتیک بدات و سهر گهر دانی بکات (له بهر چه وتی ئه وکسه خوی) ئه و کسه نیه هی دایه تی بدات ، هه رکه سیئش خوا هی دایه تی بدات کسه س ناتوانیئت سهری ئی بشیوئنی ، ئایا خوا تو له سیئی به هیئز نیه ؟

قودرەت و دەسەلاتی خوا له چەند ئایەتییکی تردا

* ﴿ والله خلق كل دابة من ماء فمنهم من یمشی علی بطنه ومنهم من یمشی علی رجلین ومنهم من یمشی علی أربع یخلق الله ما یشاء ان الله علی کل شیء قدير ﴾ واته : خوا هه موو زینده وهریکئ له ئاو دروست کردوو ، هه یانه له سهر سکی ده پوات ، هه یشه له سهر دوو قاچ ده پوات ، هه یشه له سهر چوار پی ده پوات ، خوا هه رچی بوئی دروستی ده کات ، به راستی خوا ده سه لاتئ به سهر هه موو شتی کدا هه یه . (النور : ۴۵) * ﴿ وهو الذي خلق من الماء بشراً فجعله نسباً وصهراً وكان ربك قديراً ﴾ فرقان ۵۳ واته : هه خوا یه که له ئاو مروئی دروست کرد و به هوئ ژن و ژن خوازی یه وه خزمایه تی دروست ده کات ، بی گومان پهروه دگاری تو هه یشه ده سه لاتدار و به توانایه * ﴿ الله ملك السماوات والارض ، یخلق ما یشاء یهب لمن یشاء اناثاً ویهب لمن یشاء الذکور ، او یزوجهم ذکراناً واناثاً ویجعل من یشاء عقیماً انه علیم قدير ﴾ واته : هه بو خوا یه خاوه ندارئی ئاسمانه کان و زهوی ، هه رچی بوئی دروستی ده کات ، به هه رکه س بیه وئی کچ ده به خشیت و به هه رکه س که بیه وئی کوپ ده به خشیت ، یا خود له هه ردوو جوړ : به هه ندیک خیزان ده به خشیت له کوپ و له کچ ؛ هه یشه ویستی خوا وایه هیچی ناداتی و نه زوک ده بیئت ، به راستی ئه و زاته زانا و به ده سه لاته . (الشوری : ۵۰) مه سه له ی منال بوون موعجیزه یه کی زوړ گه وره یه ، گه وره ترین به لگه یه له سهر مردن وزیندوو بوونه وه و ده سه لاتئ بی پایانی خوا ، که چی له ئه نه نجامی زوړ روودان و دووباره بوونه وه یه وه لای مروف ئاسایی بووه و زوړ سه رنجی نادات ، بویه قورئان ئاوا جه خت ده کاته سهری و سه رنجمان راده کیئشی بوئ ، تا چاکتر له قودرەت و ده سه لاتئ خوا تی بگه ین .

سالیکیان کولله یه کی زۆر هیڅ دهینن و دانه بارین به سهر کشتوکالی زۆر ناوچه ی کوردستاندا ، به تایبته دیهاته کانی قهره داغ... له دی ی (بهردی) ی قهره داغ ، خه لکه که ته و او شپه رزه ده بن و دینه لای سه عید ناویک و ده لین : کولله دای به سهر کشتوکالی دیهاتی ده و روبه رداو هیچی نه هیشت و وا به ره و ناوچه کانی ئیمه ش دین ، ئه ویش به فیه ته تیکی پاکی موسلمانانه وه وتی : هیچ کولله کان خویان خوارد ؟ وتیان نه خیر . وتی : خو خوا ماوه ؟! وتیان : به لی ، وتی : ده خوا که ریمه .. ئه وانه ی که ناگیان له م مه سه له یه یه ده لین : خوا ناگاداره کولله نه گه یشته کشتوکالی ئه مان و به به ره که تی ئه و (حسن الظن) ه به خوا ، رزگاریان بوو ته نانه ت به روو بوومیان له سالانیش زیاتر بوو ..

هه ره خوا پشت و په نا و دوستی بر واداران

حه زه ته تی لوط سه لامی خوی لی بی وه كه هه موو پیغه مبه رانی تر چاك له قودره ت و ده سه لاتی خوا تیگه یشتبوو ، گه له كه شی هه تا بلی خراپ و سه رسه خت و تاوان باربوون ، كاتی میوانه كان هاتن بۆ لای كه مه لانیكه ت بوون ، له شیوه ی چه ند لاویکی جوان و پیكه وتوودا زۆر بی تاقه ت بوو ... قورئان له م باره یه وه ده فهرمویت :

﴿ ولما جاءت رسلنا لوطا سيء بهم وضاق بهم ذرعا وقال هذا يوم عصيب، وجاءه قومه يهرعون اليه ، ومن قبل كانوا يعملون السيئات ، قال يا قوم هؤلاء بناتي هن أطهر لكم ، فاتقوا الله ولا تخزون في ضيفي أليس منكم رجل رشيد ، قالوا لقد علمت ما لنا في بناتك من حق وانك لتعلم ما نريد ، قال لو أن لي بكم قوة أو آوي إلى ركن شديد ، قالوا : يا لوط انا رسل ربك لن يصلوا اليك ، فاسر باهلك بقطع من الليل ولا يلتفت منكم أحد الا امرأتك انه مصيبها ما أصابهم ، ان موعدهم الصبح أليس الصبح بقريب ﴾ هود : ٨١

واته : كاتيك وه فدی فیه شته کانی ئیمه هاتنه لای لوط ، ناره حه ت بوو پییان و زۆر دله نگ بوو (چونکه له شیوه ی چه ند لاویکی جوان دا هاتبوون) له دی خوی دا وتی : ئه مه روژیکی سه خته (منی تیكه وتووم) .

هۆزه که شی به بیستنی هاتنی ئه م میوانانه ، به په له و بی شه رمانه کشان بۆ لای و پیشتیش کرداره خراپه کانیان ده کرد ، کاتیک لوط ئه م دیمه نه ی دی فهرمووی : ئه ی

خزمه كانم ئائەوانە كچەكانمن و ئەوان پاك و خاوينن بۆ ئىيۆه (وەرەن لەناو ھۆردا كىتەن بەدەلە بەشىيۆه يەكى شەرعى لىتەن مارەبەكم ، جا لەخوا بترسن و شەرمەزارم مەكەن لەناو ميوەنەكاندا ، ئايا پياويكى ژير و مەردتان تيا نىيە كە گوى لەھەق بگرى و جەلەوگىرى بكات لەخراپە ؟

ئەوانىش بى شەرمانە وتیان : سويند بەخوا بەراستى تۆ دەزانى ئىمە ھىچ ھەقىكەت نىيە بەكچەكانى تۆو ، بىگومان تۆش دەزانىت ئىمە چىمان دەويت !
لوط فەرموى : خۆزگە ھىزىكم دەبوو لەخوتان بۆ بەرامبەرى ناپاكەكانتەن ! يان پشت و پەنايەكى بەھىزىم دەست دەكەوت و دەپۆيشتم بۆى تا تۆلەتەن ئىبەكەمەو و تەمىتەن بەكم ...

بەلى ... ھەزەرەتى لوط بۆ تاقە ساتىك فەرموى : خۆزگە ھىزىك يان پشت و پەنايەكم دەبوو ، لەساتەو ھەختىكى زۆر ناھەموار و دژوار دا ، ھەزەرەتى (مەھمەد) ﷺ لە بارەى ئەم ئايەتەو دەفەرموئەت : ﴿ يَرْحَمُ اللَّهُ لوطاً لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴾
واتە : خوا پەرحەم بە (لوط) بكات ، بەراستى ئەو لەپەناى زاتىكى بەتوانا و بەھىزدا بوو كە خەلىفە گەورەيە ! مسلم گىراو يەتەو / ل ۲۴۳ التاج الجامع للاصول / بەرگى شەشەم / نورى فارس / ئەم ساتە و ھەختە زۆرى نەخايند كە مەلاىكەتەكان پىيان فەرموو : ئەى لوط بەراستى ئىمە فەرىشتەى نىرراوى پەروەردگارى تۆين ، ئەوتوانبارانە ھەرگىز ناگەنەلات ، تابىتوان دەستدرىژى بەكەنە سەر ئىمە ، جا تۆخا و خەيزانت لەبەشىكى شەودا دەرەكە و كەس لەئىيۆە لانەكاتەو و ئاوپنەداتەو ، جگە ھاوسەرەكەت كەلا سارە و بەگويەت ناكات ، چونكە بەراستى ئەو سەزايەى كەتوانبارانى گرتۆتەو و ئەویش دەگريتەو ، بەراستى كاتى سەزا كەشيان لەبەرەبەياندايە ، ئايا بەرەبەيانى ئەمەشەو نەزىك نىيە ؟! (ديارە نەزىكە و خەلىفە گەورەش لەناوى بردن و كردنى بەپەندى زەمانە !) .

ئاليرەدا بانگخەزان ھەقە ھەلۆيستەيەك بكات ، ئاخۆ غافل بوونى لەدەسەلات و قودرەتى خوا ساتىكەو تەواو دەبىت كە بەخۆىدا دەچىتەو ، يان بەردەوامە و زۆرەى كاتەكانى دەترسى و خەلىفە گەورە و دەسەلاتى لەيادا نىيە ؟! بانگخەزان ئەگەر ھەمىشە دەسەلات و قودرەتى خەلىفە لەياد نەبىت ناتوانى بەكارى بانگەواز ھەستى ، چونكە دژومنان ھەمىشە و ھەردەم دژايەتى دەكەن و پىيى ئى دەگرن ...

دوژمنانی ههق و راستی

خوای گهواره یهکی (لهسونهکانی) و لهیاساکانی ئەم دنیا یهیی ، دانانی دوژمن و ناحهزه که ههردهم دژایهتی بهرنامهکهی دهکهن ، چونکه (اختیار)ی داوه به مروف و سهپشکی کردووه و ریی پی داوه ئیمان بهیئنی یان نهیهیئنی ، ماوهیه که له دنیا دا لغاویان بو شل دهکات ، سته مکاران شوئی لهئه لدهکیشن ، به لام پاش تاقی کردنه وهی بهواداران و ، پاش نهوکیشمه کیشمه له نیوان ههق و ناهه قدا رووده دات خوای گهواره بهفه زلی خوئی عاقیبهتی بو ههق و راستی داناوه و هر خوئی سهرخهر و پالپشت و دوستی بهوادارانه ههروه که دهفه رمویتی :

﴿وَكذلك جعلنا لكل نبي عدواً شياطين الانس والجن يوحى بعضهم الى بعض زخرف القول غروراً ، ولو شاء ربك مافعلوه ، فذرهم وما يفترون ، ولتصغى اليه افئدة الذين لا يؤمنون بالآخرة وليرضوه وليقتروا ما هم مقترفون﴾ الانعام : ١١٣

واته : هر بهوشیوهیه کیشمه کیشمی ئیمانداران و خوانه ناسان بهردهوامه ، جا بو ههموو پیغه مبهریک و بو ئیماندارانیشت دوژمنمان داناوه له شهیتانهکانی ئاده میزاد و پهیری ، که بهردهوام قسهی زل و رازاوه دهن به گوئی یهکدا و خویمان و خه لکی پی سهر گهردان دهکهن ، خو نه گهر پهروه دگارت بیویستایه ریی نه دهن شتی وابکهن ، دهوازیان لی بهینه له گهل نهو درو و دهلهسهیهی که ههلی دههستن ، بو کوئی دهچن ، له دهست سزای خوایی رزگاریان نابیت ...

ههروه ها بهو قسه جوان و بریقه دارانه نهیاندایه گوئی یهکدا ، با ئهوانه ی باوه پریان به قیامهت نیه دلی بدهنی و پیی رازی بن ، بوئه وهی ئهوتوانه بکهن که ئهوان بهردهوام دهیکهن .

ههروه ها دهفه رمویتی : ﴿وَكذلك جعلنا لكل نبي عدواً من المجرمين وكفى بربك هادياً ونصيراً﴾ الفرقان : ٣١ واته : هر بهوشیوهیهی که تو ئه ی محمد ﷺ دژایهتی دهکرییت ، بو هر پیغه مبهریک دوژمن و ملوژمان لهتاوان باران فهراهم هیناوه ، به لام دلنیا به که پهروه دگارت بهسه رینموونیت بکات و پشتیوانیت لی بکات .

مشتیک له خهرواری دوژمنایه تی کردنی ههق و راستی

ئهگهر لهکۆنهوه باسی پیلانی دوژمنان بکهین بهچهندهها موجهلهد تهواو نابیت و جابهجاریش ئاماژهمان پیکردوه لهنامیلکه و نوسراوهکانی پیشتردا ، بۆیه تهنها چهند لایهنیکی ئهو مهسهله گرنگه و چهند نمونهیهک باس دهکهین .

یهکهه/ دهوله تی عوسمانی وتیروانینیك :

دهوله تی عوسمانی بۆچهند سهدهیهک ئالا بهدهستی موسلمانان بوون ، لهگهڵ خراپه ی ههنديك سولتاناندا ، چاكه و كاری مهزنیشیان هیه كه ههق وایه به ئینصافهوه و بهویژدانهوه باسی ئی بكریت ...

كاتیک جوولهكه ویستی لهفهستین دا رهگ داکوتی و ببیته خهنجهریک و جهرگی عالمی ئیسلامی بپریت ، عوسمانیهكان بهتایبهت سولتان عبدالحمید ریکر بوو لهری یاندا وشل نهبوو بۆ (اغراءات) و هههشهکانیان .... بۆیه جوولهكهیهکی زۆریان نارد هشاری سالونیک و بهسهرزارهکی موسلمان بوون و پی یان دهوترا (جولهكه ی دونمه) و كهوتنه ئازاوه نانهوه و پیلان دانان .

لهلایهکی تریشهوه هانی کابرایهکیاندا بهناوی (ئهحمه د رهزا) وهه كه دایکی نه مساوی بوو ، وهباوکیشی بهناوبانگ بوو به (عه لی بهگی ئینگلیز) ، ئه مهش له بهرئه وهی زۆر خوشه ویستی هه بوو بۆ ئینگلیز و پیاویان بوو ، جا ئهحمه د رهزای (ناموبارهك!) كه به شیر ی ئیلحاد گۆشکرا بوو ، کۆمهله ی (ترکیا الفتاة) ی دامهزراند و لهپاریس رۆژنامه یهکیان بهناوی (مشورت) وه ده رکرد لهسالی (۱۸۹۵) زاینیداو ، ئیستعماری رۆژئاوا و جوولهكه هه موو ئاسانکاری یهکیان بۆ ده کرد و یارمه تیان ده دا ، ته نانهت بههوی پۆسته و گه یاندنی بیانی یه کانه وه له سه فاره ته کان كه نه ئه پیشکهران ئهو رۆژنامه یه یان بههه موو لایه کی دهوله تی عوسمانی دا بلاوده کرده وه ...

ئهوانیش له سه ره تادا له به یان نامه یه ک دا وتیان (ئیمه کار ناکهین بۆ لابر دنی بنه ماله ی سولتان ، كه به پیویستیان ده زانین بۆ پاراستنی نیزام ، به لکو کار ده کهین بۆ بلاو کردنه وه ی بیروبو چوونی پیشکته و تنخوازی ...)

جووله كه هه ر زو له پرتو کۆلاته کانیاندا ، بهرنامه یان دانا بوو دهوله تی عوسمانی لایبه ن و خه لافه تی ئیسلامی هه رهس پی بهیژن ، ئه م کۆمهله ی (ترکیا الفتاة) ههش كه دوا یی بوو به (جمعیه الاتحاد و الترقی) به وکاره ههستان و کاری دوژمنانیان

جی به جی کرد ، هه چهند زۆر کهسیان پی خه له تانو ، له دوايشدا هه نديکیان له مه رامي گلاوی دوژمن تیگه یشتن ، به لام پاش چی ؟ پاش شهوی که کار له کارترازا و شیرازی موسلمانان بچرا . له راستیدا پیلانه کانی جووله که دژی دهوله تی عوسمانی شهوی که ناشکرابووبی دهگه پیتشه بهو سه دهی پانزه هه می زاینی شهوش بهووی که جووله که توانی نافره تیکی جوانی خویان بنیرنه قه سری سولتانی عوسمانی یه وه توانی بیته هاوسه ری سولتان سوله یمانی قانونی ، وه له بهر شهوی دهسه لاتی شه نافره ته زۆر بوو له کوشکی سولتاندا توانی که که ی که ناوی (مه رماه) بوو ماره ی بکات له (رستم پاشا) ، وه توانی (صدر الاعظم - رئیس وزراء - ابراهیم پاشا) بکوژی و (رستم پاشا) بخاته جیگای ، ئنجا به پیلانیکی تر وه لی عه ه (مصطفی) ی کوپی (سلیمان القانون) ی خنکانه به بیانووی شهوی گوايه نیازی ئینقلابی به سه ر باوکیا ..

ئنجا (سلیم) ی کوپی خسته جیگای و کردی بهووی عه ه ، شه ژنه جووله که یه توانی وا له سولتان سوله یمان بکات که فه رمان ده رکات بو ری دان به کوچی جووله که بو فه له ستین ، شه کوچکردنه ش به رده وام بوو تا سولتان عبدالحمید قه ده غه ی کرد و ریگای ئی به ستن ، بویه شه وانیش سولتانیان بهو ده رده برد و خه لافه تی عوسمانیان رووخاند ! (ل ۱۸۱) احذروا الاسالیب الحدیثه فی مواجهه الاسلام .

سولتان عبدالحمید به جووله که کانی وت (ئه گهر پر به هه موو دنیا ئالتونم بده نی ، نه که هه سه د و په نجا ملیۆن لیره ی ئالتونی ئینگلیزی ، رازی نابم به داواکاری یه کانتان ، من زیاتر له سی سال خزمه تی ئوممه تی ئیسلام و ئومه تی محمدم کردووه ، لاپه ری سولتانه موسلماننه کانی باوو باپیرم ره ش ناکه م و هه رگیز رازی نابم به داواکاری یه کانتان) ل ۱۸۲ هه مان سه رچاوه .

دووهم/ ته ونی دوژمن و بی ناگایی ئییه :

دوژمنان هه میشه پشتی بیدعه چی و شه مه زه بانه یان گرتوووه که دژی شه هلی سوننه ت و جه ماعه تن ، بو نموونه (نصیری) یه کان که کومه ئیکی خاوه ن بیرو بوچوونی چه وتن و هه نديکیان (ئیمامی عه لی به خوا ده زانن !) له کاتی که دا که شا ئیسماعیلی سه فه وی دژی عوسمانی یه کان جه نگاو ویستی قه له مه ره وی خوی فراوان بکات ، (نصیری) یه کان پشتیان گرتن له شام ، بویه که سولتان سه لیمی یه که م رووبه پروویان بووه وه و سه رکه وت به سه ریاندا ، (نصیری) یه کان رایان کرده شاخ ... پاشان

فهره‌نسی‌یه‌کان پشتیان گرتن و له‌شاخ هی‌نایاننه خواره‌وه و له‌سالی (۱۹۲۰ هه‌تا ۱۹۳۶) ده‌وله‌تیا‌ن بو‌ دروست کردن و ناویان نا ده‌وله‌تی عه‌له‌وی‌یه‌کان . پاشان که به‌ده‌ستی دوژمن له‌ناوه‌پاستی ئەم سه‌ده‌یه‌دا حیزبی به‌عسیان دروست کرد (نصیری)‌یه‌کان بالا ده‌ستکران تیایدا ، هه‌ر به‌هه‌مان شیوه‌ش دوژمنان ده‌ستیان وا به‌پشتی چه‌نده‌ها کۆمه‌له‌ی دروستکراوی وه‌ک (بابی) و (به‌هائی‌یه‌کان) و (قادیانی‌یه‌کان) و (ئه‌حباش) ه‌کانه‌وه ، که هه‌ندیکیان ده‌لێن : نوێژو پۆژومان له‌سه‌ر هه‌لگیراوه و به‌ئاره‌زووی خویان هه‌لال حه‌رام ده‌که‌ن و حه‌رامیش هه‌لال ده‌که‌ن .. وه‌یان به‌پینمایی و یارمه‌تی ئینگلیز قادیانی‌یه‌کان فهریه‌تی جیهادیان دایه‌ دو‌اوه و حه‌رامیان کرد که‌که‌س دژ به‌ئینگلیز راپه‌رێت .

ئه‌مه‌ بێجگه‌ له‌وه‌ی که هه‌زاره‌ها پیلانیان هه‌یه و نایه‌لن زانیانی ئەم ئومه‌ته کۆبهنه‌وه له‌ژێر چه‌تری‌کدا و له‌ناو کۆمه‌له‌یه‌کدا ... ئەوا چه‌ند سه‌له‌ دکتۆر (قرضاوی) خه‌ریکی کۆکردنه‌وه‌ی زانیانه‌ که‌چی هی‌چ وولاتیک ری‌ی نادات له‌خاکه‌که‌یدا کۆبونه‌وه‌که سازبکری و مه‌رجه‌عه‌تیک بو‌ موسلمانانی ئەه‌لی سونه‌ بێته‌ کایه‌وه .

سییه‌م / جووله‌که‌ و دروستکردنی دوژمنایه‌تی :

جووله‌که‌ بێجگه‌ له‌وه‌ی ئایینی مه‌سیحیان شیواند و هه‌رچی خراپ بو‌و کردیان به‌رامبه‌ر به‌گاوه‌ره‌کان ، هه‌میشه‌ له‌مه‌ولی ئەوه‌شدان که ناگری رق و کینه‌یان خوش بکه‌ن دژی موسلمانان ، بو‌ ئەوه‌ی گاوه‌رو موسلمان سه‌رقالی یه‌کتری ببن و خوشیان چیان بو‌ی بیکه‌ن ...

له‌سالی ۱۹۴۵ دا کۆمه‌لی ده‌ستنوسی زۆر گرنگ و به‌نرخ له‌لای ده‌ریای مردوو له‌ئه‌شکه‌وته‌کانی (قمران) دۆزانه‌وه ، پاشان که‌وتنه‌ لای جووله‌که ، کاتی‌ک ئەمه‌ریکا داوای کردن ، به‌ومه‌رجه‌ دایان پی‌یان که‌بلاونه‌کرێته‌وه ...

له‌و ده‌ستخه‌تانه‌دا هه‌موو (سفر اشعیاء) هه‌یه به‌ته‌واوی ، له‌کاتی‌کدا که‌به‌شیکی که‌می له‌ته‌ورات دا هه‌یه ئەم دۆزراوانه شو‌پشیکی مه‌زن بو‌و له‌یبری مه‌سیحیه‌کاندا و که‌ پاپا پۆلسی شه‌شهم بی‌نی زۆرکاری تی‌کرد ... له‌و (سفر اشعیاء) ه‌دا هاتوو که :

((دوا‌ی مه‌سیح پی‌غه‌مبه‌ریکی عه‌ره‌ب دی‌ت له‌ولاتی فاران - فاران به‌زمانی ئارامی واته‌ حیجاز - وه‌ ئەبی جووله‌که شو‌ینی بکه‌ون .... نیشانه‌ی ئەو پی‌غه‌مبه‌ره ئەوه‌یه که له‌کوشتن رزگاری ده‌بی‌ت ، ئەوه پی‌غه‌مبه‌ری چاوه‌ پوان کراوه ، چونکه له‌وشمشیره‌

رزگاری ده بیټ که نه خړیته سهرگرډنی ، وه پاشان به ده هزار (قدیس) خواناسه وه ده گډیته وه بوی) .

پایا له سالۍ ۱۹۶۵ دا به یان نامه یکی گرنگی درکرد ، وه کو داننانی کی ره سمی وا بوو به نایینی نیسلام دا ... به بانگهیشتی کی ره سمی وه فدی کی نیسلامی چوو بو فاتیکان ، له وی کویو وه له گهل (کردینال بیمونللی) که وه زیری ده ولت بوو له حکومتی فاتیکان ، له کویو نه وه که دا باس له په یوهندی نیوان موسلمان و گا وره کان کرا و پاش دانوستانی کی گهرم و گوپ ، (کردینال بیمونللی) به موسلماننه کانی وت : له م پودا مژده دان دهو سستیم له جیهانی نیسلامی دا ، چونکه پیویست ناکات بانگ بکړن بو سهر نایینی مه سیحی و مولمانانیش خاوهنی په یامی کی ناسمانین و ده چنه به هه شته وه ... ئنجا مژده که ی (سفر اشیاء) ی بو خویندنه وه ...

به لام به داخه وه نوینهری نیسرائیل له فاتیکان ، پایا ناگادار کرده وه که نابی نهو ده سخته تانه بلاو بکړنه وه و پاش ماو هیهک پایا پولسی شه شه م له بارو زروفی کی تهم و مژاوی دا له سهر جیگا که ی خوی مرد ، هه روه ها پاش ماو هیه کی که میش له مردنی پایا ، (کردینال بیمونللی) یش به هه مان شیوه مرد ... به مهش گفت و گو و نریک بوونه وه ی موسلمانان و مسیحیه کان نشووستی هیئا ... وه نهو به یان نامه یهش که بلاو کرابووه ، زوریه ی کؤکرایه وه ، هه رچند له چند شوینک و لای چند که سایه تیه کی موسلمان ماوه و پاریزراوه ، (تیم رو دواوه دکتور معروف الدوالیبی دهیگریته وه که نه دمایکی لیژنه ی دانوستانی موسلمانان و مه سیحیه کان) بوو ل ۱۹۷۲ په راوی البحث عن الحقيقة الکبری المهندس عصام قصاب) .

چوارم / مژده دهران و روژه لاتناسان :

پاش نهو وه ی موسلمانان فه تی (بیت المقدس) و (انطاکیه) و (ره ها) یان کرد و له ده رگای قه لاکانی (قسطنطنیه) یه یان ده دا که پایته ختی ده ول ته ی بیژه نتی بوو ... گا وره کان که وتنه خو یان بو هیرش کردنه سهر جیهانی نیسلامی ...

تیمپراتور (قسطنطین) ی هه وتهم له که نیسه ی (نورثو ذکیه) ی بیژه نتی روژه لاتنه وه هه ولیدا بو ده ست گرتن به سهر هندی ناوچه دا و ، له سالۍ ۱۹۷۲ زاینی دا هس تیان گرت به سهر شاری (نصیبین) و هندی سهر که وتنیان به ده ست هیئا ، پاشان موسلمانان هیژ و توانا کانیان کؤکرده وه و به سهر (بیژه نتی هکان) دا سهر که وتنه وه ،

بەم جۆرە ھېرش و دژە ھېرش بەردەوام بوو ... تا ھېرشى خاچپەرستەكانى رۆژئاواى (كاتولىكى) دەستى پى کرد بەھۆى پاپا (اريان الثانى) يەوہ لەسالى ۱۰۹۵زدا ... لەيەكەم ھېرشياندا نزىكەى سى سەد ھەزاريان لى كۆژا ... ئنجا ھېرشى دووہ ميان ھات و (بيت المقدس) يان گرت و ھەفتا ھەزاريان لەخەلكى بى تاوان قەتل و عام کرد ، ھۆى سەرگەوتنیشيان پەرتەوازەيى موسلمانان و لاوازی دەولەتى عەباسى بوو ...

(عمادالدين زكى) لەسالى ۱۱۲۸زدا فەتخى ھەلەبى کرد و لەسالى ۱۱۴۲زدا فەتخى رەھاي کردەوہ .

دواى ئەویش (نورالدين محمود) ھەولى فەتخى (بيت المقدس) ى دا بەلام كۆچى دوايى مۆلەتى نەدا كارەكەى تەواو بكات ، تا خواى گەورە (صلاح الدين) ى نارد و لەجەنگى (حطين) دا دوژمنانى شكاند و فەتخى (قدس) ى کرد ...

خاچپەرستان چى ھەولى ترياندا تىك شكان ، تا لويىسى ھەوتەم پاشاى فەرەنسا ھېرشى کردە سەر ميسر و لەناوچەى (دمياط) ھە پەلامارى دا ... ئنجا نامەيەكى نووسى بۆ پاشاى دادپەرور (نجم الدين ئەيوب) وتيايا دەيوت (ئىمە خەلكى دەكۆژين و پى دەنيين بەولآتا و زەوى پاك دەكەينەوہ لەفەساد ، ئەگەر رووبەرپوومان بيتەوہ بەجەنگ خۆت تووشى ناپەھەتى و گەلەكەت تووشى كۆت و پىوھندى نەگبەتى و تووشى لاوانەوہ و قورپىوانى زۆريان دەكەيت ... ئىمە بەزەييمان نايەتەوہ نەبەدەسەلآتدار و نەبەبى دەسەلآتدا) .

(نجم الدين ئەيوب) يش وەلامى دايەوہ بەنامەيەك كەتيايا وتى : (بەسوپاكەت و پالەوانەكانت و سوار و پيادەكانت ھەپەشەمان لى دەكەن ، ئايا تۆ نازانيت ئىمە پياوى جەنگ و خاوەنى شمشىرين و ، چوبىنە سەر ھەر قەلایەك رووخاندومانە و ، ھەر كەسى لەسنور لاى دابى و زيادە پەوى كەردبى لەناومان بەردوہ ... وە ئەگەر نامەكەمت پىگەيشت ، ئەوا چاوەپى سەرەتاي سەرەتى نەحل و كۆتايى سەرەتى (ص) بەكە دەفەرمووى : ﴿ اتى امر الله فلا تستعجلوه ﴾ ﴿ ولتعلمن نبأه بعد حين ﴾ ...

ئنجا نجم الدين ئەيوب سوپاي كۆكرەوہ بۆ پەرو بەپەو بوونەوہيان ، بەلام مەرگ بەردى و ژنەكەى (شجرة الدر) مردنەكەى شارەوہ و (توران شا) ى كۆپى رووبەرپووى خاچ پەرستان بووہوہ و لويىسى نۆيەمى بەدىلى گرت و سوپاكەى تىك شكاند و دوايى بەپارەيەكى زۆر نازادى کرد ...

بەم شىۋەيە دووسەد سال جىھانى ئىسلامى سەرقال بوون پىيانەو ، كە دواى ئەمەش (تەتەرەكانيان) ھانداو (ھۆلاكو) بەغدادى گرت لە سالى (٦٥٦)ى كۆچى دا و نىزىكەى دوو مليۇن موسلمان كوژدان ...

پاشان تەتەرەكان تىك شكان لەسەر دەستى ھەردوو سەركرە (قۇز) و (ظاھر بىبرس) دا ، وە لە جەنگى (عين جالوت) دا خۇيان پىنەگىرا لەبەردەم موسلماناندا و شەوكەتيان نەما ...

تەتەرەكان زۆريان موسلمان بوون و پاشان دەولەتى عوسمانى دامەزرا ، ئنجا جارىكى تر خاچ پەرستەكان وەك (ئىستعمار) يكى نوى روويان كەردەو ە عالەمى ئىسلامى و لەسالى (١٨٧٥ز) دا ئىنگلىز ھندستانى داگىركرد و دەولەتى مەغۇلى رووخاند ، وە لەسالى ١٨٨٢زدا مىصريان داگىركرد و لەسالى ١٩١٤زدا دەستيان گرت بەسەر عىراقدا و لەسالى ١٩١٧ زدا فەلەستىنيان خستە ژېر رىكىفى خۇيانەو .

لەم لاشەو (فەرەنسا) (سوريا و لوېنان و جەزائىر و تونس) ى داگىركردو ، روسىاي قەيسەرىش (قرم و قوقاز و ازبىجان و تركستان و سىبىريا و بخارى) ى داگىركرد ...

ھەرچەند دەيان ويست وا دەرخنە كە جەنگىكى ئاينى نىە ، بەلام ھەرچى يان دەكرد رق وقىنيان بۆ نەئەشاردرايەو ە شەپريان بەكۆنەقەين دەكرد و ، داخى شكاننەكانى زەمانى خاچپەرستانيان ھەر لەدلابوو ، بۆيە (اللورد اللنبى) سەركرەدى ئەو سوپايەى كە لەجەنگى يەكەمدا چوو ە فەلەستىنەو ەتى (اليوم اتتھت الحروب الصليبية) ئەمرو جەنگى خاچپەرستەكان تەواو بوو .

بەلى پاش نىزىكەى شەش سەدە ، ھەروان لەيادى شىكستەكانياندا ...

ھەر لەبەرئەو ەش بوو كە (لويد جورج) ەزىرى دەرەو ەى بەرىتانى جەنگى جىھانى يەكەمى ناونا (جەنگى دوو ەمى خاچپەرستان) ...

كاتىك جەنرال غورو چوو ە (دیمەشق) ەو ە يەكسەر چوو ە سەر قەبرى (صلاح الدين) و شەقىكى تى ەلداو ەتى (ئەوا ھاتىنەو ە صلاح الدين) . ھەر ئەمەشە كەواى لە جورج بوش كە ئەم جەنگى جىھانى سىيەمەش ناوبنى جەنگى خاچپەرستان ...

باول شمتز دەلى (لەناو پاشماو ە و وىرانەى جەنگى جىھانى يەكەمەو ە ، لەناوچەكانى عالەمى ئىسلامى دا ، خىويك ە سەتايەو ە وەك ئەفسانەكە دەلىست :

بالئندەيەك مرد و سوتا ، پاشان لەو گەلگۆيەي بالئندەيەكی خیراتر هەستایەوه و بالی گرت ، کە تۆوی شوپش دەچینی لەهەموو جاییەك لەدژی تەماعی ئیستعمار ، بەپشتی عەقیدە و کۆکردنەوهی موسلمانان لەسەر بیروبۆچوونی ئیسلامی نوێ ، بۆ بەرهەنگاری مەترسی هاتوو لەرۆژئاواوە .

هەرۆک دەزانین کە لەنۆریەي ولاتە ئیسلامیەکانەوه ، شوپشگێران راپەرین و داگیرکەرانیان دەرپەراند ... بەلام ئەوانیش زۆر زان بوون ، کاتی رویشتن کە مسۆگەریان کردبوو دواي خوشیان ، ئەوانەي دینە سەر حوکم هەر لەسەر رێبازی ئەمان دەپۆن بەرپۆه .

بەلێ ... توانرا شوپش و پەنج و خەباتی موسلمانان بدزری و کەسانیکێ تر غەیری گەلی موسلمان سوودی ئی بیینی ...

لویسی نۆیەم وانەي لەتیکشکاندنی وەرگرت و بییری لەجەنگی دەروونی و روشنیبری کردەوه ، بۆیە بەپایا (ئەنوسنتی چوارەمی) وت : کە یەكەم کۆمەلەي مژدەدەران دروست بکات لەسالی ۱۲۵۳زدا .

لەسالی (۱۲۱۴- ۱۲۹۴ز) (روجر بیكون) داواي دەکرد کە فیڤی زمانی عەرەبی ببن بۆ ئەوهي موسلمانەکان راکێشن بەرو گاوریتی . ئیتر لەوساو هەر خەریکن و ناوبەناو کۆبوونەوه دەکەن و پەیمانگای پینگەیانندی مژدەدەرانیان دروست کرد و بەمیلیارەها دۆلاریان بەخت کرد ... بۆ نمونە لەسالی ۱۹۷۷ دا کۆبونەوه لەسوئیسرا و باسی بەگاورکردنی جیهانیان دەکرد ، پاشان لەسالی ۱۹۷۸ دا لە ئەمریکا کۆبونەوه بۆ بەگاورکردنی موسلمانان و لەو کۆبونەوهیەدا یەك ملیار دۆلاریان کۆکردەوه لەدەولە مەندەکان .. لەگەل (تبشیر) مژدەدانیش دا ، رۆژەلات ناسەکان لیکۆلینەوهیان دەکرد لەسەر جیهانی ئیسلامی و پیلانیان دادەنا و ناوی گۆی ئێوەکەسانەیان ئەدا کە گۆی لەمستیان بوون ...

هەندی ئەوانەي پێیان خەلەتابوون قسەکانیان دووبارە دەکردنەوه ، وەك علی عبدالرزاق کە پەرپاوی (الاسلام وأصول الحكم) ی دانا و کۆمەلێ گومان و هەلەي ئەدا بەگۆی خۆینەرانی دا ... ئەو قسانەي دەیکات کت و مت قسەي رۆژەلات ناسەکانە و ناوی پەرپاوه کە هی خۆیەتی .

لهو که سایه تیا نه ی تریش که له سه ره مان ری باز ده پویشتن (طه حسین ، سلامة موسى ، امین الخولي ، زکی نجیب محمود ، توفیق الحکیم) و ... هتد .

دیاره نه مانیش زور زیاتر له بیگانه کان زیانیان گه یاند به موسلمانان چونکه ناشکرایه دار پوانی له خوئی نه بی ناقلیشی . (احذروا الاسایب الحديثة في مواجهة الاسلام) .

پینجه م : طه حسین

دکتور طه حسین فهره نسا دهستی پیوه ی بوو ، بو به کارهینانی دژی ئیسلام ، به تایبته له ری ئی ژنه که یه وه که ئافره تیکی جوانی خانه دانی فهره نسی بوو ، نه م ئافره ته رازی بو به پیاو یکی کویری عهره بی هه ژاری میسری ، بو ئه وه ی میشکی داشوړن و کاریک بو روژئاوا بکات ...

به ئی ئه و ژنه به پی ئی به رنامه یه کی حساب بوکراو شووی کرد به دکتور طه حسین و ئه ویش پیوانه هه رچی یان پیووت به چاکی به ئه نجامی گه یاند و کاتیک مرد ، ژنه که ی وتی (طه حسین ئه و رو له ی بینی که داوای لی کرابوو !) .

دکتور له بواری روژنبری و ئه وه ب دا له په نجاکاندا ، هه ولی زوری دا و بیروبوچوونی نوئی هینا یه کایه وه و زور به گهرمی داوای له موسلمانان به تایبته میسریه کان ده کرد که روژئاوا بکه نه رووگه و قبیله ی خو یان و هه رچی شتی له روژئاوا وه بیټ وه ری گرن ، ئنجا ئه وشته چاک بیټ یان خراپ !

بیرو بوچوونه کانی طه حسین و روژئاوا په رسته یه کی خه لکانیکی زوری له خشته برد و موسلمانانی سه رقالکرد که وه لامی بده نه وه و قسه کانی پوچ بکه نه وه ! (المجتمع ١٤٧٢/١٣/١٠/٢٠٠٦) .

قسه کانی دکتور هه مان ئه و قسه انهن که روژه لات ناسه کان ده یانکرد ، بویه روژه لات ناس (ماسنیون) ده ئی (لو قرأنا کتب طه حسین لقلنا هذه بضاعتنا ردت الینا) واته : نه گهر نویسینه کانی طه حسین بخوینینه وه به دنیا ییه وه ده ئین ئه وه هه ر قسه کانی خو مانه و بومان گه را وه ته وه ... واته هه ر قسه کانی ئیمیه کردویه تی یه وه . (احذروا الاسایب الحديثة في مواجهة الاسلام) ا . د . سعد الدین السید صالح ل ١٢٧ طه حسین کتیبیکی نووسی به ناوی (فی الشعر الجاهلی) که هوی نویسینه که ی و فیکره که ی ده گه پیته وه بو روژه لات ناسی جووله که (مرجلیوټ) ، وه نویسینه که ی (طه حسین) وه ک حاشیه یه که بو نووسینیکی (مرجلیوټ) که له گو قاری (الاسیویه) دا بلاوی

کردبووه به زمانى ئینگلیزى له سالى ۱۹۲۵دا به ناو نیشانى (نشأة الشعر الجاهلي) ...
لیکۆله رهوان ده لێن که (مرجلیوٹ) داواى کردووه له (طه حسين) که ئه و باب ته بنوسی
(۶۳ مشکلات في طريق التربية الاسلامية د. السيد احمد فرج) .

ههروهها بیرى نه ته وایه تی عه ره بیه هه ره رۆژئاوا چاندى له ولاته ئیسلامی به کاندای
وهه ره ئه وانیش ولاته ئیسلامی به کانیان پی پارچه پارچه کرد ، ئه وه تا مایلز کوبلاند
به پررسی (مخابراتی ئه مریکی) له رۆژه لاتى ناوه راست له شه سته کاندای ده لی : ( )
له زانکۆی ئه مریکی له لوبنان ، بیرى نه ته وایه تی عه ره بی له دایک بوو ، وه بانگخوازانی
ئه ویره ش له و زانکۆیه دا گه وره بوون ، ته نانه ت له سه دا نه وه دی بانگخوازانی بیرى
نه ته وایه تی عه ره بی ده رچووی زانکۆی ئه مریکین له لوبنان (لعبة الامم ل ۲۱۹

شیخ متولى شه عراوى ده لیت : طه حسين له کو تایی ژيانیدا ته نها گوئی له قورئان
ده گرت و له زور بیرو بو چوونه کانی زووی په شیمان بووه وه ...

شه شه م / لۆرد کرومر :

کرومر حاکمی ئینگلیز بوو له میسر ، قه شه (دانلوب) ی کرد به راویژکاری
وه زاره تی معاریفی میسری ، ئه م دووانه بیریان کرده وه که بۆ ئه وه ی عاله می ئیسلامی
به گشتی و میسر به تایبه تی له ئیسلام دوور بخه وه ده بی کاربکه ن له سه ره په رپیدانی
ئه زه ره به جوړیک که به رنامه ی خویندن رۆژئاوا قبول بکات و زانسته ئاینیه کان بخاته
لاوه ... دیاره ئه مه ش کاریان بۆ کرد به لām هه ره به وه وه نه وه ستان چونکه کاریگه ری
یه که ی که م بوو ...

له لایه کی تره وه که وتنه کردنه وه ی قوتابخانه و زانکۆی مه ده نی و خویان
پروگرامیان بۆ دارشتن وزمانی ئینگلیزی کرا به زمانی خویندن و گرنگی زۆری پی درا و
، وانه ی ئایین کرا به وانه یه کی وه ک وانه ی وه زرش و وینه کیشان و که نارکرا و
شتانیکی تیا ده خوینرا که پروکه شی ئاین بوون ... ئنجا مامۆستایه کی ده رچووی
ئه زه ره به (سی جونه یه) داده مه زرا که چی ئه وه ی له قوتابخانه مه ده نیه کان ده رده چوون
مووچه ی چه وریان ده دانی بۆ ئه وه ی په لوه پایه ی ئه زه ره له دلی خه لکی دا نه هیلن .

تا ئیستاش ئه مریکا و رۆژئاوا وازنا هیئن ، ئه وه تا ئه مریکا (۷۵) ملیۆن دۆلاری
به خشی به بنکه ی به ره وه پیش بردنی خویندن (مرکز تطویر المنهج) له میسر ، بۆ
گوپینی به رنامه ی خویندن ، له کاتی کدا له و بنکه یه دا چه نده ها شاره زای ئه مریکی

کارده‌کهن وه (جیرالدفیرس ، بیتر تریمان ، وجوان کبرود ، لیزالمبرت ، کارولینا) به‌سه‌روکایه‌تی دکتۆر کوثر کوچک ، دیاره مه‌به‌ست له‌به‌ره‌وپیش بردن و گۆپینی به‌رنامه‌ی خویندن ئه‌وه‌یه که بابه‌ته ئیسلامی‌یه‌کان زیاتر کهم بکړینه‌وه ، بۆیه ئه‌و بابه‌تانه‌ی که باس له‌سه‌ره‌که‌وتنی پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌کات له‌غه‌زاکاندا به‌سه‌ر جووله‌که‌دا لابران له‌قوناغه‌کانی خویندندا (ل ۲۰۰ / احذروا الاسالیب الحدیثة فی مواجهة الاسلام) . له‌گه‌ل هه‌موو ئه‌و گۆپینه‌نه‌شدا هیشتا ئه‌مریکا هه‌رگله‌یی له‌میسر ده‌کات و زیاتر هانی ده‌دات که ئیسلامی‌یه‌کان له‌ژیان و کۆمه‌ل دابری و نه‌یه‌لی هه‌ناسه‌بدن و به‌هیچ جوړیک سه‌ر زیاد بکه‌ن ...

ئه‌مریکا هه‌ر به‌وه‌وه نه‌وه‌ستاه به‌ئکو ده‌نووکسی له‌سه‌ر ولاتی پاکستان و سعودیه‌شه و ده‌یه‌ویت ئه‌وانیش هه‌روه‌ک میسر ، به‌خیرایی شوین رینماییه‌کانی ئه‌مریکا بکه‌ن و به‌رنامه‌ی خویندنی خویان بگۆن !
حه‌وته‌م / میسرو وازه‌ینان له‌شه‌ریعه‌ت :

میسر یه‌که‌م ولاتی ئیسلامی‌یه که‌وازی له‌ئه‌ه‌حکامی شه‌ریعه‌تی ئیسلام هیئا ، ئه‌وه‌ش له‌کاتی‌که‌دا که (محمد علی) هاته سه‌ر حوکم و (بعثات) ی نارد بۆ ده‌روه ، تا له‌قه‌ره‌نسا دیراسه‌ی قانونی وضعی بکه‌ن له‌سالی ۱۸۲۸ز ، وه‌کاتی ئه‌وانه‌گه‌رانه‌وه و گۆی‌یان ئاودرابوو به‌به‌رنامه‌ی رۆژئاوا و یاسا‌کانی ، بوونه سه‌ره‌تایه‌ک بۆ رۆیشتن به‌ره‌و (القانون الوضعي) و (مدرسه‌ی حقوق) یش بۆ ئه‌ومه‌به‌سته دامه‌زرا ، ئنجا داگیرکردنی میسر له‌لایه‌ن ئینگلیزه‌وه زیاتر هانی دان بۆ ئه‌م کاره و به‌رده‌وام هی‌رش ده‌کرایه سه‌ر شه‌ریعه‌تی ئیسلامی ، تا له‌سالی ۱۸۸۵زدا (قانونی فه‌ره‌نسی) خرایه جی‌ی شه‌ریعه‌تی ئیسلامی و ، ئه‌وا زیاتر له‌سه‌د ساله‌ میسر وازی له‌ په‌په‌ره‌وی کردنی شه‌ریعه‌ت هیئاوه .

کاتی‌ک میسریه‌کان له‌سالی ۱۹۲۷دا له‌کۆنگره‌ی (جنیف)دا داویان کرد شه‌ریعه‌تی ئیسلامی سه‌رچاوه‌ی یاسادانان بیست ، دوژمنان رازی نه‌بوون و تیان به‌مه‌رجیک (ئیمتیازاتی بیانی) له‌میسردا لاده‌به‌ین که کار به‌یاسا‌کانی شه‌ریعه‌تی ئیسلام نه‌که‌ن و (قوانین وضعی) به‌رقه‌راری ... تا ئیستا چی گه‌ل داوی (تطبیق) ی شه‌ریعه‌تی ئیسلامی ده‌کات ، حکومه‌تی میسری ده‌ستی ده‌ستی یان پی‌ده‌کات ، به‌بیانوی ئه‌وه‌ی گوايه که‌مایه‌تی گاوه‌کان (قبطیه‌کان) نا‌پازین...!

دوای میسریش تورکیا له سالانی دوای جهنگی جیهانی یه که مدا ملکه چ بوو بۆ
مه رجه کانی دوژمنان که وتیان : به مه رجیک سهر به خوئی دده یین به تورکیا
که ده سته بر داری یاسا کانی شهر یه تی ئیسلام بیئت .

پاشان (مصطفی کمال اتاتورک) یان هیئا ، کردیان به په رستراوی جه ماوهری
بی ناگای دور له خوا ، ئه ویش هرچی پیکرا کردی له بردنی تورکیا به ره و روژئاوا و
یاسا کانی روژئاوا... ل ۲۲۴ (احذروا الاسالیب الحدیثه فی مواجهه الاسلام) .

کاتی خوئی (گلاستون) ی ئینگلیز وتی : بۆ ئه وهی هیزی ئیسلام نه هیلین ،
پیویسته له چکی سهری ئافره تان لابه یین و قورئانی پی داپوشین و سهر قالی ماده
بی هوشکه ره کان و سهر خوشکه ره کان یان بکه یین .. ل ۲۶۶ (احذروا ...)

هر له به ئه وهش بوو که هی رشیکی زور ده کرایه سهر خۆ داپوشین و له چک و
به نیشانه ی دواکه و تووی ئه یان دایه قه له م ، وه به ئافه رین و هاندانی ئینگلیز هندی
له و که سانه ی که کویرانه دوای روژئاوا که وتبوون گو قاری (السفور) یان دهر ده کرد
له کاتی جهنگی جیهانی یه که مدا له میسر .

وه له سالانی ۱۹۲۳ د بروسکه یه کات به دوای (هدی شعرای) و (سیرا نبرای) دا
که به شداری کونگره ی ژنانی نیوده و له تی بکه ن که له رۆما به ستر ، پاش ئه وهی ئه و دوو
ئافره ته میسری به به شداریان کرد و گه رانه وه ، له چکه کان یان فری دا و خستیانه ژیر
پیوه ... ئیتر له و روژه وه کار ده کری به گهرمی بۆ تی که لاوی ژن و پیاو و نه مانی هیچ
به ره به ستیک به ناوی ئازادی و مافی ئافره تانه وه ، که له راستیشدا مه به ست هر دژایه تی
ئایین و تی کدانی کۆمه لگایه بۆ هیئانه دی ئاواته کانی داگیر که ران و دوژمنانی خواو
به رنامه که ی . ل ۲۷۶ هه مان سهر چاوه ی پینشو .

باسکردنی پیلان و دوژمنایه تی روژئاوا و ئیستعماری کۆن و نوئ ، ئه وانه ی که تا
ئیسئا ئاشکرابوو ، چهنده ها موجه له دی ده ویت و ئاسان نی یه تیشک بخریته سهر
هه مووی ، بۆیه به وهنده ده ست هه لده گرین و ده چینه سهر نوئ ترین جهنگی ئه مه ریکا
و خورئاوا دژی ئیسلام که هه ندی زانای وهک (د . یوسف القرضاوی) دای ده نی
به جهنگی جیهانی سی یه م دژ به ئیسلام به گشتی و دژ به بزافه ئیسلامی یه کان
به تایبه تی ...

ئەمەریکا و جەنگی جیهانی سی یەم

بەراستی یاری و گەمە یەکی گەورە یە لەسە دە ی بیست و یە کدا ، گەمە یە ک دەستی شاراوە ی بە هیژ پی ی هە ستاو و ئەنجامی داو لە پشت پەردە وە ...
ئەم یاری و گەمە یە هەزاران جار گەورە ترە لە تیرۆر کردنی سەرۆکی ئەمەریکی (جون کیندی) ، کە ئەمەش هەر ئەو دەستە رەشە شاراوە یە ی ناو ئەمەریکا ئەنجامی داو توانیشی چاک پەردە پوشی بکات .

ئەم رووداو گەورە یە ، واتە تەقینەرەکانی ئەم دواییە ی ئەمەریکا بو چەندە ها سائی تریش رەنگ ئەدا تەو و کاریگەری دەبی لەسەر سیاسەتی نیو دەوڵەتی و رەنگە سەرەتایەکی ش بێت بو ئەو کیشمە کیشە ی کە (هانتنگتون) باسی لی دەکرد و نوقلانە ی بو لی ئەدا . ئەم کارە ساتە ئەو دەندە گەورە یە کە پیویستی بە هاوکاری و ریکخستن و سازدانی زۆر هە یە لە نیوان بەرپرسیانی پنتاگۆن و دەزگا گەورە بەرپرسەکانی ئەمەریکا دا ... ئەگینا چۆن دەتوانی تەفسیری ئەو بکری ، کە بو ماوە ی نزیکە ی یە ک سەعات جیهانی ئینزاری سەرتاسەری ولات لە کاریکەوی !

لە کاتی کدا ئەو نامیرانە چەند سال لەو دەو بەردانراو ، لە کاتی جەنگی ساردا ، تا ئەمەریکا بیاریزی لە هەر پیشهاتیکی لە پری لە و جۆرە ...

چۆن نامیرەکانی ئاگادار کردنە وە ی پنتاگۆن کاریان نە کرد ، کە ناسراو بە پتەوترین و پارێزراوترین بینا لە جیهاندا !

کی هە یە دەستی گەشتبێت ئەو نامیرانە ، کە کەس ناتوانی بیگاتی تا بە چەند خالیکێ پشکنینی وردا تینە پە ریت ؟

کی هە یە ئاگاداری هیماو شفرە ی نەینی ئەو نامیرانە بێت ؟ دیارە کە سانی ک لە بەرزترین و بالا ترین پلە ی لیپرسراویتی دا دە یزان !

لە زانستی تاواندا دەوتری (هیچ تاوانیک نیە جی دەستیک بە جی نە هیلی و لە سەدا سەد تەواو بێت) ، بۆ یە لەم کارە ساتە شدا دە کریت پیرسین ؟

۱ - دە لیّن ئەوانە ی بەم کارە هە ستاون عەرەب و موسلمان بوون و مە شقیان کردو وە لە سەر فزۆکەوانی ، ئاشکرایە ئەم کارە ترسناکە مە زنە ، کە تا ئیستا کاری تیرۆری ئاوا گەورە ئەنجام نە دراو ، بە کەسانی شارەزایی کەم ئەنجام نادری لە ناسمانی

ئەمىرىكايەكدا كە ئەو ھەموو بالاخانە سەريان لەئاسمان توندبۈۈە و گەرەتەين و بەدەسەلاتەين ولاتى جىھانە .

۲ - چۇن چوار فۇكە لەرپەوى خۇيان لادەن و ھىچ كارەساتىكى بەيەكدا مائىن روونەدات؟ چۇن ئەو فۇكانە بورجى چاودىريان ئاگادارنەكردەو ، كە ئاگاداركرندەو تەنھا چەند چركەيەكى كەمى دەوئەت ؟ لەكاتىكدا فۇكەكان نزىكەى سەعاتىك ماو ھەبو لەنيوان يەكەم و دواھەمىنياندا و زياتر لەنيو سەعات فۇكەكان لەھىلى ئاسمانى خۇيان لاياندابو ، بەئاسمانەو بوون .

۳ - بۇچى ئەو فۇكانە داواى يارمەتى يان نەكرد و نەيانووت فېرنراوين ؟ لەكاتىكدا كەلە مېژووى فۇكەوانىدا ، ھىچ فۇكەيەك نەبوو كەفېرنىدرايى و پەيوەندى نەكردىي بەبورجى چاودىريەو ! كوا سندوقە رەشەكان و چىيان تيا تۆمار كراو ، ديارە ھەمووى پەردە پۇش دەكرى ...

۴ - پاش رووداوەكە ، ھىلى ئاسمانى ئەمىركى يەكەم لىستەى ناوى راگەياند كەلە فۇكەكاندا بوون و ھىچيان ەرەب نەبوون ، داوى لىستەكە گۇرپدا بەجۇرىك كەناوى (۱۹) كەسى ەرەبى تىبايىت ، كەلەناوياندا كەسانىك ھەبوون پىش دوو سال مردوون و ھەشيانە لەولاتەكانى خۇياندا زىندوون و خەرىكى كارى خۇيانن .

۵ - بۇچى چوار ھەزار جوولەكە كەلەودوو بالەخانەدا كاردەكەن ئەو رۇژە نەچوون بۇ سەركارەكانى خۇيان ، لەكاتىكدا رۇژى پىشودانىش نەبوو ...

ھەرۈەھا بۇچى شارۇن كەنيازبوو لەورۇژەدا سەردانى شارى نيويورك بكات پىشتەر سەردانەكەى گۇپى و ھەلى وەشاندەو ؟

ھەرۈەھا چەند جوولەكەيەك دەستگىركان كە بەتەماى تەقاندنەووى پردىكى گەرەبوون و كەس باسيان ناكات .

۶ - بۇچى دوو پۇژ پىش رووداوەكە (بۇرسە) ى نيويورك جوولەيەكى ئاناسايى پىو دياربوو ؟ ئايا ئەمە ئەو ناگەيەنى كەكەسانى ھەبوون ئاگايان لەم كەين و بەينە بوو ؟

۷ - بۇچى پىش چەند مانگىك ئەو دووبالاخانەيەى بازركانى جىھانى كە بەدەست جوولەكەكانەو بوو دابوويانەو بەكرى ، لىى دەرچوون و فرۇشتيانەو ؟

۸ - چۆن وېنگران ئامادەبوون لەيەكەم سات دا وېنەي زىندووى رووداوهكە بگرن
تەننەت پېش ئەوئى فرۆكەكەش خۆي بمالى بهبالاخانەكاندا !
نيزامى (JPLS)

لەسالى ۱۹۸۴هه لهئەمەريكا تاقى كردنەوه دەكرىت لەسەر دەستگرتن
بەسەر فرۆكەدا لەدوورەوه ، و نزيكەي هەشت سالە سەرکەوتون لەم بوارەدا ، وەيەكەم
تاقى كردنەوهي سەرکەوتوو بەسەر فرۆكەيەكەي مدنى جوړى (بۆينگ) دا ئەنجام درا ،
كەكەسى تيانەبوو ، وە ئەم فرۆكەيە بەهۆي ئەم تەكنۆلۆجيايەوه هەلسينراوه و
بەسەلامەتى نيشينراوه تەوه لەيەكەك لەقاعيدەكاندا .

فرۆكەي مدنى و جەنگى لەدوورەوه و لەمانگە دەستكردەكانەوه دەتوانىت
رېنمايى بكرىت كەپىي دەوترىت (JPLS) كە ئەمەريكا بۆ ئەم بەرنامەيە (۲،۲) مليار
دۆلارى سەرف كردووه ، وەزارەتى بەرگرى ئەمريكى لەگەل كۆمەلئى كۆمپانيادا
هاوكاريان كرد كەناويان (رايئون) ه و نزيكەي (بيست) كۆمپانيان ...

بەهۆي ئەم نيزامەوه دەتوانىت هەر فرۆكەيەكيان بويت ، هيامو شفرەكانى
بگەنەوه و هەموو ئامپەرەكانى ئاگادار كردنەوهشى لەكار بخەن و بەبى ئەوئى
فرۆكەوانەكەي هېچ دەسەلاتىكى بمىنى ، بيبەن بەرەو ئەو ئامانجەي كە دەيانەوئىت بۆيە
گومان دەبرى و گومانەكەش زۆر بەهيزە كە ئەو فرۆكانە نەفرينراون بەلكو لەمانگە
دەستكردەكانەوه دەستيان بەسەردا گيراوه ، بۆيە نوسينگەي ليكۆلينەوهي فيدرالى
ليپپيچينەوهي دەست پيكر دووه لەگەل سەرۆكى ئەو كۆمەلە كۆمپانيايەدا كەناوى
(دانيال بورنهام) هەروەها لەگەل سەرۆكى ئەندازيارانى موشريف بەسەر ئەو
نيزامەدا كەناوى (بروس سولومون) ه كەبەناوەكەي دا ديارەجوولەكەيە !

بۆچوونى سياسەتەدارىكى گەورەي ئەمريكى

(ليندون لاروش) كەيەكەكە لە هەلبژيردراوهكانى حيزبى ديموكراتى بۆ
سەرۆكايەتى ئەمريكا لەهەلبژاردنەكانى (۲۰۰۴) دا ، لەواترىكى دا لەواشتنۆن لە
۲۴/۷/۲۰۰۱ دا ، واتە پېش (۴۸) رۆژ لەرووداوهكە دەلئيت :

(ئيمە لەئەزمەيەكەي ئابوورى داين ، ولاتەيەكگرتوووەكانى ئەمريكا خراپ دەبرى
بەپيوه ، لەزەمانى كارتەرەوه نيزامەكەمان لەسەر ليوارى ئيفلاس بوونە . نيزامى
هاتووچۆ و وزە و فيركردن و تەندروستى و ، ژيبرخانى ئابوورىمان لەحالەتى

داپرووخاندایه ، له سهدا هه شتای گهل خاوهن داهاتیکی که من ، وه ئیستا حالیان زۆر خراپتره له پیشتر و له چاوساله کانی ۱۹۷۷دا ، وه هتا سندوقی دراوی نیو دهوله تی و سیاسه تی ئیستامان و (ول ستریت) ونیزامی ئیحتیاتی فیدرالی به سهرمانا زال بی ، کهس به ته مای چاکردن و چاک بوون نه بیئت .

وه ئه گهر حال واپروات ، ئه و سهرۆک بۆش ناچار ده بیئت واز له پۆسته که ی به ینی پێش ئه وه ی ماوه ی سهرۆکایه تی یه که ی ته و او بیئت ، داپرووخان یه کسه ر دهرناکه ویت به لکو سیاساتی هه له به رده وام ده بیئت هتا له پر کاره ساتیک ده قه ومیئت . ئنجا نه ک ههر ولاته یه کگرتووه کانی ئه مریکا ، به لکو ئینگلتیره و ئه لمانیا و فره نسا و ئیتالیا ، واته ولاته کانی ئه وروپای رۆژئاواش ، له سهر لیواری ئیفلاسن .

له لایه کی تره وه گۆپانی زۆری تازه روویانداوه له ئاسیادا ، له روسیا و چین و هیند و ته نانته یابانیش ، (یه کیتی شنغه ی) دامه زراوه و هه ولیش له ئارادایه بۆ دامه زرانندی هیلی هاتووچۆ که له چینه وه ده ست پێ ده کات و به ئاسیادا تیده په ری و ده گاته ئه وروپا ...

ئیمه ده توانین ده ستی یارمه تی بۆ ئه و ولاته نه درێژ بکه ین که له سهر ئه وه یلێن و یارمه تی ولاتانی تریش بده ین به ی (سوو) به مه ش بازاری نوی بۆخۆمان فره اهم دینین . به لām له م جوړه وه زعانه دا و له م کاتانه دا عاده تن ، جهنگی جیهانی به رپاده کری ، کاتی خۆی ئینگلیز جهنگی جیهانی یه که می به رپاکرد بۆ ئه وه ی گۆپانکاری له ئاسیادا روونه دات ، له پیشدا ئاگری جهنگیان له به لقان هه لگیرساند و دوایی هه موو جیهانی گرته وه .

هه روه ها ئه لمانیه کانیش جهنگی دووه می جیهانیان هه لگیرساند بۆ هه مان مه به ست ، ئیستاش ده سه لاتدارانی ولاته یه کگرتووه کانی ئه مریکا و ئینگلیز (له ناویاندا بریجنسکی) ده یانه وی جهنگیکی جیهانی تر هه لگیرسیئن ، تا ئه و گۆپانکاریانه له ئاسیادا نه یه نه دی ، که مانگی (ئاب) یش چاکترین کاته بۆ ئه و جوړه جهنگه ، وه ئه و سا رایده گه یه نن که جهنگه له نیوان رۆژئاوا و ئیسلام دا ...

ده بی ئیمه ری بگرین له م جوړه جهنگه ، وه ده بیئت شارون را بگرین له شه پرکردن که تاقه هیوا یه تیته ی ، ده بی ری ئی بگرین و ئاشتی له رۆژه لاتی ناوه راستدا به دی

بهینین و ، دهبی نیزاممان ببوژئینهوه و بهرو ههستانهوه بچین لهسهر ریباری (روزفلت) ..

پاش روودانی تهقینهوهکانی نیویورکیش بههفتهیهک ، لهبهرنامهیهکی رادیوی دا ناوبراو وتی : روودای ۱۱ی سبتمبر ، کاریکی مکیاجه ، دروستکاروه لهماویهکدا که ئەزمه‌ی مائی و نه‌ق‌دی رووی داوه له زۆربه‌ی ولاته‌کاندا ، هه‌رگیز هیچ هیژیک له‌ده‌روه‌ی ولاته یه‌ک‌گرتوو‌ه‌کان ئەمه‌ی نه‌کردوو ، هه‌رچه‌نده ره‌نگه هه‌ندی که‌س له‌ولاتانی تره‌وه به‌کارهاتبن له‌م کاره‌دا ...

ئوه‌ی به‌م کاره هه‌ستاه ، ئه‌و هیژانه‌ی ناو ولاته یه‌ک‌گرتوو‌ه‌کانی ئەم‌ریکایه ، که ئامانجیش تیای دا ئه‌وه‌یه ئینقلابیکی ئیداری بکه‌ن و ولات به‌رو جه‌نگ به‌رن ، وه ئه‌وانه ئاماده‌ن کاری تریش بکه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی بگه‌نه ئامانجه‌کانیان .

وه هه‌ول دده‌ن جه‌ماوه‌ر تاو‌بدنه‌ن ، تا حکومه‌ت به‌رن به‌رو جه‌نگ ، ئەبی ئەمه رابگرین ... هه‌رگیز به‌روا به‌هه‌واله‌کانی که‌نالی CNN و FOXTV و هاوشیوه‌کانیان مه‌که‌ن. چونکه به‌رواکردن به‌و هه‌والانه‌ی ئه‌و که‌نالانه‌ی بلاوی ده‌که‌نه‌وه ، ولات ده‌به‌ن به‌رو جه‌نگ ، که ئه‌وه‌ش ده‌بیته ئاله‌تیک بۆ هاته‌دی ئامانجی ئه‌وانه‌ی به‌و‌کاره هه‌ستان ... هه‌ق وایه بیر له‌چوونه ناو ئەفغانستان نه‌که‌ینه‌وه ، هه‌قه له‌سه‌رمان که ئیسرائیل رابگرین له‌حه‌ددی خۆی دا ، چونکه مه‌ترسی هه‌یه بۆ سه‌ر ئەمه‌ریکا و ولاتانی تریش .

هه‌روه‌ها ده‌بیته ئاشتی له‌روژه‌لاتی ناوه‌راستدا به‌ر‌ق‌ه‌رار بکه‌ین ، چونکه ئه‌و پیشویه‌ی که ئیستا له‌ناوچه‌که‌دایه به‌شیکه له‌و جه‌نگه‌ی که‌نه‌خشه‌ی بۆ کیشراوه له‌ئاسیادا) .

وه له‌چاوپیکه‌وتنیکی روژنامه‌گه‌ری دا (لاروش) له ۲۰۰۱/۹/۱۸ دا وتی (له‌پیش هه‌موو شتی‌کدا ، به‌راستی ئه‌وه‌ی له‌ولاته یه‌ک‌گرتوو‌ه‌کاندا رووی دا ، هیژشیکه که هیژیکی شاراه ریکی خستوو و ئەم کرداره جوړیکه له‌خه‌له‌تاندن و په‌رده پۆشی هیژی ئاسایشی ئەم‌ریکا . ئه‌وانه‌ی ئەمه‌یان کردوو له‌روژه‌لاتی ناوه‌راسته‌وه نه‌هاتوون و له‌ئهورپاو ئەمه‌ریکای خواروو وه نه‌هاتوون ، هه‌رچه‌ند له‌وانه‌یه خه‌لکانیکی تری له‌ولاتانی تره‌وه تیوه‌گلابن ، ئەم رووداوه کرداریکی ئالۆز و زۆر گه‌وره‌یه ، ناکرێ یه‌کی له‌ده‌روه‌ی ئەمه‌ریکا بیته و بتوانی شتی وابکات).

ئەوئى سەيرە ئەوئەيە كە ئەمەرىكا و بەرىتانىا نەيانەشت فلىمىكى ئەمەرىكى
پىشان بىدى ئەولتەكانىاندا ، لەبەرئەوئى لەقلىمەكەدا سىناتۆرىك لە لەكۆنگرىسى
ئەمەرىكى كەنىشانەيە بۇ ھىزى شارائىد پىشت پەردە بەسىخوپىكى نەئىنى (كە
دەيەوئى ھەندى كارى ناياسايى بۇ بىكات) دەئى : بەئى ھەلدەستىن بە خىستەنە
خوارەوئى فەركەمان ، وە ھەلدەستىن بەلىدانى بىناكانمان ... وە پەوئى ناشىرىنى
ئىرھاب دەخەينە بەرچا ، بەوئى پىشتىگىرى راي گىشتىمان دەست دەكەوئىت و ئىنجا
جەنگ دەكەين لەگەل ولتە ئىرھابىيەكاندا) ... گوڤارى المجمع / ١٤٧٥ / ٣ / ١١ / ٢٠٠١

ئەوئى جەولەكە ئاواتى بوو

(بنىامين نىنياهو) سەرۆك وەزىرانى پىشووئى جەولەكە لەپەراوئىكى دا كەلەسالى
١٩٩٦دا دەرى كردوئە دەئى : (ئىسلام بەردەوام ھەپەشەيە بۇ جەولەكە ، وە بۇ
نەھىشتىنى ئىرھابى نىودەولتە ئىسلامى ، ھەر ئەبى رۆژئاوا بەشدار بىكرىت لەروو
بەروبوونەوئە و جەنگى دا ، وە رۆژئاواش بەشدارى ناكات مەگەر ئەمەرىكا وەكو
سەرکردەئى ئەو جەنگە بەشدارى بىكات ، كە ئەمىش ديارە بەشدارى ناكات مەگەر
راستەوخۇ بەرژەوئەندىيەكانى بىكونەبەر ھىرشى ئىرھابىيەكان) .

زىاتر لە (٢٠) سالى (نىنياهو) خەرىكى گەللەكەردنى بىردۆزى (ئىرھابى دەولى
ئىسلامى) يە و ھەولئى زۆرىشى داوئە كە راي گىشتى ئەمەرىكا و ئەوروپا بۇ خەوى
مىسۇگەر بىكات ، وە لە (قدس) پەيمانگايەكى بۇ ئىكۆلىنەوئى ئىرھاب دامەزئەند بەناوى
براكەيەوئە (جونائان) كە گوايە لەكەردارىكى ئىرھابى دا كۆژاوە ! ... (نىنياهو) لەم
بوارەدا پەراوئىكى دەركەد لەسالى ١٩٨٦دا بەناوى (الارھاب : كيف يمكن للغرب أن
ينتصر) و ھەروەھا لەسالى ١٩٩٦دا پەراوئىكى تەرى دەركەد بەناوى (محرابة الارهاب).

ئەوئى كەنىنياهو بىروئى پىيەتى و بانگەشەي بۇ دەكات ئەوئەيەكە (ئەمەرىكا
قەناەت ناكات بەدژايەتى ئىرھاب و پىويستى رووبەروبوونەوئى ، مەگەر بەرھىرشى
راستەوخۇ بىكەوئى) جا ئەم جۆرە بىروبووچوونە زىاتر جەولەكە دەخاتە ژىر پىرسيارەوئە
، كە ھەروەك چۆن ھەمىشە كىشەيان بۇ گەلان ناوئەتەوئە ، ئەم رووداوش لەوانەيە
دەستى ئەوان بىت و خۆناشكراشە باشترىن سووديان ئىوەرگرت و عالەمىان سەرقال
كرد بەكىشەيەكى واوئە كە فەلەستىنيان بىرچىتەوئە و ئەوئىش بەئارەزوئى خەوى
چىدەوئىت بىكات (گوڤارى الفتوى : (١٠٦) سالى ٢٠٠٢) .

تیری میسان وپه پراوه گه ی

تیری میسان نو سه ری کی ف ه پ ه ن س ی ی ه و له د و ای رو د و ا و ه ک ا ن ی ئ ه م ر ی ک ا پ ه پ ر ا و ی کی د ا ن ا ب ه ن ا و ی (۱۱ ی ئ ه ی ل و ی ۲۰۰۱ ف ی ل ی کی ت ر س ن ا ک) ، ک ه ت ی ا ی ا گ ه ل ی ک خ آ ل ی گ ر ن گ د ه خ ا ت ه ب ه ر ب ا س و ل ی ک و ل ی ن ه و ه ، ب و ن م و و ن ه د ه ل ی :

۱- ه م ر ک ه س ی ک ک ه ب ا ش س ه ر ن ج ب د ا ت د ه ت و ا ن ی ف ر ت و ف ی ل ب ه د ی ب ک ا ت (ل ه پ ا گ ه ی ا ن د ن ه ک ا ن ی ئ ه م ر ی ک ا د ا) و ه ئ ه و ی ک ه د ا ی ب ه پ ن ت ا گ و ن د ا ب ه ب و چ و و ن ی م ن م و و ش ه ک ی کی ئ ه م ر ی کی ب و و ن ک ف ر و ک ه ... ک ه ئ ه م ه ش ت ه ن ه ا ب ه س و و پ ا ی ئ ه م ر ی کی د ه ک ر ی ..
۲- ب ه پ ش ت ب ه س ت ن ب ه ق س ه ک ا ن ی ق ا ر ن ر ی م ی ر و ک ه پ س ی و ر ی کی ن ی و د ه و ل ه ت ی ب ه ن ا و ا ب ا ن گ ه ل ه پ ه ی م ا ن گ ا ی م ه ک س ی کی ن و ی ب و م ی ن و ت ه ک ن و ل و ج ی ا ب و م ا ن د ه ر د ه ک ه و ی ک ه د و و ت ا و ه ر ه ک ه ت ه ن ه ا ب ه ه و ی ف ر و ک ه ک ا ن ه و ه ن ه پ ر و و خ ا ن ب ه ل ک و ب ه ب و م ب ر ی ژ ک ر د ن ی ن ه و م ه ک ا ن ی ژ ی ر ه و ه ت ا و ه ر ه ک ا ن ر و و خ ا ن ..

۳- ئ ه و ی ر و و ی د ا و ه ک و د ه ت ا ی ه کی س ه ر ی ا ز ی ی ه ل ه ب ه ر ز ت ر ی ن د ه س ه ل آ ت ی ئ ه م ر ی ک ی د ا ک ر ا ، م ه ر ج ه ک ا ن ی خ و ی ب ه س ه ر س ه ر و ک ب و ش د ا س ه پ ا ن د ، ک و د ه ت ا ی ه ک پ ی ا و ا ن ی ر ی ز ی س ه ر ی ا ز ی ل ه ئ ی د ا ر ه ی ئ ه م ر ی ک ی د ا پ ی ی ه س ت ا ن .. پ ی ا و ا ن ی ک ت و ا ن ا ی س ه کی گ ه و ر ه ی ا ن ه ی ه و د ا م ه ز ر ا و ه ک ا ن ب ه ر ی و ه د ه ب ن و ه م و و د ه ز گ ا ی ه کی ب ر ی ا ر ی س ت ر ا ت ی ج ی ئ ه م ر ی کی د ه ب ه ز ی ن ن ش ا ی ا ن ی ب ا س ه پ ا ش ب ل ا و ک ر D ن ه و ی ئ ه م پ ه ر ا و ه ل ه ئ ه م ر ی ک ا و ه چ ه ن د ج ا ر ه ه ر ه ش ه ی ک و ش ت ن ل ه ن و و س ه ر ک ر ا و ه (ن ه ی ن ی ه ک ا ن ی پ ش ت ۱۱ ی س ی ن ی ت ه م ب ه ر / و م ر گ ی ر ا ن ی - ن ه ر ک ا ن ح م ه ر ه ش ی د)

د ه س ت و ه ر د ا ن ل ه ب ه ل گ ه ک ا ن

د ه ز گ ا ک ا ن ی ل ی ک و ل ی ن ه و ی ئ ه م ر ی کی ب ه ه و ی د ه س ت و ه ر د ا ن ه ب ه ل گ ه ک ا ن ه و ه ج ی ی م ت م ا ن ه ن ی ن و ب ه ج و ر ی ک د ه ی گ و پ ن ک ه ل ه ب ه ر ژ ه و ن د ی خ و ی ا ن د ا ب ی ت ، ن م و و ن ه ش ل ه م ب ا ر ه ی ه و ه ز و ر ن :

۱- ز ا ن ا ی ه کی ب ه ر ه گ ه ز چ ی ن ی ز و ر چ ا ل ا ک و د ل س و ز ب ه ن ا و ی (و ا ن ه و ل ی) ل ه ت ا ق ی گ ه ی (ل و س الم ر س ی) ئ ه م ر ی کی ب و م ا و ه ی ب ی س ت س ا ل ک ا ر ی د ه ک ر د ب ه ب ی ا ن و ی ئ ه و ی ک ه و ل آ ت ی چ ی ن ز ا ن ی ا ر ی ئ ه ت و م ی ل ه ئ ه م ر ی ک ا و ه د ه س ت ک ه و ت و و ه ن ا و ب ر ا و ی ا ن د ه س ت گ ی ر ک ر د ب ه ن ا ه ق پ ه ن ج ا و ن و ت و م ه ت ی م ل ش ک ا ن د ن ی ا ن ب و د ر و س ت ک ر د و پ ا ش ن و م ا ن گ ب ه ن د ک ر د ن و ئ ا ز ا ر د ا ن ب ه ه و ی پ ا ر ی ز ه ر ه ک ا ن ی ه و ه ب ه ه ز ا ر ح ا ل ر ز گ ا ر ی ب و ..

۲- لەروژى ۱۹۹۹/۱۰/۳۱ فېرۇكەيەكى مىسىرى بۆيىنگ ۷۶۷ لە نزيك نيويورك
 كوتە خوارەو كە ۳۳ ئەفسەرى مىسىرى تيابوو كە لە ئەمىرىكا مەشقيان كىردىبوو
 ، ئەمىرىكا لىكۆلىنەوئەى لە رووداوەكەدا كىردو راسىتىەكانى پەردەپۆش كىردو تاوانەكەى
 خستە گەردنى فېرۇكەوانە مىسىرىيەكە ، گوايە خوئى ئىنتىحار كىردو . . بەمەرجىك زۆر
 ئاشكرايە كە ئەو فېرۇكەيە خوارەتە خوارەو بە مووشەك و دوورنىە دەستى جوولەكەو
 ئەمىرىكاي تيايىت . . گوڤارى الايمان / ۱۱- ۱۲/ ۲۰۰۲ - لاپەرە / ۱۵۳

۳- كاتىك سەرۆكى پيشووى ئەمىرىكا جون كىنىدى وىستى تواناي ئەتۆمى
 جوولەكە سنووردار بكات و لە ولاتە عەرەبىيەكان نزيك بىتتەو ، مۆسادى ئيسرائىلى
 تىروريان كىردو ئەو پەنجا شايتەى هەبوون لەسەر رووداوەكە چل و حەوتيان لە
 باروزروفىكى تەماوى گومانلىكراودا مردن و (ئەنجلتون) سەرۆكى دەزگاي سىخوپرى
 ئەمىرىكى كەباوكى مەعنەوى (مخابراتى ئيسرائىلى) بوو، هەموو تواناكانى خستە كار
 بووورخستەنەوئەى تاوانەكە لە جوولەكە ، بەجوۆرە ئەو تاوانە گەورەيە پەردە پۆش كرا
 جابۆيە ئەوئەى ئەمىرىكا دەئىلىسى مەرج نىە زۆرپەى راست بىن !!!
 (المجتمەع / ۱۵۱۳ / ۲۰۰۲) ...

موعجىزەيەكى هەمىشە و بەردەوام

خوای گەورە بەپىڭەمبەر ﷺ دەفەرموئىت : ﴿ وما أرسلناك الا رحمة للعالمين ﴾ يان
 دەفەرموئىت ﴿ وما أرسلناك الا كافة للناس بشيراً و نذيراً ﴾ وە داواشى لى دەكات
 كە بەخەلكى رابگەيەنى : ﴿ قل يا ايها الناس انى رسول الله اليكم جميعاً ﴾ ، ئەم
 ئاينەش كە بۆ هەموو جيهانەو بيانووى بۆ كەس نەهيشتوتەو لە قىيامەتدا ، خوای
 گەورە وەعدى پاراستنى داو ، بۆيە پەيامەكەشى دواپەيامە و پىڭەمبەرەكەش ﷺ
 خاتم و دوا پىڭەمبەرە .

خوای گەورە خوئى زانايە بەهەمووشتيك ، جاران كە پەيوەندى و ھۆكارى
 بەيەكگەيشتن كەتر بوو ، ھەر گەلەو پىڭەمبەرىكى بۆ دەنارد ، بەلام لەزەمانى
 حەزەتەو پەيوەندىيەكان بەرەوچاكتەر دەپۆن و پىويست نەبوو كە خوا پىڭەمبەرى تر
 بنىرى ... ئەمپۆش ھۆكارى راگەياندن و ھاتووچۆكردن و لەيەكتر گەيشتن كە زۆر
 پىشكەوتوو و دنيابوو بەلادىيەكى بچووك ، گەورەترين بەلگەى راستىتى پىڭەمبەرە
 ﷺ ، كە بەراستى وايە دەبى دوا پىڭەمبەربى ، ئەو تا ئىسلام بە رۆژھەلات و رۆژئاوا

بلاؤده بیته وه و قوتابیان و شاگردانی ئهو پیغه مبه ره ههنگ ئاسا کارده کهن و مژده ئه دن که پاشه روژ بو ئیسلامه ههروهك حه زهت ههوالی پیداوین (لاتزال طائفة من امتي ظاهرين على الحق لا يضرهم من خذلهم حتى يأتي امر الله وهم كذلك) مسلم (ان الله زوى لي الارض مشارقها ومغاربها، وسيلغ ملك امتي مازوي لي منها)

ههروه ها ئیمام ئهحه مدیش ریوایه تی کردوه که حه زهت ده فهرموئ : (أنه ستفتح لكم مشارق الارض ومغاربها ، وأن عمالها في النار الا من اتقى الله وأدى الامانة) .
واته خوای گه وره روژمه لات و روژئاوای پیشاندام و مولکی ئومه تم بال ده کیشتی به سهر روژمه لات و روژئاوای ... وه له فهرمووده که ی تردا باسی فه تی روژمه لات و روژئاوای ده کات و ده فهرموئ ، کار به ده سه ته کانیش هه موویان له ناگردان مه گهر ئه وانیهان که پارێزکارن و پارێزه ری ئه مانه تن ...

له فهرمووده یه کی تریشدا زیاتر جهخت ده کاته وه سهر بلاؤبوونه وه ی ئیسلام ده فهرموئ : (ليلغن هذا الامر مابلق الليل والنهار ، ولا يترك الله بيت مدر ولا وبر الا أدخله الله في هذا الدين بعز عزيز وبذل ذليل ، عزأ يعز الله به الاسلام وذللا يذل الله به الكفر) مسلم

واته : ئیسلامه تی به هه موو دنیا دا بلاؤده بیته وه (هه موو ئهو شوینانه ی که شه وو روژ ده یانگریته وه) ، هیچ مالیکی لادی و شار نامینی ئه م ئاینه ی نه گاتی ، به عیزه تی عه زیز ، یان زه لیلی زه لیله کان ، عیزه تی که خوا ئیسلامی پی پاییه دار و عه زیز ده کات ، وه زه لیلیه که خوا کافرانی پی ریسوا و سهر شوو و زه لیل ده کات .

تریفه ی مانگ له جوانی ناکه وئ

له لیكۆلینه وه یه کی زانکۆی ئه زه ردا ، ده رکه وت که نزیکه ی (٤٥) ئیستگه به (٢٨) زمان و له هجه ی جیاواز به رنامه کانیا ن بو ناشرین کردنی ئیسلام بلاؤده که نه وه له جیهاندا .. بو نموونه دهنگی ئه مریکا و به ریتانیا و مۆسکۆ له سه دا هه فتا و سێ دهنگ و باسه کانیا ن ئهو بابه تانه ن که باس له ئیهاب و ناشرین کردنی وینه ی موسلمان هه کان ده کهن ...

ریکخراوه کانی مژده ده رانیش که به ملیاره ها دۆلار سالانه سهر ف ده کهن بو به گاورکردنی موسلمانان به تایبه تی و خه لکی تریش به گشتی ، ژماره یان زیاتره له (٢٤٥٨٠) ریکخراو ... که له م ژماره یه دا نزیکه ی (٢٠٧٠٠) ریکخراویسان له بواری

تەندروستی و فریاکەوتندا ئیش دەکەن و لەژێر ئەو پەردەیەدا کارەکانیان ئەنجام دەدەن ... وە نزیکەی (۳۸۸۰) ریکخراویشیان ئەو مژدەدەرانیە کە لە پەیمانگەکانی لاھوت دەرەچن دەیاننێرن بەملاو ئەولادا بۆکاری بەگاورکردن ...

ژمارەی پەیمانگاکانی مژدەدان نزیکەی (۹۸۷۲۰) پەیمانگایە لەجیھاندا !

ژمارەی مژدەدەرانیش لەدەرەوێ (ئەمەریکا و ئەوروپادا) کە بەتەواوی دەست بەتالکراون بۆ کاری بەگاورکردن و مژدەدەریتی نزیکەی (۳۷۳۷۷۰) کەسە .

ژمارەی ئەو پەپاوانە کە دانراون بە زمانە جیا جیاکانی دنیا تا سالی ۱۹۸۹ نزیکەی (۲۲۱۰۰) پەپاوە . ئەمە بیجگە لە (۲۲۷۰) بلۆکراوە و گوڤاری تر کە بۆ هەمان مەبەست بەکار دێن ، کە هەفتانە و مانگانە دەرەچن .

هەروەها لە نامارەکاندا هاتوو کە ژمارەی ئیستەگی تەلەفزیۆن و رادیۆ کە بۆ مەبەستی بەگاورکردن و مژدەدان کار دەکەن نزیکەی (۱۹۰۰) ئیستەگەن ... (دیارە ئەم نامارانە هی دەسالی زیاتر لە مەوبەرە و ئیستا ئەو ژمارانە زۆر زیاترن) .

بە ئی جۆلە کە کان ئاینە کە یان هەر بۆ خۆیانە و ئەوانیش لە گەڵ ئەویدا کە هەر خەریکی خراپە نەوێ و ئاژاوەن ، کەس بانگ ناکەن بۆ ئاینە کە یان و تەنها ئەوانە بەجۆلە کە دەزانن کە دایکیان جۆلە کە یە و لە دنیا دا تەنها (۱۵) ملیۆن کەس دەبن .

گاوەرەکانیش ئاینە کە یان کە هەر بۆ (بنی اسرائیل) ه کە چی بە پێچەوانەی داوای ئاینە کە یانەو ، لە هەولێ بەردەوامدان بۆ بلۆکردنەوێ گاوری تی ، هەر چەندە لە جیھاندا نزیکەی (۲) ملیارن ، بەلام ژمارە یەکی کە میان پابەندی گاوری ن و تەنها ئاین داریەکی روو کە شیان بۆ خۆیان هیش تۆتۆتۆ ... موسوڵمانانیش کە ئاینە کە یان نەسخی هەموو ئاین و بەرنامەکانی کردووە و بۆ هەموو خەلکی سەر زەمینە ، ئیستا ژمارە یان (۱.۲۵) ملیار کەسە ، ئەگەر سستی و خاوی خۆیان نەبووایە ، ئیستا دنیا بەجۆریکی تردەبوو ...

هەرچەندە وەک باسمان کرد پیلانی دوژمنان و هەولێ بی و چانیان رێگرە بۆ بلۆبۆنەوێ ئیسلام ، بەلام هۆکاری سەرەکی موسڵمانەکان خۆیان کە نەشارەزان و بی ئاگان لەو دیاری یە بە نرخە ی کە خوا بۆی ناردون و قەدری نازان ، هەروەک چۆن منالیک گەوهریکی گران بەهای بە دەستەو بەی و لەناو قوڕخۆلدا یاری پێ بکات ! ...

بەر راستى ھەلەس و كەوت و رەفتارى ھەندى بەناو موسلمان بوونەتە رىگرو ،
ورىا كوردنەوى بەردەوام پىويستە بۆيان ...

جارىك زانايەك موسلمان دەبىت و بەتەلەفون ھەوال دەدات بە بالۆيزى ولاتىكى
موسلمان ، ئەويش لەجياتى ئەوى ھانى بدات و پىرۆزىيالى بىكات ، بەداخەو
تەلەفونەكە دادەخاتەو بەرووى دا !

جارىكى تریەكىكى بيانى موسلمان دەبىت ، رىى دەكەوئە لەدوو موسلمانى
عەرەب كەسەرخۆش بوون ، ئەويش خزمەتيان دەكات تا دینەو ھۆش خۆيان ، ئنجا
سەرزەنشتیان دەكات و دەلەيت : من ھاتمە ئاینەكەتانەو و ئیوھش لىى دەرچوون ! ئەم
قەسەيە وایان لى دەكات پەشیمان ببەنەو و بەچاكى پەپرەوى ئىسلام بكەن .

بەلى ... موسلمانان زۆریان بى ناگان و كافرانیش لەوپەرى ھەولدان و بەلەشەو
پارە بەخت دەكەن ، بەلام پەيمانى خوايە كە ئەگەر بۆ ماوہيەك چرای ئەم ئاینە كزیش
بىت ، نايەلى بكوژیتەو ! ئەم ئاینە ھەردەمىنى و پاشە رۆژیش بۆ ئىسلامە و
دورمنايش رەنج بەخەسار دەبن ، قورئان دەفەرموئە : ﴿ ان الذين كفروا ينفقون
أموالهم لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ، فسينفقونها ثم تكون عليهم حسرة ثم يُغلَّبون ، والذين
كفروا الى جہنم يُحْشَرُونَ ﴾ الانفال : ۳۶ واتە : بە راستى كافران مالى خۆيان بەخت
دەكەن بۆ دوورخستەنەوى خەلكى لەرىى خوا ، بەختى دەكەن بەلام بۆيان دەبى بەداخ
و خەم و پاشان ژیریش دەكەون ، وە كافرانیش بەرەو دۆزەخ حەشر دەكرين و راپیچ
دەكرين ...

نەمۆنەيەك لەيەمەنەو

كۆمەلەك مژدەدەر لەكوئايى پەنجاكاندا روودەكەنە يەمەن و لەگونديكدا
دەيانەوئە ھەندى كەس راكيشن بەلاى خۆياندا ، لەناو ھەموو دانىشتواندا ، پياويك
زۆر خزمەتيان دەكا و بەدەور خولياندا دىت ، ئەوانیش وادەزانن بىرواى ھىناو
بەبىروباوەرەكەيان ، رۆژىك پىى دەلەين ئیمە دەمانەوى پاداشتت بدەينەو لەسەر ئەو
ھەموو ھەول و ماندوووبونەى كیشاوتە لەگەلماندا ، جا بۆ كوى حەزەكەى بتنيرين و
چیت ئەوئە بۆت بكەين ، ئەويش دەلەيت : مالتان ئاوايەت ، تەنھا داواى من ئەوہيە
ئەمەوى يارمەتيم بدەن بچم بۆ مەككە بۆ حەجى مالى خوا !!

به عه قَل و بالغ بوون مروّڤ بهرپرسياريتي دهكويته سهری ، جادياره مروّڤی
 عاقلیش بيردهكاتوه و سهيری دهروبهري خووی دهكات و يروبوچوونهكان
 هه لدهسهنگيني بويه دامه زراوی موسلمان و پابهنديتي زور کاريگهري هه يه له کاري
 بانگهوازدا ، خواي گه وره به پيغه مبهري ده فرمويت : ﴿ فاستقم كما أمرت ومن تاب
 معك ولا تطغوا ، انه بما تعملون بصير ، ولا تركنوا الى الذين ظلموا فتمسكم النار
 ومالكم من دون الله من أولياء ثم لا تتصرون ، وأقم الصلاة طرفي النهار وزلفاً من الليل
 ، ان الحسنات يذهبن السيئات ذلك ذكرى للذاكرين ، واصبر فان الله لا يضيع أجر
 المحسنين ﴾ هود: ١١٥

واته : وهكو چوون فهريمانت پي دراوه (ئهي محمد) هه روا بهراست و بهريکي
 فهريمانه كان بهجي بهينه ، ههروهه ها نهوکه سانهش له گهل تودان و گهراونه تهوه بو لای
 خواو تهوبه يان کردوه ، نه کهن له سنووري فهريمانی خوا دهرچن ، چونکه بهراستی
 بييايه بهو کردوه وانهي دهیکه ن .

نه کهن لادهن و مهيلتان بييت له گهل نهوانه دا کهسته میان کردوه و له خوا ياخي
 بوون ، چونکه نهوکه تانگه تانسوتينييت و ، جگه له خواش کهس پشتيوانتان نابييت ،
 لهوه و دواش يارمه تي نادرين .

نويزيش به چاکي نه نجام بده له ههردوو سهری روزهوه کهنيوه پوو عه سهره و له
 سي کاته کهي شهويشدا که مه غريب و عيشاو به يانييه ونزيکن له نه مسهر و نهوسهري
 روزهوه ، بهراستی کردوه چاکه کان کردوه خراپه کان لاده بهن و گونا هه کان
 ده شورنهوه ، نهوه ئاموزگاري و بيرخهروهيه بو نهوانه يادي خوا ده کهن . خووت بگره
 و به ئارامبه ، چونکه بيگومان خواي گه وره پاداشتي چاکه خوازان بهزايه نادات .

هاوه ئيک داواي له حه زره ت کرد هه که شتيکي پي بلي له ئيسلامدا ، که پيويست
 نه کات پرسيار له که سي تر بکات نهويش فهريموي : (قل امننت بالله ثم استقم) مسلم .

به ره که تي دامه زراوی له بهري تانيا

بانگخواز (عبدالله الحکيمي) که سهروکي جاليه ي عه ربه ي يه مهن بوو له بهري تانيا
 بانگرا بو سفره و خواني شاهانه له گهل گه وره پياواني ولات و بالويزي و ولاتاندا ،
 له کاتي نويزدا ، (عبدالله) عه باکه ي شاني داخست و له هو له کهدا زور به ئاسايي
 نويزه کهي کرد . زوريه ي ئاماده بووان هه رچه ند موسلمانيش بوون نه مه يان پي ناخوش
 بوو ، ترسان کاريگهري خراپي بي له سهر ئاماده بووان ، که چي به پيچه وانه وه ، شارني

بهريتانيا دواى نويزه كهى روى تيكرى و تى: ئيمه بهريزه وه سهيرى نازايه تى و شانازيه كهت ده كهين به نايه كه ته وه له بوئه يه كهى وهك ئه مپوڊا ، بوئه به پراستى حمزه كهين ديارى يه كهى به نرخت پيشكهش بكهين !

(عبدالله) و تى : ديارى يه كه كه پيشكهش به من و به ناماده بوان و خه لكى (مهمله كه تى متحده) ي بكهى ئه وه يه كه موسلمان بوونى خوت راگه يه نى !

ئوئيش پيكه نى و تى : من سوورم له سهر ئه وهى ديارى يه كهى به نرخت بده مى ، ريم بده پارچه زه وهى يه كهى گه وه و چهند خانوويه كهت بده ينى ! (عبدالله) ش فرسه ته كهى قوسته وه و تى: ديارى يه كه ته وه رگرت به لام ريمان بدهن مزگه وتيكي له سهر دروست بكهين ... ئوئيش رازى بوو ، به مهش مزگه وتى (كاردف) ي يه كه م دروست كرا كه تا ئيستا موسلمانان روى تى ده كهن و خواپهرستى تيا ئه نجام ددهن .

به ره كه تى دامه زراوى له ئه مهريكا

دكتور (اكويا) كه ماموستايه له زانكو يه كهى ئه مريكى و پاش موسلمان بوونى ناوى خوى گوپروه بو (محمد اكويا) باسى سهرگوزشتهى خوى دهكات و ده لىت : ((كچيكي موسلمانى داپوشراو ، له زانكو له لايه ن يه كهى له ماموستاكانه وه كه زور قينى له مروقى ديندار بوو دژايه تى ده كرا ، به جورى كه كه ئه يوئست هه قى بخواو بيزارى بكات و واز له زانكو ، يان واز له خوداپوشين بينيت ...

ئوئيش ئازاو به جهرگ و ديندار بوو ، سووربوو له سهر نايه كهى و ناماده نه بوو توژقاليك دابه زى له پابه ند بوونى به ئيسلامه وه .

كچه كه ئه وه نده زورى بو هات ، ناچار لاي سهرۇكى زانكو شكاتى كرد ، ئوئيش ههردوو كيانى داناو گوئى له قسه كانيان گرت ، به ناماده بوونى زوربهى ماموستاكان و كومه لى قوتابى ، كه ئه مهش يه كه مجار بوو كوپى وابگيرى بو مه سه لهى ئاوا ... كچه كه و تى : ماموستا كه م له بهر نايه كه م دژايه تيم دهكات ، چهند قوتابيه كيش شايه تيان بو دا ... ماموستا كهش به رگرى له هه لوئىستى خوى كرد و له توپه يى دا خوى پى نه گيرا و جنيوى به نايه كهى دا !

له گه ل ئه م له سنوور ده رچوونهى ماموستا كه شدا كچه كه هيج هاوسه نگرى خوى له ده ست نه دا و زور به سه لار سه نگرى به رگرى له خوى و نايه كهى كردو زانيارى به پيژى پيشكهش كرد ، قسه كانى ئه وه نده كارى گه رى هه بوو له سه رمان ، جار جار

رامانده گرت و پرسىارمان لى ده كرد ... مامۇستا قىن لە دلەكەش لە داخا كۆرەكەى به جىيەشت .

پاشان كچهكە دوو پەرەى دايىنى كەتيايا باسى ئىسلام و خوداپۇشىنى تىابوو ، هەرچەندە كۆرەكە ئەنجامىكى نەبوو ، بەلام سووربوون و دامەزراوى كچهكە وانەيهكى بەرزى دا بەمن و چەند مامۇستايەكى تر .

پاش چەند مانگىك لەخويندەنەو و گەپان بەدواى راستيدا ، موسلمان بووم و ، بەدواى منيشدا سى دكتورى تىرىش موسلمان بوون و پاشان چوار قوتابىش موسلمان بوون ، لەماوئەيهكى كەم دا بوين بەكۆمەلىكى وا كە بەشانازى يەو بەنگ بەكەين بۆ ئىسلام و لەداها توويەكى نزيك دا بەرەمى ئەو كارەمان درەكەوئىت ، لەو دا كەخەلكانىكى زۆر بەنيازن موسلمان بن . (جريدة الاتحاد الاماراتية / ١٤٢٠ كۆچى)

ئوممەتى ئىسلام

خوای گەرە لەبارەى هاتنى ئەم ئوممەتەو دەفەرموئىت : ﴿ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ ، تَامِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ﴾ ال عمران ١١٠
واتە : بەراستى ئىو چاكتىن ئوممەتتىكىن كە بۆ سوودى خەلكى هينراونەتە مەيدانەو ، فەرمان دەدەن بەچاكە و جلەوگىرى دەكەن لەخراپە و باوەرتان بەخودا دامەزراو ... ئنجا دەفەرموئىت : ﴿ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ، مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴾ ال عمران : ١١٠ واتە : ئەگەر ئەهلى كىتاب باوەرپان بەئىنايە بەئايىنى ئىسلام ئەو چاكتىبوو بۆيان ، هەيانە بپواداران ، بەلام زۆربەيان گوناھبار و تاوانكار و فاسقن .

ئنجا دەفەرموئى : ﴿ لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أَذًى وَانْ يَقَاتِلْكُمْ يُولُوكُمْ الْإِدْبَارَ ثُمَّ لَا تُتَصَرَّوْنَ ﴾ ال عمران : ١١١ واتە : ديارە ئەهلى كىتاب دژايەتيتان دەكەن و رازى نابن ئىو پيشەوايەتى موقايەتى بكەن و هەرچيان بۆ بكرى لەرىگى دەيكەن ، بەلام هەرگىز ناتوانن زيان لەبىرو باوەرتان بەدەن مەگەر ئازارىكى كەم و ، ئەگەر بچەنگن دژتان ، پشت هەلدەكەن و هەلدين ، لەو دواش سەرکەوتوو نابن .

خوای گەرە پەيمانى (تەمكىن) و سەرکەوتنى ئەم ئاينەى داو بەمەرجىك موسلمانان شايانى ئەو سەرکەوتنە بن و پەيمانىك كەدايانە بەخوا نەيشكىنن ،

ههروهك دهفهرمویت: ﴿ وعد الله الذين امنوا وعملوا الصالحات ليستخلفنهم في الارض كما استخلف الذين من قبلهم ولیمکنن لهم دينهم الذي ارتضى لهم ، وليبدلنهم من بعد خوفهم أمناً ، يعبدونني لايشركون بي شيئاً ، ومن كفر بعد ذلك فاولئك هم الفاسقون ، واقیموا الصلاة واتوا الزكاة واطيعوا الرسول لعلکم ترحمون ﴾ النور : ٥٦ واته : خوا بهلئینی داوه بهوانهی برویان هیئاوه لهئیوه و کاروکردهوه چاکهکانیان شهنجامداوه ، بهراستی لهئایندهیهکی نزیکدا جینشین و پایهداریان دهکات لهولآتدا ههروهك چوئن بروادارانی پیئش شهمانی جینشین کردوه و شهو ئاینهیان بو دهچهسپیئیت که خوا خوی پیئی رازیه و بوی ههلبژاردوون ، ههروهها ترس و بیمیان بو دهگوپیئت بهئارامی و هیمنی شهوکاته ئیتر بهتهواوی ههر من دهپهرستن و ههرگیز هیچ جوړه هاوهل و هاوبهشیکم بو بریار نادهن ، شهوسا شهوهی دوی شهو پایهداریه بیباوهپیئت ، ئا شهو جوړهکهسانه ههر تاوانبارو لهسنوور دهرچوون . شهی برواداران ، نویرهکانتان لهکاتی خویدا بهچاکی بکهن و، زهکات بدهن و فهزمانبهرداری پیغهمبهریش بکهن بهلکو رهحمتان پیی بکریئت .

حهزدهتی عومهر لهبارهی ئایهتی ﴿ کنتم خیر امة ﴾ وه دهئیت : (کی حهز دهکات لهم ئوممهته بیئت با شهو مهرجه بهیئیتهدی که خوا بوئی داناوه) طبری . ههروهها (ئوری)دهلی : (شهگهر فهزمانتدا بهچاکه شهوا پشتی موسلمانن گرتووه ، وه شهگهر جلهوگیریئت کرد لهخرابه لوتی دووپووت شکاندوه) ل ٤٧٨ فقه التمكن . بهلی ... کهباس لهم ئوممهته دهکری و باس لهپیلانی دوژمنان دهکریئت ، رهنگه ههندیك بیهیوابن و ههندیکیش بپرسن چاچی بهئیمه دهکریئت ، ئییمهش دهلئین ، شهو بروادارهی لهقودرته و دهسهلاتی خوا تیبگات بیهیوا ناییت ، ههروهها ههرچیت پیی دهکریئت بیکه لهو مهرجانهی دانراوه بو بوون بهشهندام لهئوممهتی ئیسلامدا ، که شهویش ئیمان و کردهوهی چاک و فهزماندان بهچاکه و جلهوگیرییه لهخرابه .

شهوهی لهسهر شانتته بهجیئی بگهینه و باش بزانه ، کهکاری شهم بوونهوهره خوا دهیگیپری و بهفهزمانی شهوه ، خوای گهوره دنیای بهرهلآنهکردوه بو خراپهکاران ، تهنه شهوهنده هیه ، ههمووان تاقی دهکاتهوه ... ههروهك دهفهرمووی : ﴿ والله غالب علی امره ولكن أكثر الناس لا یعلمون ﴾ ...

لاپەرەيەك لەمىژووى ئوممەتى ئىسلام

پاش چەند سالىك رەنج و خەباتى حەزرىتى ﷺ و يارانى لەمەككەدا ژمارەيان بوو بە نزيكەى (۱۵۰) كەسىك و (۸۰) يان چوون بەرەو حەبەشە ... لەحەبەشە وازيان ئى نەمىنان ، عەمرى كوپى عاصيان نارد كە زۆرزان و (داهىيە) ى عەرەب بوو ، ديارى گران بەهاى ئەو سەردەمەى برد بۆ پاشا و دەستەودايەرەكەى ... لەلاى نەجاشى وتى : ئەمانە لەرى ئى باوبايرىيان لاىان داو ، بەلكو دالەديان نەدەيت و بيان دەيتەو دەستمان ... ئەويش بانگى كردن وگووى لەقسەيان گرت و پاشان لەبەرئەو ى قەناعەتى تەواوى بەراستىتى (محمد) ﷺ و يارانى پەيداكرد ، رازى نەبوو لانەيان ئى بشىوئىنى و دەست بەردارىيان بىي ... كە عەمرزانى هيجى بەدەستەو نەماو وتى : قوربان ئەمانە حال و ئاسايشى ئىوئەش دەشيوئىنن ... بەهەر حال ئەمەشى بۆ نەچوو سەر و ھەروا بەدەستى خالى گەرايەو ...

پاش ماوہيەك شۆرشيك دژى نەجاشى بەرپا بوو ، ئەويش خوى بۆ بەرەنگاربونەوہيان ئامادەکرد و ئامۇژگارى موسلمانەکانى کرد ، ئەگەر خوا نەخواستە شکام ، ئەوا ئامادەبن و خوتان دەرپاز بکەن ...

موسلمانانى بىكەس و بىدەر لەخاکی غەريبى و دوورە ولاتىدا زۆر دەترسان ، بۆيە بەردەوام لەخوا دەپارنەو ، کەئائومىديان نەکات و ئەو پەناگەيەيان ئى نەشيوئىنى لەنيوان موسلمانان و شەرەكەى نەجاشىدا ئاويك ھەبوو ، بۆيە (زبيري كورى عوام) كوندەيەكى فووتىکرد و قايمى کرد بەخويەو و بەمەلەچوو ئەوبەر ئاوەكە تازوو دەنگ و باس بزانی ، پاش ماوہيەك گەرايەو و ھەوائى خوش و مژدەى ھىنايەو بۆ موسلمانان ، كە نەجاشى سەرکەوتوو و دوژمنانى شکاون و بەوشيوەيش تا فەتخى خەيبەر ئەو كۆمەلە لەحەبەشە مانەو ...

پاشان موسلمانان لەمەككەو كۆچيان کرد بۆ مەدينە و دەولەتيان دامەزراند و لە جەنگى بەدرا سەرکەوتنىكى گەورەيان بەدەست ھىنا ...

لەجەنگى ئوحدویشدا سەرەتا سەرکەوتن و دوايى شکان بەھوى دەرچوونى تیرھاويژەکانى سەرشاخى ئوحد لەفرمانى حەزرىتى ﷺ و چۆلکردنى سەنگەرەكەيان لەسەر شاخەكە ... ئاليرەدا دەپرسين بۆچى خوا چاو پۆشى ئى نەکردن و لەبەر ھەلەوكەم و كوپى ھەنديكيان سەرى نەخستى ؟!

زانایان دهلین : ئەگەر خوای گەورە سەری بخستناوە ، ئەوا راست نەئەبوونەوه و بەچەوتی پەرەردە دەبوون ، دیارە خوای گەورە کاری مەزنی داناوه بۆ ئەو ئوممەتە تا روژی قیامت ، بۆیە پەندیکی وای دادان کە بوو بە خێر بۆیان و بوو بە ئامۆزگاری بۆ نەوهکانی دواى خوشیان...

هەروەك قورئان دەفەرموێ : ﴿أَوْ لِمَا أَصَابَكُمْ مَصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَنِي هَذَا ، قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنْ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِأَذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ، وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا ﴾ ال عمران : ١٦٦

واتە : کاتیک بەلاو ناخۆشیەکتان تووشەت لەجەنگی ئوحودا ووتان : ئەمە چی بوو ؟ بۆ واما بەسەر هات ؟ (ئەو لەیادتان چوو لەجەنگی بەدرا ئیوه دوو ئەوەندەتان بە کافرەکان کرد) ، ئنجا پێیان بلی : ئەو بەلایە لەلایەن خۆتانەوه توشتان هات ، کاتیک نافرمانی پیغەمبەرتان کرد و تەماعی دنیا لەدەروونتاندا جوولاً ، بەراستی خوا دەسەلاتی بەسەر هەمووشتی کەدا هەیە ... ئەوەش کە تووشتان هات لەروژی بەیەك گەیشتنی دوو ئۆردووە کەدا لەجەنگی ئوحودا ئەوه بەفرمان و ویستی خوا بوو تا ئیمانی باوەرداران دەر بخات ، وە دوو پووێ و نالەباری دوو پووێ کانیش دەر بخات ...

لەجەنگی خەندەقیشدا موسلمانان تەواو ماندووشە کەت بوون ، بەلام بەهۆی خۆپاگریانەوه و بەهۆی سەربێچی نەکردنیان لەفرمانی پیغەمبەر ﷺ خوای گەورە بەسەربازانی نەبێراوی خۆی لەمەلایکەت و رەشەبا ، سەری خست و کافرانی سوک و ریسواکرد ، پاشان رێکەوتنی حودەیبیە فەتخیکی گەورەبوو ، قورئان هاتە خوارەوه لەسەری و فەرمووی : ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾ الفتح

حەزەرەتی عومەر رەزای خوای ئیبت پرسیاری کرد : بۆ ئەوه فەتخە ؟! حەزەرەت ﷺ فەرمووی : بەلی ... بەخوا ئەوه فەتخە ...

هەستانەوهی ئوممەتی ئیسلام

موسلمانانی ئەم ئوممەتە هەر لەسەرەتاوه رووبەپووی ناپەحەتی و زەحمەت دەبوونەوه ، خوای گەورەش وردە وردە پەرەردەیی دەکردن بەو رووداوو کارەساتانە ... موسلمانان چۆن لەبەرەیی دەرەودا رووبەرووی کافران دەبوونەوه ، ئاوەهاش

لەناوێوە روبەرپووی گێچەل و ئاژاوەی دووڕووەکان دەبوونەوێ ... کە هەندێ جار ئەم رووبەرپووبوونەوێە ناوێ زۆرگراتر و کاریگەرتر بوو لەسەریان ... بۆ نمونە :

دووڕووەکان لەگەڕانەوێدا لەغەزاییەدا بوختانیان بۆ خاتوو عائشە کرد ، کە بەڕووداوی (افک) بەناوبانگە ... ئەم رووداوە یەکەمجار بوو رووبدات ، راستەوخۆ کاریگەریەکی لەسەر مال و ژبانی حەزرت بوو ، لەکاتیکیدا کە عائشە لەهەمووان خۆشتر دەویست ... یەک مانگی خایاند (وەحی) دانەبەزی هەواڵ بدات و راستی مەسەلە بەخاتە پوو ، کە ئەمەش گەورەترین بەلگەیە کە حەزرت ﷺ غەیب نازانی و هاتنی وەحی بەدەست ئەوێه !

حەزرت ﷺ راویژی بە (اسامە و ئیمامی عەلی) و کەسانی تر دەکردو لەبارەیی عائشەو پرسبیری ئی دەکردن ، تا دوا هەمین رۆژ کە عائشە لەمالی باوکی بوو ، حەزرت ﷺ چوو بۆ مالیان و پێی فەرموو : (ئەی عائشە ئەگەر گوناھبێکت کردووە ئەوا تەوبە بکە و داوای ئی خۆش بوون بکە لەخو)

عائیشەش بەباوکی وت : بابە وەلامی بدەرەو ، ئەویش وتی : بەخو نازانم بلیم چی ، وتی : دایکە وەلامی بدەرەو ، ئەویش وتی : بەخو منیش نازانم بلیم چی !

ئالەم کاتەدا کەس لەجێی خۆی نەجولابوو ، حەزرت ﷺ سەروشی بۆهات و پاشان بەرووبەکی گەشەو فەرمووی : مژدەت ئی بێ عائشە ، خو بەرائەتی بۆ ناردیت و ئایەتەکی خویند...

ئەم باسەمان بۆ ئەوێهینا کە بزانیان خوای گەورە چەندە گرنگی داوێ بەپەرەردەیی ئەم ئوممەتە ، چونکە تاقیامەت گەورەترین ئەرک و لەئەستۆی دا ، ئەرکی یشەوایەتی و رێنمایی خەلکی ... ئەرکی کە دنیا و قیامەتی خوێان و خەلکی وەستاوێتە سەری .. ئەم رووداوە ناخۆش بوو هەمووانی ناپەحەت کرد ، بەلام خێربوو لەلایەنەکی تریوێه کە گەورەترین پەند و ئامۆژگاری بوو ، هەرەک قورئان دەفەرموێت :

﴿ ان الذين جاؤا بالافك عصبه منكم لاتحسبوه شرأ لكم بل هو خير لكم ، لكل امرئ منهم ما اكتسب من الاثم ، والذي تولى كبره منهم له عذاب عظيم ﴾ النور :

کەواتە بەشەری مەزانی ، بەلکو خێرە بۆتان ... جا بەهەمان شیوێ ئەم ئوممەتە تووشی نوشست و ناھەمواری زۆر دەبێت ، بەلام هەموو کەوتنیکیان هەستانەوێهکی نوێی لەدواوێ ، بەئەزموونیکی نوێوێ زۆر لە رابردو چاکتر ئەکەونەوێ کار ..

پاش ئەۋەش كە ھەزەت ﷺ ۋە فاتى كە ھەرب ھەنگەرپانەۋە و موسلمانان توۋشى كارەساتىكى قورس بوون ، خۋاى گەۋرە دىلى ئەبۈبەكرى قايم كەرد و بەفەزلى خوا ئەۋكىشەيەش نەماۋ ئىسلام زىاتر پەرەى سەند ...

تا سالى (٤١) ى كۆچى كەناۋنا سالى (الجماعة) و ئىمامى ھەسەن ۋازى لەفەرمانپەرەۋاىى ھىنا بۆ (معاوية) ، ئىسلام بوۋە گەۋرەترىن دەۋلەت و دەسلەت لەناۋچەكەدا ...

پۆم و فارس ئەۋ دۈدەۋلەتە زەلھىزەى كەبەھەزار سال دامەزاربوون و ، پەلىان ھاۋىشتىبوۋ لەبەرەمبەر ھىرشى ئىسلام دا پاشەكشەيان دەكرد ...

لە (ئەندەلوس) ىش لەسالى ٩٢ بۆ ٩٥ كۆچى ، موسلمانان فەتھيان كەرد و ئالاي ئىسلام بەسەريا شەكايەۋە .

ئەگەر پىرسىيار بىكرى چۆن لەماۋەيەكى ئاۋا كەم دا ئەۋ دەۋلەتە گەۋرانە ئاۋايان بەسەرھات ، كە ھەريەكەيان سوپاى (٢٥٠) ھەزار كەسيان بە ئاسانى بۆ كۆدەكرايەۋە و دەكرانە خۆراكى جەنگ و بەرەنگاربوۋنەۋە ، لەۋەلام دەلىين : زولم و سىتەم و نادادى و دەردە كۆمەلەيەتىيەكان ۋەك خۆرە لەناۋەۋە خۋاردبوۋنى و تەنھا قاۋغىيان مابۆۋە ، بۆ روۋخانىيان دەۋايە ھىزىكى دەركى پالى پىۋەبىنىت ، جا ئەۋ ھىزەش ئىسلام بوۋ كەلەۋپەرى گۈپوتىن دا بوۋ ، لەماۋەيەكى كەم دا بەپىي سۈننەتى ﴿وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نَدَاوَلْهَا بَيْنَ النَّاسِ﴾ ۋاتە دىنيا دەگىرپىن لەناۋخەلكى دا ۋ ھەر رۆژەى بەدەست كۆمەلەيەكەۋەيە ، ۋە ھەرۋەھا ئايەتى ﴿وَلَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ ...﴾ ۋاتە : ئەگەر خوا كۆمەلەك بەكۆمەلەكى تر لەناۋ نەبات ئەۋا فەساد ۋ ئازاۋە و خراپە سەر زەۋى دەتەنىت .

بەلى ئەمە قەدەرى خۋايە ، ياسا ۋ باۋى خۋايە لەم دىنبايەدا ، سەركرەدى فارسەكان بەنۆينەرى موسلمانەكانى ۋت : بۆچى ھاتوون ؟ ئەگەر بىرسىن نانتان بدەينى ، ئەگەر پووت و رەجالى پالى پىۋە ناۋن ، ئەۋە جل و بەرگتان دەدەينى ۋ پۇشتەتان دەكەينەۋە و بگەپنەۋە ۋ شەپمان لىلادەن ، نۆينەرى موسلمانەكانىش پىي ۋت : ئىمە قەدەرى خۋاين ، ئىمەى بەئىۋە تاقى كەردۆتەۋە ۋ ئىۋەشى بەئىمە تاقى كەردۆتەۋە ، ئەگەر لەھەۋرىشداين ، يان سەر دەكەۋىن بۆتان ، يان دەبى دابەزن بۆمان .

دەولەتی ئەمەوی و عەباسی نزیکی (٦٠٠) سالیك حوكمیان كرد ، لەگەڵ ئەوەدا
کاری مەزنیان بۆ ئیسلام ئەنجامداوە و خەلیفەیی خواناس و چاکیان بوو ، خەلیفەیی
خراب و کاری نابەجێشیان بوو ...

تەتەر و مەغۇلەکان هێرشێکی گەورەیی بەر فراوانیان کردە سەر خاکی ئیسلام و قەتل
و عامی موسلمانان کرد و پەراو دەست خەتی زۆریان سوتاند و بۆ ماوەی (٤٠) رۆژ
لە مزگەوتەکانی بەغدادا نوێژ نەکرا ...

تا ئەوەبوو وردە وردە موسلمانان هەستانەو و لەگەڵ ئەوەی کە لە مەیدانی جەنگدا
سەرکەوتنیان بە دەست هێنا ، لە مەیدانی دل و دەرونیشتان دا بە هەمان شیوە سەرکەوتن
وتوانرا تەتەر و مەغۇلەکان موسلمان بکڕن و دلیان کە مەندکێش بکری بۆ خێر و چاکە و
پاریزگاری لە ئیسلام ...

هێرشی خاچپەرستانیش بۆ دووسەد سالیك جیهانی ئیسلامی سەرقال کرد ، (٩١)
سال نەیان هێشت لە (مسجد الاقصی) دا نوێژ بکری ، تا خۆی گەرە بەرەگەتی خستە
رەنجی (عماد الدین زەنکی) و (نورالدین) ی کورپی و (صلاح الدین) ی ئەیوبی ، وە
سەرەنجام بنکە و پیگەیی خاچپەرستان لە ق کراو هەلکەندران ...

جەنگی جیهانی یەکەم و دوو هەمیش بوونە مایەیی پارچە پارچە بوونی ئیمپراتۆریەتی
عوسمانی و رووخاندنی خەلافەت .

ئیسلامیان لە سیاسەت و حوکمداری جیا کردەو و پەڕەوی کردنی ئایین بوو
بە نیشانەیی دواکەوتویی و حالی نەبوون ... بە قەدەری خوا لە جی ی ئەو خزان و
خلیسکانە ، رابوونی ئیسلامی چە کەری کرد ، ئیمام بەننا لە میسر و مەودودی
لە هیندستان و نوورسیش لە تورکیا ، چاکی مەردایەتیان لی کرد بە لادا و گپوتینیکی
نوییان کردەو بە گیانی موسلماناندا .

لەو رۆژەدا داوای پەڕەوی شەریعەت ئەستەم بوو ، بەلام ئەمڕۆ داوایەکی
جەماوەری یە لە سەر تاسەری جیهانی ئیسلامی دا ، هەرچەند سیاسەتە داران و
فەرمانەرە وایان و پادشایان بەر یەستن لەری دا ...

هەروەها خۆداپۆشین دیاردەییکی سەیر بوو ، کەچی ئەمڕۆ خۆداپۆشین شانازی یە و
ئەوەی خۆی دانا پۆشی و لاسایی رۆژنواو دەکاتەو دەبی بە خۆی دا بجێتەو ، لە سالی
١٩٧٣ دا لە زانکۆی کوهیت تەنها سی ئافرەت خۆیان دا پۆشی بوو ، کەچی پاش (٢٥)

سالىك ھول ۋ خەباتى رابوونى ئىسلامى لەسەدا نەوھدى كىژانى زانكۆى كۈھىت خۇيان داپۇشيۈە (محاضرة المنحنى التاريخي للإسلام / د . طارق السويدان) .

رۇژنامە يەككى ئەرۋوپى دەلى (ئەمجارە لەئەروپاۋە خۇرى ئىسلام ھەلدېتەۋە ، ۋا خەرىكە منارەى مزگەوتەكان جى بە كەنيسەكان لىژ دەكەن ۋ ، بانگى منارەى مزگەوتەكان چاكتىن شايەتن كە ئىسلام ھەر رۇژەى لەزەۋى يەككى نۇىدا بلأودەبىتەۋە) .

لەئەمەرىكادا مانگانە نىزىكەى دوو ھەزار كەس مۇسلمان دەبوون ، پاش رووداۋەكانى نيويورك لەدوومانگدا (۲۴) ھەزار كەس مۇسلمان بوون ، ۋاتە شەش ئەۋەندەى جاران ... ئەمە بىجگە لەۋەى چاپەكانى قورئانى ۋەرگىپردراۋى ئىنگلىزى ۋ فرەنسى لەبازاردا نەماون ۋ پەراۋى (ماھو الاسلام) بەفرەنسى نەماۋە ۋ داۋاى زۇرى لەسەرە (لەتۇرى ئىنتەرنېت) .

ھەرۋەھا لەسەرى سالى نوۋى (۲۰۰۲) دا ئىتالى يەكان قورئانى ۋەرگىپردراۋ بۇ زمانى ئىتالىيان بەدىارى دەنارد بۇ يەكتى ، ئامارى كىتەبخانەكان دەلېن كە لەيەك ھەفتەدا بىست ھەزار قورئانېان فرۇشتوۋە ، كە ئەمەش ئارەزوويان دەردەخت بۇ شارەزابوون لەۋ دىنەى ئەۋ ھەموو قسە ۋ باسەى لەسەر دەكرىت... (رۇژنامەى يەكگرتوۋ ژمارە ۳۷۳) .

دىكتاتورەكانى ۋلائە ئىسلامىيەكان

دىكتاتورىيەت ۋ پىشېل كىردنى مافەكانى مۇۋ ، ۋا دەكات كە خەلكى ھەق ۋ راستىان لى بشىۋى ئەگەر بۇ ماۋەيەكىش بىت ، بۇيە رۇژئاۋا ھەرچەند لاى خۇيان جۇرىك دىموكراتى ۋ سەرۋەرى ياسا ۋ پاراستنى مافى مۇۋ ھەيە ، بەلام بۇ ۋلائانى ئىسلامى بە پەۋاى نابىنن ، بۇ ئەۋەى ھەمىشە لەكاروان دۋابكەۋن ۋ مل ملانى نەكەن لەگەل رۇژئاۋا ، بەرپۇەبەرى (تايم) ى ئەمىرىكى لە پەراۋەكەىدا (سفر اسيا) دەلى (دەبىت نىزامى دىكتاتورى سەربازى لەۋلائە ئىسلامىيەكاندا دروست بكرىت ، بۇ ئەۋەى ئىسلام دەست نەگىرتەۋە بەسەر ئوممەتى ئىسلامدا ۋ نەتۈانن روۋبەپوۋى رۇژئاۋا ۋ شارستانى يەكەى ۋ ئىستعمار كىردنەكەى بىنەۋە ، ھەرچەندە ئەبى ئەۋە لەبىر نەكەرى كەجاروبار مۇلەتلىكان بىرى ھەناسەيەك بەدن تاۋەكو لەژىر فىشارى زۇردا نەتەقنەۋە !)

(ل ۳۲۵ المعجزة المتجددة)

ئەمە بىجگە لەۋەى چەندىان بۇ كرابتى ۋلائە ئىسلامىيەكانىان لاۋاز كىردوۋە بۇنمۇنە ئەندەنوسىيا تۈانى بىى بەيەكىك لەۋ شەش دەۋلەتەى جىھان كە فېۋكەى بازىرگانى

لەجیھاندا بەرھەم بھێنی ، بەشیوھەکی زۆرچاک و بەنرخیکی ھەرزان ، کە ئەمەش بوو ھۆی ئیفلەس کردنی کۆمپانیای موناڤیسەکانی بۆیە بەپیلانیکی ژەھراوی کەوتنە دا بەشکردنی ئەندەنوسیا و تەیموری رۆژەلاتیان لی دابەری و ئازاوەی زۆری تریان بۆ ناوھەو ، لەلایەکی تریشەو توشی دارووخانی ئابوریان کردو مالیزیاشیان بەھەمان دەرد برد . (ل ۹۳ سەرچاوەی پێشوو) .

موسلمانانی ئاسیای ناوھەراست

ریژەی موسلمانان لە ئاسیای ناوھەراستدا ، پێش شۆڕشی ئۆکتۆبەری ساڵی ۱۹۱۷ نزیکەی (۹۸٪) بوو ، کاتیکی شۆڕش ھەلگیرسا ، (لینین) سەرکردەی شۆڕشەکە لە ۲۲ ی نوڤمبری ۱۹۱۷ دا یەکەم بیاننامەی ئاراستەی موسلمانەکان کرد ، کەتیایا دەلیت :
(ئەو موسلمانانی روسیا ، ئەو تەتەری فۆلگاوقرم ، ئەو (قرقین) و دانیشتوانی سیریا و تورکستان ، ئەو دانیشتوانی قەوقازی پالەوان و ھۆزەکانی شیشانی شاخە گەردن کەشەکان ، ئەو ئەوانەکی کە مژگەوتەکانتان روخینرا و پەرستگاكانتان کاول کرا و ، قەیسەرەکان قورئانەکانیان دپاندن و دژایەتی ئاینەکەتانیان کرد و زمان و کەلتور و رۆشنیریتانیان لەناو برد ، شۆڕش بکەن و راپەڕن لەپیناوی ئاین و قورئان و ئازادی خواپەرستیتاندا ، ئێمە لیژەوھە رای دەگەینین ریزمان بۆ ئاین و مژگەوتەکانتان ... عادت و تەقالیدتان ئازادە و کەس ناتوانی دەستی بۆ بەریت ، ژيانی ئازادی سەرەخۆتان بنیات بنین ، بەبێ هیچ بەربەستێک کە ئەوێش ھەقی خۆتانە ! ... داواتان لێدەکەین پشتگیری شۆڕش بکەن ، چونکە بۆ ئیوھە و لەپیناوی ئیوھەدا) (ل ۳۲۰ سەرچاوەی پێشوو) .

پاش ئەوێ شۆڕشەکە سەرکەوت ، پەیمانەکانی خۆیان نەبردە سەر بەرامبەر موسلمانەکان ، لەبەرئەوێ لەبنەرەتدا شۆڕشەکە دەستی جوولەکەیی تێدا بوو ، ئەندامانی سەرکردایەتی شۆڕش ھەقەدەکەس بوون ، چواردەیان جوولەکەبوو ، سیانەکەیی تریان ژنیاں جوولەکە بوو ، سەرەنجام رووی ناشرینی خۆیان دەرخت و بەناگر و ناسن رووبەرۆی موسلمانان بونەو ، نزیکەی سی و دووھزار مژگەوتیان داخست و ، بیست و دووھزار قوتابخانەیی ئیسلامییان قەدەغەکرد و بەملیۆنەھا کەسیان کوشت و دەربەدەرکرد ...

لەسالى ۱۹۲۲زدا بەھۆى ئابلوقەى ئابورىيەو دوومليۇن موسلمانى تەتەرى (قرم) برسىتى رووى تىكردن و سەد ھەزاريان مردن .

دانيشتوانى قىرم لە (پىنج مليۇن) ھە لەسالى ۱۹۲۲ دا بوون بەيەك مليۇن لەسالى ۱۹۴۰زدا، بەردەوام ستالينىش دەربەدەرى كردن تا موسلمانى لەناوچەكەدا نەھىشت .
تركىستانىش بەھەمان شىوہ لەسالى (۱۹۲۲ - ۱۹۳۲) زياتر لە ۳ مليۇن موسلمانى تركستان مردن بەھۆى برسىتى و رەشە كوژىيەو ، تەنەت لەبرساندا گوشتى مردوويان دەخوارد ، ئەمەش كەبەچىرۆكىك باسكراوہ بەكوردى بەناوى مردوو خۆرەكانەوہ .

ديارە موسلمانانىش بى'دەنگ دانەنىشتن و نزيكەى (۲۵) شۆرشيان بەرپاكرد لەسالى (۱۹۲۰) ھە تا سالى (۱۹۸۰) (ل ۲۲ شمس الاسلام) .

زانايان و پياوانى ئايىنى زىندە بەچال' دەكران ، يان لەسييريا و ناوچە دوورەستەكاندا بۆ دەيان سال' بەند دەكران ، دەلۇن نزيكەى پەنجا ھەزار زاناي ئايىنى كوژران و لەگوپى بەكۆمەلدا ناشتويان ...

تا سالى ۱۹۳۵ بزوتنەوہى جيهاد (الباشمس) يان لەناوبرد لەئاسيائى ناوہراستدا و تەفر و تونايان كردن ...

شىخ (عبدالغفور) لەشارى بخارى دەلى' : (يەك لەسەر پىنجى دانيشتوانى بخارى كوژران ، ھەرچى زاناي ناوچەكە ھەيە شەھيدكران ، تاواى ئاھات خەلكەكەى زياتر لەھەموو ناوچەكانى تر بى'ئاگابن لەدين) (ل ۲۲۲ المعجزة المتجددة) .

رووخانى شىوعىيەت

پاش زياتر لەھەفتا سال' زولم و ستەم ، يىرى شىوعىيەتى نەگونجاو لەگەل' فيترەتدا ، ھەرەسى ھىنا و خويان و يىروبۆچوونى چەوتيان چوونە زىلدانى ميژووەوہ ، رۆژنامەى (نيوزويك) بەگەورەيى لەسەر لاپەرەى يەكەمى وتەيەكى پاپاي بلاوكردەوہ كە دەلى' : (ماركس و لينىن ، ئىستا پاش رووخانى ئىشتراكىيەتى جىھانى بۆشايىيەكى گەورەيان بەجىھىشتووە بۆ (محمد) ، بۆيە كەنيسە بەھەموو توانايەوہ دەيەوى رى' ئى بگرى' چ لەرووسيا وچ لەولتە ئىسلامىيەكاندا) ل ۲۲۱ سەرچاوەى پيشوو .

مژدەدەران بەفەرمانى فاتىكان كەوتنە بلاوكردەوہ ئىنجىل و ھەموو ھەوليكيان خستە گەپ بۆ ئەوہى ئىسلامەتى سەركوتكراو لەرووسيا و ولتەكانى ترى ژي'ر چەپۆكىدا

جاریکی تر سهره لئه داته وه ، تنهنا له (اذریجان) دا ، بیست رینک خراوی مژده دهره کان
خهریکن بۆ راکیشانی خه لکی به ره و گاوری تی ، وه بۆ ئه م کاره شیان ئینجیلیان و مرگپرا
بۆ (۱۶۱) له مچه و زمانی ناوچه که ... (ل ۲۲۴ سهرچاوه ی پیشوو) .

خه باتی ژیر زه مینی موسلمانان

له روسیا و ناوچه کانی ژیر دهستی دا بۆ ماوه ی هه فتا سال زانایان و خواناسان ،
باوکان و دایکان ، ژیر به ژیر و به دزی یه وه ، له ناو سرداب و شوینی شاراو و نه زانراودا
، قوتابیان پی ده گه یاند و ده ست به ده ست ئالای ئیمان و ئیسلامه تیان به یه که تری
ده گه یاند ... چیرۆک و به سهرهات و میژووی ئه و گه له چه و ساوه و سته م لی کراوه ، به ده یان
هه زار لایه ره ته و او نابی و ته نها دوو نمونه باس ده که م :

نمونه ی یه که م :

دوو که سی خه لکی یه مه ن بۆ مه شقی سهر بازی و خویندن ده چنه روسیا و له وی
له به ره نه وه ی له ولاتی غه ربین و که س نایان ناسیت و بره واکه شیان لاواز بوو ، بریار ده دن
بی دلای خویمان نه که ن و سل نه که نه وه له کاری به دره و شتی ... بۆیه هه رچا و ده گپرن
له فرسه ت ده گه پرن ... رۆژیک کچیکی جوان ده بینن له دووره وه ئاماژه یان بۆ ده کات و
ئه مانیش به خووشی یه وه ئه م جاده و ئه و جاده شوینی ده که ون ، تا ده گه نه مالیک ، که
ده چیته ژووره وه و یه کیکیشیان له پی شدا ده چیته ژووره وه و گوایه ئه گه ر وه زعه که ی
به دل بوو ، هیچ مه ترسی یه که نه بوو ئه وی تریش به دوای دا بجیت ... که یه که به دوای
یه کدا چوون له ناو جه وشه و باخی کدا پیریزنی ک دانیشتبوو ، که لای پیریزنه که دانیشتن ،
که چه که ی ئاماژه ی بۆ کردبوون و ئیغرای کردبوون به جلیکی سهرتا پۆشه وه و به دوو
په رداخ شه ره به ته وه زۆر به شه رمه وه هات و شه ره به ته که ی پیشکه ش کردن و به جی
هیشتن ، پیریزنه که لی پرسین : ئیوه خه لکی کوین ؟ وتیان : خه لکی یه مه نین ... وتی :
یه مه ن ... یه مه ن ... زۆر چاکه ، ئنجا به چاوی پر ئه سرینه وه وتی : کوپه کانم ئیمه له م
ولاتدا مه حرومین له فیروونی ئیسلامه تی و چاومان گپراوه که سی کمان ده ست بکه وی
عه ره بی بزانی و لی ئه مین بین و خه به رمان لی نه دات ، بۆیه که که چه زا که مه ستی به زمانی
عه ره بی ئیوه کردبوو له و رینگا و بانهدا که هاتوو چۆتان ده کرد ، به وفیله بانگمان کردن ،
تاخۆم و ئه و که زایه م و ئه و منالانه ، فیزی قورئان خویندن و نوێز کردن بکه ن ...

چونكه بهراستی كاتى خۆى باووبايرانى ئىيۈە ئىسلامەتيان بۇ ئىمە ھىناو لەپىناو دا
شەھىد بوون ...

ئەو دووبرادەرە ھەرۈەك لەبانىك بەرياندەيتەوہ ، لەجىئى خۇيان سېر بوون ، ئەمان
بۆچى ھاتن و ئەويش داوای چيان ئىدەكات ... سەرەنجام ئەم رووداوہ واى ئىكردن
تەوبەبەكن و پاھەندىن بەفەرمانەكانى خواوہ (ل ۲۲۸ المعجزة المتجددة) .

نەوونەس دووہم :

ئەفسەرىكى روسى لەسەر كەشتىەكى سەربازى روسى لەعەدن ، بەدزى يەوہ داوا
لەكرىكارىكى يەمەنى دەكات ، كە ئەگەر قورئانىكى ھەيە بۆى بەيئى ، ئەويش لای سەير
دەيئىت و بۆبەيانى قورئانىكى بچوك دەبات بۆى ، ئەفسەرەكە قورئانەكەى ئىومردەگرى و
چەند جار ماچى دەكات و دەيخاتە سەر سەرى و داوى دەيداتەوہ ... ئەويش دەلى
قوربان ھەلى گرە بۇ خۆت ، ئەفسەرەكە بەچاوى پېر فرمىسكەوہ دەلى : ئەگەر پىم بزائن و
ئەو قورئانەم پى بگرن ھەلم دەواسن ... (ھەمان سەرچاوہ) .

ھەستانەوہى مۇسلمانانى روسيا

لەداوای سالى (۱۹۹۰) ھوہ كە فشار لەسەر مۇسلمانان كەم بۆوہ ، وتارخوئىنى يەكەم
نويژى ھەينى مۆسكۆ لەبارەى ھەستانەوہى مۇسلمانان و رابوونى ئىسلامىەوہ دەلييت :
لەسەدا پەنجاي خەلكى كە شىوعىەكان دەيانووويست مېشكيان داشۆرن ، بەھۆى رابوونى
ئىسلامى يەوہ روويان كىردەوہ مزگەوتەكان و داوای ھەفتا سال ئىلحاد و دوور لەخوایى
لەيارىگەيەكى گەورەدا گەنجەكان بانگياندا و نويژى تەراويحيان كىرد ...

لەتەتەرستان (۷۰۰) مزگەوت دروستكراوہ و چاككراوہتەوہ ، لەداغستان زياتر لە
(۳۰۰) مزگەوت و (۸۲۰) قوتابخانەى ئايىنى و (۴۰۰) ئەلقەى قورئان لەبەركردن
كراونەتەوہ .

لەتوركمانىستان (۲۴۰) مزگەوت كراونەتەوہ كە ھەريەكەشيان قوتابخانەيەكى قورئان
لەبەركردى لەگەلدايە .

لەكازاخستان (۵۰۰۰) مزگەوت و (۲۰۰) قوتابخانەى ئايىنى كراونەتەوہ ... لە
خۆشى سەرفرازى و رىزگاربوون لەچەپۆكى خوانەناسان و ھەلمژىنى ھەواى ئازادى ،
كۆمەللىك مۇسلمان لەشىشان و روسياوہ بېريارياندا ، بەپى بچن بۇ ھەج ، وەك لاسايى
كىردنەوہيەك بۇ ھەول و رەنجى باووبايرانى مۇسلمانان .

ئەم گەرم و گۆرۈپىيە موسلمانان و پەيپەرى كۆندەيان بۇ ئاينى خوا وای لەسەرۆكى
 حيزبى شىوعى طاجىكىستان كۆرد كە بلى (بەراستى سەيرە ! چۆن ئەمە روودەدات ، پاش
 ئەو ھەموو كەفیرمان كۆردن لەقوتابخانە حيزبىيەكاندا و ، پاش ئەو ھەموو كە
 كوشتمان ، وەپاش ئەو ھەموو پارەيەي كە خەرجمان كۆرد بۇ دووور خستەنەويان
 لەئايەنەكەيان) ل ۳۳۱ (المعجزة) .

تۆلە و سزای خودا

ماوہ بلىين خواي گەورە لەناووسىفاتە پىرۆز و بەرزەكانى (الجبار) و (المنتقم) ه
 ،خو بەدەسەلاتە و تۆلەسىنە ، خوى دەفەرموى : { ولا تحسبن الله غافلاً عما يعمل
 الظالمون ، انما يؤخرهم ليوم تشخص فيه الابصار ، مهطعين مقنعي رؤوسهم لايرتد
 اليهم طرفهم ، وأفندتهم هواء } ابراهيم : ۴۲ .

واتە : واگومان مەبەن كە خوا بى ئاگايە لەوكارو كۆردەويەي ستەمكاران دەيكەن ،
 بەراستى خوا سزاکەيان دوا دەخات بۆ رۆژىك كەچاوەكانيان تيايدا ئەبەلق دەبن
 (ھەرچەند جارى واش ھەيە لەدنیا داسزاکەيان بۆ پيش دەخات) ، بەپەلەو
 شپىزەيىيەو دەين ، سەريان بەزكردۆتەو و لەترس دا چاواترۆكىن ، دلەراوکیانە و
 دل و دەرونيان بەتالە و ھىچ حالى نين ...

بەلى خواي گەورە مەروفي سەپشك كۆردو و مۆلەتيكى داوەتى ، بۆيە سزاکەي بۆ
 دەخاتە قيامەت ، ئەمەش ھەر مېھرەبانىيە ، بەلكو پەشيمان بېيتەو ... جارى واش ھەيە
 خواي گەورە بەشيك لەسزاکەي بۆ دەنيرى بەلكو بگەپتەو ...

رووسيا خوا رووسياي كۆرد و تووشى داپووخانى ئابوورى و پچراندنى شىرازەي
 كۆمەل و ھەزارەھا كيشەي تريبو ، دەلین چل مليون كەسيان ھەزارونەدارن ، ئەمە بىجگە
 لەوہي كە ھەر جارەي لەلایەكەوہ كۆنى تىدەبیت ، ژىر دەريايىيە ئەتۆمىيەكەي نقوم
 بوو بەسەرنشینیەكانیەوہ و ئەم دەستەوسان بوو ھىچى بۆ نەكراو ، ویتسگەي ئەتۆمى
 (تشرنوبل) ی ھەناسەيەكەي دا و لەچەند چركەيەكدا سەدوييست ھەزار كەسى كوشت و
 تائىستاش زيانى بەردەوامى ھەيە بۆ رووسيا و ولاتانى دەورو بەريشى ...

ئەمەريكاش زريان و توفان سالانە بەمليارەھا دۆلار زيان دەدن و ئەم تەقینەوانەي
 دوايش بەدەيەھا مليار زيانى دا لەئابوورى ئەمەريكا ئىتر ھەركەس پىي

ههستابی وهرچۆن بێت ، تۆلەیهکی خوایی یه بهرامبەر سسته و زۆرداری ئەمەریکا بهرامبەر گەلانی جیهان ئەگەر بهخۆیان بزائن ...

تورکیاش بههه مان شیوه ، وازی لهئیسلام هیئا و رووی کردە رۆژئاوا بەلکو پیش بکهوێت ، کهچی یهکێتی ئەوروپا هەر رۆژهی بیانویهکی پی‌دهگری و هەرچی دهکات ، لهیهکێتیهکیان وهی ناگرن ! باری ئابووریشیان رۆژ بهرۆژ روو له‌داپووخانی زیاتره و هەرچه‌نده پاره‌ش قهرز دهکهن له‌سندوقی نیوده‌وله‌تی، له‌باری شلۆق و خراپیان قوتار نابن ..

له‌قاعیده‌ی به‌حریه‌که‌دا ، ئاهه‌نگێک گێردرا که نزیکه‌ی سی جه‌نرالی تورکی و سی جه‌نرالی ئەمەریکی و سی جه‌نرالی ئیسرائیلی تیا یا به‌شداریان کردو ، ئافره‌تانی سه‌ماکه‌ر و گۆرانی بیژیش له‌گه‌ل مه‌ی خواردنه‌وه‌دا ئاهه‌نگه‌کیان گه‌رم کردبوو ...

ئاله‌م کاته‌دا جه‌نرالیکی تورکی داوای له (نقیب) یکی تورکی به‌رده‌ستی کرد که قورئانیکی به‌یانی ، که‌هیانی وتی : بخوینه ، ئه‌ویش هه‌ندیکی خویند و پاشان وتی : ته‌فسری بکه ، وتی : نازانم .. جه‌نراله‌که قورئانه‌که‌ی ئی‌وه‌رگرت و دراندی و فڕی‌دایه به‌ر پی‌ی سه‌ماکه‌ره‌کان و وتی : کوا خوا ده‌لی قورئان ده‌پاریزم ، ده‌با بێت بیپاریزی ... (نه‌قیبه‌که) رای کردە دهره‌وه ، له‌وه ده‌چوو ئیمان له‌دلیا بووبی و به‌دهم خۆیه‌وه ده‌یووت خوا غه‌زه‌بمان ئی ده‌گری ... ئه‌وه‌نده‌ی نه‌خایاند (قاعیده‌که) هەر هه‌مووی به‌جه‌نراله‌کان و پاسه‌وانه‌کان و میوانه‌کانه‌وه ، که‌نزیکه‌ی سی‌هه‌زار که‌س ده‌بوون نغزو‌ی زه‌وی بوون و بوومه‌له‌رزیه‌ی کورته‌ی چه‌ند چرکه‌ییان به‌س بوو که په‌ندی ئه‌وانیش و هه‌موو ئه‌و مله‌وپانه‌ش داب‌دات که‌له‌خوا یاخی ده‌بن ...

ئهم رووداوه‌ش رۆژنامه‌ی تورکی‌یه‌کان باسیان کرد و ، ئه‌و (نقیب) ه‌ش ، خوا رزگاری کرد ، به‌هۆی ئه‌وه‌ی که‌پیش رووداوه‌که به‌په‌له‌هۆله‌که و ناوچه‌که‌ی به‌جیه‌ه‌شت و دوا‌یی ئهم هه‌وال و باسانه‌ی گێپرایه‌وه .

ئهم بومه‌له‌رزیه (٥٠) چرکه‌ی خایاند و (٤٥) هه‌زار که‌سی کوشت و بریندارکرد ، وه (٢٠٠) هه‌زار که‌سی ئاواره‌کرد ، وه‌نزیکه‌ی (٢٥) ملیار دۆلار زیان که‌وت له‌تورکیا و گه‌وره‌ترین شاری پیشه‌سازی وێران بوو که‌له‌سه‌دا حه‌فتای که‌ل و په‌لی ناردنه‌ دهره‌وه‌ی ئی‌به‌ره‌هم ده‌هات . (مجلة الاسرة عدد ٧٦ / ١٤٢٢ هـ) .

قورئان دہفہرمویت : ﴿ ولا یزال الذین کفروا تصیبہم بما صنعوا قارعة أو تحل قریباً من دارہم حتی یأتی وعد اللہ ، ان اللہ لا یخلف المیعاد ، ولقد استہزیء برسلاً من قبلك ، فاملیت للذین کفروا ثم اخذتہم فکیف کان عقاب ﴿ الرعد : ۳۲

واتہ : بہردہوام ئەوانەى کافر و بى باومەن ، بەھۆى خراپەیانەوہ تووشى بە لا و موسیبتە و تى سەرھواندن دەبن ، خوڤيان يان دەرودر اوسى يان ھەتا بەلینى خوا ديته دى ، بەراستى خوا پەيمانى ناشکينيت و دەيھينيتە دى .

ئەى پيغەمبەر ﷺ ئەگەر خوانەناسان گالتە دەکەن بە تو و بەئاینەکەت ، خەفەت مەخو ، چونکە سویند بەخوا بەراستى گالتەکراوہ بەپیغەمبەرانى پيش توش ، جا ماوہیەک مۆلەتم دانى و پاشان خەشم و قینم ئیگرتن ، جا چۆن تۆلەيەک بوو تۆلەکەم (ئەوہ میژووکی دەیهوی باسەیری ئاسەواریان بکات !) .

تیبینی :

بارى ئابوورى داپووخاوى تورکيا لەئامارەکاندا دەردەکەویت کە دەلین : قەرزى دەرهکى تورکيا لەسالى ۱۹۸۰دا (۱۵۷) ملیار دۆلاریو ، کەسالى یەک ملیار دۆلار سووی ئەدا لەگەل دانەوہى قەرزەکەدا ، لەسالى (۱۹۹۹) دا ئەو قەرزە دەرهکى یە بوو بە (۱۰۰) ملیار و سالانەش (۵) ملیار دۆلار سووی ئەدا لەگەل دانەوہى قەرزەکەدا ... قەرزى ناوخوى تورکياش لەسالى ۱۹۸۰دا (۷۹) ملیار دۆلاریو ، لەسالى ۱۹۹۹دا بو بە (۶۲) ملیار ...

لەبیسست سالى رابردوودا تورکيا (۴۲۷) ملیار دۆلارى داوہتەوہ بەقەرزدا کەپرئکى باشى سووہ زیادەکەيە کە ئەبى بیدات و ھەرچى دەکات رزگارى نابیت ئى ، تائیستاش قەرزى ناوخوى و سووہکەى لەسەدا نەوہ و پینجى وارداتى باجى میرى دەبات کە کۆدەکریتەوہ .

زیادە رۆیى و خراپى حکومەت بووہتە مایەى بەفەرودانى (۱۹۵۳) ملیار دۆلار لەدەسالىدا واتە ، لە (۱۹۹۰ — ۲۰۰۰) ...

نزیکەى سەد ملیار دۆلاریش دزراوہ لەبانقەکاندا بەناوى قەرزدان بە بازرگان و کۆمپانیا و ھەمى یەکان ، کە ئەوانەى قەرزیان دەکرد خوڤيان و پارەکانیان رایان دەکرد بو دەروہ ... (وەرگیراوە لەوتارى الازمة الاقتصادية التركية / اورخان محمد علي / ئینتەرنیت) .

وریا به دلتا گهرد نه گریټ!

دوژمنانی ههق و راستی هه له دیر زهمانهوه خه ریکن که گومان بخه نه دلی پروادارانوه بۆ ئه وهی ساردیان بکه نه وه و پرواکه یان له ق بکه ن ... بۆ نمونه :

زهیدی کوپی حاریشه ی خوشه ویستی پیغه مبه ر ﷺ له مالی حه زه رتدا گه وره بوو ، کاتیک جهنگی (مۆته) هاته پیشه وه ، حه زه رت ﷺ سی سهرکرده ی دیاری کرد و فهرمووی :

با زهید سه کرده ی سواکه بکات ، نه گه ر ئه و شه هید بوو با جه عفری کوپی نه بوتالیب ببیته سهرکرده ، نه گه ر ئه ویش شه هید بوو با عه بدولای کوپی ره واحة ببیته سهرکرده و پیشه و ...

که ئه م دهنگ و باسه بلا بووه ، جووله که یه ک هاته خزمهت حه زه رت ﷺ وتی : ئه ی (ابا القاسم) ئیمه له په راوه کانماندا هاتوو نه گه ر پیغه مبه ریک چه ند سهرکرده یه ک دابنی بۆ جهنگیک مانای وایه ده زانی که ده کوژین ...

حه زه رت ﷺ خوا خستبویه دلی یه وه که چی ده بیټ ، به لام هه رچی به جووله که که بووتایه کیشه دروست ده بوو ، بۆیه هیچی وه لام نه دایه وه ... پاشان جووله که که چوو له لای زهید وتی : نه زانی نه گه ر پیغه مبه ریک چه ند سهرکرده یه ک دیاری بکات بۆ جهنگیک ئه و مانای وایه ئه و سه کرده شه هید ده بن ، ئنجا یان ئه و ته پیغه مبه ره که تان راسته پیغه مبه ره و ئیوه ده کوژین ، جاکه و ابوو بچۆره وه لای مال و منالت و دوا خواحافیزی بکه ، ئیتر نایان بینیته وه ، نه گه ر ئه و هه ش نه هاته دی مانای وایه محمد پیغه مبه ر نه !

زهید له مه به سستی گلاوی جووله که که تیگه یشت و زانی دهیه وی دلی سارد بکاته وه و بیخاته گومانه وه ، بۆیه به باوه ری پته وه وه وتی : من شایه تی ئه دهم که ئه و پیغه مبه ری خوایه و ناگه ریمه وه و سه ر له مال و منالم ناده م و پشت به خوا ده به ستم ، چی ده بیټ باببیټ !

به راستی دل دامه زراوی و دنیایی مه سه له یه کی گه وره یه بۆیه حه زه رت ﷺ هه میشه دهی فهرموو : (اللهم یا مقلب القلوب ثبت قلبي علی دینک) .

مروقی پروادار ئه بی به رده وام له هه ول دابیټ بۆ پته وکردنی پرواکه ی و ، ئه بی شاره زابی له ئاینه که ی بۆ ئه وهی دوژمنان زه فهری پی نه بن و له خشته ی نه بن ، بۆ زیاتر به رچاو روشنی و دنیایی باسی هه ندی لایه نی ئیعجازی قورئانی ده که یین ، که ته واکه ره بۆ ئه و باسانه ی که له په راوه کانی تردا ئاماژه مان پیکردوه .

ئاشكرايه ئەم قورئانە موعجىزاتى و عەجايىباتى تەواۋى نابىن ، ھەرۈك پېغەمبەر ﷺ لەبارەى قورئانەۋە دەفەرموئىت : (ولاتتقضي عجائبه) ...

جا ئەو باس و ئامازە زانستىيانەى قورئان ھەقمانە بىخەينە روو ۋەك ھۆكارىكى چاكى بانگەواز بۆ دىنى خوا و ھەقە ئى بى دەنگ نەبىن ... ھەرۈك دكتور مارشال جونسون وتى لەكۆنگرەى پزىشكى جىھانى ھەشتەمدا (ئەگەر ئەم راستىيانەى لەلايەن زانايانى مۇسلمانەۋە پېشكەشكران لاي ئىمە بوونايە ، دىنيان ھەلدەستانە سەرپى و نەمان دەھىشت دانىش ، چۆن ئەم ھەموو بەلگە و نىشانانەتان لەلايە لەبارەى راستى پېغەمبەرەكەتانەۋە و بى دەنگ دەبن ؟) شايانى باسە دكتور مارشال راويژكارى ھەشتا كۆمپانياي دەرمانە لەجىھاندا... (ل ۱۹۳ المعجزة المتجددة) .

۱/ بەردە رەشەكەى كەعبە :

كاتىك ھەزەرەتى ئىبراھىم (سەلامى خۋاي ئىسى) كەعبەى دروستكردەۋە ، بەھەزەرەتى (ئىسماعىل) ى فەرموو بگەرپى ، بەلكو بەردىكم بۆ پەيدا بكەى كەلەبەردەكانى تر جىاواز تر بىت و بىكەم و بەنىشانە بۆ سەرەتاي تەواف كردن بەدەۋرى كەعبەدا ، ھەزەرەتى ئىسماعىل چەند گەپا بەردىكى ۋاي دەست نەكەوت ، كە گەپايەۋە لاي باۋكى بىنى بەردىكى رەنگ جىاواز لەبەردەكانى تر ھەيە پرسىياري كرد كە ئەو بەردەى لەكۆى بوو ، ھەزەرەتى ئىبراھىم فەرموۋى : ئەو بەردە خوا لەبەھەشتەۋە بۆى ناردووم ... پېغەمبەرمان (محمد) ىش ﷺ ئامازە بەۋە دەكات لەفەرمودەيەكدا كە ئەو بەردە خۋاي گەرە لەئاسمانەۋە و لەبەھەشتەۋە ناردوۋىەتىيە خوارەۋە ، ھەرۈك ئىمام ئەحمەد رىۋايەتى كردوۋە...

ئىنگلىزەكان بىريان لەۋەكردەۋە كە ئەفسەرىكى ئىھاتوو بنىرنە ۋلاتى (مغرب) تا فىرى زمان و لەھجەى مغربى بىت ... ئەو ئەفسەرەش ناۋى (رىتشارد) بوو كە ناردىانە مغرب بەچەند سالىك فىرى زمانىان بوو ... پاشان ھىنايان بۆ مىسر و بەكەشتى ۋەك حاجىيەكى مەغربى ناردىان بۆ ھەج ...

ئەو كاتە ھەج ۋەكو ئىستا قەرەبالغ نەبوو ، لەفرسەتىك و لەكاتىكى شەۋوچۆلىدا ، بەئالەتىكى تايبەتى پارچەيەكى بچوۋكى لەبەردە رەشەكە كەردەۋە و لاي خۋى شارديەۋە پاشان چوو بۆ سەفەرەتى ئىنگلىزى لە (جدە) و ئەۋانىش ئاھەنگىكى گەرەيان گىپراۋ بالۋىزى ۋلاتەكانى ترىشيان بانگ كرد ... ئنجا لەرىى خۋيانەۋە ئەفسەرەكەيان

ناردەۋە بۇ بەرىتانىيا و لەۋى لە (متحف) لەلەين شارەزاي جیۈلۈجى دىكتور (رىد) ھە
لىكۈلىنەۋەى لەسەرکرا ، كاتىك ئەنجامەكەيان بە (رىتشارد) وت كە ئەم بەردە بەردى
سەرزەۋىنىيە و بەردىكى تايىبەتە ، لەۋش خۋى چوۋ ...

پاشان (رىتشارد) پەراۋىكى نووسى لەدووبەرگدا بەناۋنىشانى (رحلة الى مكة
المكرمة) كەتيايا باسى يادەۋەرى خۋى دەكات لەم مەسەلەيەدا ، كە چۈن پىلاننىكى
ئالەو جۆرەيان دانائەو بۇ بەردۈخستەۋەى فەرموۋەدى پىغەمبەر و سەرنەكەوتنىان
لەۋكارەدا ، ھەرۋەھا لەبەرگى دوۋەمىشدا باسى خشوع و ترسى خۋى دەكات لەخوا
لەپاش دەرەكەوتنى ئەو راستىيە بۇى . (دىكتور زەغلۇل النجار باسى كرد) .

لەدىاردە سەيرەكانى ترى كەعبە ، ئەۋەيە كەتپىينىكراۋە لەو ناۋەدا تەنھا جۆرىك
كۆترەيە و جۆرى ترى كۆتر نايەنە ئەو دەرۋبەرە ، پاشان ئەو كۆترانە بەھىچ جۆرىك
لەسەر كەعبە و دىۋارەكانى نانېشەۋە ، ھەرەك ئەۋەى لەپىۋزى كەعبە ئاگاداركرابىن ،
يەك سالى دوۋوردىرېژ ئەو بەرگى كەلەئاۋرىشم دروستكراۋە و رەنگى رەشە و بەدەست
ئايەتەكانى دەچىرى ، بەچار دىۋراى كەعبەدا ھەلدەۋاسرى ھىچ جۆرە رىقنەيەكى كۆتر
و بالندەى ترى پىۋە نىيە !

ئاۋى زەمەمىش كە بەھەرنىيەتىك بخورىتەۋە خوا بەفەزلى خۋى دەيەننىتەدى و
نەك ھەر تىنۋىتى دەشكىنى بەلكو مرقىش تىردەكات ... ئەو ئاۋە نىزىكەى سى ھەزار
سالە ھەلدەقولى و بەردەۋامە لەكاتىكدا رەنگە بىرىك يان كانىيەك دەسال ، بىست سال
يان سەد سال بېرىكات ...

۲ / شۆينەۋارى گەلى عاد :

شۆينەۋارى ھەندى لەو گەلانەى كە قورئان باسى كردوۋن ، ھەر لەۋكاتەۋە زانراۋن و
بىنراۋن ، ۋەك شۆينەۋارى گەلى (ئمود) ، كەلەرىى تبوك دا بوو ، كاتى موسلمانان چوۋن
بەرەو شام بۇ روۋ بەرۋوبونەۋەى رۆمەكان و ھەزەرەت فەرموۋى : بەگريانەۋە بەلاى
دابېۋن و لەئاۋى ناۋچەكەيان مەخۇنەۋە و ئەۋەش كەھەۋىرى پىشلاۋە بىدات
بەۋلاخەكەى ، ئەمەش بۇ ئەۋەى دل و دەرۋونيان وشياربى و بترسن لەو غەزەبەى كە خوا
لەۋگەلەى گرتېۋو ، ئىستاش ئەو ناۋچەيە ماۋە و لەئاسەۋار و شۆينەدېرىنەكانى ۋلاتى
سعودىيە و خەلكى ۋەك شۆينىكى دېرىن سەردانى دەكەن .

به لām شوينه واری گه لی عاد که قورئان له چهند جیگایه کدا باسی کردووه ، تا ده سال له مهوهر کهس جی وری یانی نه ده زانی ، قورئان ده فهرموی : ﴿الم تر کیف فعل ربک بعد ارم ذات العماد التي لم یخلق مثلها فی البلاد﴾ واته : ئایا نه تزانیهو پهروه ردگاری تو چی کرد به هوزی عاد ، که نهویش هوزی (ارم) ه و خاوهنی پایه ی بهرز و کۆلمکه و نیرگه ی دریزیبوون ، له سهرده می ئه واند له هیج شارو شوینیکدا کۆشک و ته لاری وه ئه وه ی ئه وان دروست نه کراوه ...

ده سال له مهوهر مانگی دهستکردی ئه مریکی که له ئاسمانه وه به سه ر ناوچه ی (ربع الخالی) دا ده سوپایه وه و له قوولی (۱۰) م له ژیر خاکدا لیکۆلینه وه ی ده کرد ، شینه واری دوو جوگه ی ئاوی دوزیه وه ، پاشان مانگیکی دهستکردی تریان بۆ هه لدا که تا قولایی (۲۵) م له ژیر خاکدا لیکۆلینه وه ی ده کرد ، سه ر نه جام دوزیان وه ئه و دوو جوگه ی ئاوه ده رژینه ناو شوینیککی گه روه وه که به ده وریا خانوو ئاوه دانی هه بووه ، که نهویش پاشماوه و ئاسه واری گه لی عاد بووه ... وه به هوزی ره شه پای (لم) وه داپۆشران و له چهند رۆژیکدا له ناوچوون ههروه ک قورئان هه والی داوه ... به م شیوه یه که هیج کهس له پیش زه مانی هه زه تیشه وه ئه و هه والانه ی نه زانیوه و ، تا ده سال له مهوهر ئه و زانیاریانه شاراوو بوون .. ئیستاش که له سه ر دهستی رۆژئاوا دا ده دوزریته وه به لگه یه کی حاشا هه لنه گره و کهس قسه ی نامینی که ئه م قورئانه له خواوه یه و هه ر ئه وه که ئاگاداری نه ینی ئاسمانه کان و زه وریه ... (پروفیسور زه غلول النجار باسی کرد) .

که شتیه که ی نوحیش له سه ر زنجیره چیای ئارارات شوینه واریان دوزیه وه و ، ئه مه ریکا له م سالد (۲۰۰۱) مانگی دهستکردی بۆ ناردووه که له دووری په نجا مه تره وه لیکۆلینه وه ی له سه ر بکات ، دیاره شوینه که سه خته و کهس نایگاتی ، ئه مه ش له دها توودا ئه گه ر بلاو بکریته وه هه ر ده بیته به لگه یه کی تر له سه ر راستیه کانی قورئان .

۳/ له بارچوونی شاراوو و هه ست پی نه کراو :

له قورئاندا وشه ی (غیض الماء) به کارهاتوو له سووره تی (هود) دا ، بۆ رۆچوون و نه مانی ئاوی لافاوو تۆفانه که ی زه مانی هه زه تی نوح سه لامی خوا ی لی بی ، ههروه ک ده فهرموی : { وقیل یا ارض ابلي ماءک ویا سماء اقلعي و غیض الماء وقضي الامر واستوت علی الجودي وقیل بعداً للقوم الظالمین } هود : ۴۴ . واته : فهرمان درا به زه وری ئاوه که ت با پۆبجیت به ناختا ، ئه ی ئاسمان تۆش با بهس بیته و باران مه بارینه ، ئیتر

ئاۋەكە مۇزايەۋە و پۇچۇر ، فەرمانىش بەرپىكى و تەۋاۋى ئەنجامدرا ، كەشتىيەكەش
لەسەر كىۋى جۈدى ۋەستائو لەنگەرى گىرت و وترا : دەك دوۋرى لە بەزەيى خوا و
تياچوون بۇ بەرەي ستمەكاران .

ھەمان وشە خۋاى گەۋرە لەقورئاندا بەكارى ھىناۋە لەبۋارىكى تردا كە زۇر جياۋازە
لەم بۋارە و ھەر لەزانىنى خۋادايە ئاۋەھا وشەيەك بەكاربەينىرى بۇ مەسەلەيەكى شارۋە و
نەينى كەلەسالى ۱۹۷۷ دا زانايان دۇزىانەۋە ... قورئان دەفەر مۋىت ﴿اللّٰهُ يَٰعَلَمُ مَا تَحْمِلُ
كُلْ اُنْثٰى وَمَا تَغِيْضُ الْاِرْحَامَ وَمَاتَزْدَادُ وَكُلْ شَيْءٌ عِنْدَهُ بِمَقْدَارٍ ، عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
الْكَبِيْرُ الْمُتَعَالٰى ، سِوَاكَ مِنْ اَسْرِ الْقَوْلِ وَمِنْ جَهْرِ بَيْهٍ وَمِنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ﴾ الرعد : ۱۰ واتە : خوا چاك دەزانىت بەۋەي ھەر مېينەيەك چى ھەنگرتۋە
لەسكىدا ، ھەرۋەھا دەزانىت بەۋەش كەدەپوكىتەۋە و لەبار دەچىت و بەۋەش كە زياد
دەكات و گەۋرە دەبىت ، ھەموۋشتىك لاي ئەۋ زاتە بەئەندازە و پىۋانەيە ، ئەۋ زاتە زاناي
نەينى و شارۋەكانە ، ھەرۋەھا زاناي ئاشكرا و بىنراۋەكانىشە ، زاتىكى زۇر گەۋرە و
بەشكۇ و بىلند و پايدەدارە . چۈنەكە لاي ئەۋزاتە ، ئەگەر كەسكىكتان قسە بشارىتەۋە ،
يان بىلىت و ئاشكرى بكات ، ھەرۋەھا ئاگادارى ئەۋكەسەيە كە لە تارىكى شەۋدا خۋى
دەشارىتەۋە ، ئەۋەش كەبەرۋژدا دەپوا و ئاشكرا و ديارە ...

لەسالى (۱۹۷۷) دا دوۋزانا بەناۋى (روبىسون) و (جانىس) سۇناريان كرد بۇ سى
ئافرەتى دوۋگيان كەلەسەرەتاي مانگى سىيەمدا بوون و سىكەكانيان دوانەبوون ، پاش
تەۋاكردىنى نۇمانگ و منال بوونيان ، چۈاردەيان دوانەيان بوو ، يانزەيان يەكىيەك
منالايان بوو ، يەكىكيان كىسى كۆرپەلەكە ھاتەدەرەۋە و ھىچى تيانەبوو ، چۈاريشيان
ھىچيان نەبوو ، كۆرپەلەكانيان پوكابوونەۋە و لەلايەن رەھمىانەۋە مۇزا بوونەۋە و ھىچ
ئاسەۋارىكيان بەجى نەھىشتىبوو) .

لەسالى (۱۹۷۹) دا زانايەك بەناۋى (فارما) ھەمان ئەنجامى دەست كەۋت ،
ۋەئەمەشيان ناۋنا (الاجهاض الخفي) واتە لەبارچوونى نەينى و شارۋە ... لىزەۋە
تىدەگەين كە قورئان بۇچى وشەي (وما تغيض الارحام) بەكار دەھىنى ، بەمەرجى
عەرەب بەھىچ جۇرى ئەم وشەيەي بۇ مەسەلەي (رەھم) بەكارنەھىناۋە ..

بەلى زامانى عەرەبى ئەۋەندە دەۋلەمەندە ، كە ھەندى زانا ۋەك دىكتور عبدالصبور
شاھىن ، وشەكان و رەگەكانى زامانى عەرەبى لە (لسان العرب) و پەراۋەكانى زاماندا ژمارد

و پاشان له گهڼ وشه به کارهاتوو دکاني قورئاندا بهروردی کردن بوی دهرکهوت که قورئان
یه که له سهرچلی زمانی عهره بی به کارهیناوه ...

جا به راستی له زمانیکې ئاوا دهوله مهنده هه لېژاردنی وشه یه که له لایه که بۆ نه مانی
ئاوی توفان و لافاو به کارهاتبی و دوايي له بواړی کۆرپه له ناسی و رحه م دا به کارهینرابی
و تهواوو له سهده دا سهده ش له لایه نه زانستی یه وه وشه که ماناکه ی بوی به کارهاتوو
بیپیکیت ، موعیزه یه و هر له عیلمی خوادا هیه که هر خوی (عالم الغیب والشهاده)
یه .. (گوڤاری الاعجاز العلمی فی القرآن والسنه ژماره (۵)) .

٤/ کورپان کچ :

ماموستا (عبدالمجید الزندانی) ده لیت : ده گه پراین به دواي مانای ئهم فهرموده یه ی
حه زه تدا ﷺ که (ابن کثیر) گپړاویه تیه وه و ده فهرموی : (اذا علا ماء الرجل ماء المرأة
أذکرا باذن الله ، واذا علا ماء المرأة ماء الرجل انثا باذن الله) ...
(واته : ئه گهر ئاوی پیاو سهرکهوت به سهر ئاوی ژندا ، نیرینه ئه خولقی به ئیزنی
خوا ، وه ئه گهر به پیچه وانه شه وه بوو میینه ده خولقی به ئیزنی خوا ...)
دووسی سال له مه و بهر له زانکوکانی فهره نسا و بهریتانیا و ئه لمانیا و ئه مریکا و
یابان پرسیارمان ده کرد وه لاممان چنگ نه ده کهوت ...

پاشان بیستمان که شتیک هیه له جیهانی گیانه بهراند ، گوايه زانایان بویان
دهرکهوتوو که ئیفراتی نیرینه تفته و هی میینه ش ترشه ، وه کاتی به یه که ده گهن
(واته توی نیرینه و هیلکه ی میینه) ئه گهر ترشی یه که زال بوو ئه و ئه و (حیوان منوی)
یه ده چی بۆ هیلکه که میینه ی پی ده خولقی ، وه ئه گهر تفتی زال بوو ئه و ئه و (حیوان
منوی) یه ده چی بۆ هیلکه که و ده یگاتی که نیرینه ی پی ده خولقی ... ئه مه شیان له
فهره نسا تاقی کرده وه له سهر مانگا ...

له کونگره ی پزیشکی زانکوی (مهلیک فهیسه ل) له (دمام) که زانا ناوداره کانی جیهان
ژماره یه کی زوریان ئاماده بوو بوون ، پی یان وتین ، یه که س ده توانی وه لامی ئه و
پرسیاره تان بداته وه که ئه ویش (پروفیسور سعد حافظ مسلم) ی مصری یه که له ئه مریکا
داده نیشی ...

له كۆنگره كەدا به خزمه تی ناوبراو گەشتین و زانیمان كه به پزیریان دامه زینه ری زانستیکی نوییه له جیهاندا به ناوی (زانستی نه زۆکی لای پیاوان) وه زانیمان كه به پزیه بهری دوو گوڤاری زانستییه له ئەمهریکا و (۳۴) په پراوی هیه و نزیکه ی ده ساله خهریکه و لیکۆلینه وه ده کات له سه ر په یوه ندی نیوان ناوی پیاوو ئافره ت به میکرو سکۆبی ئەلکترۆنی و کۆمپیوته ر ... وه به قه ده ری خوا ریی كه وتوو ه له و مه سه له یه ی كه ئیمه به دوا ی دا ده گه پزین و له فهرمووده كەدا باسکراوه ... كه ئه وه ش راستییه كه و سه د له سه د ته واوه ... وه پی ی وتین ئه وه نه پزینییه کی زانستییه و تا ئیستا بلاونه کراوه ته وه ، تا زانکۆ ریمان نه دات ناتوانین رای بگه یه نین به جیهاندا ... به لām له بهر ئه وه ی ئیوه هه ولتاند او وه به دوا ی ئەم راستیه دا گه پراون بۆیه ئەم نه پزینیهم لا درکاندن . (په پراوی انت تسأل الشیخ الزندانی یجیب) له ئینته رنیته وه .

۵/ سویندیکی گه وره به ئاسمان و ئه ستیره :

قورئانی پیرۆز ده فهرمویت ﴿والسما والطارق ، وما أدراك ما الطارق ، النجم الثاقب ان كل نفس لما عليها حافظ﴾ الطارق : ۴ . واته : سویند به ئاسمان و ئه وه ئه ستیرانه ی به شه ودا ده رده که ون و (طارق) ن ... جا تو چوو زانیت (طارق) چییه ؟ ئه ستیره یه که به رووناکییه که ی تاریکی ده بریت ... سویند به وانه هیه کس نیه چاودی ری نه بی ت (خوا ی گه وره چاودی ری هه مو وانه و ، فریشته شی کردوو به چاودیرو پارێزهر بۆ مروف)...

پروفیسۆر (زه غلول النجار) ده لیت : نزیکه ی ده سالێکه زانایان جو ره ئه ستیره یه کیان دۆزیوه ته وه ، که چر ده بیته وه و تیره که ی ده بیته نزیکه ی (۱۶) کم و (۳۰) جار ده خولیته وه له چرکه یه کدا به ده وری خو ی دا و له ئەنجامی ئه وه وه ده نگێک دروست ده بی ت هه ر ده لی ی له ده رگا دانه ، وه ئه وه ده نگه ش تو مارکرا وه و کاتی که له بهرنامه ی (نور علی نور) دا لی مان دا و با سمان کرد له می سه ره وه ، بینیم هه مو و ئه وانه ی له ستۆدیۆکه دا کاریان له گه ل ده کردین فرمی سک هۆن هۆن به چاویاندا دیته خواری ، له گه ورییه ده سه لاتی خوا و مو عجیزه ی ئەم قورئانه ، که ئاوا پاش زیاتر له (۱۴) سه ده راستیه کانی ده رده که و ی ، جا وشه ی (طارق) عه رب زانیویه تی و بهرکاری هی نا وه ، بۆ ئه وه ی که به شه و دی ت و له ده رگای ده دات و ، هه زه تیش ﴿له دوعایه کدا په نا ده گری به خوا له هه مو و (طارق) یکی شه و مه گه ر (طارق) ی که بۆ خیر بی ت ...

٦/ رۆژو و مانگی زۆر :

قورئانی پیرۆز دهفهرمویت : ﴿ ومن آياته الليل والنهار والشمس والقمر ، لاتسجدوا للشمس ولا للقمر ، واسجدوا لله الذي خلقهن ان كنتم اياه تعبدون ﴾ ٣٧ : فصلت .

واته : له نیشانە و بە لگه کانی دهسه لاتی پهروهردگار شهو و رۆژ و خۆر و مانگه ، هه رگیز نه کهن سوژده بۆ خۆر ، یان مانگ ببهن ، به لکو سوژده بۆ ئهو خوايه ببهن که دروستی کردوون ، ئه گهر ئیوه خۆتان به بهندهی راسته قینهی ئهو دهزانن و هه ر ئهو ده په رستن ...

ئهم ئایه ته له گه ل ئهو ده دا که ئازاد کردنی عه قلی مرو فیه له وهی که بیی به بهندهی دار و بهرد و دروستکراوه کانی خوا ، موعجیزه یه کیشی تیا یه ، چونکه وشه ی (خلقه ن) به لای ئیمه وه که ته نها یه ک خۆر و یه ک مانگ ده بینین ده بوو بوترا یه (خلقه ما) ، که چی به کو باسی کردوو ، که ئاماژه یه بۆ ئه وهی که ته نها ئهو مانگ و خۆره نیه و ، چهنده ها مانگ و خۆری تر هه ن ، که له م سه ده یه ی دوا یی دا زانیان دۆزیویانه ته وه ...

٧/ شوینی ئه ستیره کان :

قورئان دهفهرمویت ﴿ فلا أقسم بمواقع النجوم وانه لقسم لو تعلمون عظیم ، انه لقران کریم فی کتاب مکنون لا یمسه الا المطهرون ، تنزیل من رب العالمین ﴾ الواقعة . ٨
واته : سویندم به شوینی ئه ستیره کان ، بیگومان ئهو سوینده ئه گهر بزانیان سویندیکی زۆر گه وره یه ، به راستی ئه وهی که محمد ﷺ ده یخوینیته وه قورئانیکی زۆر پیرۆز و به پیره ، له کتییکی شاراو ده که (لوح المحفوظ) ه ، پارێزرا وه و ته نها پاکان نه بیته کهس دهستی ل ئادات ، ئهم قورئانه له لایه ن پهروهردگاری جیهانیانه وه نیردرا وه ته خواره وه .

خوای گه وره ئهم سوینده گه وره یه ده خوات ، ئه مپۆ زیاتر ده رده کهو یت ، ئه وهی ئیمه له سه ر زهوی یه وه ده بینین شوینی ئه ستیره کانه ، نه ک ئه ستیره کان خویان ، چونکه رووناکی ئهو ئه ستیرانه تا ده گه نه ئیمه ، ئه ستیره کان له شوینی خویان نه ماون به رده وام له جوولان دان ... ئه مه ش ره حمهت و میهره بانی خوايه ، چونکه ئه گهر ئه ستیره کان خویان بینین و نزیک بوونایه و به م جوړه ی ئیستا نه بوونایه ، زیانیان له چاوده دا و مه ترسی ده بوو له سه ر بینین .

بۇ نموونە خۇر گەرمى ناۋەكەي نىزىكەي (۱۵) مىليۇن پلەيە و گەرمى روۋەكەشى نىزىكەي شەش ھەزار پلەيە ، نىزىكەي (۱۵۰) مىليۇن كم لىمانەۋە دوۋرە و روۋناكىيەكەي بە نىزىكەي ھەشت خولەك و يەك لەسر سىي خولەككە دەمان گاتى ، تا روۋناكىيەكەي دەگاتە ئىمە خۇر جوۋلاۋە و لەشويىنىكى تازەدايە ، ئىمە شويىنى پىش (۸۳۳) خولەكى دەبىنن ، ھەروھە روۋناكىيەكەش بەھىلى راست نايەت و دەشكىتەۋە ، كەۋاتە شويىنى ئەستىرەكان مەسەلەيەكى گىرنگە و پەيوەندى بەبىنن و چاۋى مۇقەۋە ھەيە ، ئەمەش مەگەر ھەر لەغىلىمى خوادايىت ، بەتايىبەت پىش ھەزار و چوار سەد سال زىاتر لەمەۋبەر كە مۇۋ بەچاكى راست و چەپى خوشى نەدەزانى ! (دكتور زغلول النجار) ...

۸ / موعجىزەي نويز و رۇژو :

ئەمۇر زانايان گەيشتونەتە ئەو راستىيە كە مۇۋ پىۋىستى بەخابوونەۋە (استرخاء) و پشوو ھەيە ، ئەگەر بۇماۋەيەكى كەمىش بىت ، دواي ھەستان لەخەو ، لەئىۋارەدا و پىش خەۋتن ، ھەروھە لەنيۋەپۇدا ، پشويەك كە كىشە و خەم و خەفەتەكانى ۋەلابىت و (تركيز) بگاتە سەر يەك شت... ئىمەش دەلىن زۇر باشە تا ئىستا قەناعەتيان بەسى كات كر دوۋە ، ھەرچەند لاي ئىمە پىنج كاتە ، بەلى ... پىنج كات موسلمان دەست لەھەموو شتىك ھەلدەگىرى و دەست نويزىك دەشۋات و بەۋەستان لەخزەت خوادا پشوو تەۋاۋ دەدات و ھەموو دەمارە گرژەكانى خاۋ دەبنەۋە ... ھەزەرەت ﷺ ئامارە بەمە دەكات و دەفەرمۇيت (ارحنا بها يا بلال) ئەي بىلال بانگەكەت بدە و بەنويزەكە پشوو مان پى بدە ...

رۇژوۋىش خىرە و چاكە بۇ مۇۋ ، قورنان دەفەرمۇيت ﴿وان تصوموا خير لكم﴾ البقرة: دكتور ئەحمەد قازى لەپەيمانگاي پزىشكى ئىسلامى بۇ فىر بوون و لىكۆلىنەۋە لە فلورىدا ھەشت ئافرەت و دۈنۋە پياۋى خستە ژىر تاقى كر دىنەۋەۋە كەتەمەنيان لە (۱۲) سالەۋە تا ۵۲ سالەۋە)...

دكتور ھەمو پشكىنىكى بۇ كر دىن پىش بەرۇژو و بوون و دواي بەرۇژو و بوون سەرەنجام بۇي دەر كەۋت كە رۇژوۋ لەھەموو لايەنىكەۋە سوود بەخشە بۇ مۇۋ ... دەستنويزىش (بەئەۋ بىت يان بەتەيەموم) مايەي پاك بوونەۋەيە ، ھەروەك قورنان پاش باسى دەستنويز و تەيەموم دەفەرمۇيت ﴿مايريد الله ليجعل عليكم من حرج ولكن يريد ليطهركم وليتم نعمته عليكم لعلكم تشكرون﴾ المائدة : ۶

واته : خوانا يه ويټ له نائيندا تووشى سه غله تى و ناره حه تيتان بكات به لكو ده يه ويټ پاك و خاويټ تان بكات و ناز و نيعمه تى خوټ تان به سهردا ته واو بكات بو ئه وهى سوپاسگوزاربن ، (عبدالمجيد الزنداني) ده لى / ده ستنويزم گرت له بهرچاوى (پروفيسور لارسن) ي دانيماركي زورلاى سهر بوو ، وتى : چوټ ئيوه پيټنج جار ئاوا خوټ تان پاك ده كه نه وه وتم : به لى ...

ئينجا پيم وت : باشه له سه فهدا ئه گهر ئاو ده ست نه كه ويټ ، ئاوا ده ستنويز بشورى به توژ و خوټ و گهردى ريگا و بان ، ئاخو ته يه موم كردن به خوټ ده بيته مايه ي كوشتنى به كترى (جراثيم) وتى : به لى به مهرجى پاك بيت وشك بيت ... منيش وتم : قورئانيش ئه دوو مهرجه ي بو ته يه موم داناوه كه دياره ئه مهش موعجيزه يه كى ئاشكرايه ، ئه گينا هزار و چوار سهد سال له مه وهر كى ده يزاني كه خوټى پاك مايه ي پاك كردنه وه يه و ئه و به كترى و ميكروبه و (جراثيم) انه ي كه له دم وچاوو پوو ده نيشن به و خوټ و توژه له ناو ده چن ؟! ، ههروهك قورئان ده فهرمويت : ﴿ ... فلم تجدوا ماء فتيمموا صعيدا طيبا فامسحوا بوجوهكم وايدىكم منه ... ﴾ المائدة : ٦ واته : ئه گهر ئاو تان ده ست نه كه وت به خاكى كى پاك و وشك ته يه موم بكن (له پى ده ستان به ئاسته م بمالن به خاكدا) و بيهيټن به پروخسار و ده ستاندا تا ئانيشكتان) ...

تېبينى :

دكتور جون هونفر لارسن ماموستايه و بهرپوه بهرى به شى به كترى يه له خهسته خانه ي (نخيس) كه گه وهره ترين خهسته خانه ي (كوينهاگن) ه ، پاش ئه وهى باسى سهربرينى ئازله لى زانى له ئيسلامدا و ههروه ها نه خواردنى گوشتى ئه و گياندارانه ي كه پيس خوړن تاوه كو شير و گوشته كه يان پاش ماوه يه ك پاك ده بيته وه كه پيغه مبه ر ﷺ له فهرمووده دا باسى كردوه و وه خو پاراستن له ونه خو شيانه ي كه له سه گه وه ده بيت وتى (هيج ري نمايه كى هه كيم نه بينيوه ري نمايه ي بكن به وردى بو خو پاراستن و چاره سهرى ئه و نه خو شيانه ي كه له سه گه وه ده گويزرينه وه وه كه ئه وهى كه (محمد) ﷺ هيناويه تى) ل ٢٠٣ المعجزة المتجددة

٩/ راستى يه كانى فهرمووده ي حه زره ت ﷺ :

له بهر ئه وهى حه زره ت ﷺ ئه وهى ده فهرموو (وحى) بوو ، وه هپچى له خو يه وه يان له هه واو ئاره زووه وه نه بوو ، بويه ئه گهر لى بكوئينه وه ده بينين له گه ل تازه ترين

زانسته‌کانی ئه‌م سه‌رده‌مه‌دا جیاوازی و دژایه‌تیا ن تێدانیه ... بۆ نموونه ده‌فه‌رموی :
 (يحرم من الرضاع ما يحرم من النسب) بخاري و مسلم . ئه‌م فه‌رمووده‌یه زانسته
 ده‌یسه‌لمینی به‌وه‌ی که‌له شیرێ دایکه‌دا پاش سێ تا پینچ جار خواردنی له‌لایه‌ن منانه‌وه
 شتی که‌هیه که ده‌بیته‌ مایه‌ی وه‌رگرتنی هه‌ندی سیفاتی بۆماوه‌یی تایبته‌ به‌به‌رگری
 له‌شه‌وه (المناعه) ، به‌مه‌ش له‌یه‌ک چوون و هاوشیوه بوونیکی بۆ دروست ده‌بیته‌ له‌گه‌ڵ
 خوشک و برا‌کانی‌دا که هه‌مان شیریا ن خواردوه ... په‌نگه ئه‌مه‌ش یه‌کی بێ
 له‌حیکمه‌ته‌کانی خوشک و برایی شیرێ که ئیسلام به‌گرن گرتویه‌تی و قه‌ده‌غه‌ی کردوه
 و حه‌رامی کردوه که خوشک و برایی شیرێ ببنه هاوسه‌ری یه‌کتری (الاعجاز العلمي في
 الاسلام و السنة النبوية - محمد كامل عبدالصمد) .

موسلمان بوونی زانایان

ئهم ئاماژه زانسته‌یانه‌ی قورئان بوونه هۆی موسلمان بوونی زیاتر له (۲۷) زانای
 رووسی له‌موسکو پاش (کۆنگره‌ی ئیججازی زانستی قورئان) که‌له‌وی گیرا بۆ یه‌که‌م جار ،
 له‌وشوینه‌دا که (۷۲) سال پایته‌ختی ئیله‌حاد و بێ‌دینی بو ...
 هه‌روه‌ها هه‌ر له‌ویدا چوار وه‌رگیر (مترجم) موسلمان بوون ته‌نها به‌هۆی
 وه‌رگیرانه‌که‌یانه‌وه ، به‌بێ ئه‌وه‌ی که‌س باسی ئیسلامی بۆ کردب و هانی دابن ، ته‌نها
 وتار و باسه‌کانی کۆنگره‌که کاری تیکردن ...

دوا وته

دل نه‌خۆش ده‌که‌ویته ، دل په‌ق ده‌بیته ، دل ده‌مریته !!
 دلێش گه‌وره‌ترین سه‌رمایه‌ی مرو‌فه ، که ئه‌وی له‌ده‌ستدا ئیتر چی بۆ ده‌مینیتته‌وه ؟!
 ئیتر ده‌بی دل به‌چی خۆش بکا ؟! و ژیا نی چ مانایه‌ک به‌خشی !
 له‌قیامه‌تدا نه‌مال و نه‌مال فریای مرو‌ف ناکه‌ون ، ئه‌وه‌ی که مایه‌ی سه‌رفرازی یه‌ دلی
 پاک و چاک و ساغه ، هه‌روه‌ک قورئان ده‌فه‌رموی : ﴿ یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من اتى
 الله بقلب سلیم ﴾ ...

هه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌شه که حه‌زه‌ت ده‌ستنوێژی ده‌شت پوه‌و قیبه‌ و مالی خوا دوعای
 ده‌کرد و ده‌یفه‌رمو : (اللهم اجعلني من التوابين واجعلني من المتطهرين) ... خوايه
 وائیمه دم و چاوو ده‌ست و قاچمان شت و پاکمان کرده‌وه ، ده‌خوايه بمانکه به‌یه‌کی

له پاكان و به ته و به په شيمانيشمان بمانگيرپه به يه كې له ته و به كاران و هه روك به پووكهش
پاك بووينه ته وه دلشيمان پاك بكه ره وه ، جا ئهم نزاو پارانه و يه يي پاش ده ستنويز
پيوسته بومان ، په لكو خواي گوره قبولي بفرموي و درگاي به هه شتمان بو بكرته وه
هه روك له ففرموده دا هاتوه .

خه خواردنمان بو پاكردنه وي دلمان و يادكردني زوري خواي بالاده ستى ميه ربان
بو دامه زراوى و دلنيايي مان مه سه له يه كي گرنگه و قورئان ده ففرموي : (اَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ
تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ) ...

خوا ده يه وي به فزلي خوايه تي خوي ليئمان خوش بي (يريد الله أن يتوب عليكم)
بويه ئيمه ي گونا هكار ، به ته و به كردن ، به ده ست نويز گرتن به نويز كردن ، به چا كه كردن ،
به جومعه كردن ، به عومره كردن ، به حه جى مالى خوا ، به هه مو ئه مانه و زوري تريش
له گونا ه پاك ده بينه وه ، خوا ده يه وي پاكمانكاته وه و به هه شتى به رين جيئمان بيت كه چي
هي واهيه هه سر سه خته و نايه وي به و پله و پايه به رزه شادي ... زور سه يره نايه وي
خوا لي خوش بي .! (ويريد الذين يتبعون الشهوات أن تميلوا ميلاً عظيماً ، يريد الله أن
يخفف عنكم وخلق الانسان ضعيفاً) ئه وانه ي دواي هه واو ئاره زوو كه وتوون ده يانه وي
زياتر له هه ق و راستي لابه دن و زياتر سه رگه ردان بين ، له كاتيكا خوا ده يه وي باري
شاني ئهم مروقه لاواز و كه مده سته سووك بكات ، كه چي ئهم مروقه شه يتان فووده كا
به لوتيا و باري شاني خوي قورس ده كات ...

له قيامه تدا گونا هي خوي وا به كولي وه و گونا هي ئه وانه ش كه سه رگه رداني كردون
﴿ ويحملون أثقالاً مع أثقالهم ﴾ ...

به لي ! مه سه له كه گرنگه ، يا سه رفرزي هه تا هه تايي و به خته وه ري يه .. يان
تيا چوون و له ناو چووني هه تا هه تايي يه ؛ هه مووشى له سه ر دل وه ستاوه ...

زن جي ره ي به هاري دلان ... هه وليكه بو گه شان وه و بوژانه وي دل هكان ، ئه گه هه
هيچ نه كات ، گوليكه و له ده شت و ده رو چياو باننيكا گه شا وه ته وه و چا وه پي يه هه ر هيچ
نه بي شوانيك به لايا بگوزه ري چاو دلي پي پوون بيته وه .

ئاشكرايه هه مو شوانين ، هه ركه س به پي خوي و به جوريك (كلکم راع وکلکم
مسؤول عن رعيته) .

جا باشواننيكي وريابين ، ئه گه له دووري شاره وه مه رو مالا ته كه مان له وه پان و تابوي
دوژمن ده ركه وت با زوو فرياكه وين و به گورجي خه ريكي وريا كردنه وي مه ست وخومار

و بى ئاگيان بىن و ، ھەروەك ھەزرىت بىيىنە (النذير العريان) و ، كراسەكەمان دابكەن بىن و ھەلى بىسورپىن بىن و بەپەلەو دەنگى بەرز ھاواربەكەين بەلكو فرىاكەوين و دوزمىنان زەفەرمان پىئەبەن !

پۆڭڭ ھەزرىت لەمەككە خىزمەتتى ھەموو كۆكردەو و فەرمووى ئەگەر ھەوالتان بىدەمى كە دوزمىنان لەودىو شاخوھەن و دەيانەوى بىدەن بەسەرتانا بىروام پىدەكەن و تىيان بەلى ، دوزمان ئىئەدىويت .

فەرمووى : دەمن ئاگادارتان دەكەمەو لەسزى دۆزەخ و پەيامى خوام پىئە بۇتان .
ئەبۇلەھەبى مامى وتى : (تبا لك ألهذا جمعتنا) ...
قورئانىش ھاتە خوارەو فەرمووى : ﴿ تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَ تَبَّ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ... ﴾ جا ئەگەر ھەزارەھى وەك ئەبۇ لەھەب پىامانا ھەلشاخى ، ھىدايەت بەدەست خوايە و ئىمە ھەولدانمان لەسەرە ... دلەكان بەدەست خواوھەن و ھەركەس خىرى تىبابى ، ئەو خوى باشتەر دەزانى و بىگومان ھىدايەتى دەدات ...

پىاويكى پزىشكى بەعسى ئەوئەندە پىق لەئائىنى ئىسلام بوو كۆرەكەى ناونا (لەب) بۇ ئەوھى پىئى بلىن (ابو لەب) !!
كۆرە گەرەبوو ، لەقۇئاغى ناوئەندى دا ، بەھوى ھاوئەلانىيەو كەوتە نوپۇز كۆردن و بووھ لاويكى جوانخاس و پەوشت بەرز !!

بۆيە لەداخا باوكى دەست پۇشتووى دەسەلاتدارى ناردى بۇ (بەرىتانيا) بۇ تەواكردنى خوئىندىن ، بەلكو واز لەنوپۇز و رۇژو بەيئى و ناوى خوائى بىرچىتەو ... بەقەدەرى خوا لەوئىش ھاوئەلى چاكى دۆزىوھە و لەسەر خواناسى بەردەوام بوو زۆر لەجاران چاكتر و بووھ پزىشك ...

ئىجا ناوبەناو پەيوئەندى بەباوكىيەو دەكرد و توانى بىيئە مایەى رىزگار كۆردنى باوكى بەرەو ئىمان و ئىسلامەتى و سەرەنجام باوكىشى عىراقى بەجىھىشت و ھەردووكيان مافى پەنا بەرىتيان لەولاتىكى ەرەبى وەرگرت و بوونە پەپولەى بال سوتوئوى دەورى شەمەى ئەو چىرايەى كە خوا تا ئەبەد ھەلى كۆردوھە و ناكۆڭتەوھ ...

سەرچاوه كان :

- ١- التغيير على منهاج النبوة - جمعة أمين عبدالعزيز .
- ٢ - زنجيرهی هاوه لان . حبيب محمد سعيد .
- ٣- بهرنامهی نقلی الاحبة . قناة اقرأ الفضائية .
- ٤ - صحيح القصص النبوي - د. عمر الاشقر .
- ٥- صحيح الجامع - الالباني .
- ٦- جند المعالي - خليل صقر .
- ٧ - منهاج التربية الاسلامية - جزء ٣/ د. ماجد الكيلاني .
- ٨ - مفاهيم تربوية - جزء ٤ محمد عبدالله الخطيب .
- ٩ - وتاری ههینی شیخ يوسف القرضاوي - ئینه تهرنیٲ ٢٣ محرم ١٤١٨ .
١٠. الاساليب الحديثة في مواجهة الاسلام - م. ا. د. سعدالدين السيد صالح.
- ١١ - البحث عن الحقيقة الكبرى - المهندس عصام قصاب .
- ١٢ - مجلة المجتمع - جهند ژمارهیهك . .
١٣. مشكلات في طريق التربية الاسلامية - د. السيد أحمد فرج
- ١٤ - لعبة الامم - مايلز كوبلاند .
- ١٥ - مجلة الفتوى - عدد ١٠٦ سالی ٢٠٠٢ .
- ١٦ - جريدة الاتحاد الاماراتية / ١٤٢٠ هـ - الانترنت
- ١٧ - محاضرة المنحنى التاريخي للإسلام - د. طارق السويدان .
- ١٨ - رۆژنامهی یهكگرتوو / ٣٧٣ .
- ١٩ - المعجزة المتجددة - أبي عبدالرحمان اليافي .
- ٢٠ - شمس الاسلام تشرق من جديد / محمد عثمان عثمان
- ٢١ - وتاری . الازمة الاقتصادية التركية - اورخان محمد علي / على الانترنت .
- ٢٢ - مجلة الاعجاز العلمي في القرآن والسنة - العدد (٥)
- ٢٣ - محاضرات زغلول النجار .
- ٢٤ - پهراوی (أنت تسأل والشيخ الزنداني يجيب) له ئینه تهرنیٲه وه .
- ٢٥ - الاعجاز العلمي في الاسلام والسنة النبوية - محمد كامل عبدالصمد .

ناوەرۆك

- پیشەکی ۳
- هەلۆیستەیهك له خزمەت سووهرتی ۵
- ههول و تیکۆشانی هاوهرلان ۷
- چاو له هیممهت بهرزان بکهن ۱۵
- گرنگی ههول و هیممهت له ئیسلامدا ۱۷
- چهند نموونهیهکی هیممهت بهرزی ۱۹
- قودرهتی خوا ۲۲
- هر خوا پشت و پهناو دوستی ۲۸
- دوژمنانی حق و پراستی ۳۰
- مشتیک له خهرواری دوژمنایهتی ۳۱
- ئهری جوولهکه ئاواتی بوو ۴۷
- موعجیزهیهکی ههیشه ۴۹
- تریفهی مانگ له جوانی ناکهوی ۵۰
- لاپهڕیهك له میژووی ئوممهتی ۵۸
- موسلمانانی ئاسیای ناوهرپاست ۶۴
- وریابه دلت گهرد نه گریت ۷۱
- دواوته ۸۱

به هاری دِلان

به رگی دووهم

سو پاس و ستایشی بی پایان بو پسرودگاری جیہان و درودو سہلاواتیش
لہ سرگیانی حہزرت و یارو یاوہران و شوین کھوتووان ...

ئین تہیمیہ بہرہمہت بی بہنہ یارہکانی دہوت: دہتوانن چیم لی بکن ؟ من باخ و
بہہشتہکم وا لہناو دل و سینہمدا ، بہندم بکن خہلوہتہ و ، دوورم بخنہوہ گہشت و
گوزارہ و ، بمکوژن شہادہتہ ...

حہزرت ۛ دہفرموی: زستان بہہاری بہرودارہ ، رۆژہکھی کورتہ بو رۆژوو ،
شہوہکھی درۆژہ بو شہونویژ ...

کواتہ بادہرہوہ ہمر سہرما و کپڑوہ بیٹ ، با زوقم و شہختہ بیٹ ، گرنگ ئہوہیہ
لہدلا بہہاری بیٹ ...

زانایہک دہلیٹ : لہدنیا دا باخ و بہہشتی یادی خوا و خوشہویستی خوا ہییہ
ئہوہی نہ چیتہ ناوی ، لہناخیرہتدا ناچیتہ بہہشتہوہ .

زنجیرہی (بہہاری دلان) بہشی دووہم دیتہوہ خرمہت خوینہرانی بہو ہیوایہی کہ
ئہمیش لہگہل بہشہکھی پیش خوی دا بتوانن پۆلیک بیین ، ئہگہر کہمیش بیٹ
لہبوژاندنہوہی دلہکان و بہسہربردنی چہند ساتیکدا لہخرمہت کۆمہلی ماناو مہبہستی
ئیمانی ، کہ لہم دنیا ماددی یہی ئہمپۆ لہہموو کات زیاتر ئاتاجمان پی یہتی ...

ئہمپۆ لہہمووکات زیاتر ئیمان و بہروا و لایہنی رۆخی پیویستن تامرؤقایہتی رزگار
بکن لہوبارودۆخہ ناہموارہی کہتیا یہتی و ئہمہش بہتہنا قسہی موسلمانان نیہ بہلکو
یہکیکی وک (الفن توفلی) کہ رۆشنیریکی گہورہی رۆژئاویہ لہپہراوہکھی دا کہناوی
(صدمة المستقبل) ہو لہسالیکیدا نۆ جار لہچاپدراوہتہوہ و نزیکہی (۲۷) ملیون نوسخہی
لیخراوہتہ بازارپوہ ، باس لہوہدہکات کہ مرؤقایہتی لہسای سیبہری شارستانی
رۆژئاوادا ہمر چہند لہ زۆر بواری ماددی دا پیشکھوتوہ بہلام لہ زۆر لایہنی ترہوہ
دیتہوہ دواوہ و بہرہو (بداوہ) و دہوارنشینی دہگہریتہوہو ، بہداخوہ ہول دہدن
بہہموو جوړیک شہرعیہت بدن بہ (شذوذ) ی جنسی و منال لہباربردن و ماددہ
بی ہۆشکەرہکان کہ مایہی تیاچوون و قہبوونی بہرہی ئادہمی یہ ...

بہلی ... ئہمپۆ قورٹان لہرابردو چاکتر دہتوانی کیٹشہکانی مرؤقایہتی چارہسہریکات
، بہوہی کہ دہتوانی و لآمی ہموو پرسیارہکانی دلی مرؤف بداتہوہ و ہموو بنہمایہکی

پیشکەوتن و بەختیاربوونی مرۆف دەستەبەر بکات ، رۆژەلاتناسیەک لەفەرەنسای بەشیخ (محمد عبده) ی وت: ئێوە دەلێن : قورئان بەکەلکی ھەموو کات و شوینیکی دیت و ھەمووشتیکی تیا یە ، باشە پێم نالی ئی فەردیە ئارد چەند نانی تیا دەبی و ئایا لەقورئاندا ھەیە ؟ ئەویش وتی : بەلی ھەیە ، سبەینی وەلامت دەدەمەوہ !

ئەو رۆژە (شیخ محمد عبده) لەنەوانەوا یەکی پرسی ، فەردیە ئارد چەند نانی تیا دەبی ، ئەویش وەلامی دایەوہ ... بۆ بەیانێ (شیخ) بەرۆژەلات ناسەکی وت : پرسیارم کرد فەردیە ئارد ئەوئەندە نانی تیا دەبی ... کابرا وتی : جا ئەوہ چۆن دەبی و کوا لەقورئاندا یە ؟ شیخ وتی : ئاخر قورئان دەفەرموی : ﴿فسألوا أهل الذکر ان کنتم لاتعلمون﴾ ... منیش کە نای زانم بەپێی رینمایێ قورئان چووم پرسیارم کرد لە شارەزای ئەو بوارە و وەلامەکەم بۆ ھینای !

ئەمانەت

ئاسمانەکان و زەوی و ئەمانەت :

قورئان دەفەرموی : ﴿انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال ، فابین ان یحملنها ، واشفقن منها ، وحملها الانسان ، انه کان ظلوماً جهولا﴾ الاحزاب : ۷۲ واتە : ئەمانەتەمان رانواند بەسەر ئاسمانەکان و زەوی و کیوہکاندا ، بۆ ئەوہی ھەلی بگرن و بیگرنە ئەستۆ ، کەچی ھەلیان نەگرت و ترسان لی کە نەتوانن ئەو ئەمانەتە بەباشی چاودێری بکەن ، (پێیان چاک بوو ھەر فەرمانبەردارین و سەرپشک نەبن) ، کەچی ئادەمیزاد شانی دایە بەر و گرتیە ئەستۆی خۆی ، بەراستی ئادەمیزاد ستەمکار و نەفام بوو (ئەگەر زۆرینە رەچاو بکەین) ...

ئەجا مرۆف کە بۆ ھەلگرتنی ئەم ئەمانەتە دروستکراوہ و توانای تاییبەتی پی دراوہ ، خوای گەورە یارمەتی دەدا و کار ئاسانی بۆ دەکات ، ئەگەر ئەم ئەمانەتە ی بەچاکی گەیاندا و گرتیە ئەستۆی خۆی ، ئەگەر گوناھیش بکات کەم تا زۆر ، بەلام پەشیمان بێتەوہ ، خوا لی خۆش دەبی و چاوپۆشی لی دەکات و پاداشتی دەداتەوہ ، بەپێچەوانەشەوہ دووڕووەکان و خوانەناسانیش بەسزای دۆزەخ شاد دەکری و ئازار دەدرین ، قورئان دەفەرموی : ﴿لیعذب الله المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات ، یتوب الله على المؤمنین والمؤمنات وكان الله غفوراً رحیماً﴾ الاحزاب ۵۳ .

لهبارەس رانواندن ئسمانەتووه زانایان دوو رایان ههیه :

یهگهم/ دهلێن حەقیقەتە و خوای گەورە فام و ژیری لەئاسمانەکان و زەوی و کێوکاندا دروست کردووه و قسەى لەگەڵداکردوون ... ئیمامى ترمذى دەگێڕێتەوه که پیغەمبەر ﷺ فەرموویەتى (خودا فەرمووی بەئادەم : من ئەمانەتم بەسەر ئاسمانەکان و زەویدا رانواند بۆ ئەوێ هەلى بگرن ، بەلام نەیانتوانى ، ئایا تۆ ئەو ئەمانەتە هەڵدەگریت بەهەرچى یەكەوه كه تیا یەتى ؟! ئادەم وتى : پەروردگارا چى تێدا یە ؟ خواوەند فەرمووی : ئەگەر هەلتگرت و پاراستت پاداشت دەدرییتەوه ، وە ئەگەر لەناوتدا سزا دەدرییت ، دەى شانى بدەرە بەر و بیگرە ئەستۆت بەهەرچى یەكەوه كه تیا یەدا یە ...

دووهم/ هەندى لەزانایان دەلێن كه ئەو هێمایە بۆ ئەو ئەگەر زەوی و ئاسمانەکان خواوەن فام بن و ئەم ئەركە بخەینە سەریان ، بۆیان هەلتاگیرێت ، لەبەر گەورەیی و گرانی ئەمانەت .

ئەمانەت لەقوولایی دلدا دانرا :

كاتێك مەرۆف رازی بوو بە هەلتگرتنى ئەمانەت ، پەروردگار لەناو قوولایی دلایى مەرۆفدا ئەمانەتى دانرا ، تاوەكو بەدل حەزى پى بکات و ببیتە سروشت و فیترەت بۆى ... پیغەمبەر ﷺ لەم بارە یەوه دەفەرموین : (ان الامانة نزلت في جذر قلوب الرجال ، ثم نزل القرآن فاعلموا من القرآن و علموا من السنة) .

واتە : ئەمانەت لەقوولایی دلایى مەرۆفدا دانرا ، ئنجا قورئان هاتە خواوەن و خەلىكى بەهوى قورئان و سوننەتەوه شارەزای ئەمانەت بوون و هەموو بوار و لایەنەکانیان بۆ روون بوووه ... (ئاشکرایە قورئان و سوننەت بەردەوام هانى مەرۆف دەدات بۆ پاراستنى ئەمانەت و دوورە پەریزی لەخیانەت ...) .

لەم لایشەوه شەیتانەکانى ئادەمى و پەرى ، مەرۆف سەرقالى هەواو ئارەزوو ، وە بەرژەوهەندى تايبەتى و فێرى خیانەت و دەست پیسى دەکەن ، بەمانەش مەرۆفەكه خەوى غەفلەت دايدەگرى و ئەمانەت لەدلى هەڵدەگێڕێتەوه و شوینەوارىكى كەم بەجى دەهێلى (ينالم الرجل النومة فتقبض الامانة من قلبه ، فيظل أثرها مثل الوكت) .

ئنجا ئەو كەسە زیاتر غافل دەبیت و خەوهكەى قورستر دەبیت و بەیەكجاری ئەمانەتەكه لەدلى دا نامینیت و شوینەوارىكى وەك تلۆق بەجى دەهێلىت ، هەرۆك چۆن كەسێك پشكویەك بەهینیت بەقاچى داو تلۆق بكات ، دەبینیت هەلتۆقیووه و بەرزبۆتەوه ، بەلام بێجگە لەناویكى بى سوود هیچى تری تیانیه ، جا بۆ زیاتر روونکردنەوه حەزەرە

✽ بەردیكى بچووكى ھەنگرت و ھىناى بەقاچىدا ، ﴿ ثُمَّ يَنَامُ النُّوْمَةَ ، فَتَقْبِضُ الْاِمَانَةَ مِنْ قَلْبِهِ ، فَيُظِلُّ اَثَرَهَا مِثْلَ الْمَجْلِ ، كَجَمْرِ دَحْرَجْتِهِ عَلَى رَجْلِكَ فَنَفِطُ ، فَتَرَاهُ مُنْتَبِرًا ، وَلَيْسَ فِيْهِ شَيْءٌ ثُمَّ اخَذَ الرَّسُوْلُ بِحَصْيِ ، فَدَحْرَجَهُ عَلَى رِجْلِهِ ۝ ﴾ .

ئىنجا ھەزرىتى ۋەھبىي : وورد ووردە كۆمەل دەشېۋىت و خىانەت بلاۋدەيىتەۋە ، بەجۇرىك خەلكى مامەلە لەگەل يەك دەكەن و كەسيان ئەمىن نىيە ، تاۋاي لىدەت دەۋىت : لەفلان ھەشەرەتدا پىياۋىكى ئەمىن ھەيە ، تاۋەكو دەۋىت بەپىياۋىك : ئاي چەندە بەھىزە ! چەندە زۇرزان و لىزانە ! چەندە وريا و ژىرە ! كەلەراستىشدا ھىندەي دەنكە خەرتەلەيەك بېروا لەدلى دا نىيە ...

(فيصباح الناس يتبايعون ، فلا يكاد أحد يؤدي الامانة ، حتى يقال : ان في بني فلان رجلاً أميناً ، حتى يقال للرجل : ما أجده ! ما أظرفه ! ما أعقله ! وما في قلبه مثقال حبة من خردل من ايمان) (بخاري ومسلم) .

پىغەمبەرەن ئەمىنى ئاسمان و زەۋىن :

خوای پەرۋەردگار لەناو بەرەي ئادەمىدا نىزاۋى تايىبەتى ئەمىنى ھەلبىزاردۋە بۇ ئەۋەي پەيامى ھەق و راستى خوایی بگەيەنن بەئادەمىزاد و بەمەش مەۋف بىيانۋى ئەمىنى و لەپاشە رۇژدا نەلى : ئاگادار نەكراۋمەتەۋە و كەسمان بۇ نەھاتۋە !

پىغەمبەرانىش ھەردەم جەختيان كىردۋتەۋە لەسەر ئەمىنى خۇيان . بۇ نەۋە : نوح سەلامى خوای لىبى بەگەلەكەي دەفەرەۋى : ﴿ اذ قال لهم اخوهم نوح الا تتقون ، اني لكم رسول امين ۝ ﴾ ...

بەھەمان شىۋەش پىغەمبەرەننى تەرەمان فەرمايشتىيان گەياندۋە بەگەلەكانيان ھەرەك قورئان لەزمانى ئەۋانەۋە تۆمارى كىردۋە ...

پىغەمبەرى خۇشمان ۋەھبىي : خوای گەۋرە بەجۋىرەئىلى ئەمىندا دوا پەيامى بۇ نارد ، تا لەدلە ئەمىنەكەي دا جىگىر بىي و پاشان بە ئەمانەتەۋە بىزىاد و كەم بىگەيەنى ... قورئان دەفەرەۋىت : ﴿ وانه لتزِيل رب العالمين نزل به الروح الامين على قلبك لتكون من المنذرين ۝ الشعراء ١٩٤ واته : بەراستى ئەم قورئانە پەرۋەردگارى جىھانىيان ناردۋىتەتى بەھۋى جۋىرەئىلى ئەمىنەۋە بۇ سەردلى تۆ ، تابىي بەيەكى لە تەسىنەرەن لەسزاي خوا ...

پىغەمبەر ۋەھبىي : تا دوا پەلە ئەمىن بوو ، تەنەنەت لەناو گەلەكەي دا بە (صادق الامين) ناۋى دەركىردۋو ... رۇژىك نەفامىك لەكاتى شت دابەشكىردندا پىي و ت : (داد پەرۋەر بە ئەي

محمد) ، ئه‌ویش فهرمووی (ئه‌گهر من داد په‌روه‌نه‌بم کێ داد په‌روه‌ره ؟! به‌خوا من ئه‌مینم له‌ئاسماندا و ئه‌مینم له‌زه‌وی دا) ...

له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا چه‌زه‌ت * هه‌مووکات دوعای ده‌کرد و ده‌یفه‌رموو : (اعوذ بك من الخيانة فانها بنس البطانة) ...واته : په‌روه‌ردگارا په‌نا به‌تۆ ده‌گرم له‌خیانه‌ت که‌به‌راستی خراپ‌ترین ره‌وشت و هاوده‌مه ...

کاتی‌ک پیغه‌مبه‌ر * فه‌ت‌ح‌ی مه‌که‌ی کرد ، کللی ده‌رگای که‌عه‌بی له‌(عثماني کوپی ته‌ل‌حه) وه‌رگرت که‌له‌لای ئه‌و بوو ، له‌وکاته‌دا که‌(عوسمان) ده‌ستی هی‌نا کللیه‌کانی بداتی ، عه‌بباسی کوری عه‌بدول موته‌لیب وتی : ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ، دایک و باوکم به‌فیدات بی‌ت ، به‌ل‌کو کللیه‌کان دوا‌یی بده‌یت به‌من و له‌گه‌ل ئه‌وه‌دا که‌(سقایه) م لایه ، واته (ئاودان به‌حاجیان) ئه‌مه‌ش لای من بی‌ت ...

(عوسمان) که‌ ئه‌مه‌ی بیست خه‌ریک بوو ده‌ست بگێڕێته‌وه ، چه‌زه‌ت * فهرمووی : (عوسمان) کللیه‌کانم بده‌ری ، ئه‌ویش دایه و وتی : ده‌بگره ئه‌وه ئه‌مانه‌ته‌که‌ی خوا ... پاشان چه‌زه‌ت * چووه ناو که‌عه‌به‌وه و پاکی کرده‌وه و ، ئنجا که‌هاته ده‌روه ته‌وافی کرد و کللیه‌کانی دایه‌وه ده‌ست(عوسمان) و فهرمووی : ﴿ ان الله يامرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها ﴾ النساء : ٥٨ تا ئیستاش ئه‌و کللیه‌ی که‌عه‌به هه‌ر لای ئه‌و بنه‌مانه‌یه‌یه و که‌س ئی‌یان ناسه‌نی‌ت ...

جووله‌که و خیانه‌ت کردن له‌ئه‌مانه‌ت :

قورئان باسی جووله‌که‌کان ده‌کات ، که‌پیاوی وه‌ک (عبدالله ی کوری سه‌لامیان) تیا‌بوو ، که‌برێکی زۆر ئانتونیان به‌ئه‌مانه‌ت لاداناو ، وه‌ک خۆی دایه‌وه به‌خاوه‌نه‌که‌ی ، وه‌ ئه‌م ئه‌مانه‌ت و ده‌ست و دل پاکیه‌شی وای ئی‌کرد موس‌لمان ببی ...

که‌سی تری واش هه‌بوو که‌ برێکی زۆر که‌می پاره و ئه‌مانه‌تی ئه‌و زه‌مانه‌ی له‌لا دابنرایه ده‌یخوارد و خیانه‌تی ئی‌ده‌کرد ، به‌بیانوی ئه‌وه‌ی گوایه مالی غه‌یری جووله‌که‌یان بۆ چه‌ل‌آه ... ﴿ ومن اهل الكتاب من ان تأمنه بقنطار يؤديه اليك ، ومنهم من ان تأمنه بدينار لا يؤديه اليك الا ما دمت عليه قائماً ، ذلك بأنهم قالوا ليس علينا في الاميين سبيل ، ويقولون على الله الكذب وهم يعلمون ﴾ ال عمران : ٧٥ واته : له‌خاوه‌ن نامه‌کاندا هی وا هه‌یه ئه‌گهر خه‌زه‌یه‌ک به‌سپارد دابنی‌ت لای ده‌تاته‌وه ، وه‌هی واش هه‌یه ئه‌گهر دیناریکی لادابنی‌ت ناتداته‌وه مه‌گهر به‌ سه‌ر سه‌ریه‌وه بوه‌ستیت ، ئه‌م نا‌پاکی‌یه به‌هۆی

ئەو ۋە يەكە دەيان ووت: گوناھمان ناگات لەخواردنى مالى ئەم نەخويندەوار و نەفامانە (كەعەرەبن) ، وە درۆ بە دەم خواوە دەكەن ، وە دەزانن كە تەورات فەرمانى واى تيا نىيە وھەلى دەبەستن .

پەرۋەردەگەردن لەسەر دەست پاكى و ئەمىنى :

بىچگە لەچەندەھا ئايەت و فەرموودە كە موسلمانانى ھان دەدا و پەرۋەردەى دەكردن لەسەر دەست پاكى و پاراستنى ئەمانەت ، ھەزرىت * چىرۆكى دەست پاكى بۆ ھاۋەلان دەگىرپايەۋە ، لەبەر ئەۋەى كە چىرۆك و بەسەرھات كاريگەرييەكى زۆريان ھەيە لەسەر دل و دەروون .

ھەزرىت * رۇژىك نمونەى ئەو سىكەسەى بۆ گىرپانەۋە كە دەچنە ئەشكەوتىك و تاشەبەردىكى گەورە دەكەۋىتە خوارەۋە و دەمى ئەشكەوتەكە دەگىرنت ، ھەريەكەيان دەكەۋىتە پارانەۋە بەكردارىكى باش كە كردوويەتى ... يەكەميان باسى چاكەى خۆى دەكات لەگەل دايك و باوكى و داۋادەكات كە خوا لەبەر ئەو چاكەيە رزگاريان بكات بەۋەش تۈزىك دەمى دەرگا كە دەكرىتەۋە ... دوۋەميان باس لەداۋىن پاكى يەكەى دەكات ، كە چۆن خۆى گىرپاۋەتەۋە لەترسى خوا لەداۋىن پىيسى لەگەل ئامۇزاكەى دا و لەخوا دەپارپىتەۋە كە لەبەر ئەو خۆگىرى و لەخواترسانە رزگاريان بكات ، دەرگا كە تۈزىكى تر دەكرىتەۋە ... پاشان سىيەميان باس لەئەمانەت و دەستپاكي دەكات و دەلىت : خۋاى گەورە من كرىكارىك كارى كرد لەلام و پارەكەى ۋەرنەگرت و رۆى ، منىش بۆم دا بەمەر و مالات و بۆم بەخىۋكرد ، كە پاش چەند سالىك ھاتەۋە داۋاى ھەقەكەى كىردەۋە ، ھەموو ئەو مەر و مالاتەم پى دا كەزىاديان كىردبوو ، تەنانەت كابرە پرۋاى نەدەكرد ... خۋايە لەبەر ئەۋكارە چاكە رزگارمان بكە ، خۋاى گەورەش رزگارى كىردن و ، بەردەكە لەدەمى ئەشكەوتەكە ترازە و لاچوو ...

بۋارەكانى ئەمانەت :

قورئان و سوننەت بەم جۆرەى خوارەۋە بۋارەكانى ئەمانەتيان دىارى كردوۋە و جەخت دەكەنە سەرى :

يەكەم : ھەريەك لەئەندامەكانى لەش ئەمانەتن ، بۆيە دەبىت مافى ھەريەكەيان بدريت و لەكارى خىروچاكەشدا بەكاربەيتىت ... قورئان دەفەرموى : ﴿ان السمع والبصر والفؤاد

كل اولئك كان عنه مسؤولا ﴿...هروهها پیغه مبره ده فرمویت : (ان لجسدك عليك حقا ...) .

جا نه گهر شو نه دمانه به پیچه وانه وه له کاری نابه چی و بی فرمانی خوادا به کارهاتن ، نهوا خیانه ته له نه مانته و خوای گه ورهش ناگای لی یه تی و لی ده پرسیتنه وه ، قورئان ده فرمویت : ﴿ يعلم خائنة الاعين وما تخفي الصدور ﴾ غافر : ۱۶ واته : خوا ناگاداری خیانه تی چاوه و نه زانیّت چی له دل و دهر وون و سینهدا شاراوه ته وه ...

دووم : نه نهس (ره زای خوای لی بیت) ده لیّت که مجار بووه پیغه مبره و تارمان بو بدات و نه فرمویت (لا ایمان لمن لا أمانة له ، ولا دين لمن لا عهد له) نیمام نه حمده / واته بپروای نیه نه وکه سهی نه مین نه بیّت ، وه ثابینی نییه شو که سهی عهد و په ایمان نه پاریزی ...

نه وانهش که نه مانته و عهد و په ایمان ده پاریزن له بپرواداره سهر فراهه کانه ﴿ قد أفلح المؤمنون ، الذين هم في صلاتهم خاشعون ... تا ده گاته ... والذين هم لاماناتهم وعهدهم راعون ﴾ المؤمنون .

سییم : نافره تان نه مانه تیکی خوایین لای پیاوان ، پیغه مبره له وتاری مالئاوایی دا ناموژگاری پیاوانی کرد که باش بن له گهل هاوسره کانیاندا و فرمووی (فاتقوا الله في النساء ، فانكم اُخذتموهن بامانة الله ، واستحللتم فروجهن بكلمة الله) مسلم / واته : له خوابترسن له مه سه له ی ژنه کانتانا ، ئیوه وه نه مانه تیکی خواستوتانن ، وه به فرمانی خوا بو تان حه لال بوون .

چوارم : پیغه مبره خیانه ت کردن له نه مانه تی داناره به یه کی که له نیشانه کانی دوو پرووی (اية المنافق ثلاث اذا حدث كذب ، واذا وعد أخلف واذا اؤتمن خان ، وان صام وصلى وزعم أنه مسلم) مسلم گپراویه تیه وه .

پینجه م : پیغه مبره قه ده غهی کردووه خیانه ت بکری به رامبر که سی که خیانه تی کردووه (اذا الامانة الى من اتتمنك ولا تخن من خانك) ترمذی واته : راسپارده بده نه وه به وهی که لای داناون و ناپاکی مه کن له گهل شو که سه دا که ناپاکی تان له گهل دا ده کات . قورئانیش ده فرمویت ﴿ ان الله يامرکم أن تؤدوا الامانات الى أهلها ، واذا حکمتم بین الناس أن تحکموا بالعدل ، ان الله نعمایعظکم به ان الله کان سمیعاً بصیراً ﴾ النساء : ۵۸ / واته : خوا فرمانتان پی ته دات که نه مانته بده نه وه به خاوه نه کانی وه نه گهر بوونه

دادوهر له نیوان خه لکی دا به عدالته دادوهری بکهن ، به پاستی په روهر دگار ناموزگاری چاکتان دهکات و به پاستی په روهر دگار بیسه و زانایه .

پیغه مبهړ ۞ کاتی کوچی کرد بو مه دینه هه زه تی عه لی دانا له جیگای خوئی دا بو ئه وهی ئه و راسپاردانه ی له لای بوون بیداته وه به خاوه نه کانی ، ناشکراشه که خه لکی مه که که چی خراب بوو کردیان به رامبهړ به هه زهت ۞ و موسلمانان ، به لام ئه م ناپاکی و خراپانه وای له هه زهت ۞ نه کرد دهست بگری به سهړ ئه و شتانه دا که به ئه مانه ت له لای دانرا بوون ...

شه شه : کار به ده ستی تی ئه مانه ته ، بویه کاتیک (ئه بوذر) دا وای کار به ده ستی تی کرد ، پیغه مبهړ ۞ پی ی فهرموو : (ئه بوذر تو لا وازیت ، ئه مهش ئه مانه ته ، وه له قیامه تیشدا سهړ شوړی و په شیمانی یه ، مه گهر که سی که به هه ق وه ری بگری ت و هه قی خویشی بداتی به چاکی) مسلم .

ئه مه له کاتیکدا که ئه بوذر به شایه تی هه زهت ۞ زور پاریزکار و راستگو بووه ، به لام دیاره کار به ده ستی تی لی هاتووی و توانای تایبه تی ده ویت ، بویه شیاوترین که س بو پو ستیک ئه وه یه که له گهل پاریزکاری یه که ی دا پسپوړ و شاره زایت له وکاره دا که پی ی ده سپیردریت تا کاره که به ده ستی وه نه مریت و موسلمانان تووشی زیان نه بن .

حه و ته م : هه لبراردن (دهنگدان) ئه مانه ته ، ئه گهر که سی که یه کیک هه لبریت بو فرمانداری و له و با شتر هه بیت و شیاوتریت بو ئه وکاره ، ئه وه خیانه تی کردووه ، هه زهت ۞ ده فهرمویت ۞ من استعمل رجلاً علی عصابة وفيهم من هو ارضی الله منه فقد خان الله ورسوله والمؤمنين ۞ حاکم .

پوژیک عومهری کوړی خه تقاب به هاوه له کانی وت (هه رکه س ئاواتی چی یه با بیلی) ، یه کیکیان وتی : خوژگه پر بهم ژووره ئالتوونم هه بویه و له پی ی خوادا بم به خشیا یه ، ئه وانی تریش هه ریه که و شتیکیان وت ...

عومهریش وتی : منیش ئاواته خوازم که پر بهم ژووره پی او ی وه که ئه بو عوبه یدهم هه بویه و کارم پی بسپاردایه ...

له و ته یه کی تر دا عومهر ده لی (من ولی من امر المسلمین شیئا ، فولی رجلاً لموده أو قرابة بينهما ، فقد خان الله ورسوله والمسلمين) واته : کی بیته کار به ده ستی

موسلمانان و پاشان كه سيك دابمه زريني له بهر خوشهويستی يان خزمایه تی، شهوه
خيانه تی له خواو پيغه مېهر و موسلمانان كردووه ...

جاری واهه بوو چه زړه تی عومهر كه سيكي بوماره ی ساليك دهخسته ژير
چاوديري يه وه ، نجا نه گهر دلنيا بوايه له باشي يه كه ی ، كاری پي ده سپارد ...
حوزه يفه ی كوری يه مان تاقه كه س بوو كه چه زړه ت * ناوی دوپووه كانی پي وتبوو ،
بويه عومهر دهروخولی ددها و تكای لي ده كرد كه ناگاداری بكات له وه ی كه دوپوو له ناو
كاريه دهسته كانی دا هېي ... شهويش دهيووت خوت بگه پي و لي يان بكوله ره وه ...
عومهریش زور ده گه پړاو چاوديري ده كردن نه گهر هر نه وهنده گومانی بكرديا ه له كه سيك
زړو لای دېرېد و له كاری دهخست .

ناشكرايه كار به دهستی خراپ به لايه كي گه وره يه بو موسلمانان ، بويه چه زړه ت *
دهفرمويټ : (اذا ضيعت الامانة فانتظر الساعة) ، نه گهر نه مانته زايه كرا چاوه پي ي
هاتنی قيامه ت بن ، و ترا : چون نه مانته ناميني وزايه دهكريټ ؟ فرموي : (اذا اسند
الامر الى غير اهله فانتظر الساعة) واته : نه گهر كاروبار درايه دهست كه سانی
لي نه هاتوو ، وه هيچ له بارا نه بوو ، نهوا چاوه پي هاتنی قيامه ت بن ...

هه شتم : دركاندنی نهيني خه لکی ناپاكي يه ، چه زړه ت * دهفرمويټ :
(اذا حدث الرجل ثم التفت فهي امانة) ترمذي ، واته : نه گهر كه سيك قسه يه كي
لا كريدت و چه زی نه كرد به كه س بلای شهوه نه مانته له لات . مه گهر له چه ند حاله تيكد
نه بيټ ، چه زړه ت * دهفرمويټ : (المجالس بالامانة الا ثلاثة مجالس : سفك دم حرام ، أو
فرج حرام ، أو اقتطاع مال بغير حق) نه بوداود ، واته : قسه ی مه جليس نه مانته مه گهر
سی مه جليس نه بيټ ، كوپو مه جليسيك كه خوينيكي ناهه قی تيا ريټزايټ ، يان زينا ی
تيا كرايټ ، يان ماليكي به ناهه ق تيا خورايټ ... واته له وشوينا نه دا نه گهر كه سيك
ناماده بوو وه داواي شايه تی لي كرا ، پيوسته هه ق بلای وهيچ نه شاريته وه .

نويه م : چه زړه ت * له كاتی به پي كړدنې كه سيك يان سووپايه كدا دهيفرموو : (استودع
الله دينك ، وامانتك و خواتيم عملك) ترمذي ، واته : ناين و نه مانته و خاتيمه ی
كرده وه تان نه دمه دهست نهو خوايه ی كه سپارده زايه ناكات ...

ده يه م : دهست پاكي و پاراستنی نه مانته پاداشتي گه وره ی هيه ، چه زړه ت *
دهفرمويټ (ان الخازن المسلم الامين الذي يعطي ما امر به فيعطيه كاملاً موفراً ، طيبة

به نفسه فهو أحد المتصدقين) بوخاری و مسلم . واته : ئەو موسلمانەى سەرپەرشتیاری خەزینەى كەسێك بێت و دەست پاك بێت و ، وه ئەوهى پىى دەوتریت كەبیبەخشیت ، بەبى زیاد و كەم و بەدلخۆشى یهوه بیبەخشیت و بیداته دەست ئەوانەى كە بوى دیاری كراون ، ئەوا ئەویش وهك خاوهن مالهە پاداشتی بۆ دەنووسریت ...
 واته ئەوهى ھۆكاریكى باش بێت و ئەمین بێت لەگەیاندى خیریكدا بەكەسێك وهك خاوهن خیرەكە پاداشت وەرەگریت...

پاریزکاری

(عومەرى كۆپى خەتتاب) رەزای خۆى لەسەربیت پرسىارى لە (ئوبەى كۆرى كەعب) كرد، تەقواچى یە ؟ ئەویش وتى : ئایا بەرپاگایەكى دپكاوى دا نەپۆشتوویت ؟ عومەر وتى : بەلى ، وتى : چیت كرد ؟ عومەر وتى : خۆم گورج كردهوه و ورد بەورىای رۆیشتم ، كەعب وتى : دە ئەوه تەقوا یە ...

قورئانى پیرۆز باسیكى زۆرى پاریزکاری دەكات بۆ ئەوهى موسلمانان پەرۆرده بکات لەسەر پاریزکاری لەگوناھو ھەموو ئەوشتانەى كەخوای پىى ناخۆشە ...
 پلەوپایە و گرنكى تەقوا :

(۱) خۆى پەرۆردگار دەفەرمویت : ﴿ ولقد وصينا الذين أوتوا الكتاب من قبلكم وإياكم أن اتقوا الله ﴾ النساء : ۱۳۱ / واته : بەراستى ئیمە ئامۆزگارى ئەوانەمان كردووه كە پەيامیان بۆ ھاتبوو لەپیش ئیوھدا ، وه ئامۆزگارى ئیوھشمان كردووه كە لەخوابترسن و پاریزكاربن ... كەواتە پاریزکاری لەھەموو گەلانى پێشین داوا كراوه ھەروەك قورئان لەچەندەھا ئایەتدا ئامازەى بۆ دەكات :

- ﴿ واذا نادى ربك موسى أن انت القوم الظالمين قوم فرعون ألا يتقون ﴾ الشعراء : ۱۰
- ﴿ اذ قال لهذ قال لهم أخوهم نوح ألا تتقون ﴾ الشعراء : ۱۰۵
- ﴿ اذ قال لهذ قال لهم أخوهم هود ألا تتقون ﴾ الشعراء : ۱۲۳
- ﴿ اذ قال لهم أخوهم لوط ألا تتقون ﴾ الشعراء : ۱۶۰
- ﴿ اذ قال لهم أخوهم شعيب ألا تتقون ﴾ الشعراء : ۱۷۶
- ﴿ وان الياس لمن المرسلين ، اذ قال لقومه ألا تتقون ﴾ الصافات : ۱۲۳
- ﴿ كذبت ثمود المرسلين اذ قال لهم أخوهم صالح ألا تتقون ﴾ الشعراء : ۱۴۲

● **حه زه تی عیسا ش فرمویه تی** ﴿وجنتکم بایة من ربکم فاتقوا الله واطیعون﴾
ال عمران : ۵۰

● **قورئان له سهر زمانی هه زه تیش** ﴿ده فرمویت﴾ یا ایها الذین امنوا اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن الا وانتم مسلمون ﴿ال عمران : ۱۰۳ .

(۲) **خوای پهروه دگار پارێزکاری کردۆته پیوه ری دوور و نزیک ی بهنده کانی له خو به وه** ﴿ان اکر مکم عند الله اتقاکم﴾ الحجرات : ۱۳ واته چاکترینتان و بهرێزترینتان لای خوا ئه وکه سهیه که پارێزکاری زیاتره ..

(۳) **باشترین تویشو له دنیا دا که هه ولی بو بدریت و به ده ست بهینریت بو قیامهت پارێزکاری به** ﴿وتزودوا فان خیر الزاد التقوی﴾ البقره : ۱۹۷ .
واته : تویشو بخه ، چاکترین تویشو ته قوایه ..

(۴) **چاکترین بهرگ پارێزکاری به** ، که مروفی پی جوان بیته و دایپوشیت ﴿یا بني ادم قد انزلنا الیکم لباسا یواری سواتکم وریشا ولباس التقوی ذلک خیر﴾ الاعراف : ۲۶ واته : ئه ی نه وه ی ئاده م له ئاسمانه وه بهرگی کمان بو ناردوون که بیپوشن و عه وه تانی پی داپوشن و جوانتان بکات ، وه بهرگی پارێزکاریش چاکتره ..

(۵) **کرده وه ی پارێزکاران وهر ده گیریت** ﴿انما یقبل الله من المتقین﴾ المائده : ۲۷

(۶) **خۆشه ویستانی خوا ئه وانه که پارێزکارن** ﴿ان الله یحب المتقین﴾ التوبه : ۷ .
﴿الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون ، الذین امنوا وکانوا یتقون﴾
التوبه : ۶۳ / واته : خۆشه ویستان و دۆستانی خوا ناترسن و دلته نگ نابن له دنیا و ناخیره تدا ، ئه وکه سانه ی که بروادار و پارێزکارن .

(۷) **قورئان بیرخه ره وه و رینماییه بو پارێزکاران** ﴿وانه لنذکره للمتقین﴾ الحاقه : ۴۸ ،
﴿ذلک الکتاب لاریب فیه هدی للمتقین﴾ البقره : ۲

(۸) **پارێزکاران له فیلی شهیتان رزگاریان ده بیته** ﴿ان الذین اتقوا اذا مسهم طائف من الشیطان تذکروا فاذا هم مبصرون﴾ الاعراف : ۲۰۱ ، به راستی ئه وانه ی که پارێزکارن ، هه رکاتی که خه یالیک له لایه نی شهیتانه وه بۆیان بیته و پالیان پیوه بنی به ره و هه واو ئاره زو ، گورج خوای پهروه دگاریان بیر ده که ویته وه و په نای پی ده گرن و خواش بهرچا و روونیان ده کات و هوشیاریان ده کاته وه و نایه لی شهیتان له خشته یان به ریت .

(۹) ھەموو بىناکردنىڭ لەسەر غەيرى پارىژكارى دەپوخىت و خاۋەنەكەشى دەخىرتە دۆزەخمە و سزى سەخت ئەدرىت ﴿ افمن أسس بنيانه على تقوى من الله ورضوان خير لم من أسس بنيانه على شفا جرف هار فانهار به في نار جهنم ؟ والله لا يهدي القوم الظالمين ﴾ التوبة : ۱۰۹ ، واتە : ئايا كەسنىڭ ئاينى خۇى دامەزاندېيت لەسەر تەقوا و ترس لەخوا ، ەكو يەكك وايە كەبىناى خۇى دانابىت لەسەر كەنارىكى و ئاۋى لافاۋ دېرىبىتى و نرىك بىت ھا ئىستا يا تاۋىكى تر بېروخىت بەوكەسەۋە بۇ ناۋ ئاگرى دۆزەخ ؟ !
(۱۰) سەرکەوتن و يارمەتى خوا و پاشە رۇژ بۇ پارىژكارانە ، ﴿ واعلموا ان الله مع المتقين ﴾ التوبة / ۳۶ ﴿ والعاقبة للمتقين ﴾ الاعراف : ۲۸ .

(۱۱) رۆزى چاك و دەرچوون لەھەموو تەنگ و چەلەمەيەك بەستراۋە بەپارىژكارىەۋە ، ﴿ ومن يتقي الله يجعل له مخرجاً ويرزقه من حيث لا يحتسب ﴾ الطلاق : ۲ واتە : ھەركەسنىڭ لەخوا بترسىت و پارىژكارىت ، خوا سەرفرازى دەكات و رۆزى بۇ دەنىرىت لەلايەكەۋە كە گومانى بۇى نەچىت و بەتەماى نەبوويىت ...

ئەمەش بۇ ئەۋەى كەباش بزانى خۋاى گەۋرە بەفەزلى خۇى لەپاداشتى پارىژكارىيەكەى دا بۇى ناردوۋە و زياتر گەرمبى لەسەر پارىژكارىيەكەى و سوپاسى خۋاى لەسەر بكات .

(۱۲) پارىژكاران ھەق و ناھەق لەيەك جىادەكەنەۋە و بەرچاۋيان روونە : ﴿ يا ايها الذين امنوا ان تتقوا الله يجعل لكم فرقاناً و يكفر عنكم سيئاتكم و يغفر لكم والله ذو الفضل العظيم ﴾ الانفال : ۲۹ / واتە : ئەى ئەۋ كەسانەى بېرواتان ھىناۋە ئەگەر خۇتان بپارىژن لەگوناهو لەخوا بترسن ، خوا رووناكىيەكى وادەخاتە دلتانەۋە كە ھەق و ناھەق لەيەك جىابكەنەۋە و گوناھەكانىشتان دادەپۇشى ولىتان خوش ئەبىت، ەخوا خاۋەن فەزل و چاكەيەكى گەۋرەيە .

(۱۳) چاك بوونى ئىش بۇ پارىژكارانە ﴿ يا ايها الذين امنوا اتقوا الله و قولوا قولا سديداً ، يـُصلح لكم أعمالكم و يغفر لكم ذنوبكم ، ومن يطع الله ورسوله فقد فاز فوزاً عظيماً ﴾ الاحزاب : ۷۱ / واتە : ئەى ئەۋكەسانەى بېرواتان ھىناۋە لەخوابترسن و قەسەيەك بكن كەپاست و تەۋاوبىت ، خوا كەردەۋەكانتاتان بۇ باش دەكات و لەگوناهەكانتاتان خوش دەبىت ، كى گويىرايەلى خوا و پىغەمبەرەكەى بىت سەرکەۋتوۋە بە سەرکەۋتنيكى گەۋرە و باش لەدنياۋ قىيامەتدا ..

مه‌روه‌ها خ‌وای گه‌وره کاریان بۆ ئاسان ده‌کات ﴿ و من یتق الله يجعل له من امره يسراً ﴾ الطلاق : ۴ .

(۱۴) له پورژي قيامه تدای پارټيزکاران پلہوپايه يه کی بهرزيان هه يه و ، له چنده به هه شت و سمرچاوه يه کدا نه وه ی پهروردگار يان پي ځي دا ون و هری ده گرن ، ﴿ ان المتقين في جنات و عيون ، اخذين ما اتاهم ربهم ، انهم كانوا قبل ذلك محسنين ﴾ الذاريات : ۱۶ .

بیناسه‌کانی ته‌قوا :

يُنَادِيهِمْ / بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾ الم ، ذلك الكتاب لا ريب فيه هدى للمتقين ، الذين يؤمنون بالغيب ويقيمون الصلاة ، ومما رزقناهم ينفقون والذين يؤمنون بما أنزل اليك وما أنزل من قبلك وبالاخرة هم يوقنون ، اولئك على هدى من ربهم واولئك هم المفلحون ﴿٣﴾ البقرة : ٢

به‌ناوی خوی به‌خشنده‌ی میهره‌بان ، ئەلف لام میم ، ئەم قورئانه هیچ گومانیکێ تیا
نیه ، ری‌پیشاندەری پارێزکارانه ئەوانە ی :

۱- بروا دهینن بهشتی نادیار . ب- نویژ دهکن .

ج. له وېی که کړوومانه به روژي يان به ختي ده که ن .

د - پروایان ههیه بهو بهرنامهیهی که بۆ تۆ نیئراوه و بهو بهرنامهیهی که پیش تۆ نیئراون .

هه بروایان ههیه به روژی دوایی ... ئەوانه له سه‌ری راستن له لایهن
یه‌روه‌دگار یانه‌وه ،وه هه‌ر ئەوانن سه‌رفراز .

پیناسہی دوومہ / ﴿﴾ ليس البر أن تولوا وجوهكم قبل المشرق والمغرب ولكن البر من امن بالله واليوم الآخر والملائكة والكتاب والنبيين ، واتى المال على حبه ذوي القربى واليتامى والمساكين وابن السبيل والسائلين وفي الرقاب ، واقام الصلاة واتى الزكاة والموفون بعهدهم اذا عاهدوا ، والصابرين في البأساء والضراء وحين البأس ، اولئك الذين صدقوا واولئك هم المتقون ﴿﴾ البقرة : ۱۷۷ واته : چاکه ئهوهنىیه که پووبکه نه روژمه لات و روژتاوا ، به لکو چاکه ، چاکه ی که سیکه که :

۱. بروای بیټ به خوا ، به روژی دواړی ، به فریشته ، به نامه ئاسمانی یه کان به پیغه مبه ران .

ب - دارایی خوئی ببه خشیت ، له گه‌ل ئه‌وه‌شدا که خوشی ده‌وێت ، به‌خرمان و هه‌تیوان و بی‌نه‌وایان و رییواران و سواکه‌ران، وه‌ری ئازادکردنی کۆیله‌دا ...

ج - نوپڙ بکات و زهکات بدات .

د - پهيمان بهجي دهينن کاتيک پهيمان نهدهن .

هـ خوږاگرڼ لهکاتي نهبووني و ناخوشي و جهنگدا ، نهوانهڼ که راستيان کردووه و هر نهوانهڼ که پاريزکارڼ .

پيناسهئ سئيه /

ثايهتي ﴿ قل اؤنبکم بخير من ذلکم للذين اتقوا عند ربهم جنات تجري من تحتها الانهار خالدين فيها ابدًا ، وازواج مطهرة ورضوان من الله والله بصير بالعباد ، الذين يقولون : ربنا امنا فاغفر لنا ذنوبنا وقنا عذاب النار ، الصابرين والصادقين والقانتين والمنفقين والمستغفرين بالاسحار ﴾ ال عمران : ١٧

بهدواي ثايهتي ﴿ زين للناس حب الشهوات من النساء والبنين والقناطير المقنطرة من الذهب والفضة والخيل المسومة والانعام والحرب ، ذلک متاع الحياة الدنيا والله عنده حسن الماب ﴾ ال عمران : ١٤ هاته خوارهوه ، که دهفرموي : رازينراوهتهوه و جوان کراوه لهدرووني خه لکي دا ئاره زوي ئافرهت و بووني نهوهي نيږينه و خاوه نيټي ئالتون و زيوي زور و زه بهنده و نه سپي چاک و ره سڼ و (هوکانی هاتو چو) ههروه ما لات و زهوي و زاري کشتوکال ، نهوانه هه مووي نازوني عهتي ژيانی دنيان ، خواش بو چاکان شويڼي گهړانهوهي رازاوه و خوشي لای خوی ناماده کردووه که بهه شته .

رازاندنهوهي نهوشتانه بو نهوهيه لهريي حه لآلهوه بهدستبهيږيڼ و ژيان بهردهوام بيټ ... عومهری کوږي خهتتاب که هم ثايهته هاته خوارهوه فهرمووي : (الان وقد زينت لنا يارب) ... پهرومردگارا نهوشتانهت بو رازاندوينهتهوه... (چاره مان چييه ؟!) خواي پهرومردگاريشي ثايهتي بهدوادا نارده خوارهوه بو زياتر روونکردنهوهي مهسه لهکه و فهرمووي : ﴿ قل : اؤنبکم بخير من ذلکم ... هتد ﴾ واته : ئهئ محمد ﷺ پييان بلي : ثايا ههوالی چاکتر لهو ناز و نيعمهته تان پي رابگهيه نم ؟!

بو نهوانهئ پاريزکارڼ ، لای پهرومردگاريان باخهکانی بهه شت نامادهيه بويان که چهندهها رووبار به ژيړ دهرختهکانيدا و به بهردهم کوښکهکانيدا دهپوات ، هاوړي لهگه ل ژيانی نهپراوه لهگه ل هاوسه رانی پاکيزه دا و بهدهم ههست کردنی بهردهوام بهر زامه نديي پهرومردگاري ئازيز ، بي گومان نهوخوايه بينايه بهبهندهکانی ... (ننجا قورئان باسی پاريزکاران دهکات) .

۱ - ئەوانەى دەلىن پەروەدگار باەراستى ئىمە باومېمان هېناو ، دەلەگوناهەكانمان
خۆش بېە و لەناگرى دۆزەخ بمانپارىزە .

ب . ئەم پاریزکارانە خۆپاگر و ، راستگو و خواپەرستن و ، مال و سامان دەبەخشن
و لەبەرەبەیانەکاندا داواى لیخۆشبوون دەکەن .

پیناسەى چوارەم /

﴿ وسارعوا الى مغفرة من ربكم وجنة عرضها السماوات والارض اعدت للمتقين :
الذين ينفقون في السراء والضراء والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس والله يحب
المحسنين ، والذين اذا فعلوا فاحشة او ظلموا انفسهم ذكروا الله فاستغفروا لذنوبهم ومن
يغفر الذنوب الا الله ولم يصروا على ما فعلوا وهم يعلمون ، اولئك جزاؤهم مغفرة من
ربهم وجنات تجري من تحتها الانهار خالدين فيها ونعم اجر العاملين ﴾ ال عمران : ۱۳۳

واتە : بەپەلەبن و پېشپرکى بکەن تا دەگەنە لیخۆشبوونی پەروەردگارتان و
بەهەشتیک کەپانیەکەى بەهیندەى ئاسمانەکان و زەوىیە و ئامادەکراوە بۆ پارێزکاران
... (سیفاتەکانى پارێزکارانىش) .

۱ - ئەوانەى لەخۆشى و ناخۆشىدا ، لەهەرزانی و گرانیدا مالى خویان دەبەخشن و ،
رق و کینەى خویان دەخۆنەو و خۆگر و ، لەخەلکى خۆش دەبن و لیبۆردەن و ، خواى
میهربەنانیش چاکەکار و چاکەخوازانی خۆش دەوێت .

ب - ئەوانەش کە تاوان و گوناھیکیان ئەنجام دا ، یان سەتەمیان لەخۆیان کرد ، خوا
دیتەو یادیان و داواى لیخۆش بوون دەکەن ، چاکى هەیه کەلە گوناھان خۆش ببیت
جگە لەخوا ؟! ھەروەھا لەسەر گوناھو تاوانیان بەردەوام نابن ، لەکاتیکیدا دەزانن ئەو
تاوانە ...

ئەوانە پاداشتیان لیخۆشبوون و لیبۆردنە لەلایەن پەروەردگاریانەو لەگەل
باخەکانى بەهەشتدا کەچەندان رووبار بەژێر درەخت و بەبەردەم کۆشکەکانیاندا دەپوات
و ژىانی ھەمیشەى تیايدا دەبنە سەر ، ئەم بەهرەى پاداشتیکی زۆر چاکى
کۆششکارانە (کەھەولئى بەدەستھێنانى رەزامەندى پەروەردگاریانە) .

پیناسەى پینجەم /

﴿ ولقد اتينا موسى وهارون الفرقان وضياء وذكرى للمتقين ، الذين يخشون ربهم
بالغيب ، وهم من الساعة مشفقون ﴾ الانبياء : ۴۸

ئەم پیناسەى دوو سیفەتى پارێزکاران باس دەکات :

۱ - ئوپارىزكارانه له خوا د ترسڼ هر به غهيب و به بى ئوهى بيبينن .

ب - هروه ها له روژى دوايى د ترسڼ .

پيناسه ي شه شه م /

﴿ ان المتقين في جنات و عيون اخذين ما اتاهم ربهم ، انهم كانوا قبل ذلك محسنين ، كانوا قليلا من الليل ما يهجعون ، وبالا سحر هم يستغفرون وفي اموالهم حق معلوم للسائل والمحروم ﴾ الذاريات : ۱۶

سيفاته كانى پاريزكارانيش له م پيناسه يه دا :

۱ . چا كه كاران ې شهرم ده كنه له خوا و ده زانن كه خوا چا وديره به سهر يانه وه .

ب - شه و خه ريكي شه ونويژن و كه م ده خه ون .

ج - له بهر به ياندا داواى ليخوشببون ده كنه له خوا .

د - له مال و سامانيان به شى هژار و بى نه وا يان ده دن .

پيناسه ي حه وته م /

﴿ ان الذين اتقوا اذا مسهم طائف من الشيطان تذكروا فاذا هم مبصرون ﴾ الاعراف :

۲۰۱ واته : نه وانه ي كه پاريزكارن نه گهر خه يالليك له شه يتانه وه ليان بدات و پاليان پيوه بنيت بى هه واو ثاره زو ، گورج بيرله خواى پهروه دگار ده كنه وه و په ناي پى ده گرن ، خواش زوو حاليان چاك ده كات و بهر چا و رو شنيان ده كات .

نه م حه وت پيناسه يه زو به ي سيفاته كانى پاريزكارانى تيا باسكرا وه هه تا وه كو بهر وادار چا و يان لي بكات و هه ول بدات بگاته نه و پله و پايه بهرزه .

ريگاكاني گه يشتن به پاريزكارى :

ريگاس يه كه م :

﴿ وكذلك انزلناه قرانا عربيا و صرفنا فيه من الوعيد لعلهم يتقون ، او يحدث لهم ذكرا ﴾ طه : ۱۱۳ واته : نابو شيويه ئيمه قورئانيكي عه ره بى و پاراوو ره وانمان دابه زاندو وه و جوړه ها هه په شه مان تيا دا باس كړدو وه ، بو ئوهى له خوا بترسڼ ، ياخود ببيت هوى ئوهى كه يادا وهر يان تيډا به دى بهي نيت .

﴿ وان هذا صراطي مستقيما فاتبعوه و لا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله ذلكم وصاكم به لعلكم تتقون ﴾ الانعام : ۱۵۳ واته : نه مانه ي كه له قورئاندا يه ريگاي راستى منن ، ئيوه په پره ويان بكن و ، مه كه ونه شويني هه واو ثاره زوو ري بازي تر ، چونكه ئيوه

دور دەخاتەو لەریڭای راستی خوا ، ئەم ئامۆزگاریانەمان کردوون ، بەلکو خۆتان
پاریزێن لەگوناھو سزای خوا...

کەواتە خوێندنەوێ قورئان و تیگەیشتنی و پەیرەوی کردنی دەبیته هۆی دروست
بوونی (تەقوا) پارێزکاری .

پێگای دووھەم :

﴿والذين اهدوا زادهم هدى واتاهم تقواهم﴾ محمد : ١٧ / واتە : ئەو کە سەنەوی
کە شارەزای هەق بوون و رێبازی هیدایەت و ئیمانێان گرتۆتەبەر ، خۆای گەورە رێنمایی
و هیدایەتی بۆ زیادکردن و پارێزکاری پێبەخشین .

مرووف پاش ئەوێ قەناعەت بەم ئاینە دەکات و بڕوایەکی لا دروست دەبیته و ئنجا
خەریکی ئیسلامەتی دەبیته ، قوناغی تردیته بەدوایی دا ... کە ئەویش زیاتر چەسپاندنی
ئیمانە لەدەدا و دواي ئەویش رۆیشتنە بەرە و پلەي (ئیحسان) واتە هەستکردنی
بەچاودیری خوا و شەرم کردن لەنافەرمانی و سەرپێچی ، پاشان پلەي پارێزکاری و ئنجا
پلەي سوپاسگوزاری ... هتد .

تیگەیشتن لەپلەکانی ئیمان مەسەلەیهکی زۆر گرنگە و لە(مدارج السالکین) ی (ئین
قەیم) دا باسی زیاتر لەشەست پلەوپلەي ئیمانی کراوە کە هەق وایە باشتر ئیان
شارەزابین ... چونکە ئاشکرایە کەسیک بۆ نموونە مانای خۆشەویستی نەزانی چۆن
دەتوانی خۆشەویستی خوا و پێغەمبەر و ئیسلام و موسلمانان لەخۆی دا فەراھەم بھێنیت .

پێگای سێھەم /

﴿يا ايها الذين امنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم لعلكم تتقون﴾
البقرة : ١٨٣ واتە : ئەو ئەوانەي کە بڕواتان هیناوە رۆژوتان لەسەر فەرزکراوە هەروە
چۆن لەسەر ئەوانەي پێش ئێوە فەرزکراوە ، بەلکو ببیتە مایەي پارێزکاریتان ، کەواتە
رۆژوو یەکیکە لەهۆکارە سەرەکی یەکانی گەیشتن بەپارێزکاری .

پێگای چوارەم /

﴿يا ايها الناس اعبدا ربكم الذي خلقكم والذين من قبلكم لعلكم تتقون﴾ البقرة : ٢١
واتە : ئەو خەلکی ئەو خۆایەي خۆتان بپەرستن کە ئێوە و ئەوانەي پێش ئێوە
دروست کردووە بەلکو بەو پەرستنه بگەنە پارێزکاری ، کەواتە خواپەرستی بەگشتی
رێگایە بۆ گەیشتن بەپارێزکاری .

به‌لى ... وهك پيشتر باسما نكرد پاريزكاريش يه‌كيكه له‌پله‌كانى ديندارى و مروّف ده‌بات به‌رو پله‌يه‌كى تر كه ئه‌ویش پله‌ى سوپاسگوزاريه قورئان ده‌فهرمويت: ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ﴾ ال عمران / ۱۲۳ كه ئه‌مه‌ش پله‌يه‌كى به‌رزه و رهنج و هه‌ول و ماندوو بوونى ده‌وى و كه‌سانى‌كى كه‌م پى‌ئى ده‌گه‌ن ﴿وَقَلِيلٌ مِنَ عِبَادِيَ الشَّكُورُ﴾ السبأ : ۱۳ پيغه‌مبه‌ر ﴿بُوْكَهٖشْتَنۢ بَعَمۡ پَلٰٓيَهٗ ئَهۡوَهۡنۡدَهٗ شَهۡوَنۡوِئِزۡى كَرَدۡ تَا نَّاۡوِى پِىۡ دَاہَاتۡ ، جَارِیۡكۡ هَاوَسَهۡرِیۡكۡى پِىۡ وَتۡ : بُوْچِى ئَهۡوَهۡنۡدَهٗ خُوْتۡ مَانَدُوۡو دَه‌كه‌يت له‌كاتيكدَا خَوَا له‌گوناهى به‌رو دوات خووش بووه ، فهرمووى : ﴿اَفَلَا اَكُوۡنُ عِبۡدًا شَكُوۡرًا﴾ بوخارى .

دامه‌زراوى

قورئان ده‌فهرمويت : ﴿وَالْوِاسْتِقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لِأَسْقِينَاهُمْ مَاءً غَدَقًا لِّنَفْتَتَهُمْ فِيهِ ، وَمِنْ يُعَرِّضُ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكُهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ الجن : ۱۶ واته : ئه‌گه‌ر دامه‌زراو بوونايه له‌سه‌ر رى راست ، بارانى زوړ و به‌سوودمان به‌سه‌رياندا ده‌باراند ، تا تاقيان بكه‌ينه‌وه ، وه هه‌ركه‌سيك روو وه‌رگيږيټ له‌يادى خواى خوى ده‌يخاته ناو سزاي سه‌خته‌وه . سوفيانى كوږى عبدالله پرسىياري له‌حه‌زرت ﴿كِرَد و وتى : (قُلْ لِي فِي الْإِسْلَامِ قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا غَيْرَكَ ، فَقَالَ : قُلْ أَمْنْتُ بِاللَّهِ ثُمَّ اسْتَقِم)﴾ مسلم ، واته : شتيكى وام پى‌بلى له‌ئيسلامدا كه ئيتير پيويست نه‌كات پرسىياري له‌كه‌سى تر بكه‌م ، ئه‌ویش فهرمووى : بلى باوه‌رم هيناوه و پاشان دامه‌زراوبه له‌سه‌رى .

قورئانى پيروز رينمايى هه‌زرت ﴿و مَوَسَّلَمَانَان دَه‌كات و ده‌فهرموى﴾ فاستقم كما امرت ومن تاب معك ولا تطغوا انه بما تعملون بصير ، ولا تركنوا الى الذين ظلموا فتمسكم النار ومالك من ناصرين ﴿هود : ۱۱۳ واته : ئه‌ى (محمد) ﴿چون فهرمانت پيډراوه ، هه‌روابه‌و به‌راست و به‌ريكى فهرمانه‌كان به‌جى به‌ينه ، هه‌روه‌ها ئه‌و كه‌سانه‌ش كه‌له‌گه‌ل توډان و گه‌راونه‌ته‌وه بو لاى خوا و ته‌وبه‌يان كرډووه ، نه‌كه‌ن له‌سنوورى فهرمانى خوا ده‌رېچن ، چونكه به‌راستى ئه‌و زاته بينايه به‌و كرډه‌وانه‌ى كه‌ده‌يكه‌ن . نه‌كه‌ن مه‌يلى دلتان له‌گه‌ل ئه‌وانه‌داييت كه‌سته‌ميان كرډووه و له‌خوا ياخى بوون ، چونكه ئه‌وكاته ئاگر ده‌تانسوئينيټ ، كه‌سيش بي‌جگه له‌خوا پشتيوانتان نابيت ، له‌وه‌ودواش يارمه‌تى نادريټن ...

ئىبن عەبباس دەلىلى : ھىچ ئايەتتىكى ئەۋەندەي ئەم ئايەتە قورسۇگران نەبوو لەسەر
حەزرىت ﷺ .

پرسىياريكرا لەحەزرىت ﷺ كە بۆچى ئاۋا زوو پىر بوويت ؟ لەۋەلاما فەرموۋى :
سوۋرەتى ھود و دەستەخوشكانى پىريان كردم . كەمەبەستى ئەو ئايەتە و ئەو ئايەتەنە
كەباسى قىيامەت دەكەن...

پەرۋەردەي قورئانى

قورئانى پىرۋز چاۋدىرېو بەسەر ھاۋەلانەۋە ، پەيۋەندى بەردەوام ھەبوو لەنيوان
ئاسمان و زەۋى دا ، چى روۋى دەدا زۆربەيان قورئان تىشكى دەخستەنە سەر و روۋى
دەكردنەۋە و راستەخۇ پەرۋەردەي دەكردن ... ھافلان تۆ ئەم خەيالاتە ھات بەدلتا ، ئەي
تۆ نەبوويت فلانە كارت كرد ، ئەۋەش راست و دروستى كارەكانتەنە ... ئەي ئىۋە پەيمان
دەرانى ژېر درەختەكە خوا دەزانىت چى لەدلتاندايە ... خوا لىتان خۇش بوۋە ...

ھاۋەلان چەند بەختەۋەر بوون ، چۆن لەخۇشياپاليان نەگرتوۋە ؟! چۆن لەخۇشيا
شامەرگ نەبوون ؟ ئىمە ئىستا پاش نىكەي ۱۴۲۰ سال ئەو ئايەتەنە خۇيىن كەلەسەر
ئەو خوا پىداۋانە ھاتوۋنەتە خوارى ، سەرسام دەيىن ، ئاۋاتيان پى دەخۋازىن ... ئىمە
دەخۇش دەكەين بەئايەتتىكى ۋەك ﴿ ان الله يدافع عن الذين امنوا ﴾ الحج : ۳۸ خودا
داكۆكى لەبىرۋاداران دەكات ، دەلىپىن ئىمەش خۇمان بەبىرۋادار دەزانىن (ان شاء الله)
ئىمەش دەگىرتەۋە ! باشە ئەگەر ئەو ئايەتە لەسەر مەن يان تۆ بەتايىبەت بەتايەتە خوارى
، چۆن دل بەرگەي دەگىرى ؟!

ھاۋەلان باش لەم پەيۋەندى بە راستەخۇيەي ئاسمان و زەۋى و دابەزىنى جوبىرائىل
تىگەيشتىبوون ، بۆيە رۇژىك پاش ۋەفاتى حەزرىت ﷺ ئەۋبەكر و عومەر چوون بۆ
سەردانى (ام ايمن) ، ھەركەچاۋى بەمان كەۋت زۆرگىريا ، پىيان وت : بۆچى دەگىرىت ؟
مەگەر لاي خوا باشتر نىە بۆ پىقەمبەر ﷺ ؟ ئەۋىش وتى : دەزانم لاي خوا باشترە بۆى لەم
دنيايە ، بەلام بۆ بچرانى ۋەحى دەگىرىم لەئاسمانەۋە ... ئەۋانىش بەم قەسەيەي كەۋتنە
گىريان ! (ئىمامى موسلىم گىراۋىيەتەۋە) .

گىرنگى دامەزراۋى لەژياندا :

لەژياندا كۆسپ و تەگەرە و رىگر زۆرن ، ۋەك نەفس و شەيتان ... كەشەيتان ھەمىشە
لەرىي نەفسى (الامارة بالسوء) ھەۋە فەرمان دەدات بەخراپە ، مەگەر ئەۋكەسە جەلەۋى

نەفسى باش بگىرىت و خىۋاي گەۋرەش يارمەتى بدات و دەروونى پەرۋەردەبكات و بېيىتە نەفسىكى لۆمەكار (النفس اللوامة) و لەسەر ھەموو كارۈكردەۋەيەك لۆمەى خۇى بكات و بەخۇيدا بېيىتەۋە ... ئىنجا زياتر ھول بدات و بەرۋە نەفسى (المطمئنة) دۇنياۋ ئارام بېيىت قورئان دەفەرمۇيىت ﴿ ان النفس لأماراة بالسوء الا مارحم ربى ﴾ يوسىف : ۵۳ شەيخان بەھەموو شىۋەيەك ھول و كۆشش دەكات بۇ فريودانى مۇۋ ، ھەر لەيەكەم ساتى لەدايك بوونىيەۋە سىخورمەى ئۇدەدات و خۇى پىدەناسىنىت و دەيخاتە گىريان ، پاشان تا كۇتا ھەناسەى ژيانى كۇلى ئۇادات ... پىياۋچاكىك لەسەرەمەرگدا زۇر دەترسا لەخلىسكان و لادان ... پىيان ووت : بۇ ئەمەندە دەترسيت خۇ تۇ چاكەكار بوويىت لەژياندا ؟ ئەۋىش وتى : چۇن نەترسم ، ئەم چەند ساتەى كۇتايى ژيانم دوا فرسەتى شەيخانە و زۇر ھەۋلەدەدات زەفەرم پىبەرىت و لەدەستى قوتار نەبم ...

بەلى شەيخان شەۋو رۇژ لەھەۋلدايە ، لەخەۋىشدا وان لەمۇۋ ناھىنى ، پىياۋىك پىرسىارى كرد لە ھەسەنى بەسرى : ئايا شەيخان دەخەۋىت ؟ ئەۋىش لەۋەلامدا وتى : جابرا گەر بنووستايە پىشۋويەكمان دەدا !

ژن و منال و پارە و سامانىش مۇۋ سەرقال دەكەن و شەيخان بەھۇيانەۋە مۇۋ لەرى لا ئەدات ﴿ ان من ازواجكم واولادكم عدوا لكم فاحذروهم ﴾ التغابن : ۱۴ واتە ھەندى لەژن و منالتان دوزمىنتان و بەرۋە دىنپەرستى و دور لەخۋايىتان دەبەن ، ئاگادارى خۇتان بن و لەرى لامەدەن .

دىارە خۇشۋويستنى مال و منال لەفەترەتدايە و جوانى ژيانى دىيان ، باشتىن پالپىشتىش ئەگەر گۇپرايەلى فەرمانى خۋابن ، ھەزەت ۋ دەفەرمۇى : (الدنيا متاع وخير متاعها المرأة الصالحة) .

گىرنگى دامەززاۋى لەسەرەمەرگ و ئاخىرەتدا :

سەرەنجامى دامەززاۋى مژدەى خۇشى فرىشتەكانە بۇ بىرۋاداران ، كەپىيان دەلىن مەترسن لەداھاتۋوتان و خەم مەخۇن بۇ رابردۋوتان و ، بىچنە ئەۋ بەھەشتەى كە پەيمانقان پىدراپو ، ئىمە دۇست و ھاۋەلتانين لەدنيا و قىيامەتدا ... لەبەھەشتا چى ئارەزوۋىكەن ھەيە و ، چى داۋابكەن ئامادەيە بۇتان بەفەرمانى پەرۋەردگارى لىخۇشبوۋى مېھربان ﴿ ان الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتنزل عليهم الملائكة الا تخافوا ولا تحزنوا وابشروا بالجنة التي كنتم توعدون نحن اولياؤكم في الحياة الدنيا وفي الآخرة ولكم فيها ما تشتهي أنفسكم ولكم فيها ما تدعون نزلنا من غفور رحيم ﴾ فصلت : ۳۲

زهیدی کوپی ئەسڵەم دەلیت : فریشتەکان لەسەرە مەرگ و لەقەبر و لەکاتی زیندوو بوونەوه‌دا مژدەدەن بەبروادران .

جوۆره‌کانی دامەزراری :

۱ - دامەزراری لەتێگە‌یشتندا :

ئەمەش بەو دەیتەدی که بزانی (وحی) بنه‌په‌ت و سه‌رچاوه‌یه و رووناکی‌یه بۆ عه‌قل و چاو ، بۆیه‌ قورئانی پیرۆز ده‌فه‌رمویت : ﴿لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ الحجرات ۱/ واته : بیروبۆچوون و هه‌واو ئاره‌زووتان مه‌خه‌نه‌ پێش فه‌رمانی خوا و پیغه‌مبه‌ره‌وه ، هه‌زه‌تیش ﴿ده‌فه‌رمویت﴾ لا یؤمن احکم حتی یكون هواه تبعاً لما جنت به ﴿ واته : که‌سی له‌ئێوه‌ بڕوادر نیه ، تاوه‌کو هه‌واو ئاره‌زووی شوینکه‌وتووی نه‌و به‌رنامه‌یه نه‌بی‌ت که‌هیناومه‌و پیم راگه‌یاندوون ...

هه‌زه‌ت ﴿ به‌عه‌بدوللای کوپی مه‌سه‌ودی فه‌رموو(ئەزانی کی زانترین که‌سه ؟) ئه‌ویش وتی : خواو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی باشت‌ر ده‌زانن ... فه‌رمووی : ﴿فاعلم الناس أبصرهم بالحق اذا اختلفت الناس ، وان كان مقصراً في العمل﴾ حاکم ۴۸۰/۲ که‌واته‌ زانترین که‌س ئه‌وه‌یه که‌له‌کاتی فیتنه‌ و ئاشووب و سه‌رئێ تێکچوونی خه‌لکی‌دا به‌رچاوی روونی و به‌ئاسانی بتوانی هه‌ق و ناهه‌ق لێک جیا‌بکاته‌وه‌ و ده‌مارگیری بۆ رایه‌ک و بۆچوونی‌ک وای لێ نه‌کات له‌هه‌ق لا‌به‌دات ، چونکه‌ به‌داخه‌وه‌ موسڵمانی وا هه‌بووه‌ که‌ده‌مارگیری مه‌زه‌بی وای لێ کردوه‌ بلێت (ئه‌گه‌ر ئایه‌تێک یان فه‌رمووده‌یه‌ک پێچه‌وانه‌ی بۆ چوونی ئیمامه‌که‌م بی‌ت ئه‌وا ته‌ئویلی ئایه‌ت و فه‌رمووده‌که‌ ده‌که‌م تا‌بگونجیت له‌گه‌ل رای ئیمامه‌که‌مدا) ...

ده‌بی بزانی که‌ هه‌موو که‌س ده‌کرێ قسه‌ی وه‌رگیری یان بدرێته‌ دواوه‌ ، ته‌نها پیغه‌مبه‌ر ﴿ نه‌بی ، چونکه‌ ته‌نها ئه‌وه‌که‌ (معصوم) ه و هه‌رچی ده‌لی(وه‌حی)‌یه و له‌خواوه‌یه ﴿وما ينطق عن الهوى ان هو الا وحي يوحى﴾ (النجم) .

له‌زه‌مانی هه‌زه‌تدا ﴿ ده‌سته‌یه‌ک له‌موسڵمانان چوون بۆ ئه‌نجامدانی کارێک ، له‌ریگا له‌گه‌ل فه‌رمانده‌که‌یاندا تێکچوون ، ئه‌ویش ویستی تا‌قیان بکاته‌وه‌ ، بۆیه‌ ئاگریکی پێ‌کردنه‌وه‌ و فه‌رمانی پێدان که‌بچه‌ ناوئاگره‌که‌وه‌ ، ئه‌وانیش وتیان : ئیمه‌ له‌تاو ئاگری دۆزه‌خ بڕوامان هیناوه‌ ، ئیستا چۆن بچینه‌ ئاگره‌وه‌ و فه‌رمانه‌که‌یان شکاند ... که‌

گهړانه وه خزمهت پیڅه مېر ۛ و بویان گپړایه وه ، نهویش فېرمووی : بچو نایه ته ناویموه
لی نه ده هاتنه دهړی ، چونکه (انما الطاعة في المعروف) ...

خالیکې تریش هیه زور گرنگه و دهبی ناگاداری بین نهویش نهویمه که هه میسه
هق بکړیت به پیوهر بو ناسین و هه لسه ندگانندی خه لکی ، نه که خه لکی بکړینه پیوهر بو
ناسینی هق .

۱- دامه زراوی له پهرستندا :

قورنای پیروز لومه و سهره نشتی نهوکه سانه دهکات که خواپهرستی یه که یان موله قه
و دامه زراونین و ده فېرمویت : ﴿ ومن الناس من يعبد الله على حرف فان أصابه خير
اطمان به ، وان أصابته فتنة انقلب على وجهه خسر الدنيا والاخرة ذلك هو الخسران
المبين ﴾ الحج : (۱۱) واته : که سی واهیه خواپهرستی دهکات له سهر بهر دیکې موله قی
قه دپالی شاخیک ، نه گهر تووشی خیر و خووشی بوو دلی پیوی خووشه ، خو نه گهر
تووشی تا قیکردنه ویه که هات هاوسه نگی خووی له ده ست ده دات و سهره نری ده بی و
ده که ویتته خواره وه ، به مهش زیانمند و خه ساره تمندی دنیا و قیامت ده بیست ،
که به راستی نهویمه زیان لی که وتنی راسته قینه ی روون و ناشکرا .

نهم نایه ته دهر باره ی هه ندیک عهره بی کوچه ری هاتوته خواره وه ، که هاتن له مه دینه
جیگیر بوون ، جا هه رکامیان ساغ و دروست بویه و ماینه که ی بزایه و ژنه که ی کوپی
ببویه ، دلنارام ده بوو ، وه ده یووت : لهوکاته وه که هاتومه ته سهر نهم نایینه له چاکه
زیاتر تووشی هیچ نه بووم ، به راستی نایینیکی چاکه ، به لام نه گهر یه کی که حاله که ی
به پیچه وانه وه بویه ده یووت : لهوکاته ی هاتومه ته سهر نهم نایینه له خراپه زیاتر
تووشی هیچ نه بووم (هروهک ناینه که شووم بیست) ، بویه وازی ده هیناو له دین وهرده گه را
له گهر مه ی جهنگی یه رموکدا ، نامه ی عومهر گه یشته ده ست خالد که سهر کردایه تی
سووپاکه بداته ده ست (نه بو عوبه یده) ، نهویش وهک خواناسیکی به نه مه کی دامه زرا و
هاوسه نگی خووی له ده ست نه دا و وتی : (من له پیناوی عومهر دا ناچه نگم ، به لکو له پیناوی
خوای عومهر دا ده جه نگم) .

به لی خالد وهک له بواری سهر بازی دا سهر که وتنی زوری به ده سته ینا له بواری جهنگی
دهروونی خووشی دا سهر که وتنی به ده سته ینا و زال بوو به سهری دا ، که نه مهش دیاره

کارێکی ئاسان نیه و خەڵکانیکی زۆر هەن لەبانگەوازدا نەک بەلەسەرکار لابردن بەلکو
تەنها پرۆگرتیەکیان بەسە کەواز لەهەمووشتیک بەیئەن !!

٢- دامەزراوی لەخۆوەوشتدا :

دامەزراوی لەسەر پەوشتە بەرزەکان نیشانەی برێواداری تەواوە ، ئاشکرایە شەیتان
هەردەم لەهەولداوە بۆ تێکدانی نیوان خەلکی و ئاژاوەنانەوه ، پیغه مېهر ﴿ دەفەرمویت
﴿ ان الشيطان قد ايس أن يعبد المصلون في جزيرة العرب ولكن في التحريش
بينهم ﴾

واتە : شەیتان بێهێوا بوو لەهەوی موسلمانان لەنیووەدوورگەیی عەرەدا بپەرستن و
رازی یە بەهەوی ئاژاوە و دووبەرەکی لەنیوانیاندا بنێتەوه .

قورئانی پێرۆز دەفەرمویت : ﴿ قل لعبادي يقولوا التي هي احسن ان الشيطان ينزغ
بينهم ، ان الشيطان كان للانسان عدوا مبينا ﴾ الاسراء : ٥٣ واتە : بەبەندەکانم بێی :
چاکترین گوفتار بێی ، چونکە شەیتان بەراستی دەیهوێت نیوانیان تێک بدات ، بەراستی
شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئادەمیزادە .

جا بۆئەهەوی فرسەت بۆ شەیتان نەپەخسین و نەیهێن رق و کینه لەدلماندا بچنی ،
چاکترایە دلفراوان و سینه ساف بین بەرامبەر موسلمانان و هەمیشە خۆمان بەپەوشتە
جوانەکانی ئیسلام پرازینینەوه و هەرگیز فەزل و چاکەیی یەکتەری لەیاد نەکەین ئەگەر
کەمیش بێت ، قورئان دەفەرمویت : ﴿ ولا تنسوا الفضل بينكم ﴾ البقرة : ٢٣٧ .. هەرچەندە
ئەم ئایەتە بۆکاتی جیابوونەهەوی ژن و میژدە هاتوو ، کەلەوکاتە ناخۆش و دژوارەدا ، شیر
و تیر لەیەک نەسوون و لەهەق لانهەن ، جا دیارە بۆ کاتەکان و باروزرەفەکانی تەزیا تر
دەبێت پەپەرەوی ئەم ئەدەبە بەرزە بکری .

هۆکارەکانی گەیشتن بەدامەزراوی :

یەگەم/ پارانەوه و داواکردن لەپەروردگار ، کە یارمەتیمان بدات و دامەزراومان کات
، هەرەک چۆن حەزەرەت دەیفەرموو : ﴿ يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك ﴾ ترمذی
یان دەیفەرموو : [اللهم يا حي يا قيوم ويا بديع السموات والارض لا اله الا انت برحمتك
أستغيث ، أصلح لنا شأننا كلها ولا تكلنا الى أنفسنا طرفة عين أو الى أحد من خلقك]
واتە : ئەو خەوای زیندووی بەدەسلات و بەدیھێنەری ئاسمانەکان و زەوی ، هەر تۆ

خوایت ، پهنا دهگرم به میهره بانیه کهت ، کاره کانمان بو چاک بکه و تنها بو چاو
تروکاندنیکیش مه مانده ره دست نه فسمان و هیچ یه کی له دروستکراوه کانت ..

دووم / وازهینان له قسه ی زیاد و خو خه ریک کردن به کرداری چاک و به سووده وه ،
چونکه قسه هه موو کهس پی ی دهویریت ، به لام کردار سهنگی مه حه که .

پیاویک هات بو لای ئیمام ئه حمده پرسپاری کیشهی (خلق القرآن) ی لیکرد که لهو
پۆژدها فیتنه یه کی گه وره بوو ، ئه ویش له وه لامدا پی ی ووت : برام ئه و دوعایه ده زانی
که له کاتی چوونه ناو مزگه وته وه ده خوینریت ، کابرا وتی : نه خیر ، ئیمام ئه حمده پی ی
ووت : ده برۆ فییری ئه و دوعایه ببه و کاری پی بکه ، ئه وه چاکتر و خیرتره بو
... به واتی که تر ... با هه ول بدهین ریزه بندی (اولویه) ی کارمان لی نه شیوی ، چونکه
شهیتان یه کی که له فیله کانی ئه وه یه که سی که به سوونه ته کانه وه سه رقال بکات و فره زه کانی
بیره ریته وه ...

سی ئه م / هاوه لی کردنی کهسانی وره بهرز و دامه زراو خواناس ، ههروه ک قورئان
ده فره مویت : ﴿وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ التوبة : ۱۱۹ ، یان عه بدولقادی گه یلانی
ده لیت : (سیروا مع الهمم العالیة) هاوه ل و هاوده می هیممهت بهرزان بن و له گه ل
ئه واندا و شان به شانی ئه وان برۆن به ریدا .

دوانه که و تن له کاروان مه سه له یه کی گرنگه بو گه یشتنه مه نزل و پی وون نه کردن ،
دکتۆر (محمد اقبال) له هونراوه یه کی دا ، باس له وه ده کات ئه گه ر بو ساتیک که سی که
له کاروانیکدا سه رقال بیت به دپکیکه وه که چووه به قاچی دا بو ئه وه ی ده ری بهینی ، سه ر
هه لده بری کاروانه که دوور که و تۆته وه و به جی یان هیشتوووه ، به مهش چه نده ها (میل)
ریگا که ی دوور ده که ویته وه و پهنگه له برسیتی و تینویتی دا به ریت ... یان گورگ بیخوات
لحظة یاصاحبی ان تغفل

ألف میل زاد بُعد المنزل

رام نقش الشوك حینا رجل

فاختفی عن ناظریه المحمل

چواره م / خوای گه وره پی ی خو شه ئیمه به (صف) و به کۆمه ل پووبه پووی دوژمنان
بینه وه ، بۆیه کاری به کۆمه ل به ره که تی زۆره و زامن ی لا نه دان و دامه زراوی یه ...
حه زهت ده فره مویت (انما يأكل الذنب من الغنم القاصية) واته گورگ له مه پی دووره پان

دهخوات . ناشکرایه شهیتان له یه کیکه مه نژیکه و له دوانه وه دووره و له سیانه وه زیاتر دوورتره و ناتوانی به ئاسانی زه فهریان پی بهریت و له پی لایان بدات ...

دادوه‌ری و هه‌ق بیژی

له‌قورئان و سوننه‌تدا گرنگی زۆردراوه به مه‌سه‌له‌ی دادوه‌ری و هه‌ق بیژی ، وه ئهم گرنگی پیدانه‌ش بو به‌ژوه‌ندی تاک و کۆمه‌له و زۆر گرنگه که له ژياندا په‌نگ بداته وه ، بۆیه له‌م کورته باسه‌دا هه‌ول ده‌ده‌ین تیشک بخینه سه‌ری .

١ - خواوه‌ند داد په‌روه‌ره :

خواوه‌ندی میهره‌بانی بالاده‌ست یه‌کێک له‌ناوه‌ پیرۆزه‌کانی (العدل) ه ، وشه‌ی (العدل) به‌لیفته‌ له‌ده‌لاله‌ت کردنی‌دا بو دادپه‌روه‌ری ، که‌چاوگه و له‌جیاتى وشه‌ی (العدل) به‌کارهاتوه .. قورئان ده‌فه‌رمویت : ﴿ شهد الله انه لا اله الا هو والملائكة واولوا العلم قائما بالقسط ، لا اله الا هو العزيز الحكيم ، ان الدين عند الله الاسلام ﴾ ال عمران : ١٨ واته : خواى گه‌وره شایه‌تى داوه و ده‌ریخستوه و سه‌لماندویه‌تى که‌به‌راستی جگه له‌و هیچ خوایه‌کی تر نیه که‌شایانی په‌رستن بییت ، هه‌روه‌ها فریشته‌کان و خواهن زانسته‌کانیش (له‌پیغه‌مبه‌ران و زانایان) ، له‌حالی‌کدا که ئهم شایه‌تى‌دانه هه‌ق و راست و دادوه‌ری‌یه و هیچ لادانیکی تیانیه ، هه‌ر ئهو خوایه به‌ده‌سه‌لات و کاردرسته و ، به‌راستی ئایینی په‌سه‌ند کراو لای خوا هه‌ر ئیسلامه .

له‌قیامه‌تیشدا ته‌رازووی داد دا ئه‌نریت و که‌س مسقا‌له زه‌په‌یه‌ک زولمی لی‌ناکریت ﴿ ونضع الموازين القسط ليوم القيامة ، فلا تظلم نفس شيئا ، وان كان متقال حبة من خردل أتينا بها وكفى بنا حاسيين ﴾ الانبياء : ٤٧

واته : ئیمه پیوه‌ر و ته‌رازووه‌کانی دادپه‌روه‌ری له‌روژی قیامه‌تدا داده‌نیین و ، هیچ که‌س به‌هیچ شیوه‌یه‌ک سته‌می لی‌ناکریت ، ئه‌گه‌ر به‌قه‌ده‌ر ده‌نکه خه‌رته‌له‌یه‌ک له‌کاری چاک یان خراپ ئه‌نجامدراپی ده‌یه‌ینینه مه‌یدان ، جا ئه‌وه‌نده به‌سه بو ئیمه که‌ ئاوا به‌ وردی حساب و لی‌په‌رسینه‌وه ئه‌نجام ده‌ده‌ین .

٢ - هه‌موو پیغه‌مبه‌ران داد په‌روه‌رن :

پیغه‌مبه‌ران سه‌لامی خوايان لی‌بی فه‌رمانیان پی‌دراوه به‌دادپه‌روه‌ری ﴿ فلذلك فادع واستقم كما امرت ولا تتبع أهواءهم ، وقل امننت بما انزل الله من كتاب وامرت لأعدل

بینکم ﴿ شوری : ۱۵ ﴾ که واته ئه‌ی پیغه‌مبهر ﴿ تۆ بۆ ئهم به‌رنامه‌یه بانگه‌واز بکه و پایه‌دار و دامه‌زراوبه ، هه‌روه‌ک فه‌رمانت پێدراوه و ، شوێن ئاره‌زووی ئه‌وان مه‌که‌وه و به‌ئاشکرا بئێ : من باوه‌رم هه‌یناوه به‌و په‌یام و په‌راوه‌ی که خوا ئاردوویه‌تی ، وه‌فه‌رمانم پێدراوه که دادپه‌روه‌ری بکه‌م له‌ناوتاندا ...

هه‌روه‌ها قورئان ده‌فه‌رموێت : ﴿ ولقد أرسلنا رسلنا بالبينات وانزلنا معهم الكتاب والميزان ليقوم الناس بالقسط ، وانزلنا الحديد فيه بأس شديد ومنافع للناس وليعلم الله من ينصره ورسله بالغيب ، ان الله قوي عزيز ﴾ حديد : ۲۵

واته : به‌راستی ئێمه پیغه‌مبهرانی خۆمانمان ره‌وانه‌کرد به‌نیشانه و به‌لگه‌ی زۆری روونه‌وه ، وه‌ نامه‌ی ئاسمانی و ته‌رازووی دادمان له‌گه‌ڵدا ئاردن ، تا مه‌ردووم به‌دادویه‌کسانی کاربکه‌ن له‌گه‌ڵ یه‌کتريدا ، وه‌ ئاسنمان ئارده‌ خواره‌وه که هه‌رچی هه‌ی‌زی سه‌ختی جه‌نگی هه‌یه به‌وه ، وه‌ قازانجێکی زۆری هه‌یه بۆ خه‌لکی و خوا ئه‌مانه‌ی کرد تا ده‌رکه‌وی ئه‌و بره‌وادارانه‌ی که ئایینی خوا و پیغه‌مبهره‌کانی سه‌رده‌خه‌ن ، به‌هۆی بره‌وابوونیان به‌غه‌یب ، بی‌گومان خوا به‌توانا و زāl و بالāده‌سته .

۳ - خوا فه‌رمان ده‌دات به‌داد په‌روه‌ری و ده‌ستپاکی :

﴿ ان الله يأمرکم ان تؤدوا الامانات الى أهلها ، واذا حکمتم بین الناس ان تحکموا بالعدل ، ان الله نعیما یعظکم به ، ان الله کان سمیعاً بصیراً ﴾ النساء : ۵۸

واته : خواوه‌ند فه‌رمانتان پێ‌ده‌دات به‌دانه‌وه‌ی سپاره‌ده‌کان به‌خاوه‌نه‌کانیان وه‌ هه‌رکاتیکیش داوه‌ریتان کرد له‌نیوان خه‌لکیدا ، دادپه‌روه‌رانه فه‌رمانه‌روایی بکه‌ن ، چونکه به‌راستی خوا به‌جوانی و ته‌واوی ئامۆژگاری و فه‌رمانتان پێ‌ده‌دات ، به‌راستی خوا هه‌میشه و به‌رده‌وام بیسه‌ر و بینایه .

هه‌روه‌ها قورئان ده‌فه‌رموێت : ﴿ قل امر ربي بالقسط ﴾ ال عمران : ۲۸ واته : ئه‌ی محمد ﴿ پێیان رابگه‌یه‌نه و بئێ : په‌روه‌ردگارم فه‌رمانی داوه به‌دادپه‌روه‌ری .

۴ - داد په‌روه‌ری له‌مامه‌ته و کرپن و فروشتندا :

﴿ واولوا الکيل والميزان بالقسط ﴾ الانعام : ۱۵۲ واته : کێشان و پێوان به‌رێک و پێکی به‌کاربه‌ێنن و به‌دادگه‌ری ئه‌نجامی بدن و فیلی تيامه‌که‌ن .

له‌سووره‌تی (المطففين) یشدا هه‌ره‌شه‌یه‌کی سه‌خت کراوه له‌وانه‌ی ته‌رازووبازی ده‌که‌ن ﴿ ويل للمطففين الذين اذا اكتالوا على الناس يستوفون واذا كالوهم أو وزنوهم يخسرون

الا يظن اولئك أنهم مبعوثون ليوم عظيم ، يوم يقوم الناس لرب العالمين ﴿ واته : وای بو ترازوو بازان ، ئەوانەى كه پێوانه بکهن له سهر مالى خهلكى به ته وای وهرى دهگرن ، وهكاتى كیش بۆیان پێوانه یان كیشانه بکهن كه میان دهدهنى ، ئایا ئەوانه نازانن كه زیندوو دهكرینهوه ، له رۆژىكى گهردهدا ، رۆژىك كه خهلكى له بهر باره گای پهروهردگارى جیهانیاندا دهوستان .

5 - ناوێرى كردنى دادپهروهرانه :

﴿ وان طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فاصلحوا بینهما ، فان بغت احدهما على الاخرى ، فقاتلوا التي تبغي حتى تفيء الى امر الله ، فان فاءت فاصلحوا بینهما بالعدل واقسطوا ان الله يحب المقسطين ﴾ الحجرات : واته : ئەگەر دوو تاقم و کۆمهلى ئیماندار شهپر یان کرد ، ههولبدهن بۆیه کخستن و ناشتکردنهو یان ، ئنجا ئەگەر یهکیکیان دهستدریژی کرد ، ئەوا جهنگی له گه لدا بکهن و وازی لى مههینن تاده گهریتیهوه بۆ لای فهرمىانى خوا ، كه بریتى یه له کو تایی هیئانى ئاژاوه و شهپر ، جا ئەگەر گهراپیهوه و پازى بوو به ناشتى ، ئەوسا دادپهروهرانه سولحیان له گه ل بکهن ، به راستى خوا ئەو كه سانهى خوش دهوێت كه دادپهروهرن .

6 - فهرمىانه وای دادپهروهر :

حه زرت ﴿ ده فره مویت : (سبعة يظلهم الله في ظله يوم لا ظل الا ظله ... امام عادل ... هند) بخاري ومسلم / واته : حهوت كۆمه ل هه ن كه خوای پهروهردگار ئەيانخاته ژێر سێبهرى رهحمهتى خوێهوه ، لهو رۆژهدا كه ههچ سێبهرىك نیه بێجگه لهو سێبهره ... یه كه م پێشهوا و فره مان په وای دادپهروهر ...

ههروهها ده فره مویت ﴿ ان المقسطين عند الله على منابر من نور ، الذين يعدلون في حكمهم في اهلهم وماولوا ﴾ مسلم / واته : دادپهروهران له قیامهتدا له خزمهت خوادا ده بن له سهر مینه بهرى نوور ، ئەوانه ی كه دادپهروهرن له مال و كه سوکار و ئەوانه دا كه له ژێر دهستیاندا ن .

دادوهرى و ههق بێژى و پهروهردى ئیسلامی :

تهنها ئیسلام و پهروهرد كه یهتى كه بتوانیت وا له مروف بكات كه دادوهر و ههق بێژ بێت بهرامبهر به هه موو كهس و ، له بهر خوا و له ترسى خوا به سهر دهروونى خویدا زال بێت و بهرژه و هندی یهكانى بخاته لاه .

ئەو بەراستی شتییكى گرانە لەسەر دل و دەروون ، بەتایبەت كاتيك راستى لەكەس و كار يان لەخۆت بلییت ، يان بەهۆى هەق وتنەوہ خوۆت يان كەسووكارت تووشى ناپەحەتى و زیانیك بین . قورئان دەفەرمویت :

﴿ يا ايها الذين امنوا كونوا قوامين بالقسط شهداء لله ولو على انفسكم أو الوالدين والاقربين ، ان يكن غنياً أو فقيراً فالله أولى بهما ، فلا تتبعوا الهوى أن تعدلوا ، وان تلوو أو تعرضوا فان الله كان بما تعملون خبيراً ﴾ النساء : ١٣٥ .

واتە : ئەى كەسانىك كە بپرواتان هیناوە هەمیشە و بەردەوام پایەدارین لەسەر دادپەرورى و شایەت بن بۆ خوا لەسەر هەق ، هەرچەند ئەوشایەتە دانه زیانى خوۆتان يان دايك و باوكتان ، يان خزمەتانى تیاپییت ، جا ئەوكەسەى شایەتێكەى لەسەر دەدرییت دەولەمەندبییت يان هەژار ، ئێوہ لەسەر هەق و راستى لامەدەن بۆ كەسیان ، چونكە پەرەردگار لەپیشترە و نزیکترە بۆ چاوەدیرى ئەوانە لەئێوہ ، واتە مەلێن ئەوكەسە هەژارە با ئێمە لایەنى ئەوبگرین ، چونكە جارى وا هەيە هەقى دەولەمەندەكەيە ، يان مەلێن ئەوكەسە دەولەمەندە با ئێمە لایەنى بگرین ، چونكە جارى وا هەيە هەقى هەژارەكەيە . كەواتە هیچ شتییكى دنیاى نابییت كارتان تییكات و لەراستبێژى و شایەتەدانى هەق لاتان بدات ، وە مەكەونە شوین هەواو ئارەزووتان ، وە ئەگەر زامنتان بگوپن و هەق نەلین ، وەیان لادەن و پوو وەرگێپن لەهەق ، ئەوہ خوا ئاگادارە بەوہى كەدەيكەن ، وە هەموو كەس پوو بەپووى پاداشتى كردەوہكانى خوۆ دەبییتەوہ .

٢ - ﴿ ولا يجرمنكم شنان قوم أن صدوكم عن المسجد الحرام أن تعتدوا ، وتعاونوا على البر والتقوى ولا تعاونوا على الاثم والعدوان ، واتقوا الله ، ان الله شديد العقاب ﴾ المائدة : ٣ واتە : باكىنە و پق و دوژمنایەتیتان بۆ كۆمەلێك كەرىى (مسجد الحرام) يان لیگرتن ، واتان لیئەكات زیادپەوى بكەن لەتۆلە سەندنەوہدا ، وەیارمەتى یەكتر بەدەن لەسەر چاكە و پارێزكارى و یارمەتى یەكتر مەدەن لەسەر گوناھو تاوان ، لەخوا بترسن و پارێزكارین بەراستى خوا سزاكەى سەختە ...

٣ - ﴿ يا ايها الذين امنوا كونوا قوامين لله ، شهداء بالقسط ، ولا يجرمنكم شنان قوم على الا تعدلوا ، اعدلوا هو اقرب للتقوى ، واتقوا الله ، ان الله خبير بما تعملون ﴾ المائدة

: ٨ واتە : ئەى كەسانىك كەبپرواتان هیناوە ، راوەستاوبن لەسەر هەق و شایەتە راستى بەدەن و ، با دوژمنایەتیتان بۆ گەلێك واتان لیئەكات كەدادپەرورنەبن لەگەڵیاندا ، چونكە ئەوہ نزیکە لە پارێزكارى یەوہ ، لەخوا بترسن و پارێزكارین ، خوا ئاگادارە بەكارەكانتان .

٤- ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى﴾ الانعام : ١٥٢ واته : هق وراستی بَلِّين و دادپهروه ربن ، ته نانهت نه گهر نهو هق وتنه له سهر خزم و کهس و کاریشان بکهوئیت .
له هه قدا براکت سهربخه :

به لئى ... پهروه دهى ئيسلامىي توانى نهو نه قام و نه خوینده واراننه که له هوژ و گهل و عه شیره تیاندا توابونه وه ، به جوړیکى نهو توږ پهروه ده بکات که هه میشه هه قبیژبن ، له کاتیکدا که له ناویاندا بابوو (انصر أخاک ظالماً أو مظلوماً) واته : براکت سهربخه و هاوکارى بکه نه گهر سته مکاریت یان سته ملیکراو . تیره و هوژه که یان نهو ونده لاپیروژ بوو کویرانه دواى ده که وتن له هق و له ناهه قدا ، ههروه کو یه کى له شاعیره کانیان ده لئیت :
 وهل أنا الا من غزیه ان غوت
 غویت ، وان ترشد غزیه ارشد

واته : من یه کیکم له تیره ی (غوزیه) نه گهر خوار بروات خوار ده پوم و ، نه گهر راست بپروا راست ده پوم .

پیغه مبهړ ﷺ نهو بیرو بوچوونه ی گوږی و فهرمووی : (براکت سهربخه سته مکار بیټ یان سته م لیکراو) موسلمانان و تیان : نه ی پیغه مبهړی خوا چوون سته مکار بیټ سهری بخه ی ؟ نهویش فهرمووی : نه گهر سته مکار بوو ری لى بگرن نهو سهرخستنه بوى .
 ته نه ی ئیسلام توانى مروّف بگه یه نیتنه نهو پله یه ، که هه میشه هق بلئیت نه گهر زیانى خو ی و که سوکاریشی تیا بیټ ... له ملاو له ولا رهنگه که سینک له کوّمه لگایه کى نه فامیدا شتیکی و ابکات له بهرهر هو یه ک بیټ ، به لام که هه موو خه لکى یان زوربه یان بخرینه سهر نهو ریگایه ، نهو هه رگیز نه بووه و نابیټ ، چونکه (خو خو یی : الانانیه) هیژیکه و له قولایى دهروونى مروّفدا ، وه ته نه ی ئیمان و پروایه ده توانیټ زال بیټ به سهریدا .
 پاش فه تخی خه ییبهړ پیغه مبهړ ﷺ عه بدوللای کوږی ره واحه ی نارد بو لای جوله که کان تا بهروبوومى نه هلی خه ییبهړ بخه ملینیت و له گه لیاندا بیکات به دوو به شه وه به پی لى نهو په یمانه ی که به سته بوویان له گهل پیغه مبهړدا ﷺ .

جوله که کان ویستیان به رتیل بدن به عه بدوللأ تاوه کو له خه ملاندنه که دا کهم دابنیټ و چاوی لى یان بیټ ، نهویش وتی : به خوا لای خو شه ویسترن که سمه وه هاتووم و ، به خوا ئیو ش له لام له مه یمون و به راز خراپترن و زیاتر رقم لیټانه ، به لام دلنیابن ، نه خو شه ویستی هه کم بو نهو ، نه رقه کهم بو ئیوه ، وام لى ناکات دادپهروه نه بم له گه لټاندا

... ئەوانىش وتيان راست دەكەيت ئاسمانەكان و زەوى لەسەر ئەو دادپەرورەرىيە راوەستاون!!

بەئى ... قورئانى پىرۆز بەھۆى پەرورەدە تاقانە بىۋىنەكەيەو ، ھەردەم دەتوانىت خەلكانى دادپەرورە و ھەقىقەت ھەراھەم بەيئىت ... لاپەرە پىرەنگدارەكانى مېژووى ئىسلام بەھەزارەھا رووداوى لەو جۆرەى تۆماركردووە و ، ئەوەش كە تۆمار نەكراوہ لەژمارە نايەت .

زانايان و خواناسان ھەردەم ھەقيان وتووہ بەكار بەدەست و دەسەلاتداران بەبى ترس و مەبەستىشيان تەنھا رەزامەندى خوابووہ .

رۆژىك زانايەك بەخەلىفەى موسلمانان ھارونەرەشىد دەئى :

ئەى ھارون ئەوہ كۆشك وتەلارى ئەوانەى پېيش تۆيە و ئەوەش گۆرەكانيانە ...

ئەى ھارون مردن بەسە كە ئامۆزگارىكاربىت ...

دادپەرورەرى لەقەزادا :

بۇ دادپەرورەرىش لەقەزادا و يەكسانى خەلكى لەبەردەم دادگادا نمونەى زۆرمان ھەيە كە گەورەيى ئەم ئىسلامە دەردەخات ...

دەگىرپنەوہ كە ئىمامى عەلى زىي پۆشەكەى ئى ون دەبىت و دەكەيتە لاي كاپرايەكى جوولەكە ، كاتىك ئىمامى عەلى دەزانىت زىي پۆشەكەى لاي ئەو جوولەكەيەيە شكاتى ئىدەكات ، بەمەرجى ئىمامى عەلى خۆى خەلىفە بوو ، دەيتوانى ھەربى سى و دوو كردن ئى بىسەنىتەوہ ...

لەرۆژى ديارى كراودا ئىمامى عەلى و جوولەكەكە لەبەردەم قازى دا وەستان و ھەريەكە قسەى خۆى كرد ... قازى بەخەلىفەى وت : من دەزانم كە تۆ راست دەكەيت ، بەلام چونكە بەلگەى وات بەدەستەوہنيە و تەنھا ھەسەنى كورپىشت شايتە ، ئەوا بېرىماندا زىي پۆشەكە بۆ جوولەكە كە بىت ...

ئىمامى عەلىش رازى بوو بەبېرىارى دادگا ... ئەم رووداوہ كارى لەجوولەكەكە كرد و وتى : من شايتەى ئەدەم كە ئەمە رەوشتى پىغەمبەرانە و ، ئەم ئاينەش ھەقە و زىي پۆشەكەش ھى ئىمامى عەلىيە ... وە من لەسەر دەستى ئىوہدا موسلمان بوونى خۆم رادەگەيەنم ... اشھد أن لا اله الا الله وأشهد أن محمداً رسول الله ...

پابه‌ند بوون

قورئان دةفه‌رموئیت : ﴿ وما كان لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضى الله ورسوله أمراً أن يكون لهم الخيرة من أمرهم ، ومن يعص الله ورسوله فقد ضلّ ضلالاً مبيناً ﴾ الاحزاب : ۳۶

واته : بۆ هيچ پياوو ئافره‌تيكى بپروادار دروست نيه ، كاتيك خواو پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ي بپريارى شتيك بدهن ، ئه‌وان سهرپشك بن له‌ئه‌نجامداني ئه‌و كارهدا ، چونكه ئه‌وه‌ي سهرپيچي بكات له‌فه‌رماني خوا و پيغه‌مبه‌ره‌كه‌ي ئه‌وه به‌راستي سهرليشيواوه ، سهر ليشيواويكي ئاشكرا ...

پابه‌ند بوون له‌خه‌سله‌تي بپرواداره راستگوكانه ، چونكه هه‌ركه‌س هه‌واو ئاره‌زووي شوئيكه‌وته‌ي به‌رنامه‌ي خوا نه‌بئت ، باوه‌ره‌كه‌ي ته‌واو نيه و كه‌م و كو‌پي تيدايه .

چهند راستى به‌ك كه نه‌بى بيزانين :

۱- هه‌موو كه‌س ئازاده له‌هه‌لبژاردنى ريبازي ژيانى دا ﴿ فمن شاء فليؤمن ومن شاء فليكفر ﴾ الكهف : ۲۹ .

۲- په‌روه‌رديگار م‌رؤفي دروستكردوه و هه‌ر ئه‌و ده‌زانيت چي باشه بۆي له‌دنيا و قيامه‌تدا ﴿ الا يعلم من خلق ، وهو اللطيف الخبير ﴾ الملك : ۱۴ ﴿ انتم اعلم ام الله ﴾ البقرة : ۱۴۰ واته : پي‌يان بلى : ئيوه زاناترن يان خودا ؟ ... يان دةفه‌رموئيت : ﴿ ومن احسن من الله حكماً لقوم يوقنون ﴾ المائدة : ۹۰ ، واته : كي هه‌يه حوكم و ياساكه‌ي له‌خوا چاكتري بئت بۆ بپرواداران .

۳- پابه‌ند نه‌بوون به‌به‌رنامه‌ي خواوه مايه‌ي سه‌رگه‌رداني دنيا و تياچوون و به‌ده‌بختي ئاخيره‌ته ﴿ ومن اعرض عن ذكرى فان له معيشةً ضنكاً ، ونحشره يوم القيامة اعمى ﴾ طه : ۱۲۴ ، واته : هه‌ركه‌س روو له‌به‌رنامه و يادي من وه‌رگيريت ژيانىكي ناره‌حه‌ت و ناخوش و تالى ده‌بئت ، وه له‌قيامه‌تيشدا به‌كوئري هه‌شري ده‌كه‌ين ﴿ قال رب لم حشرتني اعمى وقد كنت بصيراً ، قال كذلك ايتنا فنسيتها وكذلك اليوم تنسى ، وكذلك نجزي من اسرف ولم يؤمن بايات ربه ، ولعذاب الاخرة اشد وابقى ﴾ طه واته : ده‌ئيت : ئه‌ي په‌روه‌رديگار بۆ به‌كوئري هه‌شرت كردم خو من كاتي خو‌ي چاو ساغ و بينا بووم ؟ له‌وه‌لامى دا خوا دةفه‌رموئيت : تو ئابه‌وشيويه بوويت ، كوئير

بوویت له ناستی ثایهت و به لگه کانی ئیمه دا ، کاتیک پیټ راگه یه نرا ، ئیمه ش نه مړو ئاوا
مامه له ی که سیکی له بیرکراوت له گه لدا ده که ین و له سزا و ئازاردا ده هیلرینیته وه .

ئابه وشیویه ، تۆله ده که ینه وه له وکه سه ی که له سنوور ده ترازیټ و باوه پ به ثایهت و
فرمانه کانی په روه ردگاری ناهینیت ، بیگومان سزای قیامهت زور سهخت ترو
به رده و امتره له سزای دنیا ...

٤ - دل ته نها جیگای یه که بهرنامه و ریپازه ﴿ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه﴾
الاحزاب : ٤ واته : خوا دوو دلی نه داوه به که س و هه موو که سیک یه که دلی هیه و
ده بیت خوی یه کلایی بکاته وه ، یان ئیسلام یان نه قامی هه لبرئری ...
پابه ند بوون گرنگه :

١ - پابه ند بوون و گوپرایه لی مایه ی سه رکه و تنه ، موسلمانان له غه زای ئو خوددا
به پابه ند نه بوونیان به فرمانی حه زره ته وه ﴿تیک شکان و په روه ردگار وانه یه کی کرداری
وای دادان که هه رگیز له بیران نه چیته وه و ببیته په ند و عیبه رت بو خویمان و بونه وه کانی
دوای خوشیان﴾ و لقد صدقکم الله و عده اذ تحسونهم باذنه ، حتی اذا فسلتم و تنازعتم فی
الامر و عصیتم من بعد ما اراکم ماتحبون ، منکم من یرید الدنیا و منکم من یرید الآخرة ،
ثم صرفکم عنهم لیبتلیکم و لقد عفا عنکم و الله ذو فضل علی المؤمنین ﴿ال عمران : ١٥٢
واته : سویند بیت ، خوا به لینی خوی بو ئیوه به راستی برده سه ر له سه ره تای جهنگی
ئو خوددا ، هه ر به مؤله ت و یارمه تی ئه و ، دوژمنتان به گیره ینا و تیکتان شکاندن ، هه تا
ئو کاته ی که ساردیی رووی تیگردن و بوو به کی شه تان له سه ر هه ندیک شت و
سه ریچیتان کرد له فرمانی پیغه مبه ر و سه نگه رتان چول کرد ، دوای ئه وه هه ندیک
شتی دنیا یی (غه نیمه تی) پیشاندان که حه زتان لی ده کرد ، هه تانه دنیا ی ده ویت و هه تانه
قیامه تی مه به سته ، له وه ودوا ده سستی ئیوه ی کوټا کرد له دوژمنان ، تا تاقیتان بکاته وه ،
سویند بیت ، به راستی خوا چاو پوшы لیگردن و لیټان خوشبوو ، وه خوا فهزل و ریژی
هیه بو پرواداران .

٢ - پابه ند بوون نیشانه ی راستگوویی به نده یه له به ره و خوا چووندا ، چونکه
باوه رداری ته نها به قسه نابیت و ، کردار ده یسه لمینیت ، قورئان ده فه رمویت ﴿یا ایها
الذین امنوا لم تقولون مافعلون ، کبر مقتاً عند الله أن تقولوا ما لا تفعلون﴾ الصف : ١

واته : ئەى ئەوانەى باوەرپەتەن هەيئەت ، بۆ شەتەك دەلەين كە نايكەن ، گوناھەيكى گەورەيە لای خوا كەسەك شەتەك بۆلەت و نەيكەت ، واتە كردار و گوشتارى يەك نەبن .

پەرەردگار هەميشە بەندەكانى تاقى دەكاتەو ، تا باش و خراپ و راست و ناراست لەيەكترى جىياكتەو ، هەرەك دەفەرەمۆت : ﴿ أَحْسِبِ النَّاسَ أَنْ يَقُولُوا أَمْنًا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ، وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴾ العنكبوت : ١

واتە : ئاىا خەلكى و ايانزانىو ، وازيان لێدەهەيئەت كەبۆين باوەرمان هەيئەت و تاقيناكرێنەو ؟ سوێند بەخوا ئێمە ئەوانەى پێش ئەمانمان تاقىكردۆتەو بەجۆرەها شێو ، تا لەجىهانى واقىدا خوا راستگوێيان و درۆزنەكان دەربخات و بناسرێن .

يان دەفەرەمۆت ﴿ اُولَٰئِكَ يَرْجُونَ أَجْرًا مِنْ رَبِّهِمْ فَهُمْ لَا يَخْشَوْنَ اللَّهَ وَلَا يَحْزَنُونَ وَلَا يَهْتَفِئُونَ بِأَلْفٍ وَلَا بِعَشْرٍ ﴾ التوبة : ١٢٦ ئاىا دوو پووەكان نابین و نازان كە بەراستى ئەوان لەهەموو سائەكدا جارێك يان دووجار تاقیدەكرێنەو ، پىلان و نەخشە و دەستيان ئاشكرا دەبێت ، پاشان تەوبەناكەن و پەشيمان نابنەو و يادەوهرى وەرناگرن و ئەوان بىرناكەنەو ...

خەسلەتەكانى برۆادارى راستەقىنە :

١- وەرگرتنى عەزىمەت و نەگەپان بەدواى پوختەت و مۆلەتدا ، بەتايبەت ئەوانەى كەپێشەوا و سەرەشق بۆ كەسانى دىكە ، ئەوێ سەيرى ژيانى هاوێلانى حەزەت ❀ بكات دەبينێت كە بەدواى روختەتدا نەدەگەپان تا پابەندبوونى تەواويان دەربخەن بۆ ئاينى خوا . يەكێك لەهاوێلان رۆژى جارێك خەتمى قورئانى دەكرد ، حەزەت ❀ فەرمانى پێدا كە بىكات بەمانگى جارێك ، وتى : توانام زياترە ، فەرەمۆى : بەهەفتەى جارێك بۆت ، وتى : توانام زياترە ، فەرەمۆى : باسێ رۆژ جارێك كەمتر نەبۆت ...

(نعمان كوپى مقرر المزنى) والى شارى (كسکر) بوو لەئێران ، زۆر نارەحەت دەبوو بەوێ كەپارە و مالى زەكات دەهاتە لای ، زۆرتكاو پچاى كرد لای عومەرى كورى خەتتاب كەلەكار بەدەستىتى لای ببات و بىكات بەسەر بازىكى سوپاى ئىسلام ، عومەرىش رازى بوو ، وە كردى بەسەر كردهى يەكێك لەسوپاكانى (نەهاوێند) ، كاتێك (نعمان) گەيشتە (نەهاوێند) سەربازەكانى كۆكردەو و پىئى وتن : من دوعايەك دەكەم سوێندتان دەدم بەخوا كە (امین) بکەن بۆم ، خوايە (نعمان) لەرێى خۆتا شەهید بکەیت ... هەموو سوپاكە سەرسام بوون چۆن دوعاى وادەكات ! ئەويش دووبارەى كردهو و

وتى: خۇ من سويندم دان ! ئەوانىش ناچار ھەموو بەيەك دەنگ وتيان : امين ... پاش دەستپيكرىنى جەنگەكە بەماوۋىيەكى كەم(نعمان) شەھىد بوو ، بەئاۋاتى خۇى گەيشت ... كە ئەمەش بەلگەيەكى گەورەيە لەسەر ھىممەت بەرزى و پابەند بوونى ئەو خواپىداۋانە .

۲- گوپرايەلى و ھەرمانبەرى بىراۋەستان و دوو دلى ، ئەنەسى كوپى مالىك دەلىت : (مەى) م دەگپرا بۇ (ئەبى تەلخە) و (ئەبى عوبەيدە) و (ئەبى دوجانە) تا تەواو سەرخۇش بوون ، ئنجا گويم لەبانگەوازيك بوو دەيووت : مەى ياساغ كراۋە ... ھەر لەویدا دەم و دەست و بىراۋەستان ھەموو كوپە مەيەكانمان قلىپ كردهۋە و ھەندىكمان خۇمان شت و ھەندىكىشمان تەنھا دەستنوئىژمان شت ... ئنجا چووين بەرەو مزگەوت ، ھەزرت * ئەو ئايەتەنەى بۇ خويندین كەلەسەر ياساغ كرىنى مەى ھاتبوونە خوارى ... (ئاشكرایە مەى بەچوار قۇناغ ياساغ كراۋ ئەمە دوا قۇناغیان بووہ) ...

۳ - پەپرەۋى كرىن بەبى گەپان بەدۋاى (تساۋىل) و لىكدانەۋەى نادروستدا ، ۋەگپرانەۋەى ھەموو مەسەلەيەك بۇ حوكمى خوا و پىغەمبەر ﷺ فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما شجر بينهم ثم لا يجدون في انفسهم حرجاً مما قضيت ويسلموا تسليماً ﴿ النساء : ۶۰ ۋاتە : سويندبىت بەپەرەردگارت باۋەپران تەواۋ دامەزراۋ نىە ھەتاۋەكو تۇ ئەكەنە ھەكەم و ھەرمانپەروا لەوكىشانەدا كەدىتە رىيان ، پاشان لەدل و دەرونياندا ناپەھەت و بىزارنەبن و بەتەۋاۋى پابەندى ھەرمانت بن .

۴ - بپروادارى راستەقىنە خۇى دەپارىزى لەۋشتانەى كەشوبەى تيايە ، نەباۋەكو توۋشى ھەرام بىت و خۋاى گەورەى لىپرەنجىت ... پىغەمبەر ﷺ دەفەر مويت : (ان الحلال بين وان الحرام بين وبينهما امور مشبهات لا يعلمهن كثير من الناس ، فمن اتقى الشبهات فقد استبرأ لدينه وعرضه ، ومن وقع في الشبهات وقع في الحرام كالراعي يرعى حول الحمى يوشك أن يرتع فيه . ألا وان لكل ملك حمى ، ألا وان حمى الله محارمه ، ألا وان في الجسد مضغة اذا صلحت صلح الجسد كله ، واذا فسدت فسد الجسد كله ألا وهي القلب) مسلم وبخاري . ۋاتە : ھەلال ديار و ئاشكرایە و ھەرامىش بەھەمان شىۋە ، لەنيۋانياندا ھەندى شت ھەن گەلى كەس حوكمەكەيان نازانن ، جا ئەۋەى خۇى بپارىزى لەشتى گومانلىكراۋ ، ئەوا ئايين و نامووسى خۇى لەنەنگ و لەكەدارى دەپارىزى ، بەلام ئەۋەى كە دۋاى شتى گومانلىكراۋ دەكەۋىت و توۋشى ھەرام دەبىت ، ۋەك چۆن شۋان ئەگەر پان لەدەۋرۋەرى پاكىژ و پاۋەند بلەۋەپىنى بەرەبەرە رانەكە لە پاۋەندەكەيش دەلەۋەپى . باش ئاگاداربىن ! كە ھەموو پادشاىەك پاۋەندى تايبەتى خۇى ھەيە ، بزانش

که پاوهندی خواش ئه‌وشتانه‌یه که حهرامی کردوون .باش ئاگاداربین که گولمه‌یه که گوشت هه‌یه له‌ناو جه‌سته‌دا ئه‌گهر باش بوو ئه‌وا هه‌موو جه‌سته‌ش باش ده‌بیئت ، وه ئه‌گهر خراپ بوو ئه‌وا هه‌موو جه‌سته‌ش خراپ ده‌بیئت ، وه بزائن که ئه‌وه‌ش دله ... هه‌روه‌ها حه‌زه‌ت هه‌ده‌رموئیت : (لا یبلغ العبد أن یكون من المتقین حتی یدع مالاً یأس به حذراً لما به یأس) ترمذی /
واته به‌نده‌یه که ناگاته ئه‌وه‌ی ببی به‌یه‌کی له‌پاریزکاران ، هه‌تاوه‌کو واز له‌هه‌ندی شتی په‌وا و حه‌لال نه‌هیننی له‌ترسی ئه‌وه‌ی نه‌باوه‌کو تووشتی شتی ببی که‌ناپه‌واو حهرامه .

گۆرانکاری

ئهم بوونه‌وه‌ره و هه‌رچی تێدایه مولکی خواجه و هه‌ر ئه‌ویش بالاده‌سته ، قورئان هه‌ده‌رموئیت : ﴿ قل اللهم مالك الملك تؤتي الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء ، بيدك الخير ، انك على كل شيء قدير ﴾ ال عمران / ۲۶ واته : بلی خودایه ئه‌ی خاوه‌نی هه‌مو شتی ، مولک و مال و دارایی ده‌ده‌یت به‌هه‌ر که‌سی که‌به‌وه‌یت و ، ده‌سه‌لآت و سه‌روه‌ت و سامان ده‌سینیته‌وه له‌هه‌ر که‌سی که‌به‌وه‌یت ، هه‌ر که‌سی که‌ بوئیت به‌پێز و به‌رز و بڵندی ده‌که‌یت و ، هه‌ر که‌سی که‌ بوئیت به‌پێز و بی‌نرخ و نابوتی ده‌که‌یت ، هه‌رچی خێر و چاکه هه‌یه به‌ده‌ستی تووێه ، به‌راستی توو به‌سه‌ر هه‌موو شتی که‌دا توانا و زالیئت .

جا ئهم گۆرانانه وه‌نه‌بیئت هه‌ر له‌دارایی و پله و پایه‌دا بیئت به‌لکو (تولج الليل في النهار وتولج النهار في الليل ، وتخرج الحي من الميت وتخرج الميت من الحي ، وترزق من تشاء بغير حساب) ال عمران / ۲۷ شه‌و ده‌که‌یت به‌ناو روژداو ، روژ ده‌که‌یت به‌ناو شه‌ودا ، زیندو ده‌ردینیت له‌مردوو ، مردوو ده‌ردینیت له‌زیندوو ، رزق و روژی بی‌ئهن‌دازه ئه‌ده‌یت به‌هه‌ر که‌سی که‌به‌وه‌یت .

ئهو کاته‌ی خوا نیعمه‌ته‌کانی ده‌گریته‌وه !

قورئان هه‌ده‌رموئیت : ﴿ ذلك بان الله لم يك مغيراً نعمه أنعمها على قوم حتى یغیروا ما بأنفسهم ﴾ الانفال : ۵۳ واته : خواناز و نیعمه‌تی که‌بیدات به‌گه‌لێک لای نابات تاوه‌کو ئه‌وان دل و ده‌روونیان نه‌گۆپن ...

کهواته گۆرانی باری ژیان په یوه ندى به ییرو باوه په وه هیه ، خوا کاتیک بارو گوزمرانی خه لکی چاک دهکات که په پرهوی بهرنامه و یاساکه ی بکن .

گۆرین له دله وه دهست پی دهکات :

قورئان ده فرمویت : ﴿ ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم ، واذا اراد الله بقوم سوءً ، فلا مرد له ومالهم من دونه من وال ﴾ الرعد : ۱۱ واته : بیگومان خوا بارودوخی هیچ گه لیک ناگۆریت ، له خوشی یه وه بو ناخوشی ، یان له گرانی وه بو هه رزانی ، یان له زه لیلی وه بو سه ر به رزی ، هه تا هوان شه وی به خو یان ده کریت نه یگۆن و نه یکه ن ، کاتیکیش خوا بیه وی به لایه ک به سه ر هه ر میلله تیکدا به ینیت له سه ره نجامی سه رکه شی و یاخی بوونیاندا ، شه وه هیچ هیژیک ناتوانیت به ری بگریت ، هیچ که سیش ناتوانیت جگه له خوا فریایان بکه ویت و رزگاریان بکات .

حه زه تیش ﴿ ده فرمویت : (ان الله لا ینظر الی صورکم ولا الی اجسامکم ولکن ینظر الی قلوبکم واعمالکم) مسلم / واته : به راستی خوا سه یری لاشه و وینه تان ناکات ، به لکو سه یری دل و کرده وه کانتان دهکات .

سوننه ت و یاسای گۆرین له کاردایه :

قورئان ده فرمویت : ﴿ وان تتولوا یستبدل قوماً غیرکم ثم لا یكونوا امثالکم ﴾ محمد ۲۸ واته : نه گه ر ئیوه پشت هه لکه ن و له بهرنامه ی خوا لابه دن ، شه وا گه لیکی تردینین و ده یخه ی نه جیگاتان که چاک بن و وه ک ئیوه نه بن . پرسیارکرا له حه زه ت ﴿ اُنْهَکْ وَفِیْنا الصّالِحِیْنَ ؟ قَالَ : نَعَمْ اِذَا کَثُرَ الْخَبْثُ ﴾ واته : ئایا له ناو ده چین نه گه ر پیاو چاکمان تیابیت ؟ فره مووی : به لی نه گه ر خراپه زۆر بوو ...

خوا هه مووان به یه که وه له ناو ده بات و دوا یی هه رکه سه و له سه رنیه تی خو ی زیندووی دهکاته وه ...

شه و گۆرانکار بانه ی که نیسلام کردوون :

۱- له سه رچاوه ی وه رگرتندا :

کاتیک ئیسلام هات ، خه لکی دوا ی عورف و عاده ت و هه واو ئاره زوو ، وه رچه و ریبازی باو و با پیران که وتبوون ، قورئان شه و خه لکه ی گێرایه وه سه ر سه رچاوه ی راسته قینه ی وه رگرتن که بهرنامه که ی خوا یه .

بۆنمونه : كاتىك حەزرىت * چو بۆ مەدينە ، بەفەرمانى خوا لە نوێژەكانىدا روويان دەكرده (مسجد الاقصى) ، وە ئەمەش نزيكەى شانزە مانگى خاياند ، پاش ئەوەى گوێرايەلى و پابەندبوونى خوێان سەلماند ، خواى گەورە فەرمانى پيكردن رووبەكەنەو كەعبە (كەدياربوو ئەمەيان زۆر پيخۆش بوو) قورئان دەفەرمويّت ﴿ وما جعلنا القبلۃ التي كنت عليها الا لنعلم من يتبع الرسول ممن ينقلب على عقبيه ﴾ البقرة : ١٤٤ واتە : بۆيە (مسجد الاقصى) مان كرده رووگەتان تا دەربەكەويّت كى دواى پيغەمبەر دەكەويّت و كيئش پاشگەز دەبيتەو ، (ئەمەيان لا قورس بوو ، چونكە كەعبە هەر لەدێر زەمانەو پيرۆز بوولەلايان) ، هەروەك عورف و عادەتيك دەقيان بەكەعبەو گرتبوو ، جاكاتى عورف و عادەتەكەيان لەلايەن خواوە شكينرا و رووى پيكردنە (قدس) زۆر گران بوو لەسەريان ... بەلام چاك تيگەيشتن كەمەسەلەكە هەواو ئارەزووى ئەوان نيه بەلكو خوا فەرمان دەدا و خوشى دەزانيت بۆ چ حيكەمەتيك ئەوكارەدەكات ... دواييش كە موسلمانەكان قالد بوون و دامەزران هەر بەفەرمانى خوا روويان كردهو كەعبەى پيرۆز .

٢ - لەپەيوەندى و دۆستايەتىدا :

كاتىك ئىسلام هات خەلكى سەرگەرمى تايەفەگەرى بوون ، هۆز و عەشرەت تاقە هۆكارى پەيوەندى و دۆستايەتى بوو ... ئىسلام برايهتى ئيمانى هينايە كايەو و دلەكانى يەكخست ﴿ انما المؤمنون اخوة ، فاصلحوا بين أخويكم واتقوا الله ﴾ الحجرات ، واتە : بەراستى بپرواداران براى يەكترين ، جا نيوانى براكانتان چاك بكەن و لەخوا بترسن . ئەم كارە كاريكى مەزن بوو ، بەفەزلى خوا هاتەدى و ئومەتتيكى گەورە و فراوان فەراهم هات ، كە هەموو هۆز و گەل و نەتەوەكان و رەنگە جياجياكان تيايا بوونە برا و هاوکار ، قورئان دەفەرمويّت ﴿ لو أنفقت مافي الارض جميعاً ما الفت بين قلوبهم ولكن الله ألف بينهم ﴾ الانفال : ٦٣ واتە : ئەگەر هەموو مولى دنيات سەرف بكرايە ، نەتەتوانى دلەكانيان يەك بخەيت و هەموويان ئاوا كۆبكەيتەو ، خوا بەفەزلى و ميهربانى خۆى لەسايەى بيروباوەرى بيگەردى ئىسلامدا دلەكانى يەكخستن و كۆى كردنەو .

٣ - لەبىروھۆش و ژيرىدا :

ئايىنى پيرۆزى ئىسلام هەست و هۆش و بىرى خەلكى گۆزى ، يەكيكى وەك عومەرى كۆزى خەتتاب پياويكى توند و تيزى نەفام بوو ، بوو بەوپياو وە دلناسكەى كەشەويك

گوی له قورئان خوینیک بوو که ئایه تی ﴿ ان عذاب ربك لواقع ﴾ ی ده خویند ، به جوړیک دای له دلی و کاری تیکرد که بۇ چهند روژیک له مالمهوه کهوت و خه لک سمر دانیان ده کرد .

ئهو عومهره ی که دهیووت : ئه گهر بهرؤژ بخوم ره عیه ته کهم له دهست ئه دهم و ئه گهر به شهو بخوم و عیبادت نه کهم خوم له دهست ئه دهم .

عه بدوللای کوړی مه سعودیش شوانیکی رهش پیستی هه ژار و لاواز بوو ، کاتی موسلمان بوو ، بووبه پیاوئیک بلیمت و خواناس که هه زرت له بارهیه وه ده فرموی : کی دهیه وی گوی له قورئانیک ته و تازه بیت ، هه وروه چو دابه زیوه ، با گوی له قورئان خویندنی عه بدوللای کوړی مه سعود بگریت ...

له فیهی شدا عه بدوللای کوړی مه سعود بووه قوتا بخانه یه و رولی گرنگی بینی .
پوژیک هه زرت له باره ی لاوازی و باریکی قاچه کانی یه وه فرموی : ئه گهر سه یرتان دی له لاوازی و باریکی قاچه کانی ، ئه وه بزائن له ته رازوی خوادا له قیامه تدا له کیوی ئوحد قورستر و سه نگیتره .

٤ - له دلقایمی و بهرگه گرقتدا :

ئیسلاام شوینکه وتوانی له سه ر دلقایمی و خوږاگری و وره به رزی په روه رده ده کات ، نه ک هه ر پیاو به لکو ئا فره تیش ، نه ک هه ر گه وره به لکو منالیش ...

(خنساء) (صخری برای کوژا له سه رده می نه قامی دا ، ئه وهنده ی بو گریا و ئه وهنده ی بو لاوانده وه ، که به نمونه باس ده کریت ، وه دهیووت ئه گهر شیوه نکهر و کوستکه وتوو زور نه بوونایه له ده ورم له وانه بوو خوم بکوشتایه ...

ئهم ئا فره ته که موسلمان بوو ، هه رچوار کوږه که ی هاندا به ره و شه هیدی و کاتی که له جهنگی که هه رچواریان یه که به دوا ی یه که دا شه هید بوون ، (خنساء) وتی (سوپاس بو ئهو خوا یه ی ریزی لینام به شه هید بوونیان ، داوا ده کهم خوا منیش بگه یه نیت به وان) ... له م سه رده مه ی خو شماندا دایکانی فه له ستین ، زوریان له شه هید بوونی روله کانیاندا سه رخو شی قبولنا کهن و داوا ده کهن پیروز بایان لی بکری و زوریان شیرینی ده به خشنه وه .

٥ - له ره وشت و خوودا : ئاشکرایه ئیسلاام هاتوه ره وشته جوانه کان ته و او بکات و بیانچه سپینی ، هه زرت ده فرمویت : ﴿ انما بعثت لکم مکارم الاخلاق ﴾ مسلم واته : من هه لیز ئیردراوم و نیردراوم بوئه وه ی ره وشته به رزه جوانه کان ته و او بکه م .

ھەرۋەھا دەفەرموئیت : (ان المؤمن ليدرك بحسن خلقه درجة الصائم القائم) ئەبوداود
 واتە : بېرۋادار بەرپەروشتى جوانى دەگاتە پلەي ئەو كەسەي كەبەرۋۇز بەرۋۇزۇ بەشەۋىش
 خەرىكى شەۋنۋىزە ...

ئىسلام گىرنگىدا بەچاكە لەگەل مال و مندال و دايك و باوك و دراوسى و ميوان و
 ... ھتد چاكەيەك كە مەۋف پاداشتەكەي بەچەند قات لاي خوا ۋەردەگىرتەۋە ، تەنانەت
 ھانمان دەدات كە ھىچ چاكەيەك بەكەم نەزانىن ئەگەر زەردەخەنەيەكەش بىت لەپوۋى
 خەلكىدا .. بەكورتى ئىسلام گۇرپانكارى لەسەرتاپاي ژياندا كىردو ، دىنبايەكى تىرى ھىنايە
 ئاراوە كە ئادەمىيەكان خەمى يەكتىرى بخۇن ، ھەزەت ھەفەرموئى (لەئىمە نىيە
 كەسەك كە گۈي نەدات بەكاروبار و ھالى مۇسلمانان) ...

خۇشۋىستىن لەبەرخوا

مامۇستاقا ھەباس سىيسى لەبارەي ئەم فەرموۋدەيە (مثل المؤمنين في توادهم
 وتراحمهم كمثل الجسد الواحد اذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر
 والحمى) و خۇشەۋىستىيەۋە دەئى : ئەۋبى ئاگايىيە كە لاۋانى ئەم سەردەمەي تىيا
 دەژىن ۋاي كىردۈۋە كە سەرچاۋەيەكى گىرنگ لەسەرچاۋەكانى رۇحىيەتى ئىسلاميان ئىۋون
 بىيى ، كەمايەي ھىممەت و ۋرە بەرزىيە بۇ گىرپانەۋەي سەربەرزى مۇسلمانان و
 بوۋژاندەۋەي ژىبارى ئىسلامى . رۇژئاۋاي زۇرزان و فىلېباز و داگىر كەران دەزانن
 كەلەھەموو مەۋقەكەدا غەرىزەي سۆز و خۇشەۋىستى ھەيە ، بۇيە پىش ئەۋەي
 بەخۇشەۋىستى خوا و سۆز بۇ مۇسلمانان پىرېتەۋە ، بە خۇشەۋىستى زايەندى و
 بەدپەروشتى پىرى دىكەنەۋە ...

بۇ ئەمەش ھەموو ھۇكارەكانى راگەياندىن خراۋنەتەكار و بەرنامەي بۇدارىژراۋە ...
 ھەزەدەكەم بزانن كەمن لەھەژدە سالىمدا ھەستەم دىكەد كەبىنباي رۇھىم تەۋاۋ نەبۈۋە و ،
 شتەك ھەيە رىگىرى كامىل بوۋنىيەتى ، كە ئەگەر ئەۋ ناتەۋاۋىيەي نەمىنى زۇر بەختىار و
 شادمان دەبىم ، بەمەۋە دەتلامەۋە بەبى ئەۋەي لاي كەس بىدىركىنم ، تا خۋاي گەۋرە
 بەفەزلى خۋى رىنمايى كىردوم و لەشارى (رشيد) لەسالى ۱۹۳۶دا بۇيەكەمجار مامۇستاي
 پىشەۋا (بەننا) م بىنى و گوئىم ئاۋدرا بەۋتارە شىرىنەكانى لەۋكاتەدا كەتەمەنى بەرپىزبان
 (۳۰) سال دەبوو ...

لەيەكەم چاوپێكەوتنەوه هەستم كرد بۆلاى خۆى رام دەكێشى و ، كانىاوى
خۆشهويستى هەست و سۆزمى ژيانەوه ... پاشان سى شەممان لەوتارى (عاطفە
الثلاثاء) دا هەموو جارىك گەشتىكى پيروۆزى رووى پى دەكردين و لەجيهانىكەوه
دەبيردينە جيهانىكى تر و دلەكانمانى دەبووراندەوه .

گەشتێك بەفەرموودەكاندا :

حەزەرەت * دەفەرموئەت : (١) (والذي نفسي بيده لا تدخلوا الجنة حتى تؤمنوا ، ولا
تؤمنوا حتى تحابوا ، الا ادلكم على شيء اذا فعلتموه تحاببتم ؟ أفشوا السلام بينكم) مسلم .
واتە : بەخوايهى گيانى منى بەدەسته ناچنە بەهەشتەوه تا ئيمان نەهينن ، وه ئيمانيش
ناهينن هەتا يەكتريتان خووش نەوى ، ئايا شتيكتان پى بلىم ئەگەر بىكەن
خۆشهويستيتان لەلا دروست ببى ؟ سەلام لەيەكترى بکەن ...

(٢) (اذا أحب الرجل أخاه فليخبره أنه يحبه) أبوداود / واتە : ئەگەر كەسيك برايهكى
خووش ويست باهەوالى بداتى كە خووشى دەوئەت .

(٣) (أن رجلاً زار أخاً له في قرية أخرى ، فارصد الله له على مدرجته ملكاً فلما أتى
عليه قال : أين تريد ؟ قال : أريد أخاً لي في هذه القرية . قال : هل لك عليه من نعمة
تربها عليه ؟ قال : لا ، غير أنني أحببته في الله تعالى ، قال فإني رسول الله إليك ، أخبرك
بأن الله قد أحبك كما أحببته فيه) مسلم .

واتە : پياوى دەچى بۆ گونديك بۆ ديدەنى برادرهيكى خۆى ، خودا فریشتەيى
دەنيرتە سەر ريگەكەى ، كە دەگاتە لاى پى دەفەرموئەت : بۆ كوى دەچيت ؟ دەلى :
دەچم بۆ لاى برادرهيكم لەم گوندەيه . فریشتەكە دەفەرموئەت : ئايا هيج نيازىكت پى
هەيه ؟ دەلى : نەخیر ، تەنها بۆ ئەوێه كە لەبەر خوا خووشم دەوئەت ، فریشتەكە فەرموى
: دە من فرستادەى خودام ، منى ناردووه بۆ لاى تۆ كە پیت بلىم : كە خوداش توى خووش
دەوئەت چونكە تۆ ئەوت لەبەر خوا خووش دەوئەت .

(٤) ئەبو ئیدريس ئەلخەولانى دەلى ، چوومه مزگەوتى دیمەشق ، پياویكى
روگەشم بينى خەلك لى كۆبووبوونەوه و پرسىاريان لى دەكرد ، پرسىارم كرد كە ئەو
پياوه كى يە وتیان : (معاذ كورى جبل) ه ، بۆ بەيانى زوو چوومه مزگەوت ، لەپيش
مندا لەوى بۆ نوێژى دەكرد ، چاوه پىم كرد تا تەواو بوو ، چوومه بەردەمى و سەلام
ليكرد و وتم : بەخوا من تۆم لەبەر خوا خووش دەوى ، وتى : توخوا ؟ وتم : بەخوا ، وتى :
توخوا ؟ وتم : بەخوا ، ئنجا راى كيشام بۆ لاى خۆى و باوەشى پياكردم و وتى : مژدەت

ئىبى ، من گويم له پيغهمبر بووه دهيفه رموو (خواى گه وره فهرموويه تى : وجبت محبتى للمتحابين في ، والمتجالسين في ، والمتراورين في ، والمتبازلين في) حديث صحيح رواه مالك . واته : خوشه ويستى من پيويست بووه بو ئه مانه : يه كه م بو ئه وانهى له بهرمن يه كترىان خوش دهويست ، دووه م ئه وانهى كه له بهرمن به يه كه وه داده نيشن و كوپر و كو بوونه وه ده به ستى ، سى يه م : ئه وانهى له بهر من سهردانى يه كترى ده كه ن ، چواره م : ئه وانهى له بهرمن يارمه تى يه كتر ده دن و شت به يه كترى ده به خشن .

(٦) مه عاذى كوپى جه بهل ده لى : حه زره ت ده ستى گرتم و فهرمووى : (ئه ي مه عاذ ... به خوا من تو م خوش ده وى ، ئنجا ئاموزگارىت ده كه م ئه ي مه عاذ : له داوى هه موو نويزى بلى : اللهم أعلي على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك) حديث صحيح رواه ابوداود والنسائي .

(٧) (اقربكما من الله تعالى أشدكما حبا لصاحبه) واته : نزى كترىنتان له خواوه و چا كترىنتان ئه وه تانه كه خوشه ويستى زياتره بو برا كه ي .

(٨) حه زره ت ﷺ له گه ل ئه نه سى كورى مالك دا له خه يبه ر ده گه رانه وه ، كه گه يشتنه لاي شاخى (احد) فهرمووى : (هذا جبل يحبنا ونحبه) ئه وه كيويكه ئيمه ي خوش ده وى و ئيمه ش خوشمان ده ويست .

(٩) (من حق المسلم على المسلم خمس : اذا لقيته فسلم عليه ، واذا غاب فتنقده ، واذا مرض فعده ، واذا عطس فحمد الله فشمته ، واذا مات فشيعة) (واذا دعاك فاجبه ، واذا استصحك فانصح له) ... برايه تى موسلمانان و ايان ئى ده كات كه مافه كانى يه كترى بده ن ، كه ئه و مافانه ش برىتين له : ئه گه ر پى ي گه يشت سه لامى ئى بكات ، وه ئه گه ر ديار نه بوو ئه حوالى بپرسيت ، وه ئه گه ر نه خوش بوو سهردانى بكات وه ئه گه ر پزىمى و وتى سوپاس بو خوا پى ي بلى : خوا به حمت پى بكات وه ئه گه ر مرد شوين ته رمه كه ي بكه وى بو گو رستان .. جا ئه گه ر بانگيشى كرد بو سفره و خوان وه لامى بداته وه و بى دلى نه كات ، وه ئه گه ر داواى ئاموزگارى ئى كرد ئاموزگارى بكات . ديساره به مانه هه مووى خوشه ويستى و برايه تى زياتر پهره ده سينى و گه شه ده كات و ده چه سپى ...

(١٠) (ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الايمان / أن يكون الله ورسوله أحب اليه مما سواهما ، وأن يحب المرء لا يحبه الا الله ، وأن يكره أن يعود في الكفر بعد أن أنقذه الله منه كما يكره أن يقذف في النار) بخاري ومسلم

واته : ههركه سى ئهم سى سيفه تهى تىبابى تامى شيرىنى باوه ده چيژنيت ، يه كه م خواو پيغه مبهري له هه موشتيكي تر لا خوشه ويسترىيت ، دووم : ههركه سيكي خوش ويست له بهرخوا خوشى بوييت ، سى يه م : چوون حه ز ناكات بيخه نه ئاگره وه ، ئاواش حه ز نه كات كه جاريكي تر بگه ريته وه سه ر كو فر و بى باوه رى ...

به راستى هه و لدان بو به جى هيئانى ئهم سى خه سلته زور گرنگه تاوه كو تامى شيرىنى ئيمان بچيژن ..

(۱۱) (ما تفرق بين اثنين تحابا في الله الا بذنب قد اقترفه أحدهما) ههردو كه سيك كه له بهرخوا يه كترى خوشويستبى و دوايى له يه كترى جيا بووبه وه هه ر به وى ئه وه وه يه كه يه كيكيان گونا هيكي كردوه ، كه ئه مه ش خراپى وشوومى گونا هو تاوان دمه ده خات ، كه ئه مه يه كيكيانه و نه مانى به ره كه ت و كه مى رۆزى و ژيانى تال ... هتد ، هه موويان سه ره ئه نجامى گونا هه كردن ..

(۱۲) (ان من عباد الله عباداً ليسوا بأنبياء ولا شهداء يغبطهم الانبياء والشهداء لمكانتهم عند الله تعالى . قيل : من هم لعنا نحبه م ؟ قال : هم قوم تحابوا بنور الله من غير أرحام ولا انساب ، وجوههم نور ، على منابر من نور ، لا يخافون اذا خاف الناس ، ولا يحزنون اذا حزن الناس ، ثم قرأ [ألا ان أولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون] يونس : ۶۲ ... النساءى وابن حبان) ...

واته : كه سانى وا هه ن له به نه ده كانى خوا دا كه نه پيغه مبهرن و نه شه هيدن و پيغه مبهران و شه هيدان ئاوات ده خوازن به پله و پايه يان لای خوا ، وترا : كي ن ئه وانه تا خوشمان بوي ن ؟ فه رموى : ئه وانه كه سانى كن كه له بهر خوا يه كترى خوش ده وى به بى ئه وهى خزمایه تى و ناسيا ويان هه بييت ، روويان وهك نوور ئه دره وشيته وه و له سه ر مينبه رى نوورن و ناترسن له وكاتانه ي كه خه لك ده ترسى ، خه م ناخو ن و له وكاته دا كه خه لك خه م ده خو ن ... ئنجا سه زره ت * ئهم ئايه ته ي خو يند (خوشه ويستان و دۆستانى خوا ترسيان له سه ر نيه و خه م ناخو ن) ... به راستى مرؤف سه رسام ده بييت له ها وه لآن كه چه نه ويل بوون به دواى كارى چا كدا و به دواى ناسينى چا كندا ... چه نه خيرا و تيان ئه و پيا و چا كانه كي ن با خوشمان بوي ن ... بو ئه وهى هيچ نه بييت به وهى خوشويستنيانه وه له گه ل ئه واند هه شر بكرين چونكه (المرء مع من أحب) .

(۱۳) (لو أن اثنين تحابا في الله وكان احدهما في المشرق والاخر في المغرب لجمع الله تعالى بينهما يوم القيامة وقال هذا الذي كنت تحبه في) . واته : ئه گه ر دوو كه س

یهکتریان خوشویست له بهرخوا ، یهکیکیان لهروژمهلات و ئهوی تریشیان لهروژئاوا بوو ، خوا کوپان دهکاتهوه لهقیامهتدا بۆ ئهوی بهیهکهوهبن و دهفهرمووی : ئهوهته ئهوه کهسهی کهله بهر من خۆشت دهویست...

چهند وشهیهکی تر له سههه خۆشهویستی :

عومهری کوپی خهتتاب دهفهرمویت : (اذا أصاب احدكم ودا من صاحبه فليتمسك به فقلما يصيب ذلك) واته : ئهگهر کهسیکتان خۆشهویستییهکی چنگ کهوت له براهیهوه بادهستی پیوه بگری و بیپاریزی چونکه خۆشهویستی کهم دهست دهکهویت !

زهیدی کوپی حاریسه وازی له باوک و کهسوکاری هیئا ، وتیان کهس هیه شتی وابکات و بهندیایهتی لاباشترییت له ئازادی و باوک و دایک و کهس و کاری ؟ وتی : به ئی من ئهوهی لهم پیاهوم دیوه وای ئی کردووم نایگۆرپهوه بههیچ شتی...

کاتیکی حهزرت ه کردی به سههه کردی سوپایهکی سیهه زار کهسی و ناردنی بۆ روو به پوو بوونهوی رۆم و شههید بوو ، حهزرت ه له مه دینه به هاوه لانی فهرموو (داوای لیخۆشبوون بکه ن چوه به هه شتهوه به خیرایی و به مه لپه وه)... ئنجا هاته مالیان و ههواله کهی دانی و ، کچی زهیدی بینی ، حهزرت ه زۆر گریا ، سهه دی کوری معاز وتی : ئه ی پیغه مبه ری خوا ... ئه مه چی یه ؟ فهرمووی : (هذا شوق الحبيب الى حبيبته) ...

برایه تی و خۆشهویستی له رابوونی نویدا :

پیشهوا بهننا ده ئیت : (الاخوة في الله أن ترتبط القلوب والارواح برباط العقيدة وهي أوثق الروابط ، والاخوة أخوة الايمان ، والتفرق أخو الكفر ، ولا وحدة بغير حب ، وأقل الحب سلامة الصدر وأعلاه مرتبة الايثار . والاخ الصادق يرى اخوانه أولى بنفسه من نفسه ، لأنه ان لم يكن بهم فلن يكون بغيرهم وهم ان لم يكونوا به كانوا بغيره) وصدق الله العظيم [لو أنفقت مافي الارض جميعاً ما ألفت بين قلوبهم ولكن الله ألف بينهم انه عزيز حكيم] الانفال : ٦٣ [واذكروا نعمت الله عليكم اذ كنتم أعداء فألف بين قلوبكم فأصبحتم بنعمته إخواناً] ال عمران : ١٠٣ .

واته : برایه تی له بهرخوا ئه وهیه که دل هکان و گیانهکان به هو ی یرو باوه پ و عه قیده وه بهیه که وه ببه سترین ، که پته وترین په یوه ندی و پیکه وه بوونه ، برایه تیش برایه تی ئیمان ه و جیا وازی و ته فره قه برای کوفره ، یه کبوونیش به بی خۆشهویستی نابی و ، که مترینی خۆشهویستیش سینه سافی یه و به رزترینیشی ئه وهیه باوی براههت بده ی به سههه خۆتا ... برای راست براهکانی له پیشتر ده زانی له خۆی ، چونکه ئه وه به مانه وه نه بی و هیچ نیه و

له گه‌ل که‌سی‌تردا هیچی بۆ ناکریت ، هه‌رچه‌ند ئه‌وان ئه‌گه‌ر ئه‌میش نه‌بی هه‌ر هه‌ن ...
خوای گه‌وره‌ش ده‌فه‌رموی : ئه‌گه‌رچی مولکی دنیا‌یه سه‌رفی بکه‌یت ناتوانی دله‌کانیان
یه که بکه‌یت و کۆیان بکه‌یت‌ه‌وه ، به‌لام خوا به‌فه‌زلی خو‌ی کۆی کردونه‌ته‌وه و یه‌کی
خستوون ، به‌راستی خوا به‌توانا و کاردرسته ... هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمو‌یت : یادی ناز و
نیعمه‌تی خوا بکه‌ن ئیوه‌ دوژمنی یه‌کتری بوون ، دلی یه‌کخستن و به‌نیعمه‌تی ئه‌و بوونه
برای یه‌کتری .

ئه‌م برایه‌تی‌یه له‌په‌روه‌رده‌ی بریاندایه‌نگی دایه‌وه و نه‌ک هه‌ر له‌بارو زرو‌فی ئاسایی‌دا
به‌لکو له‌ناخو‌شتین کاتدا ، له‌زیندانه‌کاندا و له‌ژێر سزا و ئازاردا برایه‌تی و
خو‌شه‌ویستیان ده‌پاراست ، لایکی مه‌سیحی مارونی له‌روودای قه‌سابخانه‌ی
(لیمان طره) له‌سالی ١٩٥٧دا له‌گه‌ل بریاندایه‌ زینداندایه‌ بوو ، که‌بینی حکومه‌ت (٢٢)
برای به‌ناهه‌ق کو‌شت له‌به‌ندیخانه‌دا ... سو‌یندی خو‌ارد که‌ ئه‌گه‌ر به‌ربوو په‌راویک
له‌وباره‌یه‌وه بنووسی ، کاتیک به‌ربوو په‌راویکی به‌ناوی (ا‌قسمت ا‌ن ا‌روی) نووسی ،
که‌تیا‌ی‌دا باسی برایه‌تی و خو‌شه‌ویستی و هاوکاری بریانی کرد و باسی ئه‌و هه‌موو
سته‌م و سزادانه‌ی کرد که‌ کرابوو به‌ناهه‌ق به‌رامبه‌ریان . که‌به‌راستی ئه‌مه به‌لگه‌یه‌کی
میژوویی که‌سیکی بی‌لایه‌نه ، که‌ هه‌ر مو‌سلمانیش نیه و ئاوا به‌ئینسافه‌وه باس
له‌ئه‌زموونی بریایان و گیان فیداییان ده‌کات .

❁ پیاویکی خواناس که‌ پی‌شت‌هاوه‌لی پی‌شه‌وا به‌ننا‌بوو له‌ (دار العلوم) ، رۆژیک به‌
تو‌په‌ری هات بۆ لای به‌ننا و گله‌یی هه‌بوو له‌سه‌ر جل و به‌رگی که‌شافه‌ی بریایان که‌
پانتۆله‌که‌یان تاسه‌ر ئه‌ژنۆ بوو ... به‌پی‌شه‌وا به‌ننای وت : هه‌سه‌نه‌فه‌نی ... ئه‌ویش وتی :
به‌لی قوربان ...

_من زۆر رقم ئیته ... به‌ننا به‌زه‌رده‌خه‌نه‌وه و زۆر به‌له‌سه‌ر خو‌ویی وتی : به‌خوا من تو‌م
خو‌ش ده‌وی ... پیاوه‌که‌ وتی : من له‌به‌رخوا رقم لیته ... به‌نناش وتی : ئه‌مه‌ش وام
لیده‌کات که‌ زۆر ترم خو‌ش بوی ...

به‌م سنگ فراوانی و رۆحیه‌ته به‌رزه‌وه (به‌ننا) توانی خه‌لکانیکی زۆر له‌مو‌سلمانان به‌
ئاگابه‌ینی و له‌ژێر ناو‌نیشان و چه‌تری‌کدا کۆیان بکاته‌وه بۆ خزمه‌تی ئیسلام .

❁ په‌رسیارکه‌ له‌پی‌شه‌وا به‌ننا ، ئایا تو‌ ده‌وله‌مه‌ندی ؟ وتی : به‌لی من ده‌وله‌مه‌ندم به‌م
دلانه‌ که‌ یه‌کتریان خو‌ش ده‌وی له‌گه‌ل مندا له‌به‌ر خوا ، په‌رسیارکه‌رمکه‌ وتی : من مه‌به‌ستم

لایه نی مادیه ، وتی : بهائی دهوله مەندم چونکه هەرچی له گیرفانی براکاندا یه مولکی دهعهویه .

❖ پێشهوا بهننا دهلی (سفاقل اعداعنا بالحب) ... واته : له گهل دوزمانماندا دهجهنگین بهچهکی خوشهویستی که ئەمەش له بنه پەتدا لهم ئایه تهوه هاتوه که دهفه رمویتی ﴿ومن أحسن قولا ممن دعا الى الله وعمل صالحا وقال انني من المسلمين ، ولايستوي الحسنه ولا السيئه ، ادفع بالتي هي احسن فاذا الذي بينك وبينه عداوة كأنه ولي حميم وما يلقاها الا الذين صبروا وما يلقاها الا ذو حظ عظيم﴾ فصلت : ۳۵ واته : کئی لهوکه سه قسهی جوانتر و بهجی تره که بانگه وازی کردوه بۆلای خوا و کارو کردهوهی چاکیشی ئەنجام داوه و توشیه تی : بهراستی من له ریزی موسلمانانم. بیگومان چاکه و خراپه وهک یهک نین ، تو ئهی بپروادار به جوانترین و چاکترین شیوه بهرەنگاری خراپه ببهروه ، ئەوکاته ئیتر ده بینیت ئەوهی که له نیوان توو ئەودا دوزمانیه تی و ساردیهک هیه ، ده بیته دوستیکی دلسۆز و گیانی به گیانی . جا که سیش ناتوانی به وره فتاره ههستییت جگه له وانهی که ئارامیان گرتوه ، ههروهها که سیش ناتوانیت ههلو یستی وابنوینیت جگه له که سیك نه بیئت که خاوهنی بههره یهکی گه وره بیئت .

بهائی ... ئەم برایه تی و سۆز و خوشهویستی به بۆ هاوسهنگه و هاو خهبات و بۆ هه موو موسلمانان کاریکی وای کرد هەرچی لیان نزیک بیتهوه ، یان له شوینیک له گه لیاندا کو بیتهوه سه رسام بیئت پێیان ، بۆ نموونه :

❖ دکتۆر صلاح خهلیفه :

یهکیک بوو له وچار که سهی که (معید) بوون له ده زگای ئەتۆمی میسری ، له کاتی لێ پێچینه ودا ، سه روکی دادگای عهسکه ری ویستی دکتۆر بخاته باریکه وه دژی برایان قسه بکات ، بۆیه پیی وت : ته حقیقهی له گه لیان کردوی خویندومه ته وه که تو لایکی هه لکه وتوویت و لیکۆلینه وهی زانستی گرنگت هیه له گو فاره زانستی یه کانی جیهاندا ، ههروهها بۆم ده رکوت که تو له (اخوان مسلمین) نیت و له خشته یان بردوی به بی ئەوهی به خۆت بزانی ...

هه مووان چاوپرێی ئەوه یان ده کرد هه رهیچ نه بیئت بۆ خو قوتار کردنیش بیئت بکه ویتته سه رزه نشت و قسه وتن به برایان ، که چی وهک شیر روو به پرویان بووه وه و شتیکی وت که هه رگیز چاوه پرێی شتی وانه بوون ، د . صلاح وتی : پاش ئەوهی هه لس و کهوت و

مامه لاهم کرد له گهل بریاند و زور شتم زانی له باره یانه وه و راستییان تیگه یشتم ، نیست
 من خوُم به یه کی له وان دزمان !!
 خوشویستن و رق لی بوون له بهر خوا :

بروادار خوی له هه موو شتیکی خوشتر دهویت ، قورئان ده فرمویت ﴿ ومن الناس من
 يتخذ من دون الله أندادا يحبونهم كحب الله ، والذين امنوا أشد حبا لله ﴾ البقرة : ۱۶۵ واته
 : هه ندیک کهس هه ن له جیاتی نه وهی خوا بهرست بن ، شتانی تر ده که نه هاو بهش و
 هاو هل بو خوا و خوشیان دهوین وهک خوشه ویستی خوا ، برواداران زور زیاتر له وان
 خویان خوش دهوی ﴿ ولویری الذین ظلموا اذ یرون العذاب ان القوة لله جمیعا و ان الله
 شدید العذاب ﴾ البقرة : ۱۶۵ جا نه وانهی کهسته میان کردوه گهر ده یان زانی نه وکاتهی
 که سزاکه ده بینن و بو یان دمرده که ویت که هه موو هیژ و توانایه که هه رهی خوییه و
 به راستی نه و خوییه ش سزاکه ی توند و به نازاره (هه رگیز وایان نه ده کرد و ری ی راستیان
 ده گرت بهر) ...

له خوشه ویستی خوا وه و له بهر خوا خوشه ویستی هکانی تر دینه کایه وه ، بروادار
 له بهر خوا پیغه مبه ران و بهر نامه کانیانی خوش دهویت ، چه زهت ﴿ ده فرمویت ﴾ (احبوا
 الله لما یغذوکم من نعمه ، و احبونی لحب الله ایای) ترمذی (حسن غریب) . واته :
 خواتان خوش بویت که نه و هه موو ناز و نیعمه تهی داوه پیستان ، وه منتان خوش بویت
 چونکه خوا خوشی دهویم و (منی هه لبراردوه و ناردوومی بوستان) ...

بروادار هه رکه سیکی و هه رشتیکی خوش بویت له بهر خوییه نه که له بهر بهرژه وهندی و
 روپامایی ، وه هه رکه سیکی و هه رشتیکی خوشی رق لی بیت له بهر خوییه و هه واو ئاره زوی
 تیکهل نابیت ، که نه مهش نیشانه ی برواداری ته واوه (من أعطی الله ، ومنع الله ، و احب
 الله ، و ابغض الله ، و انکح الله ، فقد استکمل ایمانه) البیهقی .

روژیک چه زهت ﴿ پرسپاری کرد : ای عری الایمان اوئق ؟ ﴾ (چ قولفیکی ئیماندار
 پتهوترینه ؟) و تیان : نویت ، فرمووی : نویت چاکه ، به لام نه ونیه !

وتیان : چه ج کردن ، فرمووی : چه ج چاکه ، به لام نه ونیه !

وتیان : روژوو ، فرمووی : روژووش چاکه به لام نه ویش نیه !

ئنجا فرمووی : (اوئق عری الایمان ان تحب الله و تبغض الله) واته پتهوترینی

قولفه کانی ئیماندار نه وه یه که خوشویستنت له بهر خوابی و رق لی بوونت له بهر خوابی ...

(ل ۱۸۶ برگی ۳ منهاج التریبه الاسلامیه) بیهقی ریوایه تی کردوه .

ئەوئى كە خوشى نازانى بۇچى رقى لىتە ؟!

لەسەردەمى ھەزەتدا * پىياويك بەلاى كۆمەلىك لەياراندا رۆيشت و سەلامى كرد ،
ئەوانىش وەلامى سەلامەكەيان دايەوہ...كەتپەپرى يەكك وتى : من رقم لەوپپاوەيە لەبەر
خوا ! ئەھلى مەجلىسەكە وتيان : قسەيەكى خراپت كرد ، بەخوا پىي دەلىن !
ئىجا يەككىيان لەخويان نارد ، ئەمەى بەپپاوەكە وت ... ئەويش ھاتە لاى ھەزەت و
شكاتى لىكرد ... ھەزەتیش * ئەوكەسەى كە قسەكەى كردبوو ، بانگى كرد و لىيى
پرسى : تۆشتى وات وتووہ ؟ وتى : بەلى ...

ھەزەت * ھەرمووى : بۇچى رقت لىيەتى ؟ وتى : من دراوسىيم و ئاگام لىيەتى ،
بەخوا نەمديووہ لەفەرزەكان زياتر نويسرى تر بكات ... شكاتكەرەكەش وتى : ئەى
پىغەمبەرى خوا لىي پرسە بزائە نويزەكانم ھىچ دواخستووہ لەكاتى خويان ، يان
بەخراپى دەستنويزم گرتووہ ؟ يان ركوع و سجودم باش نەبردووہ ؟ كەھەزەت لىي
پرسى : كابرا وتى : نەخىر ئەوانەى ھەموو بەباشى ئەنجامداوہ !

ئىجا كابراى خاوەن رق وتى : بەخوا لە رۆژووى رەمەزان كە چاك و خراپ دەيگرى
زياتر نەمديووہ رۆژىك بەرۆژوو بووبى ... خاوەن شكات وتى : ئەى پىغەمبەرى خوا لىي
پىرسە ، بزائە ھەرگىز ديوومى رۆژووہكەم شكاندبى و ھىچ رۆژىكم لىخواردبى ؟ كە
ھەزەت * لىي پرسى ، كابرا وتى : نەخىر نەمديووہ ھىچى لەفەرزەكان خواردبى !

ئىجا وتى : بەخوا ھەرگىز نەمديووہ ھىچى دابى بەھەژارەك ، وە نەمديووہ ھىچى
بەخشىيىت لەرىي خاودا مەگەر ئەو زەكاتەى كەچاك و خراپ ئەيدەن !
پىياوى خاوەن شكات وتى : ئەى پىغەمبەرى خوا لىي پىرسە ، ئايا لەو زەكاتدانەدا
ھىچ كەم و كورپم كردووہ ، يان دوام خستووہ ؟ كەلى پرسى : وتى نەخىر دواى
نەخستووہ !

ھەزەت * كەزائى بەخوپايى رقى لەو موصلمانەيە و خوشى نازانى لەبەرچى رقى
لىيەتى ، پىي ھەرموو : (قم فلعلة خير منك) ھەستە پەنگە ئەو زۆر لەتۆ باشترييت ! (ل
٩٦ فقه الدعوه الميدانى) ئىمام ئەحمەد گىرايەويتىوہ لە (عامرى كورى والت) موہ .
دوعاى ھەزەت * بۇ خوشەويستى :

ھەزەت * فىرمان دەكات كە وەك خوى بپارپىنەوہ ، كە خوا خوشەويستى خويما
بداتى و خوشەويستى ئەو كارانەش كە دەمانگەيەنىت بەخوشەويستى ئەو ،

وہ خوشہ ویستی ھموو ئەوانەى كە خوشویستنه كەیان لەلای خوا سوودی دەبیئت بۆمان ، ھەروەك دەفەرمویت (اللهم اني أسالك حبك وحب من يحبك والعمل الذي يبلغني حبك ، اللهم اجعل حبك أحب الى من نفسي وأهلي ومن الماء البارد) ھەروەھا (اللهم ارزقني حبك وحب من ينفعني حبه عندك) ترمذی .
 ھموونەيەك ئە خوشە ویستی ھاوہێك بۆ ھەزەرت :

رۆژێك ھاوہێك كەناوی (جریر) بوو ھات بۆ مەجلیسی پیغەمبەر ﷺ ، لەبەرئەوہی جیگا نەبوو لەناو دەرگا كەدا ویستی دانیشی ، ھەزەرتیش ﷺ جلیكی خۆی بۆ ھەڵدا كەلەسەری دانیشی ، ئەویش جەلەكەى گرت و ماچی كرد و رازی نەبوو لەسەری دانیشی و وتی : ئەى پیغەمبەرئى خوا ﷺ چۆن من لەسەر جلی تۆ دادە نیشم !! خوا رێزت ئى بگرتت وەك رێزت لەمن گرت .

بەئى ھاوہێك ئەو نەندەیان ھەزەرت ﷺ خوش دەویست و ئەو نەندەش شەرمیان ئى دەكرد چاویان تێر نەدەبوو لەسەیركردنى بۆیە ئەگەر لێت بپرسینایە كەوہسفی رەنگ و رووی ھەزەرت بكەن ﷺ ، زۆریان نەیان دەتوانى یان تەنھا دەیان وت : رووی نورینی وەك مانگی چوار دەدرەوشایەوہ ...

رێزدار و بی رێز

خوای گەورە كە (ذوالجلال والاکرام) ھ رێزى لەنەوہى ئادەم گرتووە ، ھەروەك دەفەرمویت ﴿ ولقد کرما بني ادم وحملناهم في البر والبحر ورزقناهم من الطيبات وفضلناهم على كثير ممن خلقنا تفضيلا ﴾ الاسراء : ٧٠ واتە : سوێند بەخوا ، بەراستی ئێمە رێزمان لەنەوہى ئادەم گرتووە و بەسەر و شکانى و دەریادا بەجۆرەھا ھۆکارى گواستەنەوہ ھەلمان گرتوون و لەرزق و رۆزى پوخت و چاکى جۆراو جۆر بەھرەوەرمان کردوون ... بەراستی ئێمە رێزى زیادەى ئەوانمان داوە بەسەر زۆربەى ئەو بەدیھێنراوانەدا كە دروستمان کردوون ، (لەھەموو روویەكەوہ ، تا قەدرورێزى خۆیان بزانن)

خوای گەورە قورئانی بەرپێز و پایەبەرزى ناردووە ﴿ في صحف مكرمة ، مرفوعة مطهرة ﴾ كەلەچەندىن لاپەرەى بەرپێز و پیرۆزدا ھەلگیراوە و لە (لوح المحفوظ) دایە ، كە بەرز و پاك و بلندوخاویئن ، ﴿ بايدي سفرۃ كرام بررة ﴾ بەدەستى فریشتەكانەوہ كە

بهريز و خواناس و ملکه چ و فرمانبردارن ... وه بهوی جوبرائیلی بهريز و (ئهمین) هوه
نارودوویه تی بو پیغه مبهری بهريز و پایه بهرز تاوه کو مروقیکی بهريز پایه بهرز
پهروه ده بکات و له ژياندا رۆلی چاکی خوی بیینی ..

بهريز و گه وهی حه زهت :

له باسی گه وهی و بهريز و پایه داری حه زهتدا ده چینه خزمهت مه وهی
خواناسی خۆمان ، که له چهن دپړ هۆنراوه یه کدا له عه قیده ی مرضیه که ی دا ده لی :
چ فه ضلیکه حق ، داگییه بهم خاکه ؟

ئه صله بو ئه م گشت ، گه وهری پاکه !

ئاسمان له روتبه ی عولی چی که م بوو ؟

نه بوو به مه دفه ن بو عیسا ، ئه م بوو !

واته : ئه مه چ به هره و گه وهرییه که خوا داویه به خاکی ئه م زه وییه که بنه رته بو ئه م
گشت گه وهری پاکي پیغه مبه رانه ، ئی پیدای ئه بن و بۆیشی ئه گه پێنه وه ، ئاسمان به و
هموو به رزییه و چی ئی که م بوو ، نه بوو به ئارامگای عیسا ئه م زه وییه بوو به ئارامگای
که له نزیک قیامهتدا داده به رزیته وه و له سه ر زه وی ده مریت و له خاکه که ی دا ده نێژریت ،
(له لای قه بره که ی پیغه مبه ره وه) .

فه له ک نه قشی پی ی دی له زه میندا

خوینی گرینی هات وه پووی بریندا

چاوگه ی چاوگه ی لیل و حه سه رته مند

(لیتنی کنت ترابا) ی ده خۆند !

واته : ئاسمان جی پی ی حه زه تی دی له سه ر زه وی گریان ی به رووی بریندا هاته
خواره وه و فرمی سکی سه ر برینیش گه ئی به ئازار و سویه و له به ر زۆری گریان چاوگه ی
چاوی لیل و ، دلی په رداخ و ناسۆر بوو ، بۆیه ئاسمان هه ر (لیتنی کنت ترابا) ی
ده خویند و ئاواتی به زه وی ئه خواست و له دلی خوی دا ئه یووت :

هه رچی ریفه عت و عیزز و هه ستی وی

فیدای نه بوونی و خواری و په ستی وی

واته : هه رچی به رزی و ده سه لات هه یه (که من هه مه) ببی به قوربانی نزمی و بیچاره یی
و نه بوونی یه ک که زه وی هه یه تی .

حەق رەحمى ئاورد بەو سۆز و تاودا
 دەقىقى پەردەى لابرڧ لەناودا
 سورمەى گەردى پىئى كىشاوہ چاودا
 بەوچاوى پىر ئىش دوورى و بىخاودا
 ئىشى چاوى چوو نەختى پىر خەبوو
 لەحىكمەت مىعراج ئەو يەككى ئەو بوو

واتە : خوا بەزەيى ھاتەوہ بەو سۆز و دلگەرمى يەى ئاسماندا و ماوہ يەكى كەم
 پەردەى لابرڧ لەنىواندا و ، كلى گەردى پىئى پىغەمبەرى ھىنا بەچاوى دا و ئەوچاوہ پىر
 لەسوو بىخەوى ئاسمان لەگل كەوت و تىر خەبوو ، بەلى يەكى لەحىكمەتەكانى
 (مىعراج) وچوونى ھەزەت بو ئاسمان ئەمە بوو ...

ھەزاران رەحمەت لەگۆرپى مەولەوى بىت ، چەند جوان بەچەند دىر ھۆنراوہ يەك
 ئەسپى خەيالى تاوداوہ و لەباسى مىعراجەوہ دەچىتە سەرباسى پاىە بەرزى و رىزدارى
 سەردارى پىغەمبەران (ھەزاران ھەزار درودوسلاوى لەسەر بىت) .

(ھەلبەردە يەك لەعەقىدەى مرضىيە مەولەوى) بابە عەلى شىخ عومەر قەرەداغى

رىزگرتنى ئىسلام لەعەقلى مرؤف :

بەئىرى و عاقلى ، مرؤف تەكلىفى دەكەوئتە سەر ، وە ئىسلام كە (مەى) ھەرام
 كىردووە بىجگە لەزىانە زۆرەكانى ، ئاگا لەخۆنەمان و لەدەستدانى عەقلىش مەسەلە يەكە
 رەچاوكراوہ ، كە ئىسلام ھەرگىز پىئى رازى نىيە و بەسەرچاوہى ھەموو خراپى يەكانى دا
 ئەنى (ام الخبائث) ...

ئىسلام دەيەوئت بەبەلگە روون و ئاشكرا زۆرەكانى قەناعت و دۇنيايى بو ئادەمىزاد
 دروست بكات ...

ئايىنى پىرۆزى ئىسلام كە دانوستان دەكات رىز لەعەقلى بەرامبەر دەگىرت بۆيە
 دەفەرموئت ، ئىوہ بەلگەكانتەن بھىنن ﴿ قل هاتوا برهانكم ان كنتم صادقين ﴾ البقرة: ١١١
 جا ﴿ وانا اواياكم لعلى هدى او في ضلال مبين ﴾ السبا : ٢٤ ، ئىمەيان ئىوہ لەسەر
 رىئى راست و ھىدايەتەن يان لەگومرايى و سەرلىشوايى و ئاشكرادايى .

ئىمە ئەو ھەندە بەلگە و بورھانمان لامەبەستە ، ئەگەر توانىتان بىھىنن ، ئىمە بى
 دەمارگىرى دواتان دەكەوين ﴿ قل ان كان للرحمن ولد فانا اول العابدين ﴾ الزخرف : ٨١

واته : پىيان بلى (ئەي مەممەد) ئەگەر خىلى مېھرىبان كۆپى بىۋايە (بەبەلگە و بورھان بۇمان بىسەلمىنرايە) ئەۋا مەن يەكەم كەس دەبووم لەۋكەسانەي كەلگەچ دەبووم ! ﴿سبحان رب السماوات والارض رب العرش عما يصنعون﴾ الزخرف : ۸۲ واتە : پاكى و بىگەردى بۇ پەرۋەردىگارى ئاسمانەكان و زەۋى ، بۇ پەرۋەردىگارى عەرش ، دەرپارەي ئەۋ گۇفتارە ئاقۇلاۋ بى سەروپنانەي كە نەفامان بۇ خىلى ھەلدەبەستى .

كاتىك كە ئىبراھىمى كۆپى ھەزرىت ۋەفاتى كىر خۇرگىرا ، ھەندىك دەيانويىست بلىن لەبەرمەردى ئىبراھىم خۇرگىراۋە ، ھەزرىت ﷺ ئەمەي بۇ راستكردنەۋە ۋە فرمۇي : خۇرۋمانگ دۈۋ بەلگە و نىشانە و دروستكراۋى خان ، نە بۇ لەدايك بوۋى كەس و نە بۇ مەردى كەس ناگىرەن ... كە بەراستى ئەمەش گەۋرەترىن ئازادكردنە بۇ عەقلى مەۋف كە نەبى بەبەندەي دارۋ بەرد و دياردە سىروشتىكەكان .

قورئانىش دەفرمۇيت : ﴿ومن آياته الليل والنهار والشمس والقمر ، لا تسجدوا للشمس ولا للقمر واسجدوا لله الذي خلقهن ان كنتم اياه تعبدون﴾ فصلت : ۳۷

واتە : لەنىشانە و بەلگەكانى دەسەلاتى پەرۋەردىگار شەۋو رۇۋو خۇر و مانگە ، ھەرگىز كېرەنۈش بۇ خۇرپان مانگ مەبەن ، بەلكو كېرەنۈش تەنھا بۇ ئەۋ خىايە بىەن كە دروستى كىردۈن (واتە خۇر و مانگى زۆرى دروست كىردۈۋە كە ئەمەش موعجىزەيەكى قورئانە ئەگىنا (مەھمەد) ﷺ چۈۋزانى خۇر و مانگى تر ھەيە ، ئەگەر ھەر مەبەست ئەۋ خۇر و مانگە بىنراۋە بۋايە دەبۋايە بفرمۇي (خلىقھما) ، ئەگەر ئىۋە خۇتان بەبەندەي راستەقىنەي ئەۋ دەزانن و ھەر ئەۋ دەپەرستى .

مەۋقى رىۋدار :

ۋىتان خىلى گەۋرە قورئانىكى بەرز و پىرۋز و بەرپىزى بەجۈرەئىلى ئەمىن و بەرپىزدا نارد بۇ ھەزرىتى (مەھمەد) ﷺ كە پايدەدارترىن و بەرپىزترىن ئادەمىزادە ، بۇ ئەۋەي كەخەلگى پەرۋەردەبكات لەسەر رىۋدارى و پايدەبەرزى ، ھەرەك چۈن لەچاكتىن شىۋە (احسن التقويم) دا دروستى كىردۈن دانەبەزىنە (اسفل السافلىن) ھەرەك دەفرمۇيت ﴿لقد خلقنا الانسان في احسن التقويم ، ثم رددناه اسفل السافلىن ، الا الذين امنوا وعملوا الصالحات فلهم اجر غير ممنون﴾ التين : ۶

واتە : بەراستى ئىمە ئادەمىزادەمان دروست كىر لەجۋاتىن و رىك و پىك تىن شىۋازدا ، ئەگەر رىۋبازى خىلى نەگىتەبەر ئەۋا بەرۋە نىزمىن پىلەي ئادەمىتى و سەختىن

شوئینی دۆزەخ دەجیّت . ئەوانەشی کە باوەریان هێناوە و کاروکردهوهی چاکیان ئەنجام داوە پاداشتی هەمیشە و نەپراوەیان بۆ ئامادهیه .

ریزرداری راسته‌قینه ئەوهیه که خوا ریزت بگری ، بوونی مال و سامان و نەبوونی نیشانهی ریزداری و بی‌ریزی نیه ، قورئان لەم باره‌یه‌وه ده‌فهرمویت ﴿فاما الانسان اذا ما ابتلاه ربه فاكرمه ونعمه فيقول ربي اكرمن ، واما اذا ما ابتلاه فقد رزقه فيقول ربي اهانن ، كلا ...﴾ الفجر / واته : كاتێك ئاده‌میزاد له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاریه‌وه تاقی ده‌کریته‌وه ، ریزی ئی ده‌نیّت و ناز و نیعمه‌تی به‌سه‌ردا ده‌ریژیت ، ده‌لیّت : به‌خوا وادیاره په‌روه‌ردگارم خوشی ده‌ویم و ریزم هه‌یه لای ... کاتیکیش تاقی ده‌کاته‌وه و رزق و رۆزی که‌می پێده‌به‌خشیت و ئی ده‌گریته‌وه ده‌لیّت : وادیاره په‌روه‌ردگارم منی خوش ناویت و رقی لیمه و ریسوای کردووم ... نه‌خێر ئه‌و شتانه هه‌چی وانیه ، نه‌به‌خشین مانای ریزو قه‌دره ، نه‌لی‌گریته‌وه مانای بی‌ریزی و بی‌قه‌دریه ... جا که‌باس باسی ریزگریته ، با(گله‌یه‌که) له‌ئێوه بکه‌ین ، ئە‌ی ئێوه بۆ ریز له‌مندالی بی‌باوک ناگرن ، بۆهانی یه‌کتری ناده‌ن خواردن بده‌ن به‌هه‌ژاران ﴿بل لا تکرمون الیتیم و لاتحاضون علی طعام المسکین﴾ به‌ئێ ... ریزگریتن له‌هه‌تیوو لا‌کرده‌وه ئی پاداشتی گه‌وره‌ی هه‌یه ، ئە‌گه‌ر ده‌ست به‌ینی به‌سه‌ری دا به‌سوژ و میهره‌بانی‌یه‌وه ، به‌قه‌در مووی سه‌ری خیرت بۆ ده‌نوسری و ، ئە‌گه‌ر ژیا‌نی بۆ دا‌ین بکه‌ی له‌گه‌ڵ هه‌زه‌تدا ﴿حشر ده‌کری ئی له‌قیامه‌تدا ...﴾

هه‌ندی ئە‌وانه‌ی که پێویسته ریزیان ئی بگری :

۱- ریزگریتن له‌حه‌زه‌ت ﴿و فهرمووده‌کانی :

﴿انا ارسلناک شاهداً ومبشراً ونذیرا ، لتؤمنوا بالله ورسوله وتعزروه وتوقروه وتسبحوه بكرة وأصيلاً﴾ الفتح : ۹ واته : ئیمه تۆمان ره‌وانه کردووه ئە‌ی محمد ﴿که‌شایه‌ت و مژده‌ده‌ر و به‌ئاگاهینه‌ربیت بۆ گرو‌ی ئاده‌میزاد . بۆ ئە‌وه‌ی ئێوه باوه‌په‌ی‌نین به‌خوا و پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی و پشتیوانی له‌پێغه‌مبه‌ر بکه‌ن و ریزی شایسته‌ی خو‌ی ئی بگرن و ته‌سبیحات و ستایشی خوا بکه‌ن له‌به‌ره‌به‌یان و عه‌سراندا .

هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿لاتجعلوا دعاء الرسول بینکم کدعاء بعضکم بعضاً ، قد یعلم الله الذین یتسللون منکم لواداً ، فلیحذر الذین یخالفون عن أمره أن تصیبهم فتنة أو یصیبهم عذاب أليم﴾ النور : ۶۳ واته : نه‌که‌ن بانگی پێغه‌مبه‌ر بکه‌ن ، وه‌ک ئە‌وه‌ی یه‌کتری بانگ ده‌که‌ن (چونکه ده‌بیّت ریز و قه‌دری پێغه‌مبه‌ر ﴿تایبه‌تی بیّت) ، بی‌گومان خوا ده‌زانیت به‌وانه‌ی که‌خو‌یان ده‌زنه‌وه له‌کار و فرمان ، ده‌با ئە‌وانه‌ی که‌سه‌رپێچی له‌فرمانی ده‌که‌ن

بترسن له وهی که تووشی تاقیکردنه وهیهکی سهخت ، یان تووشی سزایهکی به ئیش و نازارین .

له سووره تی (الحجرات) یشدا ده فهرموی ﴿یا ایها الذین امنوا لا تقدموا بین یدی الله ورسوله ، واتقوا الله ان الله سمیع علیم ، یا ایها الذین امنوا لا ترفعوا أصواتکم فوق صوت النبی ولا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض أن تحبط أعمالکم وأنتم لا تشعرون ، إن الذین یَغْضُونَ أصواتهم عند رسول الله أولئک الذین امتحن الله قلوبهم للتقوی ، لهم مغفرة وأجر عظیم ، ان الذین ینادونک من وراء الحجرات أكثرهم لا یعقلون﴾ الحجرات : ٤ واته : ئهی ئه وه که سانهی باوه پرتان هیئاوه له پریار و پیئشخیار دا پیئش پیغه مبهری خوا مه که ون ، له خوا بترسن و پاریزکارین ، چونکه به راستی خوا بیسه ره به گوفتارتان و زانایه به نیاز و نهینییه کانتان .

ئهی ئه وانیهی باوه پرتان هیئاوه ، دهنگتان به سه ره دهنگی پیغه مبهردا ﴿به رزمه که نه وه له کاتی قسه کردندا ، ههروهک چون قسه له گهل یه کتری دا ده کهن ، نه وه کو به وه دهنگ به رزکردنه وه یه تان خوالیئان بره نجی و کرده وه کانتان پووچهل ببیته وه و ههستیخی پی نه کهن .

به راستی ئه وانیهی به دهنگی نزم له خزمهت چه زه تدا ﴿قسه ده کهن ، ئه وانیه ئه وه که سانهن که خوای گه وه دله کانیانی زاخاوداوه بۆ ته قوا و خواناسین ، ئه وانیه لیخوئشبوون و پاداشتی گه وه ئاماده یه بۆیان .

به راستی ئه وانیهی له دهره وهی ژووره کانه وه بانگت لی ده کهن ، ئه وانیه ژۆربه یان نه فامن و ژیری وه رناگرن ﴿ولو أنهم صبروا حتی تخرج الیهم لکان خیراً لهم والله غفور رحیم﴾ خو ئه گهر ئه وانیه خوگر بوونایه ، ههتا ده چوو یته دهره وه بۆلایان ، نه وه چاکتر بوو بۆیان ، خوا لیخوئشبوو میهره بانه ... له ئه نجامی ئه م رینمایییانه وه هاوه لآن تادوا پله ریزیان له چه زهت ﴿ده گرت و به دهنگی نزم و له سه ره خو قسه یان له گه لدا ده کرد و له خزمهتیا بی دهنگ داده نیشتن ، ههروهک ئه وهی که بالنده به سه ره سهریانه وه بیئت و نه یانه وی بفریئت له سه ریان ...

ژۆریان که چه زهت ﴿وتاری بۆده دان ، له گهل ئه وه دا که سه ریان داخستبوو هون هون فرمیسک به چاویاندا ده هاته خواری!! ههزاران ره حمهت و میهره بانی خوا به رژی به سه ریاندا ...

هه‌میشه‌هه‌زیان ده‌کرد شتی بکه‌ن ، یان شتی ببی ، که‌مایه‌ی دلخووشی ئه‌وبیت ، کاتی که باوکی هه‌زهرتی ئه‌بویه‌کر موسلمان بوو ، ئه‌بویه‌کر فهرمووی : هه‌زم ده‌کرد له‌جیات ی باوکه‌م ، مامی پیغه‌مبه‌ر * موسلمان ببوایه ، چونکه ئه‌وه زیاتر چاوی هه‌زهرتی پی‌پوون ده‌بووه و ، مایه‌ی دلخووشی ئه‌بوو بو‌ی .

ئاشکراشه که دوا‌ی کۆچی هه‌زهرت * ریزگرتن پیویسته له‌فهرمووده‌کانی ، هه‌روه‌ها سه‌له‌وات و سه‌لام ، له‌دوا‌ی ناوه‌یانی ...

زانا پایه به‌رزه‌خواناسه‌کانی ئه‌م ئوممه‌ته ، زۆریان به‌بی ده‌ستنوێژ ، یان به‌پیوه ، یان به‌پێگاوه فهرمایشتی هه‌زهرتیان نه‌گێراوه‌ته‌وه ، دیاره ئه‌مه‌ش ریز و ئه‌مه‌کداری یه‌ بو ئه‌و محه‌مه‌ده‌ی که‌جاریکی‌تر هیچ دایکێک وینه‌ی ئه‌وی نابیت ...

۲ - ریزگرتن له‌دایک و باوک :

ئایینی پیروزی ئیسلام گرنگی زۆری به‌دایک و باوک داوه ، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر کافریش بن پیویسته هه‌زهرتیان بکری و ریزیان ئی بگیرێ و ئاخ و ئوخ نه‌کری‌ت له‌ ده‌ستیان ﴿ ولا نقل لهما اف ولا تنهرهما وقل لهما قولاً معروفا ﴾ الاسراء : ۲۳ (له‌زنجیره‌ی له‌هه‌زهرت قورئاندا چه‌ند جار باس‌مان کردوه) .

۳ - ریزی پیرو مه‌شه‌خه‌لداری قورئان و فهرمان‌په‌وا‌ی دادپه‌روه‌ر :

هه‌زهرت ده‌فهرمویت : ﴿ ان من اجل الله تعالى اکرام ذي الشیبة المسلم وحامل القرآن غیر الغالی فیہ والجافی عنه ، واکرام ذي السلطان المقسط ﴾ (ئه‌بو‌داود ، حدیث حسن) ل ۱۴۴ ریاض الصالحین . واته : ریزگرتنه له‌فهرمان و به‌رنامه‌ی خوا ، ئه‌گه‌ر ریز له‌موسلمانێ به‌ته‌مه‌ن بگیرێ و ، ریز له‌مه‌شه‌خه‌لداری قورئان بگیرێ که‌نه‌زیاده‌په‌وی تیا‌ده‌کا و نه‌فهرامووشی ده‌کات ، وه ریز له‌فهرمان‌په‌وا‌ی دادپه‌روه‌ر بگیرێ ...

هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿ لیس منا من لم یرحم صغیرنا ویرف شرف کبیرنا ﴾ ترمذی (حسن صحیح) واته : له‌ئێمه‌ نیه که‌سیک به‌زه‌یی به‌بجووکدا نه‌یه‌ته‌وه و ریزی گه‌وره‌مان نه‌گرت ... هه‌روه‌ها ده‌فهرمویت ﴿ ما أکرم شاب شیخاً لسنه الا قیض الله له من یکرمه عند سنه ﴾ ترمذی (ل ۱۹۲ ریاض الصالحین) .

واته : هه‌ر لاویک ریزی پیری بگری‌ت ، له‌به‌رپیری یه‌که‌ی ، خوا‌ی گه‌وره یه‌کیکی بو ده‌نی‌ری که‌له‌پیری ئه‌میشدا ریزی ئی بگیرێ ، خوا هه‌ر له‌دنیا‌دا هه‌قی بو ده‌کاته‌وه .

حهزرت * دهفرمویت : ﴿ من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فلا يؤذ جاره ، ومن كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه ﴾ واته : ههركهس باوهپی بهخوا و بهرۆژی دواپی ههیه با نازاری دراوسی نهدات ، وه ههركهس باوهپی بهخوا و بهرۆژی دواپی ههیه باریز له میوانی بگریت .

٥ - ریزگرتن له نهندامهکانی لهش

برواناکم له هیچ بهرنامه و پهپهروو پرۆگرامیکی ئهم دنیا بهدا ، وتهیهکی جوانی وهك ئهم وتهیهی حهزرت * ههپیٹ ، کاتیک هاوهلیک هات و وتی : ئه ی پیغه مبهری خوا سهرو قژم زۆره ، ئایا خزمهتی بکهه و بیشۆم و دایبهینم قهیناکه؟! ئه ویش فهرمووی (بل اکرمها) ... نهك ههه ئه وهنده به لکو ریزی قژت بگره ...

ئای ئهم ئیسلامه چهنده ناوازه و بهرزه ، له کویدا ههیه ریزگرتن له نهندامهکانی لهش و له قژ ...

ئاشکرایه له شهر عدا رهوانیه کهسیک لایهکی له بهرسی بهربیت و لایهکی له بهر ههتاو ، یان دهبی به تهواوی بچیت بهر سیبه یان ئه گهر ناگونجی باله بهر ههتاو بیٹ !
ژنیک نه زری کردبوو قسه نه کات و له بهر ههتاو بیٹ ، که حهزرت * به مهی زانی فهرمووی : با قسه بکات و بچیت بهر سیبه ، خواشتی وای ناویت ...
به ریزترین کهس لای خوا :

قورئانی پیروژ دهفرمویت : ﴿ یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی وجعلناکم شعوباً و قبائل لتعارفوا ، ان اکرمکم عند الله اتقاکم ، ان الله علیم خبیر ﴾ الحجرات : ١٣
واته : خه لکینه ئیمه ئیوه مان له نیرو و مییه که دروست کردووه ، وه کردوومانن به چهنده ها گهل و تیره و هوژی جوژ به جوژ ، تا یه کتر بناسن و په یوه ندیتان خوشبیٹ به یه که وه ... به راستی به ریزترینتان لای خوا ئه که سانهیه ، که زۆر تر پاریزکارن ، بیگومان خوا زانا و ئاگاداره به هه میوان ...

دیاره ههركهس خوا به ریزی بکات ئه وه ریزداره و ههركهسهش خوا ریسوای بکات ئه وه ریسوای راسته قینهیه و کهس ناتوانیٹ فریای بکهویت ، قورئان دهفرمویت ﴿ الم تر أن الله یسجد له من فی السماوات ومن فی الارض والشمس والقمر والنجوم والجبال والشجر والدواب وكثیر من الناس وكثیر حق علیه العذاب ، ومن یهن الله فما له من مكرم ان الله یفعل ما یشاء ﴾

واته : ئايا نه تېښيووه و نه تېښتووه که به راستی هرکس و هرچی هیه له ناسمانه کان و زه ویدا سوچه بو خوا ده بن ، هروها خوړ و مانگ و ئه ستیره و چیاکان و درخت و مالآت و زوړیک له خه لکی ، زوړیکیش خوئی شایسته ی سزاو توله کړدوه ، ئه وهی خوا قه در و ریژی بشکینیت و ریسوای بکات ، ئه وه هیچ ریژلینه ریکی نیه ، به راستی خوا ئه وهی بیه وی ده یکات .

بروادار ریژ له خوئی ده گریټ :

بروادار به هوئی برواکه یه وه ، پایه به رز و به ریژه ، هرچند له هه موو سرده میکا ده فام و سته مکاران هه رده بن که د ژایه تی بکه و تانه و ته شیری لی بدن ، بویه ریژ له خوئی ده گری و دانابه زی ، قورئان ئاماره بهم رهو شته ده کات و ده فهرمویت : ﴿ و عباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا و اذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما ﴾ الفرقان : ۶۳ واته : بنده کانی خوی میهره بان ئه وکه سانه ن که زوړ به هیمنی و سه لاری به سه رزه ویدا ده پوړن ، کاتیکیش نه فامان به قسه ی ناخو ش به رهن گاریان ده بن ، له وه لامیاندا ده لین ، سلاو (به مه ش رهو شت به رزی خو یان ده نوینن) ئنجا باسی چند سیفه تیکی تریان ده کات تا ده گاته ﴿ و اذا مروا باللغو مروا کراما ﴾ الفرقان : ۷۲ واته : کاتیکیش به لای گمه و گالته ی نه فاماندا تیده په پن ، ریژ له خو یان ده گرن و لانا که نه وه به لایاندا و به هیمنی و له سه رخوئی و سه ربه زی یه وه تیده په پن .

ریژداری یان ریسوایی له قیامه تدا :

ئوانه ی که ریژدار و خواناسن ئه وانه سه رنه جام ده سستی ریژیان لی ده نریټ و به به هشتی به رین پا داشتده درینه وه و ریژیان لی ده گری و ناز و نیعه تیکیان پی ده دریټ که نه چاود یویه تی و نه گوئی بیستوویه تی و نه به دلی که سیشدا هاتووه ... ﴿ اولنک فی جنات مکرمون ﴾ المعارج : ۳۵

خرابه کاران و تاوانبارانیش ، هه وره ک چو ن له دنیا دا بی ریژ و دووریوون له ره حمه تی خوا ، له ناخیره تیشدا له ناو دوزه خدا ریسوا ده کری ن و سزای سه خت ده نو شن ﴿ و من الناس من یشتری لهو الحدیث لیضل عن سبیل الله ویتخذها هزوا ، اولنک لهم عذاب مهین ﴾ لقمان : ۶ واته : هه ندیک له خه لکی هه ن قسه ی بی خیر و بی مانا ده که ن ، تا خو یان و که سانی تریش له ریجازی خوا ویل بکه ن و گالته به به رنامه ی خوا بکه ن ، ئانه وانه سزاو توله یه کی ریسوا که ر و ئا برو به ر چاوه پییانه .

سینه سافی

پیغه مبهەر * دهفهرمویت : ﴿ ان الله يحب العبد التقي الغني الخفي ﴾ مسلم واحمد واته : بهراستی خوا بهندهی پارێزکاری دهوله مهندي شاراوهدی خوش دهویت (دیاره دهوله مهندي بههردوو لایه نه که یهوه ، بوونی مالی دنیا که ههقی خوای لی بدریت و له دهستا بیت و نه چیتته دلوه ، ههروه ها دهوله مهندي نهفس که چه زهت * دهفهرمویت (الغنی غنی النفس) ...

له پیغه مبهەر * پرسیارکرا : کئی چاکترین که سه ؟ فهرمووی : (کل مخموم القلب صدوق اللسان) وتیان (صدوق اللسان) دهزانی ، ئایا (مخموم القلب) چی یه ؟ فهرمووی : (هو التقي النقي لا اثم فيه ولا بغي ولا غل ولا حسد) (ابن ماجه ، طبرانی ، بیهقی) الصحيح الجامع ۳۲۹۱ واته : (مخموم القلب) ئهو پارێزکاره دهروون پاکه یه که دلی نه گوناوه نه خراپه و نه رق و کینه و نه ئیره یی تیا نیه بهرام بهرکهس . (وشه ی مخموم له (خمت البيت) وه هاتوه ، واته گسک دان له ناوما ل و پاکردنه وه ی) .

بۆ نه وهس بگه یه نه وه پله نیمانی یه :

۱ - خۆ به زل نه زانی :

دهبیت خۆمان به گه وه و پایه دار نه زانی و هه می شه له که م و کوپیمان بترسین و به خۆماندا بچینه وه ، واته ترس و هیوا (الخوف والرجاء) له دلماندا بیت - چه زهت * سهردانی لایکی کرد له سه ره مه رگدا بوو ، فهرمووی : حالت چۆنه ؟ وتی : ئه ی پیغه مبهری خوا هیوام بهرحمی خوا یه و له گونا هه کانی شم دهترسم ، چه زهت * فهرمووی : ئه م دوو شته له دلی هه رکه سی کدا کۆبییته وه ، خوای گه وه ئه وه ی هیوای پی یه تی ئه ی داتی و ده شیپاریزی له وه ی که لی دهترسی .

عومه ری کوپی خه تتاب ده لیت : ئه گه ر بانگ ده ری ک بانگ بدات له روژی قیامه تدا و بلی ته نه یاهه ک کهس ده چیتته دۆزه خه وه ، ده ترسم من بم ، وه ئه گه ر بلی ته نه یاهه ک کهس ده چیتته به هه شته وه ، هیوام وایه من بم ...

* پیاو باشان زیاتر ترسه که یان زال بووه ، بۆ ئه وه ی خۆیان چاکتر بکه ن و له خۆیان بای نه بن ، (بکر عبدالله المزنی) له روژی عه ره فدا له کیوی عه ره فه وتی (لا اله الا الله لو انی فیهم لقلت قد غفر الله لهم) واته ته نها هه ر خوا یه شایه نی په رسته نه ، ئه گه ر منیان

لست

تیانه بوومایه ، ده مووت به راستی خوا له هه موویان خوش ده بیټ (واته رهنگه به هوی خراپی منهوه خوا غه زه به له وانیش بگریټ)

﴿ پیاو باشیك ده لیټ ، یهك له سهه سئی هاوه لآنم بینی هه موو ده تووت له پلهی ئیمانی (جو برائیل و میکائیل) دان كه چی له دوو پووی ده ترسان .

٢ - لیخوش بوون و سنگ فراوانی :

یه کیك له سیفه ته كانی بروداران ئه وهیه كه داوا ده كهن و له خوا ده پارینه وه ﴿ ربنا اغفر لنا ولأخواننا الذین سبقونا بالایمان ولا تجعل فی قلوبنا غلا للذین امنوا ربنا انك رؤوف رحیم ﴾ الحشر : ١٠ واته : پهروه دگارا له ئیمه و له وبرایانه شمان خوش ببه كه پیش ئیمه ریبازی ئیمانیان گرت بهر و له دله كانماندا هیچ جوړه بوغز و كینه یهك مه هیله بهرام بهر ئه وانیه ئیمانیان هیناوه ، پهروه دگارا تو به راستی به سوژو و به خشنده و میهره بانیت .

ههروه ها قورئان به حه زرت ﴿ و به موسلمانان ده فهرمویت : ﴿ خذ العفو وأمر بالعرف وأعرض عن الجاهلین ، واما ینزغنك من الشیطان نزغ فاستعذ بالله انه سمیع علیم ، ان الذین اتقوا اذا مسهم طائف من الشیطان تذکروا فاذا هم مبصرون ﴾ الاعراف : ١٩٩ واته : كاری ئاسان له خه لكی داوا بكه و چاوپویشی له هه له و كه م كوری یه كانیان بكه و خه لكی عه فوبكه بو ئه وهی خوا عه فوت بكات ، كه تو یه کیكت عه فو كرد ، وهك ئه وهیه كه عه فووی خوات وهر گرتبی بویه هه ردو و مه به سته كه كورت ده كاته وه وباسی (فاعف) ناكات و یه كسهه ده فهرموئ : (خذ العفو) (ئه مه بوچوونی شیخ متولی شه عراویه) . ههروه ها فرمان بده به چاكه و كرده وهیه كه په سه ندی شرعه ، روش وهر گیره له نه فام و تینه گه یشته و . جا ئه گهر شه یقان تووشی و سه وه سهی كردیت و ویستی بی به لاتا په نا بگره به خوا ، چونكه به راستی ئه و زاته بیسهه و زانایه .

به راستی ئه وانیه كه پاریزكار و ته قواداران ، كاتیك خه ته ره و خه یالاتیك له لایه نه شه یقانه وه به دلیاناییت ، ئه و خیرا بیدار ئه بنه وه و خوا ی خو یان بیرده كه ویته وه ، ئنجا ده سه به جی بهر چاویان روون ده بیټ و ری راستیان لی ناشیویت .

حه زرت ﷺ ناموزگاری ده كات له ری پیاویكه وه :

حه زرت ﷺ له گه ل هاوه لآندا دانیشتبو له مزگه و تدا فهرمووی : ئیستا پیاویك دیته ژووره وه ئه هلی به هه شته ، له وكاته دا پیاویك كه ئاوی ده ستنوئیل له ریشی ده تكاو جووتی نه عمل به ده ستی چه پیه وه بوو خو ی كرد به مزگه و تدا

بۆ سبەينیش حەزەت ﷺ ھەمان شتى فەرموو ، ھەمان پیاو ھاتە ژوورەو ، بۆ روژی
 سىيەمیش بە ھەمان شیو ... عەبدوللای کوپی عەمر ، حەزی کرد بزانی ئەوپیاو چ
 کارێک دەکات وا گەشتۆتە ئەو پلەوپایە بەبۆیە چوو بۆلای و وتی : من لەگەڵ باوکم
 زویر بووم و سویندم خواردوو سىشەو نەپۆمەو مائەوە جانا زانم بەمیوان پام دەگریت
 ، ئەویش بەگەرمی پیشوازی لیکرد و پاش سىشەو کە ، عەبدوللای شتیکی زیادەى وای
 نەبینی کە ئەمان نەیانیت ، بۆیە پىوت : برا من هیچ شتیکم نیە لەگەڵ باوکمدا ،
 تەنھا ویستم بزانی چ کارێک دەکەیت کە ئیمە نەمانکردبى تاجاوت لى بکەم ، چونکە
 حەزەت ﷺ سى روژ بەو جوړە باسى تۆی کرد ... ئەویش وتی : من لەدەلدا هیچ شک
 نابەم بەرامبەر موسلمانان و ، حەسەد بەهیچ کەس نابەم ئەگەر خواشتیکی پىادابیت
 عەبدوللای وتی : ئەمە یە تۆی ئاوا بەزکردۆتەو کە بە ھەموو کەس ناکریت !
 گى ھە یە وەك ئەبى (مضمم) بیت :

روژێک حەزەت ﷺ بە ھاو لەانى فەرموو : کەس ھە یە وەكو (ابو مضمم) ی پى بکریت
 ، وتیان (ئەبو مضمم) کى یە ئەى پیغەمبەرى خوا ؟ فەرمووی : ئەو پیاویکە بە یانیان
 کە روژی لى بوو دەلیت : خوایە من سەر و نامووسم بە خشیو ئیتەر ھەرکەس قسەى پى
 بووتایە وە لەامى نە ئەدا یەو و ، ستەمى نە ئەکرد بەرامبەر ئەوانەى کە ستەمیان لى دەکرد و
 دەست درێژی نە ئەکردە سەر ئەوێ کە دەستدرێژی دەکردە سەر (ئەبو داود و طبرانی .
 (البزار) ییش لە پەراوی (کشف الاستار) دا لە بابى (الزکاة) دا دەلى : روژێک
 حەزەت ﷺ ھانى ھاو لەانى دا بۆ خیر و سەدەقە ، (علبەى کوپی زەید) ھەستا و وتی : من
 لەبەر ئەوێ هیچ نیە ، تەنھا سەرو نامووسى خۆم دە بەخشم ، ھەرکەس ھەرچى پى و تەم
 و ستەمى لیکردم گەردنى ئازاد بیت ...

حەزەت پاش ماو ھەیک فەرمووی : (کوا علبەى کوپی زەید) ، دووسى جار
 دووبارەى کردەو ، ئنجا کە (علبە) ھەستا ، پى فەرموو (تۆیت سەر و نامووسى خۆت
 بەخشی ، خوا لى وەرگرتیت) ...
 کارى کەم و پاداشتی زۆر :

سوفیانی کوپی دینار بە (ابى بشر) دەلى کە ھاو لەنى ئیمامى عەلى بوو ، ھەوالم
 بەدەرى لەبارەى ئیشى پیشیانمانەو ، ئەویش وتی : ئەوان کارى کە میان دەکرد و
 پاداشتی گەورەیان وەر دەگرت ، وتی : باشە چۆن ؟ وتی : ئەوان دل و سینەیان ساف و

بئىگەردىبوو فضىلى كۆپى عىياض دەلىلى : ئەوانەى لاي ئىمە گەشتۈنەتە پىلەى بەرز ، بەزۆرى نوپۇز و رۇژوۋ نەبوۋە ، بەلكو بە سەخاۋەتى نەفس و سىنەسافى و دىئوسۇزىيان بوۋە بۇ ئوممەت . ھەزرىتىش ﷺ بۇ ئەم مەسەلەيە دەفەرموئىت : (ان المؤمن ليدرك بحسن الخلق درجة الصائم القائم) ئەبوداۋد و ئەھمەد / واتە : بەراستى بېرۋادار بەرپەۋشتى جوان ئەگاتە پىلەى ئەۋكەسەى كەھەمىشە بەرۋژوۋە خەرىكى شەۋنۋىژە .

ھەزەمكەن خوالىتتان خۇش بىت ؟

ئەبۇبەكر مانگانە ھاۋكارى ھاۋەلىكى خەزى دەكرد لەبەرئەۋەى ھەژاربوو ، كاتىك زىمانى نەپاراست و بوۋختانەكەى بىلۋدەكردەۋە بەنەقامى بۇ عائىشە ، ئەبۇبەكر رقى ھەستا و سوئندى خوارد ئىتر ھاۋكارى نەكات ... خۋاى گەۋرەش ئەم ئايەتى ناردە خوارەۋە ﴿ ولا يأتل اولوا الفضل منكم والسعة أن يؤتوا اولي القربى والمساكين والمهاجرين في سبيل الله ، وليعفوا وليصفحوا ألا تحبون أن يغفر الله لكم والله غفور رحيم ﴾ النور : ۲۲ واتە : ئەوانەى خاۋەنى سامان و بەخشندەيىن لەئىۋە باسوئند نەخۇن كەيامەتى خەزىمان و ھەژاران و كۆچكەران لەپىناۋى خاۋاد نەدەن ، دەبا لىبۇردەبن و ، چاۋپۇشى بىكەن ، مەگەر ھەزەناكەن خوالىتتان خۇش بىت ، خواش ھەمىشە لىخۇشبوو مېھربانە . ئەبۇبەكرىش فەرموۋى : بەلى ئىمە ھەزەكەين خوالىمان خۇش بىت ، بۈيە لەخەمەكەى خۇش بوو ، ۋە ھەموو مانىگىك ھاۋكارىي يەكەى دەدايە .

لىخۇشبوون عىززەتە :

ﷺ پىنغەمبەر ﷺ دەفەرموئىت : (مازاد الله عبداً بعفو الا عزاً) مسلم / واتە ھەركەس لىخۇشبوو بىت خوا عىززەتى بۇ زىياد دەكات .

ﷺ بەبوخارىيان وت : چۇن دوعاناكەيت لەۋانەى بوختانىيان بۇ كىردوۋىت و ئازارىيان داۋىت ، وتى : ھەزەت ﷺ فەرموۋىتەى : (اصبروا حتى تلقوني على الحوض) بخارى واتە : ئارام بگرن تا لەسەر ھەۋزى كەۋتەر بەمن دەگەنەۋە .

ﷺ زىن العابدین ئامۇزايەكى لىۋى تورپە دەبىت و قەسەى پىۋ دەلىت ئەۋىش ھىچ ۋەلامى ناداتەۋە ، شەۋى دەچىت بۇ لاي و دەلىلى : (بىرام ئەگەر ئەۋەى وتت راستە ، خوالىم خۇش بىت ، ۋە ئەگەر ئەۋەى وتت وانىە خوا لەتۇ خۇش بىت) . ئىتر خوات لەگەل ئەۋىش لەم رەفتارە جوانە شەرمەزار بوو ، پەيمانىدايە كەجارىكى تىرشتى وانەكاتەۋە .

ﷺ ھاۋەلىكى ئىمام ئەھمەد شەۋ لەمالىيان مىۋان دەبىت ، سەير دەكات ئەۋشەۋە ئىمام ئەھمەد زۆر دەگرى ، بەيانى لىۋى دەپرسى كە بۇچى ئەمىشەۋ ئەۋەندە گىراي ،

ئەویش دەئیت : بیرم لە لیڈان و قامچی یەکانی خەلیفە موعتەصەم کردەووە لەلایەك و لەلایەکی تریشەووە بیرم لەم ئایەتە کردەووە کە دۆینی لەوانە یەکدا بە قوتابیەکانم وتەووە کە دەفرمویت : ﴿ و جزاء سیئة سیئة مثلها ، فمن عفا واصلح فاجره على الله ﴾ ... بۆیە منیش سوچدەم بۆ خوا بردو گەردنی هەموو ئەوانەم ئازاد کرد کە ئازاریان داوم ، ئێمەچ سوودیك وەردەگیرین ئەگەر باریەکی موسلمان بەهۆی ئێمەووە سزابدیّت ، لەکاتیئێکدا ئەگەر ئی خوش بین چاکترە چونکە خوالیمان خوش دەبی ...

﴿ ئین تەیمەش هەرگیز دوعای لەکەس نەکردووە ، بەپیچەوانەووە دوعای دەکرد بۆ ئەوانە ی کە دژایەتیان دەکرد ، رۆژیک مژدەیان بۆ هیئا کە یەکی لە دۆژمنە سەر سەختەکانی مردوون ، ئەویش پی ئی ناخوش بوو کە مردووە و پاشان چوو سەرەخۆشی کرد لەکە سوکاری و وتی هەرچیتان پیویست بوو من لەخزمەتتاندەم .

بەئێ ... بەلیخۆشبوون دل ئارام دەبیّت و مەوێ پاداشتی گەورە وەردەگریّت ، رۆژیک پیاییک بەعەمری کوری عاصی وت : بەخوا هەقت ئی دەکەمەووە و چارت دەکەم ، ئەویش وتی : دە ی برا بۆ خۆت خراپە سەرقال دەبیّت ..

ئەبو دوو جانە لەسەرەمەرگدا زۆر دلخۆشبوو ، پرساریان لی کرد چۆن ئاوا دلخۆشە وتی : قسەم لەشتیئێکدا نەکردووە پەییوەندی بەمنەووە نەبووبی و هەرگیز دلم هیچی تیانەبوو بەرامبەر موسلمانان و دلو سینە ساف بووم ..

لەکوئاییدا وەك حەزەرت لەخوا دەپاریینەووە (اللهم اني أسالك الثبات في الامر وأسالك قلباً سليماً) نسائي و احمد / پەروەدگارا من داوای دامەزراوی و داوای دلیکی چاک و پاک و بی غەل و غەشت ئی دەکەم (پەراوی الانقیاء)

ئاسۆی هیمەت بەرزان

سەکیئە ی ئیمانی و لەزەرتی و امان ئی ئاکیات دانیشین لەسوچیکی خەلوەتگادا و خەریکی زیکر و فیکر و یادی خوایین ، بەئکو لەگەل زیکر و فیکر و یادی خوادا ، هەولێ بەردەوام و نەسەرەوتن کارمانە بۆ گەیانندی ئایینی خوا و (مراغمە ی شەیتان) .

﴿ لەسەرەتادا شەیتان دەیەوێت لەپەرگومانی کوفر بخاتە دڵەووە و بەمەش خەلکانیکی زۆری لەهەموو کاتیئێکدا سەرگەردان کردووە ، هەرچەندە ئەمە لەلای شوین

كەوتۇننى ھەزرىت دا ﷺ كەمترە بەھۇي بەلگەۋ بۇرھانى ئىمانىيەۋە ، بەتايىبەت لەھلەي بانگخوزان .

❁ ئەگەر شەھىتان ئەمەيانى بۇ نەكرا ئەۋا ھەۋل دەدات بېرۋادار بەرەۋ بېدەۋە و زىادۈكەم لەعەقىدە و كاردە بېبات ، بەمەش كەسانىكى زۆر گىرۋدە دەكەت ، تەنانەت بانگخوزانىش ئەمەيان تۈۈش دەبىت و لىرەۋە ھۇشيار كەردنەۋەي بەردەۋام پىۋىستە بۇيان ...

❁ پاش ئەمە شەھىتان ھەۋا ئارەزوۋ ، ۋەگوناهى گەرە جوان دەكەت ، كە ئەمەش زۆركەسى پىۋە گىرۋدەيە ، ھەرچەندە بانگخوزان زۆرەيان لەمەۋە دورىن .

❁ شەھىتان نەفەسى درىژە و ئەگەر ئەمانەي بۇ نەكرا ئەۋا بە گوناهى بچۈكەۋە بېرۋادار سەرقال دەكەت ، ئەۋانەش كە بى ئاگان ، لەم كىشمە كىش و بگرە و بەردەيەدا بىرىندار دەبن ، جا ئەگەر بانگخوزان بەھۇي ھۇشيارىانەۋە بىرىندارىش نەبن ، رەنگە زۆرىان بېروشىن و كەم تا زۆرىك كارىان تى بكات .

❁ شەھىتان دەزانىت كەنابى بەناشكرا پۈۋ بەپۈۋى بانگخوزان بېيتەۋە ، چۈنكە ئەۋان ھۇشيار و زىرەكن و ھىممەتيان ئەۋەندە بەرزە بەئاسانى فرىونادىن ، بۇيە لەبەرگى ئامۇزگارى كاردە دىتە پىشەۋە و وايان لىدەكەت بەشتى (مباح) ۋەۋە سەرقالىان بكات و وردە وردە ساردىبەنەۋە ، بانگەۋازىش (الدعوة) ئالىرەدا پىۋىست دەبىت لەسەرى كەداۋا لەبانگخوزان بكات زۆر خەرىكى (مباحات) نەبن ، بۇئەۋەي سەرقال نەبن و دورىنەكەۋەنەۋە لەگۆرەپانى ھەۋل و خەبات .

ھەرۋەھا بۇئەۋەي ھەمىشە گەرم و گۈپ و گيان لەسەر دەست و ئامادەبن بۇ ھەموو ئەۋپىشەتەنەي كەدىنەپى يان لەناۋ كۆمەلگادا ..

❁ ئەگەر شەھىتان لەھەموو ئەمانەدا سەرنەكەۋت و زەفەرى بە بانگخوزانىك نەبرد ، ئەۋا ھەۋل دەدات ئەۋلەۋىەتى ئى بشىۋىنى ، واتە ئەگەر بانگخوزانىك ھەق بىت خەرىكى زانست و زانين بى ، ۋاي لىدەكەت خەرىكى ھەندى سۈننەت و كارى ۋابى ، ھەرچەند خىرن ، بەلام لەشتانىك دۋاي دەخەن كە بۇ ئەۋ خىرتىن .

❁ ئىنجا ئەگەر بانگخوزان لىستى ئەۋلەۋىياتى ئى نەشىۋاۋ نەبۈۋ بەداۋى شەھىتانەۋە ئىنجا ھەۋل ئەدات كەلئاسكى بكات ، بەجۆرىك ئەگەر ئەم چاكەيەكى كرد و ئەۋانەي

دەورو بەری پىيان نەزانى ، يان بەچاكى مامەلەيان لەگەڵدا نەکرد ، زوو دلى گەرد بگرى
 و ھەميشە لەبىيانووبىت و لەسەر پىبى بۆ خۆ تۆرداندن و دووركەوتنەوھ ...
 ئەمەش بەوھ چارەبىت كەرەوشت بەرزى و سنگ فراوانى بىتە كالای بالامان و
 ھەركەس نىەتى خىر بوو بەرامبەرمان پى بزانی و سوپاسى بكەين ، خۆ ئەگەر
 نىەتەكەشى بوو بەكردەوھى چاك بەرامبەرمان زیاتر دەستى ریز و حورمەتى لى بنین .
 خەلیفە مەئمون دەلى : (من لم یحمدك على حسن النية ، لم یشكرک على جميل
 الفعل) واتە : ھەركەس سوپاست نەكات لەسەر نىەت چاكي ، سوپاسیشت ناكات
 لەسەر كردهوھى چاك ...

بەلى مەسەلەى نىەت زۆر گرنگە ، ئەگەر دۆستىك دلىيانىن كەنىەتى خراپ نىە
 بەرامبەرمان ، ئەگەر كارىكى نابەجى بەرامبەرمان لىوھشایەوھ ھەقە زوو
 پیاھەلنەشاخین و نىەتە باشەكەى شفاعەتى بۆ بكات لەلامان .
 خۆ راستە ئىمە ھەموو ھەز بە دۆست و ھاوھلى نمونەى دەكەين ، كە دلفراوان و
 بىكەم و كورپى بى ، بەلام ھەروەك وتراوھ (من طلب أخاً بلا عيب صار بلا أخ) واتە :
 ھەركەس بەدواى بەندەى بى عەیب دا بگەرپى بىكا بەھاوھلى ، بى ھاوھل و بىبرا
 بەتاقانەى دەمىنیتەوھ .

دەستكەوتنى براىەكى راستەقىنەى بى غەل و غەش ھەموو مولكى دنیا دىنى بۆیە
 كە (مخارق) ئەم دىرە ھۆنراوھىەى (ابى العتاهیه)ى بۆخەلیفە (مامون) خویندەوھ :
 وانى لمحتاج الى ظل صاحب

يرووق ويصفو ان كدرت عليه

واتە : من پىويستم بەسایەى ھاوھلىكە كە ھەر پوون و چاك بىت ، ئەگەر من لىلش
 بووم بەرامبەرى و كەم و كورپىشم ھەبى ...

(مامون) ھەوت جار پىى دووبارە كردهوھ و پاشان وتى : (ئەى (مخارق) خەلافەتەكەم
 بەرە بۆ خۆت و ھاوھلىكى وام بەدرى ئەگەر دەست دەكەویت !

❁ شەیتان وا دەكات زوو ھەلچین و زوو بەر پەرچ بەدەینەوھ ، بەلام دەبى بزانی كەس
 بىجگە لەپىغەمبەرمان (معصوم) نىە .. كە ئەمەش حالى بووین دەبىت لەبەر خوا دەست
 بەینە بالى ئەوانەى كە دەخلىسكین ، بەتایبەت ئەوانەى بەتاوانكار و خراپەكار
 نەناسراون ، تەنھا جارىك يان چەند جارىكى كەم شتىكیان لەدەست قەوماوھ ، ھەزەرەت

❖ دہفہ رمویّت : (اقلیوا ذوی الہیئات عثر اثمہم) واتہ : کہسی بہ شان و شہو کہت و نہ ناسراو بہ خرایہ کاریی ئە گەر کہوت زوو دەست بدەنە بالی باھەستیتەوہ .

✿ بروادر به ردهوام وا له کیشمه کیشدا له گهل نه فامی و شهیتاندا ، جا نه وانهی

که بهرچاو پوون و شارهزان زیاتر ده توانن لووتی شهیتان بشکینن و خوا له خوئیان رازی بکهن . قورئان ده فهرمویت : ﴿ ذَلِكْ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطْئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيْلًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ ، إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ التوبة : ١٢٠ واته : بهراستی هیچ تینوویه تی و ماندوبوون و برسیتیکیان تووش نه ده هات له پیئاوی خوادا بهزایه بجیت و ، نه ده چوونه هیچ شوینیک و پییان نه ده خسته هیچ جتییه بی باوهران پیی سه غلهت بی و دهستیان له هیچ دورژمنیک نه ده وه شان ، که نه بیته هوئی نه وهی به کار و کرده وهیه کی چاک بویان تومارنه کړیت ، بهراستی خوا یاداشتیی چاکه کاران ون ناکات و بهزایه نادات .

ههروهه ده فەرمویت : ﴿ومثلهم في الانجيل كزرع أخرج شطأه فآزره فاستغلظ فاستوى على سوقه يعجب الزراع ليغيظ بهم الكفار﴾ الفتح : ٢٩ واتە : نموونه و پیناسەى پرواداران لە ئینجیلیشدا وەک رووەکیك وایە کە لە سەرەتاوە چەکەرە بکات و پاشان ئەستوریبییت لە سەر قەدەکەى ، ئەوەندە زوو پى بگات کشتیارەکان سەرسام بکات و پێیان سەیر بێت : چۆن وایبگەیی ؟! چۆن ئاوا خووی گرت ؟! ئەم پیناسەیه بۆ ئەوەیه خوا داخ و خەم بدات بە کافران ...

بهائی نهش ونمای موسلمانان قین و داخ دهکا به دلی کافرندا و خهریکه له داخا بته قن و ههلاهه لا بین ، جا بلین ﴿ قل موتوا بغيظکم ان الله علیم بذات الصدور ﴾ ال عمران ۱۱۹ واته : ده بمرن له داخا ، خوا دینی خوئی هر سه ده خات و هه میشه پشت و به نای موسلمانانه .

خەم و داخ دان بە کافران لە کاتی پوو بە پوو بوونەوه و دووبەرەکی دا و ، بپوای پتەوو ئیمانی دامەزراو تەزاندنی لووتی شەیتان مەسەلەیکە و ، ھەر لیژەشەوێە کە کاتیکی شەیتان دەیهوێت بپوادر لە نوێژدا سەرقال بکات و ژمارە ی پرکاتەکانی ئی تیک بدات ، ھەزرت فیرمان دەکات کە مەکە حساب بکەین و نوێژە کە تەواوبکەین و دوایش دوو سوچدە ی سەھو ببەین ، ئەم دوو سوچدە ی کاری شەیتان پووچ دەکاتەوه و خەمی پی دەخوات ، ھەر وە ک دەفرمویت (ان صلاته تامة ، کانتا (أي السجدين) تر غمان أنف الشيطان) مسلم گنراو یە تەوہ ...

لهكۆتايىدا ... بهرهو ئاسۆى ھىممەت بەرزان .. با زياتر دلفراوان بىن ، بارپەشت و خومان چاك بكهين و با زياتر بهرچا و روون بىن و شارەزابىن لەفرت و فيلى شەيتان و پىلانەكانى .. سا بەلكو خواى گەرە لهخۆمان رازى بكهين ...

هيوايهتى كۆكردنەوهى تۆزوخۆل!

ئەگەر بانگخوازىك بيهوى دلخۆش بكات ، بادل بەو بازىرگانيه بىوينهيه خۆش بكات كه پر خىر و بهرەكەت و پوون و ئاشكرا و بى پىچ و پەنايه .. بازىرگاني بانگخوازن لەگەل خوادا ، وەكو بازىرگاني خەلكانى ترنيە ، ھىچ ترسى دابەزىنى نرخى دۆلار و كىشەى ناردن و تەحويلى پارە و كىشەى بۆرصەكانى تيا نيە .. نرخى سەھمەكان ديارىيە و چەند زياتر ماندووېيت زياتر خوالىي رازى دەبىيت و پاداشتى دەداتەوه و قازانچ دەكات.

قازانچىك لەدەقەتەوه هەتا ھەوتسەد قات بگرە زۆر لەو زياترىش ﴿ و الله يضاعف لمن يشاء ، والله واسع عليم ﴾ البقرة: ۲۶۱ .

بۆيە ھەر برۆادارىك لەم بازىرگانيه تىبگات ، شەوو روژ دەداتە دەم يەك و پياوانە قۆلى ئى ھەلدەمالىت و كات بەفەرۆ نادات .

ئاي چ خۆشىيەكە ، گەيشتن بەپىغەمبەران و پياوچكان و شەھيدان و راستگوويان و ھاوئى كردنيان بۆ ھەتا ھەتايى ، سەرباقى ھەموو ئەوانەش نىعمەتى بينىنى خواى گەرە كه لەھەموو نىعمەتىك گەرەترە .

ئاشكرايە بەھەشتىش پلەپلەيە ، ھەر پلەيەك بتهوى بىگەيتى ، نرخى خۆى ھەيە و ، ھەولئى تايبەتى خۆى دەوييت ، كەدەستىشت كەوت يەكجارى و مۆلكايەتىيە و حسابى كرچيت بۆ ناكرى !

بەھەشت بەزەحمەت و نارەحەتى تەنراو و ژيانىش ئەو ھەول و زەحمەت و رەنجەيە كه ئەدرىت بۆ گەيشتنە بەھەشت ﴿ يا ايها الانسان انك كادح الى ربك كدحاً فملاقيه ﴾ الانشقاق : ۶ واتە : ئەي ئادەمىزاد تۆ خۆت ماندوودەكەيت و رەنجەدرىت بەرە و لاي پەروردگارت ، كه سەرەنجام لاي ئەو پاداشتەكەى وەرەدەگرىت .

جا ئەگەر ژيان بۇ خۇي بەگشتى زەحمەت و ماندوبوون بى بۇ خەلكى ، بۇ بانگخوزان زەحمەتترە بەتايىبەتى ، چونكە ئەو ھەقەي لاي ئەمە بەزۇر كەس ناخوات و دژايەتى دەكرىت ﴿واكثرهم للحق كارهون﴾ المؤمنون : ۷۰

حەسەنى بەسرى دەلەيت : (ئەم ھەقە قورس و گرانه ، خەلكى ھەوليان داوہ و بۆتە رىگر و بەرەست لەنيوان خويان و زۇر لەھەواو ئارەزوۈكانياندا ، سا بەخوايە كەسى لەسەر ئەم ھەقە دانامەزى مەگەر لەفەزلەكەي تى گەيشتەبى و چاوەپوانى عاقىبەت و پاداشتەكەي بىت) .

بەتەگەيشتن لەم راستيانە ، ھەولدان دەبىتە خولياي سەرى بانگخواز و ھەموو شەوى بى خەم سەرنانىتە سەر سەرىن و ھەموو رۆژىكىش خەمىكى تازەي لەبەرە بۇ كارىكى تازە و بۇ داھىنانىك كە خزمەت بەئايىن و بەخەلكى بكات .

ئىجا ئەگەر لەم رىگايەشدا خۇلاوى ببىت و تۆز و گەردى لى بنىشىت ، ئەو تۆز و خۆل و گەردەي بۆدەبىت بەپارىزەر لەئاگرى دۆزەخ ، ھەرەك حەزەت ۛ دەفەرموئەت : (من أغبرت قدماه في سبيل الله ، حرمة الله على النار) . جا ئەگەر كەسانىك خەو بە دۆلارو دىناروۈ دەبين ، ئەم دلخوشى و دلشادىيەكەي بەو تۆز و خۆلەيەكە لەبانقى قىامەتدا پاشەكەوتى كردوۈه !

پادشاى دادپەرۈەرى ئەندەلس(المنصور - باوكى عامر محمد بن ابى عامر) يەككە لەو خواناسە تىكۆشەرەنەي كەچاك لەم مەسەلەيە تەگەيشتەبوو ، بۆيە لەسەردەمى دەسەلاتىدا بەردەوام خەرىكى جەنگى پۆم بوو ، ئەوئەندە شەوقى ھەبوو بۇ جىھاد ، جارى وا ھەبوو دواى نويزى جەژن بەرپى دەكەوت بەرەو گۆرەپانى جىھاد و پوو بەپووبوونەو ، سوپاكەشى بەدوايدا دەچوون و بەم جۆرە جەژنيان لەناو تۆز و غوبارى گۆرەپانى جەنگدا دەكرد !

لەماوہى فەرمانەرەوايەتيەكەي دا زياتر لەپەنجا جار جەنگا لەگەل رۆمەكاندا و سەرکەوتنى باشى بەدەست ھىنا كە ئەوانەي پيش خۇي بەدەستيان نەھىنابوو . كە ئەوانەش (ابومروان بن حيان) لەپەراوى (مأثر العامرية) دا باسى كردوون .

بەلى ... لەش سووك بوو بۇ جىھاد ، سالى واھەبوو دووجار دەچوو بۇ پوو بەپوو بوونەوہى دۆژمنان و ، ھەركاتىكىش لەجەنگ بگەرايەتەوہ فەرمانى دەدا جەلەكانى بەتەكىنن و ئەو تۆز و خۆلەي كەپىيانەوہبوو كۆبكرىتەوہ و ھەلبەگىرەيت .

جا کاتیکیش له سهره مه رگدا بوو ، فه رماني دا : نه گهر مرد نهو توژ و خوئی جیهادهی
 کوکراوه ته وه بیکن به سهر کفنه که ی دا ، کاتیک له ناو گوږدا دانرا و نه سپه رده به خاک کرا
 به ئی ... له دوورتین (نغور) ی موسلمانان ، له ناوچه یه که پی ی دهوترا (مدینه
 سالم) به نازاری ناوسک له کاتی جیهادا وه فاتی کرد ، له سالی ۳۹۲ ی کوچی دا ، که (ان
 شاء الله) شهید و ههر له ویش نیژدرا و وه سیه ته که ی جی به جی کرا ...

که نارگرتنی بانگخوازان

راست نیه و ناگونجی بانگخواز دهسته و سان بیټ و دهست له نه ژنو دانیشی و هیچ
 کاریک نه کات بهرام بهر نه قامی ... کارکردنیش شاره زایی و لیزانینی دهویت ، بانگ بو
 جیهاد نابی سهرشیټانه بیټ و حساب بو دهو روبه نه کریت ، ههروه له سهر خوئی
 بانگخوازیش نابیت به جوړیک بیټ که فرسه ته کان له کیس بچن کاتیک دینه به رده ست ...

چاوگپرانیکي خیرا به ژيان نامه ی حه زرت و هاوه لاند ا نه م راستیه مان زیاتر بو
 پوون دهکاته وه و به ئاشکرا له قوناغ بهندی و خویندنه وه یان بو دهو روبه ریان تی دهگه ین .
 راسته ئیمه دلخوش و سهر به رزین به سهر که وتنه کانی پیشیان ، به لام نه بی بزانی که
 نهو سهر که وتنه له نه نجامی چوونه پیشه وه یه کی حساب بو کراوه وه بووه ، نه وه ته
 ئاموزگاری سهر کرده یه که بهم جوړه کراوه (انت تاجر الله لعباده ، فکن المضارب الکيس
 الذي ان وجد ربحاً اتجر ، والا احتفظ برأس ماله) واته : تو بازرگانی خودایت بو
 بهنده کانی ، جا نهو بازرگانه داناو وریایه به که نه گهر زانی قازانجیټی پاره که ی دهخاته
 گهرو ، نه گهر زانی قازانج ناکات سهرمایه که ی دهپاریزی و نایخاته کاره وه .

به راستی ئاموزگاری یه کی بهرز و به پیژه ، نه وه تا به بازرگانیکي ژیری دا نه ی
 که له مه و سیمی تایبه تدا بازرگانی دهکات ، که دلنیا یه له قازانج و سهر که وتن ، خو نه مه ش
 عه یبی تیانیه ، مادام نازایه و له فرسه ت دهگه ری و دهست له نه ژنو دانه نیشتووه ..

به ئی ... نازایه تی نه وه یه که عه قلی له گه لدایټ ، غه زالی ده لیټ : (مه به ستمان
 له نازایه تی نه وه یه که هیژ و توانای توږه بوون و توله کردنه وه مل بدات بو عه قل
 له چوونه پیټش و نه چوونه پیټشدا) .

به نناش ده لیټ : (پیاوی جیهادی ته نها ، وه ک پیاوی جیهادی دانای به بهرهم نیه ،
 که به که مترین به خشین و به ختکردن زوړترین قازانج به دهست بهیټی) .

عبدالوهاب عزام دہلیت : (ھەموو ھەرەكەت و جوولەيەك بەرەكەت نىيە ، وە ھەموو چوونە پييشىك دانايى نىيە ، وە ھەموو رۇشتىك روو و خيّر نىيە) .

جاريكى تريش بەننا بە قوتابى يەكانى دەلى : (ھەرەك چۆن بە ھەلچوھەكانتان و ترا لەسەر خوین و چاوەپى فرسەت و كاتى گونجاو بكەن ، ئاواش بەوانە دەلىم كەدانىشتوون ، ھەستەن كاربكەن ، لەگەل جىھادا پالدا ھەو نىيە ﴿ والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا وان الله لمع المحسنين ﴾ العنكبوت : ٦٩ بەرەو پييشەو ھەميشە ھەنگاوبنن (والله اكبر) ...

ئىمە بى ھىوا ناين و پەلەش ناكەين و پييش پوودا ھەكان ناكەوين ، دوورو درىژى رى جىھاد سست و لاوازمان ناكات و كۆلمان پى نادات ، چۆنكە دەزانين كە ئىمە پاداشت و ھەردەگىر ئەگەر نىيەتمان چاك بىت و تەنھا بۆ خوا بىت) .

لەبارەى كەنارگىرىيەو ھە بۆ خو چاكرەن و خو ئامادەكردن بۆ خزمەتى بەرنامەى خوا ، (د . مستەفا مەحمود) باسى خو دىھكات و دەلىت (من جورىك لەكەنارگىرىم ھەيە ، بەلام سوودى زۆرم ئى بينىووە ، ھەرەك چۆن زەوىيەك دەكىلى و تۆوى پىو ھەكەيت ، منيش ھەروام ، ديارە ئەبى ئەو تۆو ماو ھەك لەژىر خاكدا لەبەرچا و نەبى ، بۆ ئەو ھەي چەكەرە بكات و پاشان بەرھەم بدات) .

د . مستەفا مەحمود لەگەشتەكەى دا لەبى باو ھەپىيەو بەرەو ئيمان سوودى لەو كەنارگىرىيە ھە بۆ خوشارەزاكردن و ھەرگرت و پاشان لەزنجىرە ئەلقەيەكى بەرنامەى (العلم والايمان) دا زۆرتىن سوودى بە مۇسلمانانى جىھان گەياند و تى گەياندن كە زانست و ئيمان دژى يەك نين ، بەلكو دۆستى يەكترين و ھەرگىز ئيمان دژ بە زانستى راست و بەسوود نەبوو ھەكەلەخزمەتى مۇقايەتى دا بىت ...

يەك بەدوو تا يەك بەھەزار !

قورئانى پىرۆز دەفەر مۆيت : ﴿ يا ايها النبي حسبك الله ومن اتبعك من المؤمنين ، يا ايها النبي حرض المؤمنين على القتال ، ان يكن منكم عشرون صابرون يغلبوا مئتين وان يكن منكم مئة يغلبوا الفا من الذين كفروا بأنهم قوم لا يفقهون ، الان خفف الله عنكم وعلم أن فيكم ضعفاً ، فان يكن منكم مئة صابرة يغلبوا مئتين ، وان يكن منكم ألف يغلبوا ألفين باذن الله والله مع الصابرين ﴾ انفال : ٦٦

واته : ئەي پيڭەمبەر ﷺ تەنھا خوا بەسە بۆ خۆت و ئەوانەي شوپنت كەوتون لە ئيمانداران كە پشتگير و ياريدەدەرتان بێت ، ئەي پيڭەمبەر ﷺ هاني ئيمانداران بدە لەسەر جەنگ ، (دژي ئەوانەي كە كۆسپن لەري ئي گەياندن پەيامي خوادا) ، ئەگەر بيسەت كەسي خۆراگر هەبێت لەئيوە ، ئەو زال دەبن بەسەر دووسەد كەسدا ، خۆ ئەگەر سەد كەس لەئيوە هەبن ، ئەو بەسەر هەزار كەس لەوانەي كەبێ باوەرپن زال دەبن ، چونكە بەراستی ئەوانە كەسانێكن كە تيناگەن (چ هيزيكن پشتيواني لە ئيوە دەكات) .

ئەي ئيمانداران ئيستا ئيتەر خوا ئەركي لەسەر كەمكردنەو و ئەزاني كە لاوازيتان تيايە لەرووي ماددي و مەعنەوي يەو ، لەبەرئەو ئەگەر سەد كەسي خۆراگر هەبێت لەئيوە ، ئەو زال دەبن بەسەر دووسەد كەسدا و ئەگەر هەزار كەستان هەبێت ، ئەو زال دەبن بەسەر دوو هەزاردا ، ئەويش بەويست و يارمەتي خوا ، خواش يار و ياوەري خۆراگرانە .

لەراستی دا بەهۆي ئيمان و بپرواوە دەكرێت بپرواداريك بەرامبەر دە كافر ببيتەو ، بەلام خوا بەرپەحمە تەنھا داواي بەرەبەر بوونەو يەك بە دوو دەكات ، هەرچەند ئەگەر سەيري جەنگي مۆسڵمانەكان بكەين زۆر جار لەو ژمارە و ريزانەش زياتر بوو ، بۆ نموونە :

لەبەردا مۆسڵمانان ۳۱۳ كەس بوون بەرامبەر زياتر لە هەزار كەس و ، لە (مۆتە)دا مۆسڵمانان سێهەزار كەس بوون بەرامبەر دووسەد هەزار ، هەرچەند سێ سەركردە شەهیدبوون پاش شەش رۆژ لەجەنگ كە بەهەزارەها كافريان كوشت ، سەرەنجام بەسەركردايەتي خالیدی كورپی وەلید كشانەو ، بەجۆريك كە لەمێژوودا كشانەو ي وا گرنگ و بێ زيان نەبوو ، كە ئەويش هەر جۆريكە لەسەر كەوتن .

لەشەپی يەمامەدا خالید ۱۳ هەزار مۆسڵمانی لەگەڵدا بوو بەرامبەر سەد هەزاري هۆزی مۆسەيلەمەي درۆزن كە چل هەزاريان چەكداربوون و لەناو ناوچەكاني خوياندا شەريان دەكرد ، سەرەنجام مۆسڵمانان سەركەوتن بەسەرياندا و (۲۱) هەزاريان ئي كوشتن و لەمۆسڵمانان دوو هەزار كەس شەهید بوون ، كە نزیکەي يەك لەسەر سێيان كۆچكەران بوون و يەك لەسەر سێيان ياريدەدەران بوو ، لەناو هەموو شياندا (۵۰۰) كەسيان قورئانيان زۆر لەبەر بوو !

لەم سەر ژمیریانەوه بەجەرگی و نەبەردی و قارەمانیتی بڕواداران تێدەگەین و پالەوانیتی و لەخۆ بوردوویی و داستانی سەیر و سەمەرەش لەزۆریان دەگێڕنەوه بۆ نمونە :

۱- کاتی خالید لەجەنگی فارسەکاندا داوای یارمەتی لەخەلیفە ئەبوبەکر کرد ، ئەو (قەعقاع) ی بۆ نارد و فەرمووی : سوپایەك قەعقاعی تیابیت ناشکیت ! هەرەها دەیفەرموو : دەنگی قەعقاع لەسوپایەکدا چاکترە لەهەزار جەنگاوەر !
کاتی عەمری کوپی عاصیش لەمیسەر داوای یارمەتی کرد لە عومەری کوپی خەتتاب ، چوار کەسی بۆ نارد و فەرمووی : ئەو چوارکەسە لەجیاتی چوار هەزار جەنگاوەر .

نموونهیهك له نازایهتی قهعقاع :

کاتیك لەسالی ۱۱ ی کۆچی دا خەلیفە ئەبوبەکر فەرمانی دا بەخالید بەرەو عێراق بکشی و لەگەڵ فارسدا جەنگی ، کارەکه زۆر قورس و ناپەڕهت بوو ، بۆیه داوای یارمەتی کرد و ئەبوبەکریش قەعقاعی بۆ نارد ...

ئەم پالەوانە نەبەردە بەردەوام لەگەڵ خالیدا بوو ، لەپوو بەپووبوونەوهی سوپای خالیددا لەگەڵ فارسەکاندا کەچل هەزارکەس بوون و موسلمانان هەژدە هەزار کەس بوون ، (هرمن) سەرکردهی فارسەکان بوو ، ھەرمز یەکی بوو لەو هەشت سەرکردهی کەلە پلەیهکدا بوون کلاوی تایبەتیان دەکرده سەریان کە نرخەکی سەد هەزار درھەم بوو (خالید لەهەموو شەپەکاندا ئەو هەشت سەرکردهی کوشت)...

ھەرمز لەسەرەتای شەپەکەدا بەفیل داوای لەخالید کرد کە ھەردووکیان بەتەنھا رووبەپووی یەك ببنەوه ، خالید رازی بوو، کاتی لەناوەندی ھەردوو سوپاکەدا بەیەك گەیشتن ، لەژێرەوه ھەرمز لەگەڵ دەسوار چاکی خۆی دا ریکەوتبوو کە بەخیرایی و لەپەر لەکاتی شەپی ھەردووکیاندا پەلاماری خالیدبدەن ، چونکە ئەگەر بەھەر ھەموویان توانیان زەھەر بەخالید بەرن و بیکوژن موسلمانان تەواو دەبن ...

کاتیك ئەو دەسوارە جولان ، وەك شیر قەعقاع (کە بەوردی و زۆر بەوریایی یەوه چاوی بڕیبوووە دوژمن کە ئەك خیانتە بکەن) خیرابەرەو دوژمن و ناوەراستی مەیدانی جەنگ ھێرشی برد و نەییشت بگەنە لای خالید و رووبەرووی ھەر دەسوارەکە بوووەوه و توانی بەتەنھا پینجیان لی بکوژی و بەمە پیلانەکیان پووچەل بوووەوه و خالیدیش توانی

هورمز بکوژی، به‌مه‌ش فارسه‌کان شکانیکی زۆر خراپ شکان، که ئه‌گهر وریایی و بلیمه‌تی و ئازایی قه‌عقاع نه‌بووایه موسلمانان تووشی کاره ساتیکی گه‌وره ده‌بوون!

خالی‌دی سه‌رگرده!

خالی‌دیش بۆ خۆی یه‌کیکه له‌و پالانه‌ی که سه‌رکردایه‌تی هه‌ر سوپایه‌کی کردبی، ئه‌و سوپایه نه‌شکاوه، تا رۆژیک سه‌رگرده‌یه‌کی فارسه‌کان لی ده‌پرسی، تو چون ئاوا له‌هه‌موو شه‌ره‌کاندا سه‌رده‌که‌ویت، ئاخۆ پیغه‌مبه‌ره‌که‌تان شمشیریکی خوایی له‌ئاسمانه‌وه داوه به‌تۆ؟ ئه‌ویش وتی: نه‌خیر، من پیغه‌مبه‌ر * دوعای بۆ کردووم که شمشیریکی به‌کار و زال بم به‌سه‌ر کافراند...

سه‌رگرده‌یه‌کی تر که‌ناوی (جرجه) بو، پیش جه‌نگ گف‌ت و گو‌ی کرد له‌گه‌ل خالی‌دا و موسلمان بو، ئنجا له‌ریزی موسلماندا جه‌نگا دژ به‌ فارسه‌کان و ته‌نها دوورکات نوێژ فریاکه‌وت و شه‌هید بو.

کاتی‌ک خالی‌د له‌گه‌ل ده‌ستکه‌وته‌کانی جه‌نگدا کلا‌وه‌که‌ی هرمرزی نارده‌وه بۆ مه‌دینه که‌بایی سه‌د هه‌زار دره‌م بو، وه‌ هه‌قی خالی‌د بو، ئه‌بویه‌که‌ر نارده‌وه بۆ خالی‌د، ئه‌ویش نه‌یویست و رازی نه‌بوو بیکاته‌ سه‌ری وتی: من ئه‌و عه‌مامه‌یه‌ی خۆم ده‌که‌مه سه‌رم که چه‌ند تال مووی چه‌زده‌تم تیا دا‌ناوه...

له‌شه‌رپێ‌کا عه‌مامه‌که‌ له‌خالی‌د ده‌که‌وی‌ت و ون ده‌ی‌یت، که‌تیه‌یه‌کی (۵۰) که‌سی ده‌نیری تا بۆی ئه‌دۆزه‌وه، ئه‌بو عوبه‌یده پی‌ی ناخۆش بوو ئه‌وه‌نده که‌س بنیری بۆ عه‌مامه‌یه‌ک، خالی‌د وتی ئه‌و عه‌مامه‌یه‌ له‌سه‌رما نه‌بی شه‌پناکه‌م ئه‌وه مووی موباره‌کی چه‌زده‌تی تیا به‌! ئیتیر پاش ماوه‌یه‌ک گه‌پان بۆیان دۆزیه‌وه و نایه‌وه سه‌ر سه‌ری!

چه‌ند دیمه‌نیکی جه‌نگی یه‌مامه و باخچه‌ی مه‌رگ:

شه‌ری (یه‌مامه) له‌قورستین شه‌ره‌کانی هه‌لگه‌پاوه‌کان بو، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ۱۰۰ هه‌زار که‌س بوون و چل هه‌زاریان چه‌کدار بوون و شوینی قایم و قه‌لاشیان هه‌بوو.

کاتی‌ک سوپایه‌کی دوو هه‌زار که‌سی به‌سه‌رکردایه‌تی عیکرمه‌ رووی کرده ئه‌و ناوچه‌یه، به‌فه‌رمانی ئه‌بویه‌که‌ر ده‌بوایه چاوه‌پێ بکه‌ن، به‌لام عیکرمه‌ په‌له‌ی کرد و جه‌نگاو به‌خیرایی شکا، ئه‌بویه‌که‌ر زۆر توورپه‌بوو له‌په‌له‌کردنی عیکرمه.

دوای ئەو (شرحبیل) بەسوپایەکەو هات ئەویش هەر رۆژە و هەواییکی موسەیلەمە و درۆکانی موسەیلەمەیی بۆ دەهات ، خۆی بۆ نەگیرا و شەپری کرد و ئەمیش شکا .

بۆیە کە خالید هات بە ١٣ هەزار کەسەو کەرەکەیی زۆرگراوتر بووبوو ، هەرچەند لەسوپاکەیی دا (زەیدی کوری خەتتاب) و (ئەبوو دوجانە) و (ام عمارە) و (وحشی) تیابوو ، بەلام ئەو دووشکاندەنە کاری کردبوو سەر وەرە موسڵمانەکان .

خالید سوپاکەیی دابەش کرد و هەموو هۆزەکان تێکەڵ بوون ، لەگەڵ دەستپێکردنی جەنگدا هەلگەراوەکان گوزێکی توندیان لەموسڵمانان وەشان و خەریک بوو بگەنە خیمەکەیی خالید ...

بۆیە خالید پیلانەکەیی خۆی گوپی وتی : خەلکینە جیاببنەو تا بزانی لەکۆی و زەفەرمان پێ دەبری ! ئیتر بەم چەند وشەییە ، کۆمەڵی کۆچکەرانی جیابوونەو و پارمەتیدەرانی جیابوونەو و کۆمەڵی لەوانەیی قورئانیان لەبەربوو جیابوونەو .. ئیتر بەو جۆرە هەركەسە و لەگەڵ کۆمەڵی خۆی دا ریز بوو . ئنجا خالید هاواری کرد (وامحمداه ، وامحمداه ...) ئەم هاواری خالید و ناوھێنانەیی حەزەرەتە ﴿ گوپوتینی دایە موسڵمانان و پەلاماری دوژمنیاندا و دوژمنیان شپێزەکرد ...

چەند دیمەنیکی نازایەتی لەشەرەکەدا :

﴿ پیاویکی (انصار) بەبرینداری بەسنگە خشیی ، دەپۆی بەرەو لای کۆمەڵی (انصار) ، پێیان وت : تۆ بەم حالەو و بەوھەموو خویین و برینداریەو ئەچی بۆلایان چی دەکەیی ؟ وتی : ئەوان بانگی (انصار) دەکەن ، ئەترسم ئەوان بۆ بەھەشت حەشر بکریین و دوایی منیان لەگەڵ نەبم !

﴿ زەید وتی : دان بەخۆتانابگرن و رووبەپووی دوژمنان ببنەو ، بەخوا من ئیتر هیچ قەسەیک ناکەم ، تا خواسەرمان دەخات یان شەھیددەبم و ئەگەمەو بەخوای خۆم .. پاش ماوەیک ئەویش شەھید بوو بەبێ ئەوھیی وشەیک بلی .

﴿ عەماری کوپی یاسر کەلەشەرەکەدا گوئی ئی بوبوو و تەنھا تۆزێکی پێوەماوو ، وە خویینی ئی دەپۆی ، هاواری کرد (یا اهل القران ، زینوا القران بالفعال) ئەیی ئەھلی قورئان ، بەکرەو قورئانەکەتان جوان بکەن ، وەرن بۆ لای من ، بەمەش کەتیبەیکەیی هەزار کەسی لەوکەسانە دروستکرد کە قورئانیان لەبەربوو ، ئەم کۆمەڵە (سالم موی ابو حذیفە) سەرکردایەتی کردن ، سالم هاواری کرد : ﴿ بنس حامل القران أنا ، اذا هزم

الاسلام بسببي ! ﴿ واته : من مه شخه لداريكي خراپى قورئانم، نه گهر به هوئى منه وه ئىسلام تيك بشكيئت .

✽ خاليد هاوارى كرد كى زورانم له گهل ده گريئت ؟! كوا (موسه يله مه) بابيئت ، موسه يله مه به ترسه وه هاته پيشه وه و پاش ماوه يه كى كه خوى بو نه گيراو راي كرد ، به مهش له بهرچاوى شوين كه وتوانى شكاو نه وهنده نرخى نه ما !
له م سه ره تاي شه ره وه نزىكه ي كهوت هه زاريان ئى كوژا و نزىكه ي ٥٠٠ موسلمان شه هيدكران .

ئنجا موسه يله مه هاوارى كرد ، بچنه باخچه كه .. بچنه باخچه كه ، ئيتير به په له كشانه وه به ره و باخچه كه و چوونه قه لاكانه وه كه ديوارى به رزيان هه بوو ، وه ده رگايان داخست ، دياره نه وه بجوايه ته سه ر موسلمانان هيجيان بو نه نه كرا به رامبه ريان و فرسه ته كه له ده ست نه چوو ... بويه ئاليه ردا (به رائى كوڤى مالىك) زىي پووشى و وتى به رزمه كه نه وه ، هه رچونى بيئت به رزيان كرده وه سه ر ديواره كه و خوى هه لدايه ناو دوژمنان و به په له به ره و ده رگاكه چوو ، چهند كه سيك هاتنه رى كوشتنى و پاش بريندار بوون له سى لاوه گه يشته ده رگاكه و كرديه وه ، به م پاله وانيتتى به بى وينه يه ، ده رگا بو موسلمانان كرايه وه و توانيان نزىكه ي كهوت هه زارى تريان ئى بكوژن ...

✽ سى كه سيش به تايهت به دواى (موسه يله مه) دا ده گه پان ، (ام عماره) كه (حبيب) ي كوڤى به ده ستى نه و شه هيد بوو بوو ، (وه حشى) كه له ئو خوددا هه مزه ي شه هيد كرد بوو ده يو يست پاش موسلمان بوونى نه و گونا هه ي به وه بسپرينته وه ، كه چوون به رمه كه ي (سه يد الشهداء) ي شه هيد كرد ، ئاوا تاوانبار ترين كه سيش به رمه كه ي بكوژى ، هه روه ها نه بوو دوجانه ش سى هه م كه س بوو كه مه به ستى بوو نه و فله زله ي ده ست بكه وى ، به ئى له يه كه كاتدا هه رسيكيان له سه رى حازر بوون ، رمه كه ي وه حشى و دوو شمشيرى (ام عماره) و (نه بوو دوجانه) موسه يله مه يان پىكا ، به مهش نه و تاوانبار ه سه ر سه خته دروژنه گيانى پيسى سپارد به دوزه خ . دواى توژيك هه ر له ويدا (نه بوو دوجانه) ش شه هيد بوو ... به م جوړه موسلمانان سه ركه وتن و سه رجه م زيانى دوژمنان بيست و يه كه هه زار كه س بوو ، به رامبه ر هه زار شه هيد له موسلمانان .

(شايانى باسه) به رائى كوڤى مالىك) دوعاى قبول بووه ، له جه نكيكدا له عىراق موسلمانان شپى رزه ده بن ، پى ده لىن : بو دوعا ناكه ي سه ركه وين ؟ نه و يش دوعا ده كات

و دهلی : خواجه ئه مړې موسلمانان سهرېڅه و منیش شهید بکه ! خواجه گورهش
دوعاکه ی گیراکردو موسلمانان سهرکوتن و ئه منیش شهید بوو !) .

قه عقاق له شه پری قادسیه دا :

پاش ئه وهی قه عقاق له گهل خالیدا چوبه ره و شام له بهرئوهی موسلمانان
به سهرکردایه تی ئه بو عوبیده حالیان باش نه بوو بهرام بهر پومه کان ، خهلیفه ئه بو به کر
فرموی (شهرت بیت خالیدیان بو بنیرم پومه کان وه سوه سهی شیتانیان بیرچیتوه)
پاش ئه وهی سهرکوتنیان به دهسته ئینا له سالی ۱۵ ی کوچیدا قه عقاق هاته وه بو عیراق بو
یارمه تی سوپاکه ی (سه عدی کوپی ئه بی وه قاص) ، که سهرگرمی شه پری قادسیه بوون .
فارسه کان له نزیکه ی شهش سه د سال پیش زاینه وه خه ریکی بناغه دانانی
شارستانیته و فراوان کردنی دهسه لاتیان بوون ، وه هه تا هه ست سه د سال دوا ی زاین
به رده وام بوون و له سهرده ستی ئیسلامدا شکان و پووکانه وه ...

واته چواره ده سه ده له مهیدانا بوون وخواه نی دهسه لات و توانایه کی گه وره بوون و
ئه زمونی گه وره یان هه بوو له گشت بواره کانی ژیاندا . بویه پوو به روو بوونه و یان به
سوپایه کی وه ک سوپای ئیسلامی کاریکی ئاسان نه بوو ...

فارسه کان له شه پری قادسیه دا فیلیکی زوریان پی بوو که ئه سپی موسلمانان خویان
نه ده گرت له به رده میانا ... پاشان موسلمانان به لیپراوی و به جهرگی خویان توانیان نه و
گوریسه ی که سندوقی سهر پشتی فیله که ی به ستوته وه بیچرن و به وهش سهر بازه کانی
ناو سندوقه که ده که وتنه خواره وه ...

قه عقاق بیری کرده وه له پیلانی که ئه سپی فارسه کان بتوقینی ، بو ئه مهش ، قوماشی
رهشی ده ئینا و دهیدا به سهر خوشتردا و ته نها دووچاوی خوشتره که به دهره وه بوو بو
ئه وه ی به ری پی خوی بیینی ، پاشان خوشتره که یان راوده نا به ره و کافره کان ، به مهش
ئه سپه کانیان که هه رگیز شتی و سامناکی نه دیوو ، هه لده ستانه سهر پی و ئه و
سوارانه ی له سهر پشتیان بوون ده که وتنه خواره وه ، ئه مهش هوکاریکی باش بوو بو
زیان گه یاندن به دوژمن .

زویه پری کوپی عه وام بهرام بهر هه زار که سه :

زویه یریه کی بوو له وچوار که سه ی که له جیاتی چوار هه زار که س خهلیفه عومه ر
ناردی بو هاوکاری عه مری کوپی عاص کاتی نابلوو قه ی قه لای (بابلیون) ی دابوو ... جا

له‌به‌رئه‌وه‌ی ئابلوو‌قه‌که‌ی دريژهي کيشاو بي‌ئاكام بوو ، زوبه‌ير وتی : من خووم ئه‌به‌خشم به‌خوا ، وه‌هيوادارم به‌هوی منه‌وه خوا ئه‌وه‌قه‌لایه‌تان بو فته‌تج بکات ..

زوبه‌ير پيلانیکی ژیرانه‌ی داناو له‌نیوه‌شه‌ودا له‌جیگایه‌که‌وه که هه‌ستی پی‌نه‌که‌ن توانی په‌یژه‌ بنی به‌دیواری قه‌لآکه‌وه و به‌ته‌نها سه‌رکه‌وی ، پاشان له‌سه‌ر دیواره‌که‌وه شیرانه به (الله اکبر) هوه په‌لاماری دوژمنی دا و هه‌ندی له پاسه‌وانه‌کانی سه‌ر دیواره‌که‌ی کوشت و به‌وه ده‌نگی (الله اکبر) ه و به‌وه هی‌رشه له‌په‌ر دوژمن په‌شوکا و سه‌ره‌نجام ده‌رگا‌کرایه‌وه و موسلمانان سه‌رکه‌وتن .

غه‌زای نوحود و حونه‌ین :

قورئانی پی‌روژ له‌باسی طالوت و جالوت دا له‌سه‌وره‌تی (البقره) ئایه‌تی (٢٤٦ - ٢٥٢) باسی وانه‌یه‌کی کرداری و ئه‌زموونیک ده‌کات که به‌سه‌ر ب‌رواداره‌کانی (به‌نی ئیسرائیل) دا ها‌تووه و تیایدا جه‌خت ده‌کاته سه‌ر ئه‌و راستیه‌ی که ﴿ کم من فلة قليلة غلبت فئة كثيرة باذن الله والله مع الصابرين ﴾ واته : چه‌نده‌ها جار ده‌سته‌وتاقمی کهم سه‌رکه‌وتوون به‌سه‌ر ده‌سته‌ی زوردا به‌فه‌رمانی خوا و به‌ئیزی خوا ، وه خواش یارو‌یا‌وه‌ری ئارام‌گرانه

پاش ئه‌وه‌ی ب‌رواداران دوعاده‌که‌ن و ده‌پا‌رینه‌وه که سه‌ریان بخات ، خوای گه‌وره‌ش به‌ئیزی خوی و فه‌زلی خوی سه‌رخستن ﴿ فلهزموهم باذن الله ﴾ جاتی‌گه‌یشتن له‌م مه‌سه‌له‌ی (باذن الله) یه زور گرنگه ، چونکه سه‌رکه‌وتنی ته‌نها له‌لایه‌ن خوا‌وه‌یه ﴿ وما النصر الا من عند الله العزيز الحكيم ﴾ ال عمران : ١٢٦ جائه‌گه‌ر موسلمانان پا‌به‌ند بوون به‌ دینی خوا‌وه و چی له‌توانایاندا‌بوو کردیان و مه‌به‌ستیان بوو ئایینی خوا سه‌ربخه‌ن ، خوای گه‌وره سه‌ریان ده‌خات ، ئه‌گه‌ر ژماره و توانا‌کانیشیان که‌میش بی‌ت ﴿ يا ايها الذين امنوا ان تتصروا الله ينصركم ويثبت اقدامكم ﴾ محمد ٧/

جائه‌و نموونانه‌ی پی‌شه‌وه که با‌سمان کردن و سه‌ده‌های تریش که‌بواریه ئی بدوین به‌لگه‌ی روون و ئاشکران له‌سه‌ر ئه‌م مه‌سه‌له‌یه ...

له‌جه‌نگی ئوحودیشدا موسلمانان هه‌زار که‌س بوون چون به‌ره‌نگاری کافره‌کان بینه‌وه که‌سی هه‌زار که‌س بوون ، له‌ریگا یه که له‌سه‌ر سی‌ی سوپاکه به‌هوی (عه‌بدوللای کوپی ئوبه‌ی کوپی سه‌لول) هوه گه‌پانه‌وه و وتیان : مادام به‌قه‌سه‌ی ئی‌مه‌یان نه‌کردووه و له‌مه‌دینه نه‌ما‌ونه‌ته‌وه بو شه‌ر ، ئه‌وا ده‌گه‌ر پی‌ینه‌وه ، به‌مه‌ش موسلمانانه‌کان نزیکه‌ی هه‌وت

سەد كەسك مانەو، لەسەرەتادا خوا وەعد و پەيمانی خۆی برده سەر لەگەڵیان و سەری خستن ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحْسُونَهُمْ بِأَذْنِهِ﴾ ١٥٢/ پاشان كە تیرهاو یژەكانی سەرشاخی ئوحوود بینیان كافرەكان شكاون و هەڵدین ، بە ئیجتەهادی خوێیان شاخەكەیان بەجێهێشت و هاتنە خوارەو و بۆ غەنیمەت كۆكردنەو و بەمەش فەرمانی حەزەرەتیان شكاند و خواى گەرەش دەستی ئی بەردان و ئنجا خالد كە هێشتا كافر بوو چوو سەرشاخی ئوحوود و بەمەش پشتی مۆسلمانان چۆل بوو ، شكان و بوو بە وانەیهكى زۆر گەرە كە ئەگەر سەرپێچى بكەن خوا سەریان ناخات : ﴿حَتَّى إِذَا فَسَلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أُرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِنْكُمْ مِنْ يَرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يَرِيدُ الْآخِرَةِ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ ئنجا خواى گەرە لییان خوش بوو ، ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ﴾ وە خوا فەزڵ و بەخششی زۆرە بۆ ئیمانداران ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ جەنگى حونەنیش وانەیهكى گەرە و مەزن بوو ، قورئان دەفەرموى : ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ، وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً ، وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ، ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُوداً لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ التوبة ٢٩ واتە : سۆیندییەت بێگومان خواى گەرە لەزۆر شویندا سەری خستن (كە دیارە ژمارە تان كەم بوو و كافرانیش زۆر بوون) .

لەرۆژى حونەنیش كاتێك كە زۆری ژمارەى خۆتان سەرسامى كردبوون ، جا ئەو زۆریە هێچ فریاتان نەكەوت و شكان ، زەویش چەندە فراوانە لیئان هاتەو و یەك و لەوودوا هەموو پشتان هەلكرد و راتان كرد پاشان خواى گەرە ئارامى و ئاسوودەى دابەزاندە سەر پیغەمبەرەكەى و سەر ئیمانداران و سەربازانیكى دابەزاند كە نەتاندیوو ، سزای ئەوانەشى دا كەبى باوەربوون ، ئەوەش سزا و پاداشتی بى باوەرپانە .

بەلى لەگەڵ ژمارەى زۆریشیاندا ، كە هەندىكیان دەیانووت ئەمڕۆ لەبەر زۆریمان ناشكێن ، خوا دەستی ئی بەردان و شكان ، بەهۆى ئەوێ دوژمن كەمینی بۆ دانابون و مۆسلمانان شپێزەبوون ، پاشان (عباس) بەدەنگى بەرزى هاوارى كرد و نزیکەى سەد كەس لەكۆچكەر و یاریدەدەران لەدەورى حەزەرە * كۆیوونەو ، ئەو سەد كەسە وەك برووسكە ، یان گەرەدەلوول دایان بەسەر دوژمندا و شكاندیان ، ئەمەش وانەیهكى تری بەنرخ بوو بۆ مۆسلمانان لەویدا كە سەرکەوتن لەلایەن خواوەدیت ..

قورئان موسلمانان په روه رده دهکات له سهر نه وهی که دانه به زن و خویان به که م نه زانن چونکه بپروادارن ﴿ولا تهنوا ولا تحزنوا و أنتم الاعلون ان کنتم مؤمنین﴾ ال عمران واته نهی بپرواداران لاواز و سست مه بن و خه م مه خوڼ ئیوه پایه به رزترن و سهرکه و تووترن نه گهر ئیماندارى چاک بن ... ئنجا باشیش بزائن که دینی خوا وهک دره ختیکه که ره گى داکوتابى و به ناخى زه ویداچوویته خواره وه و لق و پوپه کانی به ئاسماندا هه لچووبن وه هه میشه به ئیزنى خوا به رو بووم بدات : ﴿الم تر کیف ضرب الله مثلا کلمة طيبة کشجرة طيبة أصلها ثابت وفرعها فی السماء تؤتی أکلها کل حین باذن ربها ویضرب الله الأمثال للناس لعلهم یتذکرون﴾ ابراهیم : ۲۵ .

نأفردتانی پایه به رز و شکومه ند

قورئانی پیروژ باسی پایه به رزی (مهریه م) و (ئاسیای ژنى فیرعه ون) دهکات وهک دوونموونه ئیماندارى به رز و خاوه ن هیممه ت ، هه روه ها باسی دوونأفردتی کافر دهکات که هاوسه رى دوو پیغه مبه ربوون و چاکى میړده کانیان هیچ سوودی پی نه گه یانندن ، قورئان ده فهرمویت ﴿ضرب الله مثلا للذین کفروا امرأت نوح وامرأت لوط کانتا تحت عبدین من عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغیا عنهما من الله شیئا ، وقیل ادخلا النار مع الداخلین ، وضرب الله مثلا للذین امنوا امرأت فرعون اذ قالت ربی ابن لی عندک بیتا فی الجنة ونجني من فرعون وعمله ونجني من القوم الظالمین ، ومريم ابنة عمران الّتی أحصنت فرجها فنفخنا فیها من روحنا وصدقت بکلمات ربها وکتبه وکانت من القانتین﴾ التحريم : ۱۲ واته : خوا نمونه ی هیئاو ته وه به ژنى نوح ولوط بؤ نه وانه ی که بی باوهر بوون ، که نه و دوونأفردته هاوسه رى دوو به نده ی چاک و پاکی ئیمه بوون ، که چی خیانه تیان کرد و بپروایان پی نه هیئان ، ئیتر نه و پیغه مبه رانه فریای هاوسه ره کانیان نه که و تن و ، له قیامه تدا به وژنانه ده وتریت : بچه ناو ئاگرى دوزه خه وه و له گه ل نه وانه دا که ده چنه ناوی . هه روه ها خوا نمونه ی هیئاو ته وه به هاوسه ره که ی فیرعه ون بؤ نه وانه ی که باوه رپیان هیئاوه ، کاتیک وتی : په روه ردگارا له لای خو ت له به هه شتا مالیکم بؤ دروست بکه و له ده ست فیرعه ون و کار و کرده وه ی رزگارم بکه و ، له ده ست نه م گه له سته مکاره ش ده ربازم بکه .

هه روه ها نمونه ی هیئاو ته وه به مهریه می کچی عیمرانیش که داوینی به پاکى پراگرت ، له ورؤحه ی که به ده ستمانه ، فوومان پیداکرد ، نه ویش باوه رى ته واوی هه بوو به گوفتار

و فرمانه‌کانی په‌روەردگاری و هه‌میشه و به‌رده‌وام ملکه‌چ و فرمانبه‌ردار و خواناس و نزاکار بوو ...

به‌ئێ ... تاقیکردنه‌وه و ئه‌رکه‌که‌ی (مهریه‌م) سه‌لامی خوای ئێ‌بی زۆر قورس بوو ، له‌مه‌سه‌له‌ی شه‌ره‌ف و نامووسدا بوو ، موعجیزه‌یه‌کی گه‌وره‌بوو ، که‌منال به‌بی باوک و دایک بپیست ، یه‌که‌م جار بوو شتی وا رووبدات بۆیه‌مه‌گه‌ر بپرواداره‌کان ئه‌گینا که‌س نه‌بوو بپروای پێ‌بکات ، له‌به‌ره‌ئه‌وه‌ خوای گه‌وره‌فه‌زلی دا به‌سه‌ر هه‌موو ئافه‌رتانی جیهاندا ﴿ وَاذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ، يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدي وَارْکُعي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴾ ال عمران: ۴۳

واته : جوهره‌ئیل وتی : ئه‌ی مهریه‌م به‌راستی خوا تو‌ی هه‌لبژاردوه و خاوێن و پاکیزه‌ی کردویت ، هه‌لی بژاردوویت و فه‌زلی داویت به‌سه‌ر هه‌موو ئافه‌رتانی جیهاندا ، ئه‌ی مهریه‌م ملکه‌چ و فرمانبه‌رداری په‌روەردگارت به ، سوژده و کړنووشی بۆ به‌ه‌گه‌ل کړنووشبه‌راندا .

هه‌ر له‌ئافه‌رتاندا ، خه‌دیجه و فاته‌مه‌ی کچی هه‌زه‌ت ﴿ له‌وشاژنه‌ پایه‌ به‌رزانه‌ که‌به‌رامبه‌ر هه‌زاران ئافه‌رتن ، هه‌روه‌ک له‌فه‌رمووده‌دا باس له‌پله و پایه‌یان کراوه ... خه‌دیجه خوای گه‌وره‌سه‌لامی به‌جویرائیلدا بۆ ناردوه که‌ئەویش به‌هه‌زه‌تی راگه‌یاندوه و مژده‌ی کۆشکیکی گه‌وره‌ی نایابی داوه‌تی ...

فاطمه‌ش (سیده‌نساء أهل الجنة) یه‌و هه‌رکاتێک به‌هاتیه‌ سه‌ری له‌باوکی بدایه ، هه‌زه‌ت ﴿ به‌و هه‌موو پایه‌ به‌رزی و گه‌وره‌یی‌یه‌وه که‌باس نا‌کری‌ت له‌به‌ری هه‌لده‌ستا و ناوچه‌وانی ماچ ده‌کرد و لای خۆیه‌وه دای ده‌نا ...

کاتیکیش که‌ شووی کرد به‌ ئیمامی عه‌لی و ماله‌که‌یان تو‌ژی دووربوو له‌مژگه‌وته‌وه ، هه‌زه‌ت ﴿ داوای له‌هاوه‌لێک کرد که‌ ماله‌که‌ی چۆل بکا بۆ(فاطمه) له‌به‌ره‌ئه‌وه‌ی نزیک مائی هه‌زه‌ت بوو ﴿ ئه‌ویش چووه‌ شوینیکی‌تره‌وه و ماله‌که‌ی خۆی‌دا به‌ ئیمامی عه‌لی و (فاطمه) ...

هاوسه‌ره‌که‌ی سولتان (قطز) شه‌هید ده‌پیست :

سولتان (قطز) له‌روژی جومعه‌دا به‌هیوای دوعای موسلمانان و یارمه‌تی خوای په‌روەردگار په‌لاماری ته‌ره‌کانه‌ی له‌شه‌ری (عین جالوت) دا ... له‌شه‌ره‌که‌دا پێنج ته‌هر فرسه‌تیان هه‌یناو هه‌لیان کوتایه‌ سه‌ر سولتان (قطز) خه‌ریک بوو بیکوژن ، له‌وکاته‌دا سواریکی ده‌موچاو هه‌لبه‌ستراو فریای که‌وت و په‌لاماری پێنج ته‌ره‌که‌ی دا و به‌خه‌ستی

برينداربوو ، كاتى خەرىك بوو بىكەوئىت ھاۋارى كرد (ئاڭگات لەخۆت بىت سولتانی
موسلمانان ، وا من پىشت كەوتم بۆ بەهەشت) ...

سولتان ھات بەلایەو سەیری كرد ژنەكەى خۆیەتى ، ھەلیگرت و بردیەو ھەخیمەكەى
و ناوچەوانى ماچكردو دەرگیا بەسەریاو دەيووت (واحبیتاھ ... واحبیتاھ) ، ژنەكەى
لەگیانەلادابوو بە دەنگىكى نزم بەھەزار ھال وتى : مەلى (واحبیتاھ) بەلكو بلى (وا
اسلاماھ) و ئىترگیانى سپارد و شەھید بوو ... سولتانیش بەجى ھىشت و چوو ناو
شەپكە و ھاۋارى كرد (وا اسلاماھ) (وا اسلاماھ) ، ئەم ھاۋارە و شەھیدبوونى ژنەكەى
بوونە مایەى بەرزبوونەو ھى و دەى موسلمان و بەگوپوتىنىكى بىوئىنەو پەلامارى
دوژمنیاندا و شكاندیانن ... (باقات الورود النضرة - ابراهيم النعمة) .

(اردە كچى حارث) و پائەوانىتیهك :

لەكاتىكد(ابرقباذ) خەلكى (ميسان) ى كۆكردەو ھەستا دژ بە موسلمانان ، (مغیرە
كۆرى شەبە) چوو بەرو روویان و مال و منال و كەل و پەلیان لەناوچەپەك بەجیھىشت
و لەلای (مرقاب) نزیك روو بارى دیجلە بەدوژمنان گەشت .

(اردە) بیرى كردەو كە ھەروا دانەنیشى و كاریك بكات ، بۆیە ژنانى ھەلنا كەلەگەلیا
بەرەو جەنگەكە بچن و ھەندى قوماش و لەچکیان كرد بە ئالا و لەدوورەو ئەو ھەموو
ئافرەتە دەرکەوتن و تەپ و تۆز بەرز بوو ، فارسەكان ترسان وایانزانى یارمەتى سوپای
تر ھاوو ھەو بۆ كۆمەكى موسلمانان و ، سەرەنجام شكان و ھەلھاتن(ل ۹۲ لافتات للمبصرین
/ مریم النعیمی .

بۆلى گرنكى دایك :

ئاشكرايە دایك ئەگەر بەكارى خۆى ھەستى و بەچاكى و بەرپك پىكى منالەكانى
پەرورەدەبكات ، دەتوانیت لەرى منالەكانیەو ھەزمەتى گەرە پىشكەش بكات ...
دایكى ئىمام مالیک ھەزەدەكات كۆرەكەى رى راست بگرى و ھەزمەتیک بە ئىسلام
بكات ، بۆیە ھەر ئەوئەندە كۆرەكەى بالغ دەبیت ھەمەمەك دەكاتە سەرى و دەینىرى بۆ
فیریوون و دەلى لەپیشدا رەوشت و خوو (ئەدەب) و پاشان (عیلم) فیربە ...
ئەوئەبوو ئىمام مالیک ئەو بلیمەتەى لىدەرچوو كەناوبانگى لەكۆن و نویدا لەھەموو
جیھانى ئىسلامیدا بلأوھ ...

دایکی شافیعیش هیمهت بهرز بوو بویه کوره‌که‌ی هه‌رچه‌ند هه‌تیویش بوو ، بردی
 بۆ ماله خزمانی له‌مه‌ککه و وای کرد که له‌حه‌وت سالی‌دا هه‌موو قورئان و له‌ده‌سالی‌دا (
 موطاً) ی ئیمام مالیک له‌به‌ریکات و پاشان له‌شانزه سالی‌شدا فتاوبات و بوو به‌و پیاوه‌ی
 که ئیمام ئەحمەد له‌باره‌یه‌وه ده‌لی (شافیعی وه‌کو خۆره بۆ دنیا) .

نه‌وه‌یه‌کی خه‌له‌تاو !

دوژمنان هه‌ولی زۆریاندا ، نه‌وه‌ی نوێی موسلمانان له‌ری لاب‌ده‌ن و سه‌رقالی
 شتیکیان بکه‌ن که نه‌ بۆ دنیا و نه‌ بۆ ئاخیره‌ت سوودی ئی وهرنه‌گرن .

به‌لی .. بیچووه شی‌ری موسلمانیان ده‌سته‌مۆکرد و به‌جۆریک په‌روه‌ریان کرد که
 خۆی ئی بی‌ به‌ئاسک و له‌نجه و لارو ناسکی ئی بباری !

ئنجایه‌ریان برده‌وه که باوکی شی‌ریووه و چه‌نده‌ها پاله‌وانیتی نواندوه و پادشای
 دارستان بووه ... ئەم پیلانه‌ش دکتۆر محمد اقبال له‌هۆنراوه‌یه‌کی‌دا ئاماژه‌ی بۆ ده‌کات
 علموا اللیث جفلة الظبي وامحوا

قصص الاسد في الحديث القديم

همهم غبطة الرقيق برق

كل تاويلهم خداع عليم (المنطلق ٥٧)

به‌لی ... دوژمنانی ئیسلام شه‌وو روژیان نایه‌ ده‌م یه‌ک تاسه‌رکه‌وتن له‌کاره‌که‌یاندا و
 بیچووه شی‌ری موسلمانیان کرده ئاسک و هه‌رچی چی‌وکی پاله‌وانیتی شی‌ر هه‌یه
 سه‌ریان‌وه له‌میژووی دی‌ریندا !!

له‌قلیمیکی کارتونی منالاندا ، بیچووه شی‌ریک له‌ناو کۆمه‌لی بزندا گه‌وره ده‌بی‌ت ،
 بویه وه‌ک ئه‌وان ره‌فتار ده‌کا و کاتیکیش رووی خۆی له‌ناو ئاودا ده‌بینیه‌وه ده‌سله‌میه‌وه
 و لای سه‌یریوو که بۆچی ئەم له‌هاوه‌لانی ناچیت ...

تا مه‌یمونیکی مالی ئاوابی‌ت هاته لای و ئامۆژگاری کرد و به‌هه‌ر حالیک بوو تی‌ی
 گیاند که ئەم له‌بنه‌ماله‌ی شی‌ره و کاتی خۆی باوکی پاشابووه ، ئەم به‌رچاو روونی و
 ووریا‌بوونه‌یه‌ پالی پی‌وه‌نا که ئەمیش وه‌ک باووباپیرانی بی‌ت و سه‌ره‌نجامیش توانی
 کاروباری دارستانه‌که بگریته‌وه ده‌ست ..

جا به‌راستی موسلمانانیش هه‌روایان ئی قه‌وماوه ! به‌هه‌زاره‌ها جۆر هه‌ولده‌دری‌ت
 رابردووی پرشنگداریان بیربریته‌وه و پاشان وایان ئی بی‌ت ئه‌وانه بکه‌نه پی‌شه‌وا و

مامۇستاي خۇيان كە دوژمنان فوويان پياده كەن و پېرو پاگەندەيان بۇ دەكەن و ناوى (النجم) ئەستېرەي گەشى ئاسمانى (گۆرانى ، سىنەما ، سەما كەردن، ... ھتد) يان ئى دەنن يان بەسوپىرمان و باتمانىكەو سەرقاليان دەكەن كە مەگەر ھەر لە خەيالى (ھوليوود) دا ھەيىت ...

بەلام ئاشكرايە كە خوا ﴿ لايرضى لعباده الكفر ﴾ ، وە بەفەزل و رەھمەتى خوايەتى خۇي كە سانىكى ھىممەت بەرز و (مجددى) نارد كە بانگى مۇسلمانان يان كەردەو و بۇسەر شاريگەي ئىسلام و توانيان بانگىكى وابدەن بەجىھاندا كە ژمارەيەكى زۆرى پى ھۇشيار بىتەوہ ...

دوا وتە

پاش ئەم گەشتە ئىمانىيە چاك وايە لەخۇمان بېرسىن ئاخۇ ئىمە بەرامبەر بەچەندىن ، يەك يان دوو يان دە يان سەد يان ھەزار ؟!

ئاخۇ توانىيىتەمان شتىك لەژياندا زيادبەكەين ، ھەروەك مصطفى صادق الرافعي دەلى : (ئەگەر نەتوانى شتىك لەژياندا زياد بەكى ماناي وايە لەژياندا زيادىت !) .

ھەقە ھەريەك لەئىمە لەكوپو دەتوانى و ھەرچۇنىكى بۇ دەكرى خزمەتى پىشكەش بكات ، ئەگەر دەلىي دنيا گۆردراو ، دەلىم ئەو كەئالەكانى راگەياندىن رۆژانە مۇسلمانان بەرەو شەھادەت ئالەگەرن و بەبەردەو رەبەرووى زايۇنى دەبنەو ، ئەگەر باسى زىندەو وەكانى لاي خۇشمان نەكەين ، ئەو رابردووى پىرشنەگدار و پىرشكۆي مۇسلمانانى باوبايرمانە ، كە ھەرچيان بۇكرابى لەخزمەت كەردوويانە ، كاك ئەحمەدى شىخ نەمۇنەي بانگخوازىكى ھۇشيار و كۆلنەدەربووە كە لىرەدا نامەوى باسى بەكم و لەپەرەوى (كاك ئەحمەدى شىخ لەروانگەي مەكتۇباتەكانىيەو) تىشك خراوەتە سەرى ...

لەئافەرەتانىشدا ئەو (ھەپسە خانى نەقىب) لەدايك بووى ۱۸۶۱ ز و لەسالى ۱۹۵۳ دا كۆچى دوايى كەردووە ، لەو رۆژەي خۇي دا شارنىك بوو بەرامبەر دەيەھا پىياو ! لەمالى خۇي زۆر يارمەتى ھەژار و بىئەوايان و ھەتيوانى داو ، ھەرچى رووى كەردىتە مەلەكەي ئەو پەرى رىزى لىگرتووە و پاشان نەيھىشتووە بەدەستى بەتال و بەنا ئومىدى بىرواتەو ، لەھەرچى خوادابىتسى ھاوكارى كەردووە ، تەننەت بىرى لاي شىتەكانى شىتخانەي بەغداش بوو ، ھەموو جار كە شىخ قادىرى مىردى چووہ بۇ بەغداد داواي لىكەردووە كە سەربەت لەوشىتەنە و ئەگەر موحتاجى جل و بەرگىكن ، يان ھەرشتىكن

بۆيان دايين بکات ، بهتاييهت ئەوانەى که خەلکى سلیمانى بوون و لەویدا ژيانيان بهسەر بردووہ ! (شایانى باسە که بۆ یەکهەمجار قوتابخانەى نەهیشتنى نەخویندەوارى کرایەوہ لەسلیمانى ، ئەمیش وەک قوتابیەک دەچووہ پۆلەوہ و لەبەر مامۆستا هەلەدەستا ، ئەوانیش بەشەرمەوہ تکایان لێدەکرد که هەلەنەستى و بەرێزیشى قایل نەدەبوو دەيووت من لەبەر زانستەکەتان هەلەدەستم که بلأوى دەکەنەوہ) (پۆژنامەى ئايندە) .

بەلێ ... لاگردنەوہ لەهەژار و داماوو بى نەوايان مايەى بەدەستەيئانى رەزامەندى خوايە هەروەک لەفەرموودەدا هاتووہ (انما تُرزقون وتتصرون بضعفانکم) ، ئەمە لەبوارى خزمەتە کۆمەلایەتیهکاندا ، بەهەمان شێوہ لەبوارەکانى تریشتا نمونەمان زۆرە ، ئەوہ مەولەوى خواناسى پەپوولەى دەورى چرای ئيمان و ئیسلامەتى که بەسى زمان (کوردی و فارسى و عەرەبى) هۆنراوەى ئيمانى وتووہ و لەوبوارەدا ئەسپى خوێ تاوداوہ .. بۆ نمونە کاتیک لەبارەى (عەقیدە) وە هۆنراوەشاکارەکەى دادەنى ، (شیخ عوسمانى سراج الدین) ى رابەرى (خوای لى رازى بیّت) خەو بە حەزەرەتەوہ ﷺ دەبینى ، که پى ئى دەفەرموى : (ئەم نامەيە بۆ ئیمە نێردراوہ و خوشەويستە لمان و لى رازین) ... ئنجا کهجەنابى شیخ عوسمان ئەم مژدە خوشە بەمەولەوى دەلێت ئەویش لەخوشىدا هۆنراوەکەى ناو دەنیت (العقيدة المرضية) ... سەیرى لاپەرە (٨٢١) عەقیدەى مرضیەى مەولەوى بکە .

سەرچاوه :

- ۱ - تەفسیری ئاسان مامۇستا بورهان محمد امين
- ۲ - رياض الصالحين / نوری فارس
- ۳ - لافتات للمبصرين / مريم النعيمي
- ۴ - عقيدهی مرضیه ی مهولهوی (لیكدانهوهی مامۇستا مهلا عبدالکهریمی مودهريس) .
- ۵ - رسالة في الحب - عباس السیسی
- ۶ - منهاج التربية الاسلامية / ل ۱۸۶ - د ماجد عرسان الكيلاني (
- ۷ - الانقياء - ابراهيم عبدالله الدويش
- ۸ - مقالات لمحمد احمد راشد / موقع المسار - الانترنت
- ۹ - بهرنامهی (نلقى الاحبة) قناة اقرا
- ۱۰ - گوڤاری (المجتمع) الكويتیه
- ۱۱ - باقات الورد النضرة من حكايات المسلمين العطرة / ابراهيم النعمة
- ۱۲ - المنطلق / محمد احمد راشد
- ۱۳ - الامام حسن البنا - داعية مجاهدا - شهيدا - محمد عبدالله الخطيب .
- ۱۴ - سلسلة المنهاج - هاشم محمد علی .
- ۱۵ - ههلبزاردهیهك له عهقیدهی مهرضیه / بابه علی شیخ عومه رقهره داغی .
- ۱۶ - روژنامهی ئاینده / ژماره / ۲۰ سالی ۱۹۹۹ (وتاریك له باره ی چه پسه خانی نه قیبه وه ...) .

بایه ت	لا پهره
پیشہ کی	۸۷
ئہ مانہ ت	۸۸
پاریزکاری	۹۶
دامہ زراوی	۱۰۴
دادوہری و حق بیژی	۱۱۱
پاہہ ندیبون	۱۱۷
گورافکاری	۱۲۱
خوشویستن لہہ رخوا	۱۲۵
ریژدار و بی ریژ	۱۳۲
سینہ سافی	۱۴۳
ئاسوی ہیعمہ ت بہرزان	۱۴۷
ہیوایہ تی کوکردنہ وہی تۆز و خۆل	۱۵۱
کہ نارگرتنی بانگخوازان	۱۵۳
یہک بہدوو تایہک بہہ ہزار	۱۵۵
ئافرہ تانی پایہ بہرز و شکۆمہ ند	۱۶۳
نہ وہیہ کی خہ لہ تاوو	۱۶۶
دواوتہ	۱۶۷
سہرچاوه کان	۱۶۸

به هاری دِلان

به رگی سییه م

پېښه کی

سوپاس و ستایشی بی پایان بۆ خوای پەروەردگاری جیهان و دروود و سهلامیش
له سەر گیانی سەرداری پیغه مبه‌ران و یار و یاور و شوین کەوتوان ...
به‌رگی سی‌یه‌می (به‌هاری دلان) دیته‌وه خزمەت خوینەرانی به‌چه‌پکیک سەرگوزەشتە
هیدایه‌ته‌وه ، هیدایه‌تی که‌سانیک‌کی تینوو که به‌دوای ئاودا ویلن و سەرەنجام پی‌ی ده‌گەن
و دل و دەروون و هه‌ست و هۆشیانی پی ئاو ده‌ده‌ن و ، هه‌ریه‌که‌یان به‌زمانی حالیان
ده‌لین:

ئەو رۆژانەی ... کاتێک ویستم
تەمەنی کورتی ژيانم ... هەروا نەپوا
دلی تینووم ، مەزایەکی بی
پەڕی لەدرەختی بپوا ...
ویستم
کەشتی ویلی ژینم ، کەناری دەریای
ئۆدیاری
سەری ماندووم
لەخەمی گومانی هەلە و ... شەونخونی
بیرکردنەوه
هەتا هەتایە رزگاری ...
ویستم
خاوەن پەيامێک بـم ... زۆر بەهێزی
شوین کەوتە ی بەرنامەیه‌ک بـم
ووتەو کرداری پیرۆزی
ویستم
بی‌ئامانج و مەبه‌ست نەبی
کارو هەول‌دانم
خەو و خۆراک و پۆشاکم ، یاسا و سنووری
بزانم

ويستم

ريڱاي ههنگاونانم راسته ريڱيټ

چاو ههق ديدو... زمان وشه ي راستي

پيڱيټ

كهوتمه گهړان

ههړچي يرو بوچوون ههبوو ، سهرم لي دان

لاي ههريهكه

بو ماوهيهكه له گهل فهههنگ و باسي دا

كهوتمه دووان...

تاسه ر نهنجام

نهوهي دلّم پي ي تينووبوو

نهوهي گيانم له پيناوي ، ريڱاي دووري بو

بريبيو

دواي ماندووبوون ...

حهوايهوه له پال ئيسلام .... (بيداري خوشكان ژماره (۰) ۱۹۹۶ . دايكي خهلات)

قورئاني پيرؤز پهړاووپهړتوكيك نيه بؤكات بهسهر بردن بخوينريتهوه ، بهلكو
پهړاويكي موبارهكه و مايه ي هيدايه ته ، قورئان خو ي له دهيه ها ئيه تدا جهخت دهكات
سهر نهو راستي يه ﴿قد جاعلكم موعظة من ربكم وشفاء لما في الصدور وهدى ورحمة
للمؤمنين﴾ ۵۷: يونس ﴿هذا بصائر للناس وهدى ورحمة لقوم يؤمنون﴾ الجاثية : ۲۰

خوای گهوره هيدايه ت دهره

له م دنيايه دا شوينهوار و پهنگدانهوهي ناوو سيفاته پيرؤزهكاني خوادهبينين ، بو
نموونه : كه دهليين خوا ميهره بانه و بهرهمه ، نهوه تا به شيك لهسه د بهشي رحم و
ميهره باني خو ي له زهوي دا داناوه و ، بههوي نهو ميهره بانيه وهيه كه دهبينين ته نانه ت
گيانداران ميهره باني دهنوئين بو بهچكه كانيان و باوك و دايك شه ونخووني دهكيشن بو
منداله كانيان و بهدل و گيان و سهرومال گهوريان دهكن.

ههروه ها سيفه تي (عدل) ي خوا ، نهوه تا دهبينين چؤن توله لهسته مكاران دهكاتوه و
تا په تي زولم وستهم پتهوو نهستووريټ زووتر دهچريټ و له فهرمووده ي قوودسيشدا

دهفهرموئى : (يا عبادي اني حرمت الظلم على نفسي وجعلته محرماً بينكم فلا تظالموا...).

مهسهلهى هيدايه تيش ههروايه ، خواى پهرومردگار (هادى) به و قايل نابيت بهندهكانى كافرين و دوورين ﴿ ان تكفروا فان الله غني عنكم ولا يرضى لعباده الكفر ﴾ الزمر : ٧ واته : ئهگهر كفريش بگهن ، خوا دهوله مهنده و پهكى له كهس نه كه وتووه ، هه چهنده رازى نابى بهندهكانى كفريگهن ، له بهرئوه بهردهوام پيغه مبهراى ناردووه ، چونكه تا ئهوان نه نيرى و خهلكى هوشيار نه كاتهوه سزايان نادات ﴿ وما كنا معذبين حتى نبعث رسولا ﴾ الاسراء : ١٥ دهئين نزيكه ١٢٤ ههزار پيغه مبهرا هاتوونه ته سه ر ئهم پووى دنيايه ، دواهمينيان هه زره ته ﴿ كه قورئان پى دهفهرموئى ﴾ وكذلك اوحينا اليك روحاً من امرنا ، ماكنت تدري ما الكتاب ولا الايمان ولكن جعلناه نوراً نهدي به من نشاء من عبادنا وانك لتهدى الى صراط مستقيم ، صراط الله الذي مافي السموات والارض ، الا الى الله تصير الامور ﴿ الشورى : ٥٣ واته : ئهى محمد ﴾ ئيمه قورئانمان بو رهوانه كرديت له لايه ن خوئمانه وه ، كه ژيان به خشه به روخ و گيان و عقل ، تو نه تده زانى قورئان چى به و ئيمان چى به ، به لام ئيمه ئهم قورئانه مان كرده نوور و رووناكى كه هيدايه ت و رينمووى ههركهس كه بمانه ويئ له بهندهكانى پى دهكهين ، ئهوانه ى كه دلى بو دهكه نه وه و به چاكي گوئى بو دهگرن ، بيگومان تو رى نيشانده ريت و رينمووى دهكهيت بو ريگه و ريباريكي راست و دروست ، كه ريگه و ريبارى ئه و خوايه به ، كه هه ر بو ئه وه ئه وى له ئاسمانه كان و زه ويدايه ، سه رهنجامى هه موو كار يكي ش هه ر بو لاي خوا ده گه ريته وه .

دياره هيدايه تى قورئان بو ته واوترين و راستين و چاكترين بهرنامه يه ﴿ ان هذا القرآن يهدي للتي هي اقوم ﴾ الاسراء : ٩

هه زره ت ﴿ وگشت پيغه مبهرا ن و بانگخوازان ، ته نها كاريان رى نيشاندان و رى رو شن كرده نه وه به و كهس ناتوانى به زور كهس هيدايه ت بدات ، ته نانه ت پيغه مبه ر ﴾ زور هه زى به موسلمان بوونى (ابو طالب) ى مامى ده كرد ، كه چى بپواى نه هيئا و به كافر ى مرد ، قورئان له م باره يه وه هاته خوا ره وه و فهرمووى : ﴿ انك لا تهدي من احببت ولكن الله يهدي من يشاء ... ﴾ القصص : ٥٦ .

به لى ... ده لكان به ده ست خوا وه ن ، ئه گهر خيريان تيا بى و هه ول به دن و بيان هوى خوا هيدايه تيان ده دات ﴿ والذين جاھدوا فينا لنهدينهم سبلنا ﴾ العنكبوت : ٦٩

به لاو موسييهت خه لکي هوشيار دهکاتهوه

خوای گه وره بیجگه له وهی که پیغه مبه رانی ناردووه ، کافران هوشیار دهکاتهوه به به لا و موسييهت ، جاروباریش تی یان دهره وینئ ، خو یان یان دهرودراوسینان ، سا به لکو بگه رینه وه و له خه وی غه فلهت و بی ناگایی بیدار ببنه وه ﴿ ولا یزال الذین کفروا تصیبهم بما صنعوا قارعة أو تحل قریبا من دارهم حتی یأتی وعد الله ، ان الله لا یخلف المیعاد ﴾ الرعد : ۳۱

دو پوه کانیش به هه مان شیوه ﴿ اولایرون انهم یفتنون فی کل عام مرة أو مرتین ثم لا یتوبون ولا هم یذکرون ﴾ التوبة : ۱۲۶ واته : ئایا دو پوه دهکان نابینن سائی یه که دوو جار تاقیان ده که ینه وه و به لاو موسييه تیان بۆ دهنیرین ، سا به لکو بیربکه نه وه و واز له دوو پویی بهینن ، که چی نه وان دوا ی نه وه موو به لاو ناپه حه تی و ناگادار کردنه وه یه ، په شیمان نابنه وه و وریا نابنه وه !

موسولمانانیش به هه مان شیوه خوای گه وره هه روا وازیان لی نا هیئنی بلین پروادارین و ته واو ، به هه موو جوړیک تاقیان دهکاتهوه ، (تا قولی رهش و سپی له به واردا دهرکه وی) ... هه روه که ده فهرموئ : ﴿ ما کان الله لیذر المؤمنین علی ما انتم علیه حتی یمیز الخبیث من الطیب ﴾ الاعراف : ۱۳۹ .

هه روه ها موسلمانان داوایان لی کراوه که هه موو روژی حه فده جار له نویره فهرزه کانیا ندا داوا بکه ن و بلین ﴿ ایاک نعبد و ایاک نستعین ، اهدنا الصراط المستقیم ﴾ چونکه هه موو که سی سرگرده رانه ، مه گهر نه وه ی که خوا هی دایه تی بدات ، هه روه که له فهرمووده ی قودسی دا هاتووه (یا عبادي کلکم ضال الا من هدیته فاستهدونی اهدکم) نه ی به نده کانم ئیوه هه موو سرگرده ران و ویلن مه گهر که سی که من هی دایه تی بدهم ، داوای هی دایه ت بکه ن با هی دایه تتان بدهم ... ﴿ نه گهر سهیری سوره تی فاتحه بکه ین که تیایا داوای هی دایه ت ده کری - اهدنا الصراط المستقیم - ده بینین به دوایدا له سوره تی به قهرده ده فهرمویت - الم ذلک الکتاب لا ریب فیه هدی للمتقین - که نه مهش نه وه ده گیه نی که هه رکه س هی دایه تی ده وی له قورئاندا دهستی ده که وی ﴾ .

نازادی بیروباوهر

قورئانی پیروژ له پوژده کانی یه که می بانگه وازه وه ، نازادی بیروباوهری راگه یاندووه و له میژووی موسلمانانیشدا له کوون و نوی دا رهنگی داوه ته وه ، بۆ نمونه :

۱) له سووره تی المزل دا که سییه سووره ته هاتونه خواره ده فهرمویت : ﴿ ان هذه تذكرة ، فمن شاء اتخذ الى ربه سبيلاً ﴾ واته : ئەم ئایه تانه یادخهروه و هه رکهس دهیهویت باری ئی بهرهو پهروهردگاری بگریته بهر .

۲) له سووره تی المذثر که چواره سووره ته ده فهرمویت : ﴿ کلا انه تذكرة فمن شاء ذكره ﴾ وه له سووره تی (عبس) یشتا ئایه تی (۱۲) هه مان شت ده فهرمویت .

۳) له سووره تی (یونس) ئایه تی (۹۹) دا ده فهرمویت : ئەگه پهروهردگارت بیویستایه هه موو ئه وانیه سهرزهوی بپروایان ده هیئا ، دهی تو زور له خهک ده کهیت که بپروا بینن ؟ دیاره مروّف سهرپشک کراوه و دنیا ش تاقیکردنه وهیه ﴿ ولو شاء ربك لامن من في الارض کلهم جمیعاً أفانت تکره الناس حتی یکنوا مؤمنین ﴾ .

۴) له سووره تی (کف) یش دا ده فهرمویت : پی یان بلّی : ئەم هه ق و راستیه له پهروهردگارتانه وهیه ، کئ دهیهویت بپروا بهینیت ، کیش نایهویت بپروا نه هینیت ، ئیمه حسابیان له گه ل ده کهین و ناماده مان کردوه بو سته مکاران ئاگری دۆزه خ ﴿ وقل الحق من ربکم فمن شاء فلیؤمن ومن شاء فلیکفر انا اعتدنا للظالمین ناراً احاط بهم سراقها ﴾ الکهف : ۲۹ .

۵) ئەو ئایه تانه ی پێشه وه هه موویان له مه که هاتونه ته خواره وه ، له مه دینه ش به هه مان شیوه جهختی له سهر کراوه ته وه : ﴿ لا اکراه فی الدین قد تبیین الرشد من الغی ﴾ البقرة : ۲۵۶ واته : له ئایین دا زورکردن نیه ، هه ق و ناهه ق روون کراونه ته وه و هه موو کهس ئازاده چی هه لده بژیریت . (ل ۹۹ پهروهردیه ئیسلامی . نووسه) .

دیاره خوا ی گه وه دهوله مهنده و په کی له کهس نه کهه وتوو و ئاتاجی به کهس نیه ﴿ ومن کفر فان الله غنی عن العالمین ﴾ ال عمران : ۹۷

واته : ئەوهی که باوه پی نه هیئاوه و کوفر دهکات ، بابزانیت که خوا دهوله مهنده و بی نیازه له هه موو خه لکان ...

پێغه مبه رانیش ئەمه یان به گه له کانیان فهرمووه ، ئەوه هه زره تی موسی سه لامی خوا ی ئی بئ که به (ئیسرایلیه کان) ده فهرمویت : ﴿ ان تکفروا أنتم ومن فی الارض جمیعاً فان الله لغنی حمید ﴾ ابراهیم : ۸ .

له میژووی ئیسلامیشدا ئەم سنگ فراوانی و زورنه کردنه ئاشکراو نمایانه ، (عتاب کوری شمیر) ده لی : وتم به پێغه مبه ری خوا ﴿ ئەی نیردرای خوا باوکیکی پیرو برام

ههيه ، با بيانهيئيم به لكو له سهر دهستا موسلمان بين ، ئهويش فهرمووي : ئهگهر موسلمان بن چاكتره بۆيان ، خو ئهگهر له سهر ئاييني خوشيان بميننه وه و موسلمان نه بن ، ئهوا ئيسلام سنگي فراوانه ، (وازيان ئي بهينه بابە ئارەزووی خوێان بریار بدن) .

لەسەدەى چوارى كۆچىشىدا (ابن العطار الاندلسي) دەلىت : (بۆ موسلمان بوونى ھەر گاۋر و جوولەكەيەك دەبىت بەلگە نامەيەك بەھىنىت لەلای قازىەوہ كەشايەتى چەند كەسىكى لەسەربىت ، كە زۆرى ئىنەكراوہ و بەئازادى خۆى ئىسلامەتى ھەلېزاردوہ) ھەزەرتىش بۆ پاراستنى مافى ئەوانەى كەپروناھىنن و لەژىر چەترى دەولەتى ئىسلامىدا دەژىن و (ذمى) ن ، دەفەرموئىت : (من اذى ذمياً فقد اذانى) ھەركەس ئازارىيان بدات ئازارى منىداوہ !

ههروه‌ها بۆ زیاتر پێکوه ژيان و ژۆرنه‌کردن لێیان ، له ئیسلامدا پڕی دراوه که له‌خاوه‌ن نامه‌کان ، ژن بهێنری و خزمایه‌تی دروست ببێت ...

بهائی ... موسلمانان به سنگ فراوانی یه وه مامه له یان کرد له گه لّ ئه هلی کتابدا و ئازادیان ئی زهوت نه کردن و دهستیان نه برد بو پهرستگاگانیان ، بویه دهبینین ، شوینکه وتووانی ئه ئاینانه له دیرزه مانه وه ماون له ناو موسلماناندا و پهرستگاگانیشیان هه ره پیوهن .

له‌لای خو‌شمان ئه‌وی‌که‌وه ژیا‌نه به‌هه‌مان شی‌وه بو‌وه ، بو‌ نمو‌نه کاک ئه‌حه‌دی
شی‌خ که رابه‌ر و پی‌شه‌وای موس‌لمانان بو‌وه له‌سه‌رده‌می خو‌ی‌دا زو‌ر به‌ئاسایی کچی‌کی
گاوری هی‌نا بو‌ کور‌ه‌که‌ی و پاش ئه‌وه‌ی کور‌یکیان بو‌وه ، بو‌ی ناوانان (عیسی) ...
گاوری‌ه‌کانیش له‌کور‌دستان‌دا رو‌ئی نی‌شت‌مانی و خزمه‌ت گو‌زاری خو‌یان بین‌یوه که هه‌قه
له‌به‌رچاو بی‌ت ، بو‌ نمو‌نه که‌ریمی عه‌له‌که له‌سالی گران‌ی و قات و قهری‌یه‌که‌دا هاو‌کاری
خه‌ل‌کی هه‌ژار و لی‌قه‌ماوی زو‌ری کرد .

جا ئىستاش بەرپىزان ئەو سەرگوزەشتەى ئەوانەى كە بەبى ئەوەى كەس زۆریان
ئىكەت و هېچ فشارىكىان لەسەرىيت .خویان ئەم رىبان و بەرنامەىەیان هەلپژاردووە ،
فەرموون :

(۱) خالیدی کۆری وەلید

خالید باسی تەوبە و پەشیمانی و گەڕانەوی خۆی دەکات و دەلیت :
هەر جارێک جەنگابم لەگەڵ موسڵماناندا ، دوازی سەیرم کردوو ههچمان بەههچ
نەکردوو و هەردەم داهاوو بۆ ئیسلام بوو .

لەکاتیکیدا موسڵمانان هاتن بەرەو حودەبیبە و یستیان بێنە مەککە و عومرە بکەن ، من
و چەند سوارێک لە کافرەکان و یستمان فرسەتیان ئیبنین و پەلاماریان بدەین ، کە ئیوان
نزیك بووینەو ، بینیمان نوێژدەکەن ، زانیم کە نوێژ هات هیچ شتێک گرنگتر نیە
بەلایانەو لە نوێژەکە ، موسڵمانان نوێژی (خوف)یان دەکرد و ئامادە و لەسەری بون بۆ
روو بەرپووبوونەو بۆیە لە نوێژەدا کە نیو پۆ بوو ههچمان بۆ نەکرا ، خۆمان هەلگرت بۆ
نوێژی عەسر ، کە عەسریش هات بە هەمان شیوە نەمانتوانی ههچ بکەین بەرامبەریان ،
کەوتە دڵمەو کە ئەمانە لەسەر هەقن و زانیم کە ئەوپیاو (واتە حەزرت) قەدەغیە و
پاریزراو .

پاشان سولحیان کرد و منیش چارم نەما ، و تەم ، ئەگەر بپۆم بۆ حەبەشە بۆ لای
نەجاشی ، خۆ ئەویش موسڵمان بوو ... و تەم : ئەگەر بچم بەرەو شام ، باشە چۆن وان
لە نایەکە ی خۆم بێنم و بێمە گاور و بچمە سەر ئایینی رۆمەکان ؟! بۆ سائی داهاوو
حەزرت ﷺ هات بەرەو مەککە و منیش سەری خۆم هەلگرت بۆ ناو شاخ و داخی ناوچەکە
و خۆم ون کرد ، (ولید) ی برام کە موسڵمان بووبو زۆر گەڕابە دوامدا ، پاشان نامە یەکە ی
گەیشتە دەستم کە تیا یا نووسیوی : (بەناوی خۆی بەخشندە ی میهرەبان ، لە دوا ییدا
دەلیم : دووریت لە ئیسلام بەلامەو جێی سەرسامیە ، لەکاتیکیدا تۆ ئەوەندە ژیر و
عاقلیت ، چۆن شتێکی وەک ئیسلام هەبە و تۆی ژیریش ههچ ی ئازانی ؟ سەیرە !
پێغەمبەری خوا ﷺ ئەحوالی تۆی ئی پرسیم و فەرموی : کوا خالید ؟ منیش و تەم : خوا
دەیهیننی ، ئەویش فەرموی : چۆن یەکیکی وەکو ئەو دەبی ناخالی بی لە ئیسلام ، ئەگەر
تواناوە وەلێ لەگەڵ موسڵماناندا یەک بخستایە باشتربوو بۆی ، وە ئیمە لە پێش
خەڵکانی ترەو دامان ئەنا ... جا بۆیە برام فریاکەو و هەقی ئەو کارە سالتانە بکەرەو
کە لە مەو بەر لە کیست چوون) .

کاتیکی ئەم نامە یەم پێگەیشت گورج بوومەو بۆرۆیشتن و حەزم زیاتر کرد لە ئیسلام ،
و زۆر پێخۆش بوو پێغەمبەر ﷺ ئەحوالی پرسیم !

لەوماوەیەشدا خەوێکم بینی ، کە لە خەوێکەم دا لە شوێنێکی تەنگ و تەسکدا بووم
خەریک بوو بۆ بێخەوێکی ، دواى چوومە شوێنێکی فراوان و خۆشەو و رزگارم بوو ! دواى
ئەم خەوێم بۆ ئەبۆبەکر گێراپەو و فەرمووی : مژدەى خێرە (انشاء الله) ...

ئەنجا چووم بۆ لاى (صفوان كۆپى ئومەيه) و تەم : بەسە ئێمە چیمان لەم حال و وەزە
دەست كەوت ، ئێتر بەسە عینادى و كەللەرەقى ، ئەویش زۆر بە رەقى وەلامى دامەو و
وتى : ئەگەر تەنها من بێخەوێمەو موسلمان نابم ! لەدلى خۆمدا و تەم : كاپرا باوك و براو
كەسى كۆژراو كەیفى خۆیەتى موسلمان نابى ! ئەنجا چووم بۆ لاى (عیکرمە) ئەویش
بەهەمان شیو وەلامى دامەو ... پاشان چووم بۆ لاى (عوسمان كۆپى تەلحە) كە كلیلى
كەعبەى لەلابوو ، ئەو هات لەگەڵمدا و پاشان لەریگا بە (عەمرى كۆپى عاص) ییش
گەیشتین كە ئەویش نیازى موسلمان بوونی هەبوو... كە گەیشتینە مەدینە وەلید بەپاكردن
هات بۆ لام و وتى : خێرا كە حەزرت چاوەرپێتە ... و تەم : ئاوا نایەم ، جارێ بابچم خۆم
بگۆڕم و خۆم ئامادەكەم ... ئەنجا چووم چاكرتین جل و بەرگى كە هەم بوو پۆشیم و هاتم
بۆ لاى حەزرت ﷺ ، هەر لەدوورەو كە بێخەوێم زەردەخەنە لەسە دوولێوى موبارەكى بوو !
كە گەیشتمە بەردەمى و تەم : سەلامت لى بى ئەى نێراوى خوا... ئەویش بەپوویەكى گەش
و خۆشەو سەلامەكەى سەندەو ... و تەم : اشهد ان لا اله الا الله واشهد انك رسول
الله... فەرمووی : وەرە دانیشە ، سوپاس بۆ ئەو خواىەى كە هیدایەتى دايت ، من ئەمزانى
كە ژیریت ، ئاواتە خوازبووم كە عەقڵت بەرەو خێرت ببات ...

منیش و تەم : ئەى پێغەمبەرى خوا ، من دژایەتى هەقم كردوو و پووبەپووی
موسلمانان بوومەتەو دوعام بۆ بكە خوا لێم خۆش بێت ، حەزرت ﷺ فەرمووی
(ئیسلام بوون رابردو دەسپێتەو) و تەم : لەگەڵ ئەوەشدا حەزەكەم دوعام بۆ بكەى ،
ئەویش فەرمووی : خواىە لەخالید خۆش ببە ، هەرچى یەكى كردوو دژ بەئیسلام .
پاش منیش (عثمان و عەمر) ییش بەیەتیان دا .... شایانى باسە لەسالى هەشتەمى
كۆچى مانگی (صفر) خالید لەتەمەنى چلویەك سالیدا موسلمان بوو ...

(٢) سارا ئۆكۆدا

سارا لەبارەى خۆیەو دەلیت : من لە تۆکیۆى یابان لەدايك بووم ، لەلاى ئێمە ئایین
زیاتر وەك كۆلتور ماوەتەو و خەلكى لەكاتى جەنازەدا دەچن بۆ كەنیسەى بوذى ،
و لەكاتى ماره بڕیندا دەچن بۆ كەنیسەى مەسیحى و ، بۆ پیروزیایى سالى نوێش دەچن

بۇ كەنىسە شىنتۇ ، بەپىي نەرىت ئافرىت خۇي پىش مارەپىن ھەلگىرى باۋەرىك نىيە و
پاش مارەپىن ئايىنى مىردەكەي وەردەگىت .

لەماۋەي خۇيىندىدا لەقوتابخانەي تايىبەتى و خۇيىندى كۆلىزىم لەتۇكىۋ ، ھىچ باسى
ئايىن لەئارادا نەبوو ، ھەرچەندە من سەرقالى لىكۆلىنەۋە بووم تاۋەك بتوانم واتاي
راستى بوون تىبگەم . تۇكىۋم بەجىشەيت و بەرەو نىويۇرك رۇيشتىم بۇ خۇيىندى (بالىيە) ،
پاشان بۇ بەدىھىنانى خەۋنەكانم دەستىم كىرد بەگەپان بەدۋاي خۇيىندى فەلسەفەي
سەردەمى نوئى ، بەلام ئەمىش سوۋدى نەبوو ... تىگەيشتىم كە ئازادى وا لەناخى
خۇمدايە ... پاشان بۇماۋەي سى سال (ئايىنى بەراۋەردىم) خۇيىندى ، لەسەرتاۋە ئىسلام لە
بەرچاۋ كەوتبوو ، كاتى لەپۇلدا مامۇستا دەربارەي تاك و تەنھايى (اللە) قسەي دەكىرد ،
ھۇشيارى تەۋاي پىدەدام ، بەلام نەمدەتۋانى بەتەۋاۋەتى لەگەلىدا رۇبچىم !
بەر بەستىكى زۇر گەۋرە لەمىشكىدا ھەبوو ، كە بەدىمەنى ناشىرىن و ويىنەي نەشياۋى
ئەم ئايىنە بىيات نرابوو ، تازەش يابانم بەجى ھىشتىبوو ، وە لەخۇيىندەكەمدا
بەشەھادەي قەشەي راۋىزكارى رۇخى دەرچوۋبووم . بۆيە لەخۇم دەپرسى (چۇن
قەشايەتى بۇ خەلكى بكەم ، كاتى كەمن خۇم ، ئايىنم نىيە ؟!) جا لەبەرئەۋەي وەلامم
پىنەبوو پىشت گۆنم خست !

رۇژىكىيان لەتەلەفون دا ھاۋپىيەكم وتى : السلام عليكم ، لىم پرسى : واتاي ئەم
قسەيە چىيە ! ئەۋىش بۇي روون كىردەۋە ، وەلەبەر ئەۋەي باۋكى ئىمامىكى پاكىستانى
بوو زۇر زانىيارىم دەربارەي ئىسلام و مۇسلمانان لى ۋەرگىرت ، بەلام دىۋارى بەگىرى
لەناخىدا ھەر بەھىز بوو ... گەپامەۋە بۇ زانكۇ بۇ ۋەرگىرتنى پلەيەك لەكارىكى
كۆمەلەيتىدا ، لەۋى ھاۋپىيەتى مۇسلمانانم زۇر كىرد ، يەكىكىيان پىيى وتى : ئايىن
شىتىكە دەبىي بەتەۋاۋەتى شوۋىنى بكەۋى ، وەقۇرئانىكى پىشكەش كىردم وتى :
(ھىۋادارم ئەمە ئەۋ وەلامەي تىيائىت كە تۇ بۇي دەگەرئىت) .

كاتىك قۇرئانەكەم خۇيىندەۋە گەيشتىمە واتاي دەسەلاتە بەتۋاناكە (القوة العظمى)
بەلام نەمدەزانى چۇن ئەۋىروباۋەرە ۋەرىگىرم ؟ ۋەچۇن رى لەتۋەرەبوۋنى خىزانەكەم
بگىرم ؟ خەلكى ئاخۇ چىم پى بلىن ؟ خوشكىكى مۇسلمان دىلسۇزانە قسەي بۇ كىردم و
رتى : گەر بەراستى دەزانى لەدلتا ، قىۋلى بكە ، ئىسلام پىنچ پاىيەي ھەيە و مۇسلمان
بوون گىرنگىرە لەبالاپۇشى ، تۇشايەتمان بەيىنە و شتەكانى تىر دواتر لەكاتى خۇياندا دىنە

دی .ئەو خاڵی وەرچە خانم بوو ، ئەو وشانە چوونە میشتکەمەو و رۆحیان گرتە و بەرپەستە کەیان رووخاند ، ئیتر رویشتم بەرەو مزگەوت و لەوێ شایەتنامە هێنا .خێزانە کەم زۆر زۆر تووڕە بوون ، باوکم هەولێ دەدا پەشیمانم بکاتەو و دایکیشم زۆر خەفەتی دەخوارد ، لە ئێمەمەو فێربووم کە شەپکردن باش نیە و بێ ھودەییە ، لەبەر ئەو خۆم دوور ئەگرت لە تووڕە بوونیان و را ئەو سقام تا ھێوردە بوونەو .لەبانقی یابانیدا خەریکی کاری خۆم بووم و دەمزانێ کە من ووردە وردە ھەنگاو دەنیم ، ھەرچەند پۆشاکی ئیسلامیم لەبەردایە ... بەم زوانەش سەردانی تۆکیۆم کرد کە زۆر مەلەبەندی ئیسلامی گەورە ی لیکراوەتەو و ، ئافەرەتە یابانی یەکانم بینی کە چۆن بەپەرۆشەو ئیسلامیان لەئامیز گرتبوو ... ھەندیکیان شوویان بەموسڵمانی رۆژھەلاتی ناوھەراست کرد بوو ، زۆر بەختەوەر بوون لەژێانی ھاوسەریاندا .قبوول کردنی ئیسلام گەورەترین تاقی کردنەو ی ژیا نە و من بەختەوەرەم بەم ئاینە و دەزانم رینگەییەکی راستە ، رۆح و جەستەم ھاوسەنگی یان وەرگرتووە و هەولێ گەشە کردن ئەدەم ... (ئایندە ژمارە (۲۴) سالی ۱۹۹۹ / پەیمان حەمە صالح لەئینگلیزی یەو وەری گێراوە) .

(۲) جودیت ھیلد پیرانت

(اللہ) م خۆش دەوێ ... بەو وشانە گۆرانی بیژ و ئەکتەری سینەمایی ئەلمانی بەناوبانگ (جودیت) باس لەموسڵمان بوونی خۆی دەکات ، کە لەسالی ۱۹۹۷ ئایینی پیروزی ئیسلامی ھەلبژارد ، چونکە تەواوترین ئایین و بەرنامە ی ژیا نە و پاش موسڵمان بوونی ناوی خۆی گوێی بو (ھدی) .

کاتیك تەمەنی (۱۲) سالان بوو ، دایکی موسڵمان بوو ، بەبێ ئەو ی زۆر لەم بکات موسڵمان ببیت ... (جودیت) لەپەرپاوەکانی فەلسەفە و ئاینیەکان کۆلیەو تاپروای لەسەر ئیسلام دامەزرا ...

لەگەڵ ئەو دا کە تەنھا ھەندێ نزا و پارانەو بەزمانی عەرەبی دەزانیت ، پابەندی ئیسلامە و بەھیچ شیوەیە ک توخنی خواردنەو و مادە بێ ھۆشکەرەکان ناکەویت کە زۆر بلأو لەنیوان گەنجە ئەلمانێەکاندا ...

(جودیت) ئیستا تەمەنی (۲۲) سالە و بەرپیکوپیکی نوێژەکانی ئەنجام دەدا و دەلیت : (نوێژی بەیانی ئەوێندە لام ئاسانە ھەرەک ئەو وایە بەیانیا ن دەم و دانم بشۆم !) .

ھەرۋەھا بەبەرگى بالاپۇشى يەۋە لەناۋ كۆمەلگادا دىت و دەچىت و شانازى دەكات بەئىسلامەۋە و ھەردەم خەرىكى خۇ ھۇشيار كىردن و فېربوونى زىاتىرى ئىسلامە ...

(جودىت) دەلىت : ئىسلام ئاينىكى تەۋاۋ گىشتىگىرە و پەپرەۋە باشەكانى ھەموو ئاينىەكانى تىرىشى لەخۇگرتوۋە ... ۋە جىۋى داخەكە زۆرىەى خەلكى تەنھا بەژيانى ئەم جىھانەۋە سەرقالڭ و بىرىك لەپاشەپۇژ ناكەنەۋە .

خاتوو (ھدى) ئامادە نىە شووبكات بەكەسىكى نا موسلمان ھەرچەندە بەدلىشى بىت و دەلىت بىروبواۋەپەكەم رىم نادات كارى وابكەم ... ۋە ئىستا لەشارى مىونخ دەژى و لەمزگەۋتەكەى ئەۋشارەش نوژژەكانى ئەنجام دەدا و ۋەسىيەتىشى كىردوۋە پاش مردنى لەگۇرستانى موسلمانان بەخاك بسپىرىت .

(ئايندە (۳۱) سالى ۲۰۰۰ كەلە رۇژنامەى توركى (Takvim) ى رۇژى ۱۹۹۹/۱۲/۵)
دوۋە ۋەرگىراۋە ( )

(۴) حنان

ژنە گۇرانى بىژى مىسرى (حنان) لەچاۋپىكەۋتنىكدا لەكەئالى فەزايى (اقرا)بەرنامەى (المواجهات) دا وتى : لەچەند سال لەمەۋبەرەۋە بىردەكەمەۋە چى بكەم و چۇن خوا لەخۇم رازى بكەم . راستە خوا نىعمەتى زۆرى بەمەن داۋە ، مىردى باش ، خىزانى باش ، دەستكەۋتى باش لەكارە ھونەرىەكاندا ، بەلام خۇنابى تاسەر مەستى دنيا و ھەۋاۋ ئارەزوۋىين ، بۆيە بەردەۋام دوعام دەكرد و لەخوا دەپارامەۋە ، خۋاى گەۋرەش كەسەيرى دل و نىەت و ئىخلاص دەكات بەفەزل و مېھرەبانى خۋى ھىدايەتى دام و لەخەۋى غەفلەت بەئاگاي ھىنام . مەن دەستى قودرەتى پەرۋەردگارم دەبىنى لەزۇرشتدا ، كەزىاتر دەبوۋنە مايەى خواناسىن و رىۋۇشنى بۇم ... ھەرۋەھا لەرىۋى دۇستايەتىم لەگەل ھونەرمەندە بالاپۇشەكاندا ۋەك (شەپىرە و عفاف شەيب و نىسرىن) ھوۋە لەخۇشەۋىستى راستى نىۋان موسلمانان تىگەيشتم و ئەۋان بوۋنە پىشەۋا و مامۇستام ... جاران مەن قورئانم دەخوئىند ، بەلام بەشىكى زۆركەمى تىدەگەيشتم ، وام دەزانى خۇداپۇشىن و بالاپۇشى سوننەتە ، كەچى كە زىاتر شارەزايم پەيداكرد زانىم كە فەرزە لەسەر ھەموو ئافرەتىكى بالغ ... پاش ئەۋەى كە خوا ھىدايەتى دام ، تىگەيشتم كەدىندارى راست تەنھا نوژژوۋ رۇژوۋ نىە ، بەلكو گىپرانەۋەى نەفسە لە ھەموو ئەۋشتانەى كە خۋاى گەۋرە قەدەغەى كىردوۋەلىمان و ديارە دەبىت مروڤ لەگەل نەفسى

خۆی تېڭىكۆشى و عەقلى خۆى نەداتە دەست دىنيا و ھەواو ئارەزوو ، چونكە ھەموو ئەم دىنایە دەپرئەو و لېپرسىنەو ەش لەرى ئەموومان داىە .كاتىك رېرەوى ژيانى خۆم گۆپى بەرەو ھەق و راستى ، ھەندى كەس لۆمە و سەرزنشتيان كردم و لاىان شتىكى عاجباتى بوو ، ھەندىكى دىكەش بەگەرمى پىرۆزبايان ئىكردم ... لەسەرەتاو تە سائىك حەزم نەدەكرد چاوپىكەوتن بەكم لەگەل ھىچ رۆژنامە و گۆفارىكدا لەترسى ئەو ەى نەك شتىك بلىم بەنەشارەزايى كەلەجى خويىدا نەبىت ... ئىستاش لەسايەى خواو ەو بەردەوام لەسەر فېرېوون و شارەزايى تەواو لەئايىنەكەمدا و رۆژانە زياتر بەرەوپېش دەچم . (ئايندە (۳۰) ۱۹۹۹) .

(۵) رانیا علوانى

لەدىدارىكدا لەبەرنامەى (المواجهات) ى كەنالى (اقراً) كەلەگەل كچە پالەوانى جىهانى وەرزشى مەلەوانى (رانىا علوانى) سازكرا ، سەرنجى بىنەرانىكى زۆرى راكيشا ، بەتايىبەت كە ئەم كچە مىسرىيە تەمەنى (۲۳) سائە و لەدواى (۱۷) سائە مەشق و راھىنان و بەدەست ھىنانى دەيان مەداليای سەرکەوتن ، كە دواھەمىنيان بەشداریکردنى بوو لەئۆلومپياتى (سىدننى) لەئۆستراىيا ، ماو ەى پىنچ سائىشە لەكۆلىزى پزىشكى دەخوئىنئىت لەئەمەرىكا ، دواى بەدەستھىنانى پلەى پالەوانىتى جىهان و شكەندنى ژمارەى پىوانەىى بېيارى وازھىنان و بالاپۆشى راگەياند .

(رانىا) لەلايەن حكومەتى مىسرىيەو ەزارەھا جونەيھى بۆسەرف كراو ەتابگاتە ئەو پلەيە و بەتەماى سەركەوتنى گەرە و مەزنى بوون ... بۆيە زۆر لە مەشق پىكەرەكانى سەرسام كرد و ناو ەندى وەرزشى شلەقاند ...

(رانىا) دەيزانى ھەرگىز وەرزش بەپىى بەرنامەى ئىسلام ھەلە و ياساغ نىە ، بەلكو بەھەلە مومارەسەكردن و لادان لەبنەما شەرعىەكان دەيخاتە بەر نەزم و قسە و باسەو ە .

(رانىا) لەجلى مايۆى وەرزشى و تىكەلى ناوپىاوانەو ە ، بوو ەئافرەتىكى بالاپۆش و رايگەياند كە وازھىنانم لەو ەرزش ، لەلوتكەى سەركەوتندا ، ماناى دژايەتى كردنى نىە ، چونكە ئەمە ستەمە لەئايىنىك كەچواردە سەدەيە فەرموويەتى ﴿علموا اولادكم الرماية والسباحة وركوب الخيل﴾... وە جوانى وەرزش و ھەموو ھونەرىك لەو ەدايە كەپەچاوى ئەوپەرى جوانى ئەو ھونەرە و ئەوپەرى رەوشت و پوالەتى تيا بكەى ، بۆ ئەو ەى ھونەرىكى راستبى و ھەستە زايەندىيەكانى مروف نەورۆژىنى ...

لەبارەى داماتوو شەوہ رانیئا دەلى حەزەكەم لەبواری پزیشكیدا خەزمەتەكانم
پیشكەش بەخەلكى و بەكۆمەلگا بكەم ... (ئایندە (۲۸) سالى ۲۰۰۱) .

(۶) زىزى مصطفى

سەماكەرى مىسرى (زىزى مستەفا) پاش ئەوہى خۆى داپۆشى ، پاش يانزە سال ،
لەكەنالى فەزايى (اقرأ) بەرنامەى (المواجهات) دا سالى ۲۰۰۱ وتى :
بەمنالى باوكم مرد و كەسوكارم لە(صعيدى مىسر) ويستيان بە زۆر بىمەدن بەشوو
بەكوپى عومەدى ناوچەكەمان ، منيش رام كرد و ماوہىەك لەمالى ھاوپىيەكم بووم ،
پاشان لەناچارى و بىكەسىدا لەمەلھاكاندا خۆم بينىەوہ و بەسەماكردن بژىوى خۆم
پەيدا دەكرد .

شەش جار شووم كردوہ ، ھەمويان پياوى باش بوون ، حەزيان دەكرد لەمالەوہ
دابنيشم ، منيش ھونەرەكەم لامەبەست بوو ، بۆيە جيا بوونەوہ رووى ئەدا و منيش ھەر
لەيەكيان جيا بوومايەتەوہ شووم دەكردوہ چونكە عادەتى كەس و كارم وابوو ئەگەر
لەسايەى مێردا بوومايە نەدەھاتن بەلامدا و ئەگەر بيانزانايە بىمێردم ، بۆ شۆردنەوہى
عەيب و عارى كە بەھۆى منەوہ بەسەريان ھاتبوو دەيان كوشتم !

كچيكم ھەيە ئىستا لەپەيمانگاي ھونەرە جوانەكانە و ، بەو مەرجە ھىشتووہە بچيت
كە لەدواپۆژدا لەرۆليكدا كاريكات كەخاوا پيغەمبەر ﷺ پىي رازى بن .
ئەويش پەيمانى داوہەتى كەپابەندبيت بەكارىكى ھونەرى واوہ كە سوودبەخش بى
بۆ خەلكى و بىشەرى تيا نەبيت .

كاتيك دەچووم بۆ سەماكردن و نواندن فاتيحەم دەخويند بۆئەوہى كارەكەم
بەبەرەكەتى ئەو سوورەتە سەربكەوى ، نا ھەقم نەبوو ئەوئەندەم ئى دەزانى ، لىم شيواوو
تا پۆژيك ھاتمەوہ لەكارىكى ھونەرىم ، كچەكەم ھانى دام كەوازيھيتم ، منيش پەيمانم
دايە ، پەيوەندىم كرد بەشيخ متولى شەعراويەوہ و وتم : مامۆستا من لەبارىكى دەروونى
خراپ دام و دەمەوى وازبھيتم ، بەلام نازانم چۆن بژىم وزۆر دەترسم ... ئەويش فەرمووى
(ئەو خوايەى كەبى ئەمریت كردوہ و لەخۆتت رەنجاندوہ رزق و رۆزى بۆناردويت ،
قابيلە كە فەرمانبەريت كرد و لەخۆتت رازى كرد رزق و رۆزيت بۆ نەنيړيت و (سترت)
نەكات ، كچم زۆر چاكە وازبھيئە و دوعاش بۆ من بكە) ... لام سەير بوو ، وتم : قوربان

گالتە دەكەيت ؟ دوعاى چى ؟ فەرمووى : تۆ ئىستى دەگەر ئىتەو بۇ لاي خوا و لەخوتى رازى دەكەيت و چەند دەتوانى دوعاش بۇ من بكة ، ان شاء الله گىرا دەبىت .

بەلى وازم ھىناو بەوپارانەى ھەمبەون و بەپارەى (بانق) یش وىستم پېژدەيكە بکەم و پىى بژىم ، بەداخەو پېژدەكە سەرنەكەوتوو ، زيانى زۆرم لىكەوت ...

رۇژانىك ھەبوو جلىكەم لەبەردەكرد تەنھا بۆيكە جار و نرخەكەشى پىنچ ھەزار دۆلار بوو ، ئىستاش ئەو پارە و سامانە ھەرامانە رۆيشتن و لەشوققەيكە كرىدام و ئوتومبىلىكى شېم ھەيە ... خوا نەپىرى زۆرباشە و ئاسوودەم !

كچەكەم قورجەى ھەبوو پارەى زۆرم تيا خەرچ كرد و چەندجاريكيش چووم بۇ حەج و ھەمووسالىكيش دەچم بۇ عومرە و ، داوودەكەم لەخوا لەو نىعمەتى عومرەيە بىبەشم نەكات ، چونكە خۇشى و گەشت و گوزارى راستەقىنەى من ئەوھەيە .

پىش سالىك چووم بۇ لاي (سعاد حسنى) كە سى سال ھاوئل بووين و پىم وت : ئەوە كاتى حەجە و ئەوەش پارە بابەيكەو بچىن بۇ زيارەتى مالى خوا ، وتى : بەپارەى خۆم نەبىت نايەم ، وتم : باقەر زىت لات ، رازى نەبوو ...

لەلايەن رۇژنامەكانەو ھىرشىكى زۆر دەكرىتە سەر ئەو ھونەرمەندە ئافرەتانەى كە خويان داپوشيوە ، وە بەتايبەت من ، كە ئىستا لەدادگادا شكاتم كردوو لەرۇژنامەيكە ، كە دەلىت : گوايە لايەنىك پارەى داوۋە بەمن و گوايە من بەپارە وىستومە (سعاد حوسنى) لەچك پىبکەم .

خوا شايبەتە پارەى خۆم بوو ، خۆزگە كەسىك ، يان لايەنىك ھەبوايە يارمەتيان بدامايە ، من خاكى بەرپىيانم ماچ دەكرد ... ئىنجاخۇ ئەگەر ھەولم دابىت خۇشتىكى خراپم نەكردوو ، چى لەوە باشترە كەسىك بانگ بکەيت بۇ رەوشت و خووى بەرزى ئىسلام و خۇداپوشين ؟

(۷) كامىلييا العربى

لەچاوپىكەوتنىكى كەنالى فەزايى (أقرأ) بەرنامەى (المواجهات) كامىلييا العربى وتى : دەسال لەتەلەفزيون بەرنامەى منالانم پىشكەش دەكرد ، رۇژانە خۆم ئامادە دەكرد و بەردەوام سەرقال بووم ، تاوەكو لەگەل دايكەم و براكەمدا چووين بۇ حەج ، لەكاتى (طواف) دا بېريارمدا كە ئىتەر بەيەكجارى خۆم داپوشم و چيش دەبى بابىت .

رۆژنىك شوققەكەمان سووتا ۋەهرچى تىابوو بوو خۇلەمىش ، تەنھا ئۇ قورئانە نەبىت كە لەسەر تەلەفزىۋنەكەدانرابوو ، خايە ۋەمايەمان نەما ، تەننەت ئۇ پارانەش كە ھەمان بوون لەبانقدا ، مىردەكەم دەرى ھىنابوون لەبانق ۋە لەمالەۋە دايىنابوون ئۇوانەش ھەمووى سووتان ۋە نەمان ... تاقىكردەنەۋەيەكى گەرەبوو ، بەلام لەسايەى خواۋە خۇمان راگرت لەبەردەميا ۋە بىريارم دا زياتر پابەندىم بە ئىسلامەۋە ...

پاش ۋازھىنانم لەتەلەفزىۋن خەم بوو چۇن كات بەسەر بەرم ، كەچى ئىستاكات بەشم ناكات ۋە خواخوامە رۆژىكم بىى بەھەفتەيەك ...

مالەكەمان ۋەك بەرپۆۋەبەرايەتى كاروبارى كۆمەلەيتى لىھات ۋە ھەردەم خەرىكى چارەسەرى كىشەى خەك بووين ... ديارە ئىسلامەتى ئۇەناگەيەنى كە مروف لە مالەۋە دانىشى ۋە لەخەلكى دوورە پەرزىت ، ۋە بەلاى مەۋە خۇدا پۆشىنەكەم واتە : رەۋشت بەرزى ۋە مامەلەى چاك لەگەل خەلكى دا ...

لەسەرەتۋە چەند مناللىكى بىباۋكم سەرپەرشتىدەكرد ، دوايى زۇرتربوون ۋە ژمارەيان گەيشتە سىسەد كەس ، لەسالى ۱۹۹۳دا (كۆمەلەى خۇشەويستانى خوا) (جمعية احباب الله) م دامەزراند ۋە نرىكەى سىسەد كەسى فەرمانبەر لەلام كاردەكەن ۋە پارەشمان لەرىى كۆمەك ۋە بەخشىنى خىرخوزانەۋەيە ... (دايەنگا ۋە شوىنى پىرو پەككەۋتە ۋە بىكەى تەندروستى ۋە بىكەى ۋەرزشى ۋە قوتابخانەشمان ھەيە) كە ھەموو ئاممىرىكى پىشكەۋتوۋى تىايە ۋە بەچاكى پرۇسەى فىركردن ۋە خزمەتكردن بەرپۆۋە دەچىت .

چوار سالىك لەمەۋبەر واتە سالى (۱۹۹۷) پارە ۋە پولمان بەدەستەۋەنەما ، زۇر خەم خوارد ۋە نەمدەزانى چىبەكەم بۇ ئۇ ھەموو كەسەى كەلە ئەستوى من بوون ، ھىچ دەرگايەك نەما تەنھا دەرگاي رەحمەتى خوا نەبىت ، لە شەۋنۆيژدا زۇر لەخوا پارامەۋە ، بۇ بەيانى چوۋمە سەر مىزەكەى خۇم دانىشتم ، پىنچ خولەكى نەبرد كابرايەك ھات پاش سەلام وتى : پىۋىستان بەچىيە ؟ وتم : ھەرچىيەك بىت ، تەننەت ئۇگەر نانكىشمان بەدەيتى بىدەين بەو منالە بى باۋكە برسايانە سوپاست دەكەين ۋە بۇ ئىمە جىيەك دەگرىت ... ئەۋىش چوۋە دەرەۋە ۋە ھاتەۋە جانتايەكى ھىنا لەسەر مىزەكەم داى نا كە سى ھەزار جونەيەى تىابوو ۋە بەبىئەۋەى ناۋى خۇى بلى رۆشست ... منىش لەخۇشيا كە خۋاى گەرە دوعاى قبول كردم ۋە ھات بەھانامانەۋە يەكسەر سوچدەى شوكرم برد ۋە زۇر گريام

... ئىتر بەفەرمانبەرەكانى خۆم و ت : دۇنيابن خوا ئاگادارمانە وپەكمان ناخات ، مەگەر خوا نافەر موى لەفەر موودەى قودسىدا (ومازال عبدي يتقرب الى بالنوافل ... تادەگاتە ... ولئن سألني لأعطينه ...) .
... بەلى ئىمە ھەموو موسلمانىن و ئاشكرايە بەھەشت سەد پلەيە ، بۆ ھەول نەدەين پلەو پایەمان بەرزبى ؟

ئىستاش ناحەزان بۇيان تى چاندووين لای مىرى ، بۇيە منىش داوا لە (سۆزان مبارک) دەكەم ، ھاوسەرى سەرەك كۆمار كە خۆى بىت و لەنزىكەوہ كارەكەمان ببىنى و ئەوسا حوكمى خۆى بدات ...

(۸) دكتۇر ئەحمەد

دكتۇر ئەحمەد كۆلىرى بەيتەرەى تەواو كىردووە لەبەغداد و باس لەموسلمان بوونى خۆى دەكات و دەلىت :

ناوم (سورین كارنىك جۆرج) ە و لەخیزانىكى مەسیحىدا لەدايك بووم و لەپاش چل رۆژ تووشى نەخۆشىيەك بووم ، پزىشك ئامۇژگارى كىردن كەخەتەنەم بكن چاك دەبمەوہ ، ئەوانىش ناچار خەتەنەيان كىردم ، ھەرچەندە ئەمە يەكەمجار بوو لەناو ئەرمەنىيەكاندا شتى وا پووبدات ...

دايك نەزرى كىردبوو لە (۱/۲۴) دا ھەموو سائىك مەپىك بكات بەخىر بەھىواى تەمەن درىزى من و لەو بەروارەدا ھەموو خىزماتمان كۆدەبوونەوہ ئاھەنگىك خۆ بەخۆى خۆمان سازدەكرا ...

مالمان لای دوورگەيەكى جوانەوہ بوو لەبەغدا ، بەتەنھا دەچوومە سەر دوورگەكە و دەژيام لەگەل جوانى سىروشتدا و كارى زۆرى دەكردە سەر ئىمانم ...

خۆم و دايك و باوكم دووربووين لەكەنىسەى ئەرمەنىيەكان و پەيوەندىمان لاوازبوو لەگەلئيان ، بەپىچەوانەى مالى پوورمەوہ كە خۆى و منداڵەكانى بەگەرمى ھاتووچۆى كەنىسەيان دەكرد .

باوكم لەگەل ئەوہدا كەپرواى بەخوا لاوازبوو ، رۆژىك شتىكم لابس كىرد كە ھىرشى تىابوو بۆ سەر پىڤەمبەر ﷺ ، ئامۇژگارى كىردم و وتى : نابى قسە بەپىڤەمبەران بووترىت ، ئەم ئامۇژگارىيەى زۆركارى تىكردم .

زانكۆش كەش و ھەوايەكى ناساز و ناخۆش بو ، ھاوەلىكى كوردەم ھەبوو ناوى دليز
بوو ، ئەويش بەتەسكەرە موسلمان بوو ، ھەميشە ھانى دەدام كەبچمە ناوكۆمەلى
ئەرمەنىيەكانەو و بەئارەزووى خۆم سەرمەست بىم لەئافرەت و لەخواردنەو و ... ھتد
بۆيە منيش چوومە يانەيەكى ئەرمەنىيەكانەو ، كەييارى تيائەكرا و ئاھەنگى تيا
ئەگيردار و عەرەقى تيا دەخورايەو ، ھەرچىم دەكرد لەجياتى ئەوھى دلم خۆش بىت
بەپىنچەوانەو دلم تەنگ دەبوو .

باوكم عەرەق خۆربوو ، رۆژ بۆئىرى نەدەكرد ، ئەگەريەكى لەئيمە دانى بىەشايە
ئەيووت عەرەق بخۆرەو ، رۆژىك دانم زۆر ئازارى ئەدام و نەمزانى چى بكم ناچار
عەرەقم خواردەو بۆئەوھى ئازارەكەى بشكى ، كەچى زۆر ئازارى دام و رشامەو و ،
لەوھو دوا وام ليھات ھەر بۆنى بەھاتايە بەسەرما دلم تىكەل دەھات و زۆر رەق ئى دەبوو ،
كەئەمەش قەدەرى خوا بوو كە ئيتەر ھەرگىز توخنى نەكەوم .

ھاوەلانى زانكۆم سلىان نەدەكردەو لەعەرەق و لەداوین پىسى ، بەلام من ھەميشە
دەمزانى كە ئەوشتانە لەمن ياساغ و قەدەغەيە ...

لەسالى ۱۹۷۲ چوومە زانكۆ و لەسالى ۱۹۷۴ دا گەشتىك ھەبوو بۆ لوبنان ، بىنيم
ھاوەلەكانە لەوگەشتەدا زۆر رەوشتيان گۆردا و زياتر بەرەو بەرەلایى چوون و شوليان ئى
ھەلكيشا ...

گەشتەكە دووھەفتەى خاياند و من خۆم زۆر دوورە پەريز رادەگرت و لە ئۆتيلەكە
نەدەھاتمە دەرى ، جاروباريش لەداخا دەگريام ...

ھاوەلىك لەناو ھەمووياندا سەرنجى راکيشام كەناوى (ئەحمەد عبدالقادر) بوو ،
ھەمووان ريزيان دەگرت ، ئەو لەپۆلى چواربوو ، منيش لەپۆلى دوو بووم و ، زۆر ريزم
ئى ئەگرت ...

كە گەراينەو لەوگەشتە ، رۆژىك سواری پاىس بووم بۆ مائەوە لەدواى دەوام ، تەنها
لەلای مەوە جى ھەبوو ، بەقەدەرى خوا ھاتە لامەوە دانىشت ، وتى بىرام (سورين) تۆرات
چىيە بەرامبەر بەھەق و راستى ؟ وتم : من بەدواى ھەق و راستى دا دەگەريم ...
(لەوماوہيەدا كتيپم زۆر دەخويندەو) ...

وتى : پەراوئىكم ھەيە رىي راستت پيشان ئەدات ، وتم : من پيوستم پىيەتى ...
بەلى پەراوہەكى بۆ ھينام (قصة الايمان) بوو ، كەوتەخويندەو ، بەجۆريك كارى

تېكىردىم ، سى رۇژ لەسەرىك لەژورەو نەھاتمە دەرەو تا بەچاکی تەواومکرد . تەواو گۆپىمى و وام لىھات يىر لەئىسلام بکەمەو ، دەستم کرد بەنویژ بەلام وەك ئەرەنى يەکان کەبىنېبووم و ، بەدزى يەو لەبەينى خۆم و خوادا بوو .

کاتىک تىکەل بەخەلک دەبووم دائەبەزىم ، ناچار ئەبووم بەخويندنى چەندەھا ئايەت خۆم شەھن بکەمەو ، بۆيە ھەندى لەوائەتەنەم لەسەر دىوارى ژورەکەم نووسى تا ھەميشە لەبەرچاوم بن ...

ئىنجا (ئەحمەد) ى ھاوھلم پەراوى (روح الدين الاسلامى) بۆ ھىنام و ، دوو بەشى بۆدىيارى کىردم کەبىخويندەو کەلەبارەى موعجىزاتى قورئان و يەكخواناسى يەوەبوو... کەخويندەو زياتر بەرەو ئىسلام ھاتم و بىرم دەکردەو ، باشە ئەگەر بىمە سەر ئەم رىيازە ، بەرد بارانم دەکەن ، باشە لە کۆليژەکەمان چى وەلامى کوران و کچان بدەمەو !

بەخۆم وت : ئەو يەوى بىمەى بگۆپى ، پىويستە بەرگەبگى ... کارەکە لەدەروونما ئاسان بوو ، بەھاوھلەکەم گەيشتمەو و پەراوھەکەم بۆ گەپاندەو ، وتى : سورىن خويندەو ؟ وتم : بەلى . وتى : رات چى يە ؟ وتم : بەخوا ئىسلام زۆر خوشە ، بەلام نازانم چۆن دەست پى بکەم ، رەنگە بىمکۆژن ...

وتى : ئىمە لەکەس ناترسىن لەخوا نەبى ... ئەو قسەيەى لەدەروونما (تحدى) دروست کرد ، ئىنجا سوورەتى فاتىحەى بۆ نووسىمەو و وتى : لەمالەو خۆت بشۆو شاھتەمان بەيئە ... منىش ھەرچى پىوتبووم کردم ، بووم بەمرۆڤىكى تر ... خەلکى قسەيان لەگەل دەکردم من لەدنيايەكى تردا بووم ...

رۇژىک چووين بۆ مزگەوتى (۱۴مىزان) لای (جندى مجھول) لەوى فيرى دەستىوئىرى کردم و نوئىژى نيوەپۆمان کرد و پاشان ەسرىشمان بە کۆمەل ئەنجامدا ، لاسايى خەلکەکەم کردەو ، پاش نوئىژ کە ھاتمە دەرەو ، ھەستىکەم بۆ دروست بوو ، وام دەزانى لەخۆشيا بەبال ئەفەرم .

ئىنجا پەراوئىكى فيربوونى نوئىژى مامۇستا (صواف) ى دامى ، تابەچاکی فيرى نوئىژبىم ، چونکە ھىچ نەئەزانى ، تەنانت نەم ئەزانى قىيەلە لەکۆيۈەيە ، جارى وا ھەبوو بەپىچەوانەى قىيەلەو نوئىژم کردوو ، قورئانئىكىشى بەديارى دامى ، سوورەتى مەريەم خويند ، ھەرچەند ھىچى لى ھالى نەبووم ...

سەيرى باخەوانەكانى زانكۆم دەکرد كە نويزيان دەکرد بۆئەوھى باشتەر فيربىم ،
پاشان بۆيەكەم جار چوومە مزگەوتى زانكۆ وە زۆرلايان سەير بوو ، جارێك منيان كرد
بەئىمام زۆرم پىخۆش بوو ، بەلام مەگەر ھەر خوا بۇ خۆى بزانييت چۆن نويزيكم پىكردن
، ھىچى بەسەر ھىچەوھ نەبوو !

مەسەلەى برايهتى زۆركارى تيكردم ، ئىوھ ئىستا ھەستى پىناكەن ، بەلام ئەوانەى
لەتاريكىدان و دوورن لەوئىعمەتى برايهتىيە ئەوانە چاك ھەستى پىدەكەن و بەھىچ
شتيک نايگۆرنەوھ ...

ھاوھلەكانى پيشترم برا نەبوون ، ئەو خۆشەويستىيە پاكەى لەبەرخوايە ھەرگيز
لەلايان نەبوو ، بۆيەكەم جار ھەستم بەو برايهتىيە كرد لەبەرخوا ... برادەرەكەم ، ھەموو
ھەينىيەك بەئوتۆمبيلەكەى دەھات و بەيەكەوھ ئەچووين بۆ نويزى ھەينى لەمزگەوتى
(حي الضباط) ، جا لەبەرئەوھى خيزانەكەمان تەنھا لەھەينى دا كۆدەبوونەوھ بۆنان
خواردن و منيش بەھۆى نويزەكەوھ دوا ئەكەوتم ، بەوھ دەنگى نارەزايى يان ئى بەرزبۆوھ ،
ئەم حالە سىمانگى خاياند ، پوريكم ھەبوو لەجىي پياوبوو ، خاوھن زەوى و زاريكى
زۆربوو ، زۆر دژايەتى كردم و باوك و دايكىمى ئى ھان ئەدام ... كەوتنەچاودىرى كردنم و
بەدزىيەوھ براچووكەمیان دەنارد بەدواما ، منيش پىم نەزانى ، تادلنيا بوون كە
موسلمان بووم ، لىيان كردم بەھەرا و دەيان قيراند بەسەرما : تۆشيت بووى ، تۆ
ئابروومان دەبەى لەناو خەلكا ، تۆچۆن موسلمان دەبيت ؟

وام لىھات بىرەكەمەوھ واز لەئىسلام بەيتم ، نەم ئەتوانى ئارام بگرم ، ئەموويست بى
دەنگيان كەم ، ئەمووت : باشە ئەگەرپىمەوھ ، بىدەنگ بن و بىپرەنەوھ !

لەوكاتەدا خوشكەكەم كە پىنج سال لەمن منال تربوو ، ھات چىپانى بەگويمدا ، وتى
: خۆزگە لەجىي تۆ بوومايە ... زۆر سەير بوو لام ...

لەوكاتەدا ھاوھلەكەم تەلەفونى كرد ، وتم : فريام كەوھ ، لىم قەوماوھ و ھەموويان دژم
وھستاون ، وتى : بىرام ئارام بگرھ ... پاش ئەو تەلەفۆنە گوپوتىنم بۆگەرپايەوھ و
ئەوانيش بىدەنگ بوون ، وتيان : دەى فەرموو قسەبكە ... وتم : چى ئەكەن بىكەن
وازنائىتم و چوومە قاتى سەرەوھ بۆ ژوورەكەى خۆم ....

رۆژ لەدواى رۆژ بىتاقەت تردەبووم لەمائەوھ ، نەم ئەزانى چى ئەخۆم ، ميشكم زۆر
ھىلاك بوو ، رۆژانە شەپيان پى ئەفرۆشتم ... ناچار ئەچووم بۆ بەشى ناوخۆيى

له(ئەبوغریب) و بەدوو رۆژ نەئەگەرپامەو و لەلای ھاوڕێیەکی ئەفریقیمی دەمامەو و کەناوی (محمد) بوو ، دایکم خۆی بۆئەگەیرا و ئەهات بەدوامدا ... لەمەلەو پەیمانیا ن ئەدامی ئازارم نەدەن ، بەلام ھەرزوو بەیەکا ئەتەقینەو ، وەك ساردو گەرم بەیەكەو شۆرتما ن دەکرد . جاران باوكم كە دەبخواردەو ، خۆم خزمەتم ئەکرد ، ئیستا خۆم بۆ نەئەگەیرا و ئەمووت ئەمە حەرامە و وازم ئێئەئەمێنا و ، ئەبوو بەبەزم ، ئەیان وت : باشە ئیمە دینما ن نیه ؟ پینگەمبەرمان نیه ؟ تۆ بۆ وائەكەي ؟ .... دەي ئەبوو بەدەمە دەمی و ئازاوە ... من زۆریە شیوازی گەفت و گۆی حەزەرەتی ئیبراھیم سەلامی خۆای ئی بی موعجەب بووم ، بەلام ھەرچیم دەکرد سوودی نەبوو لەگەڵیانا و باوكم دەچوو و ژوورەكەم و پەراوەكانی ئەدپاندم لەم گەفت و گۆ و موناقلەشەبەمدا خوشكەكەم كەناوی (سلوی) بوو سوودی وەردەگرت ، بەبی ئەوێ ھەستی پی بكەم ... رۆژێك كە چوو بۆ قوتابخانە لەچكی كرد ، كەھاتەو كەوتنە ویزەي و ئەوێ خراپ بی پییان كرد و ئەویش كەوتە ھەمان دەردەسەري و ناڕەحەتی یەو ...

نەم ئەتوانی واز لەخوشكەكەم بەینم ، دەموویست فیڕی بكەم ، كەچی نەیان ئەھیشت بەیەكەو دانیشین ، ناچار رینگەيەكی ترم گرتەبەر لەگەڵیا ، دەفتەریم ئەبرد و تەفسیری ئایەت و رینمایم بۆ دەنوو سی و بۆم دا ئەنايەو ، ئەویش ھەلی دەگرت و دەبخویندەو و سوودی ئێئەبیینی ! یان پەراوی (محمد رسول الله) (جودۃ السحار) بەرگەكەیم لیکردەو و بەرگیكی ترم پیوێ كرد بۆ ئەوێ بتوانی لەناویاندا ببخوینیتەو و دەست نەھیننەری و رۆژێك دەعوەتیا ن كردم بۆ مالی برادەریكم لەرەمەزان دا ، خواردنیكی زۆریا ن كردبوو ، كێكیا ن كردبوو مۆمێكیا ن لەسەر دانابوو ، وتیا ن وەرە بیکوژینەرەو ، ئەو سالیك بەسەر موسلمان بوونتا تیپەری !

ئەجا قورئانیكی جوانی (مذھب)یا ن بەدیاری پیشكەش كردم و منیش دام بە خوشكەكەم ...

ھەرچۆنی بوو ئەویش فیڕی نوێژ بوو ، ئەجا بەدزی یەو لەحەمامی مەلەو نوێژی دەکرد ^(١)، ئەمەش نەچوو سەر ، ھەر زوو پییان زانی ، بەھۆی ئەوێ كە دەیانبینی زوو زوو دەچیتە حەمامەكەو و كەدیتە دەریشەو سەری نەشتوو و سەری تەپنیە ؟! ئەجا

(١) دوايی كە د. محمود خیا ط مامۆستای بەلا غە لەزانكۆی بەغداد ئەمەمان بۆگێرایەو دەپووت : بەخوا نوێژەكەي تۆ لەو حەمامەدا زۆر گرنگتر و خیري زیاتر بوو لەنوێژەكەي ئیمە و مانان لەمزگوت دا .

ناچار كەھەموو دەنوو ستن ، ئەويش لەژێر ليفهوه نوێژەكانى دەكرد بۆئەوهى شەپى پى
نەفرۆشن !

ئەوهش داىكم كەشفى كردوو بەتوندى موحاسەبەى كرد ... ويستم قورئانىكى بدەمى
، ناچار بەدزى يەوه خستەم پالتۆكە يەوه و ئيتەر هەموو كات لەگىرفانى دابوو !

خاڵۆزايەكم هەبوو زۆر زۆرزان بوو ، دەرچووى كۆليژى زانستى بوو ، زۆر حەزى
دەكرد خوشكەكەم بىنى ، باوكم حەزى لەچارەى نەئەكرد ، بەلام داىكم پى خوش بوو ،
چونكە برازاي بوو ... بانگيان كردم و وتيان : هەر وازت لەخوشكەكەت نەهينا ، وا
لەداخى تۆ ئەيدەين بە (جەلال)ى خاڵۆزات ... چوون (جەلاليان) بانگكرد كە لەناو بەغدادا
لەشوقە يەكدا ئەژيا ، هيج چارم نەما ، بۆيە چوومە ژوورەكەى خۆم و لەسوچدەدا كەوتە
نزاو پارانەوه كە (جەلال) نەيەت و خوشكەكەمى نەويت ... كەوتە دڵمەوه كە (جەلال)
نايەت و خوشكەكەمى ناوى ، ئنجا هاتمەوه خوارەوه و بەباوكم وت : نە (جەلال) ديت و
نە خوشكمى دەويت ... كەوتنە قسە پى وتەم ، براكەم هاتەوه ، وتيان : كوا (جەلال) ؟
وتى : نەهات و وتويەتى ژن ناھينم ... باوك و داىكم لايان سەيربوو ، لىيان پرسيم ، وەرە
بزانين كى بەتۆى وت كە جەلال نايەت ؟ وتم : خوا پى وتە !

پاش ئەوهش ئيتەر جەلال سەردانى دەكردين و خوا كردى باوكم رقى لى هەستا و
بەمنى وت : بىكەرە دەرەوه !

خوا بۆى دام كارىكم پىكرد نەكرابى ، ئيتەر چروچاويم نەديەوه ! ديسان هەوليكي
تريان دا ئەويش بەوهى كاتى كە براكەم ژنى هينا ، مەرجيان دانا كە براى ژنەكەى ،
خوشكەكەم بەينى ، منيش لەبەرئەوهى ناوبراو هاوێلم بوو ، قسەم بۆ كرڤوو وتم :
خوشكەكەى من بەدزىهوه موسلمان بووه و ئەگەر تۆش موسلمان بيت ئەوا هەمووشتيك
ئاسانە ... ئەويش بەرەقى وەلامى دامەوه و وتى : من بۆيە هاتومەتە پيشەوه كە
خوشكەكەت لەچنگى تۆو لەئىسلامەتى رزگار بكەم ...

جا كە براكەم ژنى هينا ، قەشە يەكيان هينا و ئەو رۆژە ويستيان لى مارەبكەن و
ئاهەنگ و هەلپەركى بوو ... خوشكەكەم زۆر ئازابوو ، وە زۆر حالەكەى پى ناخۆش بوو ،
بەردەوام ئەگريا ، منيش هيج دەسەلات نەبوو دوعا كردن نەبيت ، بۆيە زۆر
لەخوا پارامەوه كە لەم بەلەيش رزگارمان بكات .

روژانه زاوا گیان سه‌ری ئی ئەداین و خوشکه‌که‌م وای لی‌هات له‌گه‌لیا دا نه‌نه‌نیشت و سه‌ره‌نجام نه‌ویش زویر بوو ، وازی هی‌نا ... ئەمه‌ش سه‌رکه‌وتنی دووه‌مان بوو له‌سایه‌ی خواوه ، هه‌رچه‌نده هه‌وله‌کانیان دوایی نه‌ده‌هات !

ئیمه‌ پرۆتستان‌ت بوین ، که‌چی کۆمه‌لی قه‌شه‌ی کاتولیک هاتن بۆ لام و پاش کۆمه‌لی دانوستان ، داوایان ئی‌کردم که‌بچم بۆ که‌نیسه بۆلایان و منیش جاروبار سه‌رم ئی‌ئەدان و گفت و گۆمان ده‌کرد ، هه‌رچیم‌کرد له‌گه‌لیان سوودی نه‌بوو ، ناچار ئایه‌تی (مباهله) م بۆ خویندن ﴿فمن حاجك فيه من بعد ما جاءك من العلم فقل تعالوا ندع أبناءنا وأبناءكم ونساءنا ونساءكم وأنفسنا ونفسكم ثم نبهل فنجعل لعنت الله على الكاذبين﴾ ٦١ ٦١ و تم : وەرن بەلە عەنەت لە درۆزن و ناراست بکەین ... ئیتر نه‌مبینینه‌وه !

سالی ١٩٧٩ خویندەم ته‌واو کرد ، وتیان بۆ ده‌روه ، له‌کۆلمان به‌روه ... باپیره‌شم هه‌میشه قسه‌ی پی ئه‌وتین تاشه‌رێکمان بوو ئیتر وازی هی‌ناو تا‌مرد بی‌ده‌نگ بوو پوریشم له‌گه‌ل دایک و باوکم داتی‌ک چوو ، ئه‌ویشمان له‌کۆل بووه‌وه و چوو له‌گه‌ل خزمیکماندا دانیش‌ت که‌ته‌نها بوو ، پاشان تووشی شێرپه‌نجه بوو ، به‌ ئازار و ئەشکه‌نجه‌وه مرد .

خۆم و خوشکه‌که‌م له‌به‌رده‌م قازی دا به‌شایه‌تی دووبراده‌ر موسلمان بووین ، ئنجا هیچ چارمان نه‌ما و هه‌ردوو‌کمان به‌هه‌ندی کهل و په‌لی که‌مه‌وه مالم‌ان به‌دزی‌یه‌وه به‌جی‌هیش‌ت و نامه‌یه‌کمان بۆ دانان که‌ تیا‌یا نوسی‌بوومان : هه‌زمان ده‌کرد له‌گه‌لتانا بژین و هه‌رکه‌سه‌و ری‌ی خۆی ، که‌چی ئیوه نه‌تانویست بۆیه سه‌ری خۆمانمان هه‌لگرت پیاوی‌ک له‌م‌زگه‌وت که‌هه‌موو جار مو‌ج‌امه‌له‌ی ده‌کردم و به‌حالم‌انی ده‌زانی ، ویستم بچینه مالیان ، که‌له‌ده‌رگاماندا خۆی له‌مال نه‌بوو ، من‌اله‌کانی زۆر به‌ ره‌قی قسه‌یان له‌گه‌ل کردین و ده‌رگایان به‌رووماندا داخست .

ناچار براده‌ره‌که‌ی که‌له‌گه‌لمان بوو بر‌دینه‌وه مالی خۆیان و منیش له‌ویوه په‌یوه‌ندیم به‌ (ابو‌عمر)وه کردکه دکتۆرای هه‌بوو ، وه‌ما‌مۆستای زانکۆی به‌غداد و ، هاوه‌لی (دکتۆر‌عبد‌الکریم زیدان) بوو ...

(ئه‌بو‌عمر) دلی و مالی بۆ کردینه‌وه و نزیکه‌ی سالی‌ک له‌لایان ماینه‌وه ، له‌و ماوه‌یه‌دا من چووم بۆ خزمه‌تی سه‌ریازی و مانگی شه‌ش دنیار مو‌و‌چه‌م هه‌بوو که‌به‌شی هی‌چی نه‌ده‌کرد ، (ئه‌بو‌عمر) مانگی (٢٥) دیناری ئەداینی و براهه‌کیش که‌مو‌و‌چه‌که‌ی شه‌ست

دینار بوو ، مال و منالیشی هه بوو ، مانگی سی دینار هاوکاری ده کردین ، هه زمان کرد مالی (ئه بو عمر) یش به جییهیلین و ئه رک و زهحمه تیان له سه ر سووک بکهین ، هه رچه ند وه کو به هه شت و ابوو بۆ ئیمه !

له ری (ام عمر) هه چووین له (شارع المغرب) دا له (منندی المرأة المسلمة) دا جییان کردینه وه و ژووریکیان داینی ، که هه موو سی شه ممه یه ک خوشکان تیا کۆده بوونه وه و ته نها پیریژنیک و خزمه تکاریکی تیا بوو ...

له سه ربازی رزگارم بوو ، خه ریکی بانگه وازکردن بووم ، پاسکیلیکم کپی بۆهات و چۆ ... له و ماوه یه دا زۆر که س داوای خوشکه که می کرد ، به لām (ئه بو عمر) که له جی ی باوکمان بوو رازی نه ئه بوو ، وه هه میشه دوعای ده کرد که یه کیکی باش ببی به نسیمی و که سیکی بۆ خوا سولحاویت ...

له گه ره کی (المنصور) من لای (شیخ اسماعیل) له مزگهوت وانه ی (فیه) م ده خویند ، ئه ویش که به حالمانی زانی داوای خوشکه می کرد و خوشکیشم رازی بوو . منیش وه ک دکتۆریکی به یته ری ماوه یه ک خه ریکی ئیشی (دواجن) بووم و دوا یی وازم لی هینا چونکه به یانی تا ئیواره سه رقالی ده کردم ... ناچار چووم به دم وه زیفه وه و له (دۆر) دامه زام ... پاش شوو کردنی خوشکه که م داوای چه ند ئافره تیکم کرد ریک نه که وت ، تا ریمان که وت له ئافره تی که به هۆی خوشکه که مه وه ری راستی گرتبوو ، داوامان کرد و رازی بوو . ئیتر ناوبه ناو خۆم و خوشکه که م چه ند جار سه ردانی دایک و باوکمان ده کرد پاشان دایک و باوکیشم هینا بۆ (دۆر) و مه سه رفم ده کیشان و هاوه له کانم پی یان ده وت (ابو ابراهیم) و زۆر ریزیان ده گرت ...

له به ره وه ی زۆر خزمه تی هاو لاتیانم ده کرد ، ناوبانگم ده رکرد و خه لکی خویشان ده ویستم ، ده نگ و باس گه یشته وه ده زگاکانی رژیم ، له ویوه هه وām بۆ ده هاته وه که نیازی شتیکیان هه یه ...

له به ره وه ی جاریکی تر بۆ ماوه ی مانگی که له به غذا له (امن) گیرابووم ، بۆیه که بارووه زعه که م لی تیک چوو ، ناچار بووم له سه ر رای برایان عیراق به جی به نیلم ! ... .

(تائیره دکتۆر نه حمه د له نزیکه ی سی سعات دا له شریتیکی قیدی دای باسی ده کات و له به ر زۆری باسه که هه ندی کورتم کردۆته وه) ئیستاش ناوبراو نه ندای مه کته بی سیاسی حزبی ئیسلامی عیراقی به

گۆڭقارى (النور) ى يەمەنى (ژمارە ۷۹ سالى ۱۹۹۷) لەگەل (عقيل) ى تازە موسلماندا ديمانه يەكى سازداوه كه تيايى دا ناوبراو لەبارەى موسلمان بوونىەوه دەدوى : من لەتاريكى و گومپرايى دا دەژيام ، (مەى) م ئەخواردەوه و بىروباوەرپىكى هەلەم هەبوو لەبارەى ئاينهەكانەوه ، خوا بەمىهرەبانى خۆى هيدايەتى دام بەرەو رووناكى و نوورى بەرنامەكەى خۆى .

من قەشە بووم لەكەنيسەى (مريم العذراء) لەبەغداد و ، هەر لەمندايمەوه ئالوودەى ئەم كەنيسەيەبووم و تيايا پەرورەدەبووم ، تاگەيشتمە پلەى مامۆستايى ، پاشان گويزرامەوه بۆ كەنيسەى كاتوليك لەشارى نەينهەوا...

هەميشە پرسىيارم دەکرد لەبارەى ئينجىلەكانەوه كه بۆچى زياد لە دانەيەكن و زۆر هەولم ئەدا ئينجىلى (برنابا) م دەست بكەوى چونكه هەندى شتم بىستبوو لەبارەيەوه . ئەو كەنيسەيەيەى منى ئىبووم كەوتبوو نىوان دوشاخەوه ، لەناوچەى (حمدانيه) لە دەرەوى شارى موسل ، لەناو كەنيسەكەوه دەرگايەك هەبوو دەچوو سەر ئەشكەوتيك كەهەميشە داخرابوو ، كليلەكەى لاى (راهبە) يەك بوو بەناوى (ئيزابىلا) .

ئەم (راهبە) يە كەلەتەمەندابوو منى زۆر خۆش دەويست و زۆر ريزى ليدەگرتەم و وەك كورپى خۆى سەيرى دەکردم ، رۆژيك پيم لەجەرگى خۆم ناو داواى كليلەكەم ليكرد ، ئەويش زۆر تەكاي ليكردم كە ئەو دەرگايە نەكەمەوه و نەچمە ژوورەوه ، چونكه لەچەندەها سال لەوهو بەرەوه هەركەس چوييتە ژوورەوه گوايه مردوو و نەهاتۆتە دەرى . منيش زۆر تەكام ليكرد و سەرەنجام دلى نەرم بوو كليلەكەى پيئام لەسەر مەسئولەيتى خۆم كەتووشى هەرچى بيم لۆمەى خۆم بكەم ...

خواردن و لايت و گوريس و پيوستى تەواوم ئامادەکرد و لەفرسەتيكدا بەبى ئەوهى كەس پيم بزاني دەرگاكەم كردەوه و چوومە ژوورەوه و لەوديوەوه دەرگاكەم داخستەوه ، پاشان بەرەوناو ئەشكەوتەكە كەوتەمە رى ، هەرچەند برؤيشتمايە نيشانەيەكم لەسەر ديوارەكانى ديارى دەکرد بۆئەوهى لەگەرانەوهدا ريم ئى تيك نەچيئت ، جا هەركاتيك هىلاك بوومايە ، پشوووم دەدا و ، خەوم بەهاتايە دەخەوتەم ... تا گەيشتمە دەرگايەكى زۆر كۆن ، كە تۆزى سەدەها سالى لينيشتبوو پالم پيوەنا ، تۆقيم كەچاوم بەو هەموو كاسە سەر و

ئىسك و پروسكانەى ئەو كەسانە كەوت كەلەویدا گيانيان لە دەست دابوو بە ھۆى رى
لەتتەك چوئەنەو .

ھەرەھا پەراو دەستخەت و پىستەى زۆرم بىنى كە تۆز و خۆلى زۆر بەسەريانەو
بوو ... پاك كەردنەو و كەوتە خوئەندەويان . پەراو كەن بە (سریانى) نوسرابوون ،
منیش زمانى ەرهەبى و فارسى و توركىم دەزانى و سریانیش لە كۆردەكانى عىراقەو
فەربووم .

لەو دەستخەتانەدا دە ئامۆزگارى يەكەى ەزەرتى عىسام خوئەندەو (سەلامى خواى
لەبى) كە ەزەرتى (مەمد) یش ە فرمانى پى داوون ، كە دەلەت : كەس مەكوژن و ەرهەق
مەخۆن و زىنا مەكەن و گوشتى بەراز مەخۆن ... ەتد .. ەروەھا مژدەى ەاتنى (مەمد) م
خوئەندەو ، كە دەلەت : پىغەمبەرىكى بى باوكى نەخوئەندەوار دىت و لەسەر شانى
نیشانە و مۆرىك ەهە كە بەھىندەى ەلەكە كۆترىك دەبىت و ناوى (ئەحمەد) ...
دواى بۆم دەركەوت كە ئەو نووسىنانە بەشىكەن لەئىنجىلى (برنابا) ، زۆرم خوئەندەو
و لەوشوئە كپ و سامناكەدا زۆر گىرام ...

ئەنجا ەندىكە لەو دەستخەتانە ەلگرت و بەھۆى نیشانەكانەو گەرامەو ، كە ەاتمە
دەرەو ، زۆرىك لە (راھب) و (راھبە) كەن لەكەنىسەكەدا كۆبوو بوونەو كەمنیان بىنى ،
يەكەكەيان ەاوارى كرد ، چۆن چووئە ئەو ئەشكەوتەو ؟ چۆن ەاتىتە دەرەو ؟
(ئىزابىلا) ش وتى : ئەى (مەكوت) ى خوا چۆن لەژيانا ماوت ؟ خواوەند وىستى تۆ سەر
لەنوى زىندوو بىتەو ، ئاىا دەزانى كەوا سى رۆژە لەو ئەشكەوتەداىت و ئەمرو چوارەم
رۆژتە .... بەراستى منیش ئاگام لەكات نەبوو بۆيە لام سەير بوو ! ەمووگىيان بۆ
رەگار بوونم و منیش لەگەلەندا گىرام ...

جاكاتى ئەو دەستخەت و پىستانەيان بىنى لىم توو پەبوون و وتیان بۆچى دەرت
ەئەوان ؟ وتم : بۆ راستىم لى دەشارنەو ؟ وتیان : راستى چى ؟ وتم : راستى ژيان ، ئىمە
بۆ دروست كراوین ؟ ئاىا دروست كراوین بۆ ئەو ى ژنىك ىان پىاوئەك پەرسەتىن ؟ ىان
كەسىك پەرسەتىن كەلەژن و پىاو مەزن تر و لەمانگ و خۆر گەورەترە !

وتیان : تۆ قسەيەك دەكەيت وەك يەكتاپەرسەتەك ، وتم : بەلەى من يەكتاپەرسەتم
بەروام ەهە بەھۆى كە ەزەرتى عىسا و مەريەمى بەتول بەروەريان پى ى بوو ، وە

ههروهه ها باوهپم ههیه بهوهی که پیغه مبه رانی بهنی ئیسرا ئیل باوهپیان پیی بووه ، هه
 که ئهوه و ت پهلاماریان دام و پیسته و دهسته ته کانیا ن له چنگ ده رهینام ...
 پاشان (ئیزاییلا) خویندی هه و گریا و ئهوانی تریش خویندیانه وه و گریان بهلام له بهر
 که لله په قیان و تیان نایه لین که س ئه مانه بخوینیت هه وه و هه رکه سیش خویندویه تیه وه
 با په رده پۆشی بکات و هه ره شه شیان له من کرد که به هیچ جوړیک باسی ئه م مه سه له یه
 نه که م! بو ما وه یه که له که نیسه مامه وه و دوایی گه پامه وه شاری به غداد و زور تی که لاوی
 موسلمانانم ده کرد و پرسیارم ئی ده کردن .

به داخه وه نازانم بۆچی ئه م ئومه ته پشتیان کردۆته ئاینه که یان ، ئه گه ر قیمه تی
 ئیسلامیان بزانیایه وازیان ئی نه ده هینا ، جاریکیان گویم له گاوری که بوو ده یووت :
 ئه گه ر (صلاح الدین) گاوریوایه هه موو خه لکی ده بوون به گاوری !

ئه مه راستیه که ده یلیم : موسلمانان چیتانه ؟ بۆ وان له ئاینه که تان ده هینن ؟ ئه وا ئیمه
 دیننه ناو ئیسلامه وه و ئیوه ش ئی دور ده که ونه وه ! که واته نه ده زانن ئیسلام چی یه و
 نه ده زانن هه قیقته تی ئه م ئاینه چۆنه .

بیرمه جاریک مه له م ده کرد له پرو یاری که دا ، کاتی که به خۆم زانی واخه ریکه نقووم ده بم و
 ده خنکیم ، که سیش نه بوو بی به هانامه وه ، به چاوی خۆم مردنم بینی ، له دلی خۆمدا و تم
 : ئه گه ر ئه مجاره خوا رزگارم بکات موسلمان ده بم !

ئیت زانانم چیم به سه رهات ، کاتی که هاتمه وه هۆش خۆم خه لک به ژوور سه رمه وه
 وه ستا بوون و ده یانووت : سوپاس بۆ خوا ، ئه وه ته زیندوه ، خوای گه وره سه ر له نوێ
 ژیا نی پی به خشی هه ، ئه مه زور کاری تی کردم و زانیم که خوا وه لامی داومه ته وه !

من له گه ل ها وه له موسلمانانمدا ئه چووم بۆ نوێژی هه ینی ، ئه وان ده چوونه ناو
 مزگه وته وه و منیش له ده ره وه ی مزگه وت گویم ده گرت ... قهناعه تی ته واوم پهیدا کرد بوو
 به ئیسلام بهلام نه م ئه وێرا ناشکرای بکه م ، له بهر ئه وه ی براده ریک ی زور خوشه ویستم
 هه بوو به ناوی (جونسون یونان) دلی چووبوو به ئافره تیکی موسلماناندا که ناوی
 (فاطمه) بوو ، چوه داوای نه یاندایه له بهر ئه وه ی گاوری بوو ، پاشان جونسون موسلمان
 بوو ، له رۆژیکدا که ژنه که ی گواسته وه له ئا هه نگه که ی دا له گه ره کی (ئووری) یه کان
 به دهستی گاوری که کان کوژراو شو فیتری ئوتومبیله که ش کوژرا له گه لیا و (فاطمه) ش
 بریندار بوو به جلی بوکینی هه !

دوایی حکومت تاوانبارانی دەستگیرکرد و لەرێی دادگاوه بەسزای خوێان گەیشتن ،
ناشتنی (جونسون)یش بووبەکیشه لەنیوان (اثری) و موسلمانەکاندا ، تا وەزارەتی
ئەوقاف کێشهکە یەکلایی کردەوه کە (جونسون) موسلمانە و دەبی لەقەبرسانی
موسلمانان بنیژریت ...

من دەترسام بەهەمان دەردی (جونسون) م ببەن ، بۆیە بپرێم دا کۆچ بکەم بۆ یەمەن ،
بۆ ئەوەی بە ئازادی و بەبێ ترس ئیسلامەتی خۆم بکەم .

خیزانەکەمان پێک هاتبوو لەشەش خوشک و من تاقە برایان بووم ، لەدوا سەردانمدا
پاشا گەشت و گۆیەکی زۆر یەکیکیان موسلمان بوو ، یەکیکی تریشیان دەزانم دەترسی
ئەگینا زۆر دڵی وابە ئیسلامەوه ، لەخوا دەپارێمەوه کە هیدایەتی هەموویان بدات .

خالیکم هەیه لەتورکیا داوای ئێکرم سەردانی بکەم ، کە چووم بۆ لای پاشا ماوێهە
هەستی کرد موسلمان بووم ، بەشەق و جێتۆتێم بەربوو ، ناچار منیش رامکرد و بەجێم
هێشت ، بەلام لەپەلە پەلدا قاجم وەرگەراو زۆر ئازاری دام ... بەو حالەوه لەبەردەم
قوتابخانە یەکی لەبەرکردنی قورئاندا خۆم بینینەوه کە (شیخ محمود ئەفسەندی)
سەرپەرشتی دەکرد ، زۆر ریزی لیگرتم و چەند رۆژیک لەلای مامەوه ، پاشان گەڕامەوه
یەمەن لەترسی خالم و لەترسی فیتنە و فەسادێ تورکیا ..

جارێک لەفەرۆکەخانەی روسیا کاتی نوێژی ئیوارە هات و دەستنوێژم شت و
چاکەتەکەم داخست نوێژی لەسەر بکەم ، چەند ئەفریقیەک هاتن لەدوامەوه نوێژیان کردو
وشە (امین) لەو ناوەدا دەنگی دایەوه ، داوای تەواویوونی نوێژەکە چەند سەربازێکی
رووسی بردیانم بە تۆمەتی ئەوەی من شیشانیم ! پاشان بۆم سەلماندن کە من عێراقیم و
هیچ پەیوەندی بەکەم بەشیشانەوه نیه ، ئنجا بەریان دام و رزگارمبوو!

بەلێ ... گەڕامەوه یەمەن و هەموو دنیام کرد بەقوربانی ئاینەکەم ، راستە من هەژارم
بەلام هەروەک حەزەرەتی عیسا سەلامی خوا ی ئێبێ دەفەرموی (چ سوودیکی وەرگرتوو
کەسێک کە دنیا بباتەوه و خۆی بدۆڕینی) ؟!

دنیا بۆچی باشه ، ئەگەر خۆت بدۆڕینی و دۆزهخ جێت بێت ؟!

ئەوێهە هەقیقەت ، ئێمە بۆ خواردن و خەو دروست نەکراوین ، ئێمە بۆ عیبادهت
دروست کراوین ، لەبەرئەوهبوو منیش وازم لەمادیات هێناو رومکردە ئیسلام و فەزلم دا
بەسەر هەموو شتێک دا ، جا زۆر کەسی دەولەمەندیش هەن کە هەقیقەتی ئەم دینە

تینه گه یشتوون و نازانن ، ئەگەر بیانزانایە دەگەرانهوه بۆ لای ئەوهی که پیشه و امان (محمد) ﷺ بۆی هیناون له لایەن خواوه .

(١٠) البرتو اوبتشینی

البرتو اوبتشینی پیاویکی ئیتالییه و پاش ئەوهی موسلمان بوو له چاوپێکهوتنیک دا له گهڵ گوڤاری الاسرة ژماره (٨٥) سالی ١٤٢١ کۆچی دا ده لیت :

سوپاس بۆ ئەو خواهیە که پرێنمایی کردم بۆ ئایینی هەقی خۆی ، پاش ئەوهی که من مولحید و سەرخۆش بووم و ههواو ئارهزووی خۆم ده پهرست و مادده زال بووبوو به سهر هه موو ژيانم دا ، و ، رقم له هه موو ئاینه کان بوو له پیش هه موو شیان هه ئیسلام ، که له کهلتوور و میژووی ئێمه دا به خراپترین ئاین ناوبراه .

موسلمانان به لای ئێمه وه بت نه پهرستن و رازی نین له واقع دابژین و په نا ده به نه بهر غه یبیات بۆ چاره سه ری کیشه کانیان ، ئەوان زۆردار و خوین ریژن و ، شه پرەنگیژن و نایانه وی به ناشتی له گهڵ که سدا بژین ... پیغه مبه ری ئیسلامیش لای ئێمه واباسکراوه که ئارهزوو پهرسته و هه موو ناته واویه کی لیوه شاهه ته وه ، وه ئاینیکی هینا بۆ ئەوهی له مه سیحیه ت جیا بێته وه و خۆی ببی به رابه ری ، قورئانیش هه لبه سترای خۆیه تی و هاوه لانیشی دوو پوون !

من ئاله و ئاوه و هه وایه دا که وه ره بووم که هه مووی دژایه تی ئیسلامه ، به لام خوا هیدایه تی دام به هوێ که نجیکی موسلمان که بۆ بژنوی په یدا کردن کۆچی کردبوو بۆ ئیتالیا ... به بی و یستی خۆم ناسیم ... ئەویش به وهی شه ویکیان له یه کی له باره کانداهه تا به ره به یان مامه وه و ته واو سەرخۆش بووم ، کاتیک گه پامه وه ، فرم به دنیاوه نه ما بوو ، بی ناگاو بی هوش به سهر شه قام دا قاچم تی که ل و پی که ل نه بوو ، ده پرۆیشتم ... ئوتومبیلیکی تیژ ره و ئی دام ، که وتم و له خوینی خۆما گه وزام ... ئەوهی سه یر بوو لاوه که خۆی فراندمی بۆ خه سته خانه و به دیارمه وه بوو تاچاک بوومه وه ، بپروام نه ده کرد ئەوهی وای له گه ل ده کردم موسلمانان ! که زانیم موسلمانان داوام ئی کرد باسی بیروباوه ره که یم بۆ بکات ، که فه رمان ده دا به چی و جله وگیری ده کات له چی ... هه ره ها پرسیارم لی کرد له باره ی بۆ چوونی ئیسلامه وه به رامبه ر ئاینه کانی تر ...

به ئی ... من ئیسلام ناسی به هوێ ره وشت به رزی ئەو که نه وه ، دوا یی که یشتمه ئەو قه ناعه ته ی که من له گو مپایی و سهر گه ردا نیدا بووم و ئیسلام ئایینی هه قه ، وه هه ره ک

خوای پەروەردگار دەفەر مویت : ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ ...
 پاشان موسلمان بووم و ناوی خۆم نا (عبدالواحد). دواى ئەوەی خوا هیدایەتی دام و
 موسلمان بووم ، هەستم بە گوناھبەری دەکرد ، کە لەوەی بەر دوژمنایەتی ئیسلامم کردبوو ،
 وە هەستم کرد کە هیدایەتم تەواو نابێ ئەگەر هەلنەستم بەسپێنەوێ گوناھکانم ،
 بەهۆی بانگەوازکردن و خزمەتکردنی ئیسلام ... بۆیە لەگەڵ چەند موسلمانیکدا
 بنکەییەکی ئیسلامیمان دامەزراند ...

لەنێعمەتەکانی خوا بەسەر مەوێ ئەو بۆو کە کۆرپەکەم و بۆو کەکەم خوا لەسەر دەستی
 مندا هیدایەتی دان و ئەوانیش لەگەڵما خۆیان نەزکرد بۆ خزمەتی ئیسلام، ئنجای
 بڕیارماندا بۆ لۆکراوە و گوشار دەرکەین بۆ بەرپەرچدانەوێ پرۆپاگەندەیی جوولەکە
 لە رۆژئاوا دژ بە ئاینی ئیسلام و دەرخیستی رۆی جوان و پیروزی ئیسلام بۆ خەڵکی
 چەواشەکراو و بێ ناگا ...

لەسایەیی خواوە هیچ هەفتەیک رانابووێ چەند کەسیک تیا یا موسلمان نەبێت ، وە
 ئێمەش باوەشیان بۆ دەکەینەوێ و هەموو یارمەتیەکی ماددی و مەعنەویان ئەدەین و زۆر
 لەوانەش لەگەڵمانا دەکەوێ بانگەوازکردن .

ئیسلام ئایینی فێتەرە ، گەرمی دەدات بە دنیا و ئاخیرەت و هاوسەنگی بۆ مەرۆف
 دروست دەکات ، بە پێچەوانەی عیلمانیەت و ئیلحادەوێ کە ئەمڕۆ باڵیان کێشاوە بەسەر
 رۆژئاوا داو نەفسیەتی شیواندن ، بە جۆریک زۆرترین رێژەی خۆکوشتن لە جیهاندا
 لەولاتی (سوید) دایە کە لەو پەڕی رەفاهیەت و خوشگوزەرانیدان ...

خۆزگە موسلمانان بە چاکای ئیسلامیان ، بە کردار و گوشتار پێشکەش بکردایە ، خۆ
 ئەگەر وایان کرد ئەوا رێژەی موسلمانەکان زۆر زیاد دەکات لە جیهاندا و ، وە من
 پێشبینی دەکەم هەروەک بیریاری ئێرلەندی بە ناوبانگ (جورج برناردشو) کە لە پێش پەنجای
 سالدای و تۆبەتی (ئایینی محمد قبول دەکری ئەوێ وروپای سەبەینی دا ، هەروەک چۆن
 لە ئەوروپای ئەمڕۆدا وێدە وێدە خەریکە قبول دەکری ... وادەزانم تا قە ئاینە کە توانای خۆ
 گونجاندنی هەیه لەگەڵ گۆڕانکاری یەکانی ژیاندا و ئەمەش وای ئێ دەکات کە هەمیشە
 خەڵک پێی سەرسام بن لە هەموو سەردەمی کدا) .

بیرۆکەیی (صراع الحضارات) یش بیرۆکەییەکی پیس و ژەهراویە و مەبەستیانە کە
 هەمیشە دوژمنیکیان بێی بۆ ئەوێ خۆیان یە کگرتوو بن بەرامبەری ، بە تاییبەت پاش

رووخانی شیوعیهت ... ئیسلامیان دانا به دوزمنی سهرهکی و خوځیان ساز ددهن بو
 رووبه پروو بوونه وهی رابوونی ئیسلامی له روژئاوا و روژه لات دا ... به تایبته له مړودا که
 ئیسلام هر روژهی له خاکیکي نویدا رهگ دانه کوتی ، ههروهک (روجیه دی باسکیه) دهلی
 (شتیکی به لگه نهویسته ئیستا که ئایینه گهوه رهکان دینه دواوه و وان له (دیفاع) دا ، وه
 تهنه ئیسلامه که له به ره و پیشچوون و ههلمهت بردندایه ، نه گهل نه وه دا که
 موسلمانانیش لاوازن) .

(۱۱) بامیلا شارپ

بامیلا ئافره تیکی ئه مریکی یه و له دایکبووی سالی (۱۹۳۷) هو له خیزانیکی گاورد
 چاوی به دنیا ههله ئیئاوه ، له باره ی موسلمان بوونی وه دهلیت :
 منیش وهک زۆریه ی ئافره تانی روژئاوایی به دوا ی هاوه لدا دهگه رام و ههواو ئاره زووی
 خۆم ده په رست .

له سه ره تای خویندنی زانکۆمه وه گرنگیم ده دا به منال و هه ستم کرد که منال
 له روژئاوا دا له باریکی خراپدا نه ژی ، هه مووان له کۆمه لگای ئیمه دا به دوا ی
 ماده وه تیگر کردنی ئاره زووه کاندرا ده که ن و منالان ژیر پی ده که ون ، یان هر بیر له له دایک
 بوونیان ناکه نه وه ...

زۆر که س له ژن و پیاوی روژئاوایی خوځیان دوور ده گرن له منال بوون ، بو نه وه ی نه بن
 به ژیر به پر سیاریتی یه وه ، وه نه گه ر بشیان بیته نه وه له ده ره وه ی خیزان ده بیته و به وه ش
 کۆتایی به خیزان دیت .

(بامیلا) له ریکخراوی یونسیف دا لیکۆلینه وه ی زۆری کرد له سه ر منال له کۆمه لگای
 روژئاوایی و ئیسلامیدا ، سه ره نجام گه یشته نه وه ی که خیزان له ئیسلامدا گرنگی زۆری
 پیدراوه و ماف و ئهرکی هه ری به که یانی به چاکی دیاری کردوه ، که به مه ش خیزان توند و
 تۆل و پته و ده بیته و نه توانیته خۆی بگریته له بهر نه و ئافا تانه ی که تووشی روژئاوا
 ها تووه ، که نه ویش خو خۆیی (انانیه) و زالبوونی مه بده ئی (الغایه تبرر الوسيله) یه ،
 له روژئاوا زۆریان نزیکترین که سیان ده که ن به قوربانی ها تته دی ههواو ئاره زوویان .

(بامیلا) له باره ی ئیسلامه وه زۆری خوینده وه و زۆر سه رسام بوو به گرنگی
 دانی ئیسلام به خیزان ، وه زیاتر سه رسام بوو پی کاتی که له نه زمونیکی تالدا ژیا
 به هۆی نه وه ی که میرده ئه مریکی یه که ی خۆی و مناله کانی به جیهیشت و لی نه پرسینه وه

... وەكاتيك شكاتيشى ئىكرد ھىچى دەست نەكەوت . لەگەرمەى ناپەھەتى يەكەيدا ئەندازىرىكى مىسىرى ناسى بەناوى (احمد الشايب) كە زۆر دلى داىھە و ھاوکارى كرد و بەھۆى ناوبراويشە وە زياتر شارەزاي ئىسلام بوو ... پاش ئەھەى (بامىلا) جىابوھە لەمىزدە ئەمىرىكى يەكەى ، شووى كرد بە (ئەھمەد) و بېرىياندا بگەپىنەھە بۆ (مىسىر) و ، لەويش بوو بەرپوھەبەرى لىقى يونسىف لە خۆرھەلاتى ناوھەراست دا .

بەيانىھەكىان (بامىلا) بە مىزدەكەوى وت : ئەمپۇ دەمەوئەت موسلمان بوونى خۆم رايگەيەنم ، ئنجا ھەردووكيان چوونە لای لىژنەى فەتواى ئەزھەر و لەبەردەمیاندا وتى : ئەمپۇ خواى گەورە دلى ھىدايەت دام بۆ ئىسلام ، پاش لىكۆلىنەھەيەكى زۆر و لەسەرخۆ ، وە خۆم نەزىرکردوھە بۆ خزمەتى منالان بەگشتى و منالى موسلمانان بەتايبەتى ، چونكە منالان خۆشەويستى خان و ھەركەسىش خۆشەويستانى خواى خۆش بوئەت و دلنەواييان بكات ، خواش ئەھەى خۆش دەويئەت ، جا منىش ھەموو ھىواو ئاواتم بەدەستەينانى رەزامەندى خوا و خۆشەويستى يەتى .

ئنجا ناوى خۆى گۆپى لە (بامىلا سو اورمان شارب) ھەھە بۆ (اسماء بامىلا شارب) ، پاش ئەھەى كە رايگەيەند سەربازىكى خاوەبەيت بۆ خزمەتى منالانى رۆژھەلاتى ناوھەراست و ، بەرگىرەكردن لەشواندن شىوھى ئافرەتى موسلمان لەرۆژئاوادا ، چونكە بەراستى لەرۆژئاوادا وینەى ئافرەتى موسلمان ناشرىن كراو و وادەدەنە قەلەم كەلەئىسلام دا دەچەوسىنرپتەھە و ھەندى ھەلسوكەوت و رەفتارى ناجۆرى ھەندى بەناو موسلمانىش دەكەن بەنموونە و بەبيانو لەم كارەدا ...

(بامىلا) دەلپت : بەھۆى ئىسلامەھە كەرامەت و مافەكانم دەستكەوتەھە ، لەكاتىكدا كە ئافرەتى رۆژئاوا بەسوك سەير دەكرى و تەنھا بەھۆكارى رابواردنى دەزانن و لەسەر سەفرە و خوانى خراپەكاران پيشكەش دەكرىت . ئافرەتیش لەوى بۆ خۆى خەلەتاوھ بەشيعارى (ئازادى ژنان) كەلەراستىدا بازىرگانىان پىوھەدەكەن و بۆ رابواردنى نابەجى و نامە شروع و دوور لەھەموو رەوشتىك بەكاريان دەھيئن .

(بامىلا) داخ لەوھ دەخوات كە زۆرەى ئافرەتانى رۆژئاوا ھەقىقەتى ئىسلام نازانن ، كە چۆنە بەرامبەر چارەسەرى كيشەى ئافرەتان ، خۆ ئەگەر بيانزانىايە زۆر بەخىرايى دەستيان پىوھەدەگرت و دىفاعيان دەكرد ئى و سەرو مالىيان دەكرد بەقوربانى ... گۆقارى (الاسرە) ژمارە (٦٦) سالى ١٤١٩ كۆچى .

(۱۲) فابیایان

(فابیایان) نمایشگره‌ریکی فەرهنسی جلو به‌رگه و ته‌مه‌نی بیست و هه‌شت ساله ، کات و ساتی هیدایه‌تی و اهاته پېشه‌وه که‌له لوتکه‌ی ناوبانگ و دهرکه‌وتندا بوو ، به‌بی‌دهنگ کشایه‌وه و رویشته بو ټه‌فغانستان ، تاوه‌کو خزمه‌تی موسلمانانی ټه‌فغانی بکات وهک برینپېچېک ...

فابیایان ده‌لی : (ټه‌گه‌ر فزل و ره‌حمه‌تی خوا نه‌بوايه ، ټه‌وا ژيانم له‌ده‌ست ټه‌چوو له‌جیهانیك دا که مروّف سهره‌و خوار ده‌بیته‌وه به‌ره‌و ټاژه‌لیتی و هه‌موو ټامانج و ټاواتی ده‌بیته تیړکردنی هه‌واو ټاره‌زووی) ټنجا باسی سهر گوزه‌شته‌ی خوی ده‌کات و ده‌لیت : (من له‌منالیمه‌وه چه‌زم ده‌کرد بېمه برینپېچېکی خویه‌خش و کاریکه‌م له‌که‌م کردنه‌وه‌ی ټازاری منالی نه‌خوشدا ، روژ له‌دوای روژ گه‌وره‌بووم ..... جوانی و قه‌د و بالام سهرنجی ده‌وروبه‌رمی راکېشا و ، هه‌مووان هانیان دام به‌تایبه‌ت که‌س و کارم که‌واز له‌ټاوات و چه‌زی منالیم به‌ینم و سوود له‌جوانیه‌که‌م وه‌برگرم و پاره‌ی پی‌په‌یدا بکه‌م ، که ټه‌وه‌ش ټاواتی هه‌موو میړد مندالیکه‌و ریځگای موسته‌حیلی بو ده‌گریته به‌ر ...

ریځگای به‌رده‌م ټاسان بوو بوم ، زور زوو قامی ناوبانگم چه‌شت و دیاری به‌نرخم بو ده‌هات ، که هه‌رگیز له‌خه‌ویشا نه‌م ټه‌دی ... به‌لام زور که‌وت له‌سهرم ! ده‌بوو ده‌رچم له ټینسانیه‌تی خوم و ، مه‌رجی سهرکه‌وتنم ، نه‌مانی هه‌ست و شعور و حه‌یا و حورمه‌تم بوو ...

ده‌بوو گوی به‌هیچ نه‌ده‌م ته‌نها جوول‌ه‌ی له‌شم نه‌بی له‌سهر ټیقاعاتی موسیقا ، هه‌روه‌ها هه‌موو خواردنیکي خوش و به‌تامم ټی قه‌ده‌غه بوو ، وه ده‌بوو له‌سهر ټیتامینات و (مقویات) بزیم و ، واز له‌مشاعرم به‌ینم و نه‌که‌سم خوش بوی و نه‌که‌سم رق ټی بیت و هیچیش ره‌فز نه‌که‌م .

(بیوت الازیاء) منیان کرده بووکه‌شووشه و بتیک که ټیشی یاری کردن بیت به‌دل و ژیری ، فیربووم چوّن ساردو سېرم و توند و لووت به‌رزیم به‌رووکه‌ش و له‌ناویشه‌وه بوش و هه‌روه‌ک قاوغیک جله‌کان بپوشم ... من دار و به‌ردبووم ټه‌هاتم و ټه‌چووم و زه‌رده‌خه‌نم ده‌به‌شیه‌وه ، به‌لام هه‌ستم نه‌مابوو ، ټه‌مه‌ش وه‌نه‌بی هه‌ر بو من وابووبی ، هه‌رچی زیاتر له‌که‌سیتی و به‌شه‌ری‌یه‌تی خوی دامالیایه ټه‌وه پېشتر ده‌که‌وت له‌وجیهانه سارد و سېرده‌ا

، جا واوهيلا بۇ ئىكەنلىكىنى بىلىدىغانىدى ، سىزايان دەدا ،
بەھەموو جۆرىك ، نەك ھەر سىزاي نەفسى بەلكى سىزاي جەستەشى تووش دەبوو !

من ژيام و گەپام بەجىھاندا بۇ غەزىز كىرىنى جىل و بەرگ بەبى شەرم و ھەيا ... ۋە
ئەوانەى لەوبواردا كاردەكەن راپىچ دەكرىن بەرەو جىھانى داۋىن پىسى بەھەموو
شىۋەكانىيە ۋە ، واوهيلا بۇ ئىكەنلىكىنى مىلان بۇ نادات ...

خالى ۋەچەرخانىشم لەگەشتىكىماندا بۇ بەيروت دەستى پىكرد ، كاتىك دەمبىنى كە
لەژىر تۇپباران دا ئوتتۇرىدا دروست دەكرىد ، كۆزىنى مىلاننىش زۆركارىان تىكرىد ،
پەردە لەسەرچاۋودىم لاجو ، تىگەيشتم كە ئىكەنلىكىنى من تىا دەژىم بىمانىيە ، بەپەلە چووم
بەدەم ئەمى مىلاننى ۋە كە گىلانىان تىامابوو تا رىزگار يان بىكەم ... ھاۋەلەكانىشم لەنەقامى و
ماددىياتى خۇياندا نىقۇم بووبوون و ئەمى دىمەنە دلتەزىنە كارى تىنەدەكرىد .

ئىتر نەگەپامە ۋە بۇ ئوتتۇرىدا پىشانىدىكى جىل و بەرگى مۇدە ، بەلكىرىنى ئىسلام
گىرەبەر و (بەيروت) م بەجىھىشت بەرەو پاكىستان ، لەسنوورى ئەفغانىستان ژىيانى
راستەقىنە ژىيام ، فىر بووم چۆن ئادەمىيەتى خۇم بىسەلمىنم ... ھەشت مانگ لەۋى
مامە ۋە يارمەتى خىزانە ھەژارەكانم دا ... ئەۋانىش پىزان بوون و زۆر رىزىيان لىدەگىرتم
لەۋى زىاتىر قەنەتەم بۇ دروست بوو كە ئىسلام ئاينە و دەستورى ژىيانىشە ، پاشان
خۇم فىرى زىمانى قورئان كىد و زۆر بەرەو پىش چووم .

(بيوت الازياء العالمية) كە بەمەيان زانى فشارى زۆريان بۇ ھانىم ، وتيان سى
ئەۋەندەى جارىان موۋچەت دەدەينى ئەگەر بگەپىتە ۋە سەرنمايشكىرىنى جىل و بەرگ ،
مىنىش پىشت بەخوا سوربووم لەسەر ئاينەكەم و گويم پىنەدان ، ئىتر كەۋتنە
بلاۋكىرىنەۋەى بەرگى ئەمى گوۋارەنەى كەۋىنەى مىنى تىابوو ، بۇئەۋەى بەھۋى
رابردوۋمە ۋە خەلەكەكەم لىبىكەن بەدوژمن ، لەسايەى خواۋە ئەۋەشيان بۇ نەچۋە سەر
ھەرگىز مىن لەۋبىروايەدا نەبووم كە ئەمى دەست و پەنجەيەم كە ھەمىشە خەمى نەرم و
نۆلىكەيەم بوو بەرگەى سارد و سەرما و خىزمەتكرىنى ھەژار و داماوو ئاۋارەكانى
ئەفغانىستان بگىرىت ... لەسايەى خواۋە پاهاتم و دەست و پەنجەم لەجارىان چاكتىر و
پاداشتى گەۋرەش لاي خوايە (ان شاء الله) ... رۇژنامەى المسلمون ژمارە (۲۳۸) .

(۱۲) الكساندر فرتز

الكساندر فرتز منائىكى ئەمىرىكى بلىمەت و زىنگ و ھۆشيارە و لەسالى ۱۹۹۰ دا لەدايك و باوكىكى مەسىحى لەدايك بوو ، لەشەش سالىيەو دايكى پەراوى بۇ دابىن كردوو لەبارەى ئاينەكانەو و ئەويش زۆر بەچالاكى دەخوينتەو و پىرسىاردەكات و ، بەبى ئەوئى چاوى بەھىچ مۇسلماننىك كەوتبىت لەھەشت سالى دا مۇسلمان بوو ...

الكساندر ناوى خۇى گۆرى بۇ (محمد عبدالله) لەخۆشەويستى بۇ حەزەرەتى (محمد) و بەماوئەيەكى كەم فىرى نويزبوو ، وە كەم كەم خەرىكى فىربوونى زمانى عەرەبىيە و چەند سورەتيكى كورتىشى لەبەركردوو و خۆشى بانگ ئەدات بۇ خۇى لەمالەو .

پۆژنامە نووسىك كەجاريك چاوپىكەوتنى لەگەلدا سازداو دەلييت : الكساندر لى پىرسىم : تۆ قورئانت لەبەرە ؟ وىم : نەخىر ! ھەستەمكرد پىئى ناخۆشە و ئائومىد بووليم ، ئىنجا وتى : بەلاى خۆتەو مۇسلمانى و عەرەبىش دەزانى ، وانىە ؟!

پاشان پىرسىارى تىرى كرد و وتى (حەجت كردوو ؟) (عومرەت كردوو ؟) چۆن جلى ئىحرام دەست دەكەويت ؟ ئايا پارەى زۆرى دەوى ؟ ئەتوانم بىكەم لىرە ، يان تەنھا لەولائى سەئۇدىە ھەيە ؟ منىش بەپىئى توانا وەلام دايەو !

ئىنجا منىش بەفرسەتم زانى و لىم پىرسى : لەم كەش و ھەوا نا ئىسلامىيەدا چ ناپەرەتەك ھاتۆتە رىگات ؟ وام زانى : ئىستە باسى جل و بەرگى ، يان ھاوئەكەنى ، يان خواردن و خواردنەوئى ، يان ئەو عەمامەيەى كردوويەتە سەرى لەسەر شىوئەى يەمەنيەكان ، يان بانگدانى لەناو باخچەى گشتى دا دەكات ، كەچى بەداخىكەو زۆر بەلەسەر خۇيى وتى : گرانى و زەحمەتى رىم تەنھا ئەوئە ھەندى نويزم دەچىت چونكە كاتى نويزەكان نازانم !

لىم پىرسى چى رايكىشاي بۇ ئىسلام ؟ بۆچى ئىسلامت ھەلېزارد ؟
تۆزىك بىدەنگ بوو ئىنجا وتى : (نازانم ، ئەوئە كە ھەستى پىئى بىكەم ئەوئەيە ، چەند زياتر بخوينمەو زياتر ئىسلام لا خۆشەويست دەبييت)

لىم پىرسى : رەمەزان بەرۆژوو بوويت ؟
پىكەنى و وتى : بەلئى سوپاس بۇ خوا ھەموو مانگەكە بەرۆژوو بووم ، كە ئەمەش يەكەمجارە بەرۆژوو بىم ، ھەندى قورس و گران بوو لەسەرەتاو ، دايكە تەحەدداي كردم كە ناتوانم رۆژووئەكە بگرم ، بەلام بۆچوونەكەى وا دەرئەچوو ، توانيم بەرۆژوو بىم ...

لیم پرسى ئاوات چىيە ؟

گورج وەلامى دامەوہ (چەند ئاواتىڭم ھەيە ، ھيوادارم بچم بۇ مەككە و بەردە رەشەكە ماچ بکەم)

وتم : دەبينم كە زۆر گرنگى دەدەيت بە ھەج ؟ نازانم چى وایلئىکردويت ؟

دايىكى وەلامى دايەوہ (وینەي كەعبە ژوورەكەي پىرکردوہ ، ھەندى كەس وایان دەزانى كە ئەوہى دەيكات خەيالى مندالىيە ، يان جوړىك لەسەر كەشىيە و تەواو دەبيت ، ئەوانە نازانن كە نەك ھەر جدى يە بەلكو ئيمانەكەشى زۆر قول و دامەزراوہ ... (محمد عبدالله) پىي خوش بوو كە دايكى ئاوا دىفاعى ئىدەكات !

ئىنجا (محمد) كەوتە قسە و باسى تەوافى كەعبە و يەكسانى موسلمانانى كرد لە ھەج دا و پاشان وتى : (من ھەولەدەم پارە پاشەكەوت بکەم تا پوژىك بتوانم بچم بۇ ھەج ، بىستووہ كەلىرەوہ نزيكەي چوار ھەزار دۆلارى تىدەچىت و ئىستاش من (۳۰۰) دۆلارم كۆكردۆتەوہ ... دايكىشى لەم بارەيەوہ وتى : بەلامانەوہ ئاسايىيە كە بچى بۇ مەككە ، بەلام پارەمان نىيە كە ئىستا بتوانىت بينئىرين .

لیم پرسى : ئاواتى تەرت چىيە ؟ وتى : ئاواتەخوازم كە فەلەستىن بگەرئتەوہ بۇ موسلمانان ، چونكە ئەوہ خاكى موسلمانانە و جوولەكە بە زۆر داگىرىکردوہ ، دايكى بەسەرسامىيەكەوہ سەيرى كرد و ئەويش بەدايىكى وت : دايە تۆ ميژووت نەخويندۆتەوہ ، فەلەستىن داگىركراوہ .

وتم : ئاواتى تەرت ھىچ ماوہ ؟ وتى : ھەزەكەم فيرى زمانى قورئان بىم و لەبەرى بکەم .

لیم پرسى : ئەتەوئى ببىت بەچى لەداھاتوودا ؟ وتى : ئەمەوئى بىم بەوینەگرتاوەكو وینەي راستى موسلمانان بگەيەنم بەخەلكى ، چونكە زۆر فليەم بينيوہ كە وینەي موسلمانان دەشيونن ، ھەرچەند فليەمى باشيش ھەيە ، وە دەشمەوئى كە دىراسەي ئىسلام بکەم لەزانكۆي (اكسفورد) ، وادەزانم كە بەرنامەيەكى چاكيان لايە لەسەر دىراساتى ئىسلامى .

پىم وت : ھەزەكەي لەجىھانى ئىسلامى دا بخوينى ؟ وتى : بەدنيايىيەوہ ، بەتايبەت لە ئەزھەردا ھەزەكەم بخوينم .

پىم وت : ئەي لەبوارى خواردندا ؟ چۆن خۆت دەپارىزى لەگۆشتى بەراز ؟ وتى : بەراز ئازەلىكى زۆر پىيسە ، من لام سەيرە چۆن گۆشتى دەخۆن ، مالىەو دەزانن كەمن ناخۆم بۆيە بۆم داناننن ، وە كەبشچىن بۇ خواردنگە ، پىيان دەلىم من گۆشتى بەراز ناخۆم ...

پىم وت : نويزدەكەي لەقوتابخانە ؟ وتى : پەنايەكم دۇزيووتەو لەكتىبخانەي قوتابخانەكەمان رۆژانە لەويدا نويزدەكم .

ئىتر كاتى ئىوارە بوو ، سەيرى كردم و وتى : رىم ئەدەي بانگ بدەم ، ھەستا و بانگى دا و منىش دلم پىر بوو لەگريان وبەيەكەو نويزمان كرد... (رۆژنامەي الوطن ژمارە / ۱۳۴) .

(۱۴) جىرمان جاكسون

جىرمان جاكسون گۆرانى بىژىكى جىھانىيە وبراي مايكل جاكسون ە ، پاش سەرگەردانى و دوور لەخوایی رىي راستى دۇزىيەو و موسلمان بوو ، لەبارەي ئەم گۆرانە مەزنەي ژيانىيەو دەلىت : لەويلایەتى كاليفورنيا ھەندى لاوى ەرەبى موسلمانم ناسى و وردە وردە دۇستايەتىيەكى پتەو لەنيوانماندا دروست بوو ، بەھوى ئەوہى كەسەرسام بووم لە رەوشتى بەرزيان و ھەلس وکەوتى جوانيان .

تىگەيشتم كە ئەو رەوشتە بەرزانە لەبۆشەو پەيدانابن و بىگومان پالئەرىك ھەيە لەپشت ئەو ھەلسوگەوتە پاك و بىگەردەو ... دوايى زانيم ئەوہى واى لەو گەنجانە کردووہ بەوجۆرە رەفتارىكەن ئايىنى ئىسلامە كە ھەردەم موسلمانان ھان دەدات بۇ كارى چاك .

ھىچ يەككىيان راستەوخۆ نەيان وت موسلمان بە ، تەنھا رەوشتى بەرزيان بوو كە بە ئاراستەوخۆ كەمەندكىشيان دەكردم بەرەو ئىسلام و منىش موسلمان بوونى خۆم راگەياند بەبى دوودلى .

من لەرىي رەفتارى جوانى ئەو برادەرەوہ گەيشتمە ئەو قەناعەتى كە ئايىنى ئىسلام ، ئايىنىكە دەست ئەدات بۇ ھەموو كات و شوينىك .

كۆمەلگاي ئەمريكى ئىمە رەوشت بەرزى بلۆنيە تيايا ، ژيانى ئىمە ماددييات زالە بەسەرىدا ، بۆيە لەگومان و دوودلى و (قلق) دا دەژىن ، ئەمەش واى کردووہ ژەھرى سىپى و ماددە بىھۆشكەرەكان رەواجيان زۆربى و بازاريان گەرم بى .

سوپاس بۇ ئەو خوايەي كەلەگەل ئەو لاوہ موسلمانانەدا كۆي كەردەوہ و باسى ئىسلاميان بۇ دەكردم و نەيان دەوت وەرە ئايىنەكەمانەوہ .

ئەمىر بۇ بەگلىكى دەرىجىسى ئىسلام بىلەن بىرلىكتە ئەمىرىيە ، كە ئەمەش مائىيە سەرفراز بوون و رىزگارىيە لە ھەموو ئەو تەنگ و چەلەمانەي دىنە رىمان . شىتېكى گىرگىشە كەسايەتى ناسراو ديار كاريكەن لەبانگەوازي ئىسلاميدا ، كە ئەمەش ھىوا بەخشە بەمۇسلمانان و ، بىلەن بىرلىكتە ئىسلام لە ئەمىرىيەدا خىراتر دەكات .

(۱۵) اميرە

لەنامەيەكدا بۇ بىلەن كىراۋەي (الشرق) ژمارە (۳۵۸۶) لەبەرۋارى (۱۹۹۸/۴/۱۱) ، (اميرە) دەلىت : من لەۋىلايەتى (اركنساس) لەدايك بووم لەۋلاتە يەكگرتۋەكانى ئەمىرىيە ، لەدايك و باۋكىكى گاور ، لەلادىدا گەۋرەبووم لە كىلگەكەي باۋكم دا ، داىكم ژنى مائەۋەبو ، مەنىش كچى تاقانەيان بووم ... باۋكىشم لەكەنىسەي (مەمدانى) ناۋچەكەماندا ئامۇزگارى و وتارى ھەبو كەناۋ بەناۋ پىشكەشى دەكر .

بۇيەكەمجار لەزانكۆي (اركنساس) ئافرىقىيە موسلمانمىنى ، لەسەرەتاۋە سەير بوو لام جل و بەرگ و سەرداپۇشىنەكەي ، بۇيە ھەر ئەۋەندەي فرسەتم بۇ رىكەوت ئى نىزىك بوومەۋە و بووم بەھاۋپىي كە ئەۋەش ھەموو ژيانمى گۆپى .

ئەو ئافرىقە ناۋى (ياسمىن) و ، لەدايك بوۋى فەلەستىن بوو ، بەچەند سەعات وتوۋىژمان دەكر لەبارەي خواۋ پىغەمبەران و ۋلاتەكەي و خىزانەكەي و ھاۋپىكانى ، قەسەكانى لاي من زۆر خۇش بوون ، من بەمائەۋەم نەۋوت كە ياسمىن ھاۋەلمە و ئەۋىش دىناي لا ھىچ بوو ، ھەموو مەبەستى رەزامەندى خوا و ئاخىرەت بوو ...

جا كاتىك گەرايەۋە بۇ فەلەستىن دەمانزانى جارىكى تىرىكەتتى نەبىنەۋە لەم دىنايەدا ، بۇيە گىريا و تىكاي ئىكردم كە بەردەۋام بىم لە دىراسەي ئىسلام دا بۇ ئەۋەي لەبەھەشتا بەيەكتى بگەينەۋە ... تا ئىستاق قەسەكانى لەگوئىما دەزىنگىنەۋە ، لەيەكەم رۆژەۋە كەيەكتەمان ناسى و ناۋىنام (اميرە) بۇيە مەنىش كەمۇسلمان بووم ناۋى خۇم گۆپى بۇ (اميرە) .

پاش دوو ھەفتە لەگەپانەۋەي ياسمىن بۇ ۋلاتەكەي ، لەدەرەۋەي مائەكەي بەگۈللەي جۈۋەكە شەھىدكرا ... ئەم دەنگ و باسەش زۆر كارى تىكردم و زۆرگىيام بۇي .

چەندەھا ھاۋەلى ترم ناسى كەخەلكى رۆژەلەتلى ناۋەپاست بوون و زمانى عەرەبىم لاخۇشەۋىست بوو ، بەتايىبەت كاتىك گۆيم لەيەكەي دەبوو قورئانى دەخوئىند ، يان كاتىك گۆيم لەشرىتتىك دەگرت .

پاش چەند سائىك مۇسلىمانىكى سەر راستى تىرم دەست كەوت و پرسىياري زۆر
 لىكرد و ھەرچىم دەست كەوت خويىندىمەۋە لەبارەى ئاينەۋە و زۆر دوام كرد كه خوا
 دەست بداتە با لم و رىنمايىم بكات ، خواى گەۋرەش دوعاكەى گىرا كردم و لە ۱۵ ى
 ابرىلى ۱۹۹۶ دا مۇسلمان بووم ، ، تاقە شتىك كە زۆر كارى تىكردم و قەناعەتى بۇ
 دروستكردم و كەھەرگىز لەبەرئەۋەش واز لەئىسلام نامىنم ، شىعارى (لا اله الا الله
 محمد رسول الله) يە ، جاكاتىك خىزانەكەم زانىان لەئىسلام دەكۆلمەۋە تورپەبوون ،
 دوايىش كەزانىان مۇسلمان بووم بەتەۋاۋى حاشايان لىكردم و خەرىك بوو لەشىتخانە
 توندم بكن ، گوايە بەلای ئەۋانەۋە من شىت بوم ! بەراستى حاشاكردنىان لەمن زۆر
 قورس و گران بوو لەسەرم و زۆر جارىش دوعايان ئىدەكردم !

مەسەلەكە بەۋەندەۋە نەۋەستا ، خزمىكىشم شكاتى ئىكردم و داۋاى كرد كەلەپى
 ياساۋە نەھىلىت توخنى مالىيان بكنوم ، دايكىشم ھەمان كارى كرد بەرامبەرم !
 شەۋىكىيان لەپاركى ئۆتۆمبىلەكان پياۋىك ھىرشى كىردە سەرم و ئازارى دام و برىندارى
 كردم ، باش بوو دوايى گىرا ، چەندجارىش تايەى ئۆتۆمبىلەكەمىيان پەنچەر دەكرد و
 بەشەۋەلەى شوققەكەمەۋە تەقەيان دەكرد ، بۇ ترساندىم ... لەۋەش سەيرتر ھەرچى
 جەكەكەم دەنيرم بۇ شتن و ئۆتۆكردن ، جل و بەرگە ئىسلامىيەكانم بۇ نانىرنەۋە و تەنھا
 پانتۆلەكانم بۇ دەنيرنەۋە و ھەرپەشەشم ئىدەكەن تانەۋىرم شكاتيان ئىكەم !

تاكاتى نووسىنى ئەم باسە ، مەسەلەكەم لەدادگادايە ، لەگەل ئەۋەدا كە من ھىچ
 تاۋانىكم نەكردۋە دادگا ياساۋى كىردۋە لىم شار بەجى بەيلىم ! بەلام پشت بەخوا ھەر
 من سەردەكەوم و گىرە و دەبەمەۋە !

جا كەم ئەم چەند دىرەم ھۇنىۋەتەۋە بۇ ئەۋەنىيە كە مۇسلمانان بەزەبىيان پىيامبىتەۋە
 ، بەلكو تەنھا داۋام ئەۋەيە لىتان كەلەنۆيژەكانتاندە داۋام بۇ بكن . ۋە زۆر سوپاسى
 رۆژنامە و سەرنووسەرى دەكەم كەئەمەم بۇ بلاۋدەكەنەۋە .

(۱۶) سىلى

پەنگە ئەم چىرۆكە سەير بىت بۇ كەسىك كە پالەۋانى چىرۆكەكەى نەدىبىت و بەگوى
 خوى قسەكانى ئى نەبىستبى ، چىرۆكەكە ئەگەر لەخەيالىش بچىت ، لەراستىدا لەعالمى
 واقعىدا روى داۋە ، فەرموون بابەيەكەۋە بچىن بەرەو (جۋانەسبىرگ) شارى دەۋلەمەندى

كانى ئالتون لەولاتى خوارووى ئەفرىقىا كە من لەو شارە بەرئۆهەبرى نووسىنگەى
(رابطە العالم الاسلامي) بووم ...

سالى ۱۹۹۶ فەسلى زستان بوو ، سەرمایەكى بىئەندازە ولاتى گرتبۆوه ، رۆژنىك كە
ئاسمان ھەور دايپۆشيبوو وە چاوپرىئى زىياننىكى سەخت بووين ... لەمالەوہ چاوپرىئى
ميوانىك بووين و خىزانم سەرقالى چىشت ئىنان بوو .

مەوعىدما ھەبوو لەگەل كەسايەتەكدا كە خزمى سەركى ئەفرىقىاي باشوور
(نيلسون مانديلا) بوو ، كەسايەتەك كە لەوہوبەر خەرىكى بلاوكردنەوہى گاوپرىتى بوو ،
ئەويش قەشە سىلى بوو ... رەنگە پىرسن چۆن ئەم پياوہم ناسى ، جا با ئەوہتان بۆ باس
بەكم :

رۆژنىك سەركىرى نووسىنگەى (رابطە)(عبدالخالق) پىئى راگەياندم كە قەشەيەك
دەيەوئ سەردانم بەكات ، منىش مەوعىدىكم بۆ دانا ، لەكات و ساتى ديارى كراودا قەشە
(سىلى) لەگەل (سليمان) ناويكدا ئامادەبوون ، ئەم سەليمانە يارى بۆكسىنى دەكرد و
بەھۆى (محمد على كلاى) يەوہ موسلمان بووبوو ... لەنووسىنگەكەمان پيشوازى گەرم
ئىكردن و زۆر خوشحال بووم .

(سىلى) كورته بالاورەش پىست بوو ، ھەمىشە زەردەخەنە لەسەر لىوى بوو ... پىم
وت : بىرام سىلى ، ئەگەر دەكرى چىركى موسلمان بوونت بگىرەرەوہ بۆمان .

سىلى پىكەنى و وتى بەسەرچا و ... جابرايىنە ئىوہش بىدەنگ فەرمون گوئى بگرن
ئى و دوايى خۆتان حوكم بەدن :

سىلى وتى : من قەشەيەكى چالاك بووم ، بەھەموو توانامەوہ كارم دەكرد و لەگەورە
قەشەكانى خوارووى ئەفرىقىا بووم ، وە لەبەر ئەوہى زۆر چوست و بزىو بووم فاتىكان
منى ھەلبژارد كە ھەستم بەكارى مژدەدان بەمەسىحيەت و پارەو يارمەتىم لەوئۆھ بۆ
دەھات ، منىش ھەموو ھۆكارىكم بەكاردەھيئا بۆ گەيشتنە ئامانجەكەم .

گەشت و سەردانى بەردەوام دەكرد بۆ پەيمانگاكان و قوتابخانەكان و
خەستەخانەكان لەشار و لادى و دارستانەكان ، وە بەو پارانەى بۆم دەھات دەستى ھەژار
و لىقەوماوہكانم دەگرت لەشيوہى ديارى و يارمەتىدا ... ئەمەش بۆ ئەوہى
مەسىحيەتيان لاشيرىن بەكم ... كەنىسەش پارەيان بۆ رشتبووم و بەوہش دەولەمەند

بووم و خاوهنى ئوتومبىل و خانووى خۇم بووم و مووچەى باشيان بۇ پرىبوومەو، وە
من پلەوپايەكى بەرزەم ھەبوو لەناو سەرچەم قەشەكاندا ...

رۇژىك چووم بۇ بازارپىكى گەورەى شار كە ھەندى كەل و پەل بىكەم ، (مفاجأة) ھە كە
ئالەویدا بوو ، لەم بازارپەدا ، بازارگانەكە بەسەرە سىما و جل و بەرگى دا دىار بوو
موسلمان بوو ، منىش جل و بەرگى تايبەتى قەشەم لەبەردابوو ، پاش مامەلەكردنى كەل
و پەلىك كە بۇ دىارى دەمويست ، بازارگانەكە ئى پىرسىم : تۆ قەشەنيت ؟

وتم : بەلى ...وتى : كى خواتە ؟ وتم : (مەسىح) خوايە ...

وتى : من تەھەددات دەكەم كە تەنھا ئايەتلىك بەھىنى لەئىنجىلدا لەسەر زمانى
ھەزەرتى (مەسىح) كەبلى : (انا الله ، او انا ابن الله) بمپەرستىن ...

قەشەكانى كابرا ەك چەكوش داى بەسەرما ، نەمتوانى وەلامى بدەمەو ، ھەرچەند
بىرم كەردەو و بەدل پىاچوونەو كە بەئىنجىلەكاندا نەمتوانى ئايەتلىكى وا بدۇزمەو
لەسەر زمانى (مەسىح) ، زۆر ئىحراج بووم لەبەردەم پىاوەكەدا و دلەنگ بووم ، باشە
چۇن من وەلامى ئەم پىرسىارە نازانم ؟ پىاوەكەم بەجىھىشت و گەپامەو بەبى ئەو
ئاگام لەخۇم بىت بۇ كوى دەچم ... ئنجا بىرماردا كە بگەرپم بەدواى ئەو باسەدا ، چەند
گەپام ھىچم چىنگ نەكەوت ، ناچار چووم بۇ مەجلىسى كەنىسە و داواى كۆبۇونەو بەكەم
كەد لەگەل ئەندامەكاندا ، ئەوانىش قايل بوون . لەكۆبۇونەو كەدا ئەو بەبىستبووم پىم
وتن ، ھەمووان وتيان : كابراى ھىندى خەلەتاندويىتى (بەموسلمانى ئەو دەلىن ھىندى) ،
ئەو دەيەوئ سەرت ئى بشىوئىنى بەئايىنى ھىندى يەكان (واتە ئىسلام !)

وتم : باشە وەلام بەدەنەو ! وەلامى پىرسىارەكەى ئەوبەدەنەو ! كەس وەلامى نەدایەو .
پۇژى يەك شەمە ھات و دەستام وانە بلىمەو و ئامۇزگارى بەكەم لەكەنىسە ، ھەرچىم
كەد دەم چووە كلىلە و نەمتوانى ھىچ بلىم ، ناچار داوام كەد يەككىكى تر لەجىياتى من
قەشەيان بۇ بىكات ، چۈنكە لەراستى دا من رووخابووم و دەروونم شىپىزبوو !

رۇشىتمەو مائەو و زۆر خەفەتبار بووم ، ئنجا لەسۇچىكدا دانىشتەم و زۆر گىيام ،
پاشان سەرم بەزىكەردەو و چاوم بىرە ئاسمان و كەوتەم دوعاكردن ، بەلام داوا لەكى بەكەم
؟ رووم كەد ئەو بەبى بىروام ھەبوو ھەر ئەوخاوەو بەدەيھىنەرمانە ، ئى پاپامەو و وتم
(پەرەردىگار ... بەدەيھىنەرم ... ھەموو دەرگاكان بەرووما داخراون تەنھا دەرگای
مىھەربانى تۆ نەبىت ، بى بەشم مەكە لەزانىنى راستى ، ھەق و راستى لەكوىيە ؟

پەرۋەردىگارا ، پەرۋەردىگارا لەم سەرگەردانىدە مەمەيلەرەو ، پىئى ھەق و راستىم نىشان
بەدە) .

پاشان خەوم ئىكەوت ، لەخەوما بەتەنھا لەھۆلىكى زۆر گەرەدابووم ، لەپىشەوھى
ھۆلەكە پىاويك دەرکەوت لەبەر رۆشنايى درەوشانەوھى نەمتوانى زۆر دىقەتى بىدەم ،
پىاوەكە ئامازەھى بۇ كىردم و بانگى كىردم : ئىبراھىم ، سەيرى دەورەبەرى خۆم كىردم
ئىبراھىم كىيە ؟ كەسم نەبىنى لەھۆلەكەدا . پىاوەكە پىئى و تەم : تۆ ئىبراھىمى ... ناوت
ئىبراھىمە ... تۆ داوات نەكرد لەخەوما ھەق و راستى بناسىت ؟ و تەم : بەلى ... وتى :
سەيرى لاي راستى بىكە ... سەيرىم كىرد ، كۆمەلى پىاوم بىنى دەرويشتىن و كەل و پەلىان
بەكۆلىانەوھى بوو ، جلى سىپان لەبەردابووم ، عەمامەى سىپىش بەسەريانەوھى بوو ! پىاوەكە
وتى : دواى ئەوانە بىكەوھى ، بۆئەوھى ھەق و راستى بزانىت ! خەبەرم بۆوھى و زۆر خوشحال
بووم ، بەلام بىتاقەت بووم كە ئەگەرپام بەدواى ئەو كەسانەدا و لەو بابەتەم نەبىنى ...

بىرىارمدا بەردەوامىم و كۆل نەدەم بەدواى ھەقدا ، ھەروەك لەخەوما رىنمايى كىرايووم
، وە دۇنياش بووم كە ئەوھى ھەمووى لەخواوھى ، مۆلەتەم وەرگرت لەكارەكەم و كەوتەم
گەرەن شارەو شار ، ھەر مۇسلماننىك دەبىنى ، پانتۆلىان لەبەردابووم ، وە عەمامەيان
بەسەرەوھى نەبوو ... تا گەيشتمە شارى (جەھاننىسەرگ) و لەنووسىنگەى پىشوازى لىژنەى
مۇسلمانانى ئەفرىقىا خۆم بىنىيەوھى ! پىرسىارم لىكردن ئەو جۆرە مۇسلمانانە لەكوئىن ،
كەجلى سىپان لەبەردايە و عەمامەيان لەسەردايە ؟ و ايان زانى سۆالەكەرم وىستىان شتى
پارەم بىدەنى ! و تەم : مەن داواى پارە ناكەم ! باشە پىرسىنگاى نىزىكتان نىيە لەم دەورەبەرە ؟
ئەوانىش مەزگەوتىكى نىزىكىان پىشاندام و بۆى كىشام !

ئەوھى سەيرە پىاويكى جلى سىپى لەبەردەرگا بوو ، وە عەمامەيەكىشى بەسەرەوھى بوو
، زۆر دلخۆش بووم و گەشامەوھى ، و تەم : ئەمە ئەوھى كە مەن بەدوايدا ئەگەرپىم ، رۆيشتم
بەرەو رووى ! بەبى ئەوھى مەن ھىچ بلىم پىاوەكە دەستپىشخەرى كىرد و وتى : مەرحەبا
ئىبراھىم ! لام سەير بوو ، ئەبەلق بووم ! ئەم پىاوە چۆن ناوم دەزانى ، ئىنجا وتى :
لەخەوما بىنىم كە بەدوامانا دەگەرپىت و ئەتەوئى بگەيتە ھەق و راستى ، ھەق و راستى
ئەو ئاينەيە كە خوا قايلە پىئى بۇ بەندەكانى كە ئەوئىش ئىسلامە !

و تەم : بەلى بەدواى ئىسلامدا دەگەرپىم و پىاويكى نوورانىم بىنى لەخەوما پىئى و تەم
: دواى كۆمەلىك بىكەوم جلى و بەرگىيان وەكو تۆيە... دەتوانى پىم بلىئى ئەوھى بىنىيەمە

لهخه ودا كئيه ؟ وتى : ئهوه پيغه مبه رمانه (محمد) ﷺ ، پيغه مبه رى ئىسلام و ئايىنى
هه قى خوايه !

وتم : چون من پيغه مبه رى خوام بينيوه ، لهخوشيدا باوه شم كرد بهو موسلمانده دا وپيم
وت : بهراست ئهوه پيغه مبه ركه تان بووه ، هاتوته خهوم تا هه ق و راستيم پيشان بدات ؟
پياوه كه وتى : بهلى ئهوه خو به تى !

ئيتير چووينه مزگه وته كه وه و پيشوازي گه رميان لي كردم و من له سوچيكدا له دواوه
دانيشتم و ئهوانيش نويزى نيوه پويان كرد... بينيم ركوع و سجود ده بهن بو خوا ، له دلى
خومدا وتم (به خوا ئايىنى هه قه ، له زور پهراودا خويندبوومه وه كه پيغه مبه ران
ناوچه وانيان بو خوا دهخه نه سه رزه وى و سوچه ده بهن) ...

پاشان شا به تمانم هينا و زور گريام لهخوشى ئه وهى كه خوا هيدا به تى دام ... ماوه يه كه
له لايان مامه وه و فيرى ئىسلام بووم و ئنجا له گه ليان ده رچووم بو بانگه واز كردن و ،
سه ردانى چه نده ها شار و گونديان كرد ، زور دلخوش بووم له گه لياندا و فيرى نويز و
روژوو شه نويز و دوعا و راستگووى و ئه مانه ت بووم ، تيگه يشتم كه موسلمانان
ئوممه تيكن و خوا به رپرسيارى كردوون كه ئاي نه كه ي بلا و بكه نه وه ، فير بووم چون
موسلمانى كى بانگخوازم و به حيكه مت و به ئارامه وه كار بكه م و خوم بو خوا به رنجينم !

پاش چه ند مانگيك گه رامه وه شاره كه ي خوم ، سه ير ده كه م خزم و كه س به دوا ما
ده گه رين ، هه ر كه به جل و به رگى ئىسلامى به وه بينيام ، زور نا به حه ت بوون و داوايان
لي كردم به زووى له گه ل مه جليسى كه نيسه دا دانيشتم ... بهلى له كاتى ديارى كراودا
كو بوونه وه له گه لدا كردن و ، زور سه رزه نشتيان كردم كه وازم له گاوري تى هينا وه و گوايه
هيندى به كان (موسلمان به كان) سه ريان لي شيواندووم ... منيش وتم : كه س سه رى
لي نه شيواندووم و نه يخه له تاندوم ... لهخه وما نيروا وى خوا (محمد) ري نمايى كردووم بو
رى راست و هه قيه ت ، كه ئه ويش ئايىنى ئىسلامه ... (وه ئه وه ش ئايىنى هيندى نيه
وهك ئيوه ده لين) ، جا من بانگتان ده كه م بو هه ق و بو ئىسلام ... زور سه رسام بوون !

ئنجا له رى به كى تره وه بو م هاتن ، ويستيان به پاره و مال و پله و پايه و كورسى
لهخسته م به رن ، وتيان : فاتيكان داواى كردووه شه ش مانگ لايان بميني ته وه و
له سه ر تاشه وه هه موو خه رجى به كت پى ده دن و هه روه ها خانوو ئوتومبيلى تازه شت بو
ده كرين و ! پله شت به رزه كه ي نه وه له كه نيسه دا ! منيش وتم : به خوا واز له ئىسلام نا هينم

ئەگەر پارچە پارچە شەم بەن ... ئىنجا كەوتىمە ئامۇزگارىيان بۆجارى دووم ، لەسايەى خواوہ دوو قەشە موسلمان بوون ... جا كەزانيان سوورم لەسەر ئىسلامەتى ھەرجيان پىدابووم ئىيان سەندەوہ ...

ئەمە چىرۆكى (ابراھىم سىلى) بوو ، كەلە نووسىنگەى خۆم لە (رابطة العالم الاسلامي) لەئەفريقاى خواروو بۆى گىرامەوہ بەئامادەبوونى (عبدالخالق مېتر) سكرىتېرم و دوو كەسى تىرىش .

بەلى ئەمەلەوہ ميواندارىم كرد و زۆر خزمەتم كرد ، ئىتر خواحافىزى كرد و منىش گەرامەوہ بۆ مەككە ، پاش ماوہىەكى تر گەرامەوہ بۆ شارى (كىب تاون) لەخوارووى ئەفريقا ، بۆ كارى بانگەواز ، كاتىكم زانى (ابراھىم سىلى) ھات بۆ لامان و ناسىمەوہ ، وتم : ئەوہ چى دەكەى لىرە ؟ وتى : خەرىكى بانگەوازم و دەمەوئى ئەو خەلكە رزگارېكەم لەتارىكى يەكانەوہ بەرەو نوورى ئيمان ...

ئەوہى سەرنجى راكئىشام (ابراھىم) جل و بەرگىكى زۆر سادە و كۆنى لەبەردابوو ، ھەژار كەوتبوو ! ھەرچى ھەبوو لەرىى خوادا دايئابوو ، لەگەل ئەوہشدا ئەوہندە نەفس بەرزبوو داواى ھىچى نەكرد ... داواى زۆر گريام و ھەستىكى زۆر سەيرم لادروست بوو ، لەدلى خۆمدا وتم : ئىمە ومانان يارى بەبانگەواز دەكەين و ئەوانە بەراستى جىھاد دەكەن لەرىى خوادا ...

بەلى برايان ئىمە تەمبەلۆ سىستىن ، دنيا دۇمانى گرتووە ، چەندەھای وەك ئىبراھىم و بانگخوازى ئىسپانى (احمد سعید) یش خەو و خوراكیان بوو بەم كارە و ھەرجيان ھەيە دەيكەن بە قوربانى ، خوايە لىمان خۆش ببە ! خوايە بمانبەخشە !

وہرگىراوہ لەوتارى (عبدالعزيز احمد سرحان) عەمىدى كۆلىژى مامۇستايان لەمەككە كە بەرپرسى نووسىنگەى رابىتەى عالەمى ئىسلامى بوو لە شارى جواھانسېرگ لە ولاتى خوارووى ئەفريقا . لەرۆژنامەى عكاظ/ سالى ٤١ ژمارە (١٢٠٠) سالى (٢٠٠٠) .

(١٧) كچىكى بەرىتانى

شىخ عبدالرحمان ابوذر لە گوڤارى (النور) كۆهيتى ژمارە (٣٤) لەژىر سەردىپرى (بسم الله موسلمانى كرد) دەلىت: كاتىك ويستم بچم بۆ لەندەن ، ھەر لەكۆهيت لە (بيت التمويل الكويتى) پارەكانم كرد بەچەك كەلە (بنك الكويت المتحد) لەلەندەن بىگۆرپەوہ ... كاتىك گەيشتمە لەندەن ، چەكىكم دا بەكچىكى بەرىتانى سفور كە فەرمانبەربوو لە

(بنك الكويت المتحدة) دا ، ئەویش سەرىكى بادا و وتى ئەمە لای ئىمە ناگۆرڧرېتەو ،
چونكە ناوى (بيت التمويل الكويت) یم نەبیستوو ، منیش پیم وت : ئەگەر ئەرك نیه
پرسیار بکە لەبەرپۆتەبەرەكەتان ، ئەویش چوو پرسیاری کرد و پاش كەمیک گەپایەو و
داواى لیووردنى لیکردم و وتى : گوايه (بيت التمويل الكويت) ى تازه كراوەتەو و
پەيوەندى ھەيە لەگەلماندا و من نەمزانیو ... پاشان كە پارەكەى بۆ گۆرپەمەو لەسەر
چەكەكە (بسم الله الرحمن الرحيم) سەرنجى راكیشا و وتى : ئەمە چىیە نوسراو و
بۆچى باشە و ؟ بۆچى تەنھا لەسەر ئەم چەكەى (بيت التمويل) ئەم (بسم الله) یە
نوسراو ؟ منیش پیم وت : ئەگەر تۆ جوولەكەیت ، ئەوا بگەرپۆرەو بۆ ئەوانامەيەى كە
حەزرتى سولەیمان ناردى بۆ پادشای (سبأ) و سەرەتاكەى : (بسم الله الرحمن الرحيم)
بوو...و لەئەنجامدا شارژنى (سبأ) موسلمان بوو لەسەردەستى حەزرتى سولەیماندا بۆ
خوای پەروردگارى جیهان .

و ئەگەر گاوریشى ئەوا بزانه كە حەزرتى عيسا سەلامى خوای ئىبى بە (بسم الله
الرحمن الرحيم) نەخۆشى چاك دەكردهو و مردوى زیندوو دەكردهو ... وەبشزانە كە
ھەر بە (بسم الله الرحمن الرحيم) و بەناوى خواوە حەزرت ﷺ پەنجەى موبارەكى درێژكرد
بۆ مانگ و دووكەرت بوو ... وە ھەر بە (بسم الله) و ناوى خوا بوو كە موسلمانان
لەجەنگەكانیاندا سەركەوتن ... وەھەموو سوورەتەكانى قورئان تەنھا یەكێكىان نەبى
ھەمووى بە (بسم الله الرحمن الرحيم) دەست پێدەكات و جەمھورى عولەما بەئایەتێكى
دادەنن لەسوورەتەكان . جا بۆ ئەوێش رەنگە بلى ئى ئەم (بسم الله) یە پەيوەندى چىیە
بەچەكى پارەو ، دەلیم : ئەمە پەيوەندى بەبیروباوہرى ئیمەو ھەيە ، بۆ نمونە : خوايە
ئەم پارەيەى داو بەمن و دەبیئت لەدلەو بترسم لەوہى كە بەفپۆى بدم و خوا لەخۆم
بپەنجینم .

و لەكوئایشدا بزانه كە بە (بسم الله) زەوى رام بوو و شاخەكان لەنگەریان گرتوو و
رووبار و دەریاكانیش رىیان گرتۆتەبەر ، وە بە (بسم الله) و بەئیزانى خوا تۆ
دروستبوویت و گەشتوویت ئەمپۆت و لەم بانقەدا دامەزراویت ، بۆیە تەنھا داوا لەو بکە
یارمەتیت بدات و بیئت بەھاناتەو ... پاش ئەم قسانە داواى لیکردم ئەگەر دەگونجى زیاتر
باسى ئىسلامى بۆ بکەم ، لەبەر ئەوہى منیش مال و منالەم لەگەلدا بوو وە پەلەم بوو پیم
وت : دەتوانى بچیت بۆ (مركز اسلامى لندن) و لەوى ھەرجیت بویت بۆت دەكەن ...

من پۆیشتەم و ئەویش بەچاوی پر لەفرمیسکەوه خواحافیزی لیکردین ... دواى هەفتەیهك گەرامەوه بۆ هەمان بانق بۆ گۆرپنەوهى چەك ، كاتێك زانى ئافەرەتێكى داپۆشراو بانگی كردم (مسترا بوذر) و بەگەرمى سلاوى لیکردم ، تومەز دواى من چوووە بۆ (مرکزی اسلامی لندن) و لەوێ دکتۆر (ابراهیم) سەرۆکی (مرکز) هە که زۆر خزمەتی کردوووە و ئایینی پیرۆزی ئیسلامی بۆ پوون کردۆتەوه و ئەویش موسلمانەتی خوێ راگەیاندوووە و بەزوتترین کات لە کۆگایەکی جل و بەرگی ئەو دەوروبەرە جل و بەرگی ئیسلامی کەپووە و خوێ داپۆشیووە ...

ئافەرەتەكە هیچ جۆرە ئارایشتیکی نەکردبوو ، بەپێچەوانەى پێشترەوه كە پەنگ نەمابوو نەیدا لە دەم و چاوی ! پێش ئەوهى من پرسى یارى لى بکەم ئەو دەستپێشخەرى کرد و وتى : خوا هیدایەتی دام بەبەرەكەتی (بسم الله الرحمن الرحيم) و سۆیندى بۆ خواردم كە پاش خویندەنەوهى چەند پەراوێكى ئیسلامی لەدوو رۆژدا بیریاری خوێ داوه و رێی راستى هەلبژاردوووە و ئیستا بەوپەرى خوشحالیەوه نوێژ وەكو وەستان و ركوع و سجود دەكات چونكە هیشتا فێرى عەربى و قورئان نەبوو ...

(ئەو رۆژئاواىیانەى كە موسلمان دەبن ئەوەندە بەرێك و پێكى و بەشەوقەوه دینە سەر ئەم ئاینە ، ئەگەر لەنیوهرۆی رەمەزاندای موسلمان ببن ، ئیتر ئەو پاش نیوهرۆیە نیهت دینن و باقى رۆژەكە بەرۆژوودەبن ، یان ئەوەتە ئەم كچە بەریتانىیە نوێژەكانى وەك (حرکات) جى بەجى دەكات و یەكسەر بى خوڤە لەتاندن خوێ داپۆشى هەرچەند تاقە وشەیهك لەقورئان نازانیت ! بەراستى ئەم سەر گوزەشتانە وادەكات بەخۆماندا بچینهوه و زیاتر شەرم بكەین لەخوا و باشتەر خزمەتى ئیسلام بكەین) .

(١٨) دکتۆر علی سلیمان بنوا

دکتۆر علی سلیمان بنوا لەبارەى خۆیەوه دەلیت : من پزیشکیكى فەرەنسیم و لەخیزانیكى گاوری كاتولیکى دا چاوم بە دنیا هەلەیناوه . وە لەبەر ئەوهى خەرىكى پزیشكى بووم ، زیاتر گرنگیم ئەدا بەبوارى زانستى و گویم نە ئەدا بەلایەنى رۆحى . من بپروام بەخوایهكى تاك و تەنها هەبوو پێش ئەوەش كە موسلمان بێم كە ئەوەش بەشى یەكەمى شایەتمانە (اشهد ان لا اله الا الله ...) كە قورئانیش لەسوورەتى (الاخلاص) دا جەخت دەكاتە سەرى ﴿ قل هو الله احد ، الله الصمد ، لم يلد ولم يولد ، ولم يكن له كفوا احد ﴾ ...

ئيمان بوونم به غەيب واى ليكردم بپروا به ئىسلام بهيئەم ، ھەرچەند ، ھۆى تىرىش ھەبوون ھانىيان دام بۇ ھاتن بەرھە ئىسلام ، لەوانە بپروانەبوونم بەداواى كەنىسە كە گوايە تواناى ليخوش بوونى گوناھيان ھەيە ولەخواوہ وھريان گرتوہ ، ھەرۋەھا مەسەلەى (العشاء الرباني) و(الخبز المقدس) ئەمانە بەعەقلم دا نەدەچوون ...

لەلای ئيمە گرنگى نەدەدرا بەپاك و تەمیزی لاشە پيش نويژ ، ئەمەش بەلای منوہ نابيت بكریت لەھەقى خوادا ، چونكە ھەرۋەك خواوہند رۆھى بۇ دروستكردوين ، لاشەشى بۇ دروستكردوين و پيوستە گرنگى پى بدریت ...

ھەرۋەھا تيبينى ئوھم دەكرد لەلای ئيمە بى دەنگىيەك ھەيە بەرامبەر غەريزەكانى مرؤف ، كەچى لەئىسلامدا زۆر گرنگى دراوہ بەباسى سرووشتى ئادەمى و حسابى بۇ كراوہ .

زياتر لەھەموو ئەوانەش قورئان كارى تىكردم و ھۆكارى بنەپەتى يە لە موسلمان بوونم دا ، پيش ئوھى موسلمان بىم كەوتمە ليكۆلینەوھى ، وھمن زۆر خۆم بەقەرزارى (بەريز/ مالك بن نبى) دەزانم كە پەراوى (الظاهرة القرآنية)ى داناوہ ، قەناعەتى تەواوى پيكردم كە قورئان سرووشە و خوا ناردوويەتية خواروہ .

جا ئو ئايەتەنى كەباسى لايەنى زانستى دەكەن لە زياتر چواردەسەدە لەمەوبەرۋە و تازە زانستى سەردەم دەيان سەلمينن ، وايان ليكردم كە بپروا بەبەشى دووھمى شايتەمان بيئەم (واشهد ان محمدا رسول الله) .

ئابو جۆرە لەرۆژى ۲۰ى فەبرايرى سالى ۱۹۵۳ دا موسلمان بوونى خۆم لەمژگەوتى پاريس راگەياند و ناوم لەسجلى موسلماناندا تۆماركرا بە (على سلمان)...

من خۆم بەبەختەوہر دەزانم بەم عەقيدە و بيروباوہرەمەوہ ، وە جاريكى تررايدەگەيەنم (اشهد ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله) . پەراوى (لماذا اسلمنا ، دانسراوى عبدالحميد بن عبد الرحمن السحبياني) .

(۱۹) تود أسكاو

ئاشكرايە بانگخوازن ھەميشە ھەولى داھينانى نوئيانە بۆگەياندنى بانگى خوايى ، بانگخوازىك بىرى كەردوہ كە لەبەنديخانەكانى ئەمريكا دا جى دەستىك بەجى بهيئى و كارىك بكات بۇ خوا ... بۆيە لەبەنديخانەكانى كاليفورنياوہ دەستى پيكردو بەرھەمەكەى

بىنى ، كە چەندەھى نەفام ونەزان و دورلەھەق و راستى رويان كرده دوا پەيامى
خوایی و سەرتاپا ژيانيان گۆردرا بەرەو خىر و چاكە .

لەسالى (۱۹۹۲) ش دا يەكك لە بانگخوزان دەچىتە بەندىخانەيەكى (لوس انجلوس)
هە ، بۆ پيشكەش كردنى هەندىك نامۆزگارى خىر و دابەشكردنى چەند پەراوىكى
ئىسلامى ، يەكك لە بەند كراوانەى كتيبيان وەرگرت ، لاوىكى تەمەن (۳۲) سال بوو كە
چەندەھا برىنى قول بەلەشيەو بوو ، كەس بېراوى نەدەكرد هېچ سوود لەو كتيبانە
بىنى ... چونكە ئەم برادەرە ناوبانگى دەركردبوو بە ترسناكترين و تاوانبارترين كەس
لەگەرەكى پەش پىستەكانى لوس انجلوس دا...

ئاشكرايە ھەر كەسە و بەشيك خىرى تىدايە ، گرنگ ئەرەيە ھەرچەند كەمىش بىت
كارى لەسەر بكرىت و رىنمايى بكرىت چونكە هېچ شتىك بۆ خوا ئەستەم (مستحيل) نىە
(اسكاو) كاتىك پەراوى (ان هذا الدين عالمي) خویندەو زۆركارى تىكرد و بېريارى دا واز
لەتاوان و خراپەكارى بەينى و لاپەرەيەكى نوئ لەژيانى دا ھەلبداتەو و موسلمان بىت
... بۆيە ھەر ئەوئەندەى بەربوو لەبەندىخانە ، يەكسەر چوو بۆ مژگەوت بۆ لاى ئەو
بانگخوزەى كە پەراوھەكى دابوويە و لەسەر دەستيا موسلمان بوو ... لەو رۆژوھ ناوى
خۆى گۆرپى لە (تود اوسكاو) ھەو بۆ (ناجى على)

ئىجا بۆ ئەوئەى كارىك بكات بۆ خوا و بەندەكانى خوا ، وە بۆ ئەوئەى ھەق بكاتەو بۆ
ئەو خەلكەى كە تا دوينى بوو زەلالەتيان بوو بەدەستىەو ، بېريارى دا بەپىچەوانەى
رابردوھە ، خزمەتى خەلكى داماوو ھەزار بكات و يارمەتيان بدات بۆ ئەمەش كۆمەلەى
(ھوب) ى خىرخوازی دامەزراند و كەوتە كارى خىرخوازی لەگەرەكەكاندا و ھەروھەا
لەبەندىخانەكانى خوارووى ويلايەتى كاليفورنيادا ... لەم كارەشدا ئافرەتتىكى بانگخوز
ھاوكارى كرد كەناوى (منيرە كريم) بوو ...

كاركردن لەو كۆمەلەيەدا خىراپو وەك خىرايى موسلمان بوونى (ناجى على) ، ھەر
زوو داواى لەھەموو (مركز) و مژگەوتەكان كرد كەچيان پەراوى ئىسلامى لاىە كۆى
بەنەو و دابەشى بەن بەسەر بەندىخانەكاندا ، وپراى ئەم كارە دەستى كرد بەھاوكارى
كۆكردنەو بۆ نان دان بەو دەرەدەر و ئاوارانەى شەو لەسەر شەقامەكان رۆژدەكەنەو ،
كە ئەوئەش كيشەيەكى كۆمەلەيەتى گەرەيە لەئەمەريكا دا ...

ههروهه ها جل و بهرگیش بۆ ههژاران دابین دهکهن و هاوکاریان دهکهن که بتوانن کاریک بوخویان بدۆزنهوه و بژیوی خویانی پی به دهست بهینن .

بهم کاره پیرۆزانه به دهیه ها کهس له سهرده ستیا موسلمان بوون ، چونکه کاره که ی جیی ریژ و پیژانینی خه لکی به به گشتی و له سهروو هه مووشیانه وه سه رکرده ی موسلمان هه ش پیته کانی ولایه تی کالیفورنیا که زۆر دلشاده به وه هه وله به سوود و پر خیرانه .

یه کیکی تر له چالاکی به گرنه کانی ئه وه کۆمه له یه هۆشیار کردنه وه ی موسلمانانه له مه ترسی (نایدن) ، وه داویان کرد له هه موو مرگه وت و (مرکز) هکان که به هیه چ جوریک پیاوو ئافره ت له یه ک ماره نه کهن هه تا وه کو هه موو پشکنینیکی پزیشکی پیویست نه نجام ده دن ...

به ئی ئه وه ئیسلامه ی که له پیش زیاتر له چواره سه ده وه له حه زره تی (محمد) وه دهستی پیکرد ، ئه مپۆ زیاتر له سی سهد هه زار کهسی به ندرکرای به ندیخانه کانی ئه مریکای هیناوه به ره و ئیمان و سه رفرازی دنیا و ئاخیره ت ، ژماره یه کی باشیشیان بوون به بانگخواز و به سه رو ماله وه تیده کوشن بۆ ئیسلام ، ئه مه بیجگه له وه ی ئیستا نزیکه ی سیانزه هه زار سه ربازی ئه مریکی هه یه که موسلمان بوون . ل ۱۶۱ (المعجزة المتجددة).

هه زاران ره حمه ت له عومه ری کوپی خه تقاب که فهرموویه تی (قولفه کانی خیمه ی ئیمانی که سیك یه ک به دوا ی یه کدا ده بچرین ، ئه گهر له ئیسلام دا پی بگات و نه زانی نه فامی چی یه) ... سه یری لای خۆمان بکه له بهر ئه وه ی زۆر کهس له ناوما لئیکی ساده ی موسلمان و دایک و باوکیکی موسلمان دا ها تونه ته دنیا وه ، ساردوو سپن و خاوو خلیچکن و مه گهر به پال برۆن به ری خیردا ، چونکه قه دری ئیسلام نازانن و شاره زاییان نیه له جاهیلیه ت ، به پیچه وانه شه وه ئه وانه ی به ناگری نه فامی داخ بوون و سه رده مانیک تیا ژیاوون و شاره زان ، ده بینین چه نده ئیمانیان پته وه و چه نده گهرم و گوپن له ئیسلامه تی و هه ول و کۆشش و دروستکردنی کۆمه له ی خیرخوازی دا ، سا به لکو کهس وه کو رابرو دوویان گیره وه نه بی و بشتوانن که سی زیاتر رزگار بکه ن و خوا له خویان رازی بکه ن . تیبینی:

له ولاتی سعودیه ش هه مان سیاسه ت په پره وه ده کریت له رینمایی کردنی به ندرکراواندا به ره و ری خیر و خوشی دنیا و ئاخیره ت و ، ئه وانه ی که ما وه یه ک له حوکمه که یان ته و او

دەكەن ، ئەگەر قورئان لەبەربەكەن و بەرەو چاکی بېرۇن لەماوەی بەندکردنەكەیان بۆ كەم دەكەنەو .

لاويك ھەرەك (ناجی علی) ھەكی ئەمريكا ، ناوچەكەیان گیرى خواردبوو بەدەستىيەو ، لەسەر خراپە و تاوان بەندكرا ، لەبەندىخانە لەگەڵ ھاوەلانێدا ھەر بۆ گالتە كەوتە قورئان خویندن ، وردە وردە قورئان كاری تێكرد و سەرەنجام خوا دلێ ھىدايەت دا و ھەموو قورئانی لەبەركرد و بەریاندا ، بەمەش بوو ھەمەشەى خێر و بەرەكەت بۆ ناوچەكەى بەپێچەوانەى رابردوویەو ! ل ١٦٠ المعجزة المتجددة .

(٢٠) بیتا ماھىروماتى و دوویابانى

(بیتا ماھىر و ماتى) پزىشكە لەخەستەخانەى گەورەى (تۆكيۆ) ، بەیانىيەك بەلای مزگەوتى گەورەى (تۆكيۆ)دا دەپوات ، دیمەنى وەستانى مۆسڵمانان بەپزى لەپشت ئىمامەو و سەداى وشەى (امین) ى نوێژ خویننان سەرنجى رادەكێشن و بېرىار دەدات پرسیار لەمۆسڵمانێك بكات و لەئىسلام تێبگات .

ئەم دیمەنە كار لەدوو كەسى تریش دەكەن ، كە ئەوانیش (شیر ماھو ماكى) مامۆستای قوتابخانەى تەكنىكى پێشەسازى و (ھىروماھى تانك) ە كە بەرپۆەبەرى كۆمپانىيەكى پێشەسازىيە لەيابان ... ئەمانیش بېرىار دەدەن ھەول بەدەن بۆ فێر بوونی ئىسلام ... سەرەنجام ھەرسێكىیان دىراسەى قورئانیان كرد و دل و دەروونیان رووناك بوو ھەو بەنورى ئیمان و رۆژێك چوون لەسەردەستى مامۆستای مزگەوتى گەورەى (تۆكيۆ) دا مۆسڵمان بوون ... لەخۆشى ئیمان و ئىسلامەتى فرمیسكى شادى ھۆن ھۆن بەچاوانیاندا ھاتە خواری ...

دكتۆر بیتا ئافرەتێكى مۆسڵمانى ھىنا و دوو كیژۆلەى بۆ ئىسلام بەرھەمھانى كەناوى نان (فاطمە و عائشە) ...

(شیروماھوكى) مامۆستايش ئافرەتێكى مۆسڵمانى خواست و پاش چەند سالیك كۆرێك و كچىكیان بوو ، یەكەمیانى ناونا (عبدالله) و دووھەمیانى ناونا (خدیجە) .
(ھىروماھى) بەرپۆەبەرىش بەتەمايە ئافرەتێكى مۆسڵمان بخوازی ...

لەبەشى یەكەمدا باسى شیخ علی گرگاوىیمان كرد كە لەمیسەرەو بەپارەى خۆى گەشتە یابان بۆ گەياندنێ بانگى خوا ، پاش دەيەھا سال لەو ھەولە پیرۆز و پەرفە و بەرەكەتە ، ئەوھتا وردە وردە یابانىيەكان روودەكەنە ئایینی پیرۆزى ئىسلام و ، ئەگەر

رهفتاری ناجۆر و ناپهسهندی ههندی بهناو موسلمانى ناحالى نهباويه ، ئیستا ئیسلام دوو نهوهنده شوین كهوتوی دهبوو ...

یابانییهكهی موسلمان بهداخ و خهفتهئیکى زۆرهوه دهلیت (موسلمانینه ئیوه ستهم لهخۆتان دهکهن و ستهم لهئیمهش دهکهن بهوهی كه ئیسلامی راستمان پیناگهیهنن ههروهك چۆن خوا ناردویهتیه خوارهوه ... وهلهبهه ئهوهی بهچاکی پهپهروهی ئیسلام ناکهن ، فرسهتتان داوه بهجولهکه و گاور کهزیاتر ئایینهکهتان بشیوین و خهلکی بتورینن لهئیسلام ... ئیوه ستهم دهکهن لهو گهلاهی شارهزای ئایین نین ودهچن ئیمبراتۆر و خۆرو داروبهرد دهپهرستن لهجیاتى خوی مهزن . ئیوه چۆن پووتان دى بچنهوه بهردهمی خوی پهروهردگار ، ئیمه شکاتتان لای خوا لیدهکهین ، ئهی ئهوانهی که قورئان بهزمانتان هاتۆته خوارهوه تی دهگهن ...

چاکهمن باش لهئیسلام شارهزابووم و موسلمانانم ناسی و زانیم که حکومهتهکانیان کهمهترخهمن لهههقی ئهم راستیانهدا ، سوپاسی خوام کرد که لهههقی تیگهیشتم ههروهك قورئان دهفهرموی : ﴿وقل الحمد لله سیریکم ایاته فتهرفونها﴾ النمل ۹۳ وهمن دلنیام که ئهگهر موسلمانان خویان چاک نهکهن خوی گهوره کۆمهئیکى تر دههینیت که پهيامهکهی بگهیهنن ﴿وان تتولوا یستبدل قوماً غیرکم ثم لایکونوا امثالکم﴾ محمد ۳۸ بهراستی ئیسلام بلاودهبیتهوه و زیاتریش سهردهکهویت نهک لهیابان بهلکو لهههموو جیهاندا لهپهرودايه ﴿ولن یجعل الله للکافرين علی المؤمنین سبیلاً﴾ النساء ۱۴۱ -

شایانی باسه تهنه (مرکزی اسلامی لهیابان) لهسالی ۱۴۱۸ کۆچی داوای ههشتا کهسی تۆمارکرد که موسلمان بوون ، وه رۆژنامهی (یابان تایمن) له پێی ئینتهرنیتهوه وتاریکی بلاوکردهوه لهژێر سهردیپری (دیاردهی موسلمان بوونی ئافرهتان لهیابان) کهتیایدا باسی لهموسلمان بوونی ژمارهیهکی زۆرکردوه له ئافرهتانی یابان ...

ههروهها لهسالی ۱۹۹۳دا لهزانکۆیهکی گهورهی شاری (میباشی) یابان کۆپیکى گهوره گیرا بۆ باسی (ئافرهت لهئیسلام)دا و کاریگهری کۆپهکهش وای کرد که ههر لهویدا ئافرهتیکى یابانى موسلمان بوونی خوی رابگهیهنێ !

دیاره بهدهیههای تریش کاریگهری بووه لهسهریان و رهنگه لهدهها تهودا ری راست بگرنه بهر .: ل ۱۵۱-۱۵۳ (المعزة المتجددة) .

سەرۆکی (رابطة المسلمين اليابانيين) له کۆنفرانسیکی رابیتە ی عالەمی ئیسلامی دا
 له مەککە رایگە یاند (۲۲) هەزار یابانی موسلمان بوون له دووسالدا و یەکی له وانهی
 موسلمانبوون سی مهلهای شهوی ههبووه و پاره‌ی باشی ئی دهست کهوتوو ، وازی
 له هه‌موو ئەو کاره ناره‌وايانه هیناوه وجیگاکانی گۆپیون بۆ شوینی خواناسی و
 بانگه‌وازکردن . (لماذا أسلم هؤلاء الاجانب / محمد عثمان عثمان / ل ۱۷۲) (المعجزة
 المتجددة) .

(۲۱) جەنرال اناتولی

جەنرال (اناتولی اندر بوفتش) له سوپای روسی دا کاری ده‌کرد و یەکی‌بوو له گه‌وره
 ملحیده‌کان و به شیرری کۆمۆنیستی گۆشکرا‌بوو ، رقی دنیای له موسلمانان بوو ،
 له جەنگی ئەفغانستاندا به‌شداری کرد و ژماره‌یه‌کی زۆری له موسلمانان شه‌هیدکرد ،
 به‌تایبەت له به‌ره‌ی جەنگی (جلال اباد) که دوو سال تیا مایه‌وه ... له‌پەرگۆردرا و موسلمان
 بوو ، وازی له‌پله‌و پایه و هه‌موو (مغریات) یك هینا و بوو به‌بانگبێژی مزگه‌وتی شاری
 (المعطاة) ... به‌لام ئەمه چۆن پووی دا ، رۆژنامه‌ی (المسلمون) چاپی‌که‌وتنی له‌گه‌لدا کرد
 ... رۆژنامه‌نووسه‌که‌ واقعی و پ‌ما‌بوو ، له‌کاتی گفتوگۆکه‌دا فرمی‌سکی په‌شیمانی له‌رابردوو
 ، ده‌هاتنه‌ خواره‌وه له‌چاوی جەنرال‌ئیکی خوین رێژی دل‌ره‌قی سوپای روسی ! (سبحان
 الله ئیمان چۆن م‌و‌ف ده‌گ‌و‌پ‌ت) ... ئەو رۆژنامه‌ نووسه‌ ده‌ل‌ئ‌ت :

به‌یانیه‌کیان مه‌وعیدم هه‌بوو له‌گه‌ل جەنرال (اناتولی) که موسلمان بوو بوو وه‌ناوی
 خۆی کردبوو به‌ (علی) ، موسلمان بوونی شتیکی سه‌یر و سه‌مه‌ره‌ بوو بۆ موسلمانانی
 (قازاخستان) ، چۆن جەنرال‌ئیک واز له‌ هه‌موو ده‌ستکه‌وته دنیا‌ییه‌ دینی له‌سوپای
 رووسیدا و ده‌بی‌ت به‌بانگبێژی مزگه‌وتی .

کاتی نویژ هات ، کاتی‌کمان زانی به‌ده‌نگی‌کی خوش (اناتولی) بانگی دا و ئەو براده‌ره‌ی
 له‌گه‌ل‌دا بوو (رضی مراد) که خۆبه‌خشه‌ و له‌ده‌زگای فریاکه‌وتنی ئیسلامی جیهانی‌دا
 کارده‌کات خۆی پینه‌گیرا و ده‌ستی کرد به‌گریان و زوو به‌کامی‌رای قیدی‌وکه‌ی وینه‌ی گرت
 بۆ یادگار !

پاش نویژ له‌مزگه‌وت له‌گه‌لی دانیشتین و نویژ خوینانی تریش به‌ده‌ورمانا دانیشتن ،
 (جەنرال اناتولی) ساده‌ و خاکی بوو ، ئیمانیکی پته‌وو دامه‌زراوی هه‌بوو ، د‌ت ووت ئەوه
 چه‌نده‌ها ساله‌ موسلمانانه ، که‌له‌راستی‌شدا چه‌ند هه‌فته‌یه‌ک بوو موسلمان بووبوو !

وتمان ئېمە لەولاتی (سعودیە) ھوہ ھاتووین ، زۆر بەخێرھاتنی کردین و وتی : ھەموو ئاواتم ئەوھێ زیارھتی کەعبەئێ مائێ خوابکەم و ، دەستم بگرم بەدامینئێ کەعبەھوہ سابەلکو خوالیم خۆش ببی و زۆر گریا و ئېمەشی ھەموو خستە گریان !
 وتم : سبحان اللہ ئەمە ئەو جەنرالەییە کە لەگەڵ موچاھیدانی ئەفغاندا دووسال جەنگاوە و چەندەھای ئی شەھید کردوون !

شیخ محمد حسین جیگری سەرۆکی بەرپۆھبەرایەتی ئایینی قازاخستان ، پرسیارەکانی بۆ وەرگێرا و ، ئەویش لەوہلامدا بەدەم گریانەھوہ وتی : من دەھەژیم ھەرکە ئەفغانستانم بێردەکەویتەھوہ ، بەلام ئەو ئەزموونە تالە بردمی بەرھو ئیسلام ، لیتان ناشارمەھوہ من رقی زۆرم لەئیسلاام بوو ، وھیکئێ بووم لەمولحیدە گەرەکان و! لینینیەت تاقە ریبازم بوو ، پاش دووسالئێ بەرھێ (جلال اباد) رپرھوی ژیانم گوڤدرا و ، بووم بە کەسیکئێ تری جیاواز لەوہی کە پیشتر دەیان ناسیم !

من پووسیم ، ھەرچەند لەباکوئ (ازربایجان) لەدایک بووم و قۇناغی خویندنی پیش زانکۆشم ھەر لەوئێ تەواوکردووە ، من مولیحد بووم تا سەر ئیسقان و زۆر توندپرەوبووم بەرامبەر ئەو موسلمانانەئێ کەلەخویندندا لەگەڵما بون و گالتم ئەکرد بەوہی باسی ئاین و غەیبیاتی بکردایە (ھەرچەند دایک و باوکم مەسیحیش بوون) ، دەمووت : باشە چۆن مرووف بپروا بئینئێ بەشتیک کەنیە و چۆن ئادەمیزاد دەبیئت بەگل و دوایی زیندوو دەبیئتەھوہ تا خوا ئی پیرسیتەھوہ و بیخاتە بەھەشت ، یان دۆزەخوہ ؟!

من بەدوای راستی دا نەدەگەرām ، چونکە تۆزقائیک گومانم لەراستی بیرپاکەم نەبوو ، کاتیکیش چووم بۆ بەرھێ جەنگی ئەفغانی ، ئامانجی من و ھاوہلانم نەھیشتنی بەرگری ئەفغان بوو ، فرسەت بوو بۆم کەرپی خۆم بەموسلمانان بپژم و! بەلای منەھوہ موسلمانان بەگشتی و ئەفغانیەکان بەتایبەت دواکەوتوو نەزانبوون ! لەراستیشدا ئەوہندە لەئاین تیگەیشتبووین چونکە ئېمە حەفتا سال لەژێر چەپۆکی پۆلانی شیوعیەت دابووین .

جەنرال اناتولی ... حەزی نەدەکرد رابردووی بکەویتەوہیاد و باسی بکات ، بەلام لەبەر ئېمە ناچاربوو بەدەم خەم و خەفەت و گریانەھوہ بەردەوام بیئت لەسەرباسی رۆژانی ژیانئێ و وتی : من داوام لەسەربازەکانم دەکرد کە زۆر دلرەقانە لەگەڵ موسلماناندا بجولینەھوہ و زۆر خراپ مامەلەئێ دیلەکانیان بکەن ... ئېمە ھەموو جۆرە چەکیکی خۆمانمان لەگەڵدا تاقیکردنەھوہ لەکاتیکدا ئەوان ھیچی وایان نەبوو پیئێ بجەنگن ، من دەمووت ئەوانە

(شیتن) ! ئەوان لەمەردن نەئەترسان و بەبێ سەڵکردنەو دەهاتن بۆمان و گویان نەئەدایە
ئەو هەموو ئاگری تۆپ و تەیارەیی دەمانباران بەسەریاندا ، بۆیە سەربازانی ئێمە
خۆیان نەدەگرت لەبەردەمیانا و هەڵدەهاتن !

زۆرجار بیرم ئەکردەو ، باشە ئەوانە چۆن سەردەکەون بەسەرمانا ، لەکاتیکی ئێمە
لەهەموو شتیکدا لەوان لەپێشتترین ، دەمووت : دیارە هیژکی گەورە و لە پشتیان و
هاوکاریان دەکات ، ئالیزەرەو : گومانم بۆ دروست بوو ، وە بوو سەرەتای گەرپام بەدوای
هەق و راستی دا ، داوام کرد لەسەربازەکانم کە ئەو دیلانە بەیخنە بەردەم کە رووسی
دەزانن ، بۆ زانیاریشتان زۆریان رووسیان دەزانی و خۆیان فێرکردبوو ، چونکە لەگەڵ
جەنگەکەدا کە بواریان بۆ بڕەخسایە سەربازەکانی ئێمەیان بانگ دەکرد بۆ ئیسلام !

هەندیکیان کە دەهاتنە لام باسی ئیمان و ئیسلامیان دەکرد و منیش چاک گویم بۆ
دەگرتن ، دوایی کەبەتەنەها دەبووم بیرم دەکردەو ، قەسەکانیان خەویان لەچاوم تۆراندبوو
... تا فەرمان دەرچوو کە بگەڕێنە دواو ، منیش گەرپامەو (باکو) و گەرپام بەدوای
بانگخوازیکی موسڵمان دا بۆ ئەوێ پرسیاری ئێکەم و وەلامی پرسیارەکانم دەست
بکەوی ... سەرەنجام ریم کەوتە لای ئەم (شیخ محمد حسین) ه و ، یەکسەر تیگەیششت کە
من لەقوناغی گوماندا دەژیم و ، بەسنگیکی فراوانەو وەلامی هەموو پرسیارەکانی
دامەو و چەندەها پەرپاویشی دامی کە سوودی زۆرم لێوەرگرتن .

بەیانێکیان کە هەستام لەخەو ، هەستم کرد گەیشتومە ئەو یەقینە کەبە دوای دا
دەگەرپام ، ئەو یەقینە کەسەلەهای سالی تەمەنم لیم ون بووبوو !

ئەوێ پێی گەیشتم لەهەق و راستی بەهاوێلانم وت : ئەوانیش ئامۆزگاریان کردم کە
وازیبێنم و کاری وانەکەم ، بەلام من گویم بۆ نەگرتن و بڕیارمدا لەم دنیاوە لەخوا نەبێ
لەکەسی تر نەترسم ...

ئەنجا بەخیرایی چووم بۆ لای (شیخ محمد حسین) و پێم راگەیاندا کە ئەمەوێ موسڵمان
بیم ، ئەو لەخۆشیا بە دەنگی بەرز (الله اکبر) ی وت و ئامادەبوونیش لەخۆشیا گریان !
بەلێ ... موسڵمان بووم و بۆ یەکەمجار لەژیانما هەستم بەدەنیایی و ئاسایش و
قیمەتی ژیان کردو ، تیگەیشتم مانای ئەوێ کە خوا دەتبینی ، هەرچەند تۆ ئەویش
نەبینی ... لەسەرەتاو وەقیان و پەمابوو لەموسڵمان بوونم و چون بۆ مزگەوت و بانگدانم
روژی پێنج جار . ژنەکەم وتی : چۆن تۆ دەست لەو هەموو پلەوپایە و دەسەلاتە

هه‌لده‌گریت و رووده‌که‌یته مزگه‌وت؟! نا‌هه‌قی نه‌بوو چونکه ئه‌ویش له گوماندا ده‌ژیا ... من بپارمدا که بانگ‌خواریکی له‌سه‌رخۆ و نهرم و نیان بم له‌گه‌لیان و زۆر پارامه‌وه له‌خوا که هیدایه‌تیان بدات ، سوپاس بۆ خوا زۆری نه‌خایاند هاوسه‌ره‌که‌م و کوپه‌که‌م و کچه‌که‌م هه‌موویان موسلمان بوون ... (ل ٢٨٢ المعجزة المتجددة) .

شایانی باسه له‌سالی ١٩٩٢ دا له‌شاری (المعاطاة) ده‌ستکرا به‌دروستکردنی مزگه‌وتیک له‌سه‌ر پارچه زه‌وی‌یه‌ک که‌په‌وه‌ره‌که‌ی حه‌وت هه‌زار مه‌تر دووجا بوو ، پاش(٥) سال ته‌واو بوو ، وه به‌رزى مناره‌که‌ی چل و پینچ مه‌تره و له‌گه‌ل مزگه‌وته‌که‌دا بینای کۆلیژى دیراساتى ئیسلامى و هۆلى وتاردانو شوینى نویژى ئافره‌تانى هه‌یه ... که ئه‌مه‌ش به‌لگه‌ی هه‌ل‌سانه‌وه‌ی موسلمانانى (قازاخستان) ه پاش حه‌فتا سال له‌زۆلم و سته‌مى شیوعیه‌ت ، زۆلم و سته‌میک که که‌سیان بیرى جه‌ژنى قوربان و ره‌مه‌زانیان نه‌ما‌بوو ، وه ته‌نها خه‌لکی سه‌رى سالى زاینی‌یان به‌جه‌ژن ده‌زانى و ئا‌هه‌نگیان تیا ده‌گیرا .

به‌لى له‌سالی ١٩٩٠ هه‌و تا سالی ١٩٩٥ ژماره‌ی مزگه‌وته‌کانى (قازاخستان) له (٦٧) هه‌و بوو به پینچ هه‌زار مزگه‌وت !!

ئه‌مه بێجگه له نووسینی ته‌فسیری قورئان به‌زمانی قازانی و ده‌رکردنی یه‌که‌م گوڤاری ئیسلامی له‌وناوچه‌یه‌دا ... ل ٢٤٠ هه‌مان سه‌رچاوه .

به‌لى رووسیای رووسیا هه‌رچی خراب بوو کردی به‌رامبه‌ر ئه‌فغانی هه‌ژار و که‌م ده‌ست ، راسته سه‌ره‌نجام شکان ، به‌لام وه‌ک سه‌رکرده‌یه‌کی ئه‌فغانی ده‌لى : (ئه‌گه‌ر ئی‌مه سه‌د سال شه‌ریان له‌گه‌ل بکه‌ین ناتوانین به‌شیکى زۆرکه‌م له‌هه‌قی خو‌مانیان لی‌بکه‌ینه‌وه ، بۆیه ئه‌یاندیه‌نه ده‌ست خوا و حه‌واله به‌خوایه بن که هه‌رگیز خه‌وو خه‌وه‌نوچکه دایناگرى و له‌دروستکراوه‌کانى غافل نابى) .

جا خ‌واى گه‌وره هه‌رزوو تۆله‌ی لی سه‌ندن ، ئه‌وه رووداوى ته‌قینه‌وه‌ی (مفاعیل نووی تشرنوبل) که له‌چه‌ند چرکه‌یه‌کدا نزیکه‌ی سه‌د و بیست هه‌زار که‌سى لی کوشتن و زیانیشى به‌رده‌وامه و ده‌لین : ئه‌وناوچانه‌ی که کاریگه‌رى ته‌قینه‌وه ئه‌تۆمى‌یه‌که‌ی گه‌یشتییه‌تى تا چل سالى تر ده‌نکی گه‌نمى لی سه‌وز نابیت !

هه‌روه‌ها له‌وکاته‌ی که گه‌وره سه‌کرده و سوپای رووسیا ئا‌هه‌نگیان ده‌گیرا به‌بۆنه‌ی کشانه‌وه‌یان له‌ئه‌فغانستان ، تووشی بوومه‌له‌رزیه‌ک بوون ، له‌ماوه‌یه‌کی کورتدا نزیکه‌ی

سەد ھەزار كەسى ئى كۈشتى ، (الله اكبر) بە راستى ﴿ ان ربك لبالمرصاد ﴾ الفجر : ١٤ ﴿ ولا تحسبن الله غافلاً عما يعمل الظالمون ﴾ ابراهيم : ٤٢ خىواي گەورە ئەفغانى سىتەملىكراوى سەرخست بەسەر سىتەمكاراندا ، بەلام بەداخەوہ نەيانتوانى سەرکەوتنەكە بيارىزن ، بەھوى تەفرەقە و عەقلىيەتى عەشايەريانەوہ لەلايەك و بەھوى پىلانى دوژمنانى دەرەوہ لەلايەكى ترەوہ ، ديارە دوژمنانى ئىسلام نەيانھىشت ئەر ھەول و خەباتە بىتەبەر بەچاكي و ھەر زوو لەباريان برد ، كە ھىوا وايە ئەگەر ئەم نەوہيەيان ھىچى واى پىنەكرى ، نەوہى داھاتوويان سوود لەھەلەكانى ئەزموونى رابردوويان وەرگرن و ولاتەكەيان بەرەو خىر و خوشى و ئارامى بىن . ل ٢٨٤ ھەمان سەرچاوە .

(٢٢) پزىشكىكى ئەلمانى

(احمد عبدالرحمن الصويان) دەلييت : لەسەردانىكدا بۆ بنكەى ئىسلامى لەئەلمانى ئافرەتيكى ئەلمانى داپۆشراوم بىنى ، سوپاسى خوام كرد كە موسلمان بوو و ، لەگەل مىردەكەى دا كەوتمە گەف و گو لەبارەى چىروكى موسلمان بوونى ھاوسەرەكەيەوہ و ، بەرپزى وتى : ھاوسەرەكەم ئەلمانىيە و پزىشكى پىسپۆرە لەنەخوشىيەكانى ژنان و منال بوونداو ، ليكۆلنەوہى زۆرى ھەيە لەسەر ئەو نەخوشىيە زايەنديانەى كە تووشى ئافرەتان دەبيت .. زۆر لەو نەخوشانەى كە دەھاتنە لای حالەتەكانيانى تۆماردەكردن و بۆ چاكتركردنى ليكۆلنەوہەكەى پزىشكىكى ھاوپىي پىي وت كە بچييت بۆ ولاتيكي تر و لەويش چاوى بەكۆمەليك نەخوشى تر بەكويت ، ئەميش چوو بۆ (نەرويج) و سى مانگ لەوى مايەوہ ، سەيرى كرد جياوازييەكى ئەوتوى نيە لەگەل (ئەلمانى) دا ، بۆيە برىارى دا بۆ ساليك لەولاتى (سعودىيە) كاريكات ، كاتيک ھات بۆ كاركردن لەم ولاتە ، لەدلەوہ بەسووك تەماشاي ئافرەتانی داپۆشراوى دەكرد و ، دەيووت چۆن دەبيت ئاوا لەخويان بکەن و ئازادىان نەبيت ... لەم ولاتەدا ناچاربوو ھەك جاران جەل و بەرگی تەسك و كورت لەبەرنەكات و توۆزى لەھەواو ئارەزووى خو دەرخستنى كەم بكاتەوہ لەبەر دەستكەوتنى زانىارى چاك بۆ تەواوكردنى باسەكەى !

چوارمانگ لەعبادەدا ئىشى كرد و ژمارەيەكى زۆر ئافرەتى سعودى ھاتنە بەردەستى ، بەلام سەير لەوہدا بوو نەخوشى زايەندى ئەوہندە تيا نەبوو كە شايانى باس بييت ! پاش ئەو ھەولە زۆرە و دەست نەكەوتنى ھىچ ئەنجاميک زۆر توورە بوو ، يەكيك لەسستەرەكانى بەردەستى پرسىارى ھوى توورە بوونەكەى ئىكرد و ، ئەويش وتى : من

هاتمه ئەم ولاتە بۆ لیکۆلینەوه لەسەر نەخۆشیە زایەندی یەکانی ژنان و ، ئەوا سالیکیە هیچ دەست نەکەوتوو ، سستەرەکەش وتی : ئەوەی کە دەبینی نەخۆشی زایەندی لای ئێمە وەکو لای ئێوە نیە ھۆکەیی دەگەرێتەوه بۆ رەوشت و خووی ئیسلامی و نەبوونی تیکەلای بێمانای پیاوان و ئاfrهتەتان ، کە ئەوەش ئەگەرێتەوه بۆ پاراستنی عەورات کە فەرمانی قورئانە و دەفەرموێ ﴿والحافظین فروجهم والحافظات﴾ الاحزاب ۳۵

ئەم ئایەتە ھەست و ھۆشی ھەژاند و راستییەکی خستە بەردەم کە ئێی بێئاگابوو ، ئەمەش بوو سەرەتایەک و خالی وەرچەرخان و تیگەیشتن لەئیسلامی راستەقینە و ، کەوتە لیکۆلینەوهی قورئان و سوننەت و سەرەنجام موسلمان بوو ، وەزانی کە خۆدایۆشینیش فەرمانی خوای گەرەبیە ، بۆیە خۆی داپۆشی ...

بەرستی رەوشت و خووی بەرز و داوین پاکێ گەرەترین ھۆکارن بۆ پارێزگاری کردن و شیرازە نەبچرانی کۆمەلگا و ، تەنھا ریگەش بۆ گەیشتن پێی دەست گرتنە بەبەرنامەیی خواوە ، وە ئەو رۆژەش کۆمەلگاکانی ئێمە نەگبەتیان بوو ، کە خوو رەوشت و داوین پاکێ ھەرسێ ھینا و ئاfrهتەتان بوون بە بووکە شووشە و یاری بەدەست چاوپیس و دل پیسەکانەوه !

ئەوەی کە ئێمە زۆر ئێی دەرستین ئەوەیە کە کۆمەلگای موسلمانانیش بەرەو ئەو چارەنووسەیی رۆژئاوا بجێ بەھۆی ھەول کۆششی ئارەزووپەرستانەوه ، کە ھەز دەکەن فاحیشە و بەد رەوشتی لەناو موسلماناندا بلۆبکەنەوه ، قورئان دەفەرموێ ﴿ان الذين يحبون أن تشيع الفاحشة في الذين امنوا لهم عذاب اليم في الدنيا والاخرة﴾ النور : ۱۹ واتە : بەراستی ئەوانەیی کە ھەز دەکەن فاحیشە بلۆبکەنەوه لەناو موسلماناندا ، سزای بەسوێیان بۆ ھەییە لەدنيا و لەئاخیرەتدا . (لەئینتەرنێت) ھو وەرگیراوە .

(۲۳) ئاfrهتێکی رووسی

قاچاخچیەکی رووسی کۆمەلێ ئاfrهت بەناوی شت کرپنەوه دینیت بۆ ولاتیکی خلیج و گواپە ھەریەکەیان ئامیڕیکی کارەباپییان بۆ دەرکێت و بەناوی ئەوەی بۆ بەکارھێنانی شخصییە لەگەرپانەویدا گومرگیان ئێناسینری و پارەییەکی باش قازانج دەکا و شتیکیش قازانج بەر ھەریەکە لەئاfrهتەتەنە دەکەوێت ..

کە ئاfrهتەکان دەگەنە خلیج ، تێدەگەن کە قاچاخچی یەکە فیئلی لیکردون و بۆکاری بەدرەوشتی ھیناونی ، ھەموویان ناچار رازی دەبن لەبەر ھەژاری و بێچارەیی ، تەنھا

ئافره تېكىيان نەبىت ، كەفرسەت دەھىنى پەساپۇرتەكەى لەقاچاخچىكە دەفرىنى و
رادەكات ، قاچاخچىكەش بانگى ئىدەكات و دەلىت : تۆنەزمان دەزانى و نەپارەشت
پىيە و نەكەس دەناسىت ، ھەرپەشىمان دەبىتەوہ و دىتتەوہ !

ئافره تەكە لەسەر شەقامەكان دىت و دەچىت ، ژنىك و كچ و كوپىك دەبىنىت ،
(كەلەنەرەتدا فەلەستىنى بوون و ، لەولاتى خلىج دەژيان) بەرووسى قسەيان لەگەل
دەكات، تىي ناگەن ، ئىتر بەزمانى ئىنگلىزى باسى حالى خوى دەكات و ئەوانىش ئى
حالى دەبن... لەسەرەتادا ئەمانىش دوودل دەبن ، كى دەلى درونكات و شتىك لەژىر
سەريانىيە... بەھەر حال رازى دەبن و لەگەل خويانا دەبەنەوہ مائەوہ ، ھەرچەندە
دەبەوئىت پەيوەندى بەكەس و كارىوہ بكات ، لەوہ دەچىت تەلەفۇناتيان تەواو نەبى و
بوى وەرناگىرى !

كوپى ئەو خىزانە كەناوى خالىد بوو باسى رووداوہكان دەكات و دەلىت :
خوشكەكانم زۆر بەرپىزەوہ مامەلەيان لەگەلدا دەكرد و وردە وردە باسى ئىسلاميان بو
دەكرد ، ئەوئىش دەيوئىست باشتەر قەناعەتى بو دروست بىي وپرسىارى دەكرد ...

منىش چەند پەراوئىكى ئىسلامىم بو پەيداكرد كە بەزمانى رووسى بوون و سەرەنجام
موسلمان بوو ، وە پۇشاكى ئىسلامى پۇشى... خوشكەكانىشم لەگەل خوياندا ئەيانبرد بو
وانەى فېربوونى قورئان و رۆژ بەرۆژ بەرەوپىشتەر دەچوو... ئنجا لەبەرئەوہى لەسەر ژن
هينان بووم لەگەل خوشكەكانم و دايكەمدا رامان ھاتە سەر ئەوہى كەداواى بكەم و
بىخوئىم لەسەر شەرىعى خوا ، ئەوئىش رازى بوو ، بەو جۆرە بووہ ھاوسەرم ...

ئنجا كىشەى تەواوبوونى پەساپۇرتەكەى و تازەكردنەوہى ھاتەكايەوہ و ، ناچاربووئى
كەبچىن بو رووسىيا بو تازەكردنەوہى ، لەفرۆكەخانە دوو جىگامان (حجن) كرد و
خىزانەكەم بەجل و بەرگى سەرتاپاى ئىسلامىيەوہ ھات لەگەلدا ، ديارە ئەم جل و
بەرگە لەھىلى ئاسمانى رووسىدا شتىكى سەير بوو !

بەھەر حال چووئىنە ئەو شارەى كە پەساپۇرتەكەى ئىدەرچووبوو ، داواى وئەنيان كرد
بەسەر و قژى رووتەوہ ، ئەوئىش وئەنيەكى دانى كەبەسەرپۇشەوہ بوو ، چى ھەوليان
لەگەلدا رازى نەبوو وئەنيەك بگرى كەسەر و قژى رووت بىت .

ئەوانىش لەپقا كارەكەيان بو نەكردىن و ناردىانين بو(مۆسكۆ) ، من بەپراستى نەرم
بووم و وتم : **﴿ فاتقوا الله ما استطعتم ﴾** لا يكلف الله نفسا الا وسعها ،

که چی بهو روخسه ت وەرگرتنه رازی نه بوو ، وتی : من تهحه ددایان ده کم و ئه بی هه
وینه ی کاتی داپوشراویم بکه ن به په ساپورته که وه و چی ده بی بابیی ...

پاشان چووینه مۆسکو و لهویش ئه و به رێوه به ره ی چووینه لای توورپه بوو ، وه
په ساپورته که ی ئی سه ندین و کردیانینه دهره وه !

ئه وشه وه چووینه ئوتیل و زۆربه ی شه و شه ونوویی کرد و له خواپاراپیه وه کاره که ی بۆ
ئاسان بکات ، که به یانی چووینه وه یه کی له فهرمانبه ره کان ناوی خیزانه که می خوینده وه
و په ساپورته که ی به ته و او بووی دایه وه دهستی ، خیزانه که شم پی ی وتم : نه مووت
﴿ومن یتق الله یجعل له مخرجاً﴾ الطلاق : ... به راستی وانه یه کی زۆر گه وه ره ی
له دینداری دا فیرکردم ، که هه رگیز ئاوا به چاکی تی ی نه گه یشتبووم !

ئنجا ناچار بووین بچینه وه بۆ شاره که ی خو ی ، تامویریکی بۆ ئی بدن ، که گه راپینه وه
چووینه ئوتیل و پاش ئه وه ی کارمان ته و او بوو ، وتی : باسه ریکی مالی باو کم بده ی ،
منیش له گه لیا چووم بۆ مالی باوکی که له گه رپه کیکی هه ژاردابوون ...

له دهرگای دا و برایه کی دهرگا که ی کرده وه ، هه رواقی و پرما خوشکه که ی بین ی به و
جلانه وه ، هه رچونی بوو چووینه ژووره وه و من دانیشتم و ئه و له ژووریکی تر که وته قسه
له گه ل باوکی و سی برایدا و پی ی وتن که ئاوام به سه رهاتوه و دوا یی ئه و ماله فریام
که وتوون و موسلمان بووم و شووم کردوه و ئه وش میرده که مه ، ورده ورده دهنگیان
به رزبۆوه و بوو به هه راو فره تهنه و به هه موویان که وتنه لی دانی ، ئنجا هاتن بۆ من و به هه ر
چوار پیاوه که هه رچی گیانم هه بوو به شه ق و مسته کو له شکاندیان و کردیانمه دهره وه ،
منیش ناچار گه رامه وه ئوتیله که و هه ر دلم لای هاوسه ره که شم بوو ، ده مووت : رهنگه
ئیستا ئه و به سته زمانه یان کوشتب ی !

ئنجا خه یالاتی سه یرم بۆ ده هات و ده مووت ئه گه ر نه شیان کوشتب ی له ژیر فه للاقه و
لی داند ا په شیمان بۆته وه و ئیتر نایبینمه وه !

ناچار هه موو روژی دووراو دوور به ندزی یه وه چاودی ری مالیانم ده کرد بزانه چی هه یه ؟
روژی چواره م پاش ئه وه ی باوک براکانی چوون بۆ سه ر ئیش ، دهرگا که کرایه وه و
خیراچووم بۆلای و ، بینیم هه موو سه روچاوی شکاوه و جل و به رگی هه موو دپاوه و
ده ست و قاچیشتی به ستراره ، به هه رحال تی ی گه یاندم که له سه ر عه هد و په یمانه که ی
خویه تی و سووره له سه ر ئیسلامه تی یه که ی و ، و تی : ئه وه ی که تووشی من بووه یه ک

لەسەر ھەزاری ئەوھنیە کە تووشی پیغەمبەران و ھاوھلانی و موسلمانان بوو ، بپۆرەوھ
لەئوتیلە کە چاوەڕپی بکە خوا کەریمە و ! دوعا و شەونویژت بیر نەچی !

منیش گەڕامەوھ بەو ھەموو خەم و خەفەتەوھ چرکەکانم ئەژمارد ! پاش سێ پۆژ
کەنەشەوم شەبوو ، نە پۆژم رۆژ بوو ، ھەر شەو و رۆژە ی ئەتووت سالتیکە ... لەدەرگا درا ،
بەترس و لەرزەوھ کەنەوھ کەسوکاری بن و ھاتبنە سەرم ، دەرگا کەم کردەوھ ،
سەیردەکەم ھاوسەرە کەمە رای کردوھ ، خێرا جلی ترمان پیبوو لەبەری کرد و وتم :
بابچین بۆ فەرۆکەخانە ، وتی : نا دەچین بۆ شارێکی تر و لەفەرۆکەخانە یەکی
نیو دەوڵەتیەو دەگەڕێنەوھ ، چونکە ئەگەر لیڤرەیین باوکم و براکانم دین و دەمان دۆزنەوھ
و گیردەخوین ..

پاشان لەفەرۆکەخانە ی شارێکی ترەوھ گەڕاینەوھ و رزگارمان بوو ، لەرینگا لیم پرسی
چۆن دەر باز بوویت ؟ وتی : پاش ئەو ی ھەموو پۆژی چینیکی باش دارکاریان دەکردم و
دەست و قاچیان دەبەستەوھ ، خوشکیکی پانزە سالم ھەیە دەھات بەلامەوھ و
ئاو خواردنی دەدامی ھەتا دەھاتمەوھ ھۆش خۆم و منیش باسی ئیسلامم بۆ دەکرد و
کەزانی لەسەر ھەقم بریاری دا کە ھاوکاریم بکات ، ئەو پۆژە ی کە رزگارم بوو ، ھەرەک
عادەتی خوێان ، براکانم و باوکم میزبان رازاندەوھ و کەوتنە خواردنەوھ و خوشکە کەشم
زیاتری دەر خواردان ھەتا تەواو سەرخۆش بوون و ناگایان لەخوێان نەما ، ئەویش
کلیلە کە ی ئیفراندن و دەست و پی ی منی کردەوھ و بەپەلە خۆم دەر باز کرد ، وە من داوام
لیکرد کە ئەگەر موسلمان بوو جاری خۆی ئاشکرا نەکات تا خوا دەر وویەکی ئی دەکاتەوھ
و چارەسەریکی بۆ دەدۆزینەوھ !

(ئەم باسە شیخ (ابراھیم الفارس) لەشریتی (قصص مؤثره) دا باسی کردوھ کە
ئەویش لە میڤدی ئافرەتە کەوھ وەری گرتوھ)... تۆپی ئەنتەرنیٹ .

(٢٤) گاری ملیر

دکتۆر گاری ملیری کەنەدی مامۆستای زانکۆی مەلیک فەھدی نەوتە لەسعودیە و زۆر
ھەزی بەزانستی (ریاضیات) ە و زانیاری یەکی تەواویشی ھەیە لەبارە ی پەرەوھ
پیروژەکانەوھ و یەکیکە لەمژدەدەرە وریا و چالاکەکان ... رۆژێک ویستی قورئان بخوینی و
ئی بکۆلێتەوھ ، تاوھکو کەم و کورتی و ناتەواویەکانی ئاشکرا بکات و دلی موسلمانانی
پی ساردبکاتەوھ ... وای دەزانی کە پەرەواییکی کۆنی پیش چوارە سەدە باسی بیابان و

ئەوزەمانە دەكات ، كەچى سەرسام بوو لەوێ كە ئەوشتانەى لەم پەراوەدايە لەهەيچ پەراوێكى تەردا نەى لەجەهاندا .

واى دەزانى ئىستا باسى ئەو رووداوە ناخۆشانەى تىايە كە بەسەر (مەحمەد) دا ھاتوو ھەك مەردنى خەدىجەى خەيزانى و مەردنى مەندالەكانى ، كەچى ھەرچى گەرەو لاپەرەكانى پشكنى شتى واى نەبىنى ...

ئەوێ كە زياتر سەرسامى كرد ، ئەو بوو كە بىنى سۆرەتێكى تەواو بەناوى (مەريەم) ھو ھەواو شۆھى نەى لەتەورات و ئىنجىلدا ... لەكاتێكدا سۆرەتێك نەى بەناوى (عائشە) يان (فاطمە) ھو ...

ھەروەھا دىقەتى دا كە (٢٥) جار ناوى ھەزەرەتى عيسا ھاتوو سەلامى خواى لى بى ، ھە تەنھا (٥) جار ناوى ھەزەرەت ﷺ خۆى ھاتوو ...

ئىجا زۆر زياتر سەرسام بوو بەنايەتى ژمارە (٨٢) ى سۆرەتى (النساء) كە دەفەرەوى: ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ ئەم نايەتە بەتەواوى واى لى كەرد بەچاكى بگەرێ بەقورئاندا سا بەلكو كەم و كورتى و ناتەواويەكى تيا بدۆزیتەو !

دەملەر دەلى : ھىچ نووسەرێك نەى لەدنيادا بتوانى زاتى ئەو بەكات ، بلى نووسراوە كەم بگەرێن ھىچ ھەلەيەكى تيانى ! ... ديارە ئەم قەسەى لەمروڤەو نەى و ھەرموودەى پىروۆزى خوايە !

ھەروەھا دەملەر ھەستا لەبەر دەم نايەتى : ﴿أُولَئِكَ يَرْكَبُونَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كَانَتْ رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ الانبياء : ٣٠ و وتى : ئەم نايەتە دەقاودەق باسى ئەوتەقینەو گەرەى دەكات كە ئاسمانەكان و زەوى و ئەستێرەكانى لىو دەروست بوون ... كە وشەى (رتق) باسى بەيەكەو بوون دەكات و (فتق) يش باسى لەيەك جىابوونەو دەكات و ھەروەھا باس لە دەروست بوونى ھەموو زىندەھەرانىش دەكات لەئاو ، ئەمە بە ھىچ جۆرێك لاى كەس نەزانرابوو ، ھەتا لەم سالانەى دوايى دا ئەو زانايەى ھەك بىر دۆزێك ئەمەى دۆزىو ، خەلاتى نۆبلىيان دايە لەسالى ١٩٧٣ دا ... بەراستى كە سىكى نەخویندەوارى پيش ھەزار و چوارسەد سال لەمەوبەر ناتوانى خۆى لەقەرەى دەنگ و باس و مەسەلەى ئاوا گەنگ بەدات .

به‌لّی... دکتۆر ملیر له‌سائّی (۱۹۷۷) دا موسلمان بوو ، که‌وته هه‌ول و کۆشش و وتاردان له‌بارهی راستیه‌کانی ئیسلامه‌وه .

جاریک له‌وتاریکی دا رووبه‌پووی موسلمانان وتی : (ئه‌ی موسلمانان ئه‌گهر فه‌زلّی ئه‌وه‌ی لاتانه بتانزانیایه له‌چاو ئه‌وه‌ی لای خه‌لکی تره ، ئه‌وا سوژده‌ی شوکرتان ده‌برد بۆ خوا که‌له‌دایک و باوکیکی موسلمان دروستی کردوون و له‌کەش و هه‌وایه‌کی موسلمانانه‌تی دا گه‌وره‌بوون) .

(هه‌روه‌ها ئه‌گهر سه‌یری مانای خوايه‌تی و په‌یام و پیغه‌مبه‌رایه‌تی و زیندوو بوونه‌وه و لیپرسینه‌وه و به‌هه‌شت و دۆزه‌خ بکه‌ن له‌لای خۆتان و به‌راوردی بکه‌ن له‌گه‌ل ئه‌و مانا و شیوازانه‌ی که‌له‌لای خه‌لکی تره‌ن ، ئه‌وه سوژده‌ی موسلمانانه و ته‌سلیم بوون ده‌بن بۆ خوا ، چونکه ئه‌و مانا و مه‌به‌ستانه لای خه‌لکانی تر ده‌ستکاری کراون و عه‌قل و فیه‌ره‌تی ساغ قبۆلیان ناکات) ...

دکتۆر ملیر چه‌ند په‌راویکی نووسیوه له‌وانه (جیاوازی له‌نیوان قورئان و کتاب المقدس دا) وه (القرآن المذهل) و (نظرة اسلامية لأساليب التبشیرین) وه زۆر نووسراوی تر که به‌زمانی ئینگلیزین و له‌سه‌ر تۆپی ئینته‌رنیّت ده‌ست ده‌که‌ون ...

دکتۆر ملیر خه‌لکانیکی زۆر له‌سه‌ر ده‌ستیا موسلمان بوون و ئه‌زموونی چاکی هه‌یه له‌بانگه‌وازدا ... وه زۆر له‌بانگه‌وازن سوودیان له‌و زانیاری و ئه‌زموونانه‌ی بینیه‌و و بانگه‌راوه له‌ زۆر شوپّ بۆ وتاردان ، بۆ نمونه شیخ (احمد دیدات) بانگی کرد بۆ ئه‌فریقیای خواروو ، وه‌له‌وی زۆر باس و خواسی ئیمانی چاکی پێشکەش به‌موسلمانان کرد . ئه‌مه‌ش ناوینشانیتّی بۆ که‌سیک که‌بی‌ه‌وی پ‌یه‌ه‌ندی پ‌یه‌وه‌ بکات (<http://www.kfupm.edu/math/45.ktm>)

شایانی باسه‌ یه‌کیک له‌و زانا ناودارانه‌ی که‌ رۆلّیکی گرنگیان بینی له‌دانوستان دا له‌گه‌ل ئه‌هلّی کیتابدا له‌م سه‌ده‌ی بیسته‌مه‌دا ، شیخ ئه‌حمه‌د دیدات بوو له‌ ئه‌فریقیای خواروو ، وه‌توانی زۆری ئه‌و ده‌ستکاری‌یانه‌ بخاته‌ پ‌وو که‌له‌ته‌ورات و ئینجیلدا هه‌ن و که‌سانیکی زۆری ئه‌و دووئاینه‌ به‌ره‌و ئیسلام هاتن به‌وپه‌ری قه‌ناعه‌ته‌وه ، ته‌نانه‌ت شیخ دیدات داوای گفت و گۆو دانوستانی کرد له‌گه‌ل پاپای فاتیکان دا ، بۆ ئه‌وه‌ی که‌به‌لگه‌بی به‌سه‌ریه‌وه و ، به‌ئاشکرا داوای لی‌کرد که‌ موسلمان ببی ، به‌لام (پاپا) وه‌لامی ئه‌م داوایه‌ی نه‌دایه‌وه و قایل نه‌بوو به‌ گفتو گۆ و دانوستان ... ل ۲۰۶ المعجزة المتجددة .

شیخ محمد حسان لهوتاری (الاسلام قادم) دا دهلیت :

لهم چه ند ساله ی رابردودا که چووم بۆ ئەمەریکا ، چاوم کهوت به ئەفسەریکی ئەمریکی که ناوی (مایکل) بوو ، پاش موسلمان بوونی ناوی (عبدالصبور) ی له خووی نابوو و، کۆمه‌لەیه‌کی ئیسلامی دامەزراند بوو ، له باره‌ی موسلمان بوونیه‌وه پرسیارم لیکرد ئەویش له‌وه‌لامدا وتی : من له‌گه‌ڵ ئەوه‌دا که ئەفسەریبوم ، پله‌یه‌کی گه‌وره‌ی ئاینیشم هه‌بوو ، وه‌ خه‌ریکی قه‌شه‌یه‌تی و رینمایی کردن بووم ... من قورئان و وەرگیرانه‌که‌یم خوینده‌وه و دیراسه‌ی فەرمووده‌کانی (بوخاری و موسلیم) م کرد ، براده‌ریکم پیش من موسلمان بوو ، چووم به‌دوای دا له‌مزگه‌وت دۆزیمه‌وه ، کاتی بانگ بوو ، لیتان ناشارمه‌وه له‌ناخه‌وه هه‌ژاندمی ، به‌جۆریک که‌نا‌توانم ده‌ری بپریم و باسی بکه‌م ... موسلمانانم بینی نوێژده‌که‌ن ، زۆرکاریگه‌ری هه‌بوو له‌سه‌رم ... پرسیارم کرد چون موسلمان ببه‌م ، وتیان : خۆت بشۆ و شایه‌تمان به‌ینه ... منیش ئەوه‌ی پیویست بوو کردم و به‌و جۆره‌ هاتمه‌ ریزی موسلمانانه‌وه ..

به‌راستی ئیسلام زۆر به‌خیرایی له‌ئەمەریکا‌دا بڵاوده‌بیته‌وه ، له‌کۆی په‌نجا و چوار هه‌زار ئەفسه‌ری پیاوو ژنی ئەمریکی تا ئیستا له‌سایه‌ی خواوه ، نزیکه‌ی سیانزه‌هه‌زاریان موسلمان بوون و (ته‌نها له‌و سه‌رباز و ئەفسه‌رانه‌ش ، که‌له‌جه‌نگی که‌نداودا به‌شداریان کرد نزیکه‌ی هه‌وت هه‌زار موسلمان بوون (المعجزة المتجددة)

روژیک ئەفسه‌ریکی ئافره‌ت موسلمان بوو، به‌خۆداپۆشراوی هاته‌ سه‌رکاره‌که‌ی ، به‌رپۆه‌به‌ره‌که‌ی پی‌ی وت : برۆ به‌رگه‌که‌ت بگۆره‌ وله‌چکه‌که‌ت لابه‌ ، ئەویش وتی : ئەم له‌چک و جلە فەرمانی خواجه و هیچ ده‌سه‌لاتیک نیه‌ بتوانی ریم ئی بگریت !

عبدالصبور وتی : من سی نامەم هه‌یه به‌تۆدا ده‌ینی‌رم ، یه‌که‌م بۆ ئەمریکه‌کان که ده‌لیم : ئیمه‌ی موسلمان ئیمانمان به‌حه‌زرتی عیسا هه‌یه ، هه‌روه‌ک چون ئیمانمان هه‌یه به‌حه‌زرتی (محمد) ﷺ .

نامه‌ی دووه‌میشم بۆ موسلمانانه‌کانی ئەمریکایه‌ و ده‌لیم : ئارام بگرن و په‌له‌مه‌که‌ن هیچ کاریک به‌بی ئارامگرتن ناگاته‌ ئەنجام و ، خه‌مبار مه‌بن له‌هه‌له‌ و که‌موکوپری له‌کاتی‌کدا که سوورنن له‌سه‌ری و ته‌وبه‌ ده‌که‌ن .

نامەى سىيەمىشم بۇ موسلمانان بەگشتى و مىسرىەكانە بەتايىبەتى كە پىيان دەلىم
: ھەرچەندە ھەزارەھا مىل لىتائەوۋە دورىن ، بەراستى ئىمە خوۋشمان دەوین لەبەر خواو
بەبراى خوۋمانتان دەزانين ...

پاشە رۇژبۇ ئىسلامە

لەفەرەنسادا ژمارەى موسلمانان لەم چەند سالەى رابردودا گەيشتە نزىكەى پىنج
ملىون كەس و لەبەرىتائىاشدا گەيشتە نزىكەى دووملىون كەس و سالى نزىكەى
دووھەزار كەس لەوانەى كەبەئەسل بەرىتائين موسلمان دەبن ، ھەروەھا لەئەمەرىكاش دا
نزىكەى ۱۳ مىليون موسلمان ھەيە و نزىكەى دوو ھەزار مزگەوت و مەركەز لەئەمەرىكا
بەگشتى و (۱۷۵) مەركەز و مزگەوتىش لەنيويورك ھەيە بەتايىبەتى .

د. عادل الشويخ لەوتارى (المبشرات) دا جەخت دەكاتە سەرئەوۋى ئەگەر موسلمانان
بانگەوازىش نەكەن لەداھا توودا دەبن بەزورىنە لە رۇژئاوادا ، ئەمىش بەھۆى ئەوۋى كە
ئەوروپىيەكان مائالىيان ناوئىت ، يان زور بەكەمى دەيانەوئىت ، موسلمانانىش ژمارەيەكى
زىاتر لەوان مائالىيان دەبئىت و بەو جۆرەش رىژەيان زىاد دەكات ...

نامارەكان دەئىن

پروڤىسور يوسف اى كالىفانو لەزانكۆى كۆلۇمبىيا دەلئىت (ئەمەرىكا ئەمرو دەئالىنى
بەدەست نەخوشىيە كۆمەلەيەتەكانەو ، وەك تاوان و توند و تىژى و ھەژارى و
گوئىنەدان بەمئال و ، بلاۋبوونەوۋى ئايدز و نەخوشىيە زايەندىەكان) . ھەروەھا دەلئىت
:- * ۱۲ مىليون ئەمەرىكى ماددەى (مخدر) ى ياساغ بەكاردەھيئن وەك (مارگوانا) كە زور
بەكارديت .

* سالى نزىكەى سەد ھەزار كەس بەھۆى (كحول) ەوۋە گيان لەدەست دەدەن وە
لە (٪۴۰) ى پووداۋە دلتەزىنەكانى ھات و چۆ بەھۆى ئەم ماددەيەوۋە .
* لەسالى ۱۹۹۳ دا ئابوورى ئەمەرىكا (۵۰) مىليار دۆلارى بەھۆى ماددە
بىھۆشكەرەكانەوۋە زيان ئىكەوت . وە لەسالى (۱۹۹۵) دا (۱۵۰) مىليار دۆلار زىانيان لىكەوت
بەگشتى كۆى بەھەدەردانى پارەى ئەمەرىكى بۆ نەھيشتن و چارەسەرکردنى كىشەى
(مخدرات) و (عەرەق) لەم سالانى دوايى دا گەيشتوتە (۲۷۶) مىليار دۆلارى ئەمەرىكى .
كە ئەوۋەش نىوۋەى زىاترى بېرى ئەو بوودجەيەيە كە بۆ بوارى تەندروستى داين دەكرىت .

* بېرى ئۇ پارەيەي كە بۇ چارەسەرى كېشەي نەخۇشىيە دەرونىيەكان خەرج كرا لەسالى (۱۹۹۰) دا گەيشتە (۱۴۷) مليار دۇلار كە نزيكەي (۴۷) مليارى بۇ مەسەلەي دوو دلى و دلەپاوكى بوو . وە لەسەدا سىويەكى ئۇ پارەيەش بۇ چارەسەرى (شيزوفرينيا) بوو ... ژمارەي ئەوانەي لەسالىكدا بەدەست خەمۇكىيەو گيردەخۇن نزيكەي (۱۱) مليۇن ئەمريكىيە ، كە نزيكەي (۴۴) مليار دەكەويت چارەسەرە و بنەپرکردنەكەي لەسەر خەزىنەي ولات .

* ھەموو ھەژدە خولەكەي ھەوليكى خۇ كوشتن دەبيت و نزيكەي (۳۰) ھەزاريان دەمرن و دووسەد ھەزاريشيان ھەولەكەيان پوچەل دەكرىتەو و چارەسەردەكرىن و فريايان دەكەون!

* رۆژانە نزيكەي (۶۵) كەس بەھۇي توندوتىژي و تاوانەو گيان لەدەست دەدەن و رۆژي نزيكەي شەش ھەزار كەسپش لەسەر تاسەرى ئەمريكادا بريندار دەبن كەسالى دەكاتە (۲۳۷۲۵) كوژراو نزيكەي دوو مليۇن بريندار ...

* نزيكەي (۵۶) مليۇن حالەتي نەخۇشى زايەندى ھەيە (وەك زەرى و سيلانو...ھتد) و سالانەش چەند سەد ھەزارىك زياد دەكات .

* لەسالى ۱۹۸۶ دا (۱۰) مليار دۇلار بۇ ئايدز خەرج كراو و لەسالى ۱۹۹۱ دا بېرى خەرجكراو گەيشتە (۱۶) مليار دۇلار .

* ژمارەي ئۇ مندال و ھەرزەكارانەي كەپايان كردو وە خيزانەكانيان بەجىھىشتوو و لەكوپ و لەكچ لەسالى ۱۹۸۲ دا گەيشتە مليۇنيك و سىسەد ھەزار منال و ھەرزەكار .

(گۇقارى المجتمع ژمارە ۱۴۸۶/سالى ۲۰۰۲) .

پاستە ئەمريكا ژمارەي دانىشتوانى نزيكەي (۳۰۰) مليۇن كەسە و نزيكەي (۲۰) مليۇنى موسلمانە و ، ئۇ رۆژانەش كە باسكران رەنگە ھەموو كەس ھەستى پىنەكات ، بەلام ئامارە حكومىيە رەسمىيەكان ئاوا باس لەو دەردە كۆمەلەيتانە دەكەن و زاناو بىريارە ژير و ھۆشمەندەكانيان ھەردەم ئاگاداريان دەكەنەو ، ھەرچەند راگەياندىنى جوولەكە و (لوبي) جوولەكە كە ھەرگىز خىريان بۇ ھىچ ولاتيك نەداوہتەو ، دەيانەوي ئۇ دەنگانە كپ بكن ، بۆئەوي باشت دايان دۇشن و دەست بگرن بەسەر سياسەت و ئابوورياندا ... چارەي گشت كېشەكانى جىهان بەگشتى و ئەمريكاش بەتايبەتي ھەر ئۇ پەيپەو پروگرامە جىهانىيەيە كە خوا ناردوويەتي بۇ سەرجم گروى بەشەر ، ھەر ئۇ

به‌نامه‌یه‌یه که بتوانی ریزی مروّف و پایه‌داری‌یه‌که‌ی بگیریته‌وه ، چونکه خواجه‌ن
ناردویه‌تی که ده‌فرمویّت : ﴿ ولقد کرّمنا بنی ادم ﴾ الاسراء ۷۰. هر وه‌ها هر خواجه‌که
ده‌زانیّت مروّف چون دروست بووه و چی باشه بوی ﴿ الا یعلم من خلق ، وهو اللطیف
الخبیر ﴾ الملك ۱۴ .

ژنیکی ئەمریکی که موسلمان بوو وتی : حه‌ده‌که‌م به‌ه‌موو توانامه‌وه هاوار بکه‌م و
ئافره‌تانی ئەمریکا له‌ده‌ورم کو‌بینه‌وه و پی‌یان بلّیم : وهرن من ئاینیکم دۆزیوه‌ته‌وه
که‌به‌راستی ریز له‌ئافره‌ت ده‌گریّت ! (وتاری شیخ محمد حسان / ئینته‌رنیّت) .

چه‌ند ویستگه‌یه‌کی هیدایه‌ت

۱ - له (حه‌لقه‌ی ئیسلامی) له‌ئه‌مه‌ریکای باکوردا رایان گه‌یاند که ئاماده‌ن هر که‌س
به‌نامه په‌یوه‌ندیان پیوه بکات وه‌لامی بده‌نه‌وه و چی ده‌ویّت بوی روون بکه‌نه‌وه ، ئەم کاره
خیره وای کرد که خه‌لکی له‌گشت لایه‌که‌وه نامه‌یان بو بنیری و داوای شاره‌زابوون بکه‌ن
له‌باره‌ی ئیسلامه‌وه ... رۆژانه نزیکه‌ی چل نامه ده‌گه‌یشته ده‌ستیان ... هر چه‌نده ئیستا
له‌ری ئینته‌رنیته‌وه ده‌توانیّت کاری باشر بکریّت . ل ۶۱ المعجزة المتجددة .

۲ - له و لاتانه‌ی که‌نداو که ژماره‌یه‌کی زۆر هیندی و فلیپینی و تایله‌ندی و روسی و
... هتد کارده‌که‌ن ، بنکه‌ی تایبه‌ت به‌شاره‌زابوون له‌ئیسلام کراوه‌ته‌وه به‌ناوی (مرکز
اکتشف الاسلام) ، له و بنکه‌یه‌دا وتار ده‌دریّت به‌زمانی ئەو جوړه که‌سانه و رووی گه‌شی
ئیسلامیان پیشان ده‌دریّت ، به‌وه‌ش ژماره‌یه‌کی زۆر موسلمان ده‌بن ، که ده‌گاته هزاره‌ها
که‌س ، له‌وانه‌ش هه‌ندیکیان هاوکاری ده‌کریّن بو چون بو حه‌ج . ل ۶۱ المعجزة
المتجددة .

(ئاماره‌کان ده‌ئین که‌له‌چهند سالیکیدا پانزه هزار که‌س له‌هیندی و فلیپینی و
تایله‌ندی و روسی موسلمان بوون له‌وانه‌ی که بو کارکردن روویان کردۆته و لاتانی
که‌نداو) ل ۱۴۳ هه‌مان سه‌رچاوه .

۳ - خوای گه‌وره په‌یمانی داوه که ئەم ئاینه ده‌پاریزی و ، به‌رده‌وامیش لی‌ره و له‌وی
نموونه‌ی ئاشکرا ده‌بینین له‌م باره‌یه‌وه .

رۆژنامه‌ی (جسکیاتاف کوبو) ی نه‌جیری ، بلاوی کرده‌وه که مژده‌ده‌ریکی مورته‌د و
هه‌لگه‌پاوه‌ی لای خو‌یان ، که تا دوا پله رقی له‌ئیسلامه و ، ناوی (غیمو) یه . رۆژیک له‌ناو
کو‌مه‌لی گاورددا له‌که‌نیسه‌ی (بابتیس) به‌ته‌حه‌دداوه وتی : (داوا ده‌که‌م له‌خوا هه‌گر ئەم

ئىسلام و قورئانە ھەقە نەگەمەو ھە مائەو ھە مەرم) ...خوای گەورەش پىئى نواند ، ھەرکە گەراپەو ھە پىئى ھەلھىناپەو ھە وىستى لەجۆگەيەك بپەرپتەو ھە ، قاچى ھەلنووتا و کەوت و مرد ...

پاش ماوھەيەك يەكئىك وىستى بچىت بەلاپەو ھە لەو جۆگەيە دەرى بەيئىتەو ھە ئەویش بەقەدەرى خوا مرد ! پاشان کۆمەلئى لەکەنيسەو ھاتن و برديان بۆ چەند خەستەخانەيەك ھەموويان يەك قەسيان کرد و وتيان : (غيمو) مردو ھە ...ھەر ئەوئەندەى ئەم ھەوالە بلاوبۆو چوار لادئى لەويلایەتى (گونگولى) لەباکورى نەيجيريا موسلمان بوون ، کەناوکانيان (فال) و (يلوا) و (غراتى) و (موب) ھ .

ھەرھەمان رۆژنامە باسى رووداويئى تىرى لەو جۆرە دەکات و دەلئىت : لەناوچەى (لنکبىرى) لەھەمان ويلايەت مژدە دەريئى ئەوروپى (رفلينت ولفى بوئ) نوسخەيەك قورئانى سووتاند و سووکايەتى پيکرد ، دەستى خۆى پيو سووتا و تابرديان بۆ خەستەخانەمرد ! ل ۱۱۶ المعجزة المتجددة .

٤ — خەلئى دئى (کوانگۆ) کە (٦٠ کم) دوورە لەشارى (سيؤل) ھە لەکۆرياي خوارو ، کە ژمارەيان سئى ھەزار کەس بوو موسلمان بوون ، وپاش ئەو ھەى مژگەوتەکەيان برىتى بوو لەژوورئى بچکۆلە بۆ نوئىژ و بۆ فيربوونى ئىسلام لەمالئى (حاجى عبدالله) دا کەيەکەمين موسلمانئى دئىيەکە بوو ، ئىستا مژگەوتئى گەورەيان ھەيە و چالاكى ھەمەپەنگى تيا ئەنجام دەدن .

ئەمىندارى گشتى يەکگرتووى موسلمانانئى کوريا دکتۆر (جميل لى سو) بە يارمەتى (رابطة العالم الاسلامي) کەچەندەھا کۆر و کۆنفرانسيان گرت لەبارەى ئىسلامەو لەشارى (سيؤل) دا ، دەلئىت : ئىسلام داھاتوويەكى رۆشنئى دەيئىت لەکۆريادا (ان شاء الله) .

ھەر لەکۆرياي خوارو خاتوو (جون صون) سەرۆكى کەنيسەى بەناوبانگى شارى (جنحو) ، خۆى و شوئىنکەوتوانى ھەموويان چوون بۆ مژگەوتئى (ابى بکر الصديق) لەشارەکەى خوئان و موسلمان بوون ، وەناوى خۆى گۆپى بۆ (خديجە) ...ئەمەش موختى کۆرياي خوارو (شيخ عبدالوهاب زاهد باسى کردو ھە) . (ل ۱۲۰ المعجزة المتجددة) .

ھەرھەمان لەشارى (بوساي) لەکۆرياي خوارو گەورە قەشەى برۆتستانت کەناوى (سين) بوو ، موسلمان بوو ، وەناوى خۆى کرد بە (عمر ياسين) ... و (بەپراستى

دەمىگە ئىسلام سەرقاۋىتى كىردىم ۋە ھىچ چارم نەماۋە دەپمۇ ئاتىغانمىز ، ھەلۋى
بىدەم لەرىيى خۇدادا ، پاش ئىۋەي كەلدىنبايىم (ئەم ئاينە ھەقە) ل ۱۲۱ المعجزة .

۵ - لەئەفەرىقىيە ژمارەيەكى زۆر لەپىيائى ئايىنى مەسىھى مۇسلىمان بوون ، بۇ
نەمۇنە لەۋلاتى مىسر بىست قەشە مۇسلىمان بوون پاش ئىۋەي ماۋەيەكى زۆر خەرىكى
مژدەدان بوون ، سەۋكەكەيان (جىمس) دەلىت : (من سەركردەي گەۋرەترىن كارى
مژدەدان بووم لەرۋژەلەتلى ناۋەپراستدا ۋە ئىشراقى (۲۲) بىكەي مژدەدانم دەكرد ۋە
لەئەمەرىكا ۋە فاتىكانەۋە سەپەرشىتى دەكرىن ، پاش قوۋل بوونەۋەي تەۋاوم لەئەلىمى
لاھوتدا ، پەيۋەندىيەكى پتەۋم بۇ دىروست بوو لەگەل راۋىژكارى رۇشنىرى سەۋدى
لەسۇدان ، ئەۋىش كىتەبخانەكەي بۇ دەخستەم سەرىشت لەسەفەرەت ۋە مەنىش ۋە
ھاپىگانىش پەراۋى زۆرمان خۇندەۋە ، دواتر داۋاي گەت ۋە گۇ ۋە دانىشتىنمان كىرد
لەگەل زانا مۇسلىمانەكاندا ۋە ، پاش دانۇستانىكى زۆر مۇسلىمان بوۋىن ، ئىستاش پاش
مۇسلىمان بوونمان دەست دەكەين بەبانگەۋازكردن ۋە ئەۋ ژمارە زۆرەي كەلەخەلەكى
لەسەردەستمانا بوونەتە گاۋر ، بانگىان دەكەينەۋە بۇ ئىسلام ، ئىستا زىاتر لە (۲۱۰۰۰)
كەس چاۋەرىي ئىمەن ۋە پىشت بەخۇا مۇسلىمان دەبن .

من دەمەۋى پىتان بلىم : كەلە ئەمەرىكا ۋە فاتىكان ۋە ئەۋروپاۋە خەلكانىك دىن بۇ
بانگەۋازكردن بۇ بەرنامە ۋە رىيازىك كە ناھەقە ۋە دەستكارى كراۋە ، ئىتر چۇن ئىمەي
مۇسلىمان بانگ نەكەين بۇ پەپرەۋو پىرۋىگرامى ھەقى خۋاي ؟
كەبەراستىش ئەمەكارى لاۋانە ۋە ئەركى سەرشانىانە ۋە ، لەھەموو كۆمەلگاكەندا دەپى
بەۋكارە ھەستىن) .

لەۋتەكانى ئەم قەشەۋە ئەۋ گۇرپانە دەبىنىن كە چۇن لەماۋەيەكى كەمدا دىتە دى ۋە
چۇن يەكسەر دەكەۋنە بانگەۋاز بۇ ئايىنى پىرۋى ئىسلام ۋە بەئەركى سەرشانىانى
دەزانن ... بۇ نەمۇنەي زىاترىش دەلىن : ھەر لەئەفەرىقىيە (۳۰) قەشە مۇسلىمان بوون ،
تەنەت سەركردەي بانگخۋازانى (رواندا) ش ھەر قەشە بوو كە مۇسلىمان بوۋو ، ۋە
بەجۇرىك گورج ۋە گۇل ۋە گەرم بوو لەسەر بانگەۋازكردن ، تەنەت رۇژىك كەتۈۋىشى
نەخۇشى گرانەتا دەبىت ۋە ناتوانىت لەجىگادا ھەستى ، داۋا دەكات كەلە بەردەرگا جىي
بۇدەبىن ۋە لەۋىدا دابىشى ، بەۋ جۇرە ھەرچى لەبەردەرگاۋە بىرۋىشتايە ۋە سەلامى
بەردايە ۋە ئەۋالى پىرسىيە ئەم بەفرسەتى دەزانى ۋە باسى ھەقى بۇ دەكرد ... ئەم

رووداوه دكتور (عبدالرحمن السميط) گيئراويه تيه وه كه به پرسي ليژنه ي موسلماناني
ئه فريقيه . ل ۱۲۳ المعجزة المتجددة .

۶ - قوتايه كي زانكو له بهرتانيا كه به ئهسل سودانيه ، دايك و باوكي ده بات بو
لانه ي په ككه وتوو ده كان بو چاره سهر و سهر پرشتي كردن و ، خوشي زوريه ي كات له لايان
ده بي و به ده وروخولياندا ديت و خزمه تيان ده كات ، هه موو ئه و پيروپه ككه وتانه ي تري
ئه و شوينه كه ئه مه يان بيني لايان سهر بوو ، بويه پرسياريان كرد لي كه تو بوچي
ئاو ايت ؟ ئه ويش پي و تن : من ئاينه كه م ئاوا فه رماني پيداوم له خزمه تيانايم و به م كاره
خوا له خو م رازي ده كه م !

ئه وانيش كه باشتري مئاليان ئه وه يه كه له جه ئني سهر ي سالد ايان له بونه يه كدا
چه كي گول يان نامه يه ك بنيري ، له بهر سهر قالي و گوي پي نه دان ، ئه م مه سه له يه واي
لي كردن كه هه ره موويان به يه كه وه له سهر ده ستي ئه و لاوه سو دانيه دا موسلمان بين .
(رۆژنامه ي المسلمون ژماره (۶۹۶) سالي ۱۹۹۸ والمعجزة المتجددة ل ۱۴۹)

به راستي كه سهر ي پيرو په ككه وته ي رۆژئاوا ده كه ين و ئه م جو ره با سانه ده بي ستي ،
ئيجا با شتر تي ده گه ين ، كه بوچي ئيسلام ئه وه نده گرنگي به خيزان داوه و هه ول ده دات
شيرازه ي نه بچري ... تا هه م مئال له سا يه ي نازي دايك و باوك و خيزاندا به دل و
ده روونيكي ئاسووده و ئارامه وه نه ش و نما بكا و ، هه م دواتريش دايك و باوك له ژير
بالي مئاله كانيانا باقي ژيانيان به خوشي بگوزهرين ، ئيسلام نه كه هه ره له دنيا دا به لكو
له ئاخيره تيشدا گرنگي به خيزان و ئه ندamani داوه ، ئه وه ش به وه ي كه مئالي چاك
سه ده قه ي به رده وامن و چي خير و چاكه و دوعايه بكه ن به باوك و دايكيان ده گات و ،
هه روه ها له به هه شتيشا ئه گه ر دايك و باوكي پله وپايه يه كي به رزيان هه بي و مئاله كانيان
نه گه يشتب نه ئه و پله يه يه ، ئه وا خواي گه و ره له بهر دلي دايك و باوكه كه بو ئه وه ي له يه ك
دانه برين ، مئاله كانيش ده باته پله وپايه و جيگاي ئه وانه وه ، قورئان ئه م مژده خوشه
به دايك و باوكه كان ده دات و ده فرموي ﴿والذين امنوا واتبعتهم ذريتهم بايمان الحقنا بهم
ذريتهم وما التاهم من شيء كل امرئ بما كسب رهين﴾ الطور : ۲۱ واته :
جا ئه وانه ي باوه ريان هيناه و نه وه كانيشيان به ئيمان و باوه ره وه شوينيان كه وتوون ،
ئه وانه له به هه شتدا پيك شاد ده كه ينه وه ، تا كامه راني و خوشيان زياتر بيت ، وه نه بيت

ئەوانەى پلەى بەرزىان دەستكە وتووۋە داىيان بەزىنن ، چونكە ئىمە پاداشتى كىردەۋەى كەس كە مناكەينەۋە ، لەكاتىكدا ھەركەسە بارمتەى كىردەۋەى خۆيەتى .

۷ - ھەندى لەوتورك و يۇغۇسلافيانەى كەچوونەتە كەندەۋ رنى كەندەيان ھىناۋە توانىويانە خىزانەكانيان والى بكن قەناعەت بكن بەئىسلام و بەدل ۋەرىبگرن ، بەم ھەول و تىكۇشانەى ئەۋان و جاليەى ئىسلامى كەندە ، ھەوت رۇژنامە و گوڧارى ئىسلامى دەرەدەكرى و گەۋرەىى و مەزنى ئىسلام بۇ خەلكى روون دەكەنەۋە .... ئەم خزمەت و رى رۇشن كىردنەۋە يەش ھاتۇتە بەر و لەچەند مانگىكدا (۷۰) كەسى كەندەى موسلمان بوونى خۇيان راگەياندوۋە (رۇژنامەى المسلمون ۳۶۲ سالى ۱۹۹۲) .

۸ - لەكۇمارى (بنين) لەچەند مانگىكدا سىسەد كەس موسلمان بوون بەھۇى يەكى لەبانگخوازەكانى ئەۋ كۇمارەۋە كە دەرچوۋى زانكۇى (ئىمام محمد بن سەۋود) ە و بەردەۋام لەھەۋلدايە بۇ گەياندى بانگەۋازى خوا بەۋ ھاۋولائىانەى خۇيان كەنەشارەزان بەدۋا پەيامى خۋايى (رۇژنامەى المسلمون ژمارە ۴۵۹) سالى ۱۹۹۳) .

تېيىنى :

دىارە ئەم نامار و دەنگ و باسانە نىزىكەى دەسال بەسەرياندا تىپەپوون و بەدلىيائىيەۋە ئىستا ئىسلام زۇر لەۋكاتە زىاتر چۆتە پىشەۋە و خىراتر بلاۋ دەبىتەۋە ، چونكە ئەۋ (۳۰۰) كەسەى سالى (۱۹۹۳) ئەگەر لەسانىكدا تىكرا يەكى يەك كەسىيان رىنمايى كىردى ئەۋا لەسالى (۱۹۹۴) دا بوون بە شەسەد ، ۋە ئەگەر ئەۋ شەسەدەش ھەركەسە و دەستى يەك كەسى گىرتى لەسالى (۱۹۹۵) دا بوون بە (۱۲۰۰) كەس ... ئىتر بەۋشىۋەيە ژمارەكان چەند قات دەبنەۋە سال لەدۋاى سال ... ئەمەش بەرەۋ ھاتنە دى مژدەى پىغەمبەرمان دەبات ﷺ كە دەفەرموئىت (ليلغن هذا الامر ما بلغ الليل والنهار ولا يترك الله بيت مدر ولا وبر الا أدخله الله في هذا الدين بعز عزيز أو بذل ذليل عزاً يعز الله دين الاسلام وذل يذل الله به الكفر) مسلم

ۋاتە : بەدلىيائىيەۋە ئىسلامەتى دەگاتە ھەموو ئەۋشۋىنانەى كەشەۋو رۇژ دەىگاتى ۋەبەھەموو دىيادا بلاۋدەبىتەۋە ، ھىچ مالىكى لادى و شارنامىنى ئەم ئاينەى نەگاتى ، بەعيززەتى عەزىز ، يان زەلىلى زەلىل ، عىزەتلىك كە خوا ئىسلامى پى پايەدار و عەزىز دەكات ، ۋە زەلىلىك كە خوا كافرانى پى رىسۋا و سەرشۋپ و زەلىل دەكات (ل ۵۸ بەشى يەكەم / بەھارى دلان) .

۹ - لەسائى ۱۹۹۵ دا واتە پاش نزيكهى دوو ههزار سال لهلهدايك بوونى عيسى سهلامى خوا ئىبنى و پاش (۱۴۱۸) سال لههيجرهتى حهزرت يهكهم منارهى مزگهوت لهشارى رۇما پايتهختى ئىتاليا بهزكرايهوه ... تا لهو بنكهى خيىر و بهرهكهتهوه نوورى ئيمان بلاوبكرتتهوه و ببى به (حجه) بهسهر جيهان بهگشتى و خهلكى ئهو شارهوه بهتايبهتى .

مزگهوتهكهى شارى رۇما لهجوانترين و قهشهنگترين گهپهكى شاردا دروستكرا ، كه ئهويش گهپهكى (باريولى) يه ، كه نزيكهى ده كيلومهتر دووره له(فاتيكان)هوه ، جا هر ئهوهندهى خهلكى ههواى ئازادى ههلمژى ، مليونى موسلمان ، بوونى خويان راگهياند لهئيتاليادا ههچهند زور كهس و لايهن دژايهتى ئهم پرۆژهيهيان كرد و ويستيان ئاستهنگى زور بهيئنه رىي كهچى خوا بهفهزلى خوئى ئاواتهكهيانى نههينايهدى ... لهگهله ئهوهدا كه موسلمانان ههموو دهوروبهرى مزگهوتهكهيان كردوه بهباخ و باخات و گول و گولزار و گهپهكهكesh بۆ خوئى لهپاكترين ناوچهكانى شار ، كهچى ههروهك دۆژمنايهتى و رقه بهرايهتیهك شارهوانى رۇما ويستى لهدوورى (۱۵۰) مهتر لهمزگهوتهكهوه ، كوگای خول و خاشاك دابنى و تيايا كوئى بكاتهوه ، خوا كردى لهئههجمادا ئهمهش سهرى نهگرت .

بهزبوونهوهى يهكهم مناره لهشارى رۇمادا ، ئاواتى دييرينهى موسلمانان بو ، (ههچهنده لهئيتاليادا سىسه و پهنجا مزگهوت ههبوو تا كوئايى سالانى نهوهدهكان) ، چونكه ئهوه بهشارهتى هاتنه دى مژدهى حهزرته ﷺ كه ئيسلام دهگاته ئيتاليا و ناوچهرگهى قهلاى رۇمهكان .

بانگى ئيسلام له بلند گوئى مزگهوتى رۇماوه بهزبووه ، لهكاتيكد پاپا يوحنا جيهانى ئاگادار دهكردهوه لهوهى كه ماركس بۆشاييهكى گهورهى بهجيئيشتووه بهرووخانى شيوعيهت و ، (محمد) خهريكه ئهو بۆشايى به پردهكاتهوه ...

بهلى ... (محمد) ﷺ و ئاينهكهى نهك هر بۆشايى روسيائى پركردهوه بهلكو گهيشته نزيك فاتيكان و لهماويهكهى كهمدا زياتر له (۵۰۰) گاورى كاثلويكى ئيسلام بوونى خويان راگهياند (ل ۱۴۰ المعجزة المتجددة) بۆيه كهنيسهى كاثلويكى شارى (تورنتو) رايگهياند لهراپورتيكدا كه (ئيسلام يهكهم تهحهديهيه كهرووبهرووى كهنيسهى كاثلويكى دهبيتهوه) دياره لهبهر خييراىى بلاوبوونهوهى لهناو خهلكدا ... (ههمان سهراچاوه)

(۲۶) پیاویکی هیندی

پیاویکی هیندی روودهکاته ولاتی سعودیه بۆ کارکردن و (شیخ محمد فراج) جاروبار قسهی بۆدهکات و کابرا به بیانووی ئهوهی گوايه مال و منداڵ و کەس و کاری کیشهی بۆ دروست دهکەن ، موسلمان نابیت .

پاش ماوهیهک دیت بۆ مزگهوت بۆ لای شیخ محمد و دهیهوی موسلمان بیست ، لهوکاته دا شیخ محمد سهرقائی قوتابیهکانی دهبیست و ناشزانای که هیندییهکه بۆ ئهوه مهبهسته هاتۆته ئهوه ناوه ، بۆیه شیخ محمد پاش تهواوکردنی دهرسهکانی لهگهڵ قوتابیهکانیدا دهپوات و هیچ لهم ناپرسیتهوه .

کابرای هیندی که ئهمه ی بینی خۆی پی نهگیرا و گریا و ههر لای دهرگای مزگهوتهکه مایهوه ، تالاوکی دانیشتیووی گهپهک به لایا رویشست و بینی دهگری پرسپاری لی کرد چیت لی قهوماوه ؟ وتی : هاتم موسلمان بم و نازانم چی بکه ؟ ئهویش لهگهلیا رویشتهوه وفیری کرد که چۆن خۆی بشوا و شایهتمان بینی و دهستنوێژ بشوات ... کات دهمه و ئیوارهبوو ، کابرا گهپایهوه ژورهکهی خۆی و ئهوه شهوه فریا نهکهوت نوێژی بکا و سوجدیهک بۆ خواببات مرد و به موسلمانانی سهری نایهوه ! بۆبهیانی ئهوه لاهه ههوالهی دا به شیخ محمد له مزگهوت ، ئهویش زۆری پیناخۆش بوو که له مهبهستی هاتنی هیندییهکه حالێ نهبووه و نهیتوانیوه هاوکاری بکات بۆ موسلمان بوون ...

شیخ محمد و چهند کهسیکی ئههلی مزگهوت چوون بۆ سهردانی هیندییهکه له شوینی مانهوهی دا ، هاوه لهکانی پی یان وت : قوربان ئهمشه و ئهوپیاوه مرد و ئیستاش لاشهکهی له سه لاجه ی خهسته خانه دایه ... ئهویش یه کسه له گهڵ چهند موسلمانیکدا چوون بۆ خهسته خانه تهرمه کهی وهریگر نهوه ، پی یان نه دانسهوه ، چونکه ههوالیان ناردبوو بۆ کەس و کاری که بین تهرمه کهی بهرنهوه ! خیرا شیخ محمد په یوهندی کرد به موفتی ولاتهوه (عبدالعزيز بن باز) و مهسه له کهی تی گه یاند ، ئهویش فهرمانی دهرکرد که تهرمه کهی نه دریتسهوه به کەس و کاری بیسو تیئن ، به لکو بدریتسهوه به موسلمانان و له قه برسانی موسلماناندا بنیژی ... (هه مان سه رچاوه)

ئهو رۆژه ههینی بوو ، شیخ محمد له وتاری ههینی دا باسی دهست و بردکردنی کرد له تهوبه کردن و کاری چاکه دا ، چونکه تهنها خوا ده زانی وه ئهوه هیندییه ههیه که مان چهندمان ماوه ﴿ اولم یفکروا ما بصاحبهم من جنة ان هو الا نذیر مبین ، اولم ینظروا فی

ملکوت السماوات والارض وما خلق الله من شيء وأن عسى أن يكون قد اقترب أجلهم ،
 فبأي حديث بعده يؤمنون ﴿ الاعراف : ۱۸۵ . واته : باشه ، نهوه نهو خه لکه بیریان
 نه کردوتهوه له گوفتار و رهفتاری محمد(ﷺ) که نهو هاوه له یان هیچ نیشانه یه کی شیتی
 پیوه نیه ، به لکو نهو به ریزه هیچ شتیک نیه مه گهر نهوه ی که بیدار که رهوه یه کی ناشکرایه
 ... ئایا بۆ سه رنجیان نه داوه لهو هه موو دسه لاته گهره یه ی خوا له ئاسمانه کان و زه ویدا
 و نهو هه موو شتانه ی که خوا به دی هینا و ؟ بۆ نه وهنده بیئاگان ، خو به راستی نزیک
 بۆته وه ئاکامیان ، ها که هات و بردنی و کوتایی پی هینان ، جا به چ گوفتاریکی تر له دوای
 قورئان باوه ر دهینن ؟

پاش نویژ ئاماده بووان نویژیان له سه رکرد و له قه برسانی موسلمانان ناشتیان .
 (نه مه ش ههروه که مه سه له ی موسلمان بوونی شوانه ره شه حه به شیه که ی زه مان ی حه زره ته
 ﷺ که له پیش فه تخی خه یبه ردا موسلمان بوو ، نهویش به وه ی که له جووله که کانی پرس ی
 بۆچی ئاوا شپرز نو خۆتان ئاماده ده که ن وتیان نیازی شه پرمانه له گه ل که سیکدا که خۆی
 به پیغه مبه ر ده زانی ، پاشان له ده ره وه ی قه لاکه مه ره کانی برد به ره و لای موسلمانانو ،
 له سه ر ده ستی حه زره تدا موسلمان بوو ، ئنجا نه یده زانی چی له مه پوما لاته که بکات که
 نه مانه تی خه لکی بوون له لای ، حه زره تیش فه رموی : له سه ر خوا روویان بکه ره قه لاکه و
 خۆیان ملی پئی ده گرن ، هه روا بوومه پوما لاته که چوونه وه به ره و ناوقه لاکه و به ره ولای
 خاوه نه که یان و نه میش پاش موسلمان بوون ، فریانه که وت تاقه سو جده یه که بۆ خوا
 ببات و نویژیک بکات ، هه رزوو شه هید بوو ، به هه شتی بۆ خۆی مسو گهر کرد) .
 حه زره ت(ص) به هاوه لانی فه رموو ﴿ به راستی خوا ریزی له م به نده یه گرت و هینای به ره و
 خیر ، وا بینیم دوو حۆری له ژوور سه رین ویه که سو جده شی بۆ خوا نه بر دووه ﴾ السیره
 النبویه - الذدوی - ۳۱۵ .

(۲۷) عبدالرحمن بارکر

عبدالرحمن بارکر که نه دی یه و مامۆستای زمانی (اوردو) ه له زانکۆی (مجل) له که نه دا
 ، له سه رداوای سه ره وکی کۆمه له کانی مرژده دان به ئیسلام ، که وته باس کردنی
 سه رگوزشته ی موسلمان بوونی بۆ ئاماده بووان و وتی :

من له منالیدا هه ستم ده کرد که رۆژئاوا ماددیته تی تیا بلاو بۆته وه و گاواره کان گرنگی
 ناده ن به ئاین و ، له گه ل نه وه دا که باو کم کابرایه کی بی دین بوو ، به لām من نه گه رام به دوای

ههق و راستی دا و کهوتمه دیراسه تی (مقارنۃ الادیان) و ، له بهرئیه وهش که ئیسلام به تیرۆریست و دواکه و تووویی له راگه یاندنه کاندایاس دهکرا له لاما ن زۆر گویم پی نه دا له سه ره تادا و که چی سه ره نجامیش هه ر لای ئیسلام گیرسامه وه . رۆژیک قوتابییه کی کۆمونیستی ناسیایوم له (لکنه وه) پی ی و تم : (نه گه ر ده ته ویت پیایو یک بیینی که له جیهاندا له هه موو کهس زیاتر پابه ند ه بئاینه وه ، وه ره نه و پیایوه باو که مه با بچین بۆ لای) ... منیش چووم له گه لی دا و باو کی م بیینی که پیایو یکی رهنگ نورانی بوو ، که و تینه گفت و گو له گه لی دا و دوا یی قورئانیکی دامی که به زمانی ئینگلیزی مانا که ی لیک درابو وه .

رۆژیک به شته کاندایا ده گه پام ئه م قورئانه هاته وه بهرچاوم و چونکه پهراوی ترم له بهرده ستا نه بوو ، که و تمه خویندنه وه ی چه ند لاپه ره یه کی و به جۆریک سه رنجیا ن راکی شام و کاریا ن تیکردم که زانی م ئیسلام راسته و، هه قه به بی دوا که و تن موسلمان بيم ... ئیتر هه ر له شاری (لکنه وه) له سه ر دهستی نه و پیایوه نوورانی یه دا موسلمان بووم ... به راستی خه لکی رۆژئاوا له موسلمانانه وه سهیری ئیسلام دهکهن و که م و کوپی موسلمانان ده دنه پال ئیسلام که ئه مه ش راست نیه و ئه م ئاینه پیرۆزه هه رچی چاک بیت ئه وه ده لی و موسلمانان بۆ خویان پابه ندی تهواو نین به فرمان و رینماییه کانیه وه . جا بویه هه ق وایه موسلمانان به چاکی ره قتا ربکه ن و ئیسلام به جوانی بخه نه بهرچاوی خه لکی ، به تایبته ئه وان ه ی که ده چنه رۆژئاوا هه ق وایه به شیک له کاتیان ته رخا ن بکه ن بۆ ناساندنی ئاینی پیرۆزی ئیسلام . (ئنقته رنیّت / المسلمون الجدد) .

(٢٨) رکس ئه نگرام

ئه میش وه ک ئه وان ی تر باسی موسلمان بوونی خو ی دهکات و ده لیّت : من له (ئوسکو تله ند ه) له دایک بووم و باوک دایکم ئینگلیزن . باوکم نه بیینوه چونکه له شه ری (البویر) له سال ی (١٩٠٠) دا کوژرابوو ، من ئه و کاته مندال بووم ، ژیا نیکی ئاسایی ده ژیا ی ن هه تا جهنگی جیهانی یه که م ، له سال ی ١٩١٤ دا چوومه خزمه تی سه ربازی یه وه و به ده ریادا به ره و فه ره نسای که و تمه پی و له چه ند شه ری کدا به شداریم کرد که به راستی دۆزه خیک بوو ئاسا ن نه بوو کهس تیا هه لکات .

دوا ی چوار سال له و دۆزه خه ، دایکم مردو ، سی خوکیشم له وشه په دا کوژران ، ئه مه ش زۆر بیتا قهت و بیزاری کردم و که و تمه گه ران به هیندو یا بان و چین دا و خه ریکی لیکۆلینه وه ی زمانه کان و ئاینه کان بووم .

کاتیکیش هاتمه سوريا و فيري زمانى عهره بى بووم و چهند جار قورئانم خویندهوه و له ماناکانى وردبوومهوه ، رۆحم پى شادبوو ، دلم گه شایه وه ، وام لیها ت كه نه توانم رۆژ بویری بكم و نه یخوینم . له سالى سیه كاندا چووم بۆ ئه سكه ندهریه و له ویهو چووم بۆ (دهمه نهوور) ولهوى له گوى ئاویك له باخیکدا خهوم ئیكهوت و له خهومدا نووریکم بینى له زهوى یهوه بهرزبووه بۆ ئاسمان و پاشان له ئاسماندا كۆبووهوه ونوسرا (الاسلام) ... ئیتر خه بهرم بۆوه ، له وساتهوه ئیسلام هه موو دل و دهروونى پركرد و وام لیها ت كه بیربكه مه وه له موسلمان بوون و ههستم كرد به دنیایی و هیمنی ...

لهو ریگا و بانهدا كه ده پویشتم به لای هه ر جووتیاریکدا سه لامیان ئی ده كردم و به گهرمى خو لقیان ده كردم بۆ ئه وهى لایه لایان و میوانیان بم . له خۆم ده پرسى ، باشه من كابرایه كى رۆژئاویى و ئه وان رۆژه لاتى كه له هه مووشتیکدا جیا وازم ئی یان ، بۆچى ریزم ئی ده گرن و خزمه تم ده كهن ؟ باشه خۆ ئه گه ر له رۆژئاوا به لای هه ر جووتیاریکدا برۆى گویت پى ئادا و ئه وریز و میواندارى یه نیه له لایان ، ئه م خه یالا تانه م هه بوو ، به دواى وه لامیاندا ده گه رام ، بۆم ده ركهوت كه ئایینى ئیسلامه ئه و خه لكه ی گه یاندۆته ئه و پله و پایه به رزه كۆمه لایه تیه ، جاریكى تریش هه مان خهوم بینیه وه ، دلیا بووم كه خوا ئیسلامى بۆ هه لبژاردووم و زۆرشادمان بووم و ههستم به نیعمه تی ئیمان و خو شى باوه پركرد .

به راستى من چهند سالیك دیراسه تی ئیسلام كرد ، به لام تا به ته واوى دلم نه یچه شت و ته واو دلیا نه بووم موسلمان بوونى خۆم رانه گه یاند ... جا كه منیش موسلمان بووم بۆ ئه وه بوو كه له هه راو هوریاى ژبیان و سه گهردانى رزگارم بیّت و نه بمه كۆیله ی ئه و دنیا یه ی كه زۆر له خه لكی ده یپه رست ... موسلمان بووم بۆ ئه وهى هه ست و هو ش و دل و ژیریم رزگار بكم له تیا چوون .

بیرمه جاریك كارم ده كرد له وینه گرتنى فلیمیكدا و ، له (مشهد) یكا پیاویكى عه رب ده بوو له سه ر مناره یه كى به رز بانگ بدات ، به راستى بانگه كه له ناخه وه هه ژاندمى ، پاشان بانگم كرده نوسینگه كه م و زۆر پرسیارم له باره ی ئیسلامه وه لیكرد و دواى ئه وه موسلمان بووم و ، له گه لى دا نوێژم كرد ...

ئنجا ههستم كرد كه كار كردم له (هولید) دا ناگونجی له گه ل بیروباوه رو ئاینه كه مدا بۆیه پاش بیركردنه وه یه كى زۆر كه خهوى له چاوما نه هیشتبوو ، وه شه و تا درهنگ پیوه ی

دەتلامەو ، بېرىارمدا كە زۆر نوپۇزبىكەم و داوا لەخوا بىكەم كە ھىدايەتم بىدات بۇ ھەرچى چاكە و جىئى رەزامەندىيەتى .... سوپاس بۇ خوا ، خۆم يەكلايى كىردەو و بەيەكجارى وازم لەوبوارە ھىنا و خۆم تەرخان كىرد بۇ ئىسلام .

ئەمىرۇ من كوپى ئىسلام و لەھەموو رۇژىكى ژيانم زىاتىر بەختەوهرم ، ھەرچەندە ، من رۇژئاوايىم و جل و بەرگى رۇژئاوايى دەپۇشم ، بەلام وەك موسلماننىك دلشادم و شانازى دەكەم بەو ئىسلامەى كە تەواوترىن ئاينى ئاسمانىيە و خواى گەورە بۇ رىزگاركىردنى ھەموو بەرەى ئادەمى ئاردوويەتى . (ھەمان سەرچاوەى پىشوو) .

(۲۹) ئەفسەرىكى ئافرەتى ئەمىرىكى

لەجەنگى دوەمى كەنداودا ، جەنرال (شوارزكوف) لىپىرسراوى يەكەمى جەنگەكە بوو ، يەك لىواى تەواو پاسەوانيان دەكرد و ھىچ حسابىكى بۇ كەس نەدەكرد ، تا بىنە قاقاي لەخۇبايى بوون بوو ، ھەرگۇلىك ئەوبىكرىدایە بەسى گۇل حساب بوو ! تەنانت ئەمىر ﴿ خالد بن سولتان ﴾ غىرەى ئىدەكرد و ، ئەم دەتووت مىوانە و شوارزكوفىش خاوەن مال ! رۇژىك پىياوىكى پاكىستانى ھات بۇ لای چاوى پىبەكەوئىت ، سى سەعات لە پرسىگە داينا چاوەرى بىكات ... ئەفسەرىكى ئافرەتى ئەمىرىكى كەلەلای شوارزكوف بوو ئى پىرسى بۇچى ئاوا مامەلەى ئەو كابرایە ئەكەيت و سى سەعاتە داتناو و دەسى دەسى پىدەكەيت و ناتەوى بىبىنى ... ئايا تۇماناى ئىنسانىيەتت لانیە ؟ ئەویش لەو لەمدا وتى : (ئەوكابرایە موسلمانە و ئەمەوى سووكایەتى پى بىكەم) ! ئافرەتەكە وتى : دەى من لەسەرووتر شىكات ئەكەم ! دواتر ئافرەتەكە خوى ئاساند بەوكابرا پاكىستانىيە و تىئى گەياند كەبگەرپتەو ، چونكە (شوارزكوف) نایەوى بىبىنى و سووكایەتى پىدەكات ... پىاوەكەش سوپاسى كىرد و ناوونىشانى خوىدایە ... ئافرەتەكە سەردانى مال و منال و خىزانى كابرا پاكىستانىيەكەى كىرد ، ئەوانىش زۆر رىزىان ئىگرت و باسى ئىسلاميان بۇ كىرد و چەند پەراوئىكىشىيان دایە ... سەرهىجام پاش لىكۇلىنەوہىيەكى ورد لەبارەى ئىسلامەو ، ئافرەتەكە چوو بۇ نووسىنگەى (جالیات) و موسلمان بوو ، خوى داپۇشىو كاتىك بەسەپۇشەو چوو بۇسەركارەكەى ، سەرزەشتیان كىرد و ھەرەشەى فەسلىكىردىيان ئىكرد ، ئەویش رازى نەبوو واز لەئىسلام بىئى و لەم پىناوہدا پلەوپایە و كارەكەى كىرد بەقوربانى بەرنامەى خوا ...

لەولای سەعودیە داوایان لێکرد کە وتاریک بدات بۆ پزیشکە ئافەرەتەکان لەهۆلی خەستەخانەدا ... پزیشکەکانیش زۆر بەپەرۆشەوه لەهۆلەکەدا کۆبوونەوه و چاوەڕێی ئەم میوانەیان دەکرد ... جالەبەرئەوهی دەیانزانای هۆلەکە هەمووی ئافەرەتە و میوانەکەش هەر ئافەرەتە ، خۆیان کردەوه و سەرپۆشەکانیان لا برد و هەموو بنیشت لەدەمیاندا ! تەواو ئیسراحتی خۆیان وەرگرتبوو !!

کاتیکیان زانی ئافەرەتیکی تەواو داپۆشراو لەلایەن ئافەرەتیکی ترەوه بەچەند وتەیەک پزیشکەش بەئامادەبووان کرا ... تا ئەویش پاش ئەو پیناسەکردنە و تارەکەی بدات ... هیچیان برۆیان نەدەکرد ئەو ئافەرەتە تەواو داپۆشراوه ئەفسەریکی ئەمریکی بێت ! ... بەهەر حال کەوتە وتاردان و باسی ئەزموونی خۆی و هۆی موسڵمان بوونی ، لەناوەندی قسەکانیشدا ئامادەبووانی تەزاند بەوهی کەوتی : (سوپاس بۆ خوا کە ئیسلام لەئێوهوه وەرئەگرت و تەنها لەپەرپاوهوه ئیسلام وەرگرت) . کە ئەمەش وەک هەورە بروسکە دای بەرپووی پزیشکەکاندا کەبەناو موسڵمانن ، سابه‌لکو بەخۆیاندا بچنەوه و چاکتر پابەند بن بەئیسلامەوه و کاریکەن بۆ بەرنامەکەی ... بەراستی چاکیان وتوو (نرخی زێڕ لای زەرەنگەرە) ، بەراستی ئەوانەى دوورن لەبەرنامەى خودا و داخ ئەبن بەنەفامی سەردەم و پاشان دین بەرهو ئیسلام ، ئائەوانە قەدرى ئەم ئاینە دەزانن ، نەك ئەو موسڵمانانەى کەبە (تەسکەرە) موسڵمانن ! (هەمان سەرچاوەی پێشوو) .

(٣٠) جۆنشان بیرت

جۆنشان کۆری (جۆن بیرت) ی بەرپۆه‌به‌ری گشتی دەزگای (بی بی سی) بەریتانی یهو موسڵمان بووه و ناوی خۆی گۆرپوه بۆ (یحیی) ...

جۆنشان لەپیشووی هاویندا سوربوو لەسەر ئەوهی کە لەکتیبخانەیه‌کی ئیسلامی‌دا کاریکات و بەمەش ئەکەوتە دانوستان و گفتوگۆ لەگەڵ ئەوانەى کە هاتوچۆی ئەم کتیبخانیەیان دەکرد ... لەگەڵ ئەوه‌دا کە چەند سائیکە (جۆنشان) موسڵمان بووه زۆر حەزی دەکرد کە لەری‌ی ئەم کارەیه‌وه خزمەت بەبانگەوازی ئیسلامی بکات لەم کتیبخانیە‌دا کە لە سالی (١٩٩٧) دا کرابوووه .

هەر لەوسالەشدا بوو کە ئافەرەتیکی هیندی هی‌نا بەناوی (فوزیه بورا) و بەیه‌کەوه سەردانی سوریا و ئێرەدن و قودسی رۆژەه‌لاتیان کرد ، بەمەبەستی زیاتر شارەزابوون لەپاشماوه‌ دێرینه‌کانی ئیسلام .

(جونشان) گرنګی به نایین نه ئه دا له سهره تاي ژيانیه وه ، نه وه ی رپر وه ی گوري
 هاوړلېکی قوتابی موسلمان بوو له زانکوي مانسستری بهریتانیا که تیا ی دا میثرووی
 سهردهم و زانستی رامیاریان ده خویند . له نیوه ی دووه می دوا سالی خویندندا .
 (جونشان) وازی لهو به شه هینا چونکه بیزاربوو له وانه کان و راګری به شه که ... ئنجا
 رویشیت بهرو به شی (مقارنة الادیان) له پیه مانګای (دراسات الشرقية و الافريقية)
 له لندهن و له ویدا سهرکه وتنی باشی به ده ست هینا ، چونکه هزی له بابا ته کان بوو ...
 پاش ته واو کړنی خویندنی له (بنکه یه کی ئیسلامی) که وته کارکړدن ، بوئوه ی بتوانی
 خه ریکی بانګه وازکړدن بیت که فه رمانی خوا یه وده فه رمویت : ﴿ ادع الی سبیل ربک
 بالحکمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتي هي احسن ﴾ وه هه روه ها داوای هه زه تیشه
 له موسلمانان که ده فه رموی : (بلغوا عني ولو اية) (هه مان سهرچاوه ی پیښوو) .

(۲۱) جمايما

(جمايما) کچی ملیونه ری جووله که ی بهریتانی (گولډ سمیث) ه پاش لیکولینه وه ی
 وردی قورئان موسلمان بوو ، وه پاش سی مانګ شووی کړد به یاریکمری جیهانی
 (کریکیت) (عمران خان) ی پاکستانی ، هوکانی راګه یانندی بهریتانی که زانیان موسلمان
 بووه که وتنه پروپاګه نده کړدن بوی و وتیان (جمايما) ی ته من (۲۱) سال هیشتا
 هه زه کاره و نه مه ی له ساده یی و سهرشیتي یه وه کړدوه .

(جمايما) ش هیچ گوی نه دا به تیری ژه هراوی ناحه زان و سوربوو له سهر ئیمان و
 باوړه که ی و له گهل میړده که ی دا چوو له شاری لاهور نیشته جی بوو ... (جمايما) ده لیت :
 من له سالی (۱۹۹۴) هوه له قورئان ورد ده بوومه وه و په راوی (محمد اسد) و (علی عزت
 بیګوفیتش) م ده خوینده وه و بدل داوام له خوا ده کړد که رینماییم بکات و دهستم بګریت
 بهرو خیر ... خوا ی گه وره به میهره بانی خوی رینمایي کړدم و له سالی ۱۹۹۵ دا موسلمان
 بووم ، که نه ویش ئاسانه و ته نها به وتنی (اشهد ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله)
 مروف ده بیت به موسلمان . به راستی له ئیسلامدا نه و په پری ریز بو ثافرت دانراوه و هیچ
 کوټ و زنجیریک نه کراوه ته ده ست و قاچی هه روه ک ناحه زان له روژ ه لآت و روژ ئاوا دا
 بلاوی ده که نه وه ... هه رچه نده هه ندی له موسلمانان به نه زانی له هه ندی کو مه لګای
 ئیسلامیدا به ناهق ثافره تیان چه وساندو ته وه و سته میان لی کړدوه .

من ئەمەم بە ئاشكرا بىنى لەخوشكەكانى مېردەكەمدا ، كە يەككىيان دەرچووى پەيمانگای زانستى ئابوورى و سياسى سەر بەزانكۆى (لەندەن) ەو فەرمانبەرىكى گەورەيە لەرىكخراوى نەتەوہ يەكگرتووەكان لەنيويورك . خوشكىكى تری ماجستىرى ەيە لە (ادارة الاعمال) دا ، خوشكىكى تریشى پزىشكى نوژدارە و لەخەستەخانەى لاھور كاردەكات ... باشە ئەمانە كوا كۆت و پێوەندكرارون ، ەمەويان موسلمانى چاكن و پلەو پاىەيەى بەرزىشيان بەدەست ەیناوە .

بەراستى ئازادى ئەوہنيە كە ئافرەت بتوانى بەشەو بچیتە يانەكان و مەى بخواتەوہ و لاشە و جەستەى خۆى رابنوینى بۆچاو پيس و دل پيسەكان ...

جا بەراستى نەبوونى ئەم ئازادىە رووكەشە وادەخاتە بەرچاو كە ئافرەتى موسلمان ئازادى نەبیت ، كەلەرستيشدا وانىە و ئەو جۆرە شتانەش ەيچ جۆرىك ئافرەت بەختەوہر ناكەن . جا ئەگەر دەلێن شووكردن (مغامرە) يە ئەوا من (مغامرەيەكى مضمون) و مسۆگەرم كردووە ، كەشوم كردووە بە(عمران خان) چونكە لاى موسلمانان رێژەى تەلاق زۆر كەمترە لەچاو رۆژئاوادا و منیش دەمەوێت بەهەموو جۆرىك خۆم بگونجێم لەگەل ژيانى (لاھور) دا .... زۆركەس دەترسان لەوہى كەسەر كەوتوو نەبم لەم ەنگاوەمدا بەلام لەسايەى خواوہ ئیستا ەست بەبەختيارى و دلنيايى تەواو دەكەم لەژيانمدا . (عمران خان) سەرگەرمى كارى سياسىيە لەپارتى (العدالة) دا و ئیستاش كۆر و كچيكمان ەيە و منیش لەهەولدام لەرى ئاھەنگى خێرخوازى يەوہ پارە كۆبكەمەوہ بۆ يارمەتى خەستەخانەى عمران خان بۆ چارە سەرى شيرپەنجە لە شارى لاھور . (ەمان سەرچاوەى پيشوو) .

(٣٢) نيكولاس انيلكا

يارىكەرى فەرەنسى و يارىكەرى رىال مەدرىدى ئيسپانى (نيكولاس انيلكا) بەدواى ئاسوودەيى رۆحيدا دەگەپى و سەرگەرمى لىكۆلێنەوہى ئيسلامە بۆئەوہى لەپاش دلنيايى تەواو موسلمان بىت . (نيكولاس انيلكا) كە ەيرش بەرىكى فەرەنسىيە و (فەرىقى رىال مەدرىدى ئيسپانى) بە(٢٣)مليۇن جۆنەيەى ئىستەرليني رىكەوتوون لەگەلئا كەياريان بۆ بكات ، ئىستا دىراسەى شەرىعەتى ئىسلامى دەكات و ئاواتە خوازە بىتتە موسلمانىكى چاك و بەتەواوى پابەندى ئىسلام بىت . (نيكولاس انيلكا) دەلێت : موسلمان بوونم مەسەلەيەكى تايبەتە بەخۆم و درىژەى ئەوباسە ەر لاى خۆم

دەمىننېتەو و ، ھەزىش دەكەم بزانن كەژمارەيەكى زۆر لەيارىكەرە فەرەنسىيەكان كەتەمەنيان لە (۲۱) سال كەمترە ، ھەموويان بەيەكەو ھەسەرگەرمى لىكۆلېنەو ھى وردى ئىسلام و بەتەمان لەداھاتوودا موسلەمان ببن ، لەبەرئەو ھى كە ئىسلام تاقە رزگار كەرە بۆيان لەم دنياى ماددييات و جەنجالەدا كە مەوۆقى تووشى دلاواكى و ناھارامى كردو ھەمان سەرچاوە)

(۳۳) كرىس جاكسون

(كرىس جاكسون) يارىكەرىكى باسكەى ئەمريكىيە و موسلەمان بوو و ناوى خۆى گۆپى بۆ (محمود عبدالرؤف) ... (كرىس) ھەك دەيەھا ھەزار ئەمريكى رەش پىست كە روويان كردۆتە ئىسلام لەم چەند سالەدا ، بەشانازىيەو موسلەمان بوونى خۆى راگەيانە لەسالى ۱۹۹۱دا ، لەبەرئەو ھى كە ئىسلام ئاينى يەكسانى و دادپەرەرىيە و ، رازى نىە بەچەوسانەو ھەستەمكردن و جياوازي ناكات لەنيوان خەلكىدا لەسەربەنەماى رەنگ و زمان و ... ھتە ئىسلام ھەر لەسەرەتاو بەيەك چاو سەيرى بىلالى ھەبەشى و صوھەبىي رۆمى و باقى ھاوولانى كردو ھەموو ھەك برا بەبى جياوازي بەيەكەو ژيان لەمانگى سەى سالى ۱۹۹۶دا (محمود عبدالرؤف) رازى نەبوو لەگۆرەپانى پاريسدا بوەستى لەژىر ئالاي ئەمريكىدا بۆ سروودى نىشتەمانى و ، وتى ئەم ئالايە نىشانەى زۆلم و ستەم و چەوساندنەو ھى لەجىھاندا *

بەھوى ئەم ھەلوپستەيەو ، يەكيتى باسكەى نىشتەمانى ئەمريكى سزاياندا بەو ھى كە رايان گەرت لەيارىكەردن ، كەبەمەش بۆ ھەريارىيەك نزيكەى (۳۱۷۰۷) دۆلار زىانى لىدەكەوئىت ، كە دەستكەوتى سالانەى دەگاتە (۲۶) مليون دۆلار ... (محمود) بى باكە لەو زيانە گەرەيە و سوورە لەسەر ھەلوپستەكەى خۆى ، ھەرچەندە ھەندى لەھاوولانى لۆمەى دەكەن و ھەندىكى تەريشيان ئاواتى پىدەخوازن ، ھەك (لافونسو) ي يارىكەرى باسكەى تىپىي (نيجتس) ي ئەمريكى كە دەلى : (خۆزگە ئەوئەندەى محمود عبدالرؤف دلسۆزە بۆ ئاينەكەى ئىمەش ئەوئەندە دلسۆزيمان ھەبوايە بۆ ئاينەكەمان كە بەناو ئىمە گاويرين !) . (ھەمان سەرچاوە) .

* ئەمريكا تەنھا لەقەتەم دا نزيكەى سەى مليون كەسيان كوشت و بۆمبى ئەتۆميان دا بەسەر يابان دا و بە سەدان ھەزار كەسيان قەرد .

(۲۴) کریستوفر

روژنامەى ﴿ الراية القطرية ﴾ له سالى ۱۹۹۷ دا ، له ژيړ سەردیږى گەورەترین زانای ئابووری له جیهاندا موسلمان دەبیئت ، دەلیت : پێش چەند پۆژیک زانای ئابووری بەریتانی ﴿ کریستوفر شامونت ﴾ موسلمان بوو و ناوی خۆی گۆڤی بۆ (احمد) ، وەله بارەى خۆیەوه دەلیت : ئەوێ بەدوایدا دەگەرپام له ئیسلامدا دۆزیمەوه و ، بەپراستی هەرچی گرفتیک بۆ ئادەمیزاد پێش بیئت چارەسەرەکەى له ئیسلامدا دەدۆزیتەوه . بەپراستی ئیسلام ئاخواتن لەگەڵ عەقڵدا دەکات و دەیخاتە سەر رێى راستو ، بەختەوهرى دنیاو ئاخیرەتى بۆ دەستەبەر دەکات ، وەبۆم دەرکەوتوووە کە ئیسلام ھۆکارەکانى پێشکەوتنى شارستانی و سەرکەوتنى زانستى تیاى ، بەلام بەداخەوه موسلمانان سست و دوور لە رێنمایى ئایینەکیان دەرژین ، کەئەمەش وای کردووە گەلانى تر پێشیان بکەون ، کە لەمەشدا پێچەوانەى پێشینان کە ھەمیشە یەکەم بوون لە گرتنە بەرى رێگای شارستانی و پێشکەوتن لە ھەموو بوارەکانى زانستو ئابووری و کۆمەلایەتیدا .... (مستقبل الاسلام خارج ارضه محمد الغزالي)

(۲۵) ئەگتەرێک

ئەو ئەگتەرەى کە دەورى محمد علی کلاى بینى له فلیمى ژيانى کلاى دا لەئەنجامى کاریگەرى ئیسلامەوه لەسەرى موسلمان بوو....

دواوتە

فروستادەى جیهانەکەم ... پێغەمبەرم ..
 ھەوارگەى رێى تاوسانم ... ئەى رێبەرم ...
 ئەمپۆ ژيان ھەروەک جارێ ... سەرەتای رێ ... یەکەم ھەنگاوى کاروان ... ھاوێلانەت
 بى بەش کران لە خوانى ژيان ... لە تەرزى ئاسایى تەمەن ... لە پامانى گەشت و چەمەن ...
 ئەى پێشەوام ... لوتکەى چىام ... یادت بەخێر تاڤگەى زولال
 شەپۆلى دەریای موحیبەت ، سلاو لەسەحەرى شەمال ...
 ھەناسەکەم ... جارێ سۆمەییە و خەنسا و کاروانى پاکیزەکانى بالاپۆشى ، خویان
 بەھوردوى شوێن ھەنگاوى تۆ ئەزانى ... ئەمپۆش ھەروا ... لە ئەلمانیا ھەشت ھەزار

ئافرىتى روسوور ... سەرىپۇش بەسەر... لەكۆمەلەي (خوشكانى موحەممەد) دا خۇيان
 بەمروارى كۆشكى تۆ ئەزانى ... خۇيان بەدلۆپى بارانى مېھرەبانى تۆ ئەزانى ...
 ئەي فەخرى سەرگۈزى جېھان ، بارانى كەژانى ساكۆ سلاۋ لەنمەي مېھرەبان ...
 ئەي ستوودەي بەختيارى ... ئەي پېغەمبەر ..

ئەي رزگار كەرى گىزى بەشەر... ئەوسا كەپپىشەوا غەلى... منالېوو... فرۇيىوو ھېشتا
 كالبوو... مېوھى بەھەشت بوو... جوان بوو... سەردەستەي ھوردوى لاوان بوو... ئەمپۇش
 ھەر لەئەلمانىا ... رەۋالېكى پاك و جوان ... دوانزە سالان ... لەكارىزى زولالتان
 تىنۋوشكىنى بېروابوو... ھاتە ناو ئەلقەي ئيمان و بەزەنگى تەلەفۇنىك بەمامۇستاكەي
 باۋكى وت : - بەلى قوربان منىش عاشق بەرىگاي خوام... ئەخوام قېۋلۇم بىكەن بە
 شاگردى ئەم مەدرەسە و، بەمىوانىكى بانگنە كراو...

پىرى خواناس لەزەنگ راما ... زىنگەي شادى دىتە گوى... ئەم منالە بەم ناوختە
 بەرەو كوى ئەكەۋىتە رى؟! بۇيە ھىمەن ھەروەك پىروشى بەفرى شادى وتەكانى دابارانە
 سەر رۇخى پاكىزەي ئەم مندالە خويىن شىرىنە :

- رۇلە بەندى جگەرەكەم... ھېشتا زوۋە... وامەزانە دوا قۇناغە و ئىمە گەشتوۋىنە
 مەنزل... بەلكو زۆر دوۋرتىر بېروانە ... تەمەنت كەمى رۇشتوۋە و ھېشتا زۆرتىرىنى ماۋە .
 — مامۇستاكەم لىم بېوۋرە كاتى پېشەوا غەلى وەك ئىستاي من منال بوو عاشق
 بەئايىنى خوابوو وەك پەپوۋلە بوۋىە پەروانەي شەمچراي ئەم ئايىنە ، كەس رى ئىگرت
 ... پېغەمبەر ناردىمەرە بۇمال... پىيووت بوەستە ئەي منال؟!

پىرى خواناس كە ئەم لافاۋى عىشقەي دى (ئىدى وەستا) وشەيەكى پى نەوترا
 بىجگە لەپىرۇزبايى ھىچى تىرى ئى نەبىسترا^(۱).

سەرچاومكان

- ۱- المعجزة المتجددة / ابي عبدالرحمن صالح الياقعي / الطبعة الاولى
- ۲- جريدة المسلمون .
- ۳- جريدة الوطن .
- ۴ - الشرق / ژماره / ۳۵۸۶ / ۱۹۹۸ .
- ۵ - لماذا أسلمنا / عبدالحميد السحبياني .
- ۶ - جريدة العكاظ / سائي ۲۰۰۰ / ژماره / ۱۲۲۰۰
- ۸ - ثمرة الفضيلة / كيف اسلمت هذه المرأة النرويجية / احمد عبدالرحمن الصويان .
- ۹ - مجلة الاسرة / ۱۴۱۹/۶۶ / رمضان ، و ژماره ۸۵ / ۱۴۲۱ هـ
- ۱۰ - مجلة النور / ۷۹ / ۱۹۹۷ .
- ۱۱ - توپرى ئىفتەرنىت - مواقعى ئىسلامى .
- ۱۲ - مستقبل الاسلام خارج ارضه - محمد الغزالي
- ۱۳ - السيرة النبوية / ابو حسن الندوي .

پېرست

ت	بابه ت	لاپهړه
	پېشېه كى	۱۷۲
	خوا هيدايت دهره	۱۷۳
	به لآو موسيبت	۱۷۵
	نازادى بېروباوهړ	۱۷۵
۱	خالىدى كوپى وهلىد	۱۷۸
۲	سارائوكودا	۱۷۹
۳	جودېث	۱۸۱
۴	حنان	۱۸۲
۵	رانيا	۱۸۳
۶	زىزى	۱۸۴
۷	كاميليا	۱۸۵
۸	د. نه حمه د	۱۸۷
۹	عقىل	۱۹۵
۱۰	البرتو	۱۹۹

۲۰۱	بامیلا	۱۱
۲۰۳	فاییان	۱۲
۲۰۵	الکساندر	۱۳
۲۰۷	جیرمان	۱۴
۲۰۸	امیره	۱۵
۲۰۹	سیلی	۱۶
۲۱۴	کچیکی بهریتانی	۱۷
۲۱۶	د. علی سلیمان	۱۸
۲۱۷	توداسکاو	۱۹
۲۲۰	بیتاماهیروماتی	۲۰
۲۲۲	جه نرال انا تولی	۲۱
۲۲۶	پزیشکیکی ئەلمانی	۲۲
۲۲۷	ئافره تیکی روسی	۲۳
۲۳۰	گاری ملیر	۲۴
۲۳۳	عبدالصبور	۲۵
۲۳۴	پاشه روژ بو ئیسلامه	
۲۴۲	پیایوکی هیندی	۲۶
۲۴۳	عبدالرحمان بارکر	۲۷
۲۴۴	رکس ئەنگرام	۲۸
۲۴۶	ئافره تیکی ئەفسه ری ئەمریکی	۲۹
۲۴۷	جونئان بیرت	۳۰
۲۴۸	جمایما	۳۱
۲۴۹	انیلکا	۳۲
۲۵۰	کریس جاکسون	۳۳
۲۵۱	کریستوفر	۳۴
۲۵۱	ئەکتەریک	۳۵
۲۵۱	دواوته	

به هاری دِلان

به رگی چوارهم

پیشه‌کی

سوپاس و ستایشی بی‌پایان بۆ خوای په‌روه‌ردگاری جیسه‌ان و دروودوسه‌لامیش له‌سه‌رگیانی سه‌رداری پیغه‌مبه‌ران و یارو یاوه‌رو شوینکه‌وتوان...

(به‌هاری دلان) له‌سای نزاکه‌ی چه‌زهداده‌ی درێژه به‌چه‌ند به‌شیکی تری ده‌دات و ده‌خواییت که‌خزمه‌تی به‌ خوینه‌ران و دوا په‌یامی پیروزی خوایی بکات... له‌م به‌شی چواره‌مه‌دا له‌چه‌ند ته‌وه‌ریه‌ک دواوین:

یه‌که‌م: نیعمه‌تی عه‌قل و ژیری و بیرکردنه‌وه‌و وردبوونه‌وه‌و له‌بوونه‌وه‌رو قورئان و ژیان نامه‌ی پیغه‌مبه‌ره‌...

دووهم: قورئان ئه‌و په‌یامه‌یه‌ که‌ خۆی به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که‌له‌لایه‌ن خواوه‌هاتوه‌و، هه‌رچه‌ند خوای گه‌وره‌ خۆی شایه‌تی ده‌دات له‌سه‌ر راستی و ته‌واوی و مه‌لانیکه‌تانی و زانا به‌ویژدانه‌کانیش به‌هه‌مان شیوه‌ شایه‌تی بۆ ده‌ده‌ن.

سی‌یه‌م: وردبوونه‌وه‌و له‌لایه‌نی‌ک له‌ژیاننامه‌ی پر به‌ره‌که‌تی چه‌زهدت که‌ ئه‌ویش لایه‌نی زه‌حمه‌ت و نا‌ره‌حه‌تیه‌کانی ژیان و فرمیسکه‌ یا قووتی یه‌کانی‌تی.

چواره‌م: چه‌ند نمونه‌یه‌ک له‌ فرمیسکی هاوه‌لان و شوین که‌وتوان و بانگخوازان و باسی ئاتاجی زۆرمان به‌و فرمیسکه‌نه‌ که‌له‌ ترسی خوابن و گونا‌همانی پی بشوړینه‌وه‌.

پینجه‌م: ریبوارانی پێ و یاده‌وه‌ری‌یان و ئامۆزگاری‌یان بۆ چوون به‌ره‌و سه‌رکه‌وتن و سه‌رفرازی له‌دنیا و قیامه‌تدا.

شه‌شه‌م: چمکی‌ک له‌فیل و ته‌له‌که‌و سیخوپی دوژمنان و پیلانی نه‌پراوه‌یان بۆ به‌رگرتن له‌بلا‌و بوونه‌وه‌ی په‌یامی خوایی به‌سه‌رتاسه‌ری جیهاندا.

هه‌هه‌هه‌م: ئه‌وه‌یه‌ی ده‌ستی په‌روه‌ردگار ده‌یچینی، ده‌ستی ئاده‌میزاد ناتوانی بیدرویته‌وه‌و قه‌له‌چۆی بکات و...! تیگه‌یشتن له‌قه‌ده‌ری خوا له‌ناردنی پیغه‌مبه‌ران و پشتگیری بانگخوازاندا.

هه‌هه‌هه‌هه‌م: چه‌ند نمونه‌یه‌ک له‌سه‌ر هه‌ول و خه‌باتی پیاوان و ئافره‌تان، که‌ ماندوونه‌ناسانه‌ لی‌پران بۆ به‌ده‌سته‌یه‌نانی ره‌زانه‌ندی خوا و رزگارکردنی خه‌لکانی خوا له‌نه‌فامی و تاریکایی یه‌کان به‌ره‌و نوورو هیدایه‌تو به‌هه‌شتی به‌رینی هه‌تا هه‌تایی. که‌ ئه‌وانه‌ش به‌لگه‌ن له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی به‌رده‌وام تاقیامه‌ت ده‌سته‌و تاقمی هه‌ق ده‌مینن و له‌سه‌ر هه‌ق و راستی سوورده‌بن، چه‌زهدت ده‌فرموی: (لا تزال طائفة من أمتي قائمة بامر الله

حه زه تى عومهریش فەرمووی: بە ئی عەقلمان هەبوو، بەلام هیدایەتمان نەبوو!

کەسی خوا هیدایەتی نەدات لەکوێ هیدایەت دەهێنی؟

قورئان دەفەرموێت: ﴿ومن لم يجعل الله له نوراً فما له من نور﴾ النور/ ٤٠ واتە: کەسێک خوا نووری نەدات و ئی بۆ روشن نەکات و هەو هیدایەتی نەدات، لەکوێ دەتوانی نووری هیدایەت بە دەست بهێنی؟! هەر و هە دەفەرموێت: ﴿أفرأيت من اتخذ اله هوا واضله الله على علم وختم على سمعه وقلبه وجعل على بصره غشاوة فمن يهديه من بعد الله أفلا تذكرون﴾ الجاثية/ ٢٣ .

واتە: هەوالم بەدەری ئایا ئەو کەسە کە وێست و ئارەزووی خۆی کردوێتە خۆی خۆی؟! بەهۆی ئەو و هە خواش گومراي کردوو کە زانیویەتی شایانی ئەو و هە، لە ئەنجامی بەد هەلوێستی خۆیدا و مۆری ناو بەگوێ و دڵو ژیری داو پەردەشی هێناو بەسەر چاویدا، جا ئیتر کێ هەیه جگە لە خوا هیدایەت و رێنموونی بکات، ئایا بیرناکەنەو؟!

جا ئەوانەش کە دڵ و ژیری و چا و گوێیان بە چاکی بەکارناهێن، وەکو ئاژەل و وان و بگرە گومرا تریشن ﴿لهم قلوب لا يفقهون بها ولهم أعین لا يبصرون بها ولهم اذان لا يسمعون بها اولئك كالانعام بل هم اضل﴾ الاعراف/ ٤٦ ..

بۆچی بیرناکەنەو؟

قورئانی پیرۆز دەفەرموێت: ﴿يعلمون ظاهراً من الحياة الدنيا وهم عن الآخرة هم غافلون، اولم يتفكروا في انفسهم ما خلق الله السماوات والارض وما بينهما الا بالحق و اجل مسمى﴾ الروم/ ٨ واتە: هەر پەوالێت لەژیانی دنیا بەدی دەکەن و، لە بەرامبەریشەو بەی ئاگان لە رۆژی دوا و قیامەت. ئایا ئەو لە ناخی خۆیاندا بیرێکیان نەکردوێتەو، کە خوا ئاسمان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندا هەیه تەنها بەهەق بۆ ئەجەلیکی دیاری کراو نەبێت دروستی نەکردون؟ لەپاستی دا زۆریەکی خەلکی بی باوەڕ بەگەیشتنە خزمەتی پەروردگاریان. هەر و هە دەفەرموێت: ﴿وهو الذي يحي ويميت وله اختلاف الليل والنهار افلا تعقلون﴾ المؤمنون: ٨٠ واتە: خواوەندە کە دەژیانی و دەمرینی و شەو و رۆژ بەدوا و یە کدا دینی، نابێ عەقڵیان بخەنە کار؟!

﴿ان في خلق السماوات والارض واختلاف الليل والنهار لآيات لاولي الاباب﴾ ال عمران: ١٩٠ واتە: بەپاستی لە بەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی و هاتنی شەو و پوژدا بەلگە و نیشانەو ئایەتی زۆر هەیه بۆ خواوەن ژیری و فامیدەکان.

ههروهه قوناغهكان ژيان ، لاوازی له منالی داو ، نهوپهړی توانا له لاویتی داو جاریکی تر لاوازی له پیری دا، جی ی بیرکړنه وهیه بو ژیره کان ﴿ ومن نعمه ننکسه في الخلق افلا تعقلون ﴾ یس واته: هرچی ته مه نی بدهینی و پیریبی، لاوازی ده که ین نابی بیرکه نه وه؟! پی یان بلی:

﴿ قل لوشاء الله ماتلوتہ علیکم ولا ادراکم به فقد لبثت فیکم عُمراً من قبلہ افلا تعقلون ﴾ یونس/ ۱۶ پی یان بلی: نه گهر خوا بیویستایه، قورئانم به سهردا نه ده خویندنه وه، خوایش ناگاداری نه ده کړدن پی ی، چونکه به راستی ناشکرایه که من ته مه نیکی دوورو درېژم له ناوتانا به سهر بردووه پیش هاتنی قورئان، که واته بوچی عه قل و بیرو هوشتان ناخه نه کار، که سیکی نه خویندوار تاته مه نی چل سالی هیچ نه لیت، به مخرجک ناوبانگی ده رکړدیت به راستگویی و ده ست و داوین پاکي، که چی له و ته مه نه به داووه نه م قورئانه ریکوپیکه رابگه یه نیت، نایا په وانیه هر که س ده بیسیست خیرا بروا بهینی به و خوایه ی که نار دویو ته و نه و که سه ش که بو ی په وانه کراوه؟ ههروهه : ﴿ قل : انما اعظکم بواحدة، ان تقوموا لله مثنی وفرادی ثم تتفکروا ما بصاحبکم من جنة، ان هو الا نذیر لکم بین یدی عذاب شدید ﴾ سبا ۴۶ واته: پی یان بلی: به راستی من یه ک ناموزگاری نیوه ده که م ، که بو خواو له بهرخوا، دووقولی یان به ته نهایی هه لو یسته بکه و پاشان بیرکه نه وه (له م قورئانه، له م بهرنامه یه ، له م پیغه مبه ره) نه م هاوه له ی نیوه (محمد) شیت نیه، به لکو ته نه ترسینه ریکی نیوه یه و هیچی تر ، پیش نه وه ی سزایه کی سهخت پو به پروتان ببیته وه...

ههروهه : ﴿ قل ما سألتکم علیہ من اجر فهو لکم، ان اجري الا علی الله وهو علی کل شیء شهید، قل ان ربي یقذف بالحق علام الغیوب، قل جاء الحق وما یدئی الباطل وما یعید ﴾ سبا/ ۴۹ پی یان بلی: هرچی پاداشت و کر نیه کم داوا کړدووه هر بوخوتان ، من پاداشت ته نه له سهر خوایه ، نه و خوایه ش شایه ته به سهر هه مووشتیکه وه. نه ی (محمد) پی یان بلی: به راستی من په روه ردگارم سهره نجام حق سهره دخت به سهر ناحه قداو به راستی نه و زاته شاره زاو زانیه کی بی سنووره به نهینی شاره وه کان .

ههروهه بلی: هه قو راستی هات و ناهه ق نیت درناکه ویت. نه ده توانیت ده ست پی بکاته وه ، نه ده توانیت بگه ریته وه دوخی جارانی...

به لی ... عه قل و ژیریتان بخه نه کار، قورئان هه لبه ستراو نیه، هونراوه نیه په خشان نیه، جادوونیه... هتد، پیش نه وه ی له دوزه خدا بلین: نه گهر گویمان بگرتایه ، یان عه قل مان

هەبوايە دوو چاری ئەم رۆژە سەختە نەدەبووین ﴿ وقالوا لو كنا نسمع أو نعقل ما كنا في أصحاب السعير ، فاعترفوا بذنبهم فسحقاً لأصحاب السعير ﴾ الملك / ۱۱ .

(۲) قورئانی پیرۆز ھۆنراوە نیە !

لەو پۆژەى ئەم راستیە ھاتووە بۆ بەرەى ئادەمى ، دەستەيەك بەناھەق و ناپەرەوا دژایەتى دەكەن و پەرپاگەندەى بۆ بلأودەكەنەو، قورئانیش وەلامى ئەو ناھەقیانە دەداتەو و پووجەلیان دەكاتەو... دۆژمنان دەیان وت: قورئان ھۆنراوەیەو (محمد) ھۆنیویەتیەو، لەكاتێكدا كە دنیا دیدەو شارەزاكانیانو زۆرى تریش دەیان زانی وانیەو لەناو خۆیاندا ئەم راستیەشیان دەدرکان..

(عتبەى كۆپى ربیعە) بەقورپەیشی یەكەانى وت: (من گویم لەشتیك بوو كە ھەرگیز ھاوشیو ھیم نەبیستوو، بەخوا نەجادوو و نەھۆنراوەیەو نەقسەى كاھینەكانە... كۆرگەلى قورپەیش، بەقسەم بگەن و وازی ئی بەیئن، بەخوا ئەوێ كە من لیم بیست ئەبیئتە دەنگوباسیكى گەرە) ... ئەمە لەسەر دەمى كۆنداو لەتازەشدا ئەو رۆژە لەتەناسى فەرپەنسى دكتور مادریش، كە ھەردوو وەزارەتى دەرەو و مەعاریفى فەرپەنسى داوایان لیكرد كە قورئان وەرگیژێتە سەر زمانەكەیان، ئەویش بەكارەكە ھەستاو لە پیئشەكى یەكەى دا كە لەسالى ۱۹۲۶ز دا دەرچوو دەلى: (شیوازی قورئان دیارەكە لەخواوەیە، لەپاستیشدا زۆر لەنووسەر گوماندارەكان لەئەنجامدا ملیان بۆداو كە وتنە ژیر کاریگەرەكە یەو...)

ئەو کاریگەرەى كە ھەیتى لەسەر سى سەد ملیۆن موسلمان كە بەچوار قورپەنى دنیا دا بلأوبوونەتەو... مژدەدەرە بیانیەكان یەك دەنگن لەسەر ئەوێ كە کاریگەرى ئەم قورئانە ئەوێندە زۆر لەسەر شوین كە وتووێكانى كە تەنانەت نەسەلماو كە تاقە موسلمانێك پاشگەزبووبیئتەو لەئاینەكەى !

ئەم قورئانە كە وەك پەخشانیكى زۆر جوانە ، کاریگەریكى زۆر قولى لەسەر دەروونى گویگرەكەى ھەیە، ئەگەر لەعەرەبى تیبگات... بۆیە پەنجیكى بى ھوودەيە كە كەسیك ھەول بدات ئەو کاریگەرە جوانەى داپشتنەكەى كەوینەى ئەو نەبیستراو بگۆڕى بەزمانیكى دیکە، بەتایبەت زمانى فەرپەنسى كە بەر تەنگەو ناتوانى ئەوێ لەھەست و سۆزدایە پى دەر بېریت)...

ههروهه ها لهه سهردهمه شدا ئه دبیبی لوبنانی (مارون عبود) بهویژدانه وه دانی نا به
ئیعجازی قورئانداو خوشه ویستی و ریژی خۆی دهربری بۆ چه زهت و کورپه کهشی
ناونا (محمد)...

ئه دبیبی گهره ی مه سیحیش (ابراهیم الیازجی) نهیتوانی خۆی لادا له باسی گهره یی و
ئیعجازی قورئان...

ههروهه ها ئه دبیبی شاعیر (نقولا حنا) قورئانی خوینده وه گه یشته ئه وه یه قینه ی که
قورئان پهراویکی موعجیزه ی خواییه وه له هه موو موعجیزه کان گهره تره وه هه تا
هه تاییه وه ، سه ره نجام موسلمان بوو، وه ده ئی: قورئانم خویند سه رسامی کردم، قوول
بوومه وه که مه ندکیشی کردم، ئنجا دووباره خویند مه وه ، ئیمانم هینا... ئیمانم هینا
به قورئانی گهره ی خوایی و به ونیڕاوه ی که گه یاندى، پیغه مبه ری به ریژی عهره بی ، من
له گاورێتی که مه وه باوه رم هه بوو به خوا، به هو ی قورئانه وه باوه رپه کهم به خوا گهره تر بوو،
جا چۆن ئیمان نه هینم له کاتی کهدا موعجیزه ی قورئان له به رده ستمایه وه سه یری ده کهم و
هه ستی پی ده کهم له هه موو کاتی کهدا... قورئان موعجیزه یه زیاتر له موعجیزه کانیه تر،
موعجیزه یه کی خواییه یه خۆی به لگه یه له سه ر خۆی، په کی له کهس نه که وه توه که باسی
بکات و پیا هه لبدات و مژده ی پی بدات) ... ل ٢٤٤ (اسلوب القرآن الکریم بین الهدایه
والاعجاز البیانی) د. عمر باحاذق .

خوا شایه تی بۆ ئه م قورئانه ئه دات:

قورئانی پیرو ز به چه زهت و ده فره مو ی که بلی: ﴿ قل أي شيء أكبر شهادة ، قل الله
شهید بینی و بینکم و اوحی الي هذا القرآن لأنذرکم به و من بلغ ﴾ الانعام : ١٩ واته:
پی یان بلی: چ شتیک گهره ترین شایه تی ه؟ بلی: خوا وه ند شایه ته له نیوان من و ئیوه داو
شایه تیم بۆ ده دات، وه ئه م قورئانه ی به سه رووش بۆ نار دووم تا ئینزارتان بکه م و ئه وانه ش
که دوا ی من پی یان راده گه یه نریت...

خوای گهره ی بالاده ست و ئاگادار به نه ینی یه کانیه بوونه و مر له باره ی قورئانه وه
ده فره مویت: ﴿ فلا أقسم بما تبصرون و ما لا تبصرون انه لقلول رسول کریم ، و ما هو
بقول شاعر قلیلا ما تؤمنون ، و لا بقول کاهن قلیلا ما تذکرون ، تنزیل من رب العالمین ،
ولو تقول علینا بعض الاقاول ، لأخذنا منه بالیمین ، ثم لقطنا منه الوتین ، فما منکم من
أحد عنه حاجزین ﴾ الحاقه : ٤٧ واته: سویند به وانه ی که ئه یان بینن ، وه به وانه ی
که نایان بینن، ئه م قورئانه فره مووده ی په وانه کراویکی گهره یه ، وه قسه ی شاعیر نیه ،

كه چى زۆر كه بپروا نه هينن؛ وه قسهى كاھين نيه ، كه چى زۆر كه بپرده كه نه وه ! ئهم قورئانە نيز راوه ته خوار وه له پەر وەردگارى جيهانپا نه وه ، جا ئه گەر (محمد) هه ندی و تهى به دم ئيمه وه هه لبه ستايه ئيمه به ده ستى خو مان تو له مان ئى ئه سه ندو ، پاشان ره گى گيانيمان نه بپرى، وه كه س نه ئه بوو له ئيوه كه به كو يته نيوانمانه وه سزا كه مانى ئى دوور بختا وه ...

﴿ وانه لتذكرة للمتقين ، وانا لنعلم أن منكم مكذابين ، وانه لحسرة على الكافرين وانه لحق اليقين ، فسبح باسم ربك العظيم ﴾ الحاقة: ٥٢ واته: ئهم قورئانە بى گومان په ندو ناموزگار و ياده وەرى به بۆ پاريزگار ان، وه ئيمه نه زانين كه هه نديكتان بپروا به قورئان ناكه ن، كه ئه مه ش ئه بيه ت ما يه ي خه م و خه فه ت و داخ و په شي مانى بۆيان، وه به پاستى قورئان راست و دروسته ، كه واته ئه ي پيغه مبه ر تو ش هه ميشه يادى پەر وەردگارى گه وره ي خو ت بكه سو پاسو ستايشى بكه .

ئەگەر قورئان راست نەبێت ههچ شتيك راست نيه !

چۆن ئه گونجى پيغه مبه ريتى پيغه مبه ر ﴿ درو بى، تاقه مرو فيكى هه ژارى، بى كه سى، نه خو ينده وارى ، جيهان نه ديده ي پيگه يشتوو له ناو گه ليكى په سستى، بت په رستى، بى ويلى، بى ره وشتو خو وى نه خو ينده وارا، بانگى مه ردوم بكات بۆ خواناسين، وه به مليونه هاو بليونه ها مه ردوم به ده نگى يه وه بچن، وه ئاي نيكي جيهانى به ينى له ما وه ي بيس تو سى سآلدا ، وه ده و له تيكي ئيسلامى دامه زرينى، ئنجا له پاش هه فتا سال به دريژى بلا و بيه ته وه له (جا وه) و (فليپين) وه تاليوارى ده رى اى ئه تله سى، وه به پانى له (قازان) وه (تا سيلان).... وه گه ليكى ئيسلام ريك بخا له تيره و هۆزو نه ته وه ي ئه و ناوچه گه وره يه، وه سه دو په نجا تا دو سه ده ته و ايه تى بتويني ته وه له بو ته ي ئيسلامه تى دا، وه ئه مانه بكات به برا، وه جيا وازى هه لگرى له نا ويانا، وه قه لا و كو شكيكى گه وره يان بۆ دروست بكات، وه ده ستو ورو شه ريعه تيكي و اى بۆ دانابن كه ما يه ي ژيانى مه ردو جيهانيان بى، وه ئه مه يه كه مجاربى له ميژو وى ئاده مى دا كه پيغه مبه ريك هات بى و توانيبي تي ئاده مى يه كخا به مه موو تيره و هۆزو نه ته وه يه كى يه وه، وه تا كو ته نيا يى خوا به و ره نگه ي كه قورئان ئه فهرموى بلا وى بكاته وه له نا ويانا .

جگه له وه ي كه نامه يه كى به رزى زانستى وهك قورئانيشى هي نابى، وه ده رگاي زانينى له كو مه لى ئاده مى كر دي ته وه، وه قوتا بخانه يه كى ئيسلامه تى دانابى، وه به مليون

پيشه‌وای زانای ئی‌ده‌رچووبی، وه به‌ملیۆنه‌ها په‌راویان دانایی له‌هه‌موو جوړه زانیاری‌یه‌کدا، که‌نامه‌خانه‌کانی رۆژه‌لاتو رۆژئاوا شه‌مپۆ به‌ده‌ست نووسه‌کانی شه‌وانه‌وه شانازی ده‌که‌ن...

هه‌روه‌ک تو‌ماس کار لایل له‌(الابطال) دا ده‌لی: شه‌گه‌ر شه‌ه‌ی پیغه‌مبه‌ر کردووه‌یه‌تی بناغه‌ی له‌سه‌ر درۆبی، شه‌وکاته شه‌بی جیهانی‌ش بناغه‌ی له‌سه‌ر درۆبی، وه‌هه‌رچی له‌جیهانی‌یه به‌خۆرومانگو شه‌ستیره‌و زه‌ویی‌یه‌وه هه‌مووی درۆ بی‌ت، وه هه‌مووی ریشکه‌و پیشکه‌ی چاوبی... ل. ۱۱۰ ته‌فسیری خاڵ / جزمی تبارک.

به‌لی... ئاسمانه‌کان و زه‌وی به‌هه‌ق و مه‌به‌ست دروست‌کارون و له‌سه‌ر بناغه‌ی درۆنین: ﴿الم تر أن الله خلق السموات والأرض بالحق﴾ ابراهیم / ۲۰. واته: ئایا نایینی که‌خوا ئاسمانه‌کانو زه‌وی به‌هه‌ق و راستی دروست‌کردووه...

جا هه‌روه‌ک شه‌وانه‌ی به‌هه‌ق دروست‌کردووه، هه‌رواش پیغه‌مبه‌ریکی به‌هه‌ق ناردووه ﴿يا ايها الناس قد جاءكم الرسول بالحق من ربكم﴾ ال عمران / ۱۷۰ ﴿انا ارسلناك بالحق بشيراً ونذيراً﴾ البقرة / ۱۱۹، وه شه‌م قورئانه‌شی هه‌ر به‌هه‌ق ناردووه ﴿ذلك بأن الله نزل الكتاب بالحق﴾ البقرة / ۱۷۶، هه‌روه‌ها ﴿وبالحق أنزلناه وبالحق نزل وما ارسلناك الا مبشراً ونذيراً﴾ الاسراء / ۱۰۵، واته: به‌هه‌ق قورئانمان ناردووه وه‌ه‌قی‌شی له‌گه‌ل خۆی هیناوه، وه‌تۆمان نه‌ناردووه مه‌گه‌ر به‌مژده‌ ده‌رو ترسینه‌ر نه‌بی‌ت، (ل. ۱۸۵ له‌خرمه‌ت قورئاندا. نووسه‌ر).

که‌واته... شه‌قلتان بخه‌نه‌ کارو دانیابن، هه‌رچی له‌م بوونه‌وه‌ردایه به‌هه‌ق دروست بووه‌و پیغه‌مبه‌رانی‌ش به‌هه‌ق هاتوون و شه‌زه‌تیش دوا په‌یامبه‌ری هه‌قی خوایه.

شه‌زه‌ت ﷺ شاعیر نیه!

قورئانی پیروژ ده‌فه‌رمووت: ﴿وما علمناه الشعر وما ينبغي له﴾، ان هو الا ذکر وقران مبین، لینذر من كان حياً ويحق القول على الكافرين ﴿يس / ۷۰

واته: محمدمان فی‌ری هۆنراوه نه‌کردووه‌و ناگو‌نجی بۆی هۆنراوه‌ش بلی، به‌راستی شه‌ه‌ی بۆمان ناردووه‌و یادخه‌ره‌وه‌و قورئانیکی روون و ئاشکرایه، تا ترسینه‌ر بی‌ت بۆ دل زیندوانو، به‌هۆی شوین نه‌که‌وتنی‌شیه‌وه ببیته‌ مایه‌ی سزا بۆ کافران...

دیاره له‌دنیا‌دا شاعیره‌کان به‌شه‌زموونی زۆردا ده‌پۆن و ورده‌ ورده‌ له‌قوتابخانه‌ی ژیا‌نه‌وه‌ فی‌رده‌بنو هه‌ول ده‌ده‌ن هۆنراوه له‌دوای هۆنراوه‌ وشه‌ی به‌پیزترو مانای جوانتر

بهینن، به پېچه وانەى حەزرەتەو ۛ که تا تەمەنى چل سالى هېچ شتيكى نه وتوو ۛ پاشانیش يەكەم ئايەت و دواھەمین ئايەت لەيەك پەلى بە لاغەت و پەوان بېژى و جوانیدان، زیاتر لەو ەش بەیەكجار ھەموو سوورەتى (انعام) دابەزیو ەتە سەرى و لەدایدا جیگیركراو ۛ بەھاو ەلانى فەرموو ە... قورئان خو ى ئامار ە بو ە ەمە دەكاتو دەفەرموى :

﴿وَاذْ تَتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰیٰتَا بِنٰتِ قَالَ الَّذِیْنَ لَا یَرْجُوْنَ لِقَاَنَا اِنَّتَ بَقْرٰنٌ غَیْرُ هٰذَا اَوْ بَدَّلَهُ، قُلْ مَا یَكُوْنُ لِیْ اَنْ اَبْدَلَهُ مِنْ تِلْقَآءِ نَفْسِیْ ، اِنْ اَتَّبِعْ اِلَّا مَا یُوحٰى اِلَیَّ اِنِّیْ اَخَافُ اَنْ عَصِیْتُ رَبِّیْ عَذَابَ یَوْمٍ عَظِیْمٍ ، قُلْ لَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَیْكُمْ وَلَا اَدْرَاكُمْ بِهِ ، فَقَدْ لَبِثْتُ فِیْكُمْ مُّمَرًّا مِنْ قَبْلِهِ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴾ یونس/ ۱۶ واتە: ەگەر ئایەتە روون و دیارەکانى ئیمەیان بەسەردا بخوینریت، ئەوانەى كەنايەنەوى و حەزناكەن بەئیمەبگەنەو، دەلین: قورئانیكى تر بهینە، یان بیگوڤە ، پىیان بلئ: بو من نەھاتوو ە كە بیگوڤم لەخۆمەو، من شوینكەوتەى ئەو ەم كە بۆم دیت بەسروش، بەراستى من دەترسم لەسزای روژى دوايى ەگەر نافەرمانى پەروەردگارم بكەم، پىیان بلئ: ەگەر خوا بيوستايە بۆم نەدەخویندن و ئاگادارم نەدەکردن لى، خو من لەپيشتردا تەمەنيك لەناوتاندا ژياوم، ژیرين و بیرين بكەنەو.

بەلى ەم قورئانە سروشەو بو ەيدايت و چاكسازى ھاتوو ۛ ان ارید الا الاصلاح ما استطعت ، وما توفیقي الا بالله ۛ ھود/ ۸۸.

روژەلاتناسيک دەلى: ھېچ کاتيک چاکسازى زەحمەت نەبوو بەھیندەى زەمانى (محمّد) ، لەگەل ئەو ەشدا توانى لەبيست و سى سالدئا ئەو ھەموو چاکسازى و گوڤرانكارى بە بکات.

قورئان و زمانى ەەرەبى :

زمانى ئینگلیزى نزیکەى بیست ھزار پەگ (جذر) ى ھەيە کەيەکی نزیکەى دوانزە (اشتقاق) ى بو دەکرى و بەمەش نزیکەى دووسەدو چل ھزار وشە دروست دەبیٹ... بەلام لەزمانى ەەرەبى دا کە دەولەمەندترە نزیکەى پەنجا ھزار پەگ ھەيە و یەکی نزیکەى چل (اشتقاق) ى بو دەکریٹ و بەمەش نزیکەى دوومیلیۆن وشە دروست دەبیٹ، قورئانى پیرۆز نزیکەى یەك لەسەر چلى ئەو وشانەى وەرگرتوو ەو زۆربە وردى بەکارى ھیناون، بەجوړيک کە ھەر وشەيە لەجى ى تايبەتى خو ى دايەو ھيچى تر جى ى ناگريتهو...

ليکۆلەرەوان دەلین ھەموو پيتيک ئەو ەندە بەدییەت بەکارھاتوو، تەنانەت قاقە پيتيک زیادە نیە، بۆیە ەگەر پیتەکانى سوورەتى (نوح) بژميرين، دەبينين (۹۵۰) پیتە، کە دەکاتە تەمەنى حەزرەتى (نوح) سەلامى خواى ليبيٹ .

ئەمە بېجگە لەوھى كە قورئان باس و خواسى زانستى واى تېدايه كە لەم سەدانەى
 دوايىدا دۆزاونەتەو، بۆنموونە (موسوعەى بەرىتانى) تەنھا باس لە بەشى سەرزەوى
 شاخەكان دەكات، چونكە زانست تەنھا ئەوئەندەى دۆزىبووئەو تە ئەو رۆژەى ئەو
 مەوسوعەى نووسرابوو، بەلام قورئانىكى پېش چوارە سەدە لەمەوبەر كە باسى شاخ
 دەكات باسى بەشى ناو زەوى شاخ دەكات و دەفەرموئە: ﴿وَالْجِبَالُ أَوْتَادًا﴾ النبا/ واتە:
 شاخەكانمان وەك مېخ داکوتائە، كەلە راستيشدا ھەروايە، شاخى ئىفرست (۹كم) بەرزە
 لەسەر پووى زەوىيەو و لە ناو زەویشدا بەقوولئى نزيكەى (۱۳۵كم) چۆتە خوارەو،
 كەبەمەش وەك مېخ وايە كە داکوتراو بەزەويدا و مايەى ھاوسەنگى زەوىيەو لەنگەرى
 گرتووە ھەروەك قورئان دەفەرموئە: ﴿وَالْجِبَالُ أَرْسَالًا﴾ الذاريات : ۳۲ ھەروەھا
 دەفەرموئە: ﴿خُلِقَ السَّمَاوَاتُ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرْوْنَهَا وَالْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيًا أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾
 لقمان / ۱۰ واتە : خوائ پەرورەگار ئاسمانەكانى بەدییەئاو و رايگرتووە بەبى كۆلەكە
 ھەروەك دەبينن، وە لەزەوىدا شاخەكانى دانائە بۆ ھاوسەنگى.

(لەفەرموودەشدا جەختكراوئەو سەر ئەم مانايە كە دەفەرموئە: عندما خلق الله
 الارض جعل تميد فارساها بالجبال) او كما قال ...

قورئانى پېرۆز پەرورەدەى بۆ پېگەياندىنى مەوقىكى بەرەوشتى دەم و دەست و داوین
 پاك و، لەھەموو شتێكدا رێنمايى دەكات و رێو شوینی بۆ دادەنى، تەنانەت
 لەرۆششتنیشدا ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا، وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ
 قَالُوا سَلَامًا﴾ الفرقان / ۶۳ ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا﴾ الاسراء / ۳۷

مەوقىك كە ھەقى ھەموو لایەنەكانى ژيانو ھەموو كەسێك بدات ھەزەت
 دەفەرموئە: (اعطوا كل ذي حق حقه) ...

جا ئەگەر بێن ھەر لەكۆنەو تە ئەمرو سەیری بەرھەمى شاعيران و ئەديبان بەكەين، كى
 ھەيە توانيبيتي بەرنامەيەكى تێرۆتەسەلى ژيان بەيئيەت، ئەو شاعیرەكانى زەمانى نەفامى
 ، ئەوھيان كە زۆر داھينانى كەردبى، رەنگە ھۆنراوئەى كەيان چەند ھۆنراوئەى كەيان
 وتبى و وەك رێزلىنان و شانازیيەك بەدیواری كەعبەدا ھەلواسرابى؟! كە ئەوانەش ئەگەر
 بیاخویننەو بەناشكرا دیارن كەزادەى بیرى مەوقن ، وە ئەگەر سەیری شاعیرە پایە
 بەرزەكانى ئەم سەردەمەش بەكەين ھەریەھەمان شیوئە ! ..

(۲) ھېچكى تازە لەژىر تېشىكى خۇردا نىيە ۱

لەسەد ھەزار ھۇنراۋەدا يەككىكى نەبى ھەموۋى ھەر وتتەۋەى قسەى ئەم و ئەۋە،
لېژنەيەكى گەۋرە لەسەدەھا پىۋاى زاناۋ داناۋ زامانزان و رۇشنېر پىكھات بۇ پىشكىنى
دىۋانى ھۇنراۋە نووسراۋى رۇژھەلاتى ناۋەپراست، سەيرىيان كرد لەھەموۋ دىۋانى
(متنبى)دا تاقە پىنج ھۇنراۋەى زادەى بىرى خۇيەتى و كەس پىش ئەۋ نەيووتوۋە ،
لەھەموۋ نووسراۋەكانى(جاظ) یشدا كە نزىكەى سەد نووسراۋى ھەيە ، تەنھا يەك
قسەى دۇزرايەۋە كەزادەى بىرى خۇيەتى كەدەلى: مېروولەكە زەخىرەى زىستانى ئەخات و
گەنم كۇدەكاتەۋە ، بۇيە دەنكەكانى دوولەت دەكات تا بۇگەن نەبىت، چونگە ئەگەر واى
لەنەكات شىن دەبنەۋەۋە بەكارى خواردن نايەن، لەپاش ماۋەيەك لەيۇنان ئەم قسەيەيان
لەپەراۋىكى يۇنانىدا دۇزىەۋە.

شىخ عەبدوللەى بەيتوشى كوردى، كەلەزمانى غەرەبىدا زۇر لەمتنبى زانائەرو
چوارپىنج ھەزار دىر ھۇنراۋەى بەجىھىشتوۋە ئەۋەندەشى ون بوۋە، لەتاقە شەش
ھۇنراۋەىدا ئەلى: ئەمانە زادەى بىرى خۇمەن و كەس پىش مەن نەيووتوۋە...ھەرۋەھا
موفتى زەھاۋى تاقە چوار ھۇنراۋەى زادەى بىرى خۇيەتى...
مەۋلەۋى لەلوتكەدایە :

مەۋلەۋى يەككىكە لەو شاعىرانەى كەدەيىنانى زۇرى كردوۋە لەھۇنراۋەكانىداۋ زۇر
ھۇنراۋەى ھەيە كەكەس پىشى نەكەوتوۋە، ۋەك ئەم چەند ھۇنراۋەيە :
يەكەم :

بالەخانەى چەم دىۋانەكەى تۇن

بانەناۋ ۋەخاك ئاسانەكەى تۇن

تەكەش عاجزكەردخەيالت تىشدا

ئازىز بۇ جارى پابىنى پىشدا

ۋاتە: چاۋەكانم بەسەرمەۋەيە و، سەرىشم ۋەك بالەخانەۋايە بۇ جەستەم، ئىنجا ئەم
بالەخانەى چاۋانەم دىۋەخانى تۈيە، كەتەماشات دەكەم وئىنەكەت لەناۋ بىلبىلەى چاۋمدا
نەقش ئەبەستى، ۋەچاۋم دەبى بەدىۋەخانى وئىنەكەى تۇ ، ئەۋەش ئاشكرايە كە گلەبانى
ئەۋ دىۋەخانە لەخاكى بەر دەرگاگەى تۈيە، بەلام بەداخەۋە دىۋەخانەكەت بەھۋى
فرمىسكى زۇرمەۋە ھەمىشە دۇپەدەكات، ۋە ئەۋ دۇپەيە خەيالەكەى ئىۋەى

وهرسكردووه، كه واته چي نهې، ئه‌ی خوښه‌ويست ئه‌گهر جاريك پي بنيت بهو جيگا
 دلپه‌يه‌دا كه‌باني چاومه تا بوه‌ستيتوه، وه چاوه‌كانم ئه‌ونده تكه‌نه‌كن، چونكه بهوپي
 پيانانه دهردي دووريم ساړيژ ده‌بيت و گريانه‌كه‌م كه‌م نه‌بيتوه... فهرهاد ميرزاي مامي
 ناصر الدين شا كه‌شاعيرو ويژهرنكي زور به‌رزبووه، به‌ئيشي ده‌ولت ده‌چي بو
 هه‌وراماني نه‌وديو، وه نه‌چيته دي‌يه‌كه‌ي مه‌وله‌وي، جا كه‌مه‌وله‌وي ده‌چي بولاوي
 له‌دووره‌وه دهرده‌كه‌ويت، پي ده‌لين: ئه‌وه مه‌وله‌وي هات، نه‌ويش ده‌لي: خاوه‌ني
 باله‌خانه‌ي چه‌م، نه‌لين: به‌لي، نه‌ويش ده‌چي به‌پيري‌موه به‌ريزه‌وه له‌اي سهره‌وه داي
 نه‌ني و نه‌كه‌ونه گف‌توگو...

دووه‌م :

هر له‌زاده‌ي يري مه‌وله‌وي‌يه كه‌له‌ته‌م‌ني په‌نجا سالي دا ده‌لي:

خه‌م بيم ياني هاي پيم مه‌دو خه‌بر

چه دهرگاي هستي ته‌شريف به‌ره‌وبهر

واته: كو‌م بوومه‌ته‌وه، نه‌م كو‌م بوونه‌وه‌يه‌م به‌زمانی حال پيم نه‌لي: فهرموو مه‌وله‌وي
 له‌دهرگاي ژيان و دنياوه بچو دهره‌وه بو قيامت، جا چونكه دهرگاي دنيا په‌ست و نزمه،
 پيويست به‌سهردانه‌واندنو خو كو‌م كردنه‌وه ده‌كات...
 سي‌په‌م:

له‌ته‌م‌ني شه‌ست سالي دا باسي حالي خو‌ي ده‌كات و ده‌ليت:

پوسي ته‌پلي گوش نم كي‌شان كه‌م كه‌م

نه‌م سهر نه‌وسهره‌ن دووربينه‌كه‌ي چه‌م

واته: پيستي ته‌پلي گويم له‌بهر پيري كه‌م كه‌م شي كي‌شاوه‌و ده‌نگي نه‌ماوه‌و گويم
 گران بووه، چاويشم كزي‌ووو شتي نزيك به‌گران نه‌بينی، وهك دووربينه‌كه‌ي چاوم
 هه‌لگه‌راي‌تته‌وه‌و پاش پيش ته‌ماشاي پي بكه‌م وايه...

چواره‌م :

له‌ته‌م‌ني هه‌فتا سالي دا باسي قوناغيكي تري پيري‌يه‌كه‌ي ده‌كات و ده‌ليت:

پيشاني مه‌يله‌ش به‌زانوو به‌رده‌ن

تعظيمي جه‌ناب پيري‌ميش كه‌رده‌ن

واتە: ناوچەوانم رووی کردۆتە ئەژنۆم، وە لەپۆینا وەختە لەیەك بدن، چونكە چووە بەپیر پیریمەو، وە ئەیهوی تعظیمی جەنابی پیریم بکات، وەك یەکیك کەبەپیر پیاویکی زۆر گەرەو بەجیت، چۆن خۆی بۆ دادەنەوینی ئەمیش وایە...

پێنجەم:

لەنزیک هەشتا سالی و لەدوا قۆناغی ژیاانیدا دەلی:

پیری حەلقەسان خەم پەنەم وەردەن

پە ی دەرگای عەدەم ئامادەم کەردەن

واتە: پیری لەدوا قۆناغی ژیاانما بەجۆریك چەماندومیتیهو، وەك حەلقە ی دەرگای ئا کردووم، وادیارە ئەیهوی بێم کە بەحەلقەو دام کوتی بەدەروازە ی عەدەمدا کە مردنە... بەلی... ئەم زانا پایە بەرزە داھینانی کردووە، ئەوەتە چەندەھا ھۆنراوێ هەیه کە لەلوتکەدایە، بەلام ئایا ئەوێ مەولەوی ھیناویەتی بەشیوہیەکی گشتی ھەر لەبارە ی خۆشەویستەکە ی و بیروپا و ئاینەکە ی و جوانی سرووشت و... ھتد، نەبوو؟ ئەمە لەکاتی کدا کە قوتابی قوتابخانە ی قورئان بوو و بەفەخرو شانازی یوہ باسی قورئان و ئاینەکە ی دەکات... بەکورتی ئەوێ ئادەمیزاد دەیلی ئەگەر زادە ی پیری خۆشی بیت و لاسایی ئەم و ئەویش نەبیت، ھەردیارە پیوہ ی کەکاریکی سادە یو بەچاکی جی دەستی مروقی پیوہدیارە ! ..

گۆران و داھینانەکانی:

شاعیری ناودار و خاوەن دیوانی کورد، گۆران، بەزمانیکی کوردی پارا و زۆر شارەزایانە و زۆر بەدیقەت و شە ی کوردی بەکارھیناوە و چەندەھا ھۆنراوێ نەخشاندووە، کەنیشانە ی دەست پەنگینی و وەستایەتی یە لەکارەکە ی دا، بۆ نموونە، کە یەکی لەمناڵەکانی دەمری دەگری و ھیچ ھۆنراوہیەکی بۆنایت، بەلام کە ھیوای کورێ دەمری لەجیات ی گریان شاکاریکی نەخشاندووە کە بۆ بی کەسی شاعیری دەخوینیتەو، ئەوەندە بی کەس بەلایەو جوان دەبی دەلی: دلم نەھات بلیم خۆزگە منالیکی تریشت بمرایە تا ھۆنراوہیەکی تری ئاوات بووتایە !

ھۆنراوہکەش بەناوی (لەسەر مەرگی ھیوادا) لە ٩٣ ی دیوانەکە ی دایە کە دەلی:

رۆلە ی تاقانەم ، ھیوای ژیاانم

ئەستیرە گەشی بەری بەیانم

رۇڭى نەۋرۇزى پىرشىڭ زىرىنىم
 تىرىقەى سىپى مانىڭى ھاۋىنىم
 شىنەى شەمالى كەلى بەھارم
 لەرەى ئاۋىڭى مېرىڭى ئاۋدارم
 جىريومو جىۋىكەى شادىيى ھىلانەم
 شەۋىۋى پەخشانى ئەم گىشت ھەردانەم
 خۇنچەى پىشكوتوى باغى جوانىم
 رۇلەى شىرىنىم ئەى گىيانى گىيانم ؟
 توخوا بەۋ جىۋىتە چاۋە شىنانە
 ئاخىر نىگاتە تىر بۇم بىروانە ؟
 بابە كىلۇلى بەرۇلە رۇيى
 كەدانىشتىم كىز ۋەختى بى تۇيى
 بەيادى دىۋىگۇم دىۋىگۇمى بى بىن
 كە ھۇگىرىيان بىۋى ماسى رۇخى مەن
 ھۇن ھۇن فرمىسكىم بىرۇتتە داۋىن
 فرمىسكى تاسەر جەرگەۋ دىل تاۋىن
 ھىۋا ئەۋ لىۋەى بەزەردەخەنە
 گىزىڭى رۇڭى گولانى مەنە
 بۇ زەردەخەنەى ئىستاتى نازى ؟
 بۇ لەزىر ھەۋرى مەرگا ئەلەرزى ؟
 ھەى ھاۋار، ھەى داد ھىۋاى شىرىنىم
 گىيان ئەدەى، ئەمىرى، ئىتەر ناتىبىنىم ؟
 ئىتەر... ئاخ ئىتەر... ناتىبىنىم ھەرگىز
 ئەخەۋا نەبى شەۋ شەۋى پايز
 جار جار ۋەك بەرقى ئاۋ بۇ زۇرتىنۋو
 دىيىتۋ ناشكىنى تاسەۋ نارمىزۋو ؟
 سابۇم بىروانە تىر بەۋ چاۋانە

رۆڭلە مردنە فرمىڭ بارانە
 ھىوا رۆڭلە بۇ، كۆرپەم رۆڭلە بۇ
 نەو كۆلمە ئالە نەرم و نۆلە بۇ
 نەو قىزە زەردە نەو چاوانە بۇ !
 نەو نەغمەى (دایە) (بابە) جوانە بۇ !
 تا دەممان لەڭگۈ نەڭگەوى وەك تۇ :
 ھىواى دایە بۇ! ھىواى بابە بۇ!

ھەروەھا گۆران لە (گەشتەكەى دا بۇ ھەورامان) لە باسى (بەيان) دا دەلى:
 (الله اكبر!) مەلا بانگانە
 تاريك و ئىلى بەرى بەيانە
 مانگى بەجى ماو لەسەفەرى شەو
 زەردە لەترسى قاسپە قاسپى كەو
 نەستىرەى مەغرىب وەك قەترەى نەمەل
 كزكز نەتكىتە ناو بەفرى سەركەل!
 لەپىي نەوبەرى شاخ دەنگى زەنگ دى
 لەشۈينى راوگەر تەقەى تەقەنگ دى!
 وا بەتەواوى دنيا رووناكە،
 ھەرسىجەرى رووتە سروشت ئىستاكە !
 لە درەخت نەدا شەى باى سەھەر :
 جەم و جوونىيەتى چەشنى سەوداى سەر!
 لەسەر جۈگەى ئاش قازو مراوى
 چاومپىي رۇژن ھەلبىنى چاوى
 بەلام تا خوئقى نەكا چىشتەنگاو
 نايەتە ناودى پرشنگى ھەتاو...
 گۆران لەبارەى (مەزگەوت) لە ھەمان گەشتى دا دەلى:
 بىنچىنەى مەزگەوت نىشتۈتە ناوچەم

رووبه ره و قبیله ، پشت له جه هه نه م!
 مرگه وتی کاتی چیشته نگاوی چۆل:
 وهك مردوو كفنی بی دهنگی به كۆل!
 سووره چناری لق و پۆپ دریژ
 سیبهر نهكا بۆ خهوی بهرده نویژ!
 جار جار نیمامی ته نیای گۆشه ی جهوز!
 سه رسنگ ماچ نهكا ریشی به وه نهوز!
 كه سیك بانگ نه دا ، نه شله قینی گۆم ،
 نیمام هه ئه دهستی ، دار به ده ست ، پشت كۆم!
 تاته واو نه بی (الله اكبر)
 په نگ نه خواته وه لافاوی نویژكه ر
 نویژ به تال نه بی ، جه ماعه ت بلاو
 چه ند پیریك نه بن به خلتهدی لافاو ؛
 سوچینك گهرم نه كه ن به پازی جوانی
 ناخ به با نه دهن بۆ دنیای فانی!
 ل ۱۳۲ دیوانی گۆران

به ئی ههر هۆنراوه یه کی گۆران ده گریست زۆر جوان به وشه ی کوردی په سه ن تابلوی
 هه مه په نگت بۆ ده نه خشیینی ، به لام دیاره بواری شیعو باسه کانی هه رچه ند زۆر ناوازه و
 جوانیش بن زاده ی بیرى مروققن و جیاوازن له په پراوی له وینه نه بووی قورئان كه خوا
 له باره یه وه ده فهرموى: ﴿ لکن الله یشهد بما أنزل الیک ، أنزله بعلمه ، والملائکة یشهدون ،
 وكفی بالله شهیداً ﴾ النساء / ۱۶۶

واته : نه گهر ئه و خه لکه باوه پت پی ناکه ن ، خوا خۆی شایه ته له سه ر ئه وه ی که په وانه ی
 کردوو به بۆت ، د لنیابسه که له سه ر بنچینه ی زانسته ی خۆی ره وانه ی کردوو .
 فريشته کانیش شایه تی ده دن له سه ر ئه وه هه رچه ند خوا خۆی به سه بۆ ئه و شایه تیه
 (ل ۴۶۰ له خزمه ت قورئاندا . نووسه ر).

(۴) فرمیسکه یافوتیه کان

فرمیسکی پیغه مبهَر

حه زرهت ۞ له نه وهی دوو سه ربړاوه که یه ، (اسماعیل) سه لامی خوای لیبیت وه
(عبدالله) ی باوکی... کاتیک خوای گه وړه هه زرهتی ئیبراهیمی تاقی کرده وه (سه لامی
خوای لیبیت) که بو خوا کوړی جگر گوشه ی سهر بږی و له تاقی کردنه وه که دا سه رکه وت
خوای گه وړه به رانیکی بو نارد که بیکا به قوربانی و ئیسماعیل سه لامی خوای لیبیت
رزگاری بوو...

هه وړه ها (عبدالمطلب) یش له بهر نه وهی کوړی وای نه بوو پشستی بگرن و ده وری
قهره بالغ بکن ، نه زری کرد که نه گهر خوا ده کوړی بداتی یه کیکیان بکا به قوربانی، (یان
نه گهر خوا یارمه تی دا و شوینی بیری زه مزه می دوزیه وه یه کی له کوړه کانی بکا
به قوربانی)... به هه رحال کاتیک مه به سته کانی هاتنه دی ، ده بوو نه زره که ی
جی به جی بکات، بویه تیروپشکی کرد بو کوړه کانی و (عبدالله) ی کوړه بچوکی زیده
خوښه ویست دهر چوو، ناچار ته گبیریان بو کرد که ناوی عبدالله و (۱۰) حوشتی تیروپشکی
بو بکات ، هه رجاره و که (عبدالله) دهر بچوايه (۱۰) حوشتی تر زیاد بکات ، تاگه یشته
نزیکه ی سه د حوشتی ئنجا ناوی عبدالله دهر نه چوو به مه ش رزگاری بوو له سهر بږین و به
(ذبیح) ناوبانگی ده کرد وه که هه زرهتی ئیسماعیل.

له بیست و پینج سالی دا ژنیان بو عبدالله هیڼا، پاش ماوه یه کی کهم چوو بو بازرگانی
له شام وله مه دینه نه خوښ که وت و له ویش گیانی سپارد و له وکاته دا هه زرهت ۞ له سکی
دایکیا بوو...

کاتیک له دایک بوو نه بوله هب له خوښیا (ثویبه) ی خزمه تکارو جاریه ی ئازاد کرد، که
مژده که ی بو هیڼا... پاش هه وت روژ باپیری نان و خوانی کی دروست کردو ناوی نا
(محمد) و که هوی ناوانه که یان لی پرسى وتی: نه مه وی که له زه وی و ئاسماندا
سوپاسکراوینیت... هه ندیکیش ده لین: که به خه و به دایکی و تراوه که ناوی بنیت (محمد)...
وه که له دایک بوو باپیری ته وافی که عبه ی پیروزی پی کرد.

ئنجا ژنانی لادی هاتن و هه زرهت ۞ بهر حه لیمه ی سه عدیه که وت له بهر نه وهی بی باوک
بوو، وه که سیان نه یانده ویست بیبه ن و دایه نی بکن... به لام هه زرهت ۞ له وساته وه چوو
باوه شی حه لیمه ی سه عدیه وه بوو به خپرو بهر که ت بویان... نه و مه مکانه ی که شیرى

تيانه بوو به شی مناله که ی خوی، نه و نه زیادی کرد که مناله که ی خوشی و هنزه تیش ✽
تیر بکات.

گویند ریزه که یان که له م سهر نه ده پوی و دوا ده که وت، له وسهر که گهرانه وه پیشی
هه مووانی نه دایه وه، که نه مهش لای هه مووان سهر بوو.

نه و لادی و ده روده شته وشک و برنگه ی خیلای (هه لیمه ی سه عدیة) پاش هاتنی
هه زرت بوو ناوچه یه کی پر فیه و بهر که وت ته نانه ت شیر ی خوشتر و مه پو
مالاته که شیان به ناشکرا بهر که تی پیوه دیار بوو...

بویه پاش دوو سال به نا به دلای هینایانه وه و هه زیان ده کرد که جاری لیان
نه سیفریته وه، دایکشی له ترسی نه خوشی و وه بای مه که نار دیه وه له گه لیاندا، له چوار
سالی دا له بهر نه وه ی که مه لانی که ت دابه زین و سنگی پیوزیان شق کردو دلو سینه یان
بوشت و، برا شیر یه که ی ناگای لی بوو وه بو هه لیمه ی گیرایه وه، ترسان و ناچار
هینایانه وه بو لای دایکی و مه سه له که یان بو گیرایه وه، نه ویش دلنای کردو وتی:
کور ی من شه ی تان ری ی نیه بجی به لای دا...

له شهش سالی دا له گه ل دایکی و (ام ایمن) دا چون بو سهر دانی خالوانی له مه دینه و
سهر دانی گوپی باوکی... له گه رانه و دا له دیی (الابواء) که ۲۳ میل دووره له مه دینه وه،
دایکی نه خوش ده که وی و وفات ده کات...

ابو نعیم له (الزهری) نه ویش له (نه سمای کچی رهم) نه ویش له دایکیه وه ده گیریتیه وه
که وتوویه تی: نامینه م بینی له و نه خوشیه ی دا که تیامرد، (محمد) له ژور سهر ی بوو،
نامینه سهیری محمدی کردو وتی: کل حی میت، وکل جدید بال، وکل کثیر یفنی، وأنا
میتة و ذکر ی باق، وقد ترکت خیراً و ولدت طهراً...

واته: هه موو زیندوویه که ده مر ی و هه موو تازه یه که کوډ ده بی و هه موو زوریک ته و او
ده بییت، من ده مر و ناوبانگم و یاده وهریم ده مینی، به راستی خیر له دوی خوم به جی
ده میلم و پاک و (ظاهر) یکم بوو... ۱۶۰ محمد رسول الله د. محمد صادق عرجون.

نجا به دلشکاوی و فرمیسی زوره وه هاته وه (مه که که) و له لای باپیری بوو که له سهر
بهر که ی لای خویه وه دای دنا و زیاتر له هه موو مناله کانی ریزی لیده گرت، جاکه
نه یانویست دووری بخه نه وه ده یووت: دعوا ابني فو الله ان له لساناً... واز له کوره که م
بهینن به خوا پله و پایه یه کی بهرزی ده بییت.

لههشت سائيشدا (عبدال مطلب) مرد ، ام ايمن دهلى: حه زهت م بينى ❦ كه له ژور سهرى باپيرى بوو ده گريا... ئنجا ئه بوتالاي سهر پهرشتى ده كرد... (ل ۱۶۳ هه مان سهرچاوه).

پاشان شوانيتى كرد بو مه پومالات داره كانى خه لكى مه ككه... ئنجا له ته مه نى (۲۵) سالى دا (خه ديجه) داواي ليكرده كه بچي بو بازرگاني بوي له شام و دوو جار به قازانجى زوره وه كاره كه ي بو ئه نجامداو ئه و غولامه ي كه له گه لى ده نارد زور به چاكي وه سفى حه زه رته ي بۆكرده ❦ ، ئه و يش حه زى كرد كه بچيته داوايى و شووى پي بكات... به لى... چووه داوايى و شووى پيكرده ، خه ديجه كه ئافره تىكى دنيا ديده بوو وه له ناو مه ككه دا به (الطاهرة) به ناو بانگ بوو ، هه رچى هه بوو كردى به قوربانى حه زه رت و باشتري پالپشت بوو بوي ، به مانگ ده چوو له ئه شكه وتى (حراء) ده مايه وه ، ئه ميش خزه تى مال و منالى خوي ده كردو خواردنى بوو ده بردو جاروبار بوو ماوه يه كيش لاي ده مايه وه... تاگه يشته ئه و پله يه ي كه رۆژيك حه زه رته ي جوبرا ئيل به حه زه رته ي فهرموو: وا خه ديجه به خواردنه وه به رپوه يه ديت بولات ، سه لامى من و خواي گه وره ي پي بگه ي نه و مرده ي به رى به كو شكىكى هيمن و ئاسوده له دوور و گه وهر له به هه شتدا ...

خه ديجه پيشتر دوو شووى كردبوو ، شاژنيكى دينياديده و بازرگان و وريابووله پياو چاك تيگه يشتبوو ، بويه زور قه درى حه زه رته ي ده گرت و به هه موو جوړيك دلنه وايى ده كرد... كاتي ك حه زه رت له ئه شكه وتى (حراء) وه حى بوه ات و به شپيرزه يى و ناره حه تى يه وه گه رايه وه و روودا وه كه ي بو گيرايه وه ، فهرموو: ده ترسم تووشى شتيكى خراب بوويم (اي خديجة : مالي ؟ لقد خشيت على نفسي) ئه و يش دلنه وايى كردو فهرموو: (كلا والله لن يخزيك الله ابدا ، انك لتصدق الحديث ، وتصل الرحم ، وتحمل الكل ، وتكسب المعدوم و تقري الضيف ، وتعين على نوائب الحق ، وتؤدي الامانة ...) ل ۳۰۷ هه مان سهرچاوه . شايانى باسه ماموستايه كى ميژوو له زانكويه كى ئه مريكى كه ئه مه ي خوينده وه موسلمان بوو و وتى : پياويك ناتواني پانزه سال له ژيانى هاوسه ري تييدا (تمثيل) بكات بو ژنه كه ي ، وه هه رچى بكات هه ر حه قيقه تى ده رده كه وي ت ، جا ئه م وه سفانه ي خه ديجه دياره كه (محمد) ❦ چهند ره وشت به رز بووه و دياره ئه وه ش ره وشتى پيغه مبه رانه) ...

گریانی حەزەرت بۆ دووشت بوو: یەكەم: بەسۆزی و میهرەبانی یەكەى بەرامبەر مردنی منال و دوست و خوشەویستانی... دووهم: لەترسی خوا و قورسی بارى ئەمانەت و خەمى زۆرى بۆ موسلمانان ... حەزەرت (رؤوف رحيم) و (حریص) بوو لەسەر موسلمانان ھەروەك قورئان وەسفی دەكات دەفەرموی: ﴿لقد جاءكم رسول من أنفسكم عزيز عليه ما عنتم حريص عليكم بالمؤمنين رؤوف رحيم﴾ التوبة: ۱۲۸ .

چەند نموونە یەك لە گریانى حەزەرت :

یەكەم/ كە خەدیجەو مامى وەفاتی كرد سالتەكەى ناونا سالى خەمبارى ئەبى چى گریابی بەتایبەت كە لەچلەپۆیەى وەفادارى دا بوو بۆ ھاوسەرەكەى ئەو ھاوسەرەى كە ھەمیشە بەخێر یادی دەكردەو و تەنانەت دلى دەكرايەو بە ھاو ئەكانى...

دووهم/ كچىكى دەنیریت بەدوايا و دەلى: با بیئت سەرمان لى بدات منالەكەم گیان دەدات ئەویش بۆى ناكرى بچیت و سەلامى بۆ دەنیرى و فەرمانى پى ئەدات كە ئارام بگرى... كچەكەى دەنیریتەو بەدوايا و سویندى دەدات كە بچیت ئەویش لەگەل سعدى كورى عبادەو معاذ دادەچى و منالەكەى دەخەنە باوەشەو كە گیان ئەدات و حەزەرتیش ﴿هؤن هؤن فرميسك دەریت، سەعد وتى: ئەمە چى یە ئەى پیغەمەرى خوا؟ ئەویش فەرمووى: (هذه رحمة جعلها الله في قلوب عباده، وانما يرحم الله من عباده الرحماء) بخاري .

سێیەم/ كاتىك كچەكەى لەگیانە لادابوو، حەزەرت باوەشى پیاكردو لەباوەشى باوكیا گیانى سپاردو، حەزەرت گریا بۆى / نسائي .

چوارەم/ كاتىك ئیبراھیمی كورپى لەگیانە لادابوو حەزەرت گریا، عبدالرحمن كورپى عەوف فەرمووى: وانت يا رسول الله؟ تۆش دەگریت ئەى پیغەمەرى خوا؟ ئەویش فەرمووى: (يا بن عوف ! انها رحمة) ئنجا فەرموى (ان العين تدمع ، والقلب يحزن ولا نقول الا ما يرضي ربنا، وانا بفراقك يا ابراهيم لمحزونون) بخاري .

پینجەم/ كاتى (سعدى كورى عبادە) ى ھاو ئەلى لەگیانە لادابوو وە حەزەرت سەردانى كرد، گریا بۆى و ئەوانەى لەویدا بوون ھەموو دەستیان كرد بە گریان.

شەشەم/ كاتىك حەزەرت ئەم ئایەتەى خویندەو كە دوعاكەى حەزەرتى (ئىبراھیم) ﴿رب انهنّ اضللن كثيراً من الناس فمن تبعني فانه مني ومن عصاتي فانك غفور رحيم﴾ ابراھیم/ ۳۶ وە ئەو ئایەتەى كە عیسا (سەلامى خواى لیبت) دەفەرموی: ﴿ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت العزيز الحكيم﴾ المائدة/ ۱۱۸ .

ئىنجا ھەزرىت ﷺ دەستى بەرزكردەوۋ بەگريانەوۋ كەوتە دوعا كىردن و ھەرموۋى:
(اللهم ! امتى امتى) .

خوای گەورە بەجوبرائىلى ھەرموۋ: بېرۇ بۇ لای محمد، كە پەرۋەردگار باشتىرىش
دەزانى، پرسىياری لىبىكە بۇچى دەگرى؟
كە جوبەرئىل ھات پرسىياری لىبىكە، ھەزرىت ھەرموۋى : بۇ پاشە رۇژى ئوممەتم
دەگرىم و خوا خۇى باشتىر دەزانى...

خوای گەورە ھەرموۋى: ئەى جوبرائىل ! بېرۇ بۇ لای محمد و پىئى بلى: ئىمە پازىت
دەكەين لە ئوممەتەكەتداو دلت ناشكىئىن . مسلم

ھەوتەم/ كاتى ھەزرىت نوۋىژى دەكردو قورئانى دەخوئىند ھاوۋەلەن گوئىيان لەقولى
گريانى بوو لەسنگىدا ، ھەروەھا كە عبدالله ى كورى مەسعود قورئانى بۇ خوئىند كە
گەيشتە ئايەتەى ﴿ فكيف اذا جننا من كل امة بشهيد وجننا بك على هؤلاء شهيدا ﴾
النساء . سەيرى كرد دەگرى! / مسلم

ھەشتەم/ ھەزرىت ﷺ دەھەرموۋى: (ئىزىم لەپەرۋەردگار ۋەرگرت كەسەردانى قەبرى
دايكم بىكەم ، ئىزىنى دام و سەردانم كرد، ئىۋەش سەربەدن لەسەر قەبران مردنتان بىر
دەخاتەوۋ).. لەسەر قەبرى دايكى ھەزرىت ﷺ زۆر گرياو ھاوۋەلەنئىش گريان (مسلم) .

ئۆيەم/ كاتىك كەلە غەزاي مۇتەدا زەيدو جەغفەرو غەبدوللاى كورى رەواھە
شەھىدكران و ئەم لەمەدىنەوۋ ھەوالى دا بەھاوۋەلەن ، بىنيان ھەزرىت دەگرى و ئىنجا
ھەرموۋى ئەوۋ (سيف من سيوف الله) ئالاكەى گرتە دەست و سەركەوتن .

دەيەم/ عوسمانى كورى مظعون ۋەفاتى كرد ھەزرىت ناۋچەوانى ماچ كردو گريا .

يائزەيەم/ ھەزرىت ﷺ رۇژىك بە مەغازى كورى جەبەلى ھەرموۋ: بەخوا ئەى مەغاز من
تۆم خۇش دەوئىت، بىرت نەچى دواى نوۋىژەكانت بلىئى: (اللهم اعني ذكرك
وشكرك وحسن عبادتك).

جا ئەو رۇژەى كە مەغازى نارد بۇ يەمەن و خواخافىزى لىبىكە ، باوۋەشى پىاكردو
ھەرموۋى: رەنگە ئىتر نەتبىنمەوۋ و ھەردووكيان زۆر گريان!

دوانزەھەم/ ھەزرىت بۇ شەھىد بوونى ھەمزە زۆر بە كول گرياو خەمبار بوو بۇى...

دووچاوی فرمیسک ریژ :

له گهل ئهو هه موو فرمیسكه دا كه چه زهت هون هون به چاوه كانیا هاتوونه ته خواره وه به هوئی به لاو موسیبهت و ناره حه تییه كانی ژیا نه وه، دوعای ده كرد كه (اللهم ارزقني عينين هطالتين تشفيان القلب بذروف الدمع من خشيتك قبل أن تصير الدموع دما) . (رواه الطبراني) .

واته : خوايه دووچاوی فرمیسك ریژم پی بیه خشه، كه دل ساریژ بكه نه به فرمیسك له ترسی تو، پیش ئه وهی فرمیسكه كان ببه خوین...

ئمه له گهل ئه ودا كه ئهو له هه مووان زیاتر له خوا ده ترساو له هه موانیش زیاتر خوای ده ناسیو، به هاوه لانی ده فهرموو (لو تعلمون ما أعلم لضحكتم قليلاً ولبكيتم كثيراً) .

چه زهت هه رگیز به قاقا پی نه كه نیوه، به لام هه میشه زه رده خه نه له سه ر دوولیوی موباره کی بووه، چونكه قاقا لی دان و پیکه نینی زور به بی یادی خوا ده بیته مایه ی دلپه قی، له لایه کی تریشه وه زه رده خه نه به شینه وه وه كو خیر به شینه وه وایه (لا تحقرن من المعروف شيئاً ولو أن تلق أخاك بوجه طلق) واته : چا كه به كه م مه زانن هه رچه نه كه میشت بیت، ته نانه ت نه گهر به پرووی خووش و زه رده خه نه وه به براكه ت بگهیت.

(٥) گریان له ترسی خوا

گریان له ترسی خوا كه شتی پزگار بوونه له نقووم بون له ده ریای گونا هو سه ریچی، چه زهت هه پیشه وای پیغه مبه رانو دوا هه مین فروستاده ی جیهانه ده فهرموئی : (أنا اخوفكم لله) بخاري، وه ده فهرموئی : (والله اني لأخشاكم لله واتقاكم) البخاري پرسیاركرا له (ابن عباس) له باره ی ئه وانه ی كه له خوا ده ترسن، وتی : دلایان به ترس خوشه و چاویانیشت فرمیسك ریژه و ده شلین : چون دلخوشكهین؟! مردن وا له دوا مانه وه و گوپ واله پیشمانه وه و قیامهت وا ده مانه و، ریگامان وا به سه ر دۆزه خه وه له به رده م خوادایه وه ستانمان ؟

جا براینه فرمیسك پیویسته بۆ شوژدنه وهی گونا هه كان هه روهك اقبال ده لی :

أنا كالشمع دموعي غسلي

في انائي الليلي اذكي شعلي

بیریشمان نه چی كه یه کی له وحه وت كو مه له ی كه له ژیر سیبه ری عهرشی خوادا حه شر ده كرین (رجل ذكر الله خالياً ففاضت عيناه) وه هه روه ها (عين بكت من خشية الله) دۆزه خ نایسو تینی، واته ئه و كه سه ناچیته دۆزه خه وه...

فرمیسی پیاوایشان

خوای گه وره له باره ی نه وانه ی که له ترسی نه و فرمیسیک ده ریژن ده فرموی: ﴿ قل امنوا به او لا تؤمنوا ان الذين اتوا العلم من قبله اذا يتلى عليهم يَخْرَوْنَ لِلْاَذْقَانِ سَجداً ويقولون سبحان ربنا ان كان وعد ربنا لمفعولا ويخرون للاذقان ييكون ويزيدهم خشوعاً ﴾ الاسراء / ۱۰۹ . واته: پييان بلای نهی خوانه ناسان باوه پ به قورئان بهینن یان باوه پری پی نه هینن ، به ده ست خو تانه و نه مړو سهر به ستن ، به لام بزائن به راستی نه وانه ی پیشت زانیاریان پیدراوه ، له نه هلی کیتاب کاتیک قورئان به سهریاندا ده خویندریتته وه ، خو یان پی ناگیری خیرا سهری ریژو نه وازشی بو داده نه ویژن و سوژده بو خوا ده بن ... وه ده لین: پاکو و بیگهردی بو په روه ردگارمانه ، به راستی به لینی په روه ردگارمان هردیته دی ، (به سهرخستنی نیمانداران له دنیا داو سهر فزایان له قیامه تدا) .

نه وانه سوژده و کړنووش ده بن و ده گرین و نه سیرینی خوشه ویستی بو په روه ردگار له چاوانیان ده باریت ، فرمیسیکی نیمان و شادی ه لده وه ریژن و تادیت زیاتر ملکه چو فرمان به ردارو دل پر له نیمان ده بن ...

هه روه ها ده فرمویت: ﴿ اولئك الذين انعم الله عليهم من النبيين من ذرية ادم وممن حملنا مع نوح ومن ذرية ابراهيم واسرائيل وممن هدينا واجتبننا اذا تتلى عليهم ايات الرحمن خروا سجداً وبكياً ﴾ مریم / ۵۸ واته : نه وانه که سانیکن که خوای گه وره نازو نیعمه تی به سهردا رشتوون له پیغه مبه ران ، له نه وه ی ئا ده م و نه وانه ش که له که شتیه که دا له گه ل نوحدا سوارمان کردن و له نه وه ی ئیبراهیم و یه عقوب و له وانه ی که هیدایه تمان داو و ه لمان بژاردوون ، نه وانه هه رکاتیک نایه ته کانی خوای میهره بانیان به سهردا بخویندریتته وه ، به په له سوژده ده بن و نه سیرین له دیده یان ده باریت ، له سوژو خوشه ویستی په روه ردگاریان دلانی پر له نورو نیمانیان ده کولین و ده گرین ...

به لام له دوا ی نه وانه که سانیک له نه وه کانیان بوونه جینشین ﴿ فخلف من بعدهم خلف ﴾ که نویژه کانیان به زایه داو شوینی ناره زووه کانی نه فسیان که وتن ، نه وانه تووشی گومرای و سهرگردانی و سزاده بن له دنیا و قیامه ت ﴿ اضاعوا الصلاة واتبعوا الشهوات فسوف يلقون غياً ﴾ مه گمر نه وانه ی که په شیمان ده بنه وه و باوه پری دامه زراوده هینن و کاروکرده وه ی چاک نه نجام ده دن ، نا نه وانه ده چنه به هه شته وه و هیچ جوړه سته میکیان ئی ناکریت ﴿ الا من تاب وامن وعمل صالحاً فاولئك يدخلون الجنة ولا يظلمون شيئاً ﴾ مریم / ۶۰ .

ئەبو ھورەيرە لە ھەزرەتەوہ ﷺ رىوايەتى کردوہ (لا يلج النار رجل بكي من خشية الله حتى يعود اللبن في الضرع ، ولا يجتمع غبار في سبيل الله ودخان جهنم) ترمذي واته : ناچيئە دۆزەخەوہ كەسيك گريابى لە ترسى خوا تاوہكو شير نەچيئەوہ ناوگوان (ديارە ئەمەش ئەستەمە كەواتە ھەرگيز ناچنە دۆزەخەوہ ، بزانە ئەم فرميسكە چ كاريگەرى يەكى ھەيە !). ھەرەھا تۆزوخۆلى جيهادو دووكەلى ئاگرى دۆزەخ لەسەر كەسيكى تيكۆشەر كۆنابنەوہ ! ..

لە ھەرموودەيەكى ديكەشدا ھاوہ (عينان لا تمسهما النار : عين بكت من خشية الله وعين باتت تحرس في سبيل الله) ترمذي، واته : دووچاو ئاگر نايان سوتيني، چاويك گريابي لە ترسى خواوہ چاويك ئيشكى گرتبى لەرى خوادا.

بەلى... ئەوہ رىبازى پيغەمبەران و شاگردەكانيانە ، بە فرميسك خويان دەشۆنەوہو پلەوپايەى بەرز بە دەست دەھيئن و خواى گەرە لەخويان رازى دەكەن بە تايبەت لەكاتى (سەحەر)دا...

داود پيغەمبەر (سەلامى خواى لەسەريئەت) پرسىارى لەجوبرايل كرد، چ كاتيكي شو چاكتەرەو خيىرى زياترە ؟ ئەويش ھەرمووى : ئەى داود نازانم بەلام ئەوئەندە ھەيە كە ھەرشى خوا دەھەژى و دەلەريئەوہ لەسەھەردا ... (عن الحريري قال : بلغنا أن داود عليه السلام سأل جبريل فقال : أي الليل أفضل ؟ قال : ياداو ما ادري الا أن العرش يهتز من السحر) رواه بخاري ومسلم وابوداود والنسائي وابن ماجه واحمد.

كچم مەگرى !

كاتيك كەخەديجەى ھاوسەرەو خۆشەويستى وەفاتى کردو مامى پالپشت و خەمخۆرى دنيای بەجيئەشت ، كافران زياتر كەوتنە ئازاردانى ھەزرت ﷺ و ھاوہ بەريزەكانى، رۆژيك خۆليان كرد بەسەر ھەخرى عالەمدا ، كە گەرايەوہ كچەكەى بۆى پاكردەوہو زۆر خەمى خواردو گريا ، ھەزرت ﷺ دڵنەوايى کردو ھەرمووى (يا بنية لاتبكي ان الله مانع اباك) كچى خۆم مەگرى بەراستى خوا باوكت دەپاريژى !

فرميسكى ھاوہلان :

لەغەزای تەبوكدە ھەوت كەسى ھەژار لەياريدەدەران ھاتنە خزمەت ھەزرت بۆ ئەوہى پيئەويستى جەنگيان بداتى و بەشداری بكەن ، ئەويش لەبەرئەوہى ھيچى لەبەردەستا نەبوو، نەيتوانى ھاوکاریان بكات، ئەوانيش بەدڵشكاوى و بەچاوى پڕ ئەسەرينەوہ

گه پانه وه و زۆر خه مبار بوون كه نه دارن و دهست كورتن و ناتوانن مال و سامان ببه خشن و كه ل و په ل جهنگ بۆ خويان ئاماده بكن، ئهم هيممهت بهرزانه، ئه وهنده هه لويسته كه يان جوانه، خواي گه و ره وهك وانه يهك بۆ موسلمانان تۆمار كردوه له قورئاندا و ده فەرمويت: ﴿ليس على الضعفاء ولا على الذين لا يجدون ما ينفقون حرج إذا نصحوا لله ورسوله، ما على المحسنين من سبيل، والله غفور رحيم﴾ التوبة: ٩١ واته: لاوازو نه خووش و ئه وانه ش كه خه رجي يان دهست ناكه و ييت، هيج گونا هو گله ييه كيان له سه ر نيه له به شداري نه كردني غه زادا، كاتيك دلسوز بن بۆ خوا و پيغه مبه ره كه ي، له سه ر ئه و چا كه خوازو پاكانه هيج جو ره گله يي و ره خنه يهك نيه، خواي گه و ره ليخووش بو وه و ميهره بانيشه ﴿ولا على الذين اذا ما اتوك لتحملهم قلت لا اجد ما احملكم عليه تولوا واعينهم تقفيض من الدمع حزناً الا يجدوا ما ينفقون﴾ التوبة ٩٢ واته: ههروه ها گله يي و ره خنه نيه له سه ر ئه و كه سانه ي كه دين بۆ لاي تو بۆ ئه وه ي و لاخي سواريان بۆ پهيدا بكه يت و بين بۆ جيهاد، تو ش ده ل ييت: هيج شك نابهم تا بتانده مي بۆ سوا ري (ئيتر به نا ئوم يدي) گه پانه وه و چا و يان فرميسكي لي ده ر ژاو، له خه فته دا ئه سريني لي هه لئه قولا، چونكه هيج شك نابهن بيهه خشنو خه رجي بكن له پيئا و ي خوا دا و خوياني پي ئاماده بكن بۆ جيهاد ...

فرميسكي ياري ده ده ران:

پاش غه زاي حونه ين، حه زره ت ﷺ ده ستكه وته كان ي دا به ش كرد به سه ر قور ييشيه كان و هو زه عه ره به كان ي تر دا بۆ ئه وه ي زياتر دليان را كيشي به ره و ئيسلام و به شي ياري ده ده راني نه دا، به مه ش ياري ده ده ران دلگران بوون و و يته و يت كه وته نا و يانه وه ! ..

سه عدي كو پي عبا ده ها ته لاي حه زره ت ﷺ و تي: ئه ي پيغه مبه ري خوا ئه و كو مه له له ياري ده ده ران شتي له دليانا دروست بو وه به رام به رت، به هو ي ئه وه ي كه هه رچيت ده ست كه وت دا به شت كرد به سه ر قه ومه كه ي خو تدا و به شي زۆر گه و ره شتدا به هو زه عه ره به كان و، ياري ده ده ران هيج يان پي نه برا لي ! ..

حه زره ت ﷺ فەر مو و ي: ئه ي تو ئه لي چي ئه ي سه عد ؟ و تي: ئه ي پيغه مبه ري خوا من يش يه كي كم له گه له كه م ... حه زره ت ﷺ فەر مو و ي: گه له كه ت كو بكه ره وه بۆم له و گو ره پا نه دا ... ئه و يش چو و كو ي كرد نه وه و حه زره ت ﷺ ها ت و سو پاس و ستايشي خوا ي كر دو فەر مو و ي: (ئه ي كو رگه لي ئه نصار، قسه يه كم له باره تانه وه پيگه يشتو ته وه و

گلەیی یەك كه له دهروونتاندا ههستان پێكردوو... باشه من نه هاتمه ناوتان سه رلیشی و اوو
 سه رگهردان بوون، خوا رینمایی كردن و، هه ژار بوون خوا دهوله مهندی كردن و دوژمنی
 یه كتری بوون و خودا دلتانی یهك خست؟ وتیان: به ئێ وایه، خواو پیغه مبه ره كه ی منه تو
 فه زلیان زۆر تره .

ئنجا فهرمووی: ئایا ئیوه ش وه لأم ناده نه وه؟ وتیان: به چی وه لامت بدهینه وه؟ بۆ
 خواو پیغه مبه ره كه یه تی هه موو منه ت و فه زلیك ! فهرمووی: به خوا ئه گه ر بتانه وی دهلین ،
 راستیش ده كه ن و بپرواشتان پێ ده كرت، ده توانن بلین: تۆش كه بپروایان پێ نه ده كرده ،
 بپروامان پێ هی ناوی ، كه س پشستی نه ده گرتی و، ئیمه سه رمان خستی و ، ده ربه ده ر بووی
 دالده مان دای و، هه ژار بووی هاوکاریمان كردی ، ئه ری كوپرگه لی یاریده ده ران به هه ندی
 شتی بۆ نرخی دنیا یی كه دام به كۆمه لیك بۆ دلرا گرتنیان تا موسلمان بن شت له دلتاندا
 دروست بوو؟ له كاتی كدا من ئیوه دایه ده ست ئیمان و ئیسلامه تیه كه تان، ئایا ئیوه رازی
 نابن ئه ی كۆمه لی ئه نصار كه خه لكی خوشترو بز ن به رنه وه و ، ئیوه ش به (رسول الله) وه
 بگه رینه وه؟

به خوا یه ی گیانی محمدي به ده سته ، ئه گه ر هی جره ت نه بوا یه من یه كێك ده بووم
 له (انصار)، وه ئه گه ر هه موو خه لكی بچه دۆلیكه وه و ، (انصار) یش بچه دۆلیكه وه ، من
 ده چمه لای (انصار) (خوا یه ره حم بكه به (انصار) وه به نه وه ی ئه نصار وه به نه وه ی
 نه وه ی ئه نصار) ... هه موو ئه نصاره كان ئه وه نده گریان كه پششیان ته رپوو، وه وتیان:
 ئیمه رازین كه (رسول الله) به شی ئیمه بیته ..

فرمیسکی ئه بویه كر :

ئه بویه كر تاقانه یه له ئوممه تدا له خواناسی و خزمه ت به ئایینی خوادا، هه زره ت ۞ له دوا
 رۆژه كانی ته مه نی مو باره کی پر خێرو به ره كه تیا ، رۆژێك هه سستی به له ش سووکی كردو
 بۆ دوا جار چوو ه سه ر مینه رو وتاری بۆ هاوه لان داو فهرمووی: به نده یه كه خوا سه رپشکی
 كردوو له نیوان مانه وه له دنیا داو گه رانه وه بۆ لای خۆی، ئه ویش لای خوا ی هه لبژارد،
 كه س له مه به سستی هه زره ت تی نه گه یشت ته نها ئه بویه كر نه بیته كه زانی هه زره ت باسی
 ئه جه لی خۆی ده كات و به جی یان ده هی ئی، بۆیه هه سته یه سه ری و به قولپی گریان ه وه
 فهرمووی: خۆم دایك و باوكم به فیدات بین ئه ی پیغه مبه ری خوا ! هاوه لان لایان سه یر
 بوو، ئاخۆ هیچ بووه ، ئه بویه كر بۆ واده كا !؟

ھەزەرەتیش وتەکانی بری و کەوتە وەسفی ئەبوبەکر و فەرمووی: ھەرکەسێ چاکە یەکی
 لەگەڵ کردبێن، ھەقمان بۆ کردۆتەو، تەنھا ئەبوبەکر نەبێت خوا یە رەحم بە ئەبوبەکر
 بکە، خوا یە ئێی خوش ببە ... ئنجا فەرمووی: ھەموو ئەو دەرگایانە ی لەمالەکانەو دینە
 ناو مزگەوت بادا بخزێن، تەنھا دەرگاکە ی ئەبوبەکر نەبێت... (شایانی باسە کە لە مزگەوتی
 ھەزەرەت ﷺ لە مەدینە روو و قیبلە لە پێشەو و دانیشی بە دەستە راستدا سەیر بکە دەبینی
 دەرگاکە تا ئیستا نەگیراوە لەبەر فەرموودە کە ی ھەزەرەت ﷺ و لەسەریشی نووسراوە
 (خوخة ابي بکر) واتە ئەو دەرگایە ی کە ئەبوبەکر لێو ی ھاوتۆتە ناو مزگەوتەو...

رۆژیک ئەبوبەکر قسە یەکی رەق بە رەبیعە ی ئەسلەمی دەلی و، ھەر زوو پەشیمان
 دەبیئتەو و دەلی: رەبیعە قسە کەم پێی بلیژرەو! بۆئەو ی ببی بەھەق بەھەق... ئەویش:
 رازی نابم پێی بلیتەو! ئەبوسەکریش دەلی: ئاخەر لای ھەزەرەت ﷺ شکاتت
 لێدەکەم... ئەویش دەلی: ھەرگیز ئەو قسە یەت پێی نالیئمەو!

ئەبوبەکر دەپوات بۆ لای ھەزەرەت و ﷺ رەبیعەش بەدوایدا، خزمانی رەبیعە دەبینن،
 دەلێن ئەو چ یە ؟ ئەویش مەسەلە کە یان بۆ دەگیرێتەو، ئەوانیش دەلێن: خوا پەحمی
 پێی بکات، لەسەرچی شکاتت لێدەکات، ئەو هیشتا ئەو ی وتوو کە وتوویەتی؟! رەبیعەش
 دەلی: بێدەنگ بن، ئەو ئەبوبەکرە! خوا لەبارە یەو دەفەرمووی: ﴿ثاني اثنين اذ هما في
 الغار﴾ التوبة: ٤٠ بەقوربانە بپۆن لاچن نەک ئاوێر بداتەو و بتانبینی و ابزانێ گەلە
 کۆمەکیان کردووە لەدژی ئەو و توورەببێ و، ھەزەرەتیش ﷺ لەبەر توورەبوونە کە ی ئەو
 توورەببێ و پاشان خوای گەرەش توورەببێ لەبەر توورەبوونە کە ی ئەوان و لیم زویر
 ببی و رەبیعە تیا بچی!

پاشان بەتەنیا رۆی بەدوای ئەبوبەکر دا تا گەیشتنە لای ھەزەرەت ﷺ و ئەبوبەکر بۆی
 گیرایەو، ھەزەرەتیش ﷺ سەری ھەلپری و بەرپەبیعە ی فەرموو: چیتە رەبیعە، چیت ھە یە
 لەگەڵ ئەبوبەکر دا؟

رەبیعە وتی: ئە ی پێغەمبەری خوا، ئەو قسە یەکی پێتووم و پێم ناخۆش بوو، ئنجا
 وتی پێم بلیژرەو بۆئەو ی ھەق بەھەق بێت، منیش رازی نەبووم! ھەزەرەت ﷺ فەرمووی:
 چاکت کرد ئە ی رەبیعە، پێی مەلێرەو، بەلکو بلی خوالیت خوش بێت ئە ی ئەبوبەکر...
 رەبیعەش وتی: خوالیت خوش بێت ئە ی ئەبوبەکر.... ئەبوسەکریش بەگریانەو
 ھەستا و رویشت...

عومەر ئەچى بۇ مالى ئەبوبەكر

پاش تەواو بوونى جەنگى ھەلگەراو ھەكان عومەر چوو بۇلاى ئەبوبەكر سەيرى كرد دەگرى، جا ھەر كە عومەرى بىنى داوینى گرت و وتى: من كارم بەفەرمانرەوايىتان نىيە! عومەر نەيھىشت قسەكانى تەواو بكات وتى: باشە چارە چىيە؟ بەخوا نايەلەن وازىنيت و وازت لىناھىنن!

رۇژنىك حەزرتى عومەر دواى كۆچى ئەبوبەكر دەچى بۇ مالىانو لە (اسماء)ى ژنى ئەبوبەكر دەپرسىت، ئاخۇ خالى ئەبوبەكر چۆن بوو لەخواپەرستىيەكەى دا؟ ئەويش وتى: كاتىك (سەھەر) دەھات ھەلدەستاو دەستنويزى دەشت و نويزى دەكرد... پاشان نويزى دەكردو قورئانى دەخويندو دەگرىاو... سوچدەى دەبردو دەگرىا... دوعاى دەكردو دەگرىا...

حەزرتى عومەر گرىاو فەرمووى: ئەمە لەكۆى بەمن دەكرى؟!

فرمىسكى حەزرتى عومەر :

عومەر ئەو مۇقە پايە بەرزە پروادارەيە كە حەزرت لەبارەيەو دەفەرموى: (ان الشيطان ليخاف منك يا عمر) واتە: شەيتان لىت دەترسىت... و دەيفەرموو: عومەر ئەگەر بەدۇلىكدا پروات شەيتان بەدۇلىكى تردا دەپرات، ھەروەھا ھىچ (عبرى)يەكم نەديوھ شان بدات لەشانى عومەر.

لەدەورى مەدينە نزيكەى (٤٠٠) دەمى گرگان ھەيەو لەزەمانى عومەردا يەكئيان تەقيەو، عومەر لەدورەو ئامازەى بۇ كردو فەرمووى: ھىوربەرەو ئەگينا مەدينە بەجى دەھىلم... دەلەن خواى گەرە بەفەزلى خوى گرگانەكەى ھىوركرەو!

رۇژنىك حەزرتى عومەر (ئەبو موساى ئەشعەرى) بانگ كرد بەدەنگە خوشكەى قورئانى بۇ بخوينى و پىي وت: پەروردگارمان بىرخەرەو، (ئەبو موسا)ش قورئانى دەخويندو عومەريش ھۇن ھۇن فرمىسك بەچاوانيا رىچكەيان دەبەست!

زۆر جار عومەر لەريگاوبانى مەدينەدا دەستى مناللىكى دەگرت و بەچاوى پر ئەسرینەو دەيووت: كورم دوعام بۇ بكە تۆ ھىشتا گوناھت نەكردو.

حەزرتى عومەر لەترسى بارگرانى و بەر پرسىاريتى ھاوارى دەكرد و دەيووت: خۆزگە دايكى عومەر، عومەرى نەبوايە!

روژیک که حەزەرەتی عومەر لەگەڵ ئەبو موسای ئەشعەری دا دانیشتیبوو ، پێی وت :
ئەبو موسا حەزەرەکەیت ، هەرچیمان کردوو لەموسڵمانەتی لەگەڵ (رسول الله) داو
کۆچکردنمان لەگەڵیای ، شەهادەتمان زانیاریمان ، هەمووی بدریتەو بەسەرمانا ، بەرامبەر
بەو هی سەر بەسەر ئێی دەرچین ؟!

ئەبو موسا وتی : (نەبەخوا ئەهی عومەر ، ئێمە تیکۆشاین و نوێژمان کردو
بەرۆژبووینو ، کاری چاکێ زۆرمان کردو خەڵکیکی زۆر لەسەر دەستمانا موسڵمان بوو ،
ئێمە چاوەڕێی ئەو پاداشتەین) .

عومەر بەچاوی پڕ فرمێسکەو وەتی : (بەخوا یەکی گێانی عومەری بەدەستە ، من
حەزەرەکم هەمووی بدریتەو بەسەرماو تەنها سەر بەسەر ئێی دەرچم) ...

جاریکی دیکە حەزەرەتی عومەر بەگریانەو بە عبدالرحمانی کوری عەوف دەلی : ئەهی
عبدالرحمان ، ئەوەندە نەرمیم لەگەڵ خەڵکدا نواند ئەترسم خوا لێم بپرسیتەو ، وە
ئەوەندەش توندوو تیزبووم لەگەڵیان هەردەترسم خوا لێم بپرسیتەو ، خوا ناگادارە من
لەوان زۆر زیاتر لەخوا دەترسم ، نازانم چارەم چی یە ؟!

عبدالرحمانیش وتی : (افِ لهم من بعدك) ئای بۆ حالیان لەدوای تۆ !
بەلی ... خەلیفە عومەر دەرگای پۆلایین و بەر بەست بوو لەبەردەم لافاوی فیتنەو
ناژاوەدا ، کەشەهیدکرا ، ئەو دەرگایە وڵا بوو ، تا ئێستاش فیتنە هەر بەردەوامە ...

فرمێسکەکانی حەزەرەتی عوسمان و حەزەرەتی عەلی :

ئەمانیش وەک دوو هاوێڵەکی تریان ، هەریەکەیان خاوەنی دووچاوی فرمێسک رێژ
بوون ، لەقوتابخانەکی حەزەرەتدا دڵناسکی و پارێزگاری فێربووون ...
حەزەرەتی عوسمان لەسەر هەموو گۆرێک شیوەنی خۆی دەکردو ، دەیفەرموو ئەمە
یەکم مەنزڵگامانە ، نازانین ناخۆ دوای ئەو بەرەو کۆی دەرچین !

حەزەرەتی عەلیش بەهەمان شیوە لەکاتی کدا شەو دەهات و دنیا کش و مات دەبوو
لەمیحرابەکەدا دەرگیاو بە (یارب ، یارب) دەپارایەو ... ئنجا دەیووت : ئەهی دنیا (الی
تغررت ، الی تشوقت ، هیهات هیهات ، غری غیری ، فعمرك قصیر ، ومحبتك حقیر ،
وخطرک عسیر ، اه ، اه ، اه من قلة الزاد و بعد السفر و وحشة الطريق)

فرمیسکی موسلمانیکى پالەوان:

عەبدوللای کورى حوزافە، لەلایەن رۆمەکانەوه بەدیگرا، لەبەرئەوهى سوارچاکیكى زۆرقارەمان بوو، قەیسەرى رۆم تەماعى زۆرى خستە بەردەم بەمەرجى واز لە ئیسلام بهێنى، ئەویش وتى: بەخوا ئەگەر هەموو مۆلكەكەتم بەدەیتى لەئایىنەكەم پاشگەز نابمەوه و ناپاکی بەرامبەر خەلیفەكەم ناکەم و واز لەرێبازى (محمەد) ناهێنم.

ئەویش وتى: سزات ئەدەین قورستى سزا، عەبدوللای وتى: جا ئیوه لاشەیهكى لەناوچوو سزا ئەدەن و رۆح و گیان تەنها بەدەست خودایە.

قەیسەر فەرمانى دا كە هەلى واسن و تیر بارانى بكەن بۆ ئەوهى بترسىت و پەشیمان ببێتەوه... هەرچى يانکرد سوودى نەبوو... دواى تر، فەرمانى دا كە مەنجەلێكى زۆر گەورهى پڕئاوى لەكۆل بهێنن و عەبدوللای تێبخەن، كە مەنجەلە گەوره كەيان هێناو عەبدوللایان بەدەست و پى بەستراوى بەرهولای برد، عەبدوللای گریا، قەیسەر وایزانی لەترسا دەگری، بۆیە كە پرسى یارى هۆى گریانەكەى لێكرد وتى: بۆ ئەوه دەگرم كە تەنها يەك رۆحم هەیه، حەزم دەكرد سەد گیانم هەبوايه و هەمووى يەك لەدواى يەك لە پێناوى خوادا دەرچوونایە...

پاشان بەندیانکردو ئافەرەتێكى زۆر جوانیان لادانا، بۆ ئەوهى تووشى فیتنەى بكەن. لەواتا قىکردنەوه یەشدا دەرچوو، ئنجا گوشتى بەرازو عارەقیان بۆدانا سى رۆژ بەبرسىه تى مایهوه و نەچوو بەلای دا...

ئنجا قەیسەر بانگى کردو وتى: سەرم ماچ بكە بەرەلات دەكەم، وتى: برادەرەكانیشم؟ وتى: بەلى... (عەبدوللای) هەستاو سەرى ماچ كرد... كە گەرايهوه مەدینه لەگەڵ دیلە ئازادكراوهكانى ترداو ئەمەى بەگریانەوه بۆ خەلیفە عومەر گێرايهوه، حەزرتى عومەر هەستا سەرى ماچ كردو فەرمووى: هەقە لەسەر هەموو موسلمانى سەرى عەبدوللای كورى حوزافە ماچ بكات... هەموو یارانى حەزرت * كە لەوى بوون هەستان و يەك يەك سەریان ماچ كرد...

فرمیسكى ئەبو جەندەل:

خەرىك بوو حەزرت * پەیمانى رێكەوتنى حودەیبیە مۆرىكات لەگەڵ كافەرەكاندا، كەیهكى لەبەندەكانى ئەوه بوو ئەگەر كەسێك لەقورەیش هات موسلمان بوو بیگێرنەوه بۆ مەككەو ئەوهش كە موسلمانەو كافەر دەبى و دەچیتەوه ناو قورەیش نەگێردیتەوه

..له وکاته دا (ابو جندل) که کوږی (سهیل کوری عهر) بوو گه یشته لای موسلمانان که له مه ککه وه رای کړدبوو، قوږه یشیه کان وتیان دهیبهینه وه، حه زره تیش بو ئه وهی شه ږه ئه گه یرسیته وه فهرمووی قهینا که بیبه نه وه ! ئالیردها (ئه بو جه ندهل) به دلی شکاوو چاوی پر له ئه سرینه وه وتی: موسلمانینه ئه م گپړنه وه بو لای کافران، له کاتیکدا من به موسلمانی ها تووم بو لاتان ، نابین چی سزادر اوم ، ئه وه جیگا کانی دیارن به لاشه مه وه؟! حه زره ت: که دوو رتر دهیروانی و فراوانتر بیري ده کړده وه، فهرمووی: ئارام بگره ... خوا چاره یه کت بو ده دوزیته وه و رزگارت ده کات ... به راستی دیمه نیکی دلته زینه، که چی له گه ل ئه وه شدا ئه بوجه ندهل له ږقا له نایین وهرنه گه ږاو فهرمان بهرو گوږپرایه لی حه زره ت بوو ... تا وه کو هه روه ک حه زره ت: فهرمووی: فرسه تی بو هه لکه وت و له گه ل چه نده ها موسلمانی چه وساو هی مه ککه دا که ږایان ده کړد نه ده هاتنه مه دینه و له و شاخ و چیاو ده شته ری یان له قافله ی قوږه بیش ده گرت و کیشه یان بو ده نانه وه ... تا قوږه یشیه کان به نا چاری هاتنه لای حه زره ت: که ئه و که سانه وهر بگری و ئیتر ری یان پی نه گرن و زیانیان لی نه دن ..

فرمیسکی عومه ری کوږی عه بدولعه زیز :

عومه ری کوږی عه بدولعه زیز به پینجه م خه لیفه ی راشدین دانه نریت و توانی له نزیکه ی دوو سالی ماوه ی حوکه مه که ی دا دادپه روه ری بچه سپینی و ، موسلمانان ئاسووده بکات ... روژیک (فاطمه) ی هاوسه ری ده یینی به کول ده گری ! لی ده پرسی چی قه و ماوه وا ده گری ت! ئه ویش وتی: ئای بو تو فاتیمه من بوومه ته کار به ده سستی ئه م ئومه ته و ، ئیستا بیرده که مه وه له هه ژاری برسی و نه خوشی بی چاره و داموای بی جل و بهرگو هه تیووی بی نه واو سته ملیکراوی بی ده سلا ت و غریبو دیل و پیاوی پیرو بیوه ژنی ته نها و که سانی هه ژاری خاوه ن منالی زوړو هاوشیوه کانیان له سه رتاسه ری قه له مړه وی یه که مدا، ئنجا من چاک ده زانم که خوا له باره ی هه موو ئه وانه وه مو حاسه به م ده کات روژي قیامت و حه زره تیش: له جیاتی هه موویان یه خه م ده گری ت .. منیش ده ترسم نه توانم وه لام بده مه وه هیچ حوجه یه کم نه بی ت ! جا من بو ئه وه شیوه ن ده کم ...!

فرمیسک شاردنه وه!

حه سته نی به صری ده لی ت: ئه گهر پیاو یا شیک له کوږیکدا دلی پر بی ت و نه توانی خو ی بگری ت ئه و له ترسی ئه وه ی که تووشی رووپا مایی بی کوږه که به جی ده هی لی.

ئىبن الجوزى دەلى: (ابن سيرين) بەرۋژ رووخۇش و دەم بەپىكەنن بوو لەناو خەلكدا، بەشەویش فرمىسكى بەندايەتى بۇ خوا دەپشت، ھەر ئەتووت خەلكى شارىكى كوشتووه و بۇ گوناھەكانى دەگرى .

(قاسم كورى محمد) دەلى: ئىمە لەگەل (ابن مبارك) دا زۆر گەشتەمان دەكرد، زۆرجار بەدلما دەھات، باشە ئەم پىاوه ھەروەك ئىمە نويزدەكات و بەرۋژو دەبىت و ھەج دەكات و تىدەكوشى، ئاخىر بەچى واناودارو پايەبەرز بووه ؟ تا رۆژىك لەمالىك بووين بۇنان خواردن چراكەيان تىكچوو كۆزايەوہ ، كە چاكيان كردهوہ فرمىسكم بينى بەچاوى (ابن مبارك) ھوہ... ئنجا تىگەيشتم كە ئەو پىاوه لەئىمە زىاتر لەخواو لەرۋژى دوايى دەترسى و بەوہش ئاوا چۆتە پىشەوہ، ھەرئەوہندە چراكە كۆزايەوہ و تاريكى داھات. يادى قەبرو قىامەت فرمىسكى ھىنا بەچاوانى دا...

بەلى قىامەت ئەو رۆزەيە كە (ابى حازم) يشى ھىنايە گريان، كەلىيان پرسى وتى: ئەم ئايەتەم دەخويندەوہ كارى تىكرەم ﴿ و بدا لهم من الله ما لم يكونوا يحتسبون ﴾ الزمر ۴۷/ واتە: شتانیكى وایان بۇ پىش دىت لەخواوہ و شتى وادەبينن كە ھەرگىز حسابیان بۇ نەكردووه بەخەيالىاندا نەھاتووه !

ئەلى دۆزەخ تەنھا بۇ ئەو تاوى سەندووه؟

لۆمەى (يزيد الرقاشى) كرا لەسەر فرمىسكەكانى و پىيان وت: چىيە دەلى دۆزەخ ھەر بۇ تۆ دروست كراوہ؟ ئەویش وتى: جا بۇ وانيە ؟! ئەى دۆزەخ بۇ من و ھاوہلانى من و ئىنس و جن دروست نەكراوہ؟ ئەى نەتانخويندۆتەوہ لەقورئاندا كە دەفەرموى: ﴿ سنفرغ لكم أيها النفلان ، فبأي الاء ربكما تكذبان ، يا معشر الجن والانس ان استطعتم ان تنفذوا من أقطار السماوات والارض فانفذوا لاتنفذون الا بسلطان ، فبأي الاء ربكما تكذبان ﴾ الرحمن / ۳۴ .

ھەسەنى بەسریش دەگرىاو دەتووت بەتەنھا دۆزەخ بۇ ئەو دروستكراوہ، لىي پرسرا بۇ فرمىسكت وشك ناكات، وتى: دەترسم خوا بمخاتە دۆزەخەوہ و ھىچ منى لا مەبەست نەبى و گويم پىنەدات !

ئنجا دەيووت : ئاخىر دەترسم خوابەيەكى لەگوناھەكانم لىم برەنجى و بفەرموى: برۆ من لىت خووش نابم ...

رۆژىك كە ئاويان بۇ ھىنا رۆژۈۋەكەي بشكىنى ، بەچاۋى پىر لەئەسرىنەۋە وتى : داۋاي كافرانى دۈزەخم كەۋتەۋە ياد كە دەلىن : ﴿ ان افيضوا علينا من الماء ﴾ ۋە لامىشيان دەدرىتەۋە ﴿ ان الله حرمهما على الكافرين ﴾ الاعراف / ۵۰ .

ھارونە رەشىدىش كە سالىك جىھادى دەكرىدو سالىكىش دەچوۋ بۇ ھەج لەسەرە مەرگى دا گىراۋ وتى : (وا سواتاه من رسول الله) ئاى لەۋ ھەيا چوونەمان كە دەگەينەۋە بەھەزەت !

تەرازوۋى فرمىسك :

فرمىسك بۇشتەنەۋەي گوناھو پاكرىدەۋەي دل ۋ دەروونە ، راستىتى ئەۋ فرمىسكەش بەۋە دەردەكەۋى ، كە كارو كىردەۋەي ئەۋ كەسە بكىشىرى ئەگەر چاك بوو چاكە ۋەگەرنا دەدرىتەۋە بەسەر خاۋەنەكەي دا... ئاشكرايە تىمساحىش فرمىسك دەرىژى ، بەلام ئاخۇ فرمىسكەكانى شفاعەتى بۇ دەكەن ۋ كارو كىردەۋەي جوان دەكەن...؟؟!

دەلىن راۋچى يەك كۆمەلى چۆلەكە لەرۆژىكى ساردو سەرماۋ زىياندا راۋدەكات ۋ يەك يەك مىلان ھەلدەكىشى ۋ فرىيان ئەداتە توورەكەيەكەۋە بەھۋى ساردو سەرماۋ رەشەباشەۋە ئاۋ بەچاۋيا دىتە خوارەۋە !

چۆلەكەيەك بەۋى تىريان دەلى : سەيركە چەندە دلى نەرمە ۋ چەند بەسۆزو مېھرەبانە ، ئەۋەتا بۆمان دەگرى ... ئەۋى تىرىش لەۋەلاما پىي دەلى : سەيرى فرمىسكى چاۋى مەكە سەيرى ئىشى دەستى بىكە !

پىياۋىك لاي قازى يەك دانىشتىبو شكاتكەرىك ھات دەگرىا ، پىياۋەكە دلى بۆى جولۇ بەقازى يەكەي وت : ۋا ئەزانم ئەم پىياۋە راستدەكات ۋ سىتەمى زۆرى لىكراۋە !! ئەۋىش لەئەزمۇۋى خۆيەۋە پىي وت : برا پەلەمەكە لەھوكمەكەتدا ، تۇنازانى براكانى (يوسف) ىش كەتتەكەيان كىردو بەگرىانەۋە ھاتنەۋە لاي باوكيان...

ھەر لەم سەردەمەشدا ئەتاتورك كەكەس نازانى باۋكى كىيە ؟ ھات خۆى لەمۇسلمانان كىرد بە ئەۋلىيا ، تاكارەكانى بۇ چوۋە سەرو پاشان ئەۋكارەي بە ئىسلام كىرد كەمەگەر ھەر ھەرامزادەي ۋەك ئەۋ كىردىتى !

ئەم تاۋانبارە چەندەھى پىھەلخەلەتا ، تەننەت ئەھمەد شەۋقى شاعىر ، ھۇنراۋەيەكى لەسەر ھۇنىەۋە ئاۋاتى خواست كە خالىدىكى تورك بى ۋ جىي خالىدى ھەرەب بگىرتەۋە !

فرمىسكى بەننا :

(بەننا) قوتابى بوو لە (دار العلوم) زۆر يىرى كردهو لە حالى موسلمانان و لە چۆنيەتى چارەسەر كردنى ، چوو لە كۆمەلى زاناو كەمىكيان وەلاميان دايەو وەو بېرياندا كەبەيكەو بچن بۆلەي (ئەحمەد باشا تەيمور) ، كاتى چوونە مائەو بۆلەي، زۆر بەجوانى پيشوازي كردن و ھەمووانى دەناسى تەنھا ئەم لاو تازە پيگەيشتوو نەبىت، كە (بەننا) بوو...

كاتىك لەجياتى ئەوانيش كەوتە قسەو ، وەك كۆستكەوتوو جەرگ سوتاويك كەوتە باسى حالى خراپى موسلمانان خۆي پىنەگىراو گىريا ، ئامادەبوانيش ھەموو گىريانو سەرەنجام بېرياندا بۆ بەرگى لەئايىنى پىروزي ئىسلام لەبەرامبەر ھىرشى ناپەواي ناحەزاندا گۆقارىك دەرېكەن بەناوى (الفتح) و سەرنووسەريتي گۆقارەكەيان سپارد بەنووسەرى گەرە (محب الدين الخطيب) .

(بەننا) لەوتەيكەدا دەلى: (بېروام پى بکەن برايان ، لەداخ و خەمدا دلم توابەو وەو بۆ حالى موسلمانان كە جار لەدواي جار تووشى بەلاو ناپەحەتى دەبن، ويستم ناپەزايى دەرېم ، بەلام بۆكى؟ ھەرچى سەرم ھىناو سەرم برد كەس نىيە لەگەلانى دوورو نزيك مېھرەبان بن لەگەلمان، ھەمووى كۆت و پىوھند لەجوولەي خستوون... ئەو زۆركارى تىكردم و گىيام ، و ئەگەر ئەو تۆزە ھىوايە نەبى كە موسلمانان ھەستەنەو و فرىاي خويان بکەون و يەك بگرن ، بەراستى مردن چاكتەرە لە ژيانى زىللەت و ريسوايى) .

ئەم فرمىسكانە بردى بەرەو كار كردن و ھەولدان بۆ ھۆشيار كردنەو موسلمانانو وتى: (ھا انا) ئەو ھەمم ، وەرن با كۆبينەو لەسەر خيىر ، لەسەر ھەول و تىكۆشان بۆ ئىسلام ، نزيكەي بيست سال ھەولەي دا بى سەرەوتن، لەگەل ئەو ھەموو سەرقالىيەي دا، توانى سەردانى چوار ھزار شارو شارۆچكەو گوندېكات و بانگى خواييان پى بگەيەنى، نەك ھەر لەميسر بەلكو ھەر لەژيانى خۆي دا توانى بانگەواز بگەيەنیتە ولاتانى تريش ، بەويستى خوا ئەو بەشەھيدى سەرى نايەو وەو بانگەوازەكەشى لەگەل ئەو ھەموو كۆسپەي كەبەردەوام دەھيئىتە رىي، توانى لەزىاتر لەحەفتا دەولەتدا رەگ داکوتى و ھۆشيارىيەكى وا بخولقينى كە (ان شاء الله) پاشە روژ بۆ ئىسلامە...

ههول و تیکۆشان سه ره له نوێ بۆ ئیسلام !

(بهنا) خۆی تیکۆشهر و لیپراو بوو بۆ خوا، نوێکهر وه بوو، بانگی خوایی دایه وه به گۆی مەردوو مەدا... رۆژیک له بهردهم ههزاران کهسدا وتی: من ئەمڕۆ نه هاتووم وهک (خطیب) ێک که وتارتان بۆ بدهم به لکو وهک (خطیب) ێک هاتووم که خوازیینی سهرومالتان بکهه بۆ بهرنامه کهی خوا چونکه پهروهردگار دهفهرموی: ﴿ان الله اشترى من المؤمنين انفسهم واموالهم بأن لهم الجنة﴾ تا ﴿وذلك هو الفوز العظيم﴾ التوبة: ۱۱۱ جارێکی تر له بهردهم نزیکه ی چل ههزار کهسدا له شارێ (طنطا) وتاری داو باسی (صناعة الموت) ی کرد، که چۆن زۆر کهس هیه نازانی چۆن بمیریت و، خۆی دهفرۆشی به شتیکی کهم و بێنرخ... جاله بهرئه وهی زۆر له شوێنکه وتوانی ریبازی شاذلی لهویدا بوون، نموونهی هیڤایه وه بهدوعا کهی شیخ (ابي الحسن الشاذلي) که دهلی: اللهم ارزقنا الموتة المطهرة، ئنجا وتی: دهزانن (الموتة المطهرة) چی یه؟ دهستی بهرز کرده وه هیڤای به ملی خۆی داو، پاشان وتی: شههید بوون ئه و مردنه پاککه ره وه یه یه، که خوا به هیویه وه له هه موو گونا هه کان خۆش دهبی.

ئهم وتانهی (بهنا) ههروهک کاره با خه لکه کهی گرت و رای چله کاندن و فرمیسی په شیمانی پی پشتنو، وانه یه کی وایان وه رگرت که سهرو مالیان به خشن به خوا... په راوی (دموع في ساحة الدعوة) محمود المنير.

فرمیسی کاک ئه حمه دی شیخ:

حاجی کاک ئه حمه دی شیخ سالی ۱۷۹۳ ز له شارێ سلیمانی له دایک بووه له سالی ۱۸۸۷ ز هه ره له وێ له ته مه نی (۹۴) سالی دا کۆچی دوا یی کرد وه (گوڤاری کۆپی زانیاری کورد/ بهرگی یه کهم/ به شی یه کهم).
ئهم زاته ده لێن هه زه رت ۛ له خه ودا مژده به دایکی ئه داو هه ره له خه ویشدا بۆی ناو ئه نی (کاک ئه حمه د)...

به لی... به قه ده ری خوا کاک ئه حمه د له گۆره پانی ئیسلامه تی و خواناسی دا له سلیمانی سه ری هه لداو بووه که سایه ته کی جیهانی و بانگ خوازیکی مه زن بۆ گه یاندنی په یامی خوایی...

مه کتوبانی کاک ئه حمه د که ره نگه ژماره یان (۹۹) مه کتوب بیّت، به لگه ن له سه ره پایه به رزی ئهم زانا خواناسه، جا له مه کتوبی (ئه سه فییات - خه مه گه وره کان) دا که باسی باری

كۆمەلەيەتتى نىزىكەي سەدو پەنجا سال لەمەوبەرى كوردستان دەكەت دەلەيت : (بۆم سەلماوۋە كە گەورە پىياۋانى ئەم سەردەمە ھەركەسە قەسەيەكەيان رووبەپوۋ بىكاتەوۋە با بۆ سوۋدى خۇشيان بىت، ئەگەر باس لەدەرخستنى عەيب و كەم و كورتىەكان بىت، ئەو خىرا دلىان دەرەنجىت و دل پىس دەكەن . ھەر بۆيە زۇرجار دلسۆزان و خەمخۆران ھەلۋىستىيان نەبوۋەو بىدەنگ بوۋن، بەلام من ھەردەم گۈي نادەمە ئەو زىانەي رووبەپوۋم دەبىتەوۋە دل شكاندنە ئەو پىياۋە بەرزانە بەباشتر دەزانم ، ئەگەرچى چەندەھا جار گوتوۋمەو ئىستاش جارىكى تر دەلەيم : تاۋەكو ئەۋئەركەي لەسەرشانمە ھىندەي تواناي خۇم جىبەجىي بىكەم . لەريۋايەتلىكا ھاتوۋە كەلەناخرى زەماندا بەھۋى زۆرى داخو مەخابنەكانەوۋە (يذوب قلب المؤمن) واتە: دلى مروقى خاۋەن باۋەر دەتۈيتەوۋە، بۆيە بۆ مەبەستى خۇ قوتاركردن لەم حالەتەو بەمەبەستى پراكىتيزەكردنى دلسۆزىم و بۆ ئارامى دل و دەروۋنم ، چونكە شكات كردن و دەپرېنى ئەۋەي كەلەناخدا ھەيە دەبىتە ھۋى سوۋك بوۋنى خەم و خەفەت ، ھەندىك لەداخو خەمە بىي كۆتايىيەكانم دەخەمە بەردەستتان).

ئىنجا كاك ئەحمەد بەدرىژى دەكەۋىتە باسى خەمەكانى بۆ نمونە دەلى:

(زۆر جار گەورە پىياۋان لەكارىكدا تەنھا چاۋيان لەسوۋدىكى كەمەو ئىتر (سەلبىيات)ى ئەۋە لىك نادەنەۋە كەلەۋانەيە بەھۋى ئەۋكارەۋە مۇسلمانان توۋشى سەدان زىان بىن) .

(ئىستى رۆژ بەرۆژ بەرەو خراپىتر دەپۆين و كارگەيشتۈتە ئەۋە كە ئەگەر لەتوانامدا بۋايە سەرى خۇم ھەلدەگرت ، لەترسى _ ممالايطاق من سنن المرسلين _ واتە ئەۋ سزايەي كە خوا دەينىرى بۆ ئەۋانەي كەبەگۈيى بەرنامەي پىغەمبەران ناكەنو كەسىش ناتۋانى بەرگەي بگرىت) .

(جىگاي داخە بەلامەۋە كە ئەۋانەي خواپەرست و پارىزكارن لەلەي سەركردەكانەۋە بەرېزىن و قەسيان ناپرات ، بەلام ئەۋانەي كەماستۋاچىەتى و مامەخەمەييان بۆ دەكەن ھەمىشە لەپىزى پىشەۋەو لەسەرۋى خۇيانەۋە بەعەيززەتەۋە سەيرىيان دەكەن ھەرەك لەفەرموۋدەھا ھاتوۋە (يذلون من أعزه الله ويعزون من أذله الله) .

(يەككى تر لەۋ داخە گەۋرانەي كە زۆر دلىم ئازاردەدات ئەۋەيە كەداۋىن پىسى و شەراب خواردنەۋە نويزنەكردن و دزى و چەتەيى و كوشت و كوشتار گەيشتۈتە ئاستىك كەبەناشكرا خەشم و قىنى خۋاي گەورە دەبارىن بەسەرماندا).

پاش ھەلپشتىنى خەم داخەكانى، كاك ئەحمەد كۆتايى بەمەكتوبەكەى دىنىۋ دەلى:
(براكان ئەگەر رۇژىك لەرۇژان پىئويىستمان بەباران ھەبوو وخوای گەرە بۆى باراندىن،
ئەوا بزانن كە ھۆكەى قبول بوونى دوعاى پياوچاكيكى خوايە، ئەگىنا ئىمە شاينەى
ھەموو سزايەكىن جا سەلامى خوا لەسەر ئەو ھەيىت كەدواى ھىدايەت دەكەوى وخۆى
دەپارىزى لەخراپەو تياچوون، وەدەگىر لەخەمو خەفەتى بانگەوازو حالى خراپى
خەلكدا)... (پاشان خۆى دەستى كرد بەگىريان) .

بەلى... كاك ئەحمەدى بانگخواز لەترسى بارى مەسئولىيەتو قورسى ئەداى ئەمانەت و
ناحاليەتى خەلك و دور لەخواییان گىراو فرمىسك ھۆن ھۆن بەچاوەكانى و بەسەر
كۆلمو ريشى دا ھاتنە خوارەو !

(پرۇژەى مەكتوباتى كاك ئەحمەدى شىخ بەدەستەو ھەو بەندە ئامادەى كردو ھەو كاك
لھۆن قادىرىش لەفارسىيەو دەيكات بەكوردى ، بەمەش ھەموو مەكتوبەكانى كاك
ئەحمەد دەكرىنە كوردى، كە مامۇستا ملا عبدالكریم تەنھا (۵۰) مەكتوبى وەرگىراو ،
داواش دەكەين ھەركەس شتىكى لەبارەى كاك ئەحمەدەو لایە بۆمان بنىرى) .

(۶) رېئووانى رى !

ژيان گەشتىكەو ھەموو رېئووانىن، شاعىرەكان بەھۆنراو ىادەو ھەرى يان تۆماركردو ھە،
جائىتر ئەگەر ئەزموونى ژيان بىت يان تۆماركردنى ئەو دىمەنەنە بىت كەلەو رىگەيەدا
دىويانە، ھەيانە زۆر بەو ھەستايانە بەوشەى جوان تابلوى جوانى نەخشاندو ھەو ھەشە
لەپەراوێكدە چى بەچاك زانیو ھە تۆمارى كردو ھە... ھى واش ھەيە لەرى ئامۇزگارىيەو
ئەزموونى خۆى بەخەلكى وتوو ھە... ھەندىكى تىرىش خەلكانى دەوربەريان ژياننامەيان
بۆ نووسىونەتەو ھە... زۆر خەلكىش ھەروا دىنەدنياو ھەرواش لى دەردەچن بەبى
ئەو ھەى كە ھىچ لەبارەيانەو ھە بزانرىت !

گۆران و گەشتەكەى :

گۆران گەشتىك دەكات بۆ قەرەداغ و زۆر شاعىرانەو لىزانانە، تۆمارى ئەو دىمەن و
تابلويانە دەكات كەدىونى و ئەمەش بۆ خۆى خەزمەتیکە بەوێژەو ئەدەبى كوردى و خوینەر
پاش چەندەھا سال، بەخویندەنەو ھەو ھۆنراو ھەروەك گۆران وینەكان دىنەو ھە
بەرچاوى و تام و چىزى خۆى لىو ھەردەگرىت، بۆ نمونە كەدەلىت :

عاسمانى شىن و نەستىرەكانى
 بىدەكەنن بۇ بەرى بەيسانى
 گۈلۈپەكانى سەرجامو كۆلۈن
 زەرد ھەنگەرابوون، كزكز نەسوتان
 دەرژا نەسەردا كزەى بەيان
 نەيلەرانەوۋە كۆلە و پەردەكان
 شارى پە نەجەرمو دەرگا داخستوو
 ۋەك يەك گياندارو بى گيان تيانووستوو
 * * *

رۇژرمىك بەرزبوو، داپەرىنە چەم
 ناوشىن، مەرمزە سەوزو گۈل بەدەم
 ەكسى سەوزايى رووى پىر لەرەى ناو
 تىا نەشكايەوۋە پىرشنگى ھەتاو ؟
 رەنگ رەنگ پە پوولە نەفرى زەلاو زەل
 گا كىناچەى پۇر، گاجرىوۋە مەل
 ھەواى پىرشنەى چەمى نەلەرزەن
 پىنى نەھاتە جۇش كوورەى شادىي گيان ؟
 نەژوورمانەوۋە پردىكى رووخاۋ
 سىبەرى كركى نەكرد بۇ پەنگاۋ
 شارە مېروولەى ناو پەنگاۋى قوول :
 پۇل پۇل ماسى بوو نەيكرد جەم و جوول ؟
 نامانە مەل چەم سوار لەشۈين سوار
 شلپ و ھووركەوتە ناو تەنكاۋى بوار
 ولاخ رووى ناۋى دەكرد سەكارى
 نە پىزا بارانى دۈرۈ مروارى ؟
 (دىۋانى گۆران)

هه موو له گه شتداين :

(ابن القيم) دهلی: (خه لکی له وساته وهخته وهی که دروست بوون گه شتیارن ، ژیر دهزانی که ئه م گه شته نارېحه تی و مه ترسی تیدا یه و، مه حاله به ته مای خوشی و چیژوهرگرتن و پشوودان بیت، دیاره ئه م شتانه له دواي کوټایي هاتنی گه شته که به ده ست دین) الفوائد

له م گه شته دا هه یه ئامانجی دروست بوونی نازانی و نافامی به ره و کوی مل ئه نی و کویرانه پهل ئه کوتی ! شاعیری سهرده م (الیا ابو ماضي) له جیاتی ئه و دهسته و تاقمه ده لیت:

جنت لا أعلم من أين ؟ ولكني اتيت
ولقد ابصرت قدامي طريقاً فمشيت
وسأبقي سائراً شئت هذا ام ابیت
كيف جنت ؟ كيف ابصرت طريقي ؟ لست ادري
هاتووم ، نازانم له کوی وه ؟ به لام هاتووم

له بهر پی خومه وه ریگایه کم بینی رویشتم
به رده و امیش به موی یان نه موی ده پوم
چون هاتم ؟ چون ریم بینی ؟ ... نازانم

به راستی ئه مه ئه و تاریکی و گومراییه که قورئان باسی ده کات، ئه گهر که سیڅ خوا نوورو رووناکی و هیدایه تی نه داتی ناخر له کوی وه به دهستی ده هیئت ؟!
نوورو تاریکی یه کان :

ریبوارانی ری کاتیک گوی ناده نه سه ر قافله چی و کاروانی هه ق، ری ون ده که نه و له ده شتی کاکی به کاکی دا تینوو برسی ده بن، له دووره وه (سراب) تراویله که ده بینن و دلی پیخوش ده که ن، واده زانن ئاوه، کاتیک به ههر حالیک ده گه نه لای سهیر ده که ن خه له تاون و هیچ نه !.

﴿والذين كفروا اعمالهم كسراب بقیعة يحسبه الظمان ماء ، حتی اذا جاءه لم یجده شیئاً ، ووجد الله عنده فوفاه حسابه ، والله سریع الحساب ﴾ النور ۳۹ .

واته: ئه وانه ی که ری بازی کوفریان گرتوته بهر، کرده وه کانیا ن وه ک تراویله که وایه له بیابانیکدا، که سیکی تینوو و ابرانی ئه ئاوه، به هه زار نارېحه تی و تالوکه بیهوی بگاته لای ، کاتی گه یشته لای ده بینت هیچ نه، ئه وساش کاتیک به خوی ده زانی ئه ژیا نی کوټایه و

قيامهت بهرپاښووه، خوايش نامادهيه له لايداوبهگويړه كړدهوې ئى دپرسينتهوه ،
وه خوا بهخيرايى لپرسينهوه نهښام تهښام .

بؤ زياتر تيگهيشتن لهشهوى يه لدای ئه و تاريخى نه موسته چاوهيان قورئان
نموونه يه كى تريان بؤ دينيتهوه و هر به دواى ئه و نايه ته دا د فهرموى :

﴿ او كظلمات في بحر لحي يغشاه موج من فوقه موج من فوقه سحاب، ظلمات
بعضها فوق بعض اذا اخرج يده لم يكد يراها ومن لم يجعل الله له نورا فما له من نور ﴾
النور / ٤٠ واته: ياخود كرده و هيان وه كچه نده ها تاريخايى وايه كه له ناو دهر يايه كى قولدا
شه پؤل له سهر شه پؤل بدات به سهريدا، له سهر وشيه وه هور يكي تاريخ هه بيټ،
تاريخيه كان چين له سهر چين نيشتن، ناله م كاته دا كه:

(١) دهر ياكه زور قولئو تا قولتريش بيټ رووناكى نايگاتى و تاريختر ده بيټ .

(٢) شه پؤلئك له ناو دهر ياكه دا بهرى رووناكى بگرئ.

(٣) شه پؤلئك له سهر پووى ناوى دهر ياكه دا بهرى رووناكى بگرئ .

(٤) له سهر ووى هه موويانه وه هوريش بهرى خورى گرتبئ.

به ئى... ئه م هه موو تاريخايى يه له سهر يه ك بيټ و كه سيك له ناو ئه م قوللايى دهر يايه دا له

(ژير دهر يايى يه ك) دا بيټ ده ستنى دهر بهيئنى ده ستنى خوى نابيئنى !

جادياره كه سئى ده ستنى خوى نه بيئنى ئه و رى خوى و دهر وپشتى نابيئنى، واته

ناتوانئ بجوولئ ، مه گهر كويړانه پهل بكوتئ !

جا ئاليړه دا نه گهر خوا نوور رووناكى نه دا ت بهم كه سه ، نوور رووناكى به هيچ

جوړئك له هيچ شويئيكه وه ده ست ناكه وئ !

(٧) حالى روژناواو نه وروپا !

ئوانه ئى له م گه شته ئى ژياندا ، رووناكه نه بهرنامه ئى خواو نابنه بهنده ئى راسته قينه ئى

خوا، بيان هوى و نه يانه وئ، بزانن يان نه زانن دهنه بهنده ئى هه و ئاره زو و ، وه ده كه ونه
ماده په رستى...

قورئان د فهرموى: ﴿ افرايت من اتخذ الهه هواه واضله الله على علم و ختم على
سمعه و قلبه و جعل على بصره غشاوة فمن يهديه من بعد الله أفلا تذكرون، وقالوا ماهي
الا حياتنا الدنيا نموت ونحيا وما يهلكنا الا الدهر و ما لهم بذلك من علم ان هم الا يظنون ﴾
الجانثية / ٢٤ واته: ئايا نابيئنى ئه و كه سه ئى كه ويست و ئاره زووى خوى كړدو ته خواى

خۆی؟! بەهۆی ئەو وە خواش گومرایی کردوووە کە زانیوویەتی شایانی ئەو یە، لەئەنجامی بەدەهەلۆیستی خۆیدا مۆری ناو بە گۆی و دلیاو پەردەشی هیناوە بەسەر چاوی دا. جا ئیتر کێ هەیه جگە لەخوا هیدایەت و رینموویی بکات، ئایا بیرناکەنەو و ئامۆزگاری وەرناگرن.

خوانه ناسان ده یانوت: ژیان ته نها ئەم ژيانى دنيايه، ده مړين و ده ژين و هر رۆژگار و زمانه به كه ده مان مړينى و هيچى تر! جا ئەوانه و نه بښت له سهر بنچينهى هيچ جوړه زانستى و زانبارى به كه ئەوه بلين، بهلكو ته نها پشت به گومان و دوودلئ ده به ستن.

ههروه ها له سووره تى (الفرقان) ئايه تى ٤٤/ ده فهرمويت: ﴿أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ، أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ، إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْإِنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ واته : ئايا نايبينى ئەوكه سهى كه ئاره زوى خوى كردو ته خواى خوى ؟

ئايا تو ده توانيت ئەوانه بپاريژيت له لادان و سهر كه شى؟ ئايا واده زانيت زۆربهى ئەوانه ده بيستن، يان ده فامن ، ئەوانه و كو مالا تن و بگره له وانيش سهر گهردان ترو گوم پارتن !

پنڢه مبه ريش ۛ له بارهى ماده په رستانه وه ده فهرموى: ﴿تَعْسَ عَبْدِ الدِّينَارِ تَعْسَ عَبْدِ الدَّرْهِمِ ...﴾ بخاري

واټه: سهرگردان و پهریشان و بدهخته بندهی دینارو بندهی درهم !
 ئهم ماده پهرستیهی کهلهای خوانه ناسان دهیینین ، راستی ئهم فرمودانه
 دسهلمینن ، ئهوه ئه وروپا کهسالانه زیاتر له حهوت سهد ههزار ئافرهت بازرگانی
 پیوهده کری و له بازرگانی یه نارهبایه وه نزیکه ی (۷) ملیار دۆلار دهمست کهوتیان دهییت!
 مهگر هر خوا بو خو بزانی بدهختهی و چاره پرسی و داماو ی ئهو ئافره تانه بدهست
 تۆره کانی مافیا و گورگه ئاده می یه کانه وه !

بهه زاره ها چيروکي جهرگ بر ده گيرنه وه و مووی سهر راست ده بیته وه و موچرکه دیت به گیاندا ! جا که دینه سهر باسی (ماف) یش هیچیان نه هیشتوته وه و گوايه له سهر نازاردانی گیانه وهریک دینه مه میدان و کومه له کانی پاراستنی گیانه وهران راست ده بنه وه ! زانایان و بیریارانی رۆژئاواش زهنگی مه ترسی ناوبه ناو لیده دهنو ده لیئن کوپرگه لینه ، کاروا بروات واین له قهراخی کهنده لانی تیاچووندا ...

پهړاويك بهناوې (امة في خطر) باسې گندهلې و خراپې پرؤسې خوښندنو
تيكه لاوې كورن و كچانې نه مريكا دهكات و بهرپرسانيان ناگادارده كاته وه كه فرياي
میللت بكهون... بويه سهروك (بوښ) پرؤژه ي جياكردنه وه ي كورو كچي له خوښندا

ئەمسال خستە بەردەم كۆنگرىسى ئەمىرىكى، كە تاوتووى بىرى واپارىارە كوپ بەجىاو كىچ بەجىا بخوئىنى، وەبەنيانن ئەو قوتا بخانانەى كەتئىكە لاونىن زىياتر لەلايەن دەولەتەو ھاوكارى بىرىن! (تۆرى ئىنتەرنىت - پىنگە ئىسلامىيەكان).

ھەرچەندە لەئەلمانىاش ھەمان نىازىيان ھەيەو ھەنگاويشيان بۆ ناو ، كەچى بەداخەو تەوتىيەكانى ولاتە بەناو ئىسلامىيەكان، تازە بەتەمان بەرەو ئەو كەندەلان و نەگبەتى تىكەلكردە ھەنگاوى بىخىريان بنىن !

رەنگە ناھەقىشيان نەبىت كوردواتەنى (دەنگى دەھۆل لەدوور خۆشە !) (شايانى باسىشە كە (۱۶۷) قەشەى ئەمىرىكى لەم ماوہيەدا لەكارەكانيان دەركران لەسەر كارى بەدروشتى لەگەل منالدا ! كە ئەمەش نىشانەى شىرازە بچران و نەمانى بەھا كۆمەلەتەيە بەرزەكانە لەو كۆمەلگايەدا !) تۆرى ئىنتەرنىت.

(۸) مەكۇي سەرگەوتن!

دىارە سەرگەوتن و سەرفرازى دنياو قىامت ئاواتى ھەموو مەوقىكى ژىرە، جا بەرەو ئەو سەرگەوتن و سەرفرازىيە ئەو چەند رىنماي و ئامۇژگارىيەك ، يەكەم بۆ مامەلەكردن لەگەل خۆتدا ، دووھمىش بۆمامەلەو ھەلسوكەوت كرىن لەگەل خەلكى دا :

يەكەم / چەند ئامۇژگارىيەك بۆ نەفسى خۆت :

* بزائە كە بېروادارى چوست و چالاک و بەھىزلای خوا پاىەبەرزترو لەپىشتەرە لە بېروادارى دەستەوسان، ھەزەت دەفەرموى: (المؤمن القوي خير و احب الى الله من المؤمن الضعيف) مسلم.

* بزائە ئەو كارەى كە دەيكەيت ئەوئەندەى قبوولە لای خوا كە بەپىي شەرىع بىت و بەئىخلاسەو بەئەنجام گەيەنرابى، چونكە ھەركارىك بۆ خوا نەبى و ھەرنەگىرى و ھەرشىكىش بەپىي شەرىع نەبى دەدرىتەو بەسەر خاوەنەكەىدا...

بزائە تا خۆت نەناسى لەخەلكى تەرتىناگەى ، ھەروەك زاھىدى ھەكىم (سمنون) دەلى: (من تفرس في نفسه فعرها، صحت له الفراسة في غيره وأحكمها) الرقائق / الراشد .

* خەيالت و بىركردنەوئە بافراوان بىت و تەنھا لەبەردەم يەك چارەسەردا دۆشدا مەمىنە، چونكە ئەوئەى ھەول بەدات خۆى گەورە چەندەھا چارەسەر رىگای دەخاتە بەردەست و زۆر دەرگای لىدەكاتەو، ئەگەر ئەمیان نەبى دەتوانى لەوى تریانەو بەچىتە ژوورەو ! ﴿ والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا ﴾ ديارە يەك (سبيل) نىە بەلكو (سبل) كە كۆيە!

هەندى سياستەتمەدار لەبارەى هەندى لەموسلمانەكانەوه دەلێن: ئەگەر دەرگاشیان لێبگیرى لەپەنجەرەوه دینە ژوورەوه ... منیش ئەلیم ئەگەر پەنجەرەشیان لێبگیرن پشت بەخوا وەك (كاسپەر) ی پالەوانى ئەفلام كارتۆن لەدیوارەوه دەچنە ژوورەوه !

خەيال و بیکردنەوه گرنگە و سەرەتایە بۆ بنیاتنان و بەروپیش چوون، ئیسپانى یەکان لەروانگەى ئەزموونى خۆیانەوه پێت ئەلێن: (إذا لم تبني قلاعك في الهواء فلن تبنيها في مكان آخر) . واتە: ئەگەر کۆشك و قەلەكەت لەهەوادا بەخەيال دروست نەكەیت، ناتوانى لەسەر زەوى و لەواقیعدا دروستى بكەیت.

* حیکمەت ونبووى موسلمانەو لەهەر كوى بیدۆزیتەوه خوى بەخواوەنى دەزانى، پێت گران نەبى كەقسەى هەق لەهەر كەسیكەوه بێت وەرى گریت.

(ئەبو حەنیفە) منالێكى بینى قورەكارى دەکرد، پى ی وت: وریابە نەكەویتە ئەو قورەوه، ئەویش وتى: تۆ ئاگادارى خۆت بە نەكەوى، چونكە كەوتنى عالم كەوتنى عالەمە! ئەمە كارى كرده سەر (ئەبو حەنیفە) وای لێهات دواى مانگیك لێكۆلینەوه و تاوتوى كردن لەگەڵ قوتابىەكانى دا ئنجا فتوايەكى دەرەكرد!

* بەردەوامى و كۆلنەدان زامنى سەرکەوتن، ئەدىسۆن پاش ھەزار جار تاقیکردنەوه، لەھەزارویەكدا سەرکەوت! ئەمە بێجگە لەوەى كە كە گوىى نەئەدا بەنەیارو ناحەزەكانى كەلە رۆژنامەكاندا دەیان وت: ئەدىسۆن شیئتە !

ھینرى فۆردیش پینچ جار ئیفلاسى كرد. پاش ئەو ھەموو مەسەرەفە ئنجا سەرکەوت لەدروستکردنى یەكەم ئۆتۆمبیلدا !

* بزانه ژيان بەگشتى ئىسلامەتى بەتایبەتى زۆرلايەنى ھەيەو نابى تەنھا لەيەك گۆشەوھ سەيرى بكەیت، ئەگینا بەھەلەدا دەچیت، زۆركەس ھەيە تەنھا لایەكى گرتووهو ھەموو خەلكانى تر بەگومراو سەر لێشیاو دادەنى كە ئەمەش زیادەرەوىیەو عەقلۆ ژیری وانالین!

ھاوسەنگیش لەكارەكانداو ھەق پێدانى ھەموو لایەنەكان فەرمايشتى ھەزرەتە ﷺ كەدەفەرموى (اعطوا كل ذي حق حقه) ...

* لەخۆت تىبگە، لەكویتوھ ھاتووى، بۆ كوى دەچى، لەبەرچى ھاتووى، وەلامەكانى ئەم سى پرسيارە گرنگن، كە ئەم وەلامانەت دەست كەوت، ئامانجى خۆت لەژياندا دیارى بكەو ئنجا بەپىى بەرنامەو بەبەرچاو روونى ھەول بدەو بزانه خوا دەست نانى

بهرووی ههولێ کهسهوه ﴿گلا ئمذ هؤلاء وهؤلاء من عطاء ربك وما كان عطاء ربك محظورا﴾ الاسراء / ۲۰ واته: ئیمه ههركهسی ههولبدات، له بهخششی پهروهردگارت دهیدهنی، بیگومان بهخششی پهروهردگارت سنووردارو قهدهغهکراونی له دنیا دا بۆ کهس! *بزانه ئەگەر ههول و گهپان و گهشت و غهریبایهتی نهبی مروف پی ناگات، وه ئەگەر ئاو نهپواو بوهستی بۆگه ن دهکات، وه ئەگەر شیر له بییشه نهیه ته دهره وه راوی نیچیری بۆ ناکریت، وه ئەگەر تیر کهوان بهجی نههیلێ نیشانه ناپیکێ، وه ئەگەر خۆریش بوهستایه، عهره بو عهجه م لی بیژارده بوون! ئەمهش هؤنراوه کهی شافیعی یه که دهلی:

ما في المقام لذي عقل وذی ادب

من راحة فدع الاوطان و اغترب

سافر تجد عوضاً عن تفارقه

وانصب فان لذیذ العیش في النصب

انی رأیت وقوف الماء یفسده

ان ساح طاب وان لم یجر لم یطب

والاسد لولا فراق الغاب ما افترست

والسهم لولا فراق القوس لم یصب

والشمس لو وقفت في الفلك دائمة

لملها الناس من عجم و من عرب

بهلی ... شافیعی بهم بیروبوچوونه وه له شانزه سالی دا توانی (فتوا) بدات و سوو د به خه لکی بگهیه نی!

* پاشان بزانه که هه رکاریک کاتیکی تایبهت به خوی هیه، خوی گه وه ئیشی شهوی ناوی له روژداو، ئیشی روژی ناوی له شهو دا، هه وه که هه زه تی ئه بو به کر ئاموژگاری هه زه تی عومهری کردو وتی: (اعلم أن الله عملاً في الليل لا يقبله في النهار ، وأن الله عملاً في النهار لا يقبله في الليل) ...

* مصطفى صادق الرافعي دهلی: (من الخطأ الكبير أن تنظم الحياة من حولك وتترك الفوضى في قلبك) واته: له هه له گه وه کهانه ئەگەر بهتووی ژیان له دهره و بهرت ریک بخهیت و له ناو دلیشتدا (فوضى) و شپه زه یی و ناریک و پیک هه بیت، واته له دل و نه فسی خوته وه دهست پی بکهو بزانه (ان الله لا یغیر مابقوم حتی یغیروا ما بأنفسهم) الرعد .

* سهرومال و ناموسی موسلمانان هه رامن و غه یبه تیش هه رامه، بشزانه که مانای غه یبهت نه وه یه که سیک که مو کوپی یه کی هه بی و توله شوینی کدا باسی بکهی که سوودی نه بی بۆ چاک بوونی و بهتووی بیشکینی و ناوی بزپینی، خو ئەگەر ئەو که مو کوپی یه ی

تيانه بوو، وه تۆ له سهر قسه ي ئه مو ئه و وتت ئه و! بوختانت كردوه ! ئنجا چاكيش بزانه
كه غه يبه تي كو مه ل و لايه ن و ري كخرا و گونا هه كه ي گه و ره تره چونكه كه سان يكي زياتر
ده گري تته وه ...

دووهم / چهند نامۆزگار يه كه بۆ مامه له كردن له گه ل خه لكدا :

* به ته ماي كه س مه به (معصوم) بي ت، ئه وه ي كه تۆ مامه له ي له گه لدا ده كه يت مرو قه و
مه لاي كه ت نيه ، بشزانه كه كه سي وا هه يه كه م و كو پي يه كان ي ده گري ت به قو رباني
چاكي يه كان ي ...

* خوا ي گه و ره دوو گو ي و ده مي كي داوي تي، دوو قه سه ببي سته ئنجا قسه يه كه بكه ، كه
مرو ف كه مي وت ، هه له ش كه م ده كات و ئه گه ر ده م به ي ئي سهر سه لامه ته ! هه ر چيش
زو ري وت چاكيش ده لي و خرا پيش ده لي .

ده لي ن: زو ر كه س كه حه ز ده كات بچي بۆ لاي پزي شك بۆ ئه وه يه كه پزي شكه كه گو ي
بۆ بگري ت ! جا ئه گه ر تو ش پزي شك ي نه خو شيه كان ي دلو ده روني ت چو ن ده بي ت گو ي
نه گري ت ...

روژي ك (عطاء بن ابي رباح) گو ي شل كر دبو و بۆ لاوي ك هه ر ده تو و يه كه مجاره
ئه و قسانه ده بي ستي، ها وه له كان ي لاي ان سه ير بوو ... ئه ويش پي ي وتن: (به خوا ئه وه ي ئه و
وت ي پيش ئه وه ي ئه و له دا يك بي ت من ده يز انم) به لام دي اره گو ي گري تني ش هون ري كه و
هه موو كه س نا يز اني ...

* چيني يه كان ده لي ن: ئه وه ي له به ر ده متايه تي ي نا گه ي هه تا به پي لا وه كه يه وه هه زار
هه نگاو نه پوي ت ... واته خو ت بخه ره جي ي ئه وو چاك حال و وه زعي تي بگه پيش ئه وه ي
هيج برياري ك به دي ت ...

* ده لي ن: هه موو خه لك ي يه كه جو ر جل و به رگيان بۆ نا بي و يه كه جو ر پي لا و
له پي نا كه ن ... بۆيه ئه بي هه ر كه سه و به زما ني خو ي قسه ي له گه ل بكري، ئه وه ي بۆ فلان
باشه ره نگه بۆ يه كي كي تر بي يته مايه ي في تنه !

حه زره ت ﷺ ده فه رموي: (خاطبوا الناس على قدر عقولهم) واته: هه ر كه سه و به پي ي
عه قلى خو ي قسه ي له گه ل بكه ن، ده تانه وي بي با وه پريان بكه ن به خوا و پيغه مبه ر ؟ ! .

* له ژياندا به گشتي و له كاري به كو مه لدا به تا يبه تي توانا كان يه كتر ي ته وا و ده كه ن،
ئه وه ته حه زره ت ﷺ له باره ي ها وه لانيه وه ده فه رموي ت: (ارحم امتي بأمتي ابوبكر ، واشدهم
في امر الله عمر ، واصدقهم حياء عثمان ، واقرأهم لكتاب الله أبي بن كعب ، وافرضهم

زید بن ثابت ، و أعلمهم بالحلل و الحرام معاذ بن جبل ، و لكل أمة أمين و أمين هذه الأمة ابو عبیده (الترمذی ۳۷۹۱ و احمد ۱۲۴۹۳) .

واته : میهره باترینی ئوممه تم بۆ ئوممه تم ئه بوبه کرو توند ترینی شیان له فه رمانی خوادا عومهره و ، به حه یاترینیان عوسمانه و ، قورئان خوین ترینیان ئوبه ی کوری که عبه و ، زانا ترینیان له فه رزه کاندازه یدی کوری سابه ته و ، شاره زاترینیان له حه لال و حه رامدا مه عازی کوری جه به له و هه موو گه لیکیش ئه مینیکی هه یه و ئه مینی ئه م ئوممه ته ئه بو عوبه یده ه ...

به ئی ... هه مووان هاوه لی پایه به رزی حه رزه تن ، به لام هه ریه که یان له بواریکدا زیاتر پیسپوره و ، زانست و زانییش رزقه و ، خوا هه ریه که و به جوړیک رزقی ئه دات ... بۆیه هه رچی به خوت ده کری بیکه و ، کاری که سییش به که م مه زانه ، چونکه ﴿ لا یكلف الله نفساً الا وسعها ﴾ ، کی ده لی ئه وه ی تۆ به جوړیک سه یری ده که ی توانا کانی هه ر ئه وه ند ه نیه و خوای گه وره رهنکه له وه زیاتری ئی نه ویت ؟!

* (نسبیہ المطوع) ی نووسه ری کوهیتی ده لی : ئیمه ده سه لاتمان نیه به سه ر عه قلی خه لکی داو ، هه ر ئه وه ند ه مان بۆ هه یه له ده رگای دل و عه قلیان بده ین زۆر به له سه ر خوایی و به ئه ده به وه ، جاره رهنکه هه ر لیمان نه که نه وه ، یان رهنکه لیمان بکه نه وه و فه رموومان لینه که ن و میوانداریمان نه که ن و نه توانین قه ناعه تیان پی به ینین ! (صناعة النجاج) د . طارق السويدان و فیصل باشر اخیل .

* داد په روه به له گه ل به رامبه ردا ئه گه ر حه زیشی پی نه که یت و چاره شیت نه و ی ، چونکه خوای گه وره ، فه رمانی داوه به داد په روه ری و پاشان فه رمانی داوه به نو یژ ... هه روه که ده فه رموی ﴿ قل : امر ربي بالقسط و اقيموا و جهکم عند کل مسجد و ادعوه مخلصین له الدین ، کما بدأکم تعودون ﴾ الاعراف : ۲۹

زه یدی کوری خه تتاب برای حه زره تی عومه ر ، له گه ل کۆمه لیک ده شته کی دا رویشیت فیری ئیسلامه تیان بکات له ریگا ئی هه لگه رانه وه و شه هیدیان کرد ، ئه مه ش برینیکی قوولی له ده روونی حه زره تی عومه ردا دروست کرد ، پاش ماوه یه که ئه وانه موسلمان بوونه وه کاتی که هاتنه لای حه زره تی عومه رو ئه ویش قسه ی بۆ ده کردن ، سه یری ئه وه ی نه ده کرد که بکوژی براکه ی بوو ، وه له به رئه وه ی موسلمان بوو بووه وه نه ی ده توانی هیچ بکات به رامبه ری ... کابراش هه سستی پی کرد که چ تاوانیکی کرد و وه وچه ند ه حه زره تی عومه ریش بی تاقه ئی ، بۆیه پرسیا ری له عومه ر کرد ، که من به وکاره م دیاره زۆر نازارم

داوی؟، ئەویش وتی: بەئێ، وتی: باشە ئەو وادەکات کە هەقی خۆم نە دەیتێ...وتی: نەخێر...کابراش وتی: دە ئیتر قەیدى ناکات خۆشت نەویم، مادام هەق و مافم پارێزراى! بەراستى ئەمە لوتکەى دادپەرەرى یە کە دنیا بە خۆیەو نەبینیوە مەگەر لەسەر دەستى ئیسلامدا...کە پەندو وانە یە بۆ هەموو موسلمانێک کە هەقی هەموو خاوەن هەقیك بدن .

(٩) تیشکی لەسەر پیلانی دوژمنان

بۆسنە و ھەرسک و شیشان و کۆسوفو و کشمیر و فەلەستین و کوردستانە کەى خۆشمانو دەیهەما شوینی تریش ھەریە کەو بە دەست سستە مکاریکەو نالاندوویەتی و روژئاوا ملۆزمیکى بۆ داناو کە پشتگیری ماددى و مەعنەویان دەکات یان ھەر ھیچ نەبێ گویى خۆی ئەخەوینی ئیان !

بەدەیان ھەزار موسلمان جینۆسایدکران ، لەداوی نەمانى خەلافەتى عوسمانى یەو تا ئەمڕۆ نۆچار قەسابخانە بۆ موسلمانانى بەلقان دانراو! بۆ ئەوێ پق و قینى پەنگ خواردوویان بە موسلمانان برێژن، لەزەمانى تیتۆدا کە جوولە کەبوو، وەحوکمی یوگوسلافیای کرد، نزیکەى ھەوت سەدو پەنجا ھەزار موسلمان کوژران...

لەکاتی جیابوونەوێ ھیندو پاکستاندا، لەکوچی موسلماناندا بۆ پاکستان بە ملیۆن موسلمان بەناھەق کوژران پاش ئەوێ کە ھندستان رایگەیاندا بوو دەستیان بۆ درێژ ناکات لەسالى ١٩٤٧زدا.

لە کوردستانیش داخى سەلاحەدینیان بەم گەلە سستەم دیدە یە پرشت و بەدەیان ھەزاریان زیندە بەچال کرد... ئەو سەلاحەدینەى کە شەست شارەزای جوولە کە کووونەوێ بە تیروتەسەلى لە ماوێ یەکی درێژدا لیکۆلینەوێ زۆریان کرد لەسەر سەردەمى سەلاحەدین و ھۆکارەکانى سەرکەوتنى و نەهێشتنى دووبارە بوونەوێ ئەو ئەزموونە مەزنە^(١).

---

^(١) ئەو نەندە لەناوی سەلاحەدین بى تاقەتن، بەرپرسە جوولە کەکان دەلێن: ھەتا ناوی سەلاحەدین بەمێنى لەسەردەمى وتارییژى سەر مینبەرەکانداو ، ھەتا ناوی سەلاحەدین بنرێ لەجەدو کۆلنەکان و ھەتا بەفەخرەوە باسبکری، ئیعمە ناتوانین ناشتی بکەین لەگەل عەرەبدا ! تەنانەت بیزاریان دەربیریووە لە تابلویەکی (حظین) کە لەھۆلى پێشوازی سەرۆکی سوریا دا یە !!

دیاره رقو قینی دوژمنان بهرده وامه و قورئان تۆمارى کردووه بۆمان و دهفه رموی:
﴿ولن ترضى عنك اليهود ولا النصارى حتى تتبع ملتهم﴾ البقرة / ۱۲۰ واته: هه رگیز
جووله که و گاوه کان لیقان رازی نابن، هه تا شوین بهرنامه و ئاینه که یان نه که ون.
ههروه ها ﴿ولا یزالون یقاتلونکم حتی یردوکم عن دینکم ان استطاعوا﴾ البقرة / ۲۱۷
واته: بهرده وام دژتان دهجهنگن هه تا واتان لیبکه ن له دین و ئاینتان پاشگهز ببنه وه نه گهر
بۆیان بکریت.

له سووره تی تۆبه شدا دهفه رموی: ﴿لا یرقبون فی مؤمن الا ولا ذمة﴾ التوبة: ۱۰
واته: کافران له دژایه تیاندا بهرام بهر موسلمانان، سنووری خزمایه تی و پهیمان ره چاو
ناکه ن و نایپاریزن.

(ولفرد کانتول سمیث) له پهراوه که ی دا (الاسلام فی التاریخ الحدیث) دا ده لی: (تا
کارل مارکس و شیوعیه ته پهیدا بوو، (محمد) تاقه تهحه ددای راسته قینه بوو،
که رو به پروی شارستانی ته ریژئاوا ببیته وه له هه مو میژووی دا ... وه به راستی زۆر
گرنگه که یادمان بی ئه و تهحه ددایه چهنده راسته قینه بوو، وه چهنده هه په شهیه کی
ترسناک بوو له هه ندی کاتدا ...) (ثم قسه یه له کاتی کدا ده کات که هیشتا شیوعیه ته وه
ئه مرۆ نه پوخا بوو، له و په ری هیژو توانا دا بوو! نووسه ر)

به راستی ئیسلام هیژو شیکری راسته وخو بوو له هه ردو مهیدانی جهنگ و بیروبا وه پدا،
وه زۆر به هیژو کاریگه ربوو، مه سیحیه ته به یه کجار خوشتین ناوچه ی ئیمبراتۆریه تی
رۆمانی له ده ستدا و هیژه تازه که گرتیه ده ست خو ی!

وه له وه دا بوو که هه مو ئیمبراتۆریه ته که شه به یه کجاری خو ی پی رانه گیری و تیا بچیت!
ئه وه بوو له سالی ۱۴۵۳ زدا قسطنطنیه گیراو له سالی (۱۵۲۹) ز یشدا موسلمانان ئابلقه ی
(قیه ننا) یاندا ... وه جاریکی تریش موسلمانان کشانه ناو ئه وروپا وه له ده رگایان دانه وه
له سالی (۱۶۸۳) زدا، به راستی ئیسلام نیوه ی جیهانی مه سیحی دا گیر کردو، وه ته نها
ئیسلامیش بوو توانی به ده یه ها ملیۆن گا ور به ره و ریبارو بهرنامه که ی (دروس من محنة
البوسنة والهرسك (محمد قطب) .

به لی ئه وروپا سوودی زۆری وه رگرت له زانست و زانیاری موسلمانانو ئه و (المنهج
التجريبي في البحث العلمي) یه ی که موسلمانان دایا نه زانند، ئه وروپا بردی بو خو ی و
په ره ی پی دا، تاگه یشته ئه وه ی که له سه ره تای سه ده ی شانزه دا ئه وروپا خه ریک بوو
ئیسلام وه رگری، به لām که نیسه و پا پا هه ولی بی وچانیان دا بو ئه وه ی نه هیلن ئیسلام

له ئه وروپادا بلاويتهوه (كه ئه مهش قسه ي ميژوونوسي به ريتاني (ويلن) له پهراوه كه ي دا (معالم تاريخ الانسانية) كه عبدالعزيز توفيق كردويه تي به عه ره بي) .
له سالي (١٤٩٢) ز غرناطة به ده ست موسلمان ه وه نه ماو له (ئه نده لوس) كه وتنه قه تل و عامي موسلمانان و له و زه مان ه دا كه ته نها له ناوشاردا چه ند گه رماويكي گه و ره ي گشتي هه بو، موسلمانان له ماله كاني خوياندا گه رماويان دروست كر دبو، جا كه ده گه ران به دوايي موسلماناندا هه رماليك گه رماوي هه بوايه ده يانگرت و سزايان دهاو ده يانزاني موسلمان ه !

ياده و ه ري سيخوړيك !

مستر همفر له ياده و ه ري ه كاني دا ده لي: (له سالي ١٧١٠ ز وه زاره تي مستعمرات نارديانم بو ميسرو عيراق و تاران و حيجاز و ئاستانه (استنبول)، تاوه كو زانياري ته واو كو بكه مه وه بو پارچه پارچه كر دني موسلمانان و ده ست گرتن به سه ر ولا تي ئيسلامدا، له هه مان كاتيشدا له گه ل مندا نو كه سي تر بو هه مان مبه ست له لايه ن وه زاره ته وه ني دران بو ناو ولا تي موسلمانان.

وه زاره ت پاره ي ته واوي بو دا بين كر دين له گه ل نه خشه ي تاي به ت و ناوي كار به ده ستان و زانايان و سه رو ك عه شيره ته كان...

هه رگيز بيرم ناچي ت قسه ي سكرتيري وه زاره ت، كه خواحافيزي كر دين به ناوي چه زره تي (مه سيح) ه وه، وتي: (پاشه روژو ئاينده ي ولا ته كه مان ده وه ستيته سه ر هه ولو كو شش و سه ركه وتني ئيوه، بويه هه موو توانا كانقان بخه نه كار بو سه ركه وتن...).

له لهنده ن فيري زماني عه ره بي و زماني فارسي گرام و له ئاستانه ش (استنبول) ده بوو به چاكي فيري توركي بيم، به جوړيك كه كه س گومانم ئي نه كات كه بيانيم..

پاش گه شتيكي نار ه حه ت و زه حه ت به ده ريداا گه يشتمه (ئاستانه) و ناوي خو م كر د به (محمد) و ده چووم بو مزگه وته كان و، زو ر سه رسام بووم به نيزام و پاك و ته ميزي و گوپرايه لي موسلمانان، له دلي خو م دا وتم: باشه ئيمه بو دژايه تي ئه م مرو فانه ده كه ين؟ وه هه ول ده ده ين پارچه پارچه يان بكه ين و نيعمه ته كانيان ئي بسينين؟! ئاخو چه زره تي مه سيح ئاواي پي و تووين؟

هه رزو له م خه يالاته م گه پامه وه ته وه به م كر د له م بير كر د نه وه شه يتانيه م و خو م گورج كر ده وه بر يارمدا تا دوا دلويي پيكه كه م بخو مه وه !

لە (ئاستانە) چووم بۆلای پیاویکی پیر كەناوی (محمد افندی) بوو، ئەوپیاوھ مرقۆیكى ئەوھندە چاكبوو، كە من شتى وام نەدیوھ لەچاكترین پیاوی ئاینى خۆمان... ھەر ئەوھندە وټم من كەسم نیهو ھاتووم لەمەر كەزى ئىسلام دین و دنیا م دەست كەوئت، ھىچ لىپچنەوھى لەگەل نەكردم و پرسىارى ئەسل و فەسل مى نەكرد و زۆر جوان پىشوازى كردم و ھات بەدەنگمەوھ و تى: ئىمە پىوئستە لەسەرمان كەپزىت بگىرن لەبەرئەوھى: یەكەم: تۆموسلمانیت و موسلمانانىش بران..

دووم: تۆمىوانیت و پىغەمبەرىش ﷺ فەرمووئەتى: رىزى مىوان بگرن. سىيەم: تۆ ھاتووى زانست فىربى و ئىسلامىش جەختى كردوئەسەر رىزگرتنى ئەوانەى كەدواى زانست و زانین دەكەون .

چوارەم: تۆ دەتەوئت كاسپى بكەیت و كاسبىش خۆشەوئستى خوايە . جا بەپاستى من زۆر سەرسام بووم بەم قسانە، لەدلى خۆمدا وټم: خۆزگە مەسىحىيەكان لەم راستیانە تىبگەيشتەنايە ، بەلام لاشم سەيربوو، چۆن ئىسلام بەم بەرزىيەوھ تووشى لاوازى دى لەسەر دەستى ئەو كاربەدەستە لووت بەرز و ئەو زانا نەفامانەوھ كەلەزىان خالى نەبوون !

پاش دووسال گەپامەوھ لەندەن و راپۆرتى خۆمدا بەوھزارەت، ئنجا جارىكى تر ناردیانمەوھ و ئامۆزگارىان كردم كە ئەمجارە دووكارم ھەيە .

یەكەم/ خالى لاوازى لای موسلمانان بدۆزمەوھ، تا بتوانى لىوھى بچینە ژوورەوھو ھەلىان وەشىنین..

دووم/ ئەگەر خالى لاوازىم ھەست پى كرد، ھەرخۆم بكەومەكار بۆ ئازاوە نانەوھو شیرازە پچراندنى موسلمانان.

لەلەندەن شەش مانگ مامەوھ تا نادریانم بۆ عىراق وھ ئامۆزگارىان كردم و پىيان وټم: ھەر لەزەمانى قايىل و ھابىلەوھ كىشمەكىش و جىاوازى و دووبەرەكى ھەيە لەناو بەرەى ئادەمىزادا و ھەرواش دەبى تاحەرزەتى مەسىح دەگەرئیتەوھ، جا بۆيە دەبىت ئەو نىزاغاتانە بدۆزیتەوھ لەناو موسلمانانداو دەست بخەیتە سەر ئەو گرگانەى كە نامادەيە بۆ تەقیتنەوھ، وھ ئەگەر توانىشت بىتەقینیتەوھ ئەوھ خزمەتىكى گەورە بەحكومەتى بەرىتانیا دەكەیت، ئىمەى بەرىتانى ناتوانین بەرەفایەت بژین بەبى نانەوھى ئازاوە لەمستعمراتەكاندا، وھ ھەروھە ناتوانین سولتانی عوسمانى تىك بشكىنین ، مەگەر

بەھۇي ئاژاۋەدە فېتئەنەنەۋە لەنئىۋان رەغىيەتەكەي دا... جا ئەگەر واش ئەكەين ئوممەتتىكى كەم چۈن دەتۈنى زال بىي بەسەر ئوممەتتىكى گەرەدا؟

زۆر ھەولبەدە تېئېكۆشە ئەۋ كەلئىنە بدۇزىتەۋە و لىۋەي بېچىتە ژوورى، ۋەبشزانە دەسەلاتى فارسو دەسەلاتى تۈرك لاۋازبۈۈن ، ھەر ئەۋەندەت لەسەرە كە گەلەكانيان ھان بدەيت دژبە ھۆكۈمەتەكانيان... جا ئەگەر قىسەيان يەك نەبۈۋ، ۋەھىزيان پەرت بوۋ، دەتۈنن بەئاسانى داگىريان بگەين و بىيانكەينە (مستعمەرە)ى خۇمان...) (گۇقارى المجتمع ژمارە ۱۴۸۵، ۱۴۸۶) ..

ھەرۋەھا لەسالى ۱۹۰۷دا (بەرىتانيا) داۋاي لە (اللورد بترمان)كرد كەراپۇرتى خۇي بدات لەسەر مۇسلمانان، ئەۋىش دىراسەي ھالى مۇسلمانانى كردو لەراپۇرتىكدا وتى (مۇسلمانان گەلئىكن لەپانتايىيەكى بەرفراۋاندا لە(محيط)ۋە بۇ (خليج)و يەك زمانيان ھەيە و زەۋىيەكەيان يەك پارچەيەۋ پەپرەۋى يەك ئاينىش دەكەن و يەك رابردوۋيان ھەيە يەك ئاۋات و ئامانجىشيان ھەيە، ھەرچەندە ئەمۇ لەبەردەستمانان و لەچىنگماندان، بەلام خەرىكە خۇي رائەپسكىنى، ئاخۇ چىمان بەسەر بى ئەگەر ئەۋ (عملاق) ھۇشيار بىتەۋە، ئنجا پىۋىستە لەسەرمان كەپەيۋەندى ئەۋ مۇسلمانانە بېچرىن و دەۋلەتتىكى نامۇ لەناۋيانا دروست بگەين، كە دۇستى ئىمەبىت و دۇژمنى ناۋچەكەبىت و، ھەرۋەك دېك و دال بچەقىتە گيانى ئەۋ(عملاق) ئەگەر ويستى ھەستىتەۋە) (ل ۵۸ دروس من محنة البوسنة والهرسك)

ئەۋەبۈۋ لەسالى (۱۹۴۸)دا دەۋلەتى جۈۋلەكەيان دامەزئاندا تا ئىستاش گەرەترىن كىشەي ھەمۇ رۇژھەلاتى ناۋەپاستە !

گەلانى ناۋچەكە دژ بە داگىر كەران راپەرىن و بەملىۋنەھا شەھىد درا، بەلام كاتىك لەۋلاتە ئىسلامىيەكان دەرچۈۈن كەكارەكانيان دايە دەست كەسانىك كەلەژىر فەرمانى خۇيانداۋوۈن و پەيمانان ئۆرگرتبۈۈن و بەھەر دەپەنچەكە پىيان مۇركردبۈۈن كەنەھىلن ئىسلامەتى سەرھەلبداتەۋەۋ جارئىكى تر باسى پەپرەۋى شەرىعەت و ھۆكىمى ئىسلامى بگىرىت.

تەننەت كەراپوۋنى ئىسلامى لەرىي دەنگدانەۋە زۇرتىن دەنگى بەدەستەيىنا ئەزمونەكەيان ھەلۋەشانەۋەۋ فەرەنسا وتى/ ئەگەر ھۆكۈمەتى ئىسلامى لەجەزائىردا دابمەزرى ئەۋا سوپاي فەرەنسى جەزائىر داگىردەكاتەۋە! (ل ۶۷ دروس من محنة البوسنة والهرسك) .

په راوی (خلف الحصار) :

ئیسټاش دهنګای تایبته ههیه بو لیکولینه وهی حالی موسولمانان و پیلان دانان بویان، یه کی لهو دهنګایانه پیکهاتووه له دووهزار شندامی چالاک که بهر دعوام له کاردان بو دیراسه ی موسلمانان و روژهلای ناوهراست، دوانیان که دوو سال له (قاهره) مانه وه بو لیکولینه وهی تایبته ی خویان له سره حالی ولاته ئیسلامی یه کان و رابوونی ئیسلامی، په راویکیان دهرکرد به زمانی ئینگلیزی به ناوی (خلف الحصار) که تیای دا ده لئین:

(ئیسلام کوفره و نابی پری بدهین حوکم بکات له هیچ شوینیکدا، جائیر ته گهر بو نه و مهبهسته ش پری بنین به هه موو نه و (مبادی) انه ی که باسی ده که یو بروامان پریانه)... (واته: نه و نه دیموکراتیان پری باشه تا ئیسلام نه یه ته سه رحوکم، نه گهر له ری سندوقه کانی دهنګدانه وه هات نه و ده بی دیموکراتیه ت پیشیل بکری و ری بگیری!، یان مافی مروف نه و نه د مهبهستیانه که په یوه ندی به غهیری موسلماننه وه بیټ، به لام بو موسلمان سه رومالیشی نه مینی، نه و قهیدی ناکات و باسی (مافی مروف) له نارادا نامینی، هه روه ک گویان ناخرابی و چاویان کویری له ناستیا!.

هه روه ها له نو سه راوه که یاندا ده لئین: (ئیمه ده ولته ی جووله که مان دامه زرانده سه پیوانی خو مان و چه ک و مال و سامانمان، وه له هه موو جه نگه کانیشدا روژئاوا ناماده بوون و هیچ سه روکیکی روژئاوایی نیه بتوانی پشتی جووله که نه گریټ).

دیسان له (بهشی دهیه می) په راوه که یاندا ده لئین: (کیشه ی زیاده بوونی موسلمانانیش له روژئاوا ده بی چاره سه ربکریټ و ری لی بگیریټ... چونکه نه و ان (منطق) یان پریه و نه گهر به لئین به م شیویه به روات، و ئیسلام ده سه لات په یدا ده کات)...

جایه کی له و دوو نو سه ره، (گراهام فوله ر) ه و جیگری پیشووی موخابه راتی ته مریکی یه... پاش نه وه ی که که ی (که سه رقانی دیراساتی سیاسییه) کتیه که ی باوکی ده خوینیته وه، وای لیدی بگه پری به دوا ی نه و ئیسلامه دا که نا و درایه تی ده کریټ و پلانی بو داده نریټ، سه ره نجام گه وره یی و پوختی و به رزی ئیسلام که مه ندکیشی ده کات و موسلمان ده بیټ، جا نه میش کار ده کاته سه ر باوکی و زور بیرو بو چوونی بو گوړپوه، ته نانه ت باوکی له و تاریکی دا له روژنامه یه کی ته مریکی دا باس له هه ق خوراوی موسلمانان ده کات و ده لئیت نه گهر ته مریکا بیه ویت گه وره یی خوی بیاریزی ته بی مافی موسلمانان پیشیل نه کات و هه ق بدات پریان و کیشه کانیان

چاره سهرىكات... (سبحان مقلب القلوب ومحول الاحوال!) (وتارى: حوار مفتوح حول الاعجاز العلمى . د زغلول النجار).

ئەوھى ويستيان گرديان !

بۇ ئەوھى مەبەستەكانيان بەيئەندەى لەبەرگرتن ئەيسلامو موصلمانان لەجىھانى ئيسلامى و لەرۇژئاواشدا، پيلانى تەقىنەوھەكانى ئەمريكا دارپىژرا، كەبەھۆيەوھە توانرا باسى دنيا بېيئە مەسەلەى تيرۇرو بەناوى نەھيشتنى ديۆەزمەى تيرۇريشەوھە، بىلايەنى نەماوھە يان دەبى لەگەليان بى، يان بە (دژ) حسابت بۇ دەكەن !

لەئەمريكا (۲۰۰) دەزگاي خىرخوازي موصلمانان (تجميد) كراون ! ھەرلەوئى ماوھەيەك لەمەوېر سى ھەزار موصلمان گيران و ليبيچينەوھەيان لەگەلداكردن و، كىيان بوئى دەيگرن بەبى ھىچ تۆمەتيك !

لەولاتە ئيسلامىيەكانيشدا فشارى زۇريان بۇ سەركرەدە گوئى لەمستەكانى خۇيان ھىناوھە، كەبەرنامەى خوئندن بگوپن (بۆنموونە زانكوئى ئيمان لەيەمەن دابخەن و... ھتد). ئەمە لەكاتيكا كە نووسەرى جولەكەى ئەمريكى (ناعوم شاموسكى) دەلييت: ئەم تەقىنەوانە ئەمريكا خۇى ئاگادارى بووھە دەستى خۇيانى تيايە، وھ دەلى: بەلگەشم ئەوھە، كە دەزگاي موخابەراتى ئەمريكى لەزەمانى (كندى) دا پيلانيكى لەم جوړەيان دانا بۆئەوھى گىچەل بە (كوبا) بکەن... ھاتنە لای سەرۆك (جون كندى) و باسى پيلانەكەيان بۆكرد، كە گوايە ئەگەر رەزامەندى بفرموئى، چەند پەناھەندەيەكى (كوبى) لەفرۆكەيەكدا دانهنيئە دەيدەن بەبالەخانەيەكداو بەمەش بيانوو دروست دەبيت بۆ ليئدانى (كوبا)... سەرۆك (كندى) پرسىياري كرد نزيكەى چەند كەس دەكوژرئى لەو تەقىنەوانەدا ؟ وتيان : رەنگە ھەزارو پينچ سەد كەسيك ببنە قوربانى كارەساتەكە ؟ سەرۆكيش لەبەرئەوھى ئەسلزادەبوو رازى نەبوو بەپيلانەكەو بەو جوړە نەخشە كەمايەوھە، تا لەكات و ساتى ديارى كراوى لەباردا بەكاريان ھىناو جەنگى جىھانى سىيەميان پى ھەلگىرساند !!

بەلگەى نوئى دەردەكەون :

روداوھەكان ھەرچۆنيك بن و ھەركەس بووييت، گرنگ ئەوھە كەسانى تريش قسەيان ھەيە و چاك وايە قسەى ھىچ لايەك فەرامۆش نەكرئت... بۆنموونە: بەرپرسيكى پيشووى پولييسى ويلايەتى (لوس ئەنجلۆس) ئەمريكا، حكومەتى ولاتەكەى تاوانباركرد

به تیوه گلانی له جیبه جیکردنی هیژشه کانی ۱۱ ی ئه یلول بو سهر ناوهندی بازرگانی جیهانی.

له وتاریکدا که له زانکۆی (بورتلاند) دابووی که رۆژنامه ی (ریرجار) ی زانکۆ ریکخستبو ، مایک روبه رت ئه فسه ری پێشووی پۆلیسی (لوس ئه نجلوس) چه ند به لگه نامه یه کی په یوه ندار به هیژشه کانی ۱۱ ی ئه یلول خسته پوو، زۆر شتی سه یری باسکرد، که ئه وه ده سه لمینن پووداوه کانی سی شه ممه ی (په ش) به ئاگاداری واشنتۆن خۆی ناماده کراو هیژری کیسنجه ر وه زیری ده ره وه ی پێشووی ئه مریکا که جووله که یه ، عه قلی ریکخه ری ئه وه هیژشانه یه. هه ره ها رۆبه رت له وتاره که یدا که دوو سه عات و نیوی خایاند بوو، چه ند نه خشه یه کی ئاسیای ناوه پاستی خسته پوو، که به ئاشکرا ئه وه ی روونکرده وه، که چه نگی ئیستای ئه فغانستان لای که می پێش چوار سال نه خشه ی بو کیشراوه.

هه ره وه ها پرسیار ی کرد: چۆن ده بی سه روکی ده زگای سیخوپی پاکستان که پۆسته که ی خۆی به په زامه ندی (CIA) وه رگرتوو به (تلکس) حه والیه ک به به ری سه د هه زار دۆلار بنیڕیت بو (محمد عه تا) که تاوانبارکراوه به و رووداوه!

هه ره وه ها جه ختی له سه ره ئه وه کرده وه که ویلایه ته یه کگرتوو ده کانی ئه مریکا و به ریتانی پێش پوودانی هیژشه کان، هیژری خۆیان له و ناوچه نه دا بلاوکر دۆته وه، وه ئیداره ی بۆش فه رمانی کردوو به نووسینگه ی لیکۆلینه وه ی فیدرالی که لیکۆلینه وه له دوو که س له خرمانی (ئوسامه بن لادن) راگریت، که له نزیک سه روکایه تی وه کاله تی ئیستخباراتی ئه مریکا وه ده ژین.

له و وتاره دا که کۆی وتاره که ریکخراوی (ئیسلام فۆبیا) بلاوی کرده وه، (که پشتگیری له مافی موسلمانه کانی خۆرئاوا ده کات) رۆبه رت زیاتر له (۴۰) وینه و به لگه نامه ی پیشان داوه، ئه وه ده سه لمینن که حکومه تی ئه مریکا ده ستی هه یه له هیژشه کاند و پێشتر ئاگای لیبوو، تا ئه و راده یه ی که دیمه نه کانی پێشاندا هه موو هه لچوون و زۆریشیان گریان.

شایانی باسه مایک رۆبه رت، ته مه نی ۴۹ ساله وه لگه ری پله ی شه ره فه له زانسته سیاسیه کاند له زانکۆی کالیفۆرنیا، به لام په یوه ندی کردوو به پۆلیسی (لوس ئه نجلوس) وه، له پێش ده رچوونیشیه وه هه ر له وه ی کاری کردوو، ئنجا بووه به ئه فسه ر له سالی ۱۹۷۳ داو له ماوه ی پینچ سالیشدا (۱۳) سوپاس و ئافه رینی وه رگرتوو (گۆفاری المجتمه / ۱۴۸۴) و یه کگرتوو / ۳۸۸.

(۱۰) خوی گه‌وره با‌گخ‌وازان ده‌پاریزی

ئیوه ده‌پروینن یان ئیمه؟!

قورئانی پیروژ چه‌ندراستی‌هک ده‌خاته به‌رچاوی ئاده‌میزاد له‌شیوه‌ی پرسیارداو
خۆشی وه‌لام ده‌داته‌وه‌و ده‌فهرمویت له‌سوره‌تی (الواقعه ئایه‌تی ۵۷- ۷۴):

﴿ نحن خلقناكم فلولاً تصدقون ﴾ ئیمه دروستمان کردون، ده‌ی بۆچی بپروانا‌که‌ن .
﴿ افرأیتم ماتمنون أنتم تخلقونه أم نحن الخالقون ﴾ جا نابینن ئه‌و مه‌نی‌یه‌ی که
دایده‌نین؟ (که‌له‌م سه‌رده‌مه‌دا هه‌ندیک له‌نه‌ینیی‌یه زانستی‌یه‌کانی ئاشکرا‌بووه، که‌چۆن
له‌ملیۆنه‌هادا به‌ویستی خوا یه‌ک دانه‌ی یه‌ک ده‌گرت له‌گه‌ل هیلکۆکه‌یه‌کدا له‌ناو ره‌حم
دا). ئایا ئیوه دروستی ده‌که‌ن یان ئیمه به‌دییه‌نه‌رین؟!

﴿ نحن قدرنا بینکم الموت وما نحن بمسبوقین ، علی أن نبذل أمثالکم وننشاکم فی مالا
تعلمون ﴾ ئیمه نه‌خشه‌ی مردنمان له‌نیوانتانداندا بپیارداوه، که‌س ده‌سه‌لاتی پیش ئیمه
نه‌که‌وتوووه بێ تواناش نین ، که‌له‌شوینی ئیوه نه‌وه‌ی تر به‌ینین و بیخه‌ینه شوینتان،
یاخود سه‌رله‌نوێ له‌ری‌گه‌یه‌که‌وه که‌نایزانن دروستان بکه‌ینه‌وه .

﴿ ولقد علمتم النشأة الاولى فلولاً تذکرون ﴾ سویند به‌خوا خۆ ئه‌وته بوونی سه‌ره‌تاو
یه‌که‌مجا‌رتان زانیوه ، که‌واته بۆچی یاده‌وه‌ری وهرنا‌گرن و بپروانا‌که‌نه‌وه؟!

﴿ افرأیتم ماتحرثون ، أنتم تزرعون أم نحن الزارعون ﴾ ئایا سه‌رنجیان داوه له‌و
زه‌ویه‌ی که‌ ده‌یکێلن و ده‌یچینن؟ ئایا ئیوه ده‌پروینن، یان هه‌ر ئیمه‌ین روینه‌رو به‌ره‌م
هینهر؟

﴿ لونشاء لجلنا ه حطاماً فظلمت تفکھون ، انا لمغرمون بل نحن محرومون ﴾ ئنجا
ئه‌گه‌ر بمانویستایه ده‌مانکرده چیلکه‌و چه‌والی بێ‌خیر، ئه‌وسا ده‌ستان ده‌کرد به‌قسه‌ی
بێ‌هوده، وه‌به‌خه‌فه‌تو په‌ژاره‌وه ده‌لێن: به‌راستی زیانی چاکمان کردو قه‌رزار‌بووین
له‌سه‌ری و نه‌ج‌ه‌پۆو بێ به‌هره‌ خو‌مان.

﴿ افرأیتم الماء الذي تشربون ، أنتم أنزلتموه من المزن أم نحن المنزلون ﴾ ئه‌ی
سه‌رنجی ئه‌و ئاوه ناده‌ن که‌روژانه چه‌ند جار ده‌یخۆنه‌وه (له‌کوێوه‌هات، کێ دروستی
کرد، له‌چی دروست بوو) ئایا ئیوه باراندووتانه له‌هه‌وره‌کانه‌وه یان ئیمه ده‌یبارینن ؟
﴿ لونشاء لجلنا ه اجأاً فلولاً تشکرون ﴾ ئه‌گه‌ر بمانویستایه ئه‌و ئاوه‌مان ده‌کرده

ئاویکی تال و سویر، جا ئایا بۆ سوپاس‌گوزاری نا‌که‌ن.

﴿ افرأيت النار التي تورون ، أنتم أنشأتم شجرتها أم نحن المنشئون ﴾ ئايا سهرنجى
ئەو ئاگرە ئادەن كە دەيكەنەو ، ئايا ئىو دەرەكەيتان دروستكردوو يان ئىمە
بەدەيئەرين ؟

﴿ نحن جعلناها تذكرة ومتاعاً للمقوين ﴾ ھەر ئىمە كرددومانەتە ھۆى ئەوھى كە ياد
خەرەو بىت (نىعمەتەكانى خواتان بىربخاتەو ھو ئاگرى دۆزەخىش بىتەو ياددتان) .
ھەرەھا كرددومانە بەھۆى سوودو كەك بۆ گەشتيارانو خەلكى... ﴿ فسبح باسم ربك
العظيم ﴾ جا كەواتە سوپا و ستایشى پەرەردگارى گەرەو بەدەسلەت بكە...

﴿ سبحان ربي العظيم ﴾ بەراستى پەرەردگار! ھىچ شتەك نىە لەم بوونەو ھەردا كە تۆ
ئاگادارى نەبىت و بتوانى بەرەركانى تۆبكات، قەزاو قەدەرى تۆ بۆ ھەمووانەو ھەرچى
تۆ مەبەستت بىت ئەو دىتە دى، خۆ ئەگەر لغاويش شل بكەيت بۆ كەسانىك ، كاتىيەو،
ھىكمەتەو كە گرەتەو دەيكەيتە پەندى زەمانە..

مەشخەلدارانى رۆى ھەق:

(دكتور مستهفا سوباعى) لەپەرەردگارى (ھكذا علمتني الحياة) دا دەلى: (ئەو نەوھىيەى
دەستى خوا بىچىنى دەستى مەرفى ناتوانى بىدورىتەو !) .
بەراستى ھەرەو، قورئان دەفەرموئ ﴿ ومن خلقنا أمة يهدون بالحق وبه يعدلون ﴾
الاعراف / ١٨١ واتە: لەدروستكرەوانى ئىمەدا ھەمىشە كۆمەلەكەسانىك ھەن كەلەسەر
ھەق و راستىن دەيگەيەنن بەرەرى ئادەمى و بەو راستيان دەكەنەو لەلادان و
سەرکەشى.

ھەرەك ناردنى پىغەمبەرەن سەلامى خوايان لىبى بەقەدەرى خوايە، ھەرەو
بەقەدەرى خوا ھەموو سەرى سەد سالىك نوێكەرەو دىن و ئەم پەيامە سەر لەنوى
ئەدەنەو بەگوى خەلكى دا، ھەرەك ھەزەت ﴿ دەفەرموى: (ان الله يبعث لهذه الأمة
على رأس كل مائة سنة من يجدد لها دينها) (ئەبو داود گىراو پەيامەتەو) ئەو لاپەرەكانى
مىژوو ، ھەر لەدواى خولەفای راشىدینەو (عمري كورى عەبدولعەزىز و ھەسەنى
بەصرى و عەبدولقادرى گەيلانى و... ھتە، يان ئەو ھەمەدالدين زەكى و نورالدين زەكى و
صالح الدين، يان ئەو ، نوورسى و مەودودى و پىشەوا بەننا) كەھەمويان بەلگەن لەسەر
ئەوھى كە پىشەلانى ئىسلامەتى بىشیر نابىت !

جا ئه گهر سهیری ژياننامه ی هه ریه که له وانه بکهین، به ئاشکرا قه ده ری خیری
پهروه دگار ده بینین که چۆن دهستی پێ یانه وه بووه له کاتی پێویستدا ناردوونی بۆ ناو
ئوممهت تاکاری چاکسازی خۆیان ئه نجام به دن...

حه زه رت له فهرمووده یه کی تر دا که (ابن حبان) و (ابن ماجه و ئه حمده) گێڕاویانه ته وه
ده فهرمویت (لا یزال الله یغرس فی هذا الدین غرساً یستعملهم فی طاعته) واته: به رده وام
خوای گه وه که سانیک ده هیئت بۆ ئه م ئاینه که به کاریان ده هیئت له فهرمان به ری خو ی داو
(له بانگه وازدا)...

دیاره ئه مه تانزیک هاتنی قیامهت به رده وام ده بیئت که ئیتر له و کاته دا خوای گه وه
ئه هلی خێرو چاکه ده باته وه بۆ خو ی و خراپه کارانی ش ئه هوال و نا په حه تی قیامه تیان
به سه ر دادی ت. حه زه رت ده فهرمویت: (لا تقوم الساعه حتی یأخذ الله شریطته) (ای: اهل
الخير) من اهل الارض فیبقی فیها عجا جة (أي الغوغاء والاراذل) لایعرفون معروفاً
ولاینکرون منکراً) ئیمام ئه حمده .

ههروه ها له صحیح مسلم دا ده فهرمو ی: (لا تقوم الساعه الا علی شرار الخلق).

چهند نموونه یه کی پرشنگدار:

یه که م/ صلاح الدین ساو ابوو که له گه ل باوکی و مامی و خیزانه که یاندا، خۆیان
حه شاردا بوو، وه ده یانویست له ترسی کوشتن ده رباز بین، سه لاهه دینی ساوا له برسا
ده گریا، خه ریک بوو ئاشکرا بین و بکهونه ده ست دوژمن، باوکی دهستی خسته سه رده می
بی دهنگی بکات، له وه دا بوو بجنکی، مامی له دهستی سه ندو خسته سندوقیکه وه، تا
گو ی یان له دهنگی نه بی!

به هه موو حسانیک ده بووایه به مردایه، که چی قه ده ری خوا هیشتیه وه! له شه ره کاند
له زۆر شویندا رو به رووی مه رگی راسته قینه بووه وه خوا پاراستی، ههروه ک خو ی
له نامه یه کدا باسی ده کات که پاش شکانی له شه پی (الرملة) دا ناردی بۆ خه لیفه له به غدا و
تیای دا باسی شکانده که وه به دیل گیرانی هه ندیک و رزگار بوونی خو ی ده کات که زۆر
به نا په حه تی ده گاته وه میسر، پاشان له دوایی نامه که ی دا ده لی: (لقد اشرفنا علی السه لاک
غیر مرة وما أنجانا الا الله لأمر یریده هو سبحانه).

واته: له چه نده ها جیگادا رو به رووی مه رگی راسته قینه بووه وه، خه ریک بوو
تیابچم، وه ته نها خوا بۆ خو ی رزگاری کردم بۆشتیک که خو ی ده یه و ی...

به‌ئى ... له‌راستى دا قەدەرى خوا ھەئىگرتبوو بۆ پزگارکردنى قودس ...

دوووم/ لەسەرەتاي سەدەى ھەوتەمى كۆچى دا (قطب الدين كورى محمدى مدنى) كه نيشته‌جى‌ى مەدينە‌بوو، لەخەودا داواى لىكرا كەبچى بۆ ولاىتى ھىندستان و كارى ئەو لەوى‌يە... به‌ئى ئەمە قەدەرى خوا‌بوو، بۆ ئەو‌ى كه ئەم پىاوە بەرزە خواناسە بانگ‌خوازە خۆى و نەوە‌كانى ئەم بانگە بەرزو پىروۆزە بەخە‌لكى ھىندستان رابگە‌يەنن و تا ئەم‌پروۆش ئەو بنە‌مالە‌يە بەدە‌يە‌ھاى وەك (ابو الحسن الندوى) يان لى‌سەوز بوو و بەرھەمى خىريان داوہ . باووباپىران و بنە‌مالە‌ى (مودودى) يىش دە‌لىن ھەر بەھەمان شىوہ‌بوون لەمە‌ككەو مەدينە‌وہ چونە‌تە ھىندستان و بوونە مە‌شخە‌لدارى خىر لەو ولا‌تەدا كه ئەمەش بە‌ناشكرا قەدەرمان تىدە‌گە‌يەنى ! (ل ٥٢٦ لەخزمەت قورئاندا - نووسەر).

سى‌يەم/ نوورسى بەرپە‌حمەت بىت قەدەرى خوا لەكاتى پىووستدا لەتوركيا خستىە گۆرە‌پانى ھەول و خەبات‌وہ، ئەو‌كە‌لىنى بى‌باوہ‌پى‌يەى كەدروست بوو لەئە‌نجامى رووخانى خە‌لافەتى ئىسلامى‌يەوہ لەسەر دەستى دوزمناندا ، ئەم كەوتە پركردنە‌وہ‌ى و بە‌تاقى تەنھا (بەفەزلى خوا) جى‌دەستى خۆى نە‌خشاند... چەند جار ويستيان دەرمان خواردى بکەن، پەت پەتى دنيايان پى‌كرد، دەرپە‌دەرى دنيايان پى‌چەشت، خوا پاراستى و بوو پىشە‌واو سەرمە‌شقى بپرواداران... پى‌يان دەوت: بۆ كۆچ ناكەى بۆ ولايتكى ترى ئىسلامى و لەو دەرە‌سەرى‌يە رزگارت بى، دەيفەرموو: قەدەرى مەن ئەو‌يە كەلە توركيا دا خەبات بكەم ...

چوارەم/ پىشە‌وا بە‌نناش دە‌بوو كەرولى خۆى ببينى ، قەدەرى خوا ھىناى و چەندجار لەتيا‌چوونى راستە‌قىنە پاراستى و كە كارە‌كانىشى تەواو بوو شە‌ھىدى كرد بە‌نسىبى ... باوكى لەدواى شە‌ھىد بوونى دە‌لى: كورپى خۆم ... بە‌يانى‌يە‌كيان كەلە نويز ھا‌تمە‌وہ ماريكە دى لەژوور سەرت، ئەبەلق بووم و ھىچم بۆ نە‌كرا تەنھا چەند دوعا و نزاىەك نە‌بى، خواى گە‌ورە ھا‌ت بە‌ھا‌نامە‌وہ مارەكە كشايە‌وہ و زيانى پى‌ئە‌گە‌ياندى...

جگەر گۆشە‌م... كاتيك سە‌قفى خانووە‌كە‌مان رووخا بە‌سەر خۆت و براكە‌تدا ، قادرمە‌كە بە‌قە‌دەرى خوا گرتيە‌وہ و توانيمان سە‌قفە‌كە ھە‌لگري‌ن و بە‌سە‌لامەتى دەرمان بە‌يئىن ...

بەنگى جەرگەم .. كاتىك كە منالېۋىت و سەگەل شوپىنت كەۋتن و كەۋتتە ئاۋى
رووبارى نىلەۋە كاتەكەش كاتى ھەستەن و زىادېۋون و لا فاۋى نىل بوو ، شەپۇلى ئاۋەكە
لاى دايت و لەقەرغەۋە ژنىك تۆى گرتەۋە رزگارى كرديت...

وا ئەمپۇش ئەتتېنم كەبەدەستى ئەژدەھاۋ مارى ئادەمى ، وا سەرتاپات بەخوئىنى
خۆت سوربۇۋە بەرەۋكارۋانى شەھىدان بەپى كەۋتوۋى... (لەپەرۋى فقه الواقع / كۆمەلى
وتارى بلاۋنەكراۋەى بەننا) ەۋە ۋەرگىراۋە .

ھەرۋەھا جارىك ھاۋەلىكى لەبەرئەۋەى ئەم زىرەك بوو دەيەۋىت زىانى پىگەيەنى ،
كاتىك لەژىر درەختىكدا پاش سەعى كردن خەۋى لىدەكەۋىت ، بەسۋارى پاسكىلەۋە
دىت و دەيەۋىت شوشەيە (تيزاب) بكا بەدەم وچاۋىدا ، بەقەدەرى خوا دەستى دەلەرزى و
شېرە دەپى و تىزابەكە بەردەم وچاۋى (بەننا) ناكەۋىت...

پىنچەم / (شىخ عىساۋ شىخ موساى بەرزنجى) كوپى (بابا عەلى ھەمەدانى) ن
كەپىياۋىكى زاناۋ خواناس بوۋە ، لەسالى ۱۷۲۳ى كۆچىدا ۋەفات دەكاۋ لەدىى
(خەتلان) دەينىژن .

شىخ عىساۋ شىخ موسايش پاش كۆچى باۋكىيان ، بەھىۋاى حەج و زىارەتى
پىغەمبەرى خۇشەۋىست ﷺ رىگاي حىجاز دەگرنە بەر ، پاش تەۋاۋكردى مەناسىكى
حەج ، بەرىگاي كوردستاندا ئەگەرپىنەۋە تابچنەۋە بەرەۋ ھەمەدان . لەرىگاياندا
لە(بەرزنجە) لائەدەن و ئەمىننەۋە بۇ پشۋودانو ھەسانەۋە . ئەگىرپىنەۋە كەلەشەۋدا
پىغەمبەرى خوا ﷺ ئەچىتە خەۋى شىخ موساۋە فەرمانى پىئەدات كەلەبەرزنجە
بمىننەۋە ۋە مەگەرپىنەۋە بۇ ھەمەدانو ، ھەر لەخەۋەكەشدا جىئى مزگەۋتىكى بۇ
دىارى دەكات... جالەبەيانىدا بەناۋىشان شوپىنى مزگەۋتەكە ئەدۆزىنەۋە ۋە پىرار ئەدەن
بەھاۋكارى خەلكەكە لەۋشۋىنەدا مزگەۋتىك دروست بكەن ..

ئەبو سەۋدى موفتى ئەستەمبول لەنامىلكەى (روضۃ الجنان) دا ئەللى : (كاتى
ناۋبانگى شىخ موساۋ شىخ عىساى براى بلاۋبۇۋە ، خەلكانىكى زۇر لە دەۋريان
كۆيۈنەۋە لەھەموۋلايەكەۋە دەھاتن بۇ لايان و دەۋونە مورىدو مەنسۋىيان ،
جالەۋكاتەدا كە مەزھەبى شىعەى نوصەيرى لەۋناۋچانەدا بلاۋبۇۋ ژمارەيەكى زۇريان
ۋازيان ھىناۋ ھاتنە سەر مەزھەبى ئەھلى سۈننەت و جەماعەت ...

ھەر لەو سەردەمەشدا مستەفا خانى نوصەيرى فەرماندارى ناوچەى شارەزور بوو (جاران شارەزور بە ناوچەىەكى زۆر گەرەتر دەوترا) ، ئاژاوەچى و پياوخراپان كەوتنە فيتەنىي و دووبەرەكى نانەو، ھاتنە لای مستەفا خانو پىيان وت: ئەگەر كار ئاوا بېروات ئەوا ئەو دووشىخە دەبنە دەسەلاتدارى ناوچەكە ...

ئەويش لەتاو دەسەلات و قەلەمپرەوى خۆى بەنھىنى بەپىلاننىك چوارپياوى ئاردو شىخ موسايان شەھىدكرد لەسالى ٦٩٦ كۆچى داو ھەر لەبەرزنجە بەخاك سپىردرا..
(خوای گەرەش مانگىكى نەخايند كە مستەفا خان و دەستەو دايرەكەى لەسەردەستى سوپايەكدا كە ھاتنە سەريان تەفرو تووناكردو پاداشتى ستەمكارى خۆى وەرگرت).

لەپاش شىخ موسا كەبراگەرە بوو، شىخ عيسا ئالای ئيمان و ئىسلامەتى ھەنگرت و كەوتە ھەول و تىكۆشانو خزمەتكردى موسلمانان، وەلەبەر ئەووى ھاوسەرى نەبوو، فاتمە خانى براژنى مارەكردو خوای گەرە دوانزە كۆپى پىبەخشىن، وەك(سید صادق) لە ناوچەى سیدصادق و (میرى سوور)) كەلەدى مىرى سووردا بوو، شىخ عەباس كەلە نزيك سلیمانی لەدى (ولوبە) نیژراو.

ئەگىرنەو كە زۆرجار شىخ عيسا پاش خەوتنان ھەتاو كە بەرەبەيان خەرىكى خواپەرستى بوو و شەو زۆركەم خەوتوو، وە ھەمیشە بەخەلكى دەوت: خەلكىنە پىغەمبەرى خوا لەگەل ئەو ھەموو گەرەبەرىي و پایەبەرزىيەدا كەچى رۆژى ھەفتاچار زیاتر داواى لیخۆش بوونى لەخوا ئەكرد ، ھەرەھا دەيووت: خەلكىنە ھەموو گوناھى بەگەرە بزائن ھەرچەند بچووكيش بىت، وەچاكەتان بەكەم بزائن ھەرچەندە زۆريش بىت.

مەلا داودى خەلیفەى ئەلى: (رۆژىك لەخزمەت شىخ عيسادا بووم و سەردانى چەند دىيەكى ناوچەى شارەزورمان ئەكرد ، لەیەكى لەدىكاندا پياوو ژنى نامەحرەم تىكەل بووبوون و رەش بەلەك ھەلئەپەرپىن ...بۆیە منیش زۆر ئارەحەت بووم و بەشىخم وت: بەلكو دوعابكەى لەو كۆمەلە ھەوا پەرستە كە خوا لەناویان بەرى، ئەويش وتى: نا، دوعاى خىريان بۆ دەكەين بەلكو خوای گەرە ھىدايەتیان بدات) .

شىخ ھىدايەتى ھەسەن ئاوايى ئەلى: (گەلى جار بەچاوى خۆم دیومە، كە شىخ عيسا بەكۆلى خۆى ئاردى بردوو بۆ مالى ھەتیوو داماوو ھەژارو گەلى جاریش چیلکەو دارى كۆ ئەكردەو ھەيدا بەھەژاران).

شیخ عیسا زانا بووه و هه موو روژێك دوای نیوه پۆ وانهی و تۆته وه به قوتایه كانی و دوای عه سرانی ش قورئانی خویندوه و زۆربه ی شهویش شهو نوێژی کردوه، تا له ساڵی ٧٥٤ کۆچی دا ، له دی ی به رزنجه وه فاتی کردو هه رلهویش به خاك سپێردرا...

(به راستی له م باسه وه به چاکی قه ده ری خوا تی ده گه ین كه چۆن ئه و دوو زانایه ی له کاتی زۆر پێویستی دا هینایه ناوچه ی به رفراوانی ئه وسای شار مزو ورو توانیان بیرو پای چه وتی خه لکی راست بکه نه وه و برای گه وره ش له پیناوی بانگه وازدا شه هید ببی) (بنه ماله ی زانیاران/ مامۆستا مه لا عب د ول که ریمی موده ریس).

(١١) قورئانی پیرو زو باسی قه ده ر!

له قورئانی پیرو زدا له ژيان نامه ی پر به ره که ت و ره نج و ماندو و بوونی پێغه مبه رانه وه خوا ی گه وه قه ده ری خۆیمان تی ده گه یه نی، ئه وه تا به حه زره تی مووسا ده فه رمو ی: ﴿ و نرید أن نم ن علی الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم أئمة و نجعلهم الوارثین، و نمکن لهم فی الارض و لری فرعون و هامان و جنودهما منهم ما کانوا یحذرون ﴾ القصص/ ٦.

لێ ره دا قه ده ری خوا باس ده کات كه چۆن خوا ی گه وه و یستی فه زلو به خشی خۆی برێژینی به سه ر چه وساو هکانی به نی ئیسرا ئیلدا و رزگار یان بکات و بۆ ئه وه ش حه زره تی مووسای بۆ نار دن سه لامی خوا ی لێی. فیرعه ونیش نیرینه ی به نی ئیسرا ئیلی نه هیشت تا ئه و مناله چاو گه شه نه بی و ته خت و تارا جی نه شیوی... که چی خوا ی گه وه کاریکی کرد كه فیرعه ون دو ژمه نه که ی خۆی و ئه وه ی لێ ده تر سا به ده ستی خۆی بۆ له نا و بردنی خۆی گه وه ی بکات !!

هه ره ها قورئان له تۆمار کردنی رو دا وه کان ی غه زاکانی حه زره تدا ﴿ مه به سستی په ره رده ی موسلمانان و تیگه یشت نیانه له قه ده ری خوا...

جا ئه گه ره له گه وه ری بانگه وازو به رزی ئه م ئاینه و قه ده ری خوا تی بگه ین به چاکی ئه وا زۆر چوست و چالا کانه توانا کانه مان ده خه یه کارو هه ولی بی و چان ئه ده ی بۆ به رنامه که ی خوا و، هه میشه له یاد مان ده بی و ئه وه ی چا ک بی و خوا ئه وه مان بۆ ده کات، هه ره ک به حه زره ت ﴿ ده فره مو ی: ﴿ قل لن یصیبنا الا ما کتب الله لنا ﴾ (التوبه ٥١) واته ئیمه هیچ مان تووش نا بی و مه گه ره ئه و قه ده ره خیره ی که خوا بۆی نووسیوین ، ته نانه ت له ته عبیره که دا (علینا) نه فره مووه، واته شتیکی قورس و گرانی و بی دات به سه رمانا ...

به لکو بو ئیمه‌ی دهنووسی و له دنیا دا بیئت یان له قیامه‌تدا ئه‌و قه‌ده‌ره هه‌ر خیره
بۆمان... چونکه ﴿هو مولانا و علی الله فلیتوکل المؤمنون﴾ التوبة / ۵۱ به‌راستی خواوه‌ند
یارمه‌تیده‌رو سه‌رخه‌ری ئیمه‌یه‌و ، ده‌با به‌روا دارانی‌ش هه‌ر پش‌ت به‌و خوایه‌ به‌ه‌ستن.

عه‌بدولقاده‌ری گه‌یلانی‌ش به‌ره‌حمه‌ت بیئت ئامۆزگاری‌مان ده‌کات و ده‌لیت: ﴿یا غلام نم
تحت میزاب القدر متوسدا بالصبر متقلدا بالموافقة عابدا بانتظار الفرج﴾ الفتح الربانی -
عبدالقادر الکیلانی واته: ئه‌ی غلام بنوو له ژیر پلوسکه‌ی بارانی قه‌ده‌ری خواو او سه‌ری‌نی
ئارام گرتن بخه‌ره ژیر سه‌رت و رازی به‌و دنیایه‌ له قه‌ده‌ری خواو چاوه‌پوانی سه‌رفرازی به
که ئه‌و چاوه‌پوانی کردنه‌ش هه‌ر عیبا‌ده‌ته (ل ۱۲۰ به‌رچاو روونی / نووسه‌ر).
ئه‌وه‌ش مه‌وله‌وی یه‌که‌ی خۆمانه‌ که له‌پله‌یه‌کی ئیمانی به‌رزدایه‌و چاک له‌م مه‌سه‌له‌ی
قه‌ده‌ره‌ تیگه‌یشتوو و به‌دنیایی یه‌وه ده‌لیت:

خه‌م خه‌ف‌ت مه‌ینه‌ت عه‌شقی پر له‌خوین

هه‌ر کامیکیان دین، بابین به‌خیریین

تیگه‌یشتن له‌مه‌سه‌له‌ی قه‌زاقه‌ده‌رو بسا لا ده‌ستی خ‌وای گه‌وره‌ واده‌کات که
بانگ‌خ‌وازان و خه‌باتکاران بی‌ترس بچنه‌ مه‌یدانی هه‌ول و کۆش‌شه‌وه‌و له‌هیچ سل
نه‌که‌نه‌وه‌و ژۆر به‌ئاسانی گیانیان له‌سه‌ر ده‌ستیان دانی و بلین خوایه‌ ئه‌وه ئه‌و ئه‌مانه‌تی
گیانه‌ی پیتداوین به‌شه‌هید بوون لی‌مان وه‌رگه‌ر و ئیمه‌ حه‌زه‌که‌ین نه‌ک جاری به‌لکو
چه‌نده‌ها جار له‌پیناوی تۆدا شه‌هید بکریین...

ئه‌مه‌ش چه‌ند نمونه‌یه‌که‌ له‌سه‌ر گیان‌فیدایی باوه‌رداران :

یه‌که‌م / بانگ‌خ‌وازیکی ئه‌فریقیا:

(احمد ساموری توری) ئه‌و پاله‌وانه‌ موس‌لمان هه‌وشیاره‌یه‌ که پاش موس‌لمان بوونی،
که‌وته هه‌ول و خه‌بات و بلاو کردنه‌وه‌ی ئیسلام له‌ناو هه‌زه‌ ب‌ست په‌رسته‌کانی خ‌وارووی
سنگال و غامیبیا و قه‌راخی رووباری نه‌یجه‌ر ، وه‌ له‌ونا و چانه‌دا ئوممه‌ته‌یک‌ی موس‌لمانی
دروسته‌کرد.

پیشه‌وا ئه‌حمه‌د سامووری و هاوه‌لانی دژی داگیرکاره‌ فه‌ره‌نسی یه‌کان وه‌ستانه‌وه‌و
له‌ماوه‌ی شه‌ش سال‌دا نه‌یان‌ه‌یشت سه‌رکرده‌ی فه‌ره‌نسی (ارسیناد) بستی بیه‌ته‌ پیشه‌وه‌،
هه‌رچه‌ند سه‌رکرده‌ی پیش ئه‌ویش کۆلۆنیل (برنی دی بوری) یش هه‌یچ سه‌رکه‌وتنیک‌ی
به‌ده‌ست نه‌ه‌ینابوو له‌ناوچه‌که‌دا...

بۆيە كەزانیان لەگۆڤە پانی جەنگدا هیچیان پێناکەری، کوپى پێشەوايان رفاوندو
ويستیان بەو ساردی بکەنەو لەجیهادکردن، ئەویش جوابی بۆ ناردن و وتی: کوپەكەى
من زیاتر نیه لەهەر موسڵمانێك كەبەخوڤایی وبی شەرمانە دەیان کوژن، وە ئەگەر وادەزانن
بەگرتنى کوپەكەم جەنگ لەنیوانماندا تەواو دەبێت، ئەو هەلەن...

ئەنجا كەزانیان هیچیان بۆ ناکەری بەرامبەرى کوپەكەیان نقومى دنیاو ماددە كردو
ناردیان بۆ فەرەنسا، بۆ ئەوێ بەچاكى میشتكى داشۆرن...

ئەنجا هیئایانەو و داویان لێكرد كە قەناعەت بەباوكى بكات كە بێكەن بەپاشای
ناوچەكە لەژێر چاودیڤى بیانیەكانداو پاشان کوپەكەشى (ولى عەد)ى بێت...

جا کوپى خیانەتكارى كەوتە هەول و كۆشش و كۆكردنەوێ خەلكى نەفس
نەزم و كاركردن بۆ خەزمەتى بیانیەكان... كەباوكیشى ئەمەى زانى حوكمى لەسێدارەدانى
بۆ کوپەكەى خوێ دەركردو لەبەرچاوى خەلكى کوپەكەى هەلواسى، بۆئەوێ وانەو پەند
بێت بۆ هەموو ئەوانەى كەنیازیان پێسبوو دەیانویست بێنە پیاوى بیانیەكان. ل ٣٩
(النبات) د. محمد بن حسن بن عقيل.

جا دوژمنان چاك دەزانن كە موسڵمانى راست و ھۆشیاریان بۆ ناکردیڤت و جیایان
نابێتەو لەسەر خاكى ئیسلام، بۆیە بڕیاریان داوێ كە بۆ تا قە ساتیكیش بوارنەدەن
موسڵمانان بێنە سەر حوكم و بەهەموو جوړیك دژی بوەستەنەو!

دووهم / لەیادەوهرى یەكەانى عباس السیسی:

عباس السیسی یەكێكە لەوبرایانەى كەبەوفا بوو بۆ ئەو عەھدوپەیمانەى دابوو
بەپێشەوا(بەننا)، لەخۆشى و ناخۆشىدا، لەئازادى و لەبەندیخانەدا، سەربازبوو،
گوێڤرایەل بوو، دڵنیابوو لەحیکمەتى سەرکردایەتى و سەرکەوتنى بانگەوازی خوا،
لەپەراوى (فی قافلە الاخوان المسلمین) دا كە تا ئیستا چوار بەشى دەرچوو، باسى
یادەوهرى یەكەانى دەكات و دەلیت: لەسالى ١٩٥٤دا دەستگیركرام، لەئەنجامى رووداوى
(المنشیه) كە شانۆگەرى یەكێ درۆو فیل و تەلەكەبوو پیاوێكەانى عبدالناصر رێکیان
خستبوو، ئەویش بریتى بوو لەوێ كە لەكاتى وتارداندا لەناو جەماوەردا یەكێ تەقە
لەدووڕەوێ بكات لەعبدالناصر بەمەش لەلایەك جەماوەر عبدالناصریان لا گەورەبێت و
ببێتە خۆشەويستیان و لەلایەكى دیکەشەوێ بێكەن بەخەتای برايان و بیانویەك بێت بۆ
رەشكردنیان لەبەرچاوى خەلكى و پاشان بۆ گرتن و كوشتن دەربەدەر كردنیان.

بهائی... هەر له‌ڕێوه پڕ شه‌قیان کردم و سه‌ریان تاشیم و به‌تانیه‌کیان دامی و له‌ژووری‌کدا فری‌یان دام...

له‌سه‌ر ژووره‌که‌مه‌وه ژووری‌ک هه‌بوو که‌برایه‌کیان تازه ده‌هینا، له‌سه‌ر کورسی‌یه‌ک رایان ده‌گرت و به‌گوریسی‌ک ناو قه‌دیان ده‌به‌سته‌وه و پاشان کورسی‌یه‌که‌یان لاده‌بردو براکه به‌ئاسمانه‌وه ده‌مایه‌وه و هیچ نه‌ده‌بوو ده‌ستی پێوه‌بگری، ئنجا ده‌ر‌شایه‌وه و سه‌رباقی ئه‌وه‌ش هه‌ر به‌و ئاسمانه‌وه فه‌لاقه ده‌کرا و ته‌نانه‌ت په‌راسوویان ده‌شکاندو پرسیا‌ری وایان لێده‌کرد که هه‌رگیز به‌خه‌یالیدا نه‌هاتوون و داوی وه‌لامیشیان ده‌کرد، ئیتر که‌ئێ‌ی بێ‌هیا ده‌بوون، ده‌یان کرده‌وه و ده‌یان برد بۆ ژووری‌ک و له‌و‌ی‌دا به‌ندیان ده‌کرد، تاجاری‌کی‌تر نۆبه‌ی فه‌لاقه‌کردنی ده‌هاته‌وه ...

ئه‌وانه‌ی له‌ژێر سزادا ده‌مردن:

جه‌ندرمه‌کانی حکومه‌ت ده‌ر‌و‌یشتن له‌نزی‌ک شوینی کارکردن، یان مائی برایه‌ک ده‌وه‌ستان و به‌قسه‌ی خو‌ش بانگیان ده‌کرد تاناو ئه‌و ئوتومبیله‌ی که‌له‌گه‌لیان بوو، به‌ناوی ئه‌وه‌ی له‌بنکه‌ی پۆلیس بانگ کراوه، ته‌نها پینچ ده‌قیقه‌یه‌و به‌ره‌لای ده‌که‌ن، ئیتر هه‌رئه‌وه‌نده ده‌چوو ئوتومبیله‌که‌یان‌ه‌وه چاویان ده‌به‌سته‌وه و ده‌یان برد بۆ تاریکایی‌یه‌کانی به‌ندیخانه... جاله‌و‌ی ئه‌گه‌ر له‌ژێر سزادا گیانی ده‌ر‌چوايه، ئه‌وا ناویان ده‌کوژانه‌وه، یان ئه‌و لاپه‌ره‌یه‌یان ده‌دراند که‌ناوی تیا تۆمارکرا‌بوو، بۆئه‌وه‌ی که‌س نه‌زان‌ی، یان له‌ رۆژنامه‌دا بلاویان ده‌کرده‌وه که ئه‌و فلان که‌سه له‌ده‌ست پاسه‌وانه‌که‌ی رای کردووه و حکومه‌ت به‌دوایدا ده‌گه‌ر‌پ‌یت، ئنجا بۆ زیاتر سه‌ر‌لێش‌یواندن‌ی که‌س وکاره‌که‌ی ده‌چوون مائی خزمه‌کانیان ده‌پشکنی و زۆر‌جاریش باوک و براکه‌یان بۆ ماوه‌یه‌ک ده‌گرت... کابرای مردووشیان به‌شه‌و ده‌برد له‌چیا‌ی (المقطم) ده‌یان کرد به‌ژێر خو‌له‌وه... له‌سه‌ره‌تاوه هه‌ندی ب‌روای ده‌کرد به‌لام دوا‌یی‌که ئه‌م ده‌نگو باسانه زۆر بوو، خه‌لکی بۆیان ده‌ر‌که‌وت که حکومه‌ت درۆده‌کاتو ئه‌وه‌ی ناوی بلاوکراوه‌ته‌وه که گوايه رای کردووه له‌ژێر سزادا گیانی له‌ده‌ستداوه و مه‌گه‌ر خواش بزانی له‌چ شوینی‌کدا نی‌ژراوه ...

سزادان:

که‌برایه‌ک ده‌ستگیر‌ده‌کرا، هه‌ر له‌ده‌ر‌گای به‌ندیخانه ده‌هات به‌م دیودا، شه‌قیان تی‌هه‌ل ده‌دا تا شل کوت ده‌بوو، ئه‌مه بی‌جگه له‌جنیوو قسه‌ی ناشیرین، پاشان ئه‌گه‌ر ریشی

هەبوايه، زۆريان لێدەکرد کە دەبێ بە دەستی خۆی مووھەکانی ریشی ھەلکەنێ...یان بۆیان دەسوتاندو قاقا پێدەکەن.

لەوێش سەیرتر جاری وا ھەبوو سەرتاشیکی خۆیانیان دەھێناو لایەکی ریش و سمیلێ و برۆیەکی دەتاشی بۆ براھە، بۆ ئەوێ زیاتر سوکایەتی پێبکەن و پێی پێبکەن! ئێمەش ھێچمان دەسەلات نەبوو ھەر مەگەر ئەوەندە بڵێن ﴿ان تسخروا منا فانا نسكر منكم كما تسخرون﴾ ھود / ۳۸ و ﴿انا كفيناك المستهزئين﴾ الحجر / ۹۵.

مەگەر خوا بزانی چیمان خەفەت خوارد! مامۆستایەکی دەرچووی ئەزھەریان دەھێناو عەمامەو تەربووشەکی سەریان دا ئەگرت و شەق شەقینیان پێدەکرد لەوناوەدا...

زۆر لەوانە کەبووبوونە (جلاد) و سزای موسلمانانیان دەدا کەسانی دل رەق و بێبەزەیی بوون، لەبرایەکیان دەپرسی، تۆ پێش ئەوێ دەستگیرکرییت مووچەت چەند بوو، ئەگەر بیوتایە (۳۰) جونیەم ئەوا (۳۰) قامچی لێدەدا، وە ئەگەر بیوتایە (۶۰) جونیەم ئەوا (۶۰) قامچی لێدەدا !!

جاریک لەبرایەکیان پرسی ئیشت چییە وتی: (دکتۆرام ھەییە لەھەندەسە) دا، ھەقی ئەو دوووقات سزایاندا...چونکە ھەموو فاشل بوون لەژيانداو ھیچ لەژيان حالی نەبوون، داخی خۆیان بەو کۆمەلە خواوەن بروانامانەیە دەپشت، ھەروەک قەززی باوکیان بەسەریەو بیئت!!

براش ھەبوو خۆی پێنەدەگیراو دەستەو یەخە شەپی لەگەڵ دەکردن، دیارە پاش ماوہیەکی کەم لەبەرئەوێ ئەوان زۆر بوون نیوہ مردوویان دەکرد، جاریک یەکی لەو برایانە کەلێیان ھەلگەراپەوہو دەستی لێکردنەوہ، بەھۆی خزمیکەوہ، بەرەلایانکرد، بەلام تا چەند روژیک ھێشتیانەوہ تابرینەکانی ساریژ بێو نەزانری چی بەو داموانە دەکری!

لەناو زیندان:

ژووری واھەبوو ھەموو دیوارەکانی بۆیە رەش کرابوو، بەجۆریک تاریک دەبوو، ھەردەت وت شەو زەنگە، ئەوێ دەخرایە ناوی نەیدەزانی شەو روژ چییەو کات کامیە! جا لەبەرئەوێ بۆ چەندەھا روژ تیا دەمایەوہ ئەگەر ھەرکاتیک بەتایەتە رووناکییەوہ، چاوی زیانی لێدەکەوت !!

لەناو زیندانیشدا کێشەى دەست بەئاوگەياندن، کێشەىەکی گەرەبوو ھەمووی چەند ئاودەستیەک ھەبوو، دەبوايە دوو ھەزارکەس لەماوہیەکی کەمدا دەستیان بەئاو بگەياندايە ، زۆر لەبراکان تووشی مایەسیری بوون، ئاو نەبوو خۆيانی پىپاک بکەنەو، ناچار بەتەيەموم نوێژيان دەکرد، ئەگەر کەسى دوايەکتايەو زۆری پىپچوايە فەلاقەدەکرا!
 زۆرچار براکانيان ناچارەکرد کە ئاودەستەکان بەدەست پاک بکەنەو، کە زۆريان گىرابوون ، يان زۆر يان لێدەکردن کە پاشەپۆی ئەو سەگانەى کە تيان بەردەدان بەدەست کۆيکەنەو!! بەمەش زۆر لەبراکان تووشی نەخۆشی پىست بوون...
 لەگەل ھەموو ئەوانەشدا شەونوێژيان دەکردو (ماتورات)يان دەخويندو وانەيان بەيەکتري دەوتەو قورئانيان لەبەردەکرد!!

سرودى بەيانيان!!

ئەو ھەموو برايە لەبەيانياندا بەپرز دەوستيان، بەپىپى پەتىو بەرووت و پەجالی لەگۆرەپانی بەندیخانەدا، بەرپۆو بەرى بەندیخانەو ئەفسەرە رەزا تالەکان دەھاتن و ئەيان قىراند بەسەرماندا، پاشان بەدەنگى (ئوم کلثوم) سرودى (يا جمال يا مثال الوطنية ، أجمل أعيادنا المصرية، بنجائك يوم المنشيه) يان بۆلێدەداين (واتە: ئەى جەمال ئەى نمونەى نىشتمان پەرەرى ، خۆشترين جەژنى ميسرمان، رزگار بوونت بوو لەرۆژى المنشيه)دا، جادەبوايە براکان و رابەرى گشتيش بيانووتايەتەو لەگەل! بەجۆرێک کە رابەر نىشارەت بکات بۆ براکان وەك ئاواز دانەرەکان!! ئەوەى دەمى نەکرايەتەو نەيووتايەتەو واوہيلا بەحالى!!

دواى ئەو سرودە ، دەبوايە مامۆستای پيشەوا لەپيشەو براکانيش بەدواى دا رايان بکردايە بۆماوہى يەك دوو سەعات، ئەوەى بکەوتايە يان نەيتوانيايە ئەياندايە بەر قامچى و شەق...

سزاکان لەتوانا بەدەربوون، رۆژێک(ملازم اول الطيار) حاج محمد الشناوى بە(احمد شعبان)ى وت کەبراىەکی پۆليس بوو دەستگىرکراو، بىرام خۆت راگرە ، لەبیرتە ئێمە پەيمان و بەيەتماندا لەسەر مردن لەرى خوادا، ئەويش کەلەدوا پلەى ماندوويى و شەکەتى دابوو وتى: بەلێ من بەيەتەمدا لەسەر مردن ، نەك لەسەر تەعزيب دان؟!
 کێچ و ئەسپى؛

ناخوښی و ناپه‌ځه‌تی به‌ندیځانه هر سزادان و دووری که‌سوکارنه‌بوو، به‌لکو زیاده‌وهه‌موو سزاوئه‌شکه‌نجه‌یه، سه‌روپیش تاشین به‌گويزانی کول و نینوک کردن و خوشتن کیشی گه‌وره‌مان بوو...

کڅ و نه‌سپیش له‌و ژوره‌ نسرمه‌ پرشی‌یه‌دا ته‌نگی پی هه‌لچنبووین و ژبانی لیتال کردبووین... بویه‌ بیرمان کرده‌وه له‌ ریگا چاره‌یه‌ک، تا خه‌یا لمان بؤ نه‌وه‌چوو که‌له‌به‌ری دوومه‌تردا دیواری ژوره‌که‌ سابوونی لیبه‌هین به‌وه‌ش کیچه‌کان نه‌یان ده‌توانی سه‌ریکه‌ونه‌ سه‌ره‌وه‌و ده‌که‌وتنه‌ سه‌ر زه‌وی و ئیمه‌ش له‌ناومان ده‌بردن... هه‌رگیز نه‌وه‌رحمه‌ته‌ی خواشم له‌یاد ناچیت که‌چوله‌که‌ له‌په‌نجه‌ره‌ بچکوله‌که‌ی ژوره‌که‌مانه‌وه‌ ده‌هاته‌ ژوره‌وه‌و کیچه‌کانی ده‌خوارد که‌ خوینی ئیمه‌یان ده‌مژی ...

سییه‌م / شه‌هید محمد الصوابی :

سال : کۆتایی ۱۹۵۴ز ، مانگ / دیسمبر .

شوین: مالی شیخ حسنین مخلوف ، موفتی میسر .

کات: پاش نان خواردنی نیومرۆ، کاتژمیر سی‌ی پاش نیومرۆ، له‌ده‌رگادرا خزمه‌تکاری ماله‌که‌ چوو بؤ کردنه‌وه‌ی ده‌رگا... پاشان هاته‌وه‌ به‌شیخ حسنینی وت: قوربان گه‌نجیکی ریشداری جلو به‌رگ شه‌ره‌، ده‌یه‌وی چاوی پیت بکه‌ویت...

شیخ ده‌لی: لام سه‌یر بوو، وامده‌زانی ریباره‌ ، گه‌نجه‌که‌ هاته‌ ژوره‌وه‌و له‌سه‌ره‌تادا پی‌شوازم نه‌کردو، خزمه‌تکاره‌که‌مان خواردنی بؤ ناماده‌کردو نه‌ویش زۆرچاک خواردی، له‌وه‌ده‌چوو ماوه‌یه‌کی زۆربیت نانی نه‌خواردبێ... پاش نان خواردن گومانم برد که‌ بپرات، که‌چی نه‌پویشت و سووربوو له‌سه‌ر نه‌وه‌ی بیبینم ! ناچار چووم بۆلای وتم : ره‌نگه‌ هه‌ژاربێ و خێرو سه‌ده‌قه‌یه‌کی بوی... که‌چی خوی پی‌ناساندم ... که‌ناوی (محمد الصوابی الدیب)ه‌ و قوتابی‌یه‌ له‌کۆلیجی شه‌ریعه‌ت له‌زانکۆی نه‌زه‌هر ، پاشان که‌وتی له‌فیداکاره‌کانی (برایان)ه‌ که‌ له‌شه‌پی فه‌له‌ستیندا به‌شداریان کردوه‌، له‌رزم لی‌هات و هه‌مووگیانم نیشته‌ سه‌ر عه‌ره‌ق، چونکه‌ له‌وکاته‌دا (برایان) یانی گرتنو سزادان و به‌ندکردنو دادگایی کردن... گه‌نجه‌که‌ به‌له‌سه‌رخویی پی‌ی وتم: یا شیخ من له‌ته‌نگانه‌دام، و پی‌ویستم به‌تویه‌ فریام بکه‌وی، من فه‌رمانی گرتم دهرچوه‌و ماوه‌یه‌کی زۆره‌ ، نزیکه‌ی مانگیکه‌ له‌چۆله‌وانی و سه‌ر قه‌برانه‌کاندا به‌روژ خۆم ده‌شارمه‌وه‌و به‌شه‌ویش ده‌گه‌ریم پاروویه‌ک نام ده‌ست بکه‌وی بیخۆم... بی‌تاقت بووم له‌ژبانی ناو مردووانو قه‌برسان،

دەمەوی له گەل زیندووێندا بژیم، جا ئیتر نازانم قبوڵم دەکەیت؟ شیخ وتی: سەرسامبووم و ناگام لەخۆم نەمابوو، لەوێدا هاتمەوه کەوتی: رات چییە ئایا قبوڵم دەکەیت.

منیش مۆلەتم لێخواست و چووم بۆلای دکتۆر علی کوپم و زەینەبی کچم، هەستیان بەشپێر زەیم کرد و وتیان: ها بابە چی بوو...چی روویداوه، مەسەلەکەم بۆ گێڕانەوه و وتیشم: ئەو راست دەکات، ئەو راست دەکات...ئنجایە: من دانیام کە ئەو لەئاسایش و پۆلیس نیه هاتیبی تاقیمان بکاتەوه و تووشمان بکات، من دانیام کە راست دەکات و، ناتوانم دەست بنێم بەروویەوه لەکاتی کدا ئەوهانای بۆ ئێمە هیناوه...بەلام ئەوهی دوو دلی کردووم ئەگەر حکومەت بزانی خراپمان پێدەکات، چونکە ئەوهی (برا)یەک داندە بدات پانزە سال بە (اشغال شاقە)وه بەند دەکریت..

دکتۆری کوپم وتی: چی ئیسلامەتی یە ئەوه بکە، خواپشت و پەنامانە!
له گەل کۆرەکەمدا چووین بۆلای (محمد) و وتم: وا قایل بووین کە داندەت بدەین، ئەویش دلی خوش بوو، رەنگ و رووی گەشایەوه، بەجۆریک کە هەرگیز ئەو رەنگ و رووی ئەو رۆژەیم لەبەرچاو ناچای!

ئنجای دکتۆر علی کوپم پێی وت: بەلام ئیتر دەبی کە سایەتی خۆت بگۆڕی چونکە ناوچەکەمانو دەورووبەرمان پۆلیس و سەربازی زۆری لێیه، رێکەوتین کە دایبێنین بەسکرتیری خۆم و ناوم نا (صادق افندی)...

بۆ رۆژی دوایی ریشی تاشی و جلوبەرگی نووی لەبەرکرد و هەسکرتیتر ئەجولایەوه کەس بەم نەینییەیهی نەدەزانی تەنها چوار کەس نەبی، من و کۆرەکەم و کچەکەم و بووکەکەم کە (دکتۆرە سعاد) بوو کچی (حسن هضیبی) رابەری دووهمی برایان. پلانەکەمان زۆر سەرکەوتوو بوو، (صادق افندی) دەورەکەیی زۆر باش دەبینی، تەنانەت ئەفسەر و پۆلیس دەهاتن بۆ لام بۆ (فەتوا) ئەو پیشوازی دەکردن و هیچ نەدەشلە ژاو زۆر ئاسایی بوو...

پاش هەشت مانگ لەهاوینی سالی ۱۹۵۵ (صادق افندی) پێی وت: یا شیخ دەمەوی بچم بۆ (سعوودیە) لەوێ کاریکەم و، پیاویکی عێراقی پەیمانی داومەتی لەسەرکەشتی لەرێی (السویس)وه دەربازم بکات...

منیش دوو دلی بووم لەهوکارەو هەرچیم کرد دلم نەیگرت و زۆر هەولمدا ساردی بکەمەوه و نەپوات سوودی نەبوو...

پاش ماوهیهك بهجی هیشتینو وتی: هرئوهنده گیشتمه شوینی خوم
له (سعودیه) برووسکهیهكتان بۆ دهكهم... منیش ههوالم نارد بۆ شیخ (محمد سرور
الصبان) لهسعودیه كهراویژنکاری مهلیك سعود بوو كه ئهگهر ئهو ناسیاوهمان هاته لات
کاری بۆ ئاسان بکه...

مانگیك بهسهر رویشتنهكهی دا تیپهپی و دهنگی نهبوو، ئیمهش زۆر ترساین ،
بهتایبهت كه بووكهكهم (دكتوره سعاد) گوئی له رادیوی لهندهن بوو كه وتبووی دووكهس
له (برا) یان لهسهركهشتی (السویس) گیراون... دلنیا بووم كه یهكیکیان (محمد)...

پاش ماوهیهك (دكتوره سعاد) چوو بۆ سهردانی باوکی له بهندیخانه ، له پیر چاوی
به (محمد) دهكهوئیت به دهست جهللادهكانه وه... كه گه پرایه وه وتی تازه تیاچووین،
(محمد) گیراوه له ژیر سزادا كه كهس بهرگهی ناگری ناومان دهلی و تیا دهچین.

چهند پوژ تیپهپی و (محمد) كه عیراقیهك به گرتی دابوو، بهرگهی سزاو ئازاری زۆری
گرتو چی ههلیانواسی و ئوتوی گهرمیان به لهشیا هیئا ناوی نهوتین... بهراستی من
ههرگیز له و برهوهیه دا نهبووم ئهوهنده به جهرگو خوگرپی و گیانی خوی بکا به قوربانی
پاراستنی ئیمه، بهراستی بهوهفا بوو بهراستی ئهوهیه پهروه دهی ئیسلام.

بهلی... له ژیر سزادا برهپی پشتیان شكاندو هه مووگیانیان بریندارکرد، سته مکاران
تهنها پرسیاریکیان لیده کرد، تۆ له کوئی بویت؟! ئه ویش هیچ وهلامی نه ئه دانه وهو راستی
پی نه دهوتن، تا له ژیر ئازارو ئهشكه نه دا شههید بوو...

شیخ حهسه نهین بهردهوام دهبی لهسهر قسه کانی و دهلی: (ئهگهر پهروه ده کهی
شههید محمد الصوابی ، پهروه دهی (برایان) بیئت، منیش دهنگم دهخمه پال دهنگی
زانایانی ئه زههر کهپی بدری به برایان و مؤلّه تیان بدری کاربکهن، چونکه پهروه ده کهیان
چاکترین پهروه دهیه...)

(۱۲) چمکیك له ههول و كوشی ئافرهتان

حهز دهتی عومهر دهفهرموی: (ئیمه له جاهلیه تدا ئافرهتمان به هیچ نه ده زانی ، کاتیك
ئیسلام هات و خواوه ند باسی کردن، ئیتر به وه زانیمان و تیگه یشتین كه ههقیان له سه رمانه)
(بوخاری)

لهزه مانى نه فامى دا ئافرهت ماف خوراو و چهوساوه بوو، فرمايشته پيروزه كانى
قورئان و حه زرهت ﷺ بوونه هوئى ئازادبوونى راسته قينهئى مروؤف به گشتى و ئافرهتيش
به تايبه تى...

قورئان ده فهرموئى: ﴿يا ايها الناس انا خلقناكم من ذكر وانثى وجعلناكم شعوباً وقبائل
لتعارفوا، ان اكرمكم عند الله اتقاكم﴾ الحجرات: ١٣ واته خه لكينه ئيمه ئيوه مان
دروستكردوه له نيرومى يه كه وه كردمان به گهل و هوئى جياوان تايبه كترى بناسن،
به راستى چاكترينتان لاي خوا پاريزكار ترينتانه.

حه زرهتيش ده فهرموئى: (انما النساء شقائق الرجال) ابوداود/ به راستى ئافرهتانه
خوشك و هاوشانى پياوان.

ئايينى ئيسلام هه قى ميراتى و بوونى پارو مال و سامانى داوه به ئافرهت ههروه
ده فهرموئى: ﴿للرجال نصيب مما ترك الوالدان والاقيرون وللنساء نصيب مما ترك
الوالدان والاقيرون مما قلّ منه أو كثر نصيباً مفروضاً﴾ النساء: ٧ واته: پياوان به شيان
ههيه له وشتانه دا كه باوك و دايك و خزمان به ميراتى له دوايان به جئى ده مينئيت، ههروه
ئافرهتانيش به شيان ههيه له وشتانه دا كه به ميراتى له باوك و دايك و خزمان به جئى
ده مينئيت ، كه م و زورى به شى هه كه سيك ديارى كراوه ده بيت بيدريئى...

ئافرهتانه لهزه مانى حه زرهتدا ﷺ به شداريان ده كرد له نويزئى به كۆمه ل و له فيربوون
له كۆپى تايبه تى حه زرهت ﷺ داو له به شدارى كردن له (جيهاد) داو له به خشينى مال و
ساماندا، (كاتيك كه هانده دران له لايه ن پيغه مبهروه ﷺ بو به خشينى مال و سامان زۆربه ي
ئه وانه ي كه خيريان ده كرد ئافرهت بوون) (مسلم گيړاويه تيه وه) .

فه رماندان به چاكه و جلّه و گيريش له خراپه ئه ركى سه رشانى پياوو ئافره ته
قورئان ده فهرموئى: ﴿والمؤمنون والمؤمنات بعضهم أولياء بعض يامرون
بالمعروف وينهون عن المنكر...﴾ التوبة : ٧١

شايانى باسه يه كه م كه س كه به رواى به حه زرهت ﷺ هينا خه ديجه ي هاوسه رى بوو،
وهيه كه م كه س كه شه هيدكرا له ئيسلامدا ئافره تيئى بوو، كه ناوى (سميه) و، دايكى عمارى
كورى ياسر بوو !

يەكەم / (مەيسونە) پياۋان ھەلدەنى لەسەر جىھاد :

لەسالى (۶۰۶) ى كۆچى دا ئافرىتىك بەناۋى (مەيسونە) لەدىمە شوق چاۋمىرى
دەنگو باسى چوار براكەى بوو كەلەجىھادى خاچپەرستان بوون پاش ماۋەيەك دەنگو
باس ھات كە ھەر چوارىيان شەھىد بوون... لەگەل ئەم كۆست كەوتن و موسىبەتە
گەرەيەدا ئەم ئافرىتە بىرى كىردەۋە لەگەل دەستە خوشكەكانى دا كارىك بىكەن و رەى
رووخاۋى موسلمان بەرزىكەنەۋە و غىرەت و ھەماسەتيان بىجولئىن بۇ روۋبەروۋبوونەۋەى
خاچپەرستە داگىر كەرەكان.

ئەم ئافرىتە ژىرە خواناسە ھانى دەستە خوشكانى دا كەسەدەھا ئافرىتە بوون
كەپرچى خۇيان بېرن، بەلى... ھەموو پرچى خۇيان بېرى و نىزىكەى سىسەد پارچە
گورىسيان لىدروسىتىكرو ناردىان بۇ (سبط ابن جوزى) كەوتارخوئىنى مەزگەوتى
ئەمەۋى بوو لەدىمە شوق، وتيان: با موحاھىدان ، كەل و پەل و شتومەكى جىھادىيان بەو
پرچانەى ئىمە بىبەستىن، ۋەك بەشدارىەكمان لەجىھاددا ، كاتىك ئىمام چوۋە سەردوانگە ،
چەند پرچىك بەدەستىۋە بوو، بەگريانەۋە كەوتە وتاردانو وتى:

ئەى ئەۋانەى كە ئاينەكەيان فەرمانى جىھادى داۋەپىنيان، تادنيا فەتھ كەن و ئىستى
دانىشتوون و دوژمن خاكىانى داگىر كىردەۋە !

ئەى ئەۋانەى كەباۋوباپىريان سەروماليان دانا لەپىناۋى ئاينەكەياندا ...چىتانە ،
بۇچى ئاينەكەتان لەيادكردەۋە ودانىشتوون و دىنى خوا سەرناخەن، ئاى بۇ ئىۋە، ئەۋە
ئازارتان نادات كە دوژمنى خواۋ دوژمنى ئىۋە خاكىتان داگىرىكات لەكاتىكدا ئىۋە
گەرەى دىناۋوون...

ئەۋەى بەدەستىۋە بوو بەرزى كىردەۋە ئىجا وتى: دەزانن ئەمانە لەچى
دروسىتىكران، ئافرىتان لەپرچى خۇيان دروسىتيان كىردون تا قودسى پى
رەزگارەكەن... دەى ئەگەر ئىۋە بۇ جىھاد بەكارى ناھىنن بىكەن بەپرچ بۇ خۇتان و ئىجا
ھەلى دانە ناۋيانەۋە... بەم وتارە ئاگرىنەۋە بەم كىردارەى وتارخوئىن، ھەموو خەلكەكە
ھاۋارىيان ئىبەرزىۋەۋە زۆرگريان بۇ ھالى خراب و سىستى و كەمتەرخەميان، بۇيە دواىى
كۆمەل كۆمەل و دەستە دەستە رىكەوتن و سوپايەكى چاكىيان پىكەۋەناۋ ھىرشىيان
بىرەسەر (نابلس) و (تەرابلس) و سەركەوتنى باشىيان بە دەست ھىنا بەسەر
خاچپەرستەكانى ئەۋ ناۋچەيەدا . (مواقف لخرىجي مدرسة القران) د. عمادالين خليل.

دووم/ (بنان الطنطاوي) شه هيدو نامه كه ي :

(بنان) كچى زاناي پايه بهرز (على طنطاوي) يهو هاوسهري (عصام عطار) بوو كه ماوه يهك بهرپرسى برايانى سورىابوو، له ولاتى خويان ئاواره بوون و له روژناوا نيشته جى بوون، له ویش (مخابرات) ى ولاته كه ى بهدوايانه وه بوون و دياربوو نيازى تيروركرديان هيه... بويه (بنان) نامه يهك بو ميړده كه ى وهك ياده وهري يهك ده نووسى كه تياى دا ده لى: (چهند حه زده كه م (عصام) كه ئه مهش به شيكه له لاوازيه وهك به شهريك كه پيش مردنمان بگه پيښه وه بو ديمه شق و پاشماوه ى ژيانمان له وى به سهر بهرين نه گهر له ژياندا به شمان مابيت... وه كه مرديشين له وى لاي خرمان و خو شه ويستانى پيش خو مان له خاكى (دحاح) يا (باب الصغير) دا بمان نيژن ...

به لام وام بو دهرئه كه وى، كه مردن بهدوامانه وه يه له هه موو كات و شويڼيكا . پهنگه ئيمه له غه ريبايه تي بمان نيژن، ههروهك چوڻ له غه ريبايه تي دا ژيانين. دور له كه س و كارونيشتمان. داوات ليده كه م (عصام)، نه گهر له غه ريبه دا مردم، داوا له دايك و باوك و براكانم و كه س و كارم بكه ليم خوشبين، له وهى كه زوخاويان خواردوه له م ماوه ى حه قده سالى رابردوه دا به وى دهر بهدهرى و غه ريبه مان وه... وه پي يان بلئ نه وه ى كه خو تيش باش ده يزاني، كه من هه رگيز په شيمان نيم له سهر ئه م ريگه يه ى له گه ل توڊا گرتومه ته بهر، وه كه من به خته وه رم زورترين به خته وه ري به و نا په حه تيانه ى كه له گه ل توڊا له ري ى خوادا هاتو ته ري مان...

توش ئه ى (عصام) په يمانم بدهرى، نه گهر تاوانباران كوشتيانم، خه م و خه فته لاوازت نه كاو، بهرده وام بيت له سهر هه ول و خه بات، ههروهك چوڻ له وه وه بهر به هه موو تواناته وه خهريك بوويت و هه ولت داوه...

وه منيش په يمانت نه ده مى نه گهر خواشه هاده تي دا به تو كه له سهر ئه م ريگايه بهرده وام بم، ريگاي مه زنى ئيسلامه تي... تا ده گه يه يه كيك له دوو پيروزى يه كه... شه هاده تي يان سهركه وتن و وه كه گه يشتينه وه به خواش لي مان رازى بيت...

به لئ قه دهرى خوا وابوو كه (بنان) پيشتر شه هيد بيت و (عصام) يش له سه ره هه و په يمانى هه ول و خه باتى بي وچان بو خوا بهرده وام بيت. (المرأة في موكب الدعوة) مصطفى الطحان.

دواوټه

له م گه شته دا وتمان ، قورئان دوا په يامي خوايه بوبهره ي ئاده مي و هسره كس به ويژدانه وه و بى دهمار گيرى لىسى ورد بېته وه ، بوى دمرده كه وېت كه هسره چى پرپواگه نديه كى بوكراره له كوڼ ونوى دا هسره مووى ناهه قن و دووړن له راستيه وه .
له لاپه ره كانى پيشوودا له بهرگه كانى پيشتر يشدا نمونه مان باسكرد له سسر نه و كه سانه و ، له م دوا و ته يه شدا ، باسى كه سايه تى ناودارى نه مريكى ده كين كه له م چهند روژه ي رابردودا موسلمان بووه ، كه نه و يش دكتور (اسبر ابراهيم شاهين) ه ....

دكتورى ناوبراو كه سايه تيه كى ديارى نه مريكايه و په يوه ندى دوستانه ي هيه له گهل سهر و كه كانى نه مريكاداو به يه كى له و زانا ناودارانه دائه نريت كه خاوه ن (انجازات) ن و ، له گهل نه وه دا كه وتارى زوړو په پاوى زانستى هيه ، بيژه ريكي ورياه و زوړ بليمه ته له قسه كردنو ئاخاوتن داو خه لاتى (رواد الخطابة العالمية) و مړگرتووه . هسره ها چنده ها خه لات و ويسامى تريشى و مړگرتووه له سهر و ك روئالډ ريگان و سهر و ك بوئى باوك و نه مير محمد بن فهد عبدالعزيزى سعودى و .... هتد ..

دكتور اسبر ئيستا راويژكارى نيو دهوله تى په وسهر و كى په يمانگاي نيو دهوله تى ته كنولوجى په (اى اى تى اى) په له نه مريكاو ، له سالى ۱۹۳۷ دا له لوبنان له دايك بووه له سهر ئايينى ميسيحي بوو ، له سالى ۱۹۵۷ دا ده چيته نه مريكاو له گهل كار كردندا ده خوښيت ، دوو سال له زانكوى تكساس له (فوستن) و دوا تر له زانكوى ويلايه تى (او كلاهوما) بكالوريوس دهينى له بهشى (الهندسه الكيمياويه) دا و ، پاشان له زانكوى (اريزونا) له توسون ماجستر دينى و دواى نه وه ش دكتورا له زانكوى تينيسى له نو كس فيل دههينى ... له شهش زانكوى نه مريكى دا ماموستا بووه له زانكوى سعوديه و جزاير يشدا كارى كردووه چنده ها په پاوو وتارى هيه له بواري (هنده سهى غازو ووزو و ژينگو و پيشه سازى پترو كيمياويات) دا .

دكتور له باره ي موسلمان بوونيه وه ده لئيت : من له مناليه وه ئيسلام خوش ويستووه و مهيلم هه بووه بوى و ، له هه موو قوناغه كانى خوښندمدا و له و هه موو شتانه ي كه خوښندو و مه ته وه گه شتمه نه و بپروايه ي كه ئيسلام ئايينيكى مهنه و له نيوه دورگه ي عه ره به وه سهرى هه لداوه تا له هه موو جيهاندا بلا و بېته وه ....

هاوه له موسلمانان هه میسه به په وشت و خووی به رزبان کاریان تیکردووم به تایبته (دکتور ناصر ئیبراهیم رشید) که ماوهی سی و سی ساله دوستایه تیمان هیه... به راستی ئیسلام ئایینیکی واقعییه و بانگه شه دهکات بو داد په وری و رحمت و ریزی مروف...

به راستی ته من راده بووری و ئیمه ش دپوین و زوری ته منمان رویشته ووه که می ماوه .. جا دوو سال له موبه ر تووشی شیر په نجهی په نکریاس بووم که زور که نه شته ر گهری یه که ی سهر که و توده بیټ ..

له خسته خانه یه کی نه مریکا نه و شه و دی که نیاز بوو نه شته ر گهریم بو بکه ن زور له هاوه لانه په یوه ندیان پیوه کردم و دوعای خیر و سه لامه تیان بو کردم و ته ناته هندیکیان و تیان له حهره می مه که دا دوعایان بو کردووم...

نه و شه و گویم گرت له قورشان به دهنکی عبدالباسط که زور چیژم لیوه رگرت و، نه و نه ده ه ستم به دانیایی و گیانیکی ئارام کرد، ههر نه و کاته پرارمدا موسلمان بېم... پاش سهر که و تنی نه شته ر گهری یه که ش حه زم کرد نه م مانگی حوزه رانه بهر سمی موسلمان بوونی خو م له لانه کی ئیسلامه تی، له پایته ختی ولاتی سعودیه له (شاری ریاض) دا رابگه یه نم ..

جاهه رچهنه من په یوه ندیم به گه و ره بهر پرسانی نه مریکا وه هیه نه م موسلمان بوونه ی منیش له م بارو زروفه دا وه ته حه دایه ک وایه، به لام من له که س ناترسم و به قه ناعه تی ته واره موسلمان بووم...

دیاره خه لکی تیرو توانجم لیده دن، به لام من گوی پینادم، بو مه سه له ی خیزانه که شم، به تایبته که هاو سهر که م نه مریکی یه، حه زده که م وه من به قه ناعه تی ته واره نه وانیش موسلمان بېن ..

بو مه سه له ی نه و هه موود ژایه تی و پروپاگنده یی بو ئیسلام ده کړیت له روژ ناواو نه مریکا، به لای منه وه ده گه رپته وه بو ده سه لاتی جووله که به سهر بهر پرسانو هوکاره کانی راگه یانندا، نه مه ش پیو یستی دهکات له سهر موسلمانان که زیاتر هه ول بده ن بو روونکردنه و دی ئیسلامو بهر په رچ دانه و دی ناحه زان. وه من دانیاشم له و دی که هیچ دژایه تیه که نییه له نیوان مه سیحیه ت و ئیسلامدا و نه وانه ش که نه و نا کوکی یه دروست ده که ن نه قام و ناحالین یان ناحه زو دوژمنن .. (الشرق الاوسط ۲۳/۶/۲۰۰۲)

زۆر لەزاناو بیریاریەکان پێشبینی ئەوە دەکەن کە ئەم سەدەیە سەدەی ئیسلامە و
خەڵکیش لە ھەر چوار قورنەی دنیاوە پۆل پۆل دێن بەرەو ئەم ئایینە ، رووداو و پێش
ھاتەکانیش ئەوەیان ئی دەخوینرێتەو... لەخوا دەپارێنێتەو کە چاومان گەش بکاتەو
بەببینی سەر بەرزی موسلمانان و سەرکەوتنی ئیسلام ...

ناوەڕۆک

پێشەکی لاپەرە	۲۵۷.....
نیعمەتی عەقل و ژیری	۲۵۸.....
قورئانی پیرۆز ھۆنراوەنیە	۲۶۱
ھیچیکێ تازە لەژێرتیشکی خۆردانیە	۲۶۷...
فرمیسکە یاقوتیەکان	۲۷۳
گریان لەترسی خوا	۲۷۸....
رێبوارانی رێ	۲۹۳ .....
حالی رۆژئاواو ئەوروپا	۲۹۶....
مەکووی سەرکەوتن	۲۹۸
تیشکی لەسەر پیلانی دوژمنان	۳۰۳
خوای گەرە بانگخوازان دەپارێزی	۳۱۰....
قورئانی پیرۆزوباسی قەدەر	۳۱۷....
چمکیك لەھەل و کۆششی ئافرەتان	۳۲۵....
دواوتە	۳۲۸.....

- سەرچاۋەكان ۱ - اسلوب القرآن الكريم بين الهداية والاعجاز البياني / د. عمر باحاذق
- ۲ - تەفسىرى خال / جزمى تبارك / شىخ محمدى خال
- ۳ - نالەى دەروون / بەرگى دووهم / شىخ محمدى خال
- ۴ - لەخزمەت قورئاندا - نووسەر
- ۵ - ديوانى گۆران
- ۶ - محمد رسول الله ﷺ - د. محمد صادق عرجون / ج ۱
- ۷ - دموع في ساحة الدعوة (محمود سمير المنير)
- ۸ - مەكتوبىياتى كاك ئەحمەدى شىخ
- ۹ - تۆرى ئىنتەرنىت پىگە ئىسلامىيەكان
- ۱۰ - صناعة النجاح / د . طارق السويدان وفيصل باشر اصيل
- ۱۱ - دروس من محنة البوسنة والهرسك / محمد قطب
- ۱۲ - مجلة المجتمع ١٤٨٥ ، ١٤٨٦ ، ١٤٨٤
- ۱۳ - وتارى / حوار مفتوح حول الاعجاز العلمي . د. زغلول النجار
- ۱۴ - رۇژنامەى يەكگرتوو / ۳۳۸
- ۱۵ - هكذا علمتني الحياة / د. مصطفى السباعي .
- ۱۶ - فقه الواقع - كۆمەلى وتارى بلاۋنەكراۋەى بەنفا .
- ۱۷ - بنەمالەى زانىاران / مەلا عەبدولكەرىمى مودەرىس
- ۱۸ - بەرچاۋروونى / نووسەر
- ۱۹ - الثبات / د. محمد بن حسن بن عقيل
- ۲۰ - موسوعة الشهداء / عبدالحليم الكناني
- ۲۱ - حديث الدعوة / عبدالحليم الكناني
- ۲۲ - مواقف لخرجي مدرسة القرآن / د. عماد الدين خليل
- ۲۳ - المرأة في موكب الدعوة / مصطفى الطحان
- ۲۴ - الرقائق / محمد احمد الراشد

به هاری دِلان

به رگی پینجه م

پیشہ کی

سو پاس و ستایشی بیّ پایان بُو خَوای پِروہردگار و درود و سہلامی نہ پراوہش
لہسہر گیانی پاکی سہرداری پیغہمبہران و یار و یاوہر و شوینکھوتوان .
بہرگی پینجہمی بہہاری دلان نہمجارہش بہہندیّ باس و خواسی ٹیمانی یہوہ
دیتہوہ خزمہت خوینہرانی ، بہو ہیواہی دلہکانیان لہ ہمیشہ بہہاریکدا بڑی و خویان
نہزکھن بُو خزمہتی بہرنامہکھی خوا ..
بابہتہکانی ٹہم بہرگہش چہند تہوہرہیہکھ :

- (۱) تیگہیشتن لہ زانیاری بیّسنووری پِروہردگار و پِہرہوی کردنی بہرنامہکھی ،
کہ ہمہووی بہرژہوہندی مروقی تیاہ و ، لہ دنیا و قیامہتدا پیی ٹاسوودہ دہبیّت .
- (۲) تیشک خستہ سہر چہند نمونہیہکی ٹیعجازی قورٹان و سوننہت .
- (۳) چہند نمونہیہک لہ شایہتی دانی ہقی زانوا ناودارہ بیانی یہکان لہ بارہی
گہورہیی و پایہ بہرزی ٹیسلامہوہ .
- (۴) ساتیک لہگہل ٹہوانہی کہ بیّدہنگ بُو خوا کار دہکھن .
- (۵) بہخوداچوونہوہ و تازہکردنہوہی ٹیمان .
- (۶) نامہ و ناگاداری یہکانی پِروہردگار بُو رینمایا کردن و ہیدایہتی مروّف و
چہند نمونہیہک .
- (۷) میراتی پیغہمبہران و زانینی قہدری ٹہو میراتیہ و ہہولڈان بُو پاراستنی و ،
گہیانندی بُو دہستی کہسانی کہ شایستہی بن .
- (۸) ہہولّی بیّوچان بُو گہیانندی پِہیامی خوا .
- (۹) بیّہیوا نہبوون و گہش بینی بہردہوام ، ہہر چہند زولم و ستہم بکری بہرامبہر
بانگخوزان .

ٹیوہ باشتر دہزائن یان خوا ؟

زانینی خوا بیّکوتایییہ :

زانینی خَوای گہورہ بیّکوتایییہ و ، قورٹانی پیروز بُو ٹہوہی لہ میّشکی مروقی نزیک
بکاتہوہ ، بہ وشہ تابلوہیک دہنہخشینی ، کہ لیکی دہدہیتہوہ ہہر دہبیّتہوہ بہ ناکوتایی
.. بُو نمونہ دہفہرمویّت :

﴿ قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ يَقْضُ الْحَقُّ
وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ (۵۷) قُلْ لَوْ أَن عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَغْلَمُ
بِالظَّالِمِينَ (۵۸) وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ
إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ (۵۹) ﴾ الأنعام

واقہ : پییان بلیّ : من زور دنایام و ، بہ بہلگہوہ پِروہردگارم دہناسم و دہپیہرستم
، کہچی ٹیوہ باوہرتان پیی نیہ ، ٹہوہی ٹیوہ پلہتانه بوتان پیش بیّت لہ تولہ و سزای
خوایی بہدہست من نیہ و لای من نیہ ، حوکم و فہرمانہروایی ہہموشت ہہر بہدہست

خوایه ، ئهو زاته راستییییه کان دهخاته روو ، چاکترین جیاکه ره وه شه له نیوان هه ق و ناهه ق دا ..

و پێیان بلی : ئه گهر به راستی ئه وهی ئیوه په له تانه له پێشهاتنی سزای خوایی به دهست من بوايه ، ئه و کاته هه مووش له نیوانماندا کوتایی دهات و له ناو ده چوون ، خواش هه میشه زاناته به سته مکاران

(ئینجا دهیهوی بای زانیی بی کوتایی په روه دگار بکات تا به روادار دلتیا بیته له دانایی و کاردرستی یه کهی و ده فهرموئ :) .

کللی هه موو شاروه کان و زانیی هه موو نهینییه کان به دهست خوایه و هه ر لای ئه وه ، کهس نایزانیته جگه لهو زاته ، هه رچی له سه ر و شکانییه له گیاندار و بی گیان و زینده وهرانی وردو درشت له سه ر زهوی و له ناو خاکدا خوا پیی ده زانیته ، هه روه ها هه رچی له ده ریاکانیشدا هه یه ئاگای لییه تی و هیج گه لایه ک ناکه ویتته خواره وه خوا پیی نه زانیته ، هه روه ها ده نکیک یان توویک له تاریکایییه کانی زه ویدانییه ، وه هه روه ها هیج ته رو و شکیک نیه له خوا په نهان بیته و له (لوح المحفوظ) دا ، یاخود له دوسییه و ده زگای تایبه تدا تو مار نه کرابیته .

(۲) ﴿ قُلْ : لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِذَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَذَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَذَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴾ (الکهف : ۱۰۹) واته : پێیان بلی ئه گهر ده ریا هه موو مره که ب بیته و زانسته و زانیاری په روه دگار می پی بنوسرایه ، ده ریا ته واو ده بوو پێش ئه وهی زانسته و زانیاری په روه دگارم ته واو ببیته ، ئه گهر چهنده ها ئه وهنده ی تر ده ریاش به یین و بیکه نه مره که ب زانیاری ئه و ته واو نابیته ، چونکه زانسته و زانیاری په روه دگار کوتایی نایه و بی سنوره ..

(۳) ﴿ وَلَوْ أَمَّا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامَ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ (لقمان : ۲۷) واته : ئه گهر هه رچی دره خت هه یه له زه ویدا ببته پینوس ، ده ریاش چهنده یه ببیته هه و ته وهنده و ببیته مره که ب و زانسته و نهینی دروستکه راوه کانی خوا بنووسنه وه ، ئه وه هیشتا زانسته و زانیاری و فره مانه کانی خوا ته واو نابیته ، به راستی خوی گه وه به ده سه لات و دانایه .

زانیی مروف سنوورداره :

مروف که له دایک ده بیته هیج نازانیته و به ویستی خوا ورده ورده شت فیر ده بیته ، به وهی که هه کاره کانی فیربوونی داوه تی ، وه ک گوئی و چاودل ، هه روه ک ده فهرمویت ﴿ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴾ (النحل : ۷۸) . واته : خوا ئیوهی له سکی دایکتان ده رهیناوه بی ئه وهی هیج شتیکی بزانی ، ئینجا ده زگای بیستن و بینین و تیگه یشتنی پی داو ، بو ئه وهی سوپاسگوزاری بکه ن ..

خوی گه وه یه مروف به زانسته و زانی پاییه به رز ده کات به لام خوی له هه موو زانایه ک زاناته ، هه روه ک ده فهرموئ ﴿ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴾ (یوسف : ۷۶)

واته : پلهو پاییهی هرکس بمانه ویت بهرزی دهکینهوه ، وه خوا له هه موو خاوه زانییک زاناته ..

ئه مهش بۆ ئه وهی که هه میسه داوی زیاد بوونی زانست و زانیاری له خوا بکهین (وَقُلْ رَبِّیْ زِدْنِیْ عِلْمًا) ..

خوا باشتان ده ناسی

(١) قورئان ده فهرمویت ﴿ رَبِّکُمْ اَعْلَمُ بِکُمْ اِنْ یَشَاۤءْ یَرْحَمْکُمْ اَوْ اِنْ یَشَاۤءْ یُعَذِّبْکُمْ وَمَا اَرْسَلْنَاکَ عَلَیْهِمْ وَاٰیًا * وَرَبُّکَ اَعْلَمُ بِمَنْ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِیِّیْنَ عَلٰی بَعْضٍ وَاَتٰیْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴾ (الاسراء : ٥٤ ، ٥٥)

واته : پهرومردگارتان چاکتان ده ناسیت ، خو ئه گهر بیه ویت ره حمتان پی دهکات کاتیك ریی چاکه ده گرنه بهر ، یان ئه گهر بیه ویت سزاتان دهدات کاتیك ریباری خراپه ده گرنه بهر ، وه ئیمه توومان بۆ ئه وه نه ناردوه که چاودیرو پاریزهری ئه وان بیت ، تا ئه وان به ناچاری باوه ربهین ، پهرومردگارتان چاک ده زانییت به وهی له ئاسمانه کان و زه ویدایه ، بیگومان ئیمه فه زنی هه ندی له پیغه مبه رانمان داوه به سهر هه ندیکیاندا و داویدیش په راوی زه بوورمان داوه تی .

(٢) ﴿ هُوَ اَعْلَمُ بِکُمْ اِذْ اَنْشَاکُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اَجْنَثَ فِیْ بُطُونِ اُمْهَاتِکُمْ فَلَا تُرْکُوْا اَنْفُسَکُمْ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ اَتَقٰی ﴾ (النجم : ٣٢) .

واته : خواوه ند چاکتان ده ناسیت ، له کاتیکدا ئیه وی له زه ویدا دروستکردوه و ، له وکاته شدا ئیه کۆرپه له ی بچوک بوون له سکی دایکتاندا ، که واته خوتان به چاک مه زانن و (ته زکیه ی خوتان مه کن) ، هه ر خوا خوی ده زانییت کی به راستی ته قوای هه یه و پاریزکاره .

(٣) ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَنۢ یَّقُوْلُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ اِذَاۤ اُذِیۡ فِی اللّٰهِ جَعَلَ فِتْنَةً النَّاسَ کَذٰبَ اللّٰهِ وَلَیْنِ جَآءَ نَصْرٌ مِّنۡ رَبِّکَ لَیَقُوْلُنَّ اِنَّا کُنَّا مَعَّکُمْ اَوَلَیْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِمَا فِی صُدُوْرِ الْعٰلَمِیْنَ * وَلَیَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَلَیَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِیْنَ ﴾ (العنکبوت : ١٠ ، ١١) .

واته : هه ندیک له خه لکی هه ن ده لین : باوه رمان به خوا هیناوه ، جا کاتیك یه کیك له وانه له پی ناوی خوا دا ئازار درا ، وا ده زانییت سزاو ئه شکه نجه ی خه لکی وه کی خودایه و له دین و مرده گهری ، به راستی ئه گهر پهرومردگارت سه رکه وتنیکی به خشی ، دوو پوه کان به گهرمی ده لین : خو ئیمهش بیگومان هاوکارتان بووین ، مه گهر خوا خوی نازانییت هه رچی هه یه له دل و دروونی هه موو خه لکی جیهاندا .. سویند بیت ، خوا ئاگاداره به وانه ی باوه رپیان هیناوه ، هه روه ها به وانهش که دوو پوهون ..

(٤) ﴿ وَاِنْ تَجْهَرۡ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُۥ یَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفٰی ﴾ (طه / ٧) .

واته : ئه گهر به ئاشکرا قسه بکهیت ، ئه وه بیگومان ئه و زاته نهینی و له نهینیش نهینی تر ده زانییت . (دیاره نهینی ئه وه یه که له نیوان دوو که سدا شتیك به نهینی باسکری و بوتری ، له وهش نهینی تر ئه وه یه که له دلی یه که سدا بی و وه (حاطرة) و خه یالیک

بیت به میثکیدا ، دهی خوا هه موو حاله ته کان ده زانی و هیچی لی ناشاردریته وه و هیچی لی ون نابیت) .

ه) ﴿ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴾ (الملك : ۱۴) .

واته : مه گهر خوا نازانیت کیی دروستکردووه و چونی دروستکردووه ، له کاتیگدا نه و زاته وردکارو به سوژو به ناگایه ..

خوای پهرومردگار بی هاو هل و بی شه ریکه :

کافره کسان هاو هل و شه ریکیان بو خوا بریار دها و دهیانپه رستن ، خوای پهرومردگاریش هوشیاریان ده کاته وه به وهی که ده فهرموی : کوا نه و هاو هل و شه ریکانه ، دهی ناویان بینن ، قابیله هه بن و خوانه زانی ؟! نیوه له خو تانه وه چون بریاری ناوا ددهن ؟! قورئان ده فهرمویت :

۱) ﴿ وَاعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ يَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتُبْنُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴾ (یونس : ۱۸) .

واته : بی باوهران و خوانه ناسان شتیگ ده په رستن له جیاتی خوا نه زیانیان پیډه گه یه نیت و نه قازانچ ، ده شلین : ناهو بت و شتانه تکا کارمانن لای خوا ، پییان بلی ئه ی (محمد ﷺ) : باشه نایا نیوه خوا ناگادار ده که نه وه به شتیگ که له ناسمانه کان و له زهویدا هه بیت و خوا نه یزانیته ؟! پاک و بیگه رده و بهرزوبلنده و دووره له وهی که نه فامان ده یکه ن به هاو هل ی .

۲) ﴿ أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبُّونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ بَظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴾ (الرعد ۳۳) . واته : نایا نه و زاته ی که سه ره رشتیاری کارو کرده وهی هه موو که سیکه و ده زانیته چیان کردووه ، وه کو په رستراووبته کانی تر وایه که خه لکی هاناو هاواری بو دبهن ؟ له گهل گه وره یی و بالادهستی نه و پهرومردگار دها نه فامان هاوهلیان بو خوا بریارداوه ، توش بلی : ئاده ی ناوی نه و بت و هاو لانه م بو بینن که له جیاتی خوا دهیانپه رستن ؟ یاخود به هه موو عه قلیکتانه وه ده تانه ویت خوا ناگادار بکه نه وه به شتیگ که نه و زاته نایزانیته له زهویدا ؟! یان هر ده تانه ویت ناگاداری بکه نه وه به قسه ی سه رزاره کیتان ، نه خیر راستی هر نه وه یه که فیل و پیلانی نه وانه ی که بی باوهر بوون بویان رازینراوه ته وه و له ریبارزی راست ویل کراون ، جا هه رکه س به وهی کارو کرده وهی خراپیه وه ریبارزی خوا ون بکات ، ئیتر که س نیه هیدایه تی بدات ..

وهیل بو نه وانه ی درو ده که ن به دهم خواوه !

تهورات و ئینجیل بو کاتیکی دیاری کراو هاتن و رولی خویمان بیننی و پاشان ده ستکاری کران ، له لایه ن نه و که سانه ی که ده یان نویسنه وه و له لایه ن زاناکانیانه وه ، قورئان له باره یانه وه ده فهرمویت ﴿ قَوْلٍ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَنَّهُمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ

الله لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿ (البقرة : ٧٩) .
 واته : وهيل بۆ ئه‌و كه سانه‌ی كه په‌راو ده‌نوسن به ده‌ستی خو‌یان و پاشان ده‌لێن : ئانه‌مه له‌لایه‌ن خواوه‌یه ، تا كه مێك له‌ مالى دنیا به‌ده‌ست به‌یئن ، جا وهیل بۆ ئه‌و ده‌ست و قه‌له‌مانه‌ی كه‌شتی وا ده‌نوسن و وهیل بۆ ئه‌و كه سانه‌ی كه كه‌سابه‌تی ئاوا ده‌كهن ..

قورئانی پیرۆز كه له‌لایه‌ن خواوه‌ نێردراوه‌ته‌ خواره‌وه ، ئه‌وه‌ی پێویست بێ له‌وشتانه‌ی كه ئه‌هلی كیتاب شارده‌بوویه‌وه ئاشكرای كردو هه‌له‌كانیانی راست كرده‌وه ، دیاره ئه‌و شتانه‌ هه‌مووی (غه‌یبن) و خ‌وای گه‌وره‌ به‌زانیی بێ كو‌تایی خ‌وی كه ئاگاداری هه‌موو شتیكه ، له‌ قورئاندا به‌راست و دروستی تۆماری كردن ، هه‌روه‌ك ده‌فه‌رمو‌یت ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾ (المائدة : ١٥)

واته : ئه‌ی ئه‌هلی كیتاب : د‌ل‌ن‌یا ب‌ن كه پ‌ی‌غ‌ه‌م‌به‌ری ئ‌ی‌مه ب‌ۆ ئ‌ی‌وه‌ش ه‌ات‌وه‌و تا ز‌ۆ‌یه‌ی ئ‌ه‌و‌ش‌ت‌انه‌ی كه‌ل‌ای ئ‌ی‌وه‌ روون و ئ‌اش‌كر‌ا ن‌ین و ده‌ی‌شار‌نه‌وه له‌ ك‌ت‌ی‌بی ته‌و‌رات و ئ‌ی‌نج‌یل‌دا ب‌ۆ‌تان روون ب‌كا‌ته‌وه و ئ‌اش‌كر‌ای ب‌كا‌ت ، هه‌روه‌ها له‌ ز‌ۆ‌ی‌ك له‌و‌ش‌ت‌انه‌ی كه شار‌ده‌وت‌انه‌وه چ‌ا‌و‌پ‌ۆ‌شی ده‌كا‌ت (دیاره پ‌ی‌و‌ی‌ست ن‌ین له‌م ز‌ه‌مان‌ه‌دا) . به‌را‌ست‌ی له‌ل‌ایه‌ن خواوه‌ روونا‌ك‌یه‌ك‌ی ئ‌اش‌كر‌ا‌تان ب‌ۆ ه‌ات‌وه‌وه (كه مح‌م‌دی پ‌ی‌غ‌ه‌م‌به‌ر‌مانه) ها‌و‌پ‌ۆ‌ی له‌گه‌ل ك‌ت‌ی‌ب‌ی‌ك‌ی روون‌كه‌ره‌وه‌دا كه قورئانه .

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمو‌یت ﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾ (المائدة : ٤٨) .

واته : ئ‌ی‌مه قورئانمان ها‌و‌پ‌ۆ‌ی له‌گه‌ل هه‌موو حه‌قیقه‌ت و راستیه‌ك‌دا ب‌ۆ تۆ د‌ابه‌زاند‌وه‌وه ، راستی و دروستی ك‌ت‌ی‌به‌كانی پ‌ی‌ش خ‌ۆ‌شی دیاری ده‌كا‌ت و چ‌ا‌و‌دی‌ره‌ به‌سه‌ر هه‌مو‌یا‌ندا ، كا‌ت‌ی‌ك ئ‌ه‌ه‌لی كیتاب له‌ گ‌ا‌ورو جو‌وله‌كه ك‌ی‌شه‌یا‌ن ده‌ی‌ئن ب‌ۆ ل‌ای تۆ به‌و به‌ر‌نا‌مه‌یه‌ی خوا ئ‌ار‌ده‌و‌یه‌تی دا‌وه‌ری ب‌كه له‌ ن‌ی‌وا‌ن‌یا‌ندا و شو‌ی‌ن ئ‌اره‌زو‌وه‌كانی ئ‌ه‌وان مه‌كه‌وه و له‌و حه‌قه‌ لا‌مه‌ده‌ كه ب‌ۆ‌ت ره‌وانه‌ ك‌را‌وه ، ب‌ۆ هه‌ر ل‌ایه‌ك‌تان (مو‌س‌ل‌مانان و ئ‌ه‌ه‌لی كیتاب) به‌ر‌نامه و پ‌ر‌ۆ‌گ‌رامی تا‌ی‌به‌تمان ب‌ریار دا‌وه ..

به‌ئ‌ی .. قورئان چ‌ا‌و‌دی‌ره (مه‌ی‌من) ه و ئ‌ه‌ه‌لی كیتاب بانگ ده‌كا‌ت ب‌ۆ ب‌روا‌ه‌ی‌نان به‌د‌وا پ‌ی‌غ‌ه‌م‌به‌ری مر‌ۆ‌قی‌ه‌تی ، چ‌ون‌كه ته‌نها ئ‌ه‌وه به‌ر‌نامه‌ی راست و دروست و پ‌ار‌ی‌ز‌را‌و ، كه كه‌س نا‌ت‌وا‌ن‌ی ده‌ست‌ك‌اری ب‌كا‌ت ، هه‌روه‌ك ده‌فه‌رمو‌یت ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ * صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ * قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ * أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمْ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ (البقرة : ١٤٠) .

واته : ئەگەر ئەوان (ئەهلی کیتاب) باوەڕیان هینا ، وەك ئەوهی ئیوه باوەڕتان پێ هیناوه ، ئەوه بەراستی مانای وایه رێبازی هیدایهتیان دۆزیوهتەوه ، بەلام ئەگەر پشتیان تێکرد ، ئەوه بێگومان دڵخۆش و دۆبەرەکی یهوه ، بەلام دڵنیا به ئەي محمد ﷺ ، ئەي برۆدار ، خوا دەتانپاریژێت له پیلان و تەلەكەیان ، چونكه خوا بیسه و زانایه .. ئەم ئاین و بەرنامهیه ئەو رەنگ و نەخشەیه كه خوا دایرێشتوو ، كێ هیه له خوا چاكتر رەنگ و نەخشەي جوان بكێشیت و دایرێژیت ، له ههموو بارودۆخێكدا ئیمه ی ئیماندار ههروهو دهپرستین .

پێیان بڵێ : ئایا رهوایه ئیوه دەربارهی ئاینی خوا قەرەو گالەو کێشه مان له گەڵ دێكەن و (دێكەنەوێت پیغه مبهرایهتی هەر له ناو ئیوه دا بێت !) .

خۆ خۆتان چاك دزانن كه ئەو خوایه پهروەردگاری ئیمه و ئیوه شه ، كاروكردهوی خۆمان بۆ خۆمان و كاروكردهوی ئیوه شه بۆ خۆتان ، ئیمه تەنها دلسۆز و ملكه چی ئەو پهروەردگارهین .

چۆن دڵێن كه ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسماعیل و یهعقوب و كۆرەكانی ، جوله كه یان گاور بوون ؟! پێیان بڵێ : باشه ئایا ئیوه دزانن یان خوا ؟ جاكی لهوه ستهمكاته كه شایهتیهكی خوایی له لایبێت و شار دبیتهوه ، بێگومان خوا بێ ئاگا نیه لهو كارو كردهوانه ی كه ئەنجامی دهن .

دیاره خوا باشتەر ئاگاداری رووداوهكانی رابردوو ، دزانێ راست و دروستیهكانی چۆنه و ، هەر ئەو دزانێ چی دێستكاری كراوه و گۆڕدراوه !
چەند راستی یهك له باره ی ئینجیلهوه !

یهكهم ئینجیل له سالی (٦٠ — ٧٥) ی زاینی دا نووسراوهتەوه ، كه ئەویش ئینجیلی (مرقس) ه ، وه ئینجیلی (لوقا) شه دواتر نووسراوهتەوه ، شایانی باسیشه كه نه (مرقس) و نه (لوقا) ناویان نیه له لیستی (١٢) ناوی ههواریهكانی ههزرتی عیسا دا ، واته (حواری) ئەو نهبوون .

له سه رهتاوه ئەو نووسراوانه ناویان ئینجیل نهبوو ، بهلكو دهوتر (وفقاً للوقا ، وفقاً لمرقس) واته به پێی قسه ی لوقا و به پێی قسه ی مرقس ..

دواتر وشه ی (ئینجیل) ی بۆ زیاد كرا ..

دوا ی سێ سه د سال له (مجمع نیقیه) دا واته له سالی (٣٢٥) ز دا ، دووهزارو چل و ههشت زانای مهسیحی كۆبوونهوه ، تەنها (٣١٨) كهسیان برۆیان به (عقیده ی تلیث) هه بوو .. به ئارهزووی حاكمی ئەوكاته به ئاگرو ئاسن ئەو یروپایه سه پینراو یه كخو اناسی یان قه دهغه كرد ، تەنانته (اریوس) كه پیشه وای (اریسین) بوو وه زانایهكی یه كخو اناسی میسری بوو ، بهنا ههق شه هیدیان كردو ، نزیکه ی سێ سه د ئینجیل سووتینراو قه دهغه كرا كه باسی یه كخو اناسیان دهكرد و زۆر راستیان تیا تۆمار كرابوو ..

ئەو چەند ئینجیله شه كه بریاری له سه ردرا چاپ له دوا ی چاپ به ناوی راست كردنه وه و (تنقیح) هوه زیاد و كه م دهكران ، بۆ نمونه له سالی ١٩٨٢ دا (ئینجیلی نوسخه ی

مهلیک جیمس) هه‌بوو ، هه‌ره‌مان ئینجیل له سالی ۱۹۹۰ دا چاپ کرایه‌وه و بوو به (ئینجیلی نوسخه‌ی مه‌لیک جیمسی نوێ . ئینجیلی نوێ کراوه) .. شایانی باسه له رۆژی ۸ ی ئیلولی سالی ۱۹۵۷ دا (شه‌ود یه‌وه) که‌کو‌مه‌یه‌کی گاورن له گو‌قاره‌که‌یاندا به‌ناوی (استیظ) ، له‌وتاریکدا ئه‌م سه‌ردی‌په‌یان دانا بوو (۵۰) هه‌زار هه‌له له ئینجیل دا ..

جا زۆر له‌و که‌سانه‌ی که‌له‌م راستیانه ورد ده‌بنه‌وه و به‌بی دهمارگیری لیکۆلینه‌وه‌ی خۆیان ده‌که‌ن ، ده‌گه‌نه ئه‌و راستیه‌ی که ئه‌و ئینجیلانه زۆر بیر و بۆ‌چوونی بت په‌رسته‌کان و گه‌له‌کانی تری بۆ زیاد کراوه ..

له رۆژی (۸) ی نیسان ی ۱۹۹۶ دا له ئه‌مریکا وتاریک بلاو کرایه‌وه که ده‌لیت (زانای ئینجیلی ناودار) روبرت فنک) و په‌نجا زانای ئایینی گه‌یشته‌نه ئه‌وه‌ی که ته‌نها له‌سه‌دا بیستی ئه‌وه‌ی له سه‌رزاری عیساوه وتراوه وته‌ی ئه‌ون و ئه‌وانه‌ش که به‌کرده‌وه‌ی ئه‌و ناوده‌بری له‌سه‌دا بیست که‌متری جی‌ی متمانه‌ن) ..

خوا خۆی ده‌زانێ کی ده‌نی‌ری و چی ده‌نی‌ری ۱

کافره‌کان ده‌یان وت : بۆچی سه‌روش بو (محمد) بی‌ت و بو‌فلان و فیسار که‌س نه‌یه‌ت که شایسته‌ ترن و ده‌وله‌مه‌ندترن ، قورئانی‌ش ده‌فه‌رمو‌یت ﴿ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ * أَهَمْ يَقْسُمُونَ رَحْمَةً رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرَیًا وَرَحْمَةً رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴾ (الزخرف : ۳۲) .

واته : کافره‌کان وتیان : بۆ ئه‌م قورئانه دانه‌به‌زینرا بۆ سه‌ر پیاویکی گه‌وره له پیاوه گه‌وره‌کانی دوو‌شاره‌که (مه‌به‌ستیان مه‌که‌ه و طائف بوو) ..

ئایا ئه‌وانه ره‌حه‌مه‌تی په‌روه‌ردگاری تو دابه‌ش ده‌که‌ن و که‌سانی شایسته ده‌دۆزنه‌وه بۆ پی‌غه‌مبه‌رایه‌تی ؟ له کاتی‌کدا ئی‌مه‌ین که رزق و رۆزیمان له نیوانیاندا دابه‌ش کردوه له‌ژیانی دنیا‌دا و پله‌و پایه‌ی هه‌ندی‌کمان به‌رز کردۆته‌وه به‌سه‌ر هه‌ندی‌کیاندا ، بۆ ئه‌وه‌ی هه‌مووان کاروباری یه‌کتر ته‌واو بکه‌ن و که‌ک له تواناو لی‌ها‌توویی یه‌کتر وه‌ربگرن ، جا ئه‌گه‌ر ئی‌مه‌ رزق و رۆزی ، خۆمان دابه‌شی بکه‌ین ، ئینجا پی‌غه‌مبه‌رایه‌تی که زۆر گرنگ‌تره له مال و سامان و شتی دنیا‌یی ، چۆن ئه‌یده‌ینه ده‌ست ئه‌وان تا دابه‌شی بکه‌ن و ، بیده‌ن به‌که‌سی به‌ ئاره‌زووی خۆیان ..

هه‌روه‌ها ئه‌و به‌رنامه و شه‌ریعه‌ته‌ی که خوا ناردوویه‌تی خۆی باش‌ده‌زانێ چی ناردووه ، ئه‌گه‌ر له سه‌رده‌می‌کدا که‌سانیک له‌لایه‌نیکی باش تی نه‌گه‌ن ، رۆژگار ده‌یسه‌لمی‌نی که بۆ‌چوونی ئیسلام ته‌واو ترین بیرو بۆ‌چوونه .

١ سه‌یری په‌راوی . الإنجیل الذي قانونی إلى الإسلام / م . ج . لوبلا بکه که له سالی ۱۹۸۷ دا به‌ره‌و نیسلام هات .

بۆنمونه .. قورئان ھەر لە سەرەتاوە جەنگی راگەیاندوووە لەگەڵ سووڤووری و عەرەق خواردنەووە و ، قومارکردن و ، لەگەڵ کوشتن بەناھەق و زوڵم و ستەمکردن و ، پیشیل کردنی مافی بەرامبەردا ، کە ئەمانەش ھەمووی ھەرکەس بە وێژدانەووە سەیریان بکات و ئیان بکۆڵیتەووە ، تێ دەگات کە لە بەرژەوهندی مرقۇفدایەو هیچ کەسیکی ژیر نیە لاری ئی بیئت ..

جەزەرت ڤە لە خۆیەووە قسە ناکات

جەزەرت ڤە ئەوێ دەیفەرموێ سرووشە و لە خواوەیە ﴿وما ينطق عن الهوى إن هي إلا وحى يوحى ، عَلمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى﴾ (النجم : ٥) .

جا ئەو قورئانە ھەموو وشەیکە و پیتیکی بەمەبەست دارێژراوە و رۆژ لە دواى رۆژیشت موعجیزەى زیاتری ئی دەرەکەوێ و هیچ دژایەتی یەکە و ناتەواوی یەکی تیانێه ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ (النساء : ٨٢) . ئەوہ بۆ سەرنجی قورئان نادەن و ئی وردنابنەوہ ؟ خو ئەگەر لەلایەن کەسیکی ترەوہ بوايە جگە لە خوا بینگومان جیاوازی و دژایەتیکی زۆریان تیدا دەدۆزیەوہ ..

ئەم راستی یە بووہ بە مایەى ھیدایەتی زۆر کەس ، یەکی لەوانە کە بیانێه کە دەلی : ھەر پەراوێک بخوینیتەوہ ، نووسەرەکی ناتوانی جەخت بکاتە سەر ئەوێ کە پەراوہکی لەسەدا سەد بی ھەلەو کەم و کوپی یە .. تەنھا قورئان نەبی کە جەخت دەکاتە سەر ئەوێ ھەلەو کەم و کوپی تیا نیە و ، ھەر کە قورئان دەکەیتەوہ لەسەرەتای سورەتی (البقرة) دا دەفەرموێ : ﴿الم (١) ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ (٢)﴾ ..

لە موعجیزەکانی قورئان :

پیغەمبەر ڤە لەبارەى قورئانەوہ دەفەرموێت (لا تتقضي عجائبه) ، واتە شتی سەیر و سەمەرەى قورئان تەواو نابن .. جا بەراستی چاکى فەرمووہ و ھەروایە ، ئەوہ تا ھەزار و چوار سەد سالە قورئان دلان کەمەندکیشت دەکات بۆ لای خوێ و ناوبەناو موعجیزاتی نوێ و راستی زیاتر لە قورئان دا دەرەکەون ، بۆ نمونە :

(یەگەم) دکتور زغلول النجار کە زانایەکی جیھانی یە لە بواری جیولوجیادا دەلی : برادرێکی دکتۆرم چوو سەردانی وەکالەتی (ناسا) ی ئەمریکی کرد و لەوێ چاوی کەوت بەو کەشتیە ئاسمانیانەى کە پاش تەواو بوونی گەشتەکانیان ھینراونەتەوہ سەر زەوێ بۆ ئەوێ دیراسەیان لەسەر بکری و رابنویسنری بۆ ھەرکەسی کە بیەوێ بیانبینی .. برادرە کەم دیقەتی دا گەردی مس ھەن بەسەر بەرگی دەرەوہی کەشتیەکانەوہ ، پرسیری کرد لە زانایەک لە وەکالەتی (ناسا) ، ئاخو ئیوہ (مس) بە کار دینن بۆ بەرگی دەرەوہی کەشتیە ئاسمانیەکان ؟ ئەویش لەوہ لامدا وتی : نەخیر (مس) بە کارنا ھینری لەبەر ئەوێ ماددەیکە گەییەنەرە و کۆمەلی سیفاتی تری ھەبە بۆ ئەو کارە ناگونجی .

وتی : ئەو باشە ئەم گەردیلە مسانە چێن لە سەر بەرگی دەرەوێ ئەم کەشتی یە ؟
لەو ئەمدا وتی : لە کاتی گەشتی ئاسمانی دا لە بۆشایی ئاسمانە کاندای ئەو گەردە مسانە
دەنیشنە سەر ئەو کەشتیانە ..

دکتۆزە کە ی برادەرم وتی : جا خو ئەو راستی قورئان دەسەلمینیت کە دەفەر مویت
﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظٌ مِّنْ نَّارٍ وَكَحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ﴾ (الرحمن : ٣٥) .

واتە : ئەو گرۆی پەری و ئادەمیزاد ئەگەر دەتوانن دەرچن و بگەنە بەشەکانی
ئاسمان و زەوی ، (کە دیارە بەهۆکاری تاییبەت دەبییت) ، جا ئەگەر لە سنوور دەرچوون
، بلیسە ئاگر تان هاوپی لە گەل مس دا بۆ پەوانە دەکرێت ئیتر شکست دەخوون و
سەرکەوتوو نابن ..

بە راستی موعجیزە یە ، ئەگینا پیغەمبەریکی نەخوێندەوار ﷺ زیاتر لە چوار دەسە
لە مەو بەر کاری چییە بە سەر مسەو لە ئاسمان ، چۆزانی کە لە بۆشایی ئاسماندا مس
هە یە .. بۆ نالی ئاسن ، بۆ نالی ماددە یەکی تر .. دیارە ئەمە خوا فیتری کردووە کە زانایە
بە ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی تیا یاندایە ..

دووهم / ئایینی پیروزی ئیسلام ، هی رشیکی گەورە ی کردە سەر سوو خواردن و لە
چەند ئایەت و فەرموودەدا جلە و گیری ئی کردووە ، بۆ نموونە دەفەر مویت : ﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ
الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا
وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاتَّهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ
قُلُوبُكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (٢٧٥) يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ
كَفَّارٍ أَثِيمٍ (٢٧٦)﴾ (البقرة : ٢٧٦)

واتە : ئەوانە ی سوو دەخوون ، هەلسوو کەوت ناکەن و راست نابنەو (لە گوێ) دا
مەگەر وەك ئەو کەسە ی کە شەیتان دەستی لیوە شاندا بیست ، (هەر لە دنیا دا سرووشتی
نین و ، لە قیامە تیشدا وەك شیتن) چونکە ئەوانە دەلێن : کپرن و فرووشتن وەك سوو وایە
، لە حالیکدا : خوا کپرن و فرووشتنی حەلال کردووە و سووی حەرام کردووە ، جا
ئەوێ نامۆزگاری پەرەردگاری پیگە یشت و وازی هینا ، ئەوێ دەستی کەوتوو بۆ
خوی ، کاری لیپرسینە وەشی دەکەوێتە لای خوا ، بەلام ئەوێ دەست بکاتەو بە سوو
خوری ، ئا ئەوانە جینشیننی ناو ئاگری دۆزەخن و ژیانی هەمیشە یی تیا بە سەر دەبەن ..
خوا سوو تە فروو توفا دەکات و بەرە کەتی لیپە لێ دەگرێت ، بەلام خیر و سامان بەخشین
بەرە پی دەدات و بەرە کەتی تی دەخات ، بیگومان خوا هیچ کافرێکی تاوانباری
خوشتاویت ..

ئینجا دەفەر مویت : ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (٢٧٧) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ
مِنَ الرِّبَا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ (٢٧٨) فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ
أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ (٢٧٩) وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ
إِنْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ (٢٨٠)﴾ (البقرة) .

واته : بهراستی ئەوانەى که باوەریان هێناوه و کردەوه چاکەکانیان ئەنجامداوه و نوێژەکانیان بەچاکی بەجێهێناوه و زەکاتیان داوه ، تەنها پاداشتیان لای پەرورەدگاریانە ، ئەوسا نەترس و بیمیان لەسەرە ، نەغەم و پەژارە دەیانگرتەوه ..

ئەى ئەوانەى باوەرپتان هێناوه ، پارێزکارو خواناس بن و واز لە پاشماوەى سوو بهێنن ، ئەگەر ئیماندارن ، خۆ ئەگەر وانەکن ، ئەوه جەنگ لەگەڵ خواو پێقهەمبەرەکهیدا رابگهیهنن (کهسەرەنجامهکهى زۆر سامناکه) ، خۆ ئەگەر تەوبە بکەن و وازبهێنن لە سوو خۆرى ، ئەوه تەنها سەرمايه‌کانتان بۆ ههیه وەرى بگرنەوه ، نەستەم دەکەن لە قەرزارەکان و ، نەستەمتان لێدەکەرن ، خۆ ئەگەر قەرزارەکه نەداربوو ، ئەوه مۆلەتى بدرى تا دەرووى ئى دەکەرتەوه و دەبییت ، خێر کردنتان بە قەرزارەکهو ئازاد کردنى و بەخشینی ، چاکترە بۆتان ، ئەگەر ئێوه بزائن چەندە پاداشتی خواى بى سنووره ..

(ئەم ئایەتانه له مەدینه هاتنه خواروه که دەولەتى ئىسلامى دامەزراو دەسەلاتى پەیدا کرد ، هەرچەند لە مەکەش که هیشتا موسلمانان چەوساوه بوون و هیچى وایان بەدەست نەبوو ، قورئان دەستپێشخەرى کرد لە زەمى سوو خوادن داو لە سوورەتى رۆم دا فەرمووى : ﴿ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبٍّ لَّيْرُبُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرُبُوا عِنْدَ اللَّهِ وَ مَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْغَفُونَ ﴾ * (الروم : ٣٩) .

واته : هەرپارەو سامانیکتان بەسوو دابییت بە خەلکی بۆ ئەوهى زیاد بکات لەناو سامانەکهیاندا ، ئەوه بەرەکهتى نیهو پاداشتی نابییت لای خوا بەلکو لیپرسینه‌وه‌شى لەدوايه ، ئەوه‌ش که بەزەکات داواتانە و مەبەستان رەزامەندى خوايه ، ئائەو جوۆرە کهسانە پاداشتیان چەند بەرەبر کردۆتەوه ..

بەئى .. ئىسلام لە بواری ئابوورى دا بەرنامەیهکی لەوینە نەبووى دەرشتووہ بۆ مەرقایەتى و سووخورادنى بە نەقامى و جاھیلیەت لە قەلەم داوه و لە وتارى مائناوایش دا حەزەرەت ﷺ فەرمووى : ((أَلَا وَإِنْ كُلَّ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ تَحْتَ قَدَمِي مَوْضُوعٌ وَدَّمَاءُ الْجَاهِلِيَّةِ مَوْضُوعَةٌ وَإِنَّ أَوَّلَ دَمٍ أَضْعُ مِنْ دَمَانَا دَمُ ابْنِ رَبِيعَةَ بْنِ الْحَارِثِ وَرَبَا الْجَاهِلِيَّةِ مَوْضُوعٌ ، وَأَوَّلُ رَبَا أَضْعُ رَبَا الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمَطْلَبِ ، فَإِنَّهُ مَوْضُوعٌ كُلُّهُ) ..

واته : (هەمووشتەکانى دەورەى نەقامى لە ژێر پێمدايه و خوينى دەورى نەقامیتى تۆلەى ناسینى ، یەكەم خوينى که بەرۆشتوو دابنیم و تۆلەى نەسینى خوينى (کورپى رەبیعی کورپى حارث) دیه‌و ، سووکاری نەقامیتى بەتالە و سووکه‌ی ناسینى یەكەم سوویهك که بەبەتالى دابنیم ، سووى (عباس) ی کورپى (عبدالمطلب) ه) .

بهراستی ئەمەش ئەوپەڕى دادپەروریه که لەکەس و کارو مامى خۆیه‌وه دەستى پێکرد و هەرکەس قەرزاری (عباس) بوو دەیتوانى تەنها قەرزه‌کهى بداتەوه بەبى برى ئەو سووه‌ی کهچوو بوە سەرى ..

ئەمە لەزەمانیکدا که دنیا وەك ئەمپۆ نەبوو ، ژيان و ئابوورى سادە بوو ، ئەمپۆ زیاتر لە جاران دنیا گیرۆدەى داوى سوو بووه و هەموو ئابوورى ولاتان لەسەر بنەمای (سوو) ه و کۆمەلێکی کەمى وەك دەولەمەندەکانى جووله‌که لە رى سوو خۆرى یه‌وه پارەى دنیا دیتەوه گیرفانیان ..

ئەمىرۇ ئەگەر بەۋىژدانەۋە سەير بىكەين ، دان بە گەۋرەيى و موعجىزەي ئەم ئىسلامدا دەنئىن كە چۆن باس لە ھەموو لايەنەكانى ژيان دەكات و ھىچى فەرامۆش نەكردوۋە ھەرچى ياساغ كىردوۋە لە بەرژدەۋەندى مۇقايەتى دايە ..

دكتور حسين مؤنس لە پەراۋەكەي دا (الرِّبَا وَ خَرَابُ الدُّنْيَا) واتە : (سوو خۆرى و كاول بوونى دنيا) باس لە مەترسى و زىانى سوو خۆرى دەكات لەسەر ئابوورى و ژيانى مۇقايەتى .. دەۋلەتەن بىر ئىك پارە لە بانقى نۆۋدەۋلەتى قەرز دەكەن بۇ بوژاندەۋە ئابوورىيان و بىيات نانى پرۆژەي بەسوود ، بەلام چونكە بەسوو ۋەرى دەگىن بى بەرەكەتە دەبى خۆى چەندە لە چەند سالىكا بىر ئىكى زۆر سوو بەن كە دەگاتە مىليار ھەا دۆلار بەمەش تۈۋشى زىانىكى گەۋرەي ئاشكرا دەبن و زياتر دەچنە ژىر چەپۈكى ۋلاتە زلەيزەكانەۋە !

بۇ نمونە ۋلاتى مىسر (۵۳) مىيۇن فرەنكى ۋەرگىرت ، بەھۋى خاياندنى ماۋەيەكى زۆرەۋە ، بىرەكەي بوو بەچۈرئەۋەندە . و شايانى باسە مىسر تا ئىستاقىكەي (۷۲) مىليار دۆلار قەرزى نى ناخوۋ دەۋەيە بەھۋى سوو خۆرى و چەۋتى و ئالەبارى حكومەتەكەيانەۋە .

پىسپۇپان و زانايانى بوارى ئابوورى سەرسامى خۇيان دەۋرپىۋە بۇ بەرزى لايەنى ئابوورى لە ئىسلامدا و چەند سالىك لەمەۋبەر فرەنسا كۆمەلى ياساناسى ئاردا بۇ ۋلاتى سەۋدىيە بۇ ئىكۆلىنەۋەي (مىرات) لە ئىسلامدا ، تا سوۋدى لىۋەرگىن لە ياساى فرەنسادا و ئەۋ ئاتەۋاۋىيە ھەيە لە ياساكانى خۇياندا لاي بىن ، ئەمە لە كاتىكدا كە ياساى فرەنسى سوۋدى لە (فقھ) ئىمام ئەۋەبۇ حەنىفە ۋەرگىرتوۋە .

ھەروەھا چەند سالىك لەمەۋبەر لە ئەلمانىي رۇژ ئاۋادا بۇ يەكەمجار لەسەر داۋاي خۇيان بۇ ماۋەي دەۋرۇ كۆۋۈنەۋە كرا لەسەر ئابوورى لە ئىسلامدا و ژمارەيەكى زۆر زاناي ئابوورى ناسى ئىسلام بەشداريان كىردى سەۋكى ژوورى پىشەسازى ئەلمانى وتى (ئىمە دەزانىن كە رىزگار بوۋىمان لە بارى خراپى ئابوورىمان ، بە ئابوورى ئىسلام دەبىت . بەلام كىشەكە لەۋەدايە كە ئابوورى لە ئىسلامدا بەشەكە لە ئاينى ئىسلام و جياناكرىتەۋە . بۇ پەيۋەي كىردى ئەۋ جۆرە ئابوورىيە دەبىت خەلكى ئەلمانىا مۇسلمان بىن كە ئەمەش كاتى دەۋىت) .

ھەروەھا جىگىرى سەۋك ۋەزىرانى روسىيا و كۆمەلىك ئابوورى ناس پىش چەند سالىك چۈۋنە قاھىرە و لە زانكۆى ئەزھەر ئامادەي كۆۋۈنەۋەيەكى گەۋرەۋەن لەسەر ئابوورى لە ئىسلامدا لەۋەي كۆۋۈنەۋەكان جىگىرى سەۋك ۋەزىران وتى (ئىمە كەم و كورتى شىۋەيەت و سەرمایەدارى دەزانىن و چاك تىگەيشتۈۋىن كە ئەۋ دوۋىرو بۇچۈۋە سوۋد بەرووسىيا ناگەيەن) ..

سىيەم : لەسەرەتاي ئىسلامەۋە ، ۋەقە كىردى بۇ يەكەم جار لە دنيادا ھاتەكايەۋە كە بۇ سوۋدى مۇسلمانان بەكاربەھات ، كە ئەمەش زۆر بوارى گىرتەۋە ، بۇ نمونە كاتىك ئايەتى : ﴿ مَنْ ذَا الَّذِي يقرضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَسْطُ ﴾

(البقرة : ٢٤٥) . هاته خواروه ئه‌بودحداح هاته خزمهت چه‌زهرت ﷺ و وتی : سه‌یره ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ، چۆن په‌روه‌ردگار که خۆی هه‌مووشت ده‌به‌خشی ، داوا ده‌کات قهرزی بده‌ینی ؟ چه‌زهرت ﷺ فه‌رموی : (ابو دحداح ئه‌و خیره‌ی تو ده‌یکه‌یت ، خوا‌ی گه‌وره وه‌ک قهرزیک وه‌ری ده‌گری و له‌ قیامه‌ت دا ئه‌تداته‌وه) . وتی : ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا من دوو باخم هه‌یه ، یه‌کیکیان شه‌ش سه‌د دارخوارمای تیا‌یه و ئه‌وی تریان سی سهدی تیا‌یه و تو شایه‌ت به‌ که هه‌ردووکی به‌خشى به‌خوا .. چه‌زهرتیش ﷺ فه‌رموی : یه‌کیکیان بکه به‌ خیرو ئه‌وی تریشیان به‌ئله‌ره‌وه بو خۆت و مال و مناله‌که‌ت ..

ئه‌ویش وتی : ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا باخه‌ بچووکه‌که بو من و گه‌وره‌که‌ش ده‌به‌خشم ، ئینجا رۆی مال و مناله‌که‌ی گواسته‌وه بو باخه‌ بچووکه‌که و هه‌واله‌که‌ی دا به‌خیزانه‌که‌ی ، هاوسه‌ره‌ خواناسه‌که‌ی وتی (والله ربحت المتاجرة) : به‌خوا بازگانیه‌که‌مان قازانجی کردوه .. (اینتی الحیبه / هذا هو الطريق الى الجنة) السنجری .

هه‌ره‌ها که ئایه‌تی ﴿ لَنْ تَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تَحِبُّونَ ﴾ (ال عمران : ٩٢) . هاته خواروه ، ئه‌بوته‌لحه بیریکی ئاوی شیرینی هه‌بوو به‌خشى به‌خواو پیغه‌مبه‌ر و موسلمانان و وه‌قف کرا ..

به‌م جو‌ره وه‌قف کردن ده‌ستی پیکرد که نیشانه‌ی بر‌وای ته‌واوو گه‌وره‌یی ئیسلامه ، وه‌ بووه‌ مایه‌ی سوود و قازانجی زۆر له‌ بواری کۆمه‌لایه‌تیدا ، بو نموونه هه‌زار سال له‌مه‌و به‌ر له‌ ولاتی شامدا وه‌قف کردن هه‌بوو بو ته‌واوکردنی خویندنی قوتابی و بوژن هینان و بو ریبوار و بو نه‌خۆش و ته‌نانه‌ت بو نان دان به‌ سه‌گی به‌ره‌لا و چاره‌سه‌رکردنی ئاژه‌لان ..

له‌ ولاته‌ ئیسلامی‌یه‌کاندا له‌م سه‌ده‌ی دوایی‌یه‌دا ، ئه‌وقافه‌کان له‌لایه‌ن میری‌یه‌وه ده‌ستی به‌سه‌ردا گیرا و به‌ چاکی به‌کار نه‌هینرا ، بۆیه‌ خه‌لکیش دل‌یان لێی سارد بووه‌ و ئه‌م نيزامه‌ گرنگه‌ی خه‌یرخوازی تا راده‌یه‌کی زۆر په‌کی که‌وت .. که له‌ لایه‌نی کۆمه‌لایه‌تی‌یه‌وه ده‌یتوانی زۆر خزمه‌ت به‌ کۆمه‌لگا بکات .. ئنجا (کۆمه‌له‌ی ئه‌هلی) و (ده‌زگای خه‌یرخوازی) هه‌مه‌ جو‌ر دامه‌زران و رۆلی به‌رچاویان بینی و ، خه‌لکی بو خه‌یرکردن زیاتر متمانه‌یان پێ ده‌که‌ن که ئه‌ویش به‌ داخه‌وه له‌ زۆر شوین که هه‌شتا دیکتا‌تۆریه‌ت بالاده‌سته و ریز له‌ مافی مرو‌ف ناگیرێ ، ئاسته‌نگی زۆر ده‌هینرێته‌ رێیان و ، پاش کاره‌ساته‌که‌ی ئه‌م‌ریکاش جه‌نگی جیهانی سی‌هه‌م هه‌لگیرساوه‌ و ته‌نها له‌ ئه‌م‌ریکا‌دا (٣٠٠) ده‌زگای خه‌یرخوازی ئیسلامی وه‌ستینراون ! (شایانی باسه‌ کاتی‌ک ئینگلیز عێراقی داگیر کرد میسته‌ر کوکی کرده به‌رپرسی ئه‌وقاف ئه‌ویش هه‌رچی پیکرا دژی وه‌قفی موسلمانان کردی) .

راستیه‌کانی سونه‌ت ئاشکرا ده‌بن :

هه‌رچی‌یه‌ک پیغه‌مبه‌ر ﷺ پێی راگه‌یان‌دووین راستن و له‌ به‌رژه‌وه‌ندی به‌ره‌ی ئاده‌می‌دان و ، چه‌زهرت ﷺ هه‌یچی له‌ خۆیه‌وه و به‌ زیاده‌ نه‌فه‌رموه‌ و ، رۆژگاریش فه‌رمووده‌کانی ده‌سه‌لمینن ، بو نموونه :

یہ کہہ : **حزرت** ﷺ **دہ فرموی** : (ما ملأ آدمی وعاء شراً من بطنه ، بحسب ابن آدم لقیماۃ یقمن صلیبہ ، فإن کان لابد فاعلا ، فثلث لطعامه ، وثلث لشرابه ، وثلث لنفسیه) أحمد والنسائی والحاکم .

واتہ : **مروّف** **هیچ** **شتیکی** **پر** **نہ** **کردووه** **وہکو** **پرکردنی** **ورگی** **خراب** **بیّت** ، **بہ** **سہ** **بو** **مروّف** **کہ** **چہند** **پاروویہ** **بخوات** **و** **پشتی** **راست** **بکاتہوہ** ، **ئہ** **گہر** **چار** **نیہ** **و** **دہخوات** ، **با** **یہ** **لہ** **سہر** **سیی** **گہدہی** **بو** **خواردن** **بیّت** **و** **یہ** **لہ** **سہر** **سیی** **کہی** **تریشی** **بو** **ہناسہدانی** **بیّت** ..

گوٹاری (الرَّجُل) **ژمارہ** ۶۵ / **سالی** ۱۹۹۷ **کہ** **لہ** **ئہ** **مریکا** **دہرہ** **چیّت** **دہلیّت** : **ٹایا** **ریگاہیکی** **تر** **ہیہ** **بو** **ہلمزینی** **ٹوکسجینی** **زیاتر** ؟ **ہلی** **دہرمانی** **ٹوکسجین** **ہیہ** .. **ئہ** **مہش** **ئہوہیہ** **کہ** **دکتور** **ہاتفیلد** **و** **دکتور** **یسیس** **دوژیانہوہ** ، **لہ** **ئہ** **نجامی** **لیکولینہوہ** **یاندا** **لہ** **نہیننی** **سہرکەوتنی** **وہرزشہوانہکانی** **رووسیا** ، **دہلین** : **ہوی** **سہرکەوتنی** **وہرزشہوانہکانی** **رووسیا** **لہ** **یاری** **یہکانی** **ٹولومپی** **دا** **دگہرپیتہوہ** **بو** **ئہوہی** **کہ** **دہرمانی** **ٹوکسجین** **لہ** **ریی** **گہدہوہ** **وہرہگرن** .. **ئہم** **دو** **زانایہ** **لہم** **راستیہوہ** **گہیشتنہ** **ئہوہی** **کہ** **لہ** **ریی** **گہدہوہ** **ٹوکسجین** **دہچن** **بو** **خانہکانی** **لہش** **و** **دہبیّتہ** **ہوی** **رزگارکردنی** **لہش** **لہو** **ژہرانہی** **کہ** **تیای** **دا** **کودہبیّتہوہ** **و** **بہرگری** **لہش** **زیاد** **دہکات** **و** **بیر** **وہوش** **بہہیز** **دہکات** **و** **مروّف** **لہ** **دلہ** **پراوکی** **و** **دوودلی** **رزگار** **دہکات** **و** **نیشانہکانی** **پیری** **دوادہخات** **و** **توانای** **زایہندی** **زیاتر** **دہکات** ..

لہبہر **ئہم** **سوودہ** **زورانہش** **گہورہ** **وہرزشہوانہکانی** **ئہ** **مریکاش** **کەوتنہ** **بہکارہینانی** **دہرمانی** **کوکتیلی** **ٹوکسجین** ، **تا** **لہ** **ریی** **گہدہوہ** **بہ** **لہشیاندا** **بلاو** **بیّتہوہ** .. **ئہکری** **پیرسین** **ئہم** **راستیہ** **یہ** **گرنکہ** **ئہگہر** **خوا** **نہبی** **کی** **فیری** **حہزرتی** **کرد** **و** **توانی** **وا** **بہ** **جوانی** **فہرموودہکە** **ی** **داریژی** ؟

کی **دەتوانی** **بہ** **نەخویندەواری** **و** **لہ** **زەمانیکدا** **کە** **زانست** **و** **زانین** **زور** **کەم** **بووہ** ، **لہ** **زیاتر** **لہ** **چواردہ** **سەدہ** **لەمەو** **بەرہوہ** ، **باسی** **مەسەلە** **یەکی** **ئاوا** **بکات** **و** **دەقاو** **دەق** **لەگەل** **زانستی** **ئەم** **سەردەمەدا** **بگوتی** ؟

موسلمانان **ہەرچەند** **ئەگەر** **حیکمەتە** **کەشیان** **نەزانیی** **و** **لەلایەنی** **زانستیە** **کەشی** **شارەزا** **نەبووبن** ، **وہک** **فەرمانبەری** **یەک** **بو** **خوا** **و** **پیغەمبەر** ﷺ **پەیرەوی** **ئەم** **فەرموودە** **یەیان** **کردووە** **ولی** **بە** **ہرەوہر** **بوون** .. **ئیمام** **شافعی** **دەفەرمویتی** : (شانزہ **سالہ** **تیر** **نەبووم** ، **چونکہ** **تیربوون** **و** **زورخوری** **لەش** **قورس** **دەکات** **و** **دل** **رەق** **دەکات** **و** **زیرەکی** **ناہیلنی** **و** **خەو** **دیننی** !)

ناشکرایہ **کە** **قورئانیش** **بہ** **گشتی** **ئاماژہی** **بو** **ئەم** **مەسەلە** **یہ** **کردووە** **و** **دەفەرموی** : (کلوا واشربوا ولا تسرفوا) (نفحات علمية من القرآن والسنة : د. دلاور) .

دووہم / **حزرت** ﷺ **دەفەرمویتی** : (إذا دخلتم علی المریض ، فنفسوا له فی الأجل ، فإن ذلك لا یرد شیئاً وهو یطیب نفس المریض) (ابن ماجہ)

واتہ : **ئەگەر** **چوونہ** **لای** **نەخوش** **ئەوا** **دلی** **خوش** **بکەن** **و** **ہیوای** **بدەنی** ، **ہەرچەن** **ہیچ** **لہ** **قەدەر** **ناگۆژی** ، **بە** **لام** **دیارہ** **ئەوہ** **دلی** **نەخوشە** **کە** **شاد** **دەکا** **و** **زیاتر** **ئارامی** **پنی**

دەبەخشیت ، لە ئیسلامدا سەردانی نەخۆش پاداشتی گەورەیی ھەیە ، چونکە ئەو نەخۆشە لە کۆمەڵ دانا بێت و پاشان ئەوانەش کە سەری ئی دەدەن پەندی لێ وەردەگرن . لەویدا کە قەدری لەش ساغی خۆیان بزانن و لە خێرو چاکە و کاری باشدا بەکاری بهێنن .

لە فەرموودەییکی تریشدا ھاتوو کە پەرەردگار لە قیامەتدا دەفەرمویت : (یاابن آدم مرضت فلم تعدني) واتە : ئەو بەنی ئادەم نەخۆش کەوت نەھاتی بۆ لام ، ئەویش ئەلیت : خواہ تۆ چۆن نەخۆش دەکەوی تا من سەردانت بکەم؟

پەرەردگاریش دەفەرمویت : فلان بەندەم نەخۆش کەوت ئەگەر سەردانت بکردایە ، من لە لای بووم و وەک سەردانی منت کردبێ وای بوو !

ئەم گرنگی پێدانە ئیسلام بەم مەسەلەیە لە سالی (۱۹۵۶) دا زیاتر دەرکەوت بەوێ کە (دکتۆر س . سیروف) و (د . ا . تروسکان) سەلماندیان کە ژمارەیی خڕۆکە سپیەکانی نەخۆش (۱۵۰۰) یەکە زیاد دەکات ، ئەگەر ئەو نەخۆشە دالەواویی بکری و سەردان بکری (ل ۱۲۴ بحث مقارنة / د . دلاور محمد صابر) .

سەئ ھەم : لە فەرموودەدا ھاتوو کە خەتەنەکردن لە فیتەرەتەویە و ، ھەزرەتی ئیبراھیمیش (سەلامی خوای ئی بێ) خەتەنە کرابوو ، دیارە ئەمەش ھەر لە دیزرمانەووە لە ئایینی ئیبراھیمدا ھەبوو ، ھەرەھا لای جۆلەکەش خەتەنە کردن ھەیە ، بەلام گاوەرەکان کە دەبواہی خەتەنەیان بکردایە ، نایکەن و زۆر دژایەتیشی دەکەن ..

پزیشکیکی ئەمریکی منالان بەناوی پروفیسۆر ویزویل دەلیت : (من لە ھەفتاکانەووە زۆر دژی خەتەنەکردن بووم ، بەلام ئیستا پاش دیراساتی زۆر لەسەر چاکی و سوودی زۆری خەتەنەکردن لە ھەموو پزیشکەکان زیاتر ھانی خەلکی دەدەم لەسەر خەتەنەکردنی منالەکانیان ..)

شایانی باسە ئیستا زیاتر لە ۶۰٪ ی منالانی ئەمریکا خەتەنە دەکرین ، چونکە ئەو منالانەیی خەتەنە دەکرین کە مەتر تووشی نەخۆشی شێرپەنجە و ئیلتیھابی (مجاری بولی) و (ئایدز) دەبن . وە تا سالی دوو ھەزار زیاتر لە دە دیراسەیی زانستی لەسەر بلاووتەو ! (حقائق العلم الحديث / عبدالرحمان العصافی) . گوڤاری زانستی ئەمریکیش و تاریکی بەناوی گەرمانەووە بۆ خەتەنە کردن بلاوکردەووە کە تیایا باسی گرنگی خەتەنە کردنی کردبوو ..

بە راستی ھەر ئیسلامە ، کە باسی لە ھەموو لایەنەکانی ژیان کردبێ ، ئەو تا باسی خەتەنەکردن و نینۆک کردن و تاشینی موو دەکات و بەشتیکی فیتەری دادەنێ ، لەلایەکی تریشەووە باسی بوونەووە و ئاسمانەکان و زەوی دەکات و ئەمە بیجگە لە باسی دنیا و ناخیرەت و دروست بوونی مرقف و رەوشت و خووی جوان و ... ھتد .. ھەرچی یەکی کیش کە باسی دەکات و گرنگی پێ دەدات گەرە بێ یان بچووک ھەرگیز پێچەوانەیی زانست نیە .

چوارهم / زیځرو یادى خوا له قورئان و سوننه تدا زور جهخت کړاوه ته سهرى ، به تايبه ت روژى پينج جار دواى نويزه کان ، که به راستى نه مهش به حیکمه ت دانراوه و له م دواييانه دا زانای دهر وون ناس (د . محمد حافظ الأطروني) ماموستا و سه روکى به شى نه خو شى دهر وونى کوليزى پزیشکى (المنصورة) له میسر ، گه يشته نه و راستیه ی که ته سبيحات کردن روژى پينج جار دواى نويزه کان زور کاريگه رى يان هه به له سهر می شک و نأرامى دهکات ، چونکه می شک له نه نجامى نه و ته زوى کاره بایه ی که هه به ته ی چوار شه پو لى کاره بایى دروست دهکات و ، دوانيان ده بنه هو ی دل نه راوکى و نأرامى و دوانيشيان ده بنه هو ی نأرامى و دلنیا یى .. جا دانيشتن دواى نويز و ته سبيحات کردن نه و دوو شه پوله ی نأرامى به هي ز دهکهن و به مهش مرو ف دل خو ش و نأرام ده بی ت . (الشبكة الإسلامية / انترنيت ، باسى / التسبیح ینتصر علی الإدمان) .

پينجه م / حه زه ت - ص - ده فهرمویت : (مثل المؤمنین فی توادهم و تراحمهم و تعاطفهم مثل الجسد اذا اشتكى منه عضو تداعى له سائر الجسد بالسهر والحمى) بخارى و مسلم و احمد : و اته موسلمانان له خو شويستيان و میهره بانيان و سو زياندا بو یه کترى و ده کو جهسته به که وان نه گهر نه ندایمکى نه خو ش بکه هو ی هه موو نه ندایمه کانى تری دین به هانایه وه به شه و نخونى و تا لی هاتن ..

زانستى سهرده م سه لماندى که نه گهر شوینکى مرو ف تووشى شتی ک بی ت له رى ی جهازى عصبى یه وه هه موو له ش پی ده زانن و دین به هانایه وه نه م کارهش زانایان به (**sympathetic**) ناوى ده بن که ماناکه ی (المتواد ، المتعاطف ، المتراحم) ه که حه زه تیش پیش چوارده سه ده زیاتر هه مان نه و وشانه ی به کار هی ناوه ، جا نه گهر نه مه خوا فی رى نه کړدی ت چو ن ده توانى و ا به وردى باسى به هاناوه هاتن و خو شه ویستى و سو زو میهره بانى هه موو له ش بکات بو نه و نه ندایمه ی که تووشى شتی ک ده بی ت . . گو قارى الاعجاز / ژ / ۳ / ۱۴۱۸ هـ /

نه وانه ی راستیان و تووه !

له کو ن و نو ی دا هه می شه که سانیکى به وی زدان هه بوون که هه قیان و تووه و دانیان ناوه به گه وره یى نه م ناینه و به پیغه مبه ری تی (محمد) دا ﷺ جا بو نه وه ی که سانى ناحالى و بى ناگا تفهنگ به تاریکيه وه نه نی و توتى ناسا قسه ی نه م و نه و نه لی نه وه ، هه ندی له گه واهى که سانى زانا و ناودار لی ره دا باس دهکهن ..

✽ نوسه رى نه مریکى (مايکل هارت) ده لی ت (له می ژووى پیغه مبه راندا په راویک نیه پیته کانی به ته و او ی مابى و نه گو پډرابى ، مه گهر قورئان که دابه زیه سهر محمد ﷺ)
✽ (مايک تايسون) (یاریکهرى جیهانى بوکسین) ده لی ت (له قورئان وردبوومه وه و دیراسه م کړد ، هه موو و له مەکانى پرسیاره کانی ژيانم دهست کهوت) .

✽ (هانوتو) وه زيرى دهر وه ی پی شووى فهره نسا ده لی ت (شوینک نیه له سهر رووى زه وى که نیسلام دهستى نه یگه يشتبیتى ، نیسلام له هه موو دینه کانی تر زیاتر خه لکى ناره زوى په پره وى کړدى دهکهن) .

✽ پروفیسور یوشیودی کوزان (بہرپوہبہری مرصدی طوکیو) دہلّیت : (ھیچ گرانییہک نابینم له قبول کردنی ئه‌ودا که قورئان فہرموودہی خواہی ، ئه‌و وەسفانہی کورپہلہ که له قورئاندا هاتوون ، هەرگیز ناکرئ له زانستی سەدەہی حەوتەمەوہ هاتبن ، تەنہا (استفتاج) یّک که بکرئ و عەقل بیگری ئه‌وہیہ ، که ئه‌و وەسفانہ له خواوہ بۆ (محمد) ✽ نیردراون) .

✽ شاعیری فہرہنسی (لامارتین) دہلّیت (گہورہترین رووداو له ژیانمدا ئه‌وہیہ که من دیراسەہی ژبانی پیغہمبہری خوا (محمد) م ✽ بہ چاکي کردووہ و زانیم چ گہورہی و نہمری بہکی تیاہ .. کئ ہہیہ وەک (محمد) گہیشتبیتہ پلہی بہرزی موقایہتی) .
✽ زانای لاہوتی سویسری (د. ہانز کونگ) دہلّیت (محمد) بہراستی پیغہمبہرہ و ناتوانین ئیتر نکولئ بکہین لہوہی کہ (محمد) رابەر و سەرکردہیہ بہرہوریگای رزگاری)
✽ شاعیری ئه‌لمانی (گوتہ) دہلّیت (ہەرچہند قورئانم خویندبئ ، ہەستم کردووہ گیانم دہہژینئ .. بہ میژوودا گہرام بەدوای نموونہیہکی بالآ بۆ ئہم ئادەمیزادہ ، لہ (محمد) پیغہمبہردا ✽ دۆزیمەوہ !

بہراستی دەستوور و یاسای ئه‌وروپی ناتەواوہ له چاو شہریعەتی ئیسلامدا ، وە ئیمەہی ئه‌ہلی ئه‌وروپا بہہموو زانینمانہوہ ہیشتا نہگہیشتوینہتہ ئه‌وہی کہ محمد گہیشتوہتی) .

وہ کاتیّک تەمەنی گہیشتہ حەفتا سال رايگہیاند ، کہ بہخشوعوہ ئاھەنگ دہگیرئ لہو شەوہ پیروزہی کہ قورئانی تیا ہاتہ خوارەوہ بۆ سەر (محمد) ✽

✽ (لیو تولستوی) دہلّیت (من یه‌کێم لہو کەسانہی کہ زۆر سەرسانم بہ (محمد) کہ خوا ھەلی بژاردووہ تا دوا پەيام لہ سەر دەستی ئه‌وا بیّت و ببیتہ دوا پیغہمبەر) .
✽ (دکتور ئیرنبرگ) ماموستای زانکۆی ئۆسلۆ دہلّیت (گومان نیہ لہوہدا کہ قورئان لہ خواوہیہ و ، گومانیش نیہ لہ راستیّتی پەيامی (محمد)) .

✽ عەللامہ (بارتلمی ہیلر) دہلّیت (کاتئ خوا پەیمانی پاراستنی دا بہ (محمد) بہ ئایەتی ﴿والله يعصمك من الناس﴾ ، پیغہمبەر ✽ پاسەوانەکانی ئیزن دا ، ئاشکرایہ مروّف درؤ لہ گەل خۆی دا ناکاو خۆی ناخەلەتیئئ ، جا ئه‌گەر قورئان لہ خواوہ نہهاتایہ ، ئه‌وا (محمد) پاسەوانەکانی ئیزن نہئەدا) .

✽ فەیلەسووفی ئەمریکی (ارٹرکین) دہلّیت (بہراستی زۆر گہرام بەدوای (نہینئ بوون) دا وە زۆر قول بوومەوہ لہ لیکۆلینہوہکانم دا ، وە بۆم دەرکەوت کہ ئیسلام نزیکترین ئاینہ بہ ئاسمان و بہنەفسی ئادەمیزاد و ، دُنیا بووم ئه‌وہیہ ئایینی بہرز و پیروز کہ پئی رازی بم و بہوای پئی بہینم)

✽ پروفیسوری ئینگلیزی (ہاروون مصطفی لیون) دہلّیت : (لہ جوانیہکانی ئیسلام ئه‌وہیہ کہ لہ سەر عەقل وەستاوہ و ، هەرگیز داوا لہ شوئن کەوتوانی ناکات کہ عەقلیان وەلانئن ، بہ پیچەوانہی ئاینہکانی ترموہ کہ جەخت دہکەنہ سەر شوئن کەوتوانیان کہ بیروباوەرپکی دیاری کراو وەرگرن بہبئ بیرکردنەوہ و پرسیار کردنیکی ئازاد) ..

❀ (منى عبدالله ماکلوسکى) قونسولنى ئەلمانى لە بەنگلادىش دەلىت (لە ژېر سېبېرى ئىسلامدا ئافرىقا ئازادى دەست كەوتەو و پلەى بەرزى بەدەستەئىنا ، ئىسلام ئافرىقا بەهاوشانى پياو دادەنى و ھەردووكيان يەكتى تەواو دەكەن) .

❀ رۇژنامە نووس و سياسى ھىندى (كوفى لال جابا) دەلىت (ھىچ ئاينىك نىە وەك ئىسلام تواناى چارەسەركردنى كېشەى خەلكى ھەبىت لە جىھانى سەردەمدا ، كە ئەمەش بەتەنھا ئىمتىيازى ئىسلامە) .

❀ زانای فەرەنسى (د . مۇرىس بۇكاى) دەلىت (بەراستى دىراسەى قورئانى پىرۆزىم كىردو ، گەرەم بەدوای گونجانی دەقى قورئان لەگەل زانستى نوئىدا ، بۆم دەركەوت كە ھىچ وتەيەكى تيا نىە كە شايانى رەخنەلىگرتن بىت لەلايەن زانستى سەردەمەو ، بەراستى لایەنە زانستى يەكانى قورئان زۆر سەرساميان كىردم ..) .

❀ (فېلىپ ھىتى) مامۇستاي مېژووى ەھرەب لەزانكۆى ئەمىرىكى دەلى: (شىۋازى قورئان جىاوازە لە شىۋازى شتانی تىرو ، ناكىرى بەراورد بىرى بە شىۋازى تىر ، وە ناتوانى لاساىى بىرىتەو ، چونكە شىۋازى قورئان لە بنەپەت دا موعجىزەى قورئانە) .

❀ زانای ئەمىرىكى (مايك ھارث) دەلىت (بەراستى (محمد) تاقە پىاويكە لە مېژوودا كە بە چاكى سەركەوتوو بى لە دىن و دىيادا ، بەراستى ئەم پىرۆز بوونەى لەدىن و دىيادا وای كىردو وە گەورەترىن كەسايەتى كارىگەر بىت لە مېژووى مرقاىەتىدا) .

(لە ئىنتەرنىت . پىگە ئىسلامى يەكان) .

ئەوانەى بى دەنگ بۇ خوا كاردەكەن

لە گرنگترىن ھۆكانى سەركەوتن و قبول بوونى كارەكان ھاتنە كايەى ئەو دلانەيە كە بەبى رۇپامايى و ، بى دەنگ بۇ خوا كاردەكەن ، كە بەداخو و رابوونى ئىسلامى ھىشتا پىۋىستى بە ژمارەيەكى زۆر ھەيە لەوانە و كەمى لەبەردەستايە ..

ئەو دلانە كە بۇ خوا سولھاون ، چاويان لە پلەو پاىە نىە و ئاواتىشى پى ناخوازن ، ئەو دلانە كە تەنھا بۇ خوان ، لايان گرنگ نىە لە كویدا بن لە بانگەوازدا ، لەدواو دايان بنىن يان لە پىشەو و سەرقاقلە بن .. لە ھەركویدا پىۋىست بن لەویدا كاردەكەن بۇ خوا !

ئەو دلانە كە كاريان تەنھا بۇ خوايە ، پىشوو دان و تەمەلى و بىزارى نازانن و ، ھەرچەندە زىاتر لە كارى بانگەوازدا رۇبچن دوعا دەكەن و دەلىن : (پەرۋەردگار لە خىردا خەرىكمان بكە و سەرقالمان مەكە بەشتىكەو كە تۆ پى رازى نىت ..) .

ئەو دلانە كاتىكى دىارى كراويان نىە بۇ بانگەوازكردن ، بەلكو ھەموو ژيانيان نەزى كىردو وە بۇ ئەم كارە مەژنە ، جا شەو بى يان رۇژ ، ئازاد بن يان بەند كراوبن ، لە خوشتى دا بن يان لە ناخوشتى دا .. چونكە باش دەزانن كەمەقامى بانگەوازكردن مەقامى پىغەمبەرانە و بەرزترىن پلەو پاىەيە ، تەنھا جىاوازى ئەو يە كە ئەمان سىروشان بۇ نايەت ..

ئەو دالانە كە تەنھا چاويان لە بەهەشت و رەزامەندی خوايە .. لە پیناوی فلان و فیساردا کارناکەن ، لە پیناوی کۆمەڵیک دا کارناکەن و چاويان لە پاداشت و دەستکەوتی دنیایی نیە ..

ئەو دالانە کە حەزەت ﷺ مامۆستایانە و قورئان بەرنامەیانە ، دەچنە پێشەو کاتیك کەسانی تر دەسلەمێنەو و دینەدواوە و ، ئارام دەگرن کاتیك خەلکانی تر شپەزە دەبن و ، سنگ فراوانن و چاوپۆشیان هەیە ، کاتیك کەسانیک بەنەزانی یان بەئەنقەست مافیان پێشیل دەکەن و هەلە دەکەن بەرامبەریان ، رق ئەستوور نین و چاويان لە تۆلە کردنەوێنە بۆ نەفسی خویان ، بەلکو تۆلەسەندنیان بۆ پێشیل کردنی هەقی خوايە و ، بۆ پشت گۆی خستنی هەق و راستییە ..

بەگورتی ئەو دالانە بۆ خویان لە هەمیشە بەهاریکدا ژیان بەسەر دەبەن و سینیان سافە بەرامبەر بەخەلک و حەز بەخێرو خوشی دەکەن بۆ هەمووان .. جا ئەوانەش بەراستی دیندارن و بوونەتە (ربانی) کە قورئان هانی هەموولایە کەمان دەدات بۆی و دەفەرموی

﴿لَكِنْ كُونُوا رَبَّائِينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلَّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ (ال عمران : ۷۹) .

پێغەمبەریش ﷺ دەفەرموێت (إن الله يحب العبد التقي الغني الخفي) (مسلم) . واتە : بەراستی خوا بەندە ی پاریزکاری دل و دەست دەولەمەندی شاراوێ خوش دەوێت .. ئەو (پارێزکارانە) دلایان دەولەمەندە و ئەگەر خاوەن مال و سامانیان بن خێر و چاکە ی ئی دەکەن ، ئەگەر بە ناشکرا سوودی زۆر بوو بۆ هاندانی خەلکی لەسەر چاکەکردن بە ناشکرا خێر دەکەن و ، ئەگەر نا بەجۆریك خێر دەکەن کە دەستی چەپیان بەدەستی راستیان نازانی کە خێرە کە دەکات ..

ئەوانە تیگەشتوون کە مەرجیکی قبوڵ بوونی کار لای خوا ئەوێ کە بەپی شەرع بیئت و تەواو بیئت ، وە مەرجەکە ی تریشی ئەوێ کە بی روپامایی بیئتو تەنھا بۆ رەزامەندی خوا بیئت ..

کارکردن بەنهینی و بەبی دەنگ مانای ئەوێ نیە کە بڕوادار لە خەلک دابریئت ، بەلکو بە پێچەوانەو لەناو خەلک دایە و ، نموونە ی بەرز و بەرپێزەو حەز بەناو و شۆرەت و باسی خۆی ناکات .. بە پێچەوانە ی ئەو کابرایە ی کە یەکیك بەلای دا تێدەپەری و دەلیئت : چەند نوێژەکە ی خشووعی تیا یە ! کا براش کە نوێژەکە ی تەواو کرد وتی برا بزانی بەرۆژووشم !

پیوا باشیک دەلی (هەق وایە لە نیوان خواو بەندەدا کاریکی چاکە ی نهینی هەبی کە تەنھا لەبەر خوا کردبیئت ، ئەگەر توانیشی زیادی بکات و بیكات بەچەندکاریکی چاک کەکەس پی نەزانی ، ئەو چاکترە ، تاوەکو ئەگەر کەوتە ناپەحەتی یەکەو بەو کارە چاکانە لە خوا بپاریتەو بۆ رزگار بوون . وەك ئەوسێ کەسە ی لە ئەشکەوتە کەدا گیریان خوارد و بەو دوایانە رزگاریان بوو کە کردیان بەو کارە چاکانە ی کە بۆخوا ئەنجامیان دابوو .)

ئەوانەى كە (اخفيا) ن مەرج نىيە رووت و رەجال بن ، چۈنكە ئەمە پەيۋەندى بەرووكارو جل و بەرگەۋە نىيە بەلكو شتىكە راستەوخۇ پەيۋەندى بەدلەۋە ھەيە ، ابن الجوزى باسى ئەزموونى خۇى دەكات و دەلىت (بەخوا كەسى وام دىۋە زۆر نوئىژو رۆژۋى ھەبوۋە و كەم قەسەبوۋە و جل و بەرگى سادەى پۆشيوە ، كەچى بەدل ھەزم پىئەئەكردو كەسى واش ھەبوو زۆر نوئىژو رۆژۋى سوننەتیشى نەبوو ، جل و بەرگى سىپۇرتىشى دەپۆشى كەچى بەدل ھەزم بەنزىكى دەكرد .. بىرم لەم ھالەتە كەردەۋە گەيشتمە ئەۋەى كەمەسەلەكە پەيۋەندى بەدل و دەروونەۋە ھەيە و ، ھەركەس نەينى چاك بى ، بۇنى چاكەكانى لى دىت و ھەر لە دوورەۋە ھەستى پىئەكەيت و رات دەكىشى و مەستت دەكات ! بۇ خوا ، بۇ خوا ، دل و دەروونتان چاك بكن و لە نەينى دا چاك بن)

دوور له چاوی خه نك :

قورئانی پیروز باسی کار و کردموهی چاک دمکات که له نهیتی دا و دوور له چاوی
خهک نه نجام ددرین و دهفرمویت :
(۱) ﴿الَّذِينَ يَفْقَهُنَّ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ * (البقرة : ۲۷۴) .

واته : ئەوانەى مالىيان دەبەخشن بە شەوو بەرۆڤ ، بەنهيىنى و بە ئاشكرا ، پاداشتيان بۆ ههيه لاي پەروردگارريان و ترسيان لەسەر نيه و خەم ناخۆن ..

(٢) ﴿ إِن تَبَدَّلَا الصَّدَقَاتِ فَعِمَاءٌ هِيَ وَإِنْ تُخْفَوْهَا وَتُؤْثَوْهَا الْفُقَرَاءُ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيَكْفُرْ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴾ (البقرة : ٢٧١) .

واته : ئەگەر خێرو چاکهکانتان ئاشکرا بکەن چاکه و ئەگەر بیشارنەوه و بەنهیانی
بییدەن بەهەژاران هەر چاکه و ، ئی خوێش بوون دەبێت بۆ گوناھەکانتان و خواش ئاگاداری
کارەکانتانە .

له بنه‌په‌تدا شاردنه‌وه‌ی کارو کرده‌وه‌ی چاک و خێر و سه‌ده‌قات باشته‌ره ، مه‌گه‌ر له‌به‌ر به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌کی ئایینی و بۆ هاندانی که‌سانی تر ئاشکرا بکړین ..

(۳) ﴿ ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُ لَا يَحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴾ (الاعراف : ۵۵) .

واته : بانگی په‌روه‌دگارتان بکن و نزا بکن به ملکه‌چی و بی دهنگی ، خوای‌گه‌وره
به‌راستی نه‌وانه‌ی خوښ ناوې که زیاده ره‌وی ده‌کهن (واته : په‌له ده‌کهن له
جی به‌جی بوونی دوعادا و زووکول نه‌دهن و بی هیوا نه‌بن) ..
گرنگی نه‌م مه‌سه‌له‌به نه‌مه‌م‌وددا :

(١) **حه زرهت** ۛ **ده قهر مويّت** (خير الذكر الخفيّ ، وخيرُ الرزق مايكفي) جامع الصغير / السيوطي (٤٠٠٩) أحمد وابن حبان .

واته : چاکترین زیکر ئه وهیه که به بی دهنگ و به نهینی بیت ، وه چاکترین رزق و روزیش ئه وهیه که سه رو بهر بهشت بکات .

٢) يهكئك له و حوت كوومه لهی كه له ژيړ سيښهري عهرشي خوادا دهن له قيامه تدا كه سينكه كه خيرئك بكات به دهستي راستي و دهستي چه پي پي نه زانئت ، وه ههروه ها كه سينكيش كه به تهنه و دوور له چاوي خه لك يادي خوا بكات و فرميسك به چاوانيدا بيته خوارئ (سعة يظلمهم الله في ظله يوم لا ظل الا ظله : ... ..) ، ورجل تصدق بصدقة فأخفاها حتى لا تعلم شاله ما تنفق يمينه ، ورجل ذكر الله خالياً ففاضت عيناه (بخاري و مسلم

٣) حه زرهت ﷺ ده فهرموئ : (صنائع المعروف تقي مصارع السوء ، والصدقة خفياً تطفئ غضب الرب ، وصلة الرحم تزيد في العمر ، وكل معروف صدقة ، وأهل المعروف في الدنيا هم أهل المعروف في الآخرة ..) صحيح الترغيب والترهيب / تحقيق / الآلبي ١/ ٣٧٢ .

واته : چاكه كردن مروؤ له ئاخر شهري و تياچووني خراپ ده پاريزئ ، خير و چاكه ي نهينيش توورپه يي خوا ناهيلئ و ، سيله ي رهح ته من زياد دهكات و ، هه موو چاكه يه ك (قسه بيت ، كردار بيت .. هتد) خير و سه دهقه يه و ، نه هلي خير و چاكه له دنيا دا نه هلي خير و چاكه له قيامه تيش دا ..

٤) روژئك عومهر ي كورپ خطاب له مزگهوت هاته دهري (معاذي كورپ جبل) ي بيني لاي قهبري پيغه مبهري ﷺ ده گريا ، ئي پرسى بوجي ده گريت؟ وتي : بؤ فهرمووده يه كه ده گريم له حه زرهتم بيس تووه (ﷺ) كه ده فهرموئت (اليسر من الرياء شرك ، ومن عادى أولياء الله فقد بارز الله في الحاربة ، وإن الله يحب الأبرار الاتقياء الأخفاء ، الذين إذا غابوا لم يُفقدوا ، وإذا حُضروا لم يُعرفوا ، قلوبهم مصابيح الهدى ، يخرجون من كل غبراء مظلمة) المعجم الصغير للطبراني ٢٤ / (٤٥) .

واته : روپامايي كه مهكeshي (شرك) ه و ، ههركهس دوژمنايه تي دوستانى خوا بكات ، نه وه دوژمنايه تي خواي كردوه و ، به راستي خوا نه و چاكانه ي خوئ ده ويئ كه پاريزكارو ناديارن ، نه وانه ي كه نه گهر ئاماده نه بوون له بيرناچن و باسيان ده كريت ، وه نه گهر ئاماده ش بوون ناناسرين و په نجه يان بؤ دريژ ناكريت ، دليان چراي هيدايه ته و رزگار دهن له هه موو تاريخايي يه ..

٥) نويزئى فهرز له مزگهوت و به كوومهل بكرئت چاكه و نويزئى سوننه تيش له ماله وه ، چونكه نه وه ي فهرزه نه وه ئازايه تي تيانيه و هه مووان ده بئ بيكه و بشزانريت ئاساييه ، به لام نويزئى سوننه ته كان نه گهر كه سيك چه ند زور تر بيكات زياتر له خوا نزيك ده بيته وه و ده بيته خوئ و يستي خوا ، بويه تا زياتر نهينئ و دوور له چاوي خه لك بيت باشته ، ههروه ها هه ندي له زانايانيش وهك (ابن عباس) ده لين : خواي گه وره له خير و چاكه ي (تطوع) دا نهينئ به باشتهر داناوه و له خير و چاكه ي فهرزيش دا وهك زهكات ئاشكراي به باشتهر داناوه) ..

٦) حه زرهت ﷺ ده فهرموئت : (ثلاثة يحبهم الله وثلاثة يسنوهم (يغيضهم) الله ، أما الثلاثة الذين يحبهم الله ، الرجل يلقي العدو في الفنة فينصب لهم نحرة ، حتى يقتل أو يفتح لأصحابه ، والقوم يسافرون فيطول سراهم حتى يحبوا أن يمسوا الأرض فينزلون فيتحنى أحدهم فيصلي حتى يوقظهم

لرحيلهم ، والرجل يكون له الجار يؤذيه جواره فيصبر على أذاه حتى يفرق بينهما موت أو ظمن)
مسند أحمد ١٥١/٥ ، صحيح الجامع ٣٠٧٤ :

واته : سى كۆمەل خوا خوشى دەوين و سى كۆمەلىش خوا رقى لىيانە ، ئەوانەى خوشى دەوين ، يەكەم ، پىاويكە كە بەدوژمن دەگات و نابەزىت تا شەھىد دەبىت يان سەردەكەوئىت ، ھەرۈھا كۆمەلىكىش كەسەفەردەكەن و ماندوو دەبن و ، ھەر ئەو ھەندە لادەدەن بۆ پىشوو ، ھەموو خەويان لى دەكەوى ، يەككىيان نەبى كە زۆر لە خۆى دەكات و شەونويژ دەكات و دواتر ئەوانى تر ھەلدەستىنى بۆ تەواو كردنى سەفەرەكەيان ، ھەرۈھا پىاويكىش كە دراوسى يەكى ئازارى دەدات و ئارام دەگرىت تا مردن يان گواستەنەو و دووركەوتنەو لە يەككىيان جىا دەكاتەو ..

❁ لە فەرمودەيەكى تىرىشدا كە (ابن خزيمە و نسائى و ترمذى رىوايەت يان كىرەو و لە الترغيب والترهيب دايە ھاتەو كە) سى كۆمەل خوا خوشى دەوين و سى كۆمەلىش خەوي گەرە رقى لىيانە ، ئەوانەى كە خوشى دەوين ، يەكەم : كەسيك داوا لە كۆمەلىك دەكات كە لەبەر خوا ھاوكارى بكن نەك لەبەر خزمایەتى ، ئەوانىش ھاوكارى ناكەن و ، پىاويك لەلاو ھەمەتى دەدات بە جۆرىك كە تەنھا خوا دەزانى و ئەو كەسەش كە يارمەتى يەكەى ھەرگرتەو . (ئەو پىاوەى كە يارمەتەكەى داو بەنھىنى خوشەويستى خوايە) ..

دووم : كۆمەلىك بەشەو سەفەر دەكەن و كاتىك دەيانەوى پىشوو بەدەن و خەو زۆر خوشەويستە لە ھەموو شتىكى تر لەلايان و ھەر ئەو ھەندەى رادەكشىن خەويان لى دەكەوى ! ئالەم كاتەدا كەسيك زۆر لە خۆى بكات و ھەستىت قورئان بخوينى و شەو نويز بكات ، ئەم كەسە خوا خوشى دەوئىت .

سىيەم : پىاويك خوشەويستى خوايە كە لەسرىيەك دا بىت و بشكىن و ئەم نەكشىتەو و رووبەرەوى دوژمن بىتەو تا يان سەردەكەوى يان دەكوژى (واتە پىاويكى نەبەرد و ئازايە) ..

ئەوانەش كە خوا رقى لىيانە خوشى ناوين ، پىرىكى زىناكەرو ، ھەژارىكى لەخۆبايى و ، دەولەمەندىكى ستەمكارە ..

نەمۇنە زۆرن لەو كەسانەى كە گوئيان بەماندوو بوون نەداو و ھەستاون بەشەو نويز و خواپەرستى و ھاوولانى سەفەريان شاھەت يان بۆ داو ، لەوانەش (پىشەوا بەننا) يە كە پاش سەفەرى دوورو دريژ و ماندوويىتى زۆر ھەرئەو ھەندەى ھەستى كىردى ھاوولانى خەوتوون ھەستاو و كەوتۆتە خواپەرستى و شەونويژ و قورئان خوئىندن و پارانەو و فرمىسك رشتن لە بەرخوا ..

ھەرۈھا (شىخ بن باز) موفتى سەئۇدىەش ھاوولانى ئەم شاھەت يەى بۆ دەدەن كە زۆر خۆى بۆ خوا رەنجاندو و لەسەر ماندوويەتى زۆرەو شەونويژى كىردو .

ھەرۈھا كەساھەتى ناودارى فەرەنسى (روجىيە گاروودى) ش ھەمان شتى لە بارەو باس دەكەن ، خەوي گەرە پاداشتى ئەوان بەداتەو و ئىمەش سالىح بكات بۆ خۆى !

پياو باشان له باره ی خو دمرنه خستنه وه ده لّین :

(۱) پرسیار کړا له (احمد بن الخضر) : چ کاریک زور چاکه ؟ وتی : چاکترین کار
نمویه له نهیني و پنهانی دا خوت بپاريزی له ناوړدانه وه به لای غهیری خوادا !
(۲) جونهدی به غدادی ده لّیت : (ئیخلاس نهیني یه که له نیوان خواو بهنده دا که
مه لائیکه تا نيزانی تا بینوسی و شهیتان ناتوانی تیکی بدات و ههواو شاره زوو ناتوانی
له ری لای بدات) .

(۳) حذیفه ی کوپی قتاده ده لّیت : نه گهر له نهیني دا گوئی رایه لی خوا بیت ، دلّت بو
چاک ده کات ، بتهوی و نه تهویت !

(۴) پیاوینک پرسپاری کرد له (ابی الحسن بن بشار) : ریگای رویشتن به رهو لای خوا
چونه ؟ ئه ویش وتی : (ههروه چوّن به نهیني گونا هه کهیت ، ئاواش به نهیني
گوپرایه لی خوا بکه ، تاوه کو دلّت بو چاکات و به رهو خیر و چاکه ی به ریت) .

(۵) بیشر کوپی حارثی حافی ده لّیت (کارو کرده ویه که مه که له پیانوی ئه وه دا که
ناوت بری و باس بگریت ، چاکه کانت بشاره وه ههروه چوّن خراپه کانت ده شاریته وه)

(۶) عه بدول قادری گهیلانی ده لّیت (له نهیني دا چاک به ، زمان پاراو ده بیت له
ناشکرا دا) (ئیش بکه ئیخلاصت هه بی ، سهیری کاره کانت مه که به گشتی و به زوری
مه زانه ، ئه وه ی بو خوا نه بی وهرناگریت ، ئای بو تو ، بو خه لکی ئیش ده کهیت و
ده تهویت خوا وهری بگریت .. ئه مه شیتی و نه فامی یه له تو وه !

ئه مه وی ئیش بکه نه به بی دهنگ ، ئه وه ی عارفه و ئیش ده کات له بهر خوا وه کو
(سندان) وایه ده کیشن به سه ریواو بی دهنگ) .

(۷) حه سه نی به سری ده لّیت (که سانی کمان بینیه ، چهند توانی بیتیان کاره کانیان
بشارنه وه شاردوویانه ته وه) .

(۸) پیاو باشیک سویند ده خوات و ده لّیت : (نه گهر بم توانی یه خیر و چاکه زیاده کانه
که (تطوع) ن بشارمه وه له دوو مه لائیکه ته ی که له گه لمان ، ده مشاردنه وه لیان له
ترسی روپامایی ، هه رچهند ده زانم که ناتوانم هیچیان لی بشارمه وه) .

(۹) (ئیبن وه هب) ده لی (که سم نه دیوه کاره کانی به هینده ی) حه یوه کوپی شوره یح
(بشاریته وه ، وه ئه و دوعای قبول بو) .

سه ربازی ون

یه که م / له بواری شه هاده ت و جیه ادا :

له کاتی که دا موسلمانان نابلقه ی قه لایه کی رومیان دابوو ، گرتنی قه لاکه زوری
خایاندو ناره حه ت بوون ، سه رکرده که یان (مسلمه کوپی عبدالملک) ، داوای کرد که
یه کی بچیت له کونیکی تایبه ته وه دهرگا که بکاته وه ، نه گهر مرد ئه وه شه هیده و نه گهر
مایه وه ش ئه وه موسلمانان سه رده که ون و پاداشتی گه وره ی ده بیت !

پياويك كه دم و چاوى خوى پىچابوو هاته پيشهوه و وتى من دهچم! پاش ئهوهى كاردهكه به چاكي ئهجامدا و موسلمانان سهركهوتن ، سى رۆژ سهركردهكه بهدوايدا گهرا نهيدۆزیهوه ، تاوهكو شهويك پياوهكه چوو بۆ خيمهكهى و وتى بهمهرجيك خۆم ئاشكرا دهكهم ، كه ناوم نهدهى بهخليفه و دياريم نهدهيتى و بهچاويكى زياتر له برادرانم سهيرم نهكهى .. ئهويش رازى بوو ، ئنجا خوى پيناساندو (مسلمه) ش باوهشى پياكرد و ماچى كرد .. پاش ئهوه بهردهوام دوعاى دهكرد (اللهم احشرنى مع صاحب النقب) .. بهلى .. تهنهها بهم جوړه سهربازانه كه تهنهها لهبههر رهمانهدى خوا كاردهكهن ئاينى خوا سهردهكهويت !

دووهم / لهبوارى زانست دا :

ئيمامى شافيعى دهفرموى : دانوستانم لهگهڵ ههركهسيك دا كردييت حهزم كردوه حهق بهلاى بهرامبهركهمهوه بىت ، چونكه من ئاساييه لهوى وهرگرم ، بهلام رهنگه ئهگهر ههق بهلاى منهوه بىت ئهوى ليم وهرنهگرى و ، حهزدهكهم ههموو خهلك سوود له زانين و نوسينهكانم وهرگرن و ناوى من نهبن ، بۆ ئهوهى سوپاسم نهكهن و لاى خوا پاداشتى خۆم وهرگرم ..

سىيهم / له پهريستشهكاندا :

قوتابىيهكى ماموستا نورسى دهلى (بهيانيان زوو دهچووم بۆ ژوورهكهى ماموستا بۆ ئهوهى سوپادارهكهى بۆ داگيرسيتم ، جارتيكان دوو سهعات پيش نويزى بهيانى به ناگاهاتم و كاتم ئى تيك چوو ، رويشتم بۆ ژوورهكهى ماموستا بينيم نعووم بووه له دوعاو پارانهوه و موناجات دا لهسهر بهرمالهكهى و تهنهها موميكى داگيرساندبوو ، نزيكهى سهعات ونيويك وهستام بى ئهوهى پيم بزاني ، خهريك بوو رهق بيمهوه ، ئينجا ماموستا ههستى پى كردم و وتى : برام ئهمين ، ههلهيهكى گهوهرت كرد وا زووهاوتوى ، بهخوا كاتى وا ههيه كه موناجات و پهريستش دهكهم ، نهئينس و نهجين ، تهنانهت مهلائيكهتيش حهزناكهم ئاگادارى بن ، تكايه ئهمه دووباره مهكهرهوه و تانهبيت بهرهبهيان مهيه ، منيش وتم : ماموستا ليم ببوره من كه متهرخم بووم ، مانگهشهو سهري ليتيكدام ، لهمهودوا پيش بهيانى نايهم . (لاپهه / 36 ي گوڤارى الايمان / 10) .

پياويك به (تميم الدارى) وت : لهشهودا چهند نويز دهكيت ؟ ئهويش پرسىارهكهى پيناخوش بوو ، لهوهلامى دا وتى : بهخوا يهك ركات نويز لهنيوه شهودا بكهم به نهينى پيم باشتره لهوهى كه ههموو شهو بيدار بم و شهو نويز بكهم و پاشان بۆ خهلكى باس بكهم .

عهمرى كوپى قهيسى (الملائى) بيست سال بهروژوو بوو ، مال و منالهكهى نهياندهزاني ، ئهويش بهوهى كه له مال دههاته دهرهوه بهيانيان شتيكى لهگهڵ خويدا دههينا بۆ خواردنى نيوهپوؤ دهيبهخشى به ههزاران ، كه دهشگهرايهوه بۆ مالهوه نانى ئيوارهى لهگهڵ دهخواردن و روژوهكهى دهشكاندو ههستيان پى نهدهكرد ..

نهمه پیچکه لهووی که پیاوېاشان و سالخان دوعاګانیان دهشاردهوه و به ناشکرا دوعایان نهدهکردو حزیان نهدهکرد کهس بزانی که دوعاګانیان ګیرا بووه ، ههروهه ها نهګهردلیان پریبویه لهګریان زوریان لهخویان دهکرد که فرمیسهکهګانیان بشارنهوه و وایان لهخهکهکه دهګهیانند که تووشی ههلامهت بوون و سهرمایان بووه!

چوارهم / له بواری نارامګرتن وشهکوا نهکردندا :

دیاره مروّف بهردهوام تووشی زهحمهت و نارېحهتی و بهلاو موسیبهت دهبیّت ، قورئان دهفهرمویت ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ﴾ (الأنشاق : ۶) .
واته : ئهی ئادهمیزاد بهراستی تورهنجبهريت و زهحمهت دهکیشیت و سهرهنجامیش دهبی بګهپړیتهوه لای پهرومردګارت تا پاداشتی رهنچ و ههولهکهت وهریګریت .
یان دهفهرمویت ﴿يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾ (النساء : ۲۸)

واته : پهرومردګار دهیهویت بههوی بهرنامهکهیهوه باری شاننتان سووک بکات ، چونکه مروّف بهلاوازی دروستکراوه و بهرګهی زهحمهت و ناخووشی و سهرګهردانی ناګری .
ئنجا ههیه تووشی ههړچي دهبیّت بههوی ئیمان و باوهړهکهیهوه نارام دهګری و تنها لای پهرومردګار شهکواي حالی خوئی دهکات ، ههروهک حهزهرتی یعقوب که یوسفی کوړی لی ون کرا و زووخاوی زوریان دایه ، فهرموی : ﴿قَالَ : إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَخُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ (یوسف : ۸۶) . واته : یهعقوب فهرموی : بهراستی من سکالا و غم و پهژارم ههربولاى خوا دهبهم و ئهوهی من دهیزانم لهلایهه خواوه لهنهخشه و هیکمهتهګانی له پیښهات و رووداوهکاندا ئیوه نایزانن ..

له پیاوېاشانیش دا ههبووه که سکالای حالیان بو کهس نهبردوه ، ئهوه (ابوبکری کوړی عیاش) ه که بیست سال چاوئکی کویر بوو بوو مائو منالهکهی نهیان دهزانی و سکالای حالی خوئی لا نهدهکردن ...

پینځهم / له بواری خیر کردندا :

عهلی کوړی حسین بهشهو نانی دهبرد و دهیدا به ماله ههژارهګان و دهیووت خیر و چاکهی نهینی تووړهبوونی پهرومردګار ناهیلئ .. جا زور کهس لهخهکى مهدينه هاوکارى دهکران و نهیاندهزانی کئ دهیکات ، تاوهکو عهلی کوړی حسین کوچی دوايي کرد ، ئینجا که هاوکارى یهکهیان نهما زانیان کهلهو زاتهوه بووه ..

جا کاتئ که ناوبراو کوچی دوايي کرد ئهو فهردانهئ که ئهیدا بهکولیاو شهو بو مالى ههژارانی دهبرد شوئنهواریان لهسهر پشٹی بهجیهیشتبوو ، که شتیان شوئنهوارهګهیان بیني ، دهلئین نزیکهئ سهه مالى (ئههلی البیت) ی ههژاری دهژیان ..

ئینجا دوعای دهکردو دهیوت : (خوايه پهنا دهګرم بهتو که له بهرچاوی خهک باش بم و له پهنهانیشدا و دوور لهچاوی خهکى خراپ بم) ..

چەند نموونەيەك لە ژبانی خواناسان :

یەگەم : ئوھیسى قەرەنى : یەكێكە لەو خواناسە نەناسراوانەى كە حەزەرت ﷺ لەبارەییەو بە عومەرى كۆپى خطاب ى فرموو (یَايَ عَلِيْكُمْ اَوْسِ بْنِ عَامِرٍ مَعَ اَمْدَادِ اَهْلِ الْيَمَنِ ، مَنْ مَرَادُ ثَمَّ مِنْ قَرْنٍ ، كَانَ بِهِ بَرَصٌ فَبِرَأْ مِنْهُ اِلَّا مَوْضِعَ دَرْهَمٍ ، وَ لَهُ وَالِدَةٌ بِهَا بَارٌ ، لَوْ اَقْسَمَ عَلَى اللهِ عَزَّوَجَلَّ لَا بَرَهَ ، فَإِنْ اُسْتُطِعْتَ اَنْ يَسْتَغْفَرَ لَكَ فَافْعَلْ) مسلم ..

ئوھیس خەلكى یەمەن بوو لەبەر خزمەتى داىكى نەیتوانى بێتە مەدينە و پلەى بەرزى (ھاوھەلتى) پیغەمبەرى ﷺ دەستكەوێت .. بۆیە بە (تابعین) دادەنرێ .. حەزەرت ﷺ دیارە خواى گەورە بە سرووش ئاگادارى كردوووە كە پیاویكى وا خواناس ھەبە ، ئەویش حەزەرتى عومەرى ئاگادار كرد كە ئەگەر ھەركاتى چاوى پى كەوت داواى دوعاى خێرى ئى بكات .. (ئەوێ لە ژباناھەى (ئوھیس) ھوہ دەردەكەوێ ، بەنھێنى كاركردنى و خزمەتكردنى داىكى بوو كە گەیانەبوویە ئەو پلەبەرزە ، كە دوعاى لاى خوا قبوول بێت و حەزەرت ﷺ ئاوا باسى بكات بۆ ھاوھەلان) .

پاش چەند سالیك حەزەرتى عومەر لەكاتى حەج دا دۆزیەووە و داواى دوعاى خێرى لێكرد . ئینجا ئوھیس ویستى بچى بۆ (كوفە) ، چونكە لە یەمەن ناسراو ئەویش حەزى بەوہ نەئەكرد ، عومەر حەزى كرد كە نامەییەكى بداتى بۆ كاربەدەستى كوفە ، ئەویش نەبویست بۆ ئەوێ وەكو كەسیكى نادیار و نەناسراو بژى ، جا ھەر سالیك خەلك لە كوفەو بەاتناپە بۆ حەج ، حەزەرتى عومەر ئەحوالى دەپرسى ، كەلەویش ناسرا ، ئەویشى بەجیھێشت بۆ شوینێك كەكەس نەیناسى ! (ئەمە لە كۆى و ئیئەومانان لەكۆى كە حەز دەكەین ئەگەر بكراپە بەبڵندگۆ جارمان بۆدەن و دەست بگرن بە سنگەوہ بۆمان !)

دووھم : عبدالله ى كۆرى موبارەك :

ئیمام ئەحمەد دەلێت ((خواى گەورە (ابن مبارك) ى پایەبەرز كردوووە بەشتیكى شاراوھى كەخەلكى نابیین)) .

قاسم كۆپى محمد دەلێت ((ئیئە سەفەرمان كرد لەگەل (ابن مبارك) داو زۆر جار بەدلما دەھات و دەموت : باشە ئەم پیاوہ بەچى ئاوا ناوبانگى پەیدا كردوووە و پایەبەرزە ؟ ئەگەر نوێژ دەكات ئیئەش نوێژ دەكەین ، خو ئەگەر بەرۆژوو دەبێت ئیئەش بەرۆژوو دەبین ، ئەگەر غەزاش دەكات ئیئەش ئەوہ تا غەزا دەكەین ، ئەگەر حەج دەكات ئەوا ئیئەش حەج دەكەین ..

تا شەوێك لە رۆى شام لەمالێكدانانى ئیوارەمان دەخوارد ، چرای مالهەكە كۆژایەوہ ، پاش ئەوێ ھەستان چاكیان كرد ، سەیرم كرد چاوى (ابن مبارك) و ریشى تەرپوون لە فرمێسك دا ، ئینجا تیگەیشتم كە ئەو پیاوہ چەند لەخوا و لە رۆژى دواى دەترسىو ، ھەربەدھاتنى ئەو تاریكیە یادی قیامەت فرمێسكى لە چاوەكانى ھینایە خواری)) ..

سێیەم / ئەیبوب السختیانى :

ئەیبوب زۆربەى شەو شەونوێژى دەكرد و مال و منالێ ھەراسان نەدەكرد و نەیدەھێشت پێى بزانن ، كە بانگى بەیانیش دەدا دەنگى بەرز دەكردووە ھەروەك تازە

له خەو هەستايت . ئنجا له ئامۆزگاري يەکی دا دەلتی : با پیاو له خوا بترسی ، ئەگەر زاھید بوو با زوھدەکە ی عەزەب نەبێ لەسەر خەک ، وە ئەگەر کەسێک زوھدو تەقواکە ی بشاریتەوہ چاکترە لەوہ ی ئاشکرای بکات . ھەر و ھا دەییوت : ھەرگیز بەندە یە ک راست ناکا لەگەڵ خوادا ، ئەگەر حەزی له ناوو شوڕەت کرد .

زۆر جار كه له مه جلیسیكدا گریانى دههات دهشاردهوه و زۆرى له خۆى دهکرد كه ههستى یێ نهكړئ و دهیووت : (سه‌رمام بیوه و تووشی هه‌لامه‌ت بیوم !)

چوارهم / نه بومسلم ي خهولانی: له زهمانی (معاویه) دا بئ بارانی رووی کرده موسلمانان، خوئی دهرچوو له گه ل خه لکی دا بو نویره بارانه ، له کاتی وه ستانیاندا داوای له نه بو مسلم کرد که بیته پیشه وه و دوعا بکات .. ئه ویش وتی : ههر چه ند کهم و کورتیشم ههیه له هه قی خوادا به لام قهینا کا دوعا ده کهم .. ئنجا هاته پیشه وه و له دوعا کهیدا وتی : خوایه داوای باران له تو ده کهین ، وا من به کوئی گونا هه وه هاتووم دهست مه نی به روومه وه .. به فزلی خوا ههر له ویدا باران باری ئنجا نه بومسلم وتی : خوایه معاویه منی بو خه لک ئاشکرا کرد ، ئه گهر خیرم ههیه له لات گیانم بکیشه ، ئه و روزه یینج شه ممه بوو ، بو یینج شه ممه ی داهاتوو کوچی دوایی کرد ..

کرده‌وهی نه‌بویه‌کو و یرسیاری جه‌زرت!

پيغمبر ﷺ پرسياړی له هاوه لان کرد : کي ئه مړې به ژونډو بووه ؟ ئه بوبه کر فهرمووی : من ! ئنجا فهرمووی : کي دواي جه نازه که وتووه ؟ ئه بوبه کر فهرمووی : من ! ئنجا فهرمووی : کي ئه مړې نانی داوه به هژاريک ؟ ئه بوبه کر فهرمووی : من ، پاشان فهرمووی : کي ئه مړې سهردانی نه خوشيکی کردووه ؟ ئه بوبه کر فهرمووی : من ، هزرهت ﷺ فهرمووی : (ئه م شتانه لای هر که س کو بیته وه ده چیته بهمه شته وه) . مسلم .

كه واته باسكردنى كرده وى چاكه و ئاشكرا كردنى كه بۆ مه بهستى پهروه ده كردن و هاندانى كه سانى تر بىيت و بۆ خۆده رخستن و چاوه چاوى خهك نه بىيت قهيناكات و خبرو ياداشتى كه م نابىته وه .

کیشہ مان لہ جی دایہ !

راسته ئيمه شايعه تمانان ميناره و موسلمان بووين ، به لام شاخو بروداري تهواوين ؟
چهنده كارو كرده وه و رهوشتمان چاك بي ، دياره نه وهنده ئيمان و پرومان كاري
تيكردوين .. پيغه مبهري له باره ي برودار و ئيمان كه يه وه ده فهرمويت : (مثل المؤمن
ومثل الايمان كمثل فرس في اخيته ، يجول ثم يرجع إلى اخيته ، وان المؤمن يسهو ثم يرجع إلى الايمان
، فاطعموا طعامكم الاتقياء واولوا معروفكم المؤمنين) نيمام احمد واته : نمونه ي برودار و
ئيمان كه ي وه كه نه سپي كه واه كه به گوريسي كه به ميخي كه وه به سترابي ته وه ، ديته و
ده چي ته و له و سنوره دهرنا چي ته كه بوي ديار ي كرا وه . برودار سه هو ده كات و پاشان
ده گهر ي ته وه لاي ئيمان ، خوار دنتان بدن به پاريزكاران و له گهل برودار اندا چا كه بكهن .

ثيمان داريی لاف و گهزاف نيه و قسهی زل نيه ، بهلكو (الإيمان ما وقر في القلب وصدقہ العمل) . ثيمان نهويه كه له دلا دهچهسپی و كردهوش راستیهكهی دهسهلمینی ..

خوای گهوره سهرزه نشتی جووله كه كانی كرد و فهرمووی : ﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمَ آمَنُوا بَمَا نُنْزِلُ اللَّهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بَمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ ، قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ (البقرة : ۹۱) .

واته : كاتيك پييان دهوتریت باوهر بهینن بهوهی كه له لایهن خواوه رهوانه كراوه ، دهلین : ئیمه تهنها باوهرمان بهوه هیه كه بو ئیمه رهوانه كراوه و باوهر ناهینن به هه مو نهوانهی كه دواي تهورات هاتووه ، له كاتیكداهه هه ره نهو قورئانه حق و راستیه و بهراست دانهری (تهورات) ی نهوانیشه ، پيیان بلئی : ئهی كه واته بوچی پیشتر پیغه مبهركانی خواتان دهكوشته گهر ئیوه ئیماندارن ؟

ئنجاهه فهرمووی : ﴿ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴾ (البقرة : ۹۲) . واته : سویند بهخوا به راستی موسا نیشانهی فره و موعیزه ی زوری بو هیان ، كه چی كاتی كه چوو بو کیوی طور ، ئیوه گویره كه تان په رست ، به راستی ئیوه سته مكارن ، یاشان ده فهرمووی : ﴿ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَأَسْمِعُوا قُلُوبًا سَمِعْنَا وَأَشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ بِنَسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ يَعْنِيكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ (البقرة : ۹۳) . واته : یادیان بینره وه ئه سهرده مهی كه په یمانان لی وهرگرتن و کیوی طور مان به سهردا بهرز كرده وه و فهرمانان پیدان : نهوهی پیمان به خشیون له تهورات به توندی بیگرن و لی لا مهدهن و گوئی بیستی بن ، به دم وتیان : گویره لاین ، به لام به كرده وه یاخی بوون و گویره كه په رستی چوو بووه دلپانه وه به هو ی بی باوهری یانه وه ، پيیان بلئی : ئیمانكه تان شتی نارپهواتان پی دهكات نه گهر ئیوه ئیماندارن !

جا به راستی زور كهس ئه م راستیهی به سهردا دهچهسپی كه پیی بوتری : ئیمانداری چۆن وا ده بیته ، نه گهر ئیمانداری ؟ !

عهر به ده شته کی یه كان به رووكهش موسلمان بسو بوون و لاف و گهزافی ئیمانداری یان لی ئه دا قورئان پیی فهرموون : ﴿ قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ (الحجرات : ۱۴) . واته : هه ندیک له بیابان نشینه عهر به كان وتیان : باوهرمان هیناوه و موسلمانن ، پيیان بلئی : نه خیر باوهر تان نه هیناوه ، به لام بلین : به ناچاری به رووكهش موسلمان بووین ، هیشتا باوهر نه چوته ناو دلتهانه وه ، خو نه گهر به راستی گویره لایه لی فهرمانی خوا و پیغه مبه ر بن ، نه وه خوای گهوره له پاداشتی چاكه كانتان هیچ كه م ناكاته وه ، چونكه به راستی خوا لیخوشبوو و میهره بانه .

جاریك به حه زره تیان ۞ وت : ژنیک به روژ به روژووه و به شهویش شهو نیژ دهكات ، به لام نازاری دراوسیكانی ده دات ، شهویش فهرمووی : دهچيته دوزهخه وه .

واته ئهوه ئيماندارى تهواو نيه ، نهگينا چون نويز و روژووهكهى له خراپه كردن و ئازاردانى خهلكى ناگيژپنوهه ، ئاشكرايه خواى گهوره رازى ناييت كهس ئازارى بهندهكانى بدات به ناههق ، نهك ههر ئادهميراد بهلكو رهوا نيه ئازارى گيان له بهرانيش بدرت .

تازه‌گردنه‌وی نیمان :

وہك باسماں كرد پیویسته زوو زوو به خوْماندا بجینهوه و ئیمانمان تازه بکهینهوه
 ههروهك له قهرموودهدا هاتووه : (إِنْ الْإِيمَانُ لِيَخْلُقْ فِي جَوْفِ أَحَدِكُمْ كَمَا يَخْلُقُ الثَّوْبُ ، فَاسْأَلُوا
 اللَّهَ أَنْ يُجَدِّدَ الْإِيمَانَ فِي قُلُوبِكُمْ) رواه الحاكم بإسناد حسن .

واته : ئيمان كۆن دەبىي و دەرىزى لە ناو دۇندا وەك چۆن جەل و بەرگ كۆن دەبىي و دەرىزى ، داوا بكەن لە خوا كە ئيمان نوێ بكاتەو لە دۇتاندان..

ههروهك چۆن مروف پيوستى به ئاوينيه كه روى خوئ تيا بينئ و خوئ ريك
بخات ، به هه مان شيوهش پيوستى به هاوئل و پيشهواي خواناسه تا لئ يانه وه فيرى
دندارى راست بئت و رهوشت و خووى چاك كات.

هاوڤه لانی حەزەرەت ✽ ، جاروبار دەستی یەکتریان دەگرت و بە یەکیان دەوت : (تەعالی نۆزمن ساعە) وەرە با ئیمانمان تازە بکەینەو، ئیتر پێکەو کەش و هەوایەکی ئیمانی و یادی خوایان بۆ خوێان دروست دەکرد تا زیاتر دڵ و دەروونیان پاک ببیتەو و زیاتر لە خواي گهواره نزیک بنهوه ..

دوو فرمودهی قودسی

یه که هم : خَوای پەر و مردگار له فهرمووده ی قودسی دا ده فهرمویتی (إني والإنس والجن في نبأ عظيم ، أخلق وبعثد غیری ، أرزق ویشکر سواي ، خیری إلى العباد نازل وشرهم إلى صاعد ، أتودد إليهم بالنعم وأنا الغني عنهم ، ویتبعضون إلي بالمعاصي وهم أفقر ما يكونون إلي ، أهل ذکري أهل مجالستي من أراد أن یجالسني فلیذکرنی ، أهل طاعتي أهل محبتي ، أهل معصيتي لا أنقضهم من رحمتي ، إن تابوا إلي فأنا حیيهم ، وإن أبوا فأنا طبیهم ، أتبلیهم بالمصائب لأطهرهم من المعایب ، من أتاني منهم تائباً تلقیته من بعید ، ومن أعرض عني نادیته من قریب ، أقول له أين تذهب ؟ ألك رب سواي ، الحسنة عندي بعشر أمثالها وأزید ، والسيئة عندي بمثلها وأعفو ، وعزتي وجلالي لو استغفروني منها لغفرتها لهم) . (الأخلاق — عمرو خالد) .

واته / من و ئینس و جن له دنگ و باس و مهسه له یه کی گه وره داین ، من دروستیان دهکم و غهیری من دهپهرستری ، رزق ددهم و سوپاسی غهیری من دهکری ، خیرم بۆ بهندهکان دادهبزی و شهریان بۆ لای من سهردهکهوئیت ، خۆمیان لا خوشهویست دهکم (له کاتیکیدا من هیچ پیووستیم بهوان نیه) بهوهی که نیعمهتیان ددهمی .. ئهوانیش به گوناوه سهپرینچی خۆیان لای من رهش دهکن ، له کاتیکیدا زۆر ئاتاجیان به منه و ههژارن ، ئههلی یادی من له گهلهندان ، کێ دهیهوئ له گهلهندان یادی من بکات ، ئهوانه ی گوێرایه لیم دهکن ئههلی خوشهویستی منن ، ئههلی گوناهايش له رحمهتی خۆم

بئىھىوايان ناكەم ، ئەگەر پەشىمان بوۋنەۋە ، من خۇشەۋىستىيانم ، ئەگەر نەيانكرد من پىزىشكىيانم ، بە بەلا ۋە موصىبەت تاقىيان دەكەمەۋە تا لەكەم ۋە كوپى پاكىيان بىكەمەۋە ، كامىيان تەۋبە بىكات لە دورەۋە دەپەيىنم ۋە كارى بۇ ئاسان دەكەم ۋە دەست ئەدەمە بالى ، كامىيان روۋ ۋە رەگىپىرئ لە نىزىكەۋە بانگى دەكەم ۋە پىنى دەلىم : بۇ كۆي دەچى ؟ بىجگە لە من پەرۋەردىگارىكى تەرت ھەيە ؟ چاكە لاي من بە دە قات پاداشتى دەدەمەۋە ۋە زىياترىشى دەكەم ، خراپەش لە لاي من بە ھىندەۋى خۇي تۆلەۋى دەسىنم ۋە رەنگە چاۋىشى ئى بپۆشم ، بە عىززەت ۋە جەلالى خۇم ئەگەر داۋاي لىخۇش بوۋنم ئى بىكەن ، ئىيان خۇش دەبم .

دوۋھەم : (ما من يوم تَطْلُعُ شَمْسُهُ إِلَّا وَتَنَادِي السَّمَاءُ تَقُولُ : يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي أَنْ أَسْقِطَ كِسْفًا عَلَى ابْنِ آدَمَ ، فَقَدْ طَعَمَ خَيْرَكَ وَمَنَعَ شُكْرَكَ ، وَتَقُولُ الْبِحَارُ : يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي أَنْ أُغْرِقَ ابْنَ آدَمَ فَقَدْ طَعَمَ خَيْرَكَ وَمَنَعَ شُكْرَكَ ، وَتَقُولُ الْجِبَالُ : يَا رَبِّ ائْذَنْ لِي أَنْ أُطْبِقَ عَلَى ابْنِ آدَمَ فَقَدْ طَعَمَ خَيْرَكَ وَمَنَعَ شُكْرَكَ . لِيَقُولَ اللَّهُ تَعَالَى : دَعَوْهُمْ دَعْوَهُمْ لَوْ خَلَقْتُمُوهُمْ لَرَحِمْتُمُوهُمْ . إِنْهُمْ عِبَادِي ، فَإِنْ تَابُوا إِلَى فَنَانَا حَبِيبِهِمْ وَإِنْ لَمْ يَتُوبُوا فَنَانَا طَبِيبِهِمْ) ئىمام ئەھمەد / تەفسىر الشەراۋى : ص ۶۶ مەج ۱

ۋاتە / ھەر رۇژىك كە خۇر ھەلدى ئاسمان دەلىن : پەرۋەردىگار رىم بىدە كە پارچە يەكەم بىدەم بەسەر ئادەمىزادا ، خىرى تۆ دەخوا ۋە سوپاسى تۆ ناكات ، دەرياكەن دەلىن : پەرۋەردىگار رىم بىدە ئادەمىزادە نوقم بىكەم ، خىرى تۆ دەخوا ۋە سوپاست ناكات . شاخەكانىش دەلىن : پەرۋەردىگار رىم بىدە زەۋى ئى بەيىنمەۋە يەك ، خىرى تۆ دەخوا ۋە سوپاسى تۆ ناكات . پەرۋەردىگارىش دەفەرموئىت : ۋازىيان ئى بەيىن ، ۋازىيان ئى بەيىن ، ئەگەر ئىۋە دروستتەن بىكردنايە رەھمتەن پىن دەكردن ، ئەۋان بەندەۋى منن ، ئەگەر پەشىمان بوۋنەۋە بۇ لام ، من خۇشەۋىستىيانم ، ۋە ئەگەر تەۋبەيان نەكرد من پىزىشكىيانم . بە راستى زەمان لالە ۋە مەۋە شەرمەزارە لە رەھمى زۆرى خوا ، خوايەك كە ھىچ شىتەك ۋە كۆ ئەۋ نىە (لىس كەئە شىء ۋەھو السەمىع العلىم) ۋ ، دەسەلات ۋە تواناى بى سنوۋرە ۋ ، دەۋلەمەندە ۋە ئاتاجى بەكەس نىە ، كەچى لە گەۋرەيى ۋە سۆز ۋە مېھرەبانى خۇيەۋە دەفەرموئى : بەنى ئادەم ئەگەر تۆ بىستەك بىنى بەلەۋى مىندا من دوۋ بىست دىم بۇ لاي تۆ ، ئەگەر بالىك بىيىت ، من دوۋ بال دىم ، ئەگەر بە پىن بىنى بۇ لام من بە راکردن دىم بۇ لات ! پىۋاچاكەك دەلىن : (سەير لەۋەدا نىە بەندەيەك خۇي خۇشەۋىست بىكات لاي گەۋرەكەۋى ، بەلكو سەير لەۋەدايە كە گەۋرە ۋە (سەيد) يىك خۇي لاي بەندەكەۋى خۇشەۋىست بىكات) .

نامە ۋە ئاگادارىيەكانى پەرۋەردىگار

خۋاي پەرۋەردىگار ھەر لەبەرە بەيانى مەۋقايەتىيەۋە بەر دەۋام پىغەمبەرانى ناردوۋە ۋە ھىچ گەلىك نەبوۋە كە ئاگادارى نەكردبىتەۋە ۋ ، لەپىنى پىغەمبەرانەۋە پەيامى خۋايى پى رانەگەيەنرابى . ئەمە بىجگە لەۋەۋى كە ئاسمان ۋە زەۋى ۋە دروستكراۋەكانى خۋاش پەراۋىكەن لەبەر چاۋ ۋ ، ئەۋى بەۋىژدانەۋە ۋە بى دەمارگىرى يىرى ئى بىكاتەۋە لە قودرەت ۋە دەسەلاتى پەرۋەردىگار تىدەگات . .

ههروه ها پهروه دگار له پړۍ به لاو موسي بهت و مردنی دۍست و خوښه ويسته وه
 بهنده کانی هوشيار دهکاته وه ، تا بير له کوچۍ يه کجاری يان بکه نه وه که هه موو
 مرو قايه تی به دهوله مندو هه ژاره وه و به دهسه لاتدار و بی دهسه لاتوه له بهرام بهریدا
 دهسته وسانن ، هه ر نه وه ندهی بای نه جهل هات رایان ده پړینۍ و بو تاقه هه ناسه یه کیش
 موله تیان نادات !

قوناغه کانی ژیان و منالی و لوی و پیریش نامه ی ناگادار کردنه وهن ، به تایبه تی سهرو
 ریش سپی بوون که خورپه به دل دهخا و سه رلووت ده ته زینۍ !

جاری واش هه یه نامه کان خه ویکی راستن که نهو که سه خو ی ده بیینیت یان
 که سیکی دیکه پیوه ی ده بیینیت ، که نه وه ش بو ار بو ره خساندنه و ده ست گرته سا
 به لکو به خو ی دا بجیته وهو بیته سه رپۍ ..

هه موو نهو ناگادار کردنه وانه له واقعی ژياندا نمونه یان زوره و بویه رچا ورونی نه مه
 چه ند نمونه یه که له کو ن و نویدا :

یه که م : مالیکی گوری دینار ، یه کیکه له گه وره شوینکه وتوان و باسی ژيانی خو ی
 دهکات و ده لیت : من زور دوور بووم له خوا و به رده وام خه ریکی خراپه کاری و مه ی
 خواردنه وه بووم و مالی خه لکم ده خوارد ، تا روژیک پیاویکم دی شیرینی ده کړی و به
 کابرای وت : توژی زیادم به ری تا دلۍ که کانه ی پیخوش بکه م ، چونکه پیغه مبه ر ﴿﴾
 مژده ی به هه شتی داوه به وانه ی که دلۍ که کانه یان خوش ده کهن .. نه مه دایچله کاند م و
 پیغه مبه رم خوش ویست و هه زم کرد منیش ژن به ینم و منالم بییت ، به لام کی به م
 حاله وه ژن ده دات به من ، بویه توژی خو م چا کرد ، به لی .. ژنم هیناو کچیکمان بوو ناوم
 نا (فاطمه) هه تا گه وره تر ده بوو زیاتر خوشمان ده ویست و منیش باشت ده بووم ، تا
 روژیک که ده مخوارد وه هات به لاما و پیکه که ی رژاندم ، زانیم نه وه ناگادار کردنه وه یه که
 بو م له خوا وه و بریارما وازی لی به ینم ..

به لام داخه که م که چه که م مرد ، منیش نه وه نده کاری تی کردم زور خراپ سه رم کرده وه
 خواردنه وه ، شه ویک بریارم دا که نه مشه و زیاتر له جاران خو م مه ست بکه م و ، نه وه نده م
 خواردنه وه بی هوش ته خت لی که وتم .. له نیوه شه ودا خه ویکم بینۍ که ژيانی گوړیم ..
 له خه وم دا روژی قیامه ت بوو ، هه موو خه لکی راگیرابوون و هه ریه که و به جوړیک له
 عه رقی خو ی دا نقووم بوو بوو .. له وکاته دا یه که بانگده کړان و ده و ترا فلان (هلم
 للعرض علی الجبار) و هه ر بو به ر باره گای خوی جه بار .. تا نوره ی من هات و بانگم لی
 کرا : نه ی مالیک و هه ر بو به ر باره گای خوی جه بار .. ترسم لی نیشیت ، من له م شوینه دا
 به تاقی ته نها چی فریام ده که ویت ، هه ر له م کاته دا بوو که ماریکی گه وره م بو هات ، هه تا
 توانیم رام کردو ، گه یشتم به پیاویکی پیری لاواز ، داوام لی کرد فریام که وی ، وتی : من
 پیرو لاوازم و هیچم پی ناکری بو ت .. ناچار رام کرد تا گه یشتمه لای گردیک که منالی
 جوانکیله له سه ری و هستا بوون ، منیان ناسیه وه و بانگی که چه که میان کردو وتیان : فاطمه
 و هه ر فریای باوکت بکه وه .. نه ویش هات و ماره که ی لی دوور خسته مه وه و وتی : بابا به

سۆيەم / سولتانىكى ولاتى (تشاد) .

(على رمضان ناجيلي) سولتانى ناوچەى (قندى) ۵ لە تشادو ، گاوريكى توندېرە و بوو ، زۆر رقى لە موسلمانان بوو ، بە جۆرىك كە حەزى دەكرد ئەگەر بە دەستى بىت موسلمانان بسوتىنىت ! .

لە سالى ۱۹۷۷ دا لەسەر دەستى بانگخوازىكى نەيجيريا دا موسلمان بوو ، لە بارەى ئەم گۆرانه مەزنەيەو دەلىت : پيشتەر موسلمانانىك دەهاتنە ناوچەكە بەناوى ريبازى سوفيەتەو ، رينمايى خەلكيان دەكرد بە مەرجى كە ديارى و جل و بەرگ و مەرومالتيان بديتتى ، ئەم رەفتارش وای كرد كە زۆر لە خەلكى لە دین دور بکەونەو ، چونكە ئەو كارە (إستغلال) كردنى خەلكى بوو .. (ديارە ئەمەش دورە لە ريبازى سوفيەتى راستەقىنە) .

پاشان بانگخوازىكى نەيجيرى هاتە ناوچەكەمان ، هيچى نە دەويست و حەزەرتى كردبوو سەرمەشقى خۆى كە كافران پييان دەوت دەتكەينە پاشا و گەورەى خۆمان و هەرجيت دەوى ئەتدەينى ! ئەويش قایل نەبوو ، سووربوو لەسەر بانگەواز كردن بۆ (لاإله إلا الله محمد رسول الله) .. تاوەكو بانگەوازەكەى سەركەوت و خيرو بەرەكەتى بەدنيادا بۆلۆبوو ..

بەلى .. پاش چەند مانگىك ئەو بانگخوازە توانى قەناعەتمان پيى بكات و موسلمان بووين .. پاش ئەو دەوى من موسلمان بووم لەگەل سولتانى باوكم دا (ماھيم توكى قندى) ، جەنابى باوكم پيى و تم : لە مەروە دەبيتە پاشاى ئيسلام و دەبيتە هاوەل و خزمەتكارى ئەم بانگخوازە كە فيرى ئيسلامى كردين .. ئينجا بە مامۇستاي وت : كۆرەكەى خۆم بەخشى بەتۆ بۆ خزمەتى ئيسلام ..

منيش لەگەلى رويشتەم و شەش سال ماينەو بەيەكەو ، فيرى زۆرىك لە زانستى ئيسلامى كردم لە نەيجيريا و بوومە بانگخواز .. پاشان پيى و تم : لەگەل من بمينەرەو و بابەيەكەو لە نەيجيريا كاريكەين ، منيش و تم : دەمەوى بگەرپمەو و ناو كەس و كارو گەلەكەى خۆم چونكە قورئان دەفەرموى : (وأذنر عشرتك الأقربين) ..

پاش كۆچى دوايى باوكم بووم بە سولتان و دووسال لەوناوچەيەدا بانگەوازم كرد و بوومەهۆى موسلمان بوونى (۴۷۲۲) كەس لەهۆزى (سارا قولاي) ، كە (۱۴) يان قەشەبوون ، ئاليزەو رۆبەرپووبوونەو دەستى پيكرد لەگەل مژدە دەرەكاند لە خوارووى (تشاد) ، كە هەوليان دەدا رى لە بانگەوازي ئيسلامى بگرن و زۆرترين كەس راكيشن بەلای خوياندو ، بە هەمووشيوەيەك هەوليان زۆردا كە بە پارە و مال و ئافرەت بم خەلتين و كار بۆ ئەوان بكەم ..

بەرستى هەرچەند ئەوان تواناي زۆر لەبەر دەستياندایە ، كارو هەولەكانيان كەم بەرھەمى دەبيت ..

هەولەكانيان لەگەلما پيى ئەنجام بوو ، ئينجا حكومەتى (تشاد) كردمى بەئەندامى (مجلس الأعلى للشؤون الإسلامية) لە تشاد ..

مژدهدهران كه زانيان هيچيان بۆ ناكړي ، بت پهرسته كانيان هاندا بۆ ئاژاوه نانهوه ،
خوای گهوره ئه كاره شياني بى ئه نجام كړد !
✽ سهردانی مهككه ی پیرۆز :

ريځخراوى بانگه وازى ئيسلامى (منظمة الدعوة الإسلامية) ، داوه تنامه ی حه جيان
بۆ ناردم ، کاتى سهردانی مهككه كړد و موسلمانانم بينى كه جياوازی نيه له نيوان
رهش و سپى ياندا و هه مووى يه ك بهرگى حه جيان له بهردايه ، نه متوانى حوّم بگرم و
به كول گريام ، هه رچهند كه سم له گهل نه بوو له دوست و هاوه لّانم ، كه چى هه ستم ده كړد
كه هه موو ئه وانه ی دهورم كهس و كارو برامن ، ئه مهش وای ليكردم كه سوورتريم له سهر
كاره كه م و گهر متر هه ولېدېم له بواری بانگه وازدا ، تاوه كو ريڼمايى خه لكى بكه م بۆ ئه م
ناينه گه وريه و بريارم دا كه ده ست پى بكه مه وه له ولاته كه م (تشاد) ..

كاتيك گه پامه وه له حه ج بريارم دا قوتا بخانه و مزگهوت دروست بكه م ، له سايه ی
خواوه توانيم دوانزه قوتا بخانه و مزگهوت دروست بكه م و دوانزه بىرى ئاو ی بده م له ناو
(قندى) .. ئينجا هه ولّم دا كه كۆمه له يه ك دامه زرينم بۆ راهي ناني تازه موسلمانان
له سهر بانگه وازكردن و فيرېوونى قورئان و سوننه ت .. ئه مهش سوپاس بۆ خوا هاته دى
✽ بهر بهرسته گاني روى بانگه واز :

نه بوونى و كه م ده ستى بهر بهرسته لهرى بانگه وازدا و زۆربه ی خه لكى رهش و روت
و نه دارن و له م لاشه وه مژدهدهران پاره يان بۆ هه لپژاوه و به ئاره زوى خويان چالاكى
ئه نجام ده دن و خه لكى له خشته ده بن . كاتيك (پاپا) له دواسه ردانيدا بۆ ئه فريقيا
هاته ناوچه كه ی ئيمه ، پلانيكيان دانا بۆ هي ناني ژماره يه كى زۆر له مژدهدهران له
ئه وروپاوه و يه كى له قه شه ئيتالى يه كان پى وى وى : رهنگه تا سالى (٢٠٠٢) بتوانين
ناوچه كه هه مووى بكه ينه گاور .. شايانى باسه ئه وان به ناوى خاچى سووره وه كار ده كن
و زۆر فيلېازن و دهركه و تووه كه له پى پيدانى (جورعه) ي تايبه ته وه زۆر له ئافره ته
موسلمانان ته توشى نه زوكى ده كن ، تاوه كو ژماره ی موسلمانان كه م بكات له تشاد
دوا ئاماره كان له باره ی مژدهدهرانه وه ده لين ، بودجه ی سالى ٢٠٠٢ ي كارى مژدهدان له
جيهان دا نزيكه ی سى سهد مليار دولاړه و چوار هزار و سهد ريځخراوو ده زگاي
تايبه تيان هه يه بۆ كار كړدن له جيهاندا و نزيكه ی پينچ مليون و شهش سهد مژدهدهر
هه يه و نزيكه ی چوار هزار و پينچ سهد ئيستگه و قه ناتى ته له فزيونى هه يه كار بۆ
مژدهدان ده كن ..

وه ژماره ی ئه و گؤقاران هه كى ده رى ده كن نزيكه ی سى و هه شت هزار گؤقاره و
شهش مليار ئينجيليان چاپ كړدوه بۆ بلاو كړنه وه ی له م سالد (بهرنامه ی) (ندوة
الاسبوع) قنّاة أقرأ / ٢٠٠٢ / ٨ / ٢٩ به ناوى قصص من مدغشقر / محمد الخميس .

له گهل هه موو ئه و هه ول و كوششه دا نه يانتوانيوه زيانكيى ئه وتو به ئيسلام بگه يه نن و
هه رچى به خت ده كن ده بيت به داخ و حه سره ت بويان هه روك خوای گه وريه ده فهرمويت :

﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيَفْضِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴾ (الأنفال : ٣٦) .

واته : بېنگومان ئەوانەى بى باوەڕى مال و سامانى خويان بهخت دهكەن بۆ ئەوهى خەلكى له بهرنامهى خوا دووربخه نه وه ، جا مال و سامانيان بهردهوام بهخت دهكەن ! پاشان ده بێتته په شىمانى و داخ و ههسرهت له سهريان و ، له دوايدا شكست دههينن ، بېنگومان ئەوانەش كه بى باوەڕى بۆ دۆزهخ راپيچ دهكرين .

زۆرجارىش ئەوانەى كه له گهرمهى مژدهدانان دين به رهو ئاينى خوا ، بۆ نموونه قهشه ئىبراهيم فليپس كه پاش موسلمان بوونى ناوى خۆى گوڤى بۆ ئىبراهيم خليل ئەحمەد ده لێت (ئەوهى زۆر سهيره من له چله پۆپهى دلخۆشى سهركهوتنم دا بووم له كارى مژدهدانەكم داو خۆم ئاماده كرد بۆ به دهسته ئهينانى پلهى دكتورا له زانكۆى برنستون له ئەمريكا و نامه يه كم نووسى به ناوى (سيف جاليات) ، كه تيايا ده مويست هيرش بكه مه سهر ئىسلام به وهى كه له قورئان بدهم ، كه چى خوا و پستى وابوو قورئان زال بى به سهرمدا و ئايه تى : ﴿ قُلْ أَرَحِي إِلَىٰ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِذَا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا * يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴾ (الجن : ١ ، ٢) واى ليكردم كه به بى دهمارگيرى بېركه مه وه ، تىگه ييشتم كه ئىسلام ههقه و سهره نجام موسلمان بووم سوپاس بۆ خوا .. (گوڤارى الاسره (٧٦) رجب ١٤٢٠ كوچى) .

چوارهم : موسلمان بوونى پرۆفيسۆرىكى ئەمريكى :

پرۆفيسۆر جفرى لانگ باسى موسلمان بوونى خۆى دهكات و ده لێت :

نزىكهى ده سال خه ويكم ده دى و زۆر دووباره ده بۆوه ، به تاييهت ئەو كاتانهى كه تووشى نا په حهتى ده بووم ، خه وه كه شم ئەوه بوو له ژوورىكى بچوك دا كه بهرمانى سوورباوى تيا بوو ، ديواره كانى سادو خۆ له مېشى بوون وله په نجه ريه كى بچوكه وه ، رووناكى دهاته ژووره وه ، ئيمه هه موو له چهند ريزيكد و هه ستابووين و من له ريزى سى يه مدا بووم و كه سىيانم نه ده ناسى و ئيمه هه موومان ده نوشتاينه وه و ناوچه وانمان ده خسته سه رزه وى ، له كەش و هه وايه كى هيمن دا ، كه بى دهنگى بالى كيشتابوو به سهر شوي نه كه دا ، سهيرى پيشه وه م ده كرد ، يه كيك ئيمان بوو له ژيتر په نجه ره كه دا و بهرگيكي سپى له بهر دابوو .. هه موو جار به د ئيايى و دلخۆشى يه وه خه بهرم ده بۆوه !

له زانكۆى (سان فرانسيسكو) لاويكى عه ره ب ناسى كه قوتاييم بوو ، په يوه نديمان پته وتر بوو ، ئەويش قورئانيكى دامى به ديارى ، رۆژيک ويستم بچم بۆ لاى له مزگه وتى زانكو ، دابه زيم به قادرمه كاندا ، له بهرده گاكهى وه ستام ، نه متمانى بچمه ژووره وه ، سهركه و تمه وه و هه ناسه يه كى قولم هه لمژى ، بۆ دووم جار دابه زيمه وه ، قاچه كانم هه ليان نه ده گرتم ! دهستم دريژ كرد بۆ دهسكى ده رگاكه ، دهستم ده له رزي و گيانم نيشته سه رعه رق ، رامكرده وه بۆ سه رقادرمه كه .. هه ستم به تيشكان كرد ، بېرم كرده وه بگه ريتمه وه نووسينگه كم .. چهند چركه يه ك تيه پرين كه زۆر گرنگ و پرپوون له نهينى ،

سهیری ئاسمانم کرد ، ئەو دەسەلە خۆم دەگرم و زۆر لە خۆم دەکەم دوعا نەکەم ! بەلام ئیستا بەرگرم نەماو دوعام کرد (خوا یە ئەگەر دەرەوئ بچمە مزگەوتەکەو یارمەتیم بدە و بەهیزم بکە !) ، ئەمجارەش دابەزیمەو بەقادر مەکانداو ، پالم نابەدەرگا کەو ، لە ژوورەکەدا دوولاو قسەیان دەکرد ، سەلامم کردو سەلامیان سەندەو .. یەکیکیان پرسیری کرد : ئایا دەرەوئ شتێ لەبارەو ئیسلامەو بزانیت ؟ وتم : بەلێ .. بەلێ . پاشا گەفت و گۆیەکی زۆر رەغبەتی خۆم ئاشکرا کرد کە دەمەوێت موسلمان بێم ، ئیمامی مزگەوتەکە وتی : بێئێ اشهد ، وتم : اشهد ، وتی : ان لا إله و تم : ان لا إله ، وتی : إلا الله ، وتم : إلا الله ، وتی : واشهد ان محمداً رسول الله ، وتم : واشهد ان محمداً رسول الله .

بەلێ .. لەدوایەو و تمەو ، بەراستی ئەو وشانە وەک دڵپە ئاو وابوو کە بەگەرەوێ وشکی کەسیک دا بچیتە خوارەو ، کە لە تینویتی دا لەو دا بیت بخنکیت .. پاشا دوو روژ فیری نوێژی هەینی بووم ، لە رکاتی دووم دا کە ئیمام قورئانی دەخویند و ئیمەش لەدوایەو بەریز وەستابووین ، من لە ریزی سێیەم دا بووم ، ناوچەوانمان خستە سەر بەرمالە سوورەکان ، کەشو هەوایەکی هێمن بوو ، بێدەنگی بایی کیشابوو بەسەر شوینەکەدا !

ماوستان لە ژێر ئەو پەنجەرەیی کە رووناکی ئی دەهاتە ژووری بەبەرگی سپیەو وەستابوو ! لەناخمەو هوارم کرد : ئەو خەو ؟ ! ئەو خەو کە یە ! پرسیارم لە خۆم کرد : من ئیستا لەخەو دام ؟ ! چاوم فرمیسکی رشت و نجا سەلامان دایەو ، السلام علیکم ورحمە الله !

دوای نوێژ سەرنجی دیوارەکانی ژوورەکەم دا کە خۆلەمیشی بوون ، دلم بۆیە کەمجار پێبوو لەو خۆشەویستیەو کە بە گەرەو بۆ لای خوا دەست دەکەوێت ، و ، خانەکانی لەشیشم بەنووری ئیمان رووناک بوونەو ..

جەنابی پروفیسۆر بەردەوام دەبی لەسەر و تەکانی و دەلیت : بەراستی نوێژی بەیانی لە نوێژەکانی تر زیاتر مەروف دەهەژینی ، کاتیکی خەلکی هەموو نووستوون و ئەمیش جیگای گەرم بەجی دێلی و لەو شەو کش و ماتەدا گۆی بۆ قورئان دەگریت ، هەست دەکات گیانی ئەم جیهانە ماددی بەجی دێلی و لەگەڵ مەلایکەتەکاندا سەفەر دەکات تا لەو بەرەبەیانەدا یادی خۆی گەرە بکات و بەرز راییبگریت ..

جابو ئەوێ هەستم بۆ نوێژی بەیانی سێ سەعاتم دانا ، یەکیکیان لەژوور سەرم و ئەوێ تریان لەهۆلەکەداو سێهەمیشیان لای دەستشۆرەکە ، بۆئەوێ یە کە بەدوای یەکدا زەنگ لێبەدەن و خەبەرم بکەنەو و ناچار بچمە لای دەستشۆرەکە بۆ دەستنوێژ شتن ..

جا ئەگەر قورئان بەجدی وەرگریت ناتوانی بەسادهیی بیخوینیتەو ، چونکە قورئان رووبەپرووت دەبیتەو ، هەرەو ئەوێ هەقی لەسەرت بیت ، گەفت و گۆت لەگەڵ دەکاو رەخنەت ئی دەگریت ، و ئەگەر کەسیکیش دووبەرەکیەتی بکات قورئان تەحەددای دەکات و شەرمەزاری دەکات ..

بۆم دەرکەوت خوای پەروردگار که ئەم قورئانەى ناردوو، چاکتر لە خۆم دەمناسی ،
 ھەمیشە قوئان لە پیش بێرکردنەوێ منەو بوو ، وەلامی پرسیارەکانی ئەدامەو، ھەر
 شەوێک پرسیارم لادروست ببوایە بۆ بەیانى لە قورئان دا وەلامەکەیم دەست دەکەوت .
 لەگەڵ نەفسى خۆمدا رووبەرووبوومەو لەسەر لاپەرەکانى قورئان و ئایەتە
 پیرۆزەکانى دا ، چەندەھا ئایەت لە قورئاندا وەک دەستیکە کە لە ئاسمانەو دەگاتە دنى
 نەخۆش و نەك ھەرقسەى لەگەڵ دەکات ، بەلکو قسەلەگەڵ رۆحیشى دەکات .. کاتێک
 سورەتى (الضحی) م خویند زۆر کارى تێکردم و گریام .. ھەستم دەکرد وەک منالێكى
 ون بووم کە دایكى رزگارى بکات پاش ناخۆشى و ئازاریكى زۆر ، ئەم سورەتە ھەوالمان
 دەداتى کە خوا دەستمان ئى بەرنادات ئەگەر ئیئە بەراستى پەناى پێگیرین ..
 کە بۆ یەكەمجار قورئانم خویند ھەستم کرد قورئان من دەخوینیتەو، وەکاتێک
 موسلمان بووم زۆر ھەولم دەدا کە ئامادەى نوێژى بەکۆمەڵ بێم لە مزگەوتدا و گوێ بگرم
 لە قورئان خویندنى ئیمام، ھەرچەند عەرەبیشم نەدەزانى ! کە پرسیارىان ئى کردم لەم
 بارەىو و تەم : من وەک ئەو منالەم کە دەگرى و گوێى لە دەنگى دایكى دەبى بى دەنگ و
 ئارام دەبى ، ھەرچەند ھیچ لە دەنگى دایکیشى تێناگات ! لە کۆتایى دا ھیوادارم بۆ ھەتا
 ھەتا لە ژێر سایەى دەنگى قورئاندا بێم !

چەند نموونەى یەكێ تری ھۆشیارکردنەو

یەكەم / عەمر خالید دەلى : ھەرچەند دوور کەوتبەو لە خواو و گوناھیکم کردبى ،
 چاوەڕێى وەرگەران یان دەعمى سەیارەکەم کردوو، چونکە ھەمیشە خوای گەورە بەو
 ئاگادارى کردووەتەو ..

سائیکیان رەمەزان بپارمدا کە ھەموو ئیوارەىک لە ریزی یەكەم لەگەڵ ئیمام دا (الله
 اکبر) ی نوێژدابەستن بکەم ، چەند رۆژى ھێنامە دى بەلام وردە وام ئى ھات
 سەرقالیم بەدنیاوە دواى دەخستم ، رۆژێک کە گەیشتمە مزگەوت مامۆستا لە رکوع
 ھەلدەستایەو، جارێكى تر لە کۆتایى نوێژەکەدا فریای جەماعەت کەوتم ، چەند
 جارێكى تریش کە دەگەیشتمە مزگەوت ، مامۆستا سەلامى دا بۆو، خوای گەورە
 قەدەرى وا بوو بەو وریام بکاتەو کە پەیمانى خۆم ھەردەم ببەمەسەر، قاچم وەرگەراو
 سى ھەفتە نەتوانى لەمال بچمە دەرەو ! (وتارى (رسائل ربانيه) کلام من القلب) .

دووھم / ئەکتەرى میسرى (ئەسرین) گەراپەو بۆ لای پەروردگار و خۆى داپۆشى
 بەھۆى ئەوێ کە باوکی پیاویكى خواناسى دەرچووى ئەزھەر بوو ، پاش وەفات کردنى
 ، دەچیتە خەوێ ھاوسەرەکەىو و دەلى : بە ئەسرین رابگەىنە ئیتر بەس نیه ، بادەست
 ھەلگرى لەوێ تیاىتى .. ئەمەش بوو بە خیر بۆى و خۆى داپۆشى

سێھەم / مەدیجە گامیلی ئەکتەرى میسریش نەخۆش کەوتنى دایكى و چاک
 بوونەوێ لەو نەخۆشىیە قورسەى کەوتووشى بوو بوو ، وە قبۆل بوونى دوعاكانى
 وای کرد زیاتر لەخوای گەورە نزیک بیتەو و بەیارمەتى ھونەرمەندى (داپۆشراو)

نەسرین ی ھاوەلی ئەمیش خۆی داپۆشی . شایانی باسیشە مەدیجە کامیل چەند سائیک
لەمەوبەر کوچی دوازی کرد ، خوا لێی خوش بیئت ..

چوارەم / ئەکتەری میسری محمود الجندی پاش سی و پینج سال کارکردن لە بواری
هونەردا و پاش تەمەنیکی زۆری دوور لە خوازی تەوبەیی کردو لە چاو پیکەوتنیکدا لە م
بارەییەو و تی :خوای گەورە بەچەند شتیکی منی ئاگادار کردەووە ، لەوانە :مردنی
ئەکتەریکی ھاوەلی خوشەویستم و سووتانی شوقەکەمان کە هەرچی پەراوی خراپم
هەبو سووتان و تەنھا کتییە ئیسلامیەکانم بو دەرچوو ، هەرەها مردنی ھاوسەرەکەشم
زۆر کاری تیکردم و تەوبەم کرد ، ئنجا کە چووشم بو عومرە کردن زیاتر بپرواکەم دامەزرا
(شایانی باسە لە کاتی چاو پیکەوتنەکەدا فرمیسک بە چاوانیدا ئەهاتنە خوارەووە و
دەبیوت من شەرمەزاری ئەو کارانەم کە پیشتر ئەنجام داوە و لەمەودوا کاریک ناکەم کە
خوا پێی ناخوش بیئت) .. بەرنامەی المواجهات /کەنالی اقرا /مانگی ۲۰۰۲-۱۰

بوارەخساندن بۆ هیدایەت :

ناشکرایە خوازی گەورە (ھادی) یەو حەزناکات و قایل نابیئت بەندەکانی کفر بکەن
﴿ ولا یرضی لعبادہ الکفر ﴾ (الزمر : ۷) . بۆیە بوار بۆ بەندەکانی دەرەخسینی ، سابەلکو
رابجێلەکن و وریا ببنەووە .. نموونەش بۆ ئەم مەسەلەیە لە کۆن و نوێدا زۆرن ، کە
دەبینین کەسانیک کلیلی هیدایەت دیئتە بەر دەستیان و خێرا دایانی پی دەکەنەووە و
دینەووەسەر ری ..

ئەموویەک لە کوردستانەووە :

مامۆستا مەلەئەنوەر حسن خەلکی دیی وەستا خدری سەنگاووە لەگەڵ مەلابورھان
شریفی قادر کەرەمی دا کە حافزە و ھەموو قورئانی لەبەرە ، لەمانگی ۹ ی ۲۰۰۲ دا
دەچنە تاران بۆ چارەسەری چاوی مەلا بورھان ، لەوێ پاش چوونە لای پزیشکی تایبەت
، ئیوارن دەچنە باخچەکانی ناو تاران و مامۆستا ئەنوەر داوا لەمەلابورھان دەکات کە
بەدەنگەووە قورئان بخوینێ .. کاتیکی مامۆستا مەلا بورھان بەدەنگە خوشەکە ی قورئان
دەخوینێ ، ھەر شەو و چەند کەسیکی فارس و کورد و عەرەب کە بەو ناوەدا تێدەپەن
ھەلۆستەیک دەکەن و قورئان خویندەنەکیان لا خوش دەبیئت ، ئیوارە ی رۆژی دەیەم
کەلە باخچەیەک دا وەک شەوانی رابردوو قورئان دەخوینێ ، دوو لای (۲۵) سائە
لەلایان دەووستن ، مامۆستاش لەسورەتی (التغابن) دا دەبیئت .. دوا ی تەواو بوونی
قورئانەکە دوولاوەکە کەناویان (عطا) و (فردوس) دەلێن :مامۆستا ئیمە کوردی
خەلکی سنەین و ، چەند سائیک لەمەوبەر لەگەڵ کەسوکارماندا تیک چووین و لەداخا
چووینە دەرەووە و بووینە چەکداری لایەنیکی و ئینجا سەنگەرمان گواستەووە و چوینە ی
لای لایەنیکی ترو ، پاشان گەڕاینەووە ئێران و ماوەیک گیراین و بەندیما چەشت ، وا
ئیستاش بپروامان بەھیچ نەماوە و هەرچی خوا پیی ناخوشە ئەیکەین و ، کارو
کاسپیشمان بازگانییە و زیانی زۆرمان ئی کەوتوووە ، جا بەراستی ئەم شەو کە گویمان

لهو قورئانه زوولاله بوو كاری تیكردین و دهمانهوئ تهوبه بكهین ، جا نازانین چی بكهین و چوئن بكهین ..

ماموستا نه نوهریش دهلی : براینه ئیمه ده شهوه لهم ناوهین و کارمان تهواو بووه و نازانم بهم ماوه كه مهی كه به دهستمانه وهیه فریای چی دهكهوین ؟

ئینجا ماموستا باسی ئیمان و ئیسلام و تهوبه كردنی بو كردن .. دواتر نهو دوولاهه وتیان ، بهخوا وا ئیستا ههست بهخووشی و دلنیاپی دهكهین .. ئیتر خوا حافیزیان كردو بو بهیانی كار كهی ماموستا و هاوه لهكهی تهواو نه بوون بویه ناچار مانهوه ، ههر بو ئیواره بهو ژماره ی موبایلهی كه له دوولاهه كهیان وه رگرتبوو په یوه ندیان پیوه كردن كه شهوئکی تریشمان لیره ماوه ، نهوانیش بهخووشیه وه هاتنه وه هه مان شوین و پاش هندی باس و خواسی ئیمانی ، لاویکیان پرسپاری كرد و وتی : ماموستا ئه مپرو له گهرمه ی كارم دا نوئژنی نیوه پوم فهوتا نازانم چی بكهیم ؟ نهویش پیی دهلی : قهیناكه تارادییت و دهقی پیوه دهگری به قهزا بیگپر وه ! (له پرسپاره كه یانه وه دیاره كه ههر نهو شهوه تهوبه یان كردوه و به چاکی كه وتوونه ته خواپه رستی .. به راستی مهسه له ی هیدایهت سهیره ، دووكهس له كوردستانه وه چه ند وهخته خهریكن ، ئاله وكاته دا بویان ری بكهوی و بچه تاران ، لهویش بچه نهو ناو باخ و باخاته وه و به دهنگه وه ماموستا قورئان بخوینی و دوولای كوردی سنه ، قهدهر بیان نهیته نهو شوینه و شهوی ۲۴/ ۲۵ ی ۲۰۰۲/۹ كلیلی هیدایهت بیته بهرده ستیان و دلیان بكریته وه بو ههق و راستی !

بویه به راستی ههق وایه بانگخوایی و نه م په یامه بهرزه بكهیه نینه خهلكی و بی هیوانه بین ، چونكه ههر كه سهو به پیی خوی خیری تیا به ، گرنه ئه وهیه به جوانی له ده رگای دلی بدری ، سابه لكو بیكاته وه و ببیته مایه ی هیدایهتی ، چه زهت ۛ رۆژێك چوو بو سهردانی جووله كهیه کی دراوسی ، كه مناله كهی زور ناساغ و له سه ر مردن بوو ، چه زهت ۛ بانگی كرد بو ئیسلام ، مناله كهش رووی كرده باوكی و وتی : بابه تو ئه لی چی ؟ وتی : كورم به قسه ی (ابوالقاسم) بكه ، ئیتر كوپهش ئیمانی هینا .. چه زهتیش ۛ قه رمووی : سوپاس بو نهو خواجهی كه كه سیکی له دۆزهخ رزگار كرد پیمان ..

میراتگرانی پیغه مبه ران

مهسه له ی میرات له ئیسلامدا گرنگی زوری پی دراوه و ریژه كانی دیاری كراوه ، تا ههر كهس به پیی پله ی نزیک و دوری به كهی له كوچكردوه وه بهشی خوی وه رگریته به جوړێك كه حيكه مه تی خوی گه وه ی میهره بان تیا بهرده كهویت .. به لام میرات ته نها نهو لایه نه مادییه نییه ، جوړیکی تر هیه كه نهویش نهو میراتهیه كه له پیغه مبه ران سه لامی خویان لی بی به جی ده مینی بو شوینكه وتوانیان كه ههر چی وه ری بگری سه رفرازی دنیا و قیامه ته و ، نهویش كه وه ری نه گری و له کیسی بدات خه ساره تمه ندی دنیا و قیامه ته ..

ناشکرایه که پیغهمبه‌ران هه‌رچیان له پاش به‌جی بمینی له ماددیات ده‌کری به‌خیر و که‌سو کاریان نابی به‌میراتی وه‌ری بگرن ، چونکه میراتی به‌قیمه‌تی نه‌وان به‌نامه‌که‌ی خوایه و بو هه‌موو که‌سیکه له‌گه‌له‌کانیان ، هه‌روه‌ک هه‌زه‌ت ﴿ ده‌فه‌رمویتی : (إن العلماء ورثة الأنبياء ، وإن الأنبياء لم يورثوا دينارا ولا درهما ، وإنما ورثوا العلم ، فمن أخذه أخذ بحظ وافر) ئیمام احمد .

واته : زانیان میراتگری پیغهمبه‌ران و ، پیغهمبه‌ران دینار و دره‌میان له پاش به‌جی نامینی ، به‌لکو زانستیان له پاش به‌جی ده‌مینی و ده‌بی به‌میراتی له دواى خوین ، هه‌رچی ده‌ستی بکه‌وی و وه‌ری بگری ، نه‌وه به‌شیکی باشی به‌رکه‌وتوه . هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویتی : (لا نورث ، ماترکناه صدقة) (بخاری و مسلم)

روژیک نه‌بو هه‌روه‌یره له‌دواى وه‌فاتی هه‌زه‌ت ﴿ بانگی کرد ، خه‌لکینه‌فریاکه‌ون ، له‌مزگه‌وت میراتی هه‌زه‌ت ﴿ به‌شده‌که‌ن ، کاتی خه‌لکی چوون چه‌ند نه‌لقه‌یه‌کی زانستیان بینی که‌تیایا وانه‌ی ئیسلام فی‌ری ئاماده‌بووان ده‌کرا ، هاتنه‌وه و وتیان : کوا هیچمان نه‌دی؟! نه‌بو هه‌روه‌یره وتی : نه‌و زانسته‌ی بینیتان نه‌وه میراتی پیغهمبه‌ره ﴿ بو هه‌ر که‌سی که‌بیه‌وی وه‌ری بگریت ..

هه‌زه‌تی زه‌که‌ریا خه‌می میراتیه‌که‌یه‌تی له‌پاش خو‌ی !

هه‌زه‌تی زه‌که‌ریا ، هاوسه‌ره‌که‌ی نه‌زوک بوو ، خو‌شی سه‌روپیشی سپی بوو بوو ، کاتی‌ک که‌فاله‌تی مه‌ریه‌می کردبوو (سه‌لامی خوا‌ی لی بی) ، ده‌بیینی که‌خواردنی وای لایه له‌و فه‌سله‌داو له‌و ده‌روبه‌رده‌ا نه‌بوون ، فه‌رمووی : نه‌وانه‌ت له‌کو‌ی بوو ؟ مه‌ریه‌م فه‌رمووی : رزق و رو‌زی‌یه‌که و خوا بو‌ی ناردووم ، خوا‌ی گه‌وره هه‌رکه‌سیکی بو‌ی رزقی نه‌دات به‌بی (حیساب) به‌جو‌ریک نه‌و که‌سه خو‌شی نازانی چوون . ئالی‌رده‌ا دلی داچله‌کی و له‌ناخه‌وه هه‌ژا ، نه‌ی که‌وایه بو‌ منیش داوا‌ی کو‌ریک نه‌که‌م له‌خوا بو‌ نه‌وه‌ی ببیته میراتگری راسته‌قینه‌ی پیغهمبه‌رایه‌تیه‌که‌م ، به‌لی .. دو‌عا‌ی کردو خوا‌ی گه‌وره‌ش کو‌ریکی پی‌به‌خشی و بو‌ی ناونا (یه‌حیا) و فه‌رمووی نه‌و کو‌ره به‌راست دانه‌ری فه‌رمانی تایبه‌تی خوایه و گه‌وره و ری‌زداره و خو‌یاریزه له‌گونا‌هو پیغهمبه‌ریکه له‌چاکان ..

قورئان ده‌فه‌رمویتی : ﴿ وَكَلَّمَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ، هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ، هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ، فَتَدَاتُهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُنْشِرُكَ بِحَيِّ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿ (آل عمران : ٣٩) .

له‌سه‌ره‌تای سو‌وره‌تی مه‌ریه‌میش دا ده‌فه‌رمویتی : ﴿ ذَكَرَ رَحْمَةً رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ، إِذْ نَادَى رَبَّهُ نَذَاءً خَفِيًّا ، قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ، يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ، يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا . قَالَ

رَبِّ أَلَمْ يَكُنْ لِيْ غُلَامًا وَكَانَتْ امْرَأَتِيْ عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ، قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُنْ شَيْئًا ، قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِيْ آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ، فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمَخْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ، يَايَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ، وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ، وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ، وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾ (مریم : ۱۵) .

واته : (ئەى پێغه مېهر ﷺ ئەم باسه باسى رحمه تى په روهردگارتە ، دهرباره ی بهنده ی خو ی زهکهریا ، کاتیک له پهرستگای خویدا هاناو هاواری برد بو په روهردگاری به په نهانی ، وتی : په روهردگارا ، به راستی من ئیسه که کانم لاواز بوون و قرئی سهرم ههره مووی سپی بووه ، به لام من ههرگیز له دو عاو پارانه وه له زاتی تو نا ئومید نه بووم و دهست نه ناوه به پروم وه .

به راستی من له وه تر ساوم که خزم و خویشان و عه شرهت دوا ی مردنم سهرگردان بن (چونکه که سیکی وایان تیا دا به دی ناکه م که شایسته ی گه یاندنی په یامه کهت بیت ، خو ت ده زانیت ، خیزانه که شم مندالی نابیت ، بویه داواکارم له به خششی خو ت به هره وهرم بکه ی و مندالیکم پی به خشیت که بتوانیت جیگه ی من بگریته وه . تا میراتی پێغه مېهریه تى من و نه وه ی یه عقوب وهر بگریت ، ههره ها بیکه به که سیکی وا ، که تو ش و بهنده چاکه کانیشت لی رازی بن (نه وهنده چاکه کارو چاکه خواز دیندار بیت) .

خوای گه وره نزا که ی گیرا کردو فهرمووی : ئەى زهکهریا به راستی ئیمه مژده ت ده دهینی به وه ی که کوریکت پی ده به خشین و ناویشی یه حیا یه ، پیش شه و که سمان هاو ناوی شه و نه کردوه ..

زهکهریا وتی : په روهردگارا به چ شیوه یه که کوړم پی ده به خشیت ، له کاتیکدا هاوسره که شم مندالی نابیت و منیش گه یشتوومه ته نه و په پی پیری و په که و ته یی (به لام دیاره هه مووشت لای تو ناسانه) . چه زره تی جو برائیل وتی : په روهردگاری تو هره به و شیوه یه بریاری داوه و فهرموو شیه تی شه و کاره لای من زور ناسانه ، به راستی پیشتریش تو م دروستکرووه ، وه نه بیت شتیک بووبیت (نه ناوت هه بووه و نه بوون) .. زهکهریا وتی : په روهردگارا نیشانه یه که پی به خشه تا دلنایم ، که شه مژده یه ها تو ته دی ، جو برائیل پی فهرموو : نیشانه و به لگه ت نه وه یه له سهر بوونی شه و کوړه که تو ناتوانیت سی شه وی ته واو (به روژه کانیه وه) قسه له گه ل خه لکدا بکه ی ، (ههرچه ند زمانی ته واو بوو به لام خوای گه وره له قسه کردنی خست و ته نها به ئیشاره ت قسه ی ده کرد) ، شه و سا له پهرستگا که ی ها ته دهره وه بو ناو گه له که ی و ئاماژه ی بو کردن که به یانیان و ئیواران ته سییحات و ستایش بکن ..

پاشان که یه حیا گه وره بوو فرمانمان پيدا ، ئەى یه حیا کتیبی ته ورات به توندی بگره و پابه ندی به و ، ههر له ته مه نی نه و جه وانیدا توانای جیا کردنه وه ی راست و ناراستمان پێبه خشی ، به دا دوه ری یه کی ریک و پیک کی شه ی خه لکه که ی چاره سهر ده کرد .. یه حیا

جاری دووهمیش : پئی وترا (قم) هسته ، بۆ بانگه‌واز کردن و رزگارکردنی خه‌لکی له‌نه‌فامی و جاهیلیه‌ت ، له سوره‌تی المدثر دا ده‌فه‌رموئ : ﴿ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ، قُمْ فَأَنْذِرْ ، وَرَبُّكَ فَكْبِيرٌ ، وَثِيَابُكَ فَطَهِّرْ ، وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ، وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْبِرُ ، وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ۝﴾

باوه‌پداران که خۆیان چاکردو که‌وتنه هه‌ولدان بۆ گوێزینی ده‌رووبه‌ر، راسته کیشمه‌کیش دروست ده‌بی‌ت و قوربانیش ده‌دری‌ت ، به‌لام سه‌ره‌نجام سالحان و چاکان ده‌بنه میراتگری زه‌وی و خوای گه‌وره (تمکین) یان بۆ ده‌کات هه‌روه‌ک ده‌فه‌رموئیت ﴿ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۝﴾ (الأعراف :) . واته : به‌راستی زه‌وی هه‌ی خوایه و هه‌رکه‌سی بۆی له به‌نده‌کانی ده‌یکا به میراتگری زه‌وی و پاشه‌روژ و سه‌ره‌نجامیش بۆ پارێزکارانه ، هه‌روه‌ها ده‌فه‌رموئیت : ﴿ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۝﴾ (الأنبياء : ۱۰۵) . واته : سویند به‌خوا به‌راستی ئیمه له کتیبی زه‌بووردا دواي ته‌ورات بریارمانداوه که بیگومان به‌نده شیاو و چاکه‌کانم ده‌بنه خاوه‌نی زه‌وی ..

میراتگری زانایان :

زانایان که میراتگری پیغه‌مبه‌رن ۞ هه‌میشه هه‌ولیان داوه ئه‌وه‌ی که فێربوون له زانست و زانین له‌خۆیاندا نه‌کوژیته‌وه و بیگه‌یه‌ننه ده‌ست قوتابی‌یه‌کانیان به‌تایبه‌تی و خه‌لکیش به‌گشتی .. مامۆستایان سووربوون له‌سه‌ر هه‌ول و وانه‌وتنه‌وه و قوتابیانیان گه‌رم بوون له‌سه‌ر فێر بوون ..

ئیمام مالیک ده‌لئ : (پیاوی واهه‌بووه سی سال چووه بۆلای یه‌کیک تا فێر ببی) مجاهد ده‌لئ (سی‌جار هه‌موو قورئانم خویند له‌به‌رده‌ستی (ئیبن عباس) داو ئایه‌ت به‌ ئایه‌ت پرسیارم ئی ده‌کرد) .

هه‌ندی جار قوتابی زیره‌ک و بلیمه‌ت هه‌لکه‌وتوون و مامۆستایان زیاتر گرنگیان پێداون ، هه‌روه‌ک ئیبن و ته‌یمیه که (ئیبن قه‌یم) هه‌میشه له‌خزمه‌تیا بوو تا به‌چاکی زانسته‌که‌ی ئی وه‌رگرت ..

به‌هه‌مان شیوه‌ش (ئیبن حجر) ی عه‌سقه‌لانی گرنگی زۆری دا به‌ قوتابییه‌که‌ی که‌ناوی (الحافظ السخاوي) بوو ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی دراوسی بوون زۆربه‌ی کات له‌خزمه‌تیا بووه ، جاری واش هه‌بوو که‌له‌لای مامۆستانه‌بوایه ، خزمه‌تکاریکی ده‌نارد به‌دوایدا که زووبیته‌وه به‌لای وانه‌کانیه‌وه ..

قوتابی‌یه‌که‌شی به‌وه‌فا بوو بۆی و ژياننامه‌ی مامۆستاکی نووسییه‌وه و ناوی‌نا (الجواهر والدرر في ترجمة شيخ الإسلام ابن حجر) ..

له‌م سه‌رده‌مه‌شدا پێشه‌وا به‌ننا بیجگه‌ له‌وه‌ی که قوتابی چالاک و بلیمه‌تی تایبه‌تی هه‌بوو ، توانی زیاتر له‌ نیوملیۆن که‌س بخاته ژێر چه‌تری برایانه‌وه و بیاخاته کار بۆ ئیسلام ..

ماموستا (محمد محمود صواف) يش بهرحمته بى له گهل شهو دا كه بهرپرسی
برايان بوو له عيراق و بهگشتى خزمهتى موسلمانانى دهكرد، قوتابى بليمه تيشى هه بوو
كه خواناس و لهخوپردوو بوون و توانيان جى ماموستايان بگرنهوه ، يه كى لهوانهش
(شيخ امجد الزهاوى) بوو، كه خه لكى زور شاهيه تى زانايه تى و سالحى بو شهو
..شايانى باسه زانايان زور گرنگيان داوه بهوى كه لاوان پيښگه يه نن و فيرى شهو
زانسته يان بكن كه له لايانه .. بو نمونه زاناي (محدث) (اعمش) زور قوتابى لاوى
هه بوو له مزگه وتى كوفه دا وانه ي پندهوتن . رۆژيك كه سيك كه قه درى لاوانى لانه بوو ،
به سهر سوڤمانه وه به (اعمش) ي وت : شه منال و مه زنه چى يه كو تكردونه ته وه ؟
شهوش وتى : (بى دهنگ به ، شهوانه كه ئاينه كهت ده پاريزن) .

قورئان باسى شوينكه وتوانى هه زه تى موسا دهكات كه لاو بوون و به دزى فيرعه ونه وه
ئيمان يان بى هينا : ﴿ فَمَا آمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتَهُهُمْ
وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴾ (٨٣) يونس
واته : كهس باوه رى به موسا نه هينا جگه له چهند لاويك و ، خه لك هه موو ده ترسان له
فيرعه ون و دارو دهسته كه ي كه به لايان به سهر بهيئن و تووشى نازار و شه شكه نجه يان بكن
، به راستى فيرعه ون خو ي به گه وه و بلند ده زانى له زه وي دا ، به راستى شه له سنوور
دهرچوان بوو .

هه روه ها شهوانه ي كه شوين كه وتوى هه زه تى ښ بوون زور به ي زور يان لاو بوون
وبه فه زلى خوا و به رهنج و خه باتى شهوان شه دينه گه يشته ئيمه ..

ههولئى بى وچانى ميراتگران

ژيانى دنيا كه م و كورته ، كورد واته نى پيچى مي زه ريكه ، ياشه رۆژو قيامه تيش هه تا
هه تايى و نه براوه يه ، قورئان ده فهرمويت : ﴿ وَيَوْمَ يَخْشَرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ
يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴾ (يونس : ٤٥) .

واته : رۆژيك كه زيندوويان ده كه ينه وه هه ست ده كهن بهوى كه ژيانى دنيايان
هه روهك ته نيا ساتيك بووبى بويه كتر ناسين و هيچى تر ، جا شهوانه ي كه برويايان به
په روه دگاريان نه بوو خه ساره تمه ندو سهر لي شيو او بوون .

هه زه تيش ښ ده فهرموى (مالدنيا فى الآخرة إلا مثل ما يعمل أحدكم إصبعه فى اليم فلينظر بم
يرجع) (مسلم) . واته : دنيا له چاو ناخيره تدا وه كه شهويه كه سيك په نجه بكات به ئاوى
دهر يايه كدا و كه په نجه ي ده رهي نايه وه بزاني ت چى به په نجه يه وه ديت !

دوزه خيش شه وهنده تاوى سه ندوه و سه خته ، كه هه رچى بكري بو زگار بوون لى
هه ركه مو ، سهر فرازى راسته قينه ي مروف شهويه له ده ست دوزه قوتار بييت و پيښي ته
به هه شته وه . ﴿ فَمَنْ زُحِرَ عَنْ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْفُرُورِ ﴾
(آل عمران : ١٨٥) .

ئۇنجا كاتىك بېرودارى راستەقىنە لەم راستىيە تىدەگات ، بەردەوام لەهەول و كۆششى بىۋچان دا دەبىيت ، بۆ بەدەست هينانى رەزامەندى خىواي گەورە ، كە ماىيە سەرەرازىيە لەدنيا و قىامەت .. وە ناوبەناو بەخۇيدا دەچىتەو و لۆمە و سەرکۆنەى خۇي دەكات و ھەموو ئەوانەى كردوونى بەكەمى دەزانى ، پىشەوا (ابن الجوزى) دەلى (بەراستى من ئاۋاتم پلەوپايەى ئىمانى بەرزىو ، كەچى داخەكەم تەمەنم بەسەرچو ، ئەوہى ئاۋات و مەبەستم بوو پىي نەگەيشتم .. جا من حالى خۆم وەك پىشەوا (ابن عقيل) دەبىنم كە بەخۇي دەلىت : ئەى ناتەواۋ قەسەى زل دەكەى بۆ ئەوہى بلىن قەسەزانە ، خۆ تۆ گەورەترىن و بەنرخترىن شتىكت لەدەست داۋە كە بەلاى ژىرەكانەو گەرنگە ، كە ئەویش رۆزانى تەمەنە تاگەيشىتە ئەوہى كە لەلايەن ئەوانەى سەبەينى دەمرن پىت بووترى قەسەزان و لىزان ، دوايى ئەوہش كە باست دەكاۋ باسكراۋىش كەتۋىت ناۋوباستان كۆيەر دەبىتەو لەگەل تەخت بوونى گۆرەكانتاند ، ئەمە ئەگەر باس و خواست بگاۋە دواى مردنت ، خۆرەنگە نەگات و ھەر لە ژيانى خۆتدا لايىكى چوست وچالاك و بەتوانا تر لە تۆ ھەلگەوى و ھەموو ناوشۆرەتەكە بۆ خۇي بەرىت !

مروڤە ژىرەكان سەرقالى ئەوہن كارىكەن بەوزانستەى بىلوى دەكەنەو و ، چاك بۆ نەفسى خۇيان دەپوانن و ھەلى دەسەنگىنن .. ئاى بۆ نەفسى من ، چەندەھا مۇجەلەدم نووسى لەچەندەھا بۋارى زانست دا و پلەيەكى چاكم پى بەدەست نەھىنا . ئەگەر دانوستانم كەربى لوت بەرزىووم و ئەگەر ئامۇزگارىش كرابم نەرم نەبووم . وەھەر ئەوہندەى دنياشم بۆ لۋايىت ، وەك قەلەرەش چۆن دەكەوى بەسەر لاكىك دا ئاۋەھا بۆى چووم و كەوتووم بەسەرى دا ! خۆزگە ئەگەر لەۋلاكەشم دەخوارد بەھىندەى ناچار (مضطر) يكم بخواردايە كەلە مردارەوہبوويەك دەيخوات ! ئاى لە من ، كە ئەمرو لەسەر رووى زەويى و سەبەى لەژىر خاكدام ، بەخۋا بۆگەنى لاشەم پاش سىرۆژ لە ژىرگىل دا كەمتەرە لە بۆگەنى رەوشت و خووم كەمن لەناۋ ھاۋەلانم دام .. بەخۋا من پىشۋودرىژى و حىلمى خۋا بەرامبەرم سەرسامى كردووم .. چۆن كەردەۋەكانم پەردە پۆش دەكا و كەچى من دەمەوى ئاشكرائى بكم ؟ ئەيەوى كۆيم و من پەرئەوازەم و خۆم كۇناكەمەوہ !

سەبەينى دەلىن زانائى پاىبەبەرزى خۋاناس كۆچى دوايى كرد ، سابەو خۋايە ئەگەر چاك بىيانناسىمايە ئەسپەردەى خاكىيان نە دەكردم !

بەخۋا .. ھاۋار ئەكەم لە نەقسەم و كەشقى دەكەم ، ھەرۋەك چۆن كەم و كورتى دوزمن كەشف دەكرى و ! دەگريم و دەنالم ھەرۋەك كۆست كەوتۋى جەرگ بىراۋى پۆلە مردوۋ ! بەخۋا چاكەيەك شك نابەم كەلاى خۋا پىي بىپاريمەوہ و بلىم خۋايە لەبەر فلانە چاكە لىم خۆش ببە ! .. لەگەل ھەموو ئەوانەشدا ھەرچەند ئاۋرەدەمەوہ فەزل و چاكەى خۋادەبىنم بەسەرمەوہ كە سەروزيادەمە ، پاراستنى دەبىنم لەگەل ئەوہدا كە دوزمنان زۆرۈن و بەدەسەلاتن و ، ھەرچىم داۋا ئى كردبىت ھاتوۋە بەھانامەوہ و بۆى جى بەجى كردووم .. ئاۋام لەگەل دەكات خۋاي گەورە لەكاتىكدا كە ئەو دەۋلەمەندە و ھىچ ئاتاچىكى بەمن نىيە .

ئەو ھەش كارو كرده وەى منە ، لەكاتىكدا كە ھەزارو كەم دەست و بىچارەم و ھىچ بىيانوويەكشەم نىيە ئەو نەبى كە دەل ئىم : نەمزانى ، چىبەكەم ، لەدەستەم دەرچووا ، بەخوا پەرەردگار بەچاكى و لەش ساغ دروستى كردووم و دللى بەجۆرىك رووناك كردووم بەزىرەكى ، كە زۆر شتى ناديارم بۇ دەردەكەوى و زووتى دەگەم .

سەدەمەخابن بۇ تەمەنى كەبەسەرچوو لەشتىك دا كە رازى بوونى خواى لەسەرنەبى ، ئاى بۇ مەحرۇمىم لەگەيشتنە پەلەى رەزامەندى خوا !

ئاى داخەكەم (على مافرطت في جنب الله) ، چۆن دۆژمەم بەخۆم خۆش كرد ! ئاى لەو رۆژەى كە لەبەر چاوى ئەوانەى كە بەچاكيان دەزانىم رادەگىرىم و ئەندامەكانى لاشەم شايەتەم لەسەر دەدەن و ئابرووم دەبەن لەكاتى ئىقامەى حوججەت دا ..

پەرەردگار ، پەشىمانەم بەدل لەو پۆخلەواتەم و ھەستاو بەراستى بۇ پاككردنە وەى ھەرچى مابى لەكەم و كۆپى و ناتەواوى ، ھەرچەند پەنجا سالم و وەكو كەلوپەلى رزىوى بى كەلەم !

زانىنەكەم رازى نابى تانەمبات بەرەو رەوشتى بەرز و ھىچ چارىكىشەم نىيە پەشىمانى و خەم خواردن نەبى !

پەرەردگار ، من بى گويىم نەكردوى لەو دا كەنەزانم چەند نازو نىعمەتت پى بەخشىووم ، يان بىرم چووبى كەچەندە چاكەت بەسەرمەوہىە .. دەل ئىم ببورە لەوہى كە ئەنجام داوہ ..

ئىنجا (ابن الجوزى) پاش ئەوہى ئەم رازوونىاز و سەرزەنشەى (ابن عقيل) تۆمار دەكا دەلى : (خۆ ئەمە بۇ ئەو نىيە كە گوناھى گەورەم لەدەست قەوما بى ؟! تاكەس ئەو گومانەم پى ئەبە كەوانىيە ، بەلەم من كاروكردەو و كەمتەر خەمىكەم ھەيە كە ئەئەبوو وابوو ماىيە و ، لاىەق نىيە بەكەسىكى وەك من ، كە خوا ئەو نەندە نىعمەتى زانست و تىگەيشتن و ژىرى پى داوم) .

دىارە پىاوباشان دەيانەوى لەرى لۆمەى نەفسى خۆيانە موسلمانان فىر بەكەن و ھۆشياريان بەكەنەوہ ، ئەگىنا (ابن الجوزى) زانايەكى ناودار بوو كە نزىكەى نەوہد سالىك ژىاو زۆرتىن سوودى لەتەمەنى وەرگرت و بەسەدان پەراوى نووسى و ھەردەم لە خزمەتى بانگەوازى خوادا بوو ، نزىكەى (۱۰۰) ھەزار موسلمانى تاوانبار و گوناھكار لەسەردەستىا تەوہبەيان كردووە و بىست ھەزار كەسىش لەسەر دەستىا موسلمان بوون ، (ابن عقيل) يش دەل ئىن بەھەمان شىوہ بووہ و پەراوئىكى بەناوى (الفتون) ھوہ نووسىوہ كە ھەشت سەد مۆجەلەدە !

دەبىت تەمەنى چەند بووبى و چۆن بەرەكەت كەوتبىتە ساتەكانى ژيانىسەوہ و توانىبىتى ئەو ھەمووہ بنووسى و خزمەت بكات ؟!

بى گومان ئەو دووزانايە پىاوى باش بوون و كارى مەزنىشيان كرد ، كە بەزۆر كەس ناكړى ، بەلەم ديارە ھەرچى بۇ قىامەت بكړى ھەر كەمە جەزەت ﷺ دەفەرموى : (لو أن رجلاً يُحِبُّ علي وجهه من يوم ولد إلى يوم يموت هرماً في مرضاة الله عز وجل لحقَّه يوم القيامة)

(ئەحمەد / المسند ١٨٥/٤ ، والصحيح الجامع / ٥٢٤٩) . واتە ئەگەر كەسێك لەو رۆژەى
لەدايك دەبێت تا ئەو رۆژەى بە پیری دەمرێت لەسەر دەم رایكێشن و سزای بدەن لە رۆژی
خودا ، لە رۆژی قیامەتدا بەكەمى دەزانى .

بەهەمان شیۆه لە فەرموودەدا هاتوووە كە شەهید لە قیامەتدا كە ئەو هەموو نازو
نیعمەتە ئەبینى داوا دەكات بگەرێتەو بۆ دنیا بۆ ئەوێ لەرۆژی خودا چەند جار شەهید
بكرێتەو ..

چاك وایە لە ژيانى دنیادا گورج و گۆل و گەرم و گورپین ، ئەوەتا پیاو باشێك لۆمەى
زۆر لە خەلكانى سەردەمى خۆى و زۆر لە ئێمەش دەكات و دەلى : (عمرک یذوب ذوبان
الثلج وتوانیک ابرد منه) واتە : تەمەنت وەك بەفرو سەهۆل دەتوییتەو و هیممەت و
هەولیشت لەو بەفرو سەهۆلە ساردترە ..

وەكەلەتى مەزگینى و مژدە ١

یەكێ لە سیفاته دەروونى یەكەانى مەرووف زوو بى هیوا بوونە ، هەروەك خۆای
پەرورەدگار دەفەرموێت : ﴿ وَلَئِنْ أَدَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَكُفُورٌ ﴾
(هود : ٩) بەخو ئەگەر خێرو خوێشى و ئاسوودەییەكەمان بە ئادەمیزاد بچێژین ،
لەوودا بۆ تاقیکردنەوێ ئێى بسینینەو ، ئەو بەراستى دەبینین ئەو كەسە ئائومیدو
بى هیوا و ناشكۆرە .

دیارە ژیان بەگشتى رەنج و ماندوو بوونە و ، بانگخوازانیش زیاتر لە خەلكى تر بۆ
چەسپاندنى هەق و راستى تووشى دەردەسەرى و ناپەهەتەى دەبن ، بۆیە قورئانى پیرۆز
پەرورەدیان دەكات لەسەر پشووڤرێژى و بى هیوا نەبوون ، هەروەك دەفەرموێت : ﴿ لَا
تَتَسَوَّأْ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَنْفُسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرُونَ ﴾ (یوسف : ٨٧) . واتە :
لەسۆز و میهرەبانى خوا نا ئومید مەبن ، چونكە بەراستى كەس ئائومید نابێت لە سۆزو
میهرەبانى خوا جگە لە كەسانى خوانەناس و بى باوەر ..

بەچا و گێڕانیكى خێراش بەژياننامەى پەر بەرەكەتى حەزەت دا ﷺ ، بۆمان
دەردەكەوى كە هەرگیز بى هیوا نەبوو ، تەنانهت لە كاتە سەختەكانیشدا كە تروسكایى
بەدى نەكراو ، ئەو كاتى كۆچى بۆ مەدینە كە خۆى و ئەبویەكر بوون و سوراقەش بە
هیواى شاباش و خەلاتى زۆر هێرشى بۆ هێنان و ، وڵاخەكەى سەرسمى داو كەوتە
خوارەو ، كەزانی دەستى نایانگاتى داواى (امان) ی كرد ، حەزەتیش مژدەى دایە
كە لەداها تودا باز نەكانى كیسرا دەكاتە دەستى ، وەهاتیشەدى و كاتى فەتحى فارس
كراو غەنیمەتەكان هێنران بۆ مەدینە ، حەزەتى عومەر بە سوراقەى فەرموو ، باز نەكانى
كیسرا بگەرە دەست و بەناو موسلماناندا تۆزى پێوێ بگەرێ ، ئەویش كردیە دەستى
و ، دەستى بەرزكردەو و بەناو موسلمانان دا هات و چوو ..

لە غەزای خەندەقیش دا كە هەموو دەرگاكان لە موسلمانان داخرا بوون ، دۆژمان لە
هەموو لایەكەو هێرشیان هێنا بوو ، جوولەكەش لەناووە پەیمانیان شكاند بوو ،

حه زرت ۞ که له سهر رای (سلمان) چالی ئی دا بۆ بهرگرتن له دوزمن و هاوکاری
 هاوهلانی دهکرد له چال هه لکهندن و گل گواستنهوه دا ، بانگیان کرد بۆ تاشه بهردیکی
 گهره ی سهخت که به هاوهلان نه دهشکا و هه زرت که پاچی لیداو پریشکی ئی بووه وه
 فرموی مرده تان ئی بی فه تحی فارس و رۆم ده کهن ! سهره نجامیش هه روا ده رچوو ...
 (شایانی باسه درێژی چاله که (۵) کم و پانی چوار مه ترو قولی سی مه تر بوه ، جابرانه
 ئه و کاره له و رۆژدا چه ند زه حمه ت بووه و ئنجا بی هیواش نه بوون ..)

له رابوونی نوێش دا به ننا به هاوهلان و شاگردانی وت : بی هیوا مه بن ، بی هیوایی
 له ره وهشتی موسلمانان نیه ، راستیه کانی ئه مپۆ خه ونه کانی دوینین هاتوونه ته دی ،
 خه وه کانی ئه مپۆشمان راستیه کانی سه بهینین ، کات هیشتا به به ریه وه ماوه و تا
 ئیستاش نیشانه کانی ساغی و سه لامه تی به هیژن له دهروونی گه لی بروادارمانا ،
 هه رچه ند فه ساد بلّوه و ته شه نه ی کردووه ، بی هیژ و لاواز هه مو ژبانی هه روا نابی و
 به هیژیش تاهه تاهه تا به هیژ نابی (ونرید ان نم ن علی الذین استضعفوا فی الأرض
 ونجعلهم أئمة ونجعلهم الوارثین) . (الرسائل / الامام البنا) .

پیاویك كه هه رگیز بی هیوانه بوو !

شیخ محمد عبدالفتاح شریف ، یه کیکه له برا دیڕینه کانی میسر ، که له سه ره تای
 چله کانه وه په یوه ندی کرد به پیشه وا به نناوه ، له و رۆژگاره دا که موسلمانان له غه فله ت و
 خه ویکێ قولدا بوون .. له و رۆژه وه که به یعه تی دا به بانگه واز خۆی نه ز کرد بۆ کارکردن
 و هه ولئ بی وچان بۆ گه یاندنی بانگی خوا له سه رتاسه ری میسردا ، جا له بهر ئه وه ی
 ئه ندازیار بوو له به رتیه به رایه تی روپیوی میسردا و ، زۆر ده هات و ده چوو ، وه
 سه ردانی زۆر له شارو دیها ته کانی ده کرد ، وه له بهر ئه وه ی که سه یه تی یه کی دیار و
 ناسراو و چالاک بوو له گه ل زۆربه ی براکاندا تووشی به ندی و سزاو ئازاریکی زۆر بوو ،
 سزاو ئازاریک مه گه ر له (محاکم تفتیش) ی ئیسه پانیادا روی دا بیئت .. له گه ل هه مو
 ئه وانه شدا بی هیوانه بوو ، کۆلی نه داو به رده وام وره ی براکانی به رز ده کرده وه و مرده
 مرگینی ئه دانی ، برایان ناویان نا (وه کاله تی مرگینی و مرده) ! .

له سه ره تای هه فتاکانا له به ندیخانه ئازاد کراو و هه روه ک جاران و بگه ره گه رم و
 گوپتریش له جاران که وه ته وه بانگه واز کردن .. کاتیک ویستی ژن بخوازی و خیزان
 پیکه وه بنیئت .. هه ر له سه ره تاوه به هاو سه ره که ی وت : ده مه وی بزانی که تو (هه وی)
 یه کت هه یه ، که ئه ویش بانگه وازی برایانه و ئه گه ر رازیت ئه وا باشه و ئه گه رنا ئه وا
 به که لکی یه کتری نایه ی ! هاو سه ره که شی به م مه رجه رازی بوو ، هه میشه پانپشت و
 هاوکارو هاو سه نگه ری خه باتی بوو ، خه دیجه ئاسا کۆلی نه دا تا (۱۵) سال له مه وه به
 گه رپایه وه به ر ده م باره گای په روه ردگاری اکۆچی دوایی ئه م شازنه خواناسه بانگخوازه
 هه میشه یاده وه ری یه کانی ده مینایه وه به رچاوی شیخ محمد و له ناو دۆستاندا به خیر
 یادی ده کرده وه ، تا ئه میش پاش زیاتر له شه ست سال هه ول و خه باتی بی وچان

له ته مه نى نه وه دو پېنځ سالى دا مه لى بهرزه فېرى گيانى دايه شه قه ي بال و دنيای زه حمت و ناپه حته به جيپيشت بهر وه رحمت و ميهره باني خواى پروهردگار .
هزاران سلاو له گيانى پيرى خواناسى بانگخوازو هه موو ئه وانه ي كه له سهرتاسه رى جيهاندا بو خوا خويان دهره نجين ! (گوڤارى المجتمع ١٥٠٢) .

دوو هيممه ت بهرزه

❀ نه و پياوې عهرشى بو هاته بهرزه : سه عدى كوپى معاذ گه وړه ي بنى عبدالاشهل بوو ، پىيان وت : تو چوڼ رى نه ده ي (مصعب كوپى عومه ير) يكي بيگانه بهم خاك و ئاوه ، ئاوا بكات و سهرله خه لكى تيك بدات ؟ ئه ويش شمشيركه ي هه لگرت و چووه لاي مصعب و داواى ليكرد ئه و ناوه به جى بهيلى و واز له خه لكى بهيلى ، (مصعب) ي بانگخوازيش داواى ليكرد كه تاويك دانيشى ، كاتى دانيشت و قسه ي بو كرد خواى گه وړه هيدايه تى دا .. جا هه ر ئه وه نده ي چووه وه ناو هوزه كه ي وتى : من چوڼ له ناو اتاندا ؟ وتيان : تو گه وړه ئيمه ي ! وتى : قسه ي ژن و پياو اتان له من حهرام بيت تا موسلمان ده بن ! .. هه ره موويان موسلمان بوون ..

(سه عد) يه كسه ر له وه حالى بوو كه ئه م ئاينه پيوستى ده كات له سه رى بانگخوازيش و ده ستى خه لكانى تر بگريش ، تاوه ك خو ي سهر فراز بووه خه لكانى تريش ئاوا سهر فراز بين ..

سه عد حوت سال تيكوشا بو ئيسلام ، به و ماوه كه مه توانى به فزلى خوا باشتريڼ پله به ده ست بهيلى .. له روژى خه نده ق دا به تيريك بريندار بوو ، دوعاى كرد ، خوايه ئه گه ر پيغه مبه ره كه ت ❀ جهنگى ماوه له گه ل جووله كه كاندا ئه و ا بهيلى بو گيانيان ، وه خوت ده زانى له بهر تو چهنه د رهم ليپانه ! وه ئه گه ر جهنگيشى نه ماوه له گه ليان بمبه روه بو لاي خوت ! خواى گه وړه ش دوعا كه ي گيرا كردوو ، برينه كه ي تووشى خوښ بهر بوون بوو وه به شه هيدى سه رى نايه وه !

كاتيك برديان بو سهرقه بران ، حه زره ت ❀ فه رموى : رهنگه سهرتان بسووپمى له سووكى ته رمه كه ي ، بزائن كه حه فتا هه زار مه لائيكه ت ئاماده ي ناشته نه كه ي بوون .. وه عهرشى خوا بو گيانى كه و ته بهرزه !

❀ بانگخوازيكى به نه مه كى ماندوو نه ناس :

(نه نوهر جندى) قوتابى قوتابخانه ي برايان بوو ، پرسيارى ليكرا تو كييت ؟ وتى : من پاريزه ريكم له مه سه له ي حوكم كردن به قورئان دا ، كراوم به وه كيل ، له وروژه وه كه پيشه و ا بهننا ئه م (قضيه) يه ي بهر زكرده وه و له پيناويا شه هيد بوو له نزيكه ي (٥٠) سال له مه و بهر دا ، له وروژه وه منيش (دفاع) ده كه م و (مذكرات) بهرزه ده كه مه وه ، به هو ي ئه و ته كليفه وه كه خوا خستويه تيه گه ردم به و (په يمان و به يعه ته ي كه خوا لى وهر گرتووين و تيايا ده بى سه رو مالمان بفروشين به خوا بهرام بهر به به هشت ❀ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ ❀ التوبه ..

سالى (١٩٤٠) خالى وەرچهرخان بوو له ژيانيدا ، کاتیک په راوی (وجهه الاسلام) ی خويندوه که کومه لیک روژه لات ناس دایان نابوو ، ماموستا (جندی) تیگه یشت که پیلانی دوژمنان چهند سهخته بهرامبر نیسلام .. بویه خوئی نهر کرد بو پاریزگاری کردن له دینهو تا وفاتی کرد سهنګه ری پاریزه ری و پاراستنی نیسلامی به جی نه هیشت هرچهند ئاستهنگ خرایه ری و سالتیکش له گهل برایاندا بهندکرا ، نهرم نه بوو بویان و شهوو روژی دایه دم یهک و رووبه پووی فکری روژتاوا بوووه و ، ههمیشه دلنیا بوو که پاشه روژوو سهره نجام هر بو نیسلامه ..

ئهم شوړه سواره نه برده ی مهیدانی ئیمان و نیسلامه تی له سهره مهرگی دا پاش ته مهنیکی پر خیر و بهر که تی هشتاو پینج سالی به کچه کی وت (دزانیته که سده ها په راوم هیه لای دوزگانکی بلاوکردنه و دی روژه لات و روژتاوا ، قهت نه که ی دهست پانکه یته وه و پاره و بهگری ، هرچی بو خوئی شتیکی دایتی وهری گرهو هرچیش ئینکاری کردو نهیدا گهردنی نازاد بیت ..)

ماموستای خواناسی بانگخواز دوژمنانی پیش دوستانی شایه تی خیری بو ئه دهن ، له ههول و خهبات و نووسین بهر دوا م بوو تا له (٢٨ ی یناير ٢٠٠٢) ئیواره ی روژی دوو شه ممه ملی بهرزه فري گیانی دایه شهقه ی بال و بهرو خوشه ویستان (حه زرت و یارو یاوهران) که و ته ری .. به ئیمامه تی رابه ری گشتی برایان ، زوریک له هاوسه نګه رو موسلمانان نویژی مردوویان له سر کردو بو دوا جار خواحافیزیان لی کردو به چاوی پر فرمیسه که وه به خویان سپارد ، ئه و خویایه کی سپارده زایه ناکات ..

شایانی باسه له دوا ساته کانی ژیانی داو ، له دوا جرکه کانی سهره مهرگ دا ، ماموستا (جندی) به دم شایه تمان و سروودی (فداک ابي و أمي یار رسول الله .. فداک ابي و أمي یار رسول الله ..) گیانی سپاردوو چاوی لیک نا .. (ل ٢٠١ گوڤاری الایمان ژماره / ١٠) له کوټایي ئهم گه شته و دوا دلویسی به هاری پینجه م دا ئیمهش به هیوای به هاری هه تاهه تایي له به هه شتی بهرین دا ، له خزمهت حه زرت و یارو یاوهران و سالتان دا ، ده لنین (خو مان و باوک و دایکمان و هرچیمان هیه به فیدات بن ئه ی پیغه مبه ری خوا) .

سهرچاومکان

١. تهفسیری ئاسان .
٢. الأنجل الذي قادنی الى الاسلام / م . ج . لوبلا .
٣. له خزمهت قورئاندا . نووسهر .
٤. نفعات علمیه من القرآن والسنة . د . دلاور محمد صابر .
٥. بحوث مقارنة بين العلم الحديث والكتاب والسنة . د . دلاور محمد صابر .
٦. گوڤاری / الایمان / ژماره / ١٠ .
٧. الأخفاء / ولید باحکم .
٨. التوریت الدعوي / د . محمد موسی الشریف .

٩. الأخلاق / عمر و خالد .
١٠. تفسير الشعراوي / جلد ١
١١. مجلة الأسرة / ٧٦ .
١٢. وتارى (رسائل ربانية) عمرو خالد .
١٣. مجلة المجتمع / ١٥٠٢ .
١٤. التربية الجماعية / منير الفضبان / جلد ١ .
١٥. الأنترنت — المواقع الإسلامية .
١٦. محاضرة المواعظ — سلمان فهد العودة .
١٧. قصص من مدغشقر — قناة أقرأ — ندوة الأسبوع . محمد حمد الخميس .
١٨. ابنتي الحبيبة هذا هو الطريق الى الجنة / عبدالرحمن السنجري .
١٩. مجلة الاعجاز / ٣ / ١٤١٨ ك
٢٠. حقائق العلم الحديث / عبدالرحمان العصافى

ناومړۍ

بابه ت	لا پهره
پېشه كى	٢٢٧
نېوه باشت د مزانن يان خودا	٢٢٥
جه زړه ت له خوږه وه قسه ناكات	٢٤٢
له موعجز مكانى قورئان	٢٤٢
راستپيه كانى سوننه ت	٢٤٦
نه واندى راستيان ووتوه	٢٤٩
نه واندى بى دمنگ بو خوا كاردمكهن	٢٥١
سهربازى وون	٢٥٦
كيښه مان له چى دايه	٢٦٠
دوو فخرموودهى قودسى	٢٦٢
نامه و ناگاداريپه كانى په رومردگار	٢٦٣
ميرات گرانى پينغه مبه ران	٢٧٢
هه ولئى بى وچان	٢٧٨
ومكاله تى مزگينى و مژده	٢٨١
دوو هيښه ت بهرز	٢٨٢

به هاری دِلان

به رگی شه شه م

سوپاس و ستايشى بى پايان بۇ خاى پەروەردگارى جيهان و دروودو سەلاميش لەسەر گيانى حەزەرت و يارو ياوەران و شوين كەوتووڤ :

بەرگى شەشەمى بەهارى دلان ديتە بەردەم عاشقان و خوشەويستانى بەرنامەى خاى پەروەردگار ، كەپىك هاتووە لەچەند تەوەرەيەك :

(١) جوولەكەو فيل و تەلەكەو شايتە درويان ، بۇ ئەوەى چاكتەر بيانناسين و لەسياسەتى ئەمروشييان تيبگەين كەهەرگيز ناشتيان ناوي و بەردەوام ئاگرى شەپو ئاژاوە هەندەگريسين (كُلُّمَّا أَوْ قَدُوا نَاراً لِلْحَرْبِ أَطْفَاها الله، و يسعون في الارض فساداً والله لا يوجبُ المفسدين) ٦٤ البقره .

(٢) خاى گەورە هەرچى دروست کردوو بەچاكترين شيوہ دروستى کردوو و مروثيشى بەچاكترين و باشترين شيوہ نەخشاندوو و داواشى ليکردوو كەدواى باشترين و چاكترين بەرنامەيەك بەكويت كەلەخواوہ بوى نيردراوہ بەپيغەمبەراند ..

(٣) جالەبەر ئەوەى كەباشترين كارو کردەوہ داوا كراوہ لەمروث لەم تاقىکردنەوہيەى ژيانى دنياىدا ، هەق وايە بگەپين بەدواى ئەو كارو کردەوانەدا كەزۆر چاكن و كات بەفروژ نەدەين و ، يەكئ لەو پلەو پايە بەرزو كارە مەزنانەش بانگەواز کردنە ، بويە هەق وايە بانگەواز بين لەگشت كاتيكا ، لەخوشى و ناخوشى دا ، لە ژيان و تەنانەت لەسەرەمەرگيشدا ..

بەكورتى و بەكوردى مەبەستمان ژيانە بۇ ماوہيەك لەبەهارى ئيمان و ئيسلامداو سازدانى گەشتيكە بەگولزا رى گولستانى قورئان و فەرموودەدا ...

هەرئىستاش وادەكەوينە رى لەم گەشتە ئيمانى يە دا بەريزىشت بفرموو لەگەلماندا

جوولەكەو خەلەتاندى مليۆنەها گاور:

جوولەكە ئەو گەلەن كە تالايان كرد بە گەرووى حەزەرتى موسادا سەلامى خاى لى بيت و هەتا لەژياندا بوو گەورەترين ئازاريان دا ، هەرەك قورئان دەفرمويت :

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ (الص:٥) واتە /بيريان بخەرەوہ ، كاتيک كەموسا بەقەومەكەى وت : ئەى گەل و هۆزم ئيوە بۆچى ئازارى دل و پۆحم دەدەن ، لەكاتيكا بەپراستى دەزانن كەمن پيغەمبەر و پەوانەكراوى خوام بۆتان ، جاكاتيک ئەوان

گوئیان بۆ راستی نه گرت و له ههق لایاندا ، خواش دله کانیانی له خشته بردو مۆری پیا نا ، چونکه خوا پینمووی هۆزی تاوانکارو له سنوور دەرچوو ناکات .

پاشان هه رچی خراپ بوو کردیان دهره هق به چه زه تی عیسا (سه لامی خوا ی لی بیّت) ، بوختانیان بۆ مه ریه م کردو هه ولی کوشتنی چه زه تی عیسا یان دا ...

که چه زه تی (محمد) یش هات (ص) ئه وه میژوو شایه ته چیان کرد له تاوان و خیانه ت کاری جانه ک هه ر له ده وه له تی ئیسلامی دا ئه مه پیشه یان بووه ، بگه ره له هه ر ولاتی کدا بووین که وتونه ته ئازاوه نانه وه ، پاره پهیدا کردن به سوو خۆری و به دهره وشتی و هتد بۆیه له هه ر ولاتی ک تاوانباریان ئاشکرا بوویّت قه تل و عامیان کردوون .

کاتی ک له روسیا و ئه وروپای پۆژه ه لات که وتنه گیانیان ، کۆچیان کرد به ره و ئه وروپای خورنا و .. ده لیّن له سالی (۱۶۰۷) دا لاهوتی یه کی جووله که به ناوی (توماس برایتمان) له په راویکی دا باسی بیرو بۆ چوونی کی کرد که گوایه خوا ده یه ویّت جووله که بگه ریّت ه وه بۆ فه له ستین بۆ خوا په رستی له وئ .. هه ندئ له بیاریارو ژیره کانی ئه وروپا وتیان بۆ ئه وه ی له کۆچی جووله که پزگارمان بیّت و ئه و به لایه مان له کۆل بیّت ه وه ، چاک وایه ئه و بیرو بۆ چونه وه رگیری و جووله که بیرو بکریّت ه فه له ستین ....

له سالی ۱۶۴۹ دا دوو جووله که ی لاهوتی به ریتانیا که له هۆ له نده ده ژیان نامه یه کیان ئا راسته ی حکومه تی به ریتانی کردو تیایا دا وایان لی کرد که شه ره فمه ند بیّت به گواسته وه ی جووله که به که شتی به ریتانی بۆ فه له ستین ، چونکه ئه وه ئیراده ی خوا یه جائه م بیرو بۆ چوونه په ره پیډرا له سه ده ی نوژده دا .. گوایه خوا دوو مه مله که تی هیه یه کیکیان له سه رزه و ی که ئیسرائیله و مه مله که تی کیش هیه له ئاسمان که (که نیسه) یه و .. چه زه تی (عیسا) ش بۆ جاریکی تر دیّت ه وه سه رزه و ی ، به لام له کاتی کدا دیّت که جووله که کۆبووبنه وه له فه له ستین دا و ، جه نگیکی گه وه له (هه رمجدون) له شام پووبدات ئه م بیرو بۆ چوونه هه له یه یان له ئه مریکا دا به تایبه تی بلاو کرده وه ده لیّن نزیکه ی چل ملیۆن مه سیحی دلایان به مه خۆشه و هه ولی زۆر ده دن و پشتیوانی جووله که ده کن و ئه و یارمه تی ه ی له مانه وه بو ی دیّت ، له هه موو جووله که کانی جیهانه وه ئه وه نده ی ده ستناکه وئ .. ئه م کۆمه له گا وه ی که ئاوا بیرده که نه وه پی یان ده وتری (المسیحیة الصهیونیة) ، که خه لکانی کار به ده ست و سیاسی و ده سه لاتداری گه وریان له گه لدا یه ، یه کی له وانه سه رۆکی ئه مریکی ریگان بوو که ده یووت : من ئاواته خوازم که خوا پایه دارم

بكات بهوهی که دهست بنیم بهسویچی نهوهوی یهکه داو شه پری ههرمجدون هه لگیرستی و زوو چه زره تی عیسا بگه ریته وه ..

ههروه ها له زه مانی (ریگان) دا ، (بات روبرتسون) که یه کیکه له سه رکرده کانی ئەم دهسته و تاقمه ئاماده ی کۆبوونه وه کانی مه جلیسی ئەمنی قهومی ئەمریکی ده بوو ، بۆنه وه ی هه ر بپاریکیاندا له پۆژه لاتی ناوه پاستدا بگونجی له گه ل بیرو بۆچوونی ئەو کۆمه له داو له به رژه وهندی ئیسرائیل داییت ..

بۆهه لباردنی بۆشی بچوک ئەم کۆمه له پۆلیکی گه وره یان بینی ، چونکه (بۆشی کوپ) ئالوده ی مه ی خواردنه وه بوو ، توانیان بیه یئنه مه یدانه وه و له سه دا چلی دهنگه کانی بۆمسوگر بکه ن .

ئەم کۆمه له دهوری (بۆش) یان گرتووه و ، پاریژکاری زۆر نزکی (جیری فولویل) ه که له م کۆمه له یه و بیست ساله بهرنامه یه کی سه عاتی هه یه له ته له فریوونی ئەمریکی داو ، وه زیری دادی ئەمریکیش هه ر له مانه و زۆر (مطرف) ه . ته نانه ت نووسه ری وتاره کانی سه رۆک بۆش (مایکل جارسون) ه که یه کیکه له و دهسته و تاقمه ، بۆیه هه ندی عیبارات له وتاره کانی سه رۆکدا یه که له لای ئەو دهسته و تاقمه په واجی هه یه وه ک (ناوه یئانی هیرش بۆسه رجیهانی ئیسلامه له مه سه له ی ته قینه وه کانی ئەمریکا به شه پری خاچ په رستان ، ههروه ها عیباره تی (العدالة المطلقة) و .. هتد) ..

له بهر ئەوانه ی که له پی شه وه باسما ن کرد ، ئەمریکا په نگه چاو له هه ندی به رژه وهندی خۆی بیۆشی له بهر خاتری جووله که ، چونکه ئەوه به واجیکی دینی ده زانن ، که زوو جووله که به هیژ ببی و عیسا ده به زیت لایان!

ئەو دهسته و کۆمه له به لایانه وه گرنگه که قودس بگرن و پاشان مزگه وتی ئەقسا په روخینن و هه یکه لی سوله یما ن بینا بکه نه وه ابۆیه له سالی ۱۹۶۹ دا ئەوه ی که مزگه وتی ئەقسای سووتاند یه کی بوو له کۆمه لی (المسیحیة الصهیونیة) ! ..

ژنه نووسه ری ئەمریکی (جریس هلسل) له م کۆمه له بوو که له مه رامی گلاویان تیگه یشته پیلانه کانیانی ئاشکرا کرد له په پاوی (النبوة والسیاسة) که له ئەمریکا چاپ کرا .. جووله که ش هه رچی لی بکه وتایه ته بازار په وه ده یان چنیه وه و فشاری زۆریان خسته سه ر ناو براو ... پاشان په پاویکی تری ده رکرد به ناوی (یدالله) که ئەمیش هه رله سه ره نه و

مهسه له يه يو ، دای به (د. محمد سماک) که وه ری بگیړیتته سه ر زمانى عه ره بى ...)
المسيحية الصهيونية/ برنامج بلا حدود ٣٠ / ١٢ / ٢٠٠٢)

شاردنه وهى هه ق وراستى:

جوله كه د لنيا بوون له پيښه مبه ريتى چه زه رت (ص) و، چو ن منالى خويان ده ناسى ناوا
حه زه رت يشيان ده ناسى ، به لام خويان لى هه له ده كرد و دانيان نه نه نا به وراستى يه دا،
قورنان ده فهرموئ ﴿ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْدَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ، وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُقْلِحُ
الظَّالِمُونَ ﴾ (الانعام: ٢١)

وا ته / نه وانه ي په راوى ئاسمانيمان پيداوون له گا ورو جوو پيښه مبه ر (ص) ده ناسنه وه
هه روه ك چو ن مناله كانى خويان ده ناسنه وه ، به لام نه وانه ي خويان دوړاندو بپروايان به
محمد (ص) نه هي ناوه ، نه وه هه رپروا ناهي نن ، جاكى هه يه له وه سته مكار تربيت ،
كه شتى نادروست و درو بوخوا هه لبه ستى ؟ يا ثايه ت و فهرمانه كانى خوا به درو بزانيت
؟ چونكه به راستى نه و سته مكارانه سه رفران نابن . هه روه ها له سوره تى (البقرة) ش دا
ثايه تى (١٤٤) ده فهرمويت : ﴿ قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُلَاقِيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ
وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ، وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنْ ائْتَيْتَ
أَهْرَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴾ (البقرة: ١٤٥)

وا ته / نه ي پيښه مبه ر (ص) به راستى چا وگيړان و هه لسوپانى پوو خسارت پوو به ناسمان
ده بينن ، كه به هيواى پووگه يه كى تايبه تيت ، ئيمه ش ئاگادارى نيازى دلت بووين ،
سويند به خوا ئيمه ش پروت وهرده چه رخي نن بو پووگه يه ك پيى رازى وخو شنوود بيت ،
ده پروت وهر چه رخي نه به ره ولاى كه عبه و ئيوه ش نه ي موسلمانان له هه ركوى بوون ،
به ره ولاى نه وى پروتان وهر چه رخي نن ، به راستى نه وانه ش په راويان پيگه يشتووه له
گا ورو جوله كه چاك ده زانن كه نه م گوړانى پووگه يه هه ق و راستيه و فهرمانى
په روه رديگاريانه و خوا هه رگيز بى ئاگا نيه له و كار وكرده وانه ي نه نجامى ده دن .

سويند به خوا نه گه ر بچيت بولاى نه وانه ي په راويان بوها تووه ، به هه موو به لگه يه كه وه ،
بوئه وه ي شوينى راستى بكه ون و پوو بكه نه پووگه ي تو ، پوى تيناكهن و به قسه ت
ناكهن ، تو ش هه رگيز شوينكه وته ي پووگه ي نه وان نا بيت ، نه وانيش هه نديكيان

شوینکەوتەى پووگەى ھەندىكى تریان نین ، سویند بەخوا ئەگەر تۆ شوین ھەواو
ئارەزووى ئەوان بکەویت ، دواى ئەوەى زانیارى تەواوت پێراگەى ئەرا لەم بارەى ەو ،
بیگومان تۆدەچیتە پیزی ستەمکارانەو ..

ثَنَّا دَهْفَرْمُوَيْتَ (الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ) (البقرة: ١٤٧)
واتە ئەوانەى پەراومان پى بەخشیوون پیغه مەبەر (ص) دەناسن ، ھەرەك چۆن منالى
خویان دەناسن ، بیگومان ئەوان ئەو پاستیە دەشارنەو ، لە کاتیکیدا دەشران محمد
(ص) فرستادەى خواىە .. ھەق و پاستى ھەر ئەو یە لەلایەن پەرەردگارەو پیت
پراگەى ئەراو ، نەکەى لە پیزی ئەو کەسانەدا بیت گومان و دوودلى دروست دەکەن ..

خراپترین شایەتى :

دواى شەپى ئوحد ژمارەىەك لە گەرە پیاوان و زانیانی جوولەكە ھاتن بۆ مەككە بۆ
ھاندانی كافران دژى پیغه مەبەر (ص) ، یەكی لە ئامادەبوان (كەعبى ئەشرەف) بوو ..
ئەبو سوفیان پى و ت : ئیو پیغه مەبەرتان ھەو پەراوتان ھەو و خۆتان دەزانن
(محمد) یش لافى پیغه مەبەرایەتى لى ئەدات و كیشەى بۆ ناوینەتەو و ئیمەش خزمەتى
كەعبەى مالى خواو حاجیەكان دەکەین ، جا تۆئەو خواىەى كە دەریای شەق کرد بۆ
موسا ، ئیمە لەسەر ھەقین یان (محمد) ، ئەویش وتى : مادام سویندتان دام ئیو لەسەر
ھەقن .. كە ئەمەش خراپترین شایەتى بوو ناوبراو دای و بوو مایەى لەعنتەى خوا بۆى ،
چونكە دُنیا بوو كە حەزرت (ص) و موسلمانان لەسەر ھەقن و خواپەرستن بەراستى و
كافرانیش بت پەرستن و نەفامن .. قورئان ئەم شایەتى یە ناھەقەى تۆمارکردوو
دەفەرمویت :

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَمْهَدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَيِّئًا، أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنَ اللَّهُ فُلْنُ ثَجِدْ لَهُ
نَصِيرًا ﴾ (النساء: ٥٢)

واتە/ ئایا نەتەوانیو تە ئەوانەى بەشیك لەپەراوى ئاسمانیان پیدراو ، كەچى لەگەل
ئەو شدا باوەریان بەفالجى و جادووگەرەو بت و پەیکەرەو شەیتان ھەو دەربارەى كافران
دەلین ، ئەوان چاکترن و پیاوێز پاستریان گرتوو ئەوانەى كە بڕوايان ھێناو بەئیسلاام ،
ئەو جوولەكانە كەسانى كەن خوا نەفرینى لى کردوون ، كە سىكیش خوا نەفرینى لى بکات ،
ئەو ھەرگیز ھیچ كەست دەست ناکەویت بیکەیتە پشتیانى ..

نهم قورئانه :

ئەوانەى دژايەتى ئەم قورئانه دەكەن لە دەست خاوەن ناچن ، قورئان دەفەر مويىت ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَمَّا الَّذِي يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمَّنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾ (فصلت: ٤٠)

واتە : بەراستی ئەوانەى کە سەر سەخت و بى پروان و دژايەتى ئايەت و فەرمانەکانى ئىمە دەكەن و لىي لا ئە دەن ، خويان ناشارنەو لە ئىمە ، باشە فەرى بدرىتە ناو ئاگرى د و زەخەرە چاکترەيان ئەو کە سەى کە بە دلتىايى و ئارامى و هيمىنەو دىت لە پوژى قىامەتداو بەرەو بە هەشت بە پىزەو بە پى دەکرىت ؟! ئەى بىباوەرەن هەرچىتان لە دەست دىت بىکەن ، چونکە لە دەست خاوەن ناچن ، دلتىاش بن خوا بىنايە بەو کردەوانەى کە دەيکەن .

پاشان دەفەر مويىت ﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ، لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴾ (فصلت: ٤٢)

واتە / بەراستی ئەوانەى کە باوەرپان نەبوو بەو قورئانه لە کاتىکدا بويان هات ، بىگومان ئەو قورئانهش کتیبىكى زۆر بە نرخ و ناوازە و سەرکەوتوو ، هىچ ناهەقى و نادروستى و ناتەواويە ک پووى تىناکات لە هىچ کاتىکدا و لە هىچ لایە کەو ، پەوانە کراو و نىردراوى زاتىکە کە خواەنى حىکەمەت و دانايى و شایانى سوپاس و ستايشە .

هەرودەها دلتەوايى حەزەرەت (ص) دەکات و دەفەر مويىت ﴿ مَا يَقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴾ (فصلت: ٤٣)

واتە / ئەى پىغەمبەر (ص) شتىک بەتو ناوترىت ، کە بە پىغەمبەرانى پيش تو نەوترايىت ، بەراستى پەرورەدگارى تو خواەنى لىبورەن و لىخوشبوونە بو باوەرداران و تۆلە سىنەرى بە ئازارو بە ئىشە لە بى باوەرپان .

هيدايەت و سەرفرازى لەم قورئانه دايە :

قورئان لە سورەتى الاعراف دا دەفەر مويى ﴿ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَهُلْ لَهُمُ الطَّيِّبَاتُ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَاَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُقْلِحُونَ ﴾ (اعراف: ١٥٧)

واتە / ئەوانەى کە شويىنى ئەم پىغەمبەرە هەوالدەرە نەخويندەوارە دەکەون ، ئەوەى کە

گاږو جووله که ناو نیشانی نووسراوه لایان له تهرات و ئینجیلدا ، فرمانیان پیدهدات به چاکه و قه دهغه ی گونا هو خراپه یان ئی دهکات و ههرچی یهک پاکو چاکه بویان حه لال دهکات و ههرچیش پیس و نا پوخته لییان حه رام دهکات و ئهو ئهرکه قورس و گرانه یان له سهر شان سووک دهکات و ، ئهو وکوټ و زنجیرانه ش که له سهریان بوولای ده بات ، جائه وانه ی باوه پریان پی هیناوه و پشتیوانیان لی کردوه و پشتگیریان کردوه و شوینی ئه و نووره که و توون که قورئانه و هاوپی له گه لیدا په وانه کراوه ، ههرئه وانه سهر فرازو بزگارن .

خوای گه و ره به کهس ناخه له تی

دوو پوه کان به سهر زاره کی موسلمان بوو بوون و لافی ئیمانداریان ئی ئه دا له بهر چاوی موسلمانان ، وایان ده زانی خواو موسلمانان ده خه له تیئن ، به لام دیاره خوای گه و ره به کهس ناخه له تی ، ههروهک ده فهرمویت :

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ يُخَادِعُونَ اللّٰهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ، فِي قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ بِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ﴾ (البقرة: ١٠)

واته /له ناو خه لکیدا کهسانی که هه ن ده لئین : ئیمان و باوه پیمان به خواو به پوژی قیامهت هیناوه ، له راستیدا ئه وانه درو ده کهن و ئه وانه باوه پدارنین ..

ئه وانه به خه یالی خویان واده زانن خواو ئهو که سانه ده خه له تیئن که باوه پداری راسته قینه ن ! که چی جگه له خویان کهسیان پی ناخه له تیئ ، به لام هه ست ناکه ن و قام ناکه نه وه و بیر ناکه نه وه .

ئه وانه له دل و دهروونیاندا نه خوشی بی باوه پی و هه سوودی و کینه هه یه ، خواش به سهر خستنی هه ق و ئیمانداران ئه وه نده ی تر ده ردیان گران دهکات و سزایه کی سهختیش له دنیاو قیامهتدا چاوه پریان به هو ی درو کردن و درایه تیان بو ئیسلام .

هیچ له خوا ناشار دریته وه !

جووله که کان له ناو خویندا پیلانیان دانه ناو به یه کترین دهووت : باهر خو مان بیزانین و باموسلمان هکان ئه م مه سه لانه نه زانن و ئاگادار نه بن که له سهر هه قن ، بو ئه وه ی له قیامهتدا نه بن به حوجهت به سهرمانه وه ، که به راستی ئه مه ش لوتکه ی خو خه له تاندنه ؟! ئه گینا ئه گهر ئه مان ئا شکرای نه کهن ، خوا ئاگای له چرپه و نه یینی یان نی یه ؟! ده یانه و ی له خوای بشارنه وه ؟ دیاره ناشار دریته وه بویان و خوا به کهس ناخه له تی ! قورئان له باره ی ئاگا ئی

بوونی خواوه دهفهرموئ ﴿يَسْتَحْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَحْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا﴾ (النساء: ۱۰۸)

ئەوانەى دەیانەوئ خیانەت و تاوانەکانیان لەخەئکى بشارنەوہ ، لە کاتیئکدا ناتوانن لەخواى بشارنەوہ لەگەڵیانداو چاودێریان ، بەنهیئى و بەشەودا قسەى وا هەلەبەستن کەخوا پێى پازى نیەو خوا بەردەوام گەماروئ ئەو کارو کردەوانە ئەدات کەئەنجامى دەدەن . هەروەها لەئایەتیکی تردا لەبارەى دوو پووەکانەوہ دەفهرموئ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ النساء ۸۱ واتە / دوو پووەکان کاتیئک لای تۆن دەلێن: ملکهچ و فەرمانبەردارین ، بەلام کاتیئک لای تۆ هەستان و دوورکەوتنەوہ ، دەستەیهکیان قسەکانى تۆ بەنهیئى و لەشەودا دەگوین و ئەوہ نالێن کەتۆ وتوتە ، جانەوہى شەو هەلى دەبەستن بەنهیئى و پیلانى بۆ دانهنێن ، خوا تۆمارى دەکات ، کەواتە گوئى بەوانە مەدەو پشت بەخوا ببەستە ، تەنها خوات بەسە کە یارو یاوهرت بێت .

بەلئى خواى گەورە ئاگادارى نیەت و دلئى دوژمنانە بۆیە ئەى (محمد)مەترسە ، ئەگەر بیانەوئى بتخەلەتێنن تۆ خوات بەسە کە ئاگادارى هەموو شتیئکە ﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيْدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ﴾ (الانفال: ۶۲)

واتە / ئەگەر دوژمنان بەلای ئاشتیدا دایانشکاندو حەزبان پێکرد ، تۆش ئەى (محمد)ئامادەى خۆت دەربەرە و پشت بەخوا ببەستە چونکە بەپراستی ئەوزاتە بیسەرزانایە بەپیلان و نەخشەى دوژمنان ..

خۆئەگەر خوانەناسان بەداخوازى رێکەوتن و ئاشتى و یستیان بتخەلەتێنن ، ئەوہ دلنایابە کە پشتیوانى خوا بەستە کەنەیهلئى بکەویتە ناو پیلان و نەخشەیانەوہ چونکە هەر ئەوزاتە کاتى خۆى پشتیوانى لێکردیت و سەرى خستیت و ئیماندارانیشى کردە هۆیکە بۆبەدەستەینانى سەرکەوتن ...

پیلانیئکى جوولهکە:

قورئانى پیرۆز پیلانیئکى ترسناکى جوولهکە ئاشکرا دەکات و دەفهرموئ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ، وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَآكُفُّوا أَعْرَ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ، وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهُدَى هُدَى اللَّهِ أَنْ يُؤْتَى أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَاجُّكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو

واته / نهی خاوهن پهراوهکان بوجی بهرگی ناههقی دهکهن بهبهری ههقداو راستی دهشارنهوه، لهکاتیکدا خوتان چاک دهزانن کهههق و راستی کامهیه ..

دهستهیه که لهخاوهن پهراوهکان (لهجووهکان) وتیان بهتاقمیکیان : ئیوه له سهرهتای پوژدا بهدرووه ئیمان بهینن بهو قورئانهی بو بپرواداران پهوانه کراوه ، بهلام لهکوئای پوژداو دهمو ئیواره پهشیمان ببنهوه تادوودلی و گومان لای موسلمانان دروست ببیت و پهشیمان ببنهوه (کابرای جوولهکه بهیانی موسلمان دهبوو خوشی دهکوتنه ناو موسلمانانهوه ، که دیاره نهو نههلی کیتابه ههق دهزانن و راستی بدهرکهوتوه بویه موسلمان بووه ، ئیوارانیش کهپاشگهز دهبووه ههندی موسلمانی کهم دامهزراو تووشی دوودلی و گومان دهبوو ، وهوی لیک دهدايهوه که نهو جوولهکهیه ناههقی یهکی دیوه لهئیسلامدا بویه پهشیمان بوتهوه ، دیاره نههش پیلانیکی سامناک بوو ، خوای گهوره بهفهللی خوئی پهردهی لهسر ههلمالی)

ههروهها دهلین : پخوا مهکهن و متمانه مهکهن بهکهس جگه بهوکهسانهی کهشوئینی ناینی ئیوه کهوتوون و جوولهکهن ! نهی (محمد) پییان بلن : بهراستی هههیدایهت وړینموویی خوایی هیدایهت وړینموویی یه .. کهچی جووهکان بهیهکتری دهلین (دان بهوهدا مهئین که کهس وهکو ئیوهی پییهخسراوه ، باسی تهورات و دواهمین پیغهمبهر مهکهن ، تا لای پهروردگارتان سبهی لهقیامهتدا زال نهبن بهسهرتانا !! نهی (محمد) توش بلن : بهراستی ههرچی ریژو بهخشش و فهلل ههیه بهدهست خوایه و دهیبهخشیت بهوکهسانهی کهدهیهوئیت و شایسته و خوافراوانگیرو زانایه ..

نهوخوایه پهحمهت و میهرههانی خوئی تایبته دهکات بوهرکهسیک بیهوئیت و شایسته بیت و خوا خاوهنی ریژو بهخشش و فهللی زور گهوره و بی نهندازهیه .

سهرنج بده نهههجوړیکه لهخوخهلهتاندن و گیللی جوولهکهکان ، نهگهر نهوان دان نهئین بهراستی داو باسی دواهمین پیغهمبهر نهکهن لهتهوراتدا ، قابیله خوانهزانن ، قابیله لهقیامهتدا قسهی موسلمانان و ههق و راستی زال نهبیت !

گیلی کابرای لهههرخومان :

دهلین خیلک کهل و پهلیان دهپېچنهوهو لهوهدا دهبن باریکهن و گهرمیان وکوستان بکهن ، باران و لیژمه دادهکات ، ریش چهرموکهیان دهچېته سهرههزایی یهک و دهستیکی بهرز

دهكاتهوه و پوهو ئاسمان دهلی : بیگرهوه ! بیگرهوه ! ناپۆین ناپۆین ! (ههروهك لهبهر پۆیشتنی ئهوان باران و لیژمه بیټ ۱؟)

بهدهستهكهی تریشی بهخهلكهكه دهلی : وهچهما ! وهچهما ! (واته لهچهمهكهوه بهرۆن ! ههروهك ئهم لهم بهرزایی یهوه خوا غافل بکات و چاوی لی نهبی و ئاگادارنهبی و ! بهتهمايه خهلكهكه بهچهما رهوانه بکات و خوا پییان نهزانی ! ، خۆرهنگه ئهمه ههپهندیك بیټ ! بهلام چاوبگیژه زۆر لهو عهقلیهته سهیرانه دهبینی كه بهوتارو کردار یان وادهزانن خویان بۆ دهخهلهتی و وا دهزانن دهتوانن فیل لهخوا بکهن)...

ساتیک لهگهڵ دروست کراوهکانی خوادا

خوای پهروهردگار ههرجی دروستکردوه بهچاکترین و باشتترین شیوه دروستی کردوه ، ههروهك دهفهرمویت : ﴿الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ﴾ (السجده: ۷)

واته : ئهو خوايه زاتیکه ههموو شتیکی بهچاکی و پیکو پیکي بهدییهناوه ، لهسهههتاوه ئادهمیزادی لهقوپ دروستکرد . ههروهك دهفهرمویت : ﴿وَرَأَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَمْدًا وَهِيَ ثَمَرٌ مَرَّةٍ السَّحَابِ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ (النمل: ۸۸) واته تو کیوهكان دهبینی وادهزانیت كه وهستاون و بی جوولهن ، له کاتیکیدا كه ئهوانیش وهکو ههرو لهجوولهدان ، ئهمهیه دهستکردی ئهو خوايهی كه ههموو شتیکی بهو پهپی پیکو پیکي دروستکردوه ، بهراستی ئهوزاته زۆر ئاگایه بهوکارو کردهوانهی كه ئهنجامی دهن.

لهسورهتی (المؤمنون) ئایهتی ۱۴ یش دهفهرموی (فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ) واته/بهراستی خوای مهزن بهرزو پیۆزو موبارهكه و چاکترین بهدییهنهرو چاکترین دروستکاره . جائهگه سهیری ههردروستکراویکی پهروهردگار بکهین وردهکاری و حیکمهت و دهسهلاتی بی پایانی خوای زاناو کاردروستی تیا بهبینن...

زانایان دهلین زهوی پێش ۵ ملیار سال دروست بووه بارستایی یهکی ۱۰۰ تا ۲۰۰ ئهوهندهی ئیستا بووه ورده و بچوک بۆتهوه و پیکخراوه تا بهکهلکی ژیانی مرؤف بیټ .. وهبهردهوامیش لهبچوک بوونهوه دایه لهبهر ئهوهی كه خۆریش بهردهوام تهقینهوهی تیا به وگازی هايدروجینی دهبیټ بههیلیۆم و بارستاییهکی كه دهکات .. وهبهو بچووک بوونهوهیه زهوی هاوسهنگی خوی دهپاریزی بهرامبه بهخۆر ئهگه وانهبی رهنگه یهکتر

کیش بکه‌ن و زهوی له خولگه‌که‌ی ده‌رچێ .. پهن‌گه ئهم ئایه‌ته‌ی قورئانی‌ش ئاماژه بیست بوئه‌و پراستی یه زانستی یه که‌ده‌فه‌رمویت ﴿قُلْ مَنْ يَكْلَأُكُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ، أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ ، بَلْ مَثْعَقًا هَوْلًا وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ (الانبیاء: ٤٤)

واته: پێیان بئێ : کێ ده‌توانیت ئیوه بپاریزیت له‌شه‌وو پوژدا له‌سزای تۆله‌ی خوای میهره‌بان ، که‌چی له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا ئه‌وانه هه‌میشه پوو و مرده‌گێڕن له‌یادی په‌روه‌ر‌دگاریان .. یان ئه‌و بێ باوه‌رانه چهند خوایه‌کیان هه‌یه که‌ده‌توانن له‌سزamanan رزگاریان بکه‌ن جگه له‌ئیمه ؟! ئه‌وانه نه‌ده‌توانن خۆیان پزگاربکه‌ن و خۆیان سه‌ربخه‌ن ، نه‌په‌نا ده‌درێن له‌لایه‌ن ئیمه‌وه نه‌کو‌مه‌کیان ده‌کریت ..

ئیمه (به‌په‌له‌ تۆله‌ناسین) به‌لکو ئه‌وانه خۆیان و باوو باپیرانیانمان له‌ نازو نیعمه‌تی دنیا به‌هره‌وه‌ر کردوه ، هه‌تا ته‌مه‌نیان درێژ بووه ، جا ئه‌وانه نابین و نازانن که به‌پراستی ئیمه ورده زه‌وی له‌ملاو ئه‌ولایه‌وه بچوک ده‌که‌ینه‌وه ، جائیمه بتوانین زه‌وی بچووک بکه‌ینه‌وه دیاره ده‌توانین ده‌سه‌لات و خاکی ژێر ده‌ستی ئه‌وانیش نه‌هێلین و بچووک بکه‌ینه‌وه و له‌ژێر ده‌ستیان ده‌ری به‌یئین ... جا ئایا ئه‌و بێ باوه‌رانه هه‌میشه سه‌رکه‌وتوو زانن ؟! هه‌روه‌ها هه‌مان مه‌به‌ست له‌ سوهره‌تی (الرعد) دا دووباره ده‌کاته‌وه ده‌فه‌رمویت ﴿وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَقَّعُكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ، أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ، وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ (الرعد: ٤٢)

واته/ئه‌گه‌ر هه‌ندێ له‌هه‌ره‌شه‌کانی خۆمانیان بۆ پێش به‌یئین و نیشانت بده‌ین ، یاخود بتمرێنین و سه‌ره‌نجامی ئه‌وان نه‌بینیت ، خه‌فته مه‌خۆ چونکه به‌پراستی تۆ ته‌نها گه‌یاندنی په‌یامه‌که‌ت له‌سه‌ره ، لیپرسینه‌وه‌ش له‌سه‌ر ئیمه ..

ئایا خه‌وانه‌ناسن نه‌یانبینیوه ، ئیمه چۆن ئه‌ملاو ئه‌ولای زه‌وی که‌م ده‌که‌ینه‌وه ، وه‌خوا خۆی داوه‌ری ده‌کات و گۆرانکاری یه‌کان تاووتوێ ده‌کات ، که‌س ناتوانیت موخاسه‌به‌ی بکات و کو‌سپ و ته‌گه‌ره به‌یئیته‌ پێی و ئه‌وزاته زۆر به‌خیرایی هه‌موو شتێک تاووتوێ ده‌کات و له‌هه‌مووان ده‌پرسیته‌وه .

بیگومان خوانه ناسانی پیش ئه مانیش پیلانیان گپرا ، به مەرچیک پیلانه کانیان هه رهه مووی لای خوا پوون و ئاشکران ، ده زانی هه رکه س چی ده کات و چی ده ستپیشخه ری ده کات ، بی باوه پو خوانه ناسانیش له ئاینده دا ده زانن که سه ره نجام ئه م جیهانه و ئه وجیهانیش بوکی ده بیئت ..

زانایان ده لێن زهوی له سه ره تای دروست بوونی دا زۆر به خیرایی ده سوپایه وه که شه ویک دووسه عات و پوژیکیش دووسه عات بووه و سالیکیش (۲۲۰۰) پوژ بووه . وورده وورده خاوبوته وه تاوه کو ئیستا که سالیکی (۳۶۵) پوژه ! جاده لێن به رده و امیش خاوده بیته وه به بریکی که م که له سه د سالد چرکه یه که م تره که له ملیونه هاو ملیاره ها سالی تر دا ده کاته بریکی زۆر خاوبوونه وه ، که ئه گه ر کار و ابروات پاش ملیاره ها سالی تر زهوی ده وه ستی و به پیچه وانه وه ده خولیته وه ، ئه و کاته ش خۆر له خۆر ئاواوه ده بیئری که هه لدی ، که واته ئه م نیشانه یه ی قیامه ت له عه قلی زانستی دا قبووله وه ده گونجی بیئ ! ئه وان ملیاره ها سالیان بو دا ناوه ! ئیسلامیش ده لی هه رکاتی خواو یستی ده یه ئنی (لاتاتیکم الابغته) خوا ی گه ره له پ پوژی قیامه ت ده هیئنی ... له فهرموده ش دا له باسی هاتنی ده جالدا چه زه ت (ص) نا ماژه ی به وه کرد وه که ده جال چل پوژ ده مینیته وه و پوژیکه ی به هیئنده ی سالیکه و پوژیکه ی به هیئنده ی مانگیکه و پوژیکه ی به هیئنده ی هه فته یه که و پوژه کانی تریش ئاسایی یه !؟ ره نگه ئه مه ش هه ره به و ی خاوبوونه و ی زهوی یه وه بیئت ، دیاره خوا باشت ده زانیئت که چون ده بیئت ، گرنگ ئه وه یه زانایان ئه مرۆ له نه نجامی لیکۆلینه وه یانه وه ئه م قسه یه یان قبووله ! (ئیمه لیژده زیاتر دیقه ت و ورده کاری و حیکمه ت و کار سازی خوامان مه به سه له م دروستکرا وانه ی دا که عه قل له به رام به ریا ندا کوله و ده سه ته وسانه !)

مروّف به چاکترین شیوه دروست کراوه :

قورئان ده فهرمویت ﴿ وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ ، وَطُور سِينِينَ ، وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ، لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَن تَقْوِيمٍ ، ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ، فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّينِ ، أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ﴾ واته : سویند به هه نه جیرو زه ی توون ، که دوو میوه ی به سوودو به که لکن ، (سویند خواردنی خوا به دروستکراوانی بۆ سه رنج پاکیشانه مانه) ، به کیوی طوری سینا ، (که خوا گفت گو ی له گه ل چه زه تی موسا ، له ویدا کرد) ، سویند به م شاره ئه مینه که شاری مه که که یه ، به پاستی ئیمه مرو قمان له جواترین شیوه و پیکو پیکترین شیواژدا دروست کرد وه له هه موو پوویه که وه .

ئەگەر پىيازى ئىسلام نەگىت ، ئەوا لەپىلەى ھەرە بەرزى ئادەمى يەتتەو دادەبەزى بۇ پىلەى ئازەلى و خراپىتىش (إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْإِنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ) وەسەرەنجامىش دەخىرتە نىزمىنى شوینە نىزمەكانەو لەدۆزەخدا . جگە لەوانەى كەباوەريان ھىنا وەو كارو كەردەو چاكەكانىان ئەسەرجامداو ، پاداشتى ھەمىشە و نەپراو بۇيان ئامادەى . جائىتر ئەى ئادەمى سەرکەش چى وای ئى كەردىت باوەپت بەپۆزى قىامت و لىپرسىنەو نەبىت وداى ئەو ھەموو نازو نىعمەتە ؟ ئایا خوا چاكترىن و دادپەروەرتىن فەرمانپەرەى نى . ھەرەو ھەمىشە دەفەرموئى ﴿ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴾ (التقابن: ۳)

واتە / ئەخوايەى لەسەرىنجىنەى ھەق و راستى ئاسمانەكان و زەوى دروستكەردووە ، وینەى پەروەردگارى ئىوھەشى كىشاو بەجوانترىن شىو ، گەپانەو سەرەنجامىش ھەربۆلەى ئەو . پەروەردگار ھانمان دەدات كەورد بىینەو لەدەروون و ئەندامەكانى لاشەى خۆمان ، تابەچاكى دەسەلات و تواناو كەردروستى خوا تى بگەين ھەرەو دەفەرموئى (وفى أنفسكم أفلا تبصرون) ..

بەرگەرى لەناو لەشى ئادەمىزاددا:

خواى پەروەردگار بۇ كۆرپەلە لەسكى دایك دا وىلاشى دروستكەردووە كە لەكاتى لەدايك بووندا نىو كىلۆدەبىت و (حبل السرى) يەكى پىوھەى كەلەناو منالداندا كۆرپەلە دەبەستىتەو بەدايكى يەو و ھەرچى پىوئىست بىت (لەخواردن و ھەناسەو بەرھەمھىنانى ھورمونەت و.... ھتە) بۆى دابىن دەكات و پەردەى كىشى ھەى پىى دەوترىت (الغشاء الاختيارى) كەپى دەدات بەو ماددە كىمىاوانەى پىوئىستن لەخوینى دایكەو بگۆيزىتەو بۇكۆرپەلەكەو ، پى دەگرى لەھەرشى كەزىانى پى بگەينەى (وہك داوودەرمان و مىكرۆب و جراثيم ، بۇ نموونە مىكرۆبى سىل ناگاتە كۆرپەلە چونكە وىلاش و حبل سرى پى نادەن بگاتە منالدا) . كاتىك منالیش لەدايك دەبىت مۆخى ئىسقان خەركەى خوینى سى و خەركەى خوینى سوور دروست دەكات .. خانە لىمفاوئەكانىش كە لە مۆخى ئىسقانەو دروست دەبن دەنیردەن بۇ غودەى (الٹیموس) كەلەلەى ملەوھەى بۇ مەشق كەردن و فیربوون ، كاتى دینە لای ئەم غودەى ، شفرەى سى ھەزار خانەیان دەدرىت ، چونكە خانەكانى لەش نىكەى سى ھەزار جۆرن و سى ھەزار شفرەى تايبەتیشیان ھەى ... جاكاتىك ئەم خانەلىمفاوئە دەگەرن بەلەشدا ئەگەر خانەىك بىتە پىیان و

شفره‌که‌ی جیاواز بیټ له‌و سى هزار شفره‌یه ، ئەوا هه‌ول دده‌ن له‌ناو‌ى ببه‌ن .جائ‌ه‌گه‌ر بیټ و به‌وردی له‌نیزامی به‌رگرى ناو له‌شى مرو‌ف بکۆلینه‌وه که‌چۆن کارده‌کات سه‌رمان ده‌سوپمى ، چونکه ئەوخانه لیمفاو‌ى یانه پو‌ژى به‌لای که‌مه‌وه چه‌ند جارێک هه‌موو له‌ش ئەپشکنن نه‌وه‌کو میکرو‌ب و قایرو‌س داخ‌ل بو‌وبى ..جاری واهیه که‌مرو‌ف تووشى هه‌لامه‌ت ده‌بى خێرى تیا‌یه که‌ نیزامی به‌رگرى ناو له‌ش و خانه لیمفاو‌یه‌کان گورج ده‌بنه‌وه ..

کاتی‌ک میکرو‌بى سیل ده‌گاته سى یه‌کان ،ئەوا خانه لیمفاو‌یه‌کان پو‌وبه‌پو‌وى ده‌بنه‌وه ، به‌لام له‌به‌رنه‌وه‌ى میکرو‌بى سیل به‌هێزو به‌توانایه‌و گه‌وره‌یه ، خانه لیمفاو‌یه‌کان داوا ده‌کهن له‌جگه‌ر ، که‌ئهو‌یش له‌خو‌یه‌وه یان به‌فه‌رمانى مو‌خى ئیسقان (که‌تا ئیستا ئاشکرا نه‌بو‌وه!)هه‌لده‌ستى به‌دروست کردنى خانه‌ى گه‌وره‌تر که‌شه‌ش ئه‌وه‌نده‌ى خانه لیمفاو‌یه‌کان ده‌بى بو‌نه‌وه‌ى بتوانن میکرو‌بى سیله که‌ له‌ناوبه‌رن ، ئەم خانه گه‌ورانه‌ش دین و میکرو‌بى سیله که‌ قوت دده‌ن ،جاله‌به‌ر ئه‌وه‌ى بو‌ى هه‌رس ناکرێ بو‌یه چینی‌ک کالسیۆم دروست ده‌کات به‌ ده‌وریا و وه‌ک ئه‌وه‌یه له‌و قه‌برى کالسیۆمه‌دا بینێژێ تابه‌ته‌واو‌ى ده‌مرئ و له‌ناوده‌چێ !

وه‌له‌به‌ر ئه‌وه‌ى منال‌ى تازه له‌دا‌یک بوو له‌شیری دایک‌یه‌وه به‌رگرى له‌شى زیاد ده‌کات به‌رامبه‌ر به‌میکرو‌ب و نه‌خو‌شى ، ئاینى پیرو‌زى ئیسلام فه‌رمان ده‌دات که‌دایکان دووسال‌ێک شیری خو‌یان بده‌ن به‌منال‌ه‌کانیان .. که‌دیاره ئەمه‌ش گه‌وره‌ى ئیسلامه‌که‌گرنگی داوه به‌م لایه‌نه‌وه ده‌فه‌رمو‌یت ﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْمِ الرُّضَاعَةَ﴾ (البقرة: ۲۳۳)

عه‌رق کردنه‌وه‌ش به‌شداره له‌به‌رگرى کردن دا ، به‌وه‌ى که‌ (عه‌رق) ماده‌ى وای تیا‌یه که‌ به‌کتریا ده‌کوژێ ، بو‌یه ئەو پیستانه‌ى که‌ که‌مه‌تر عه‌رق ده‌کهنه‌وه زیاتر تووشى نه‌خو‌شى ده‌بن ..

هه‌ر له‌ئه‌ندامه‌کانى له‌شى مرو‌فدا ئەگه‌ر سه‌یرى توانای د‌ل بکه‌ین ،که‌چۆن خو‌ای گه‌وره وای کردووه له‌بارى ئاسایى دا به‌یه‌ک له‌سه‌ر ده‌ى توانای خو‌ى ئیش بکات ،تاوه‌کو ئەگه‌ر ئەو که‌سه پ‌ای کرد یان پ‌یر بوو بتوانێ به‌رگه‌ بگرێ ،هه‌روه‌ها ئەگه‌ر حسابى درێژى بو‌رى خو‌ین و مو‌لوله خو‌ینه‌کان بکه‌ین له‌مرو‌فی‌کى کامل دا ده‌گاته

نزیکه‌ی ده‌هزار میل ، که خوین له‌خوله‌ک و نیوئیکدا ده‌یپرئیت ، که به‌راستی ئه‌ویش به‌لگه‌یه له‌سه‌ر توانای سه‌رسوهرینه‌ری دل ..

گورچيله‌کانیش زۆر گرنگن له‌ژيانى مرؤفدا و خوای په‌روه‌ردگار دووگورچيله‌ی داوه به‌ئاده‌میزاد له‌کاتیکدا که‌یه‌ک له‌سه‌رحه‌وتی یه‌ک گورچيله به‌سه‌بو ئه‌وه‌ی به‌کاری پیویست هه‌ستیت ، که‌چی په‌روه‌ردگار به‌زیاده‌وه به‌خشیویه‌تی به‌مرؤف تاوه‌کو باشتر کاره‌کانی جئ به‌جئ ببیت و ئه‌گه‌ر یه‌کی‌کیشیان خوا نه‌خواسته وه‌ستاو له‌کارکه‌وت ئه‌وی تریان بتوانی کاری پیویست بۆله‌ش ئه‌نجام بدات . بۆ درێژى ئهم باسه سه‌یری (الاعجاز الالهی فی أجهزة المناعة و المقاومة فی جسم الانسان د.محمد السید أرناؤوط)

دواى چاکترین به‌رنامه به‌که‌ون :

خوای په‌روه‌ردگار که‌هه‌رچی دروست کردوه به‌چاکترین شیوه یه‌و ئاده‌میزادیشی به‌چاکترین شیوه دروست کردوه ، چاکترین به‌رنامه‌شی بۆ ناردوه‌و داواى ئی ده‌کات که شوین ئه‌وه به‌رنامه‌یه به‌که‌ویت هه‌روه‌ک ده‌فه‌رمویت : ﴿اللّٰهُ نَزَلَ اَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مّتّٰنِيّٰ تَقْشَعِرُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِيْنَ يَخْتَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِيْنُ جُلُوْدُهُمْ وَقُلُوْبُهُمْ اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ ذٰلِكَ هُدٰى اللّٰهُ يَهْدِيْ بِهٖ مَنْ يَّشَآءُ وَمَنْ يُضِلّۡلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ﴾ (الزمر: ٢٣)

واته/خوای په‌روه‌ردگار جوانترین و چاکترین فه‌رمایشی ناردۆته خواره‌وه که ئهم قورئانه‌یه ، له‌جوانی دا‌پشتندا بابته‌که‌انی له‌یه‌ک ده‌چن ، هه‌ندیک باسیشی به‌شیوازی جیاواز تیادا دووباره بوته‌وه ، جا‌کاریگه‌ری ئهم قورئانه ئه‌وه‌یه که ته‌زوو ده‌هینی به‌گیان و پیستی ئه‌و که‌ساندا که‌ترسی په‌روه‌ردگاریان له‌ دل‌و ده‌رووندا هه‌یه ، پاشان گیان و پیست و دل‌یان نه‌رم و ئاماده‌و چالا‌ک ده‌بیت بۆ یادی خواو خواپه‌رستی ، ئانه‌وه هیدایه‌ت و پینموویی خوایه که‌هه‌رکس شایسته بیت هیدایه‌ت و پینموویی ده‌کات بۆ ئه‌وپه‌ل‌وپایه به‌رزانه ، ئه‌وه‌ش که‌پییازی خوا ون بکات که‌س نیه پینموویی بکات . هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت ﴿وَاتَّبِعُوا اَحْسَنَ مَا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلُ اَنْ يَّاتِيَكُمْ الْعَذَابُ بَعَثَةً وَّ اٰتَمَّ لَا تَشْعُرُوْنَ﴾ (الزمر: ٥٥)

واته: شوینی چاکترین به‌رنامه به‌که‌ون که‌له په‌روه‌ردگار تانه‌وه بۆتان هاتوه پیش ئه‌وه‌ی که‌سزاو ئازاری کتوپر یه‌خه‌تان پیبگریت ، له‌کاتیکدا ئیوه هه‌ست به‌نزیکی سزا‌که نه‌که‌ن

تاقیکردنه‌وه‌ی ئاده‌میزاد :

خوای په‌روه‌ردگار بۆیه ژیان و مردنی داناوه و چاکترین به‌رنامه‌ی ناردوه تامرؤفه‌کان تاقی بکاته‌وه و ده‌ربکه‌وی که‌کئ باشترین کارده‌کات ، هه‌روه‌ک ده‌فه‌رمویت

(الذي خلق الموت والحياة ليبلوكم أيكم أحسن عملا) الملك واته : هه رخوا مردن و ژيانى به ديهيڼاوه ، تا تاقيتان بکاته وه ، کامتان کرده وهی چاکترو په سه ندره ..

بروادر داوای لیکراوه که به چاکترین و ناسکترین شیوه په فتاریکات له گهڼ دایک و باوکی دا (ووصینا الانسان بوالديه إحساناً) الاحقاف ۱۵ هه روه ها داوای لیکراوه که نزیک مالی هه تیو نه که ویت مه گهر به چاکترین شیوه نه بیټ ، واته بوی بخاته کاره وه و پاره که ی بۆزیاد بکړی ، تاگوره ده بی و دوا یی پاره که ی بدریڼه وه (ولا تقربوا مال الیتیم إلا بالتي هي أحسن حتی یبلغ أشده) الانعام ۱۵۲

پاشان نه گهر سه لاميشی لي کرا چاکتره که پروادار به باشتر وه لام بداته وه که به وه ش پاداشتي زياتري ده ست ده که مويت قورئان ده فهر مويت (وَإِذَا حُيِّلُمْ بِحَيَاةٍ فَحَيُّوا بِالْحَسَنِ مِنْهَا أَوْ رُدُّهَا) ۸۶ النساء ..

وله قسه و گوفتاریش دا پیویسته برودار باشتین قسه هه لبریری بوئه و دی شهیتان له دلی بهرام بهر دا شتیك دروست نه کات ، هه روهک ده فهرمویت ﴿وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ اَحْسَنُ اِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ اِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ (الاسراء: ۵۳)

تہانہ لہ گفتوگو دانوستان و موجدہ لہش دا لہ گہل ئہ ہلی کیتاب دا پیویستہ
 بہ چاکترین شیوہ بکریّت تالہ ثانی نی ئیسلام تہرہ نہین و دلیان نہ پرہنجی ﴿وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ
 الْكِتَابِ إِنَّا بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ
 وَالْهَذَا وَالْهُكْمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ (العنکبوت: ٤٦)

واته : گفت و گو و مجادله مه‌که‌ن له‌گه‌ل‌ خاوه‌نی کتێبه ئاسمانیه‌کاندا مه‌گه‌ر به جوانترین شیوه ، جگه له‌وانه که‌سته‌میان کردووه (ئه‌وه په‌فتارتان له‌به‌رامبه‌ریان‌ه‌وه باجیاوازی یه‌قی سه‌سته‌مه‌کیان) پیشیان بلێن : ئیمه باوه‌رمان هه‌ناوه به‌وه‌ی بو ئیمه‌وئیه‌و دابه‌زینراوه ، خوای ئیمه‌و خوای ئیه‌و ته‌نها یه‌کی‌که‌و ، ئیمه‌فه‌رمانبه‌رداری نه‌واته‌ین ..

به کورتی شهبی برودار له هه مووکارو کرده وو گوفتاریکدا بگه پڕی به دواى چاکترین دا تا وه کو پله ی بهرز به دهست بهینی له دنیاو قیامه تداو، له تاقیکردنه وه که ی ژیاندا به چاکى دهرچیت، ئهم شیوازی پهفتارهش که ئاوا به جوانی بیت دلی بهرامبهر دهگوپری و زۆر جار دهیکاته دۆست و خو شهویست، قورئان دهفرمویت ﴿وَلَا تَسْتَوِی الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ، وَمَا يُلْقَاها اِلَّا الَّذِيْنَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاها اِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيْمٍ﴾ (فصلت: ۳۵)

قوتابیتى و مامۇستايەتى لەيەك كاتدا :

(وھب)كۆپى (منبە)ى يەمانى كەلەتاييەن بوو ، خەلكى يەمەن دەيانئاسى راھىب بوو ، دوايى كە مۇسلمان بوو تىگەيشت كە ئيماندارى راست نابى گۆشەگىر بىت ، نابى ھەول نەدات و خۇى كەپ بكات ، بۆيە كەپرسىار يان لىكرد لەبارەى سىماو سىفەتى مۇسلماننەوتى وتى : (المسلم يفتدى بمن قبله وهو إمام لمن بعده)واتە: مۇسلمان پىششىناتى خۇى دەكات بەسەر مەشق و مامۇستاو، خۇشى سەرمە شوق و مامۇستاو پىششەوايە بۇ ئەوانەى دواى خۇى ..(وتارى/ التوغل مسالك /الراشد)

بانگخوازى پلەيەكى بەرزە :

بانگخوازى پلەيەكى زۆر بەرزە لەئىسلام داو ، پەرۋەردگار دەفەرمۇيت : (وَمَنْ أَحْسَنَ قَوْلًا مِّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ)فصلت ۳۳ . واتە:كى قەسى چاكتروجوانترە لەو كەسەى كە بانگەوازى كردوۋە بۇلاى خواو كارو كردهۋەى چاكىشى ئەنجامداۋەو وتوشىەتى : بەراستى لەپىزى مۇسلماناندام ..

جالەبەر ئەۋەى دنيا تاقى كردنەۋەيە بۇمان تاباشترىن كردارو گوفتارى تيا بەجى بگەيەنن ، چاك وايە بگەپىن بەدواى چاكترىن كارد ، ديارە بانگەوازيش ئەوكارە مەزن وگرنگە يە كە دەمانگەيەننەتە پلەى بەرزو پەزامەندى پەرۋەردگار ..

ئالەين بى عەيبىن:

پىياو باشىكى لاي خۇمان دەلى : ئىمە ئالەين بى عەيبىن ، بەلكودەلەين خوايە عەيب و كەم و كۆپى يەكانمان بۇ پەردە پۇش بگە ..

بانگخواز لەھەول دايە خۇى چاكتىر بكات و ھەردەم داواش دەكات لەخوا كە نيەتى چاك كات و كردهۋەكانىشى بۇ باشتر بكات ، قورئان ئامارە بۇ ئەم مەسەلەيە دەكات و دەفەرمۇيت ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا، يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ (الأحزاب: ۷۱)

واتە : ئەى ئەو كەسانەى باۋەرپتان ھىناۋە لەخوا بترسن و پارىزكارىن و ھەمىشە قەسى بەجى و بەسوود بگەن ، ئەوسا ئىتر كردهۋەكانتتان چاك و بەجى و پەسەند دەكات ، لە گوناھەكانىشتان خۇش دەبىت ، جائەۋەى فەرمانبەردارى خواو پىغەمبەرەكەى بىت ، ئەۋە بەراستى سەركەۋتن و سەرفرازى يەكى بى ئەندازەو بى سنوورى بەدەستەپناۋە ..

جا كه سٽيگيش نيه تي بؤ خوانه بي و خراپه كارييت ، خوا كاره كاني بؤ چاك ناكات و (توفيق) ي نادات ، قورئان ده فهرمويت (إن الله لا يُلصِحُ عمل المفسدين) ۸۷ يونس ..
 عومهرى كوپى العزيز له نامه يه كى دا ئاموژگارى كاربه ده سٽيگى خوى كرد و پيى وت :
 (اعمل عمل رجل يعلم أن الله لا يُلصِحُ عمل المفسدين) واته وا كاربه كه بزانى خواى
 گه وره كارى خراپه كاران چاك ناكات ..

باشترين هوکار له بانگه وازدا :

بانگه وازان له سووربوونياندا له سهر گهياندى ئهم په يامه پيروزه به زور ترين كهس ،
 ده گهرين به دواى باشترين هوکاردا كه بانگه وازه كهيانى پيى بگهياننه خه لكى ..
 موسولمانان له ئەلمانيا كه ژماره يان نزىكهى سى مليون ده بيت ، چه ند ساليكه پوژى (۱۰/۳)
 يان داناوه به پوژى كراوهى مزگوت ، تا له و پوژده ههركهس له ئەلمانيه كان
 ويستيان شارهبان له ئيسلام سهردانى مزگوته كان بكن و پيشوازي يهكى گهرميان ئى
 دهكرى و وهلامى پرسپاره كانيان نه دريته وه و پيناسه ئيسلاميان بؤ دهكرىت ..
 سالى رابردو ژماره ي ميوانانى مزگوته كان كه نزىكهى دووه زار مزگوته گه يشته
 دووسه دهزار كهس ، كه بؤ شارهزا بوون له ئيسلام سهردانيان كردبوو .. نزىكهى
 چوارسه راپوړتيش له دهزگاكانى راگهيانندا له باره ي نهو چالاكى يه وه بلاو كرابووه ،
 كه نه مهش زياتر ئيسلام نه سينيى به ئەلمانيه كان . (ل ۱۸۲ الايمان ژ ۱۱ ، ۱۲ / ۲۰۰۲) ..
كيلي دله كان :

دل قفلى ئى نه درى و ههق نابيستى ، په رده ي پيا نه درى و نوور ناىگاتى ، قورئان
 ده فهرموى (أفلا يتدبرون القرآن أم على قلوب أقفالها) ههروهه ده فهرموى (كلا بل ران
 على قلوبهم ما كانوا يكسبون) ..
 بؤيه كردنه وهى دله كان ههولى دهوى ، تابهرامبه ركه قهناعت بكات و پاشان دوعا بؤ
 كردنيشى دهوى تاخوا هيدا يه تي بدات و پزگارى بكات له تاريكه كانه وه به رهو
 پووناكى ..

عومهرى كوپى خه تاب زور ئازارى هه زه تي نه دا (ص) به وهى كه خه لكى ئى دور
 ده خسته وه و دزايه تي ده كرد ، تا شه ويكيان هه زه ت (ص) ويستى بچى بؤ لاى كه عبه
 خواپهرستى بكات ، هه ستي كرد عومهر به دوايه وهيه ، بؤيه فهرموى : عومهر
 به شه ويش واز ناھيى ؟ ! به هه رحال هه زه ت (ص) كه وته نويز كردن و قورئان خويفندن
 و عومهر يش گوئى گرتبوو له دوروه وه ، هه زه ت (ص) سوورته ي (الحاقه) ي خويفندن ،

عومەر لەدلى خۆى دا وتى : شاعيره ، كهگوىى لهئايهتى ﴿قَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ، وَمَا هُوَ يَقُولُ شَاعِرٌ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ﴾ (الحاقة: ٤١)
 لهدلى خۆى داوتى : ئەگەر شاعیر نه بێ كهواته كاھينه ، ئنجا گوىى ئى بوو ﴿ولا بقول كاهن قليلًا مانتدگرون ، تنزيل من رب العالمين﴾ الحاقة ٤٣

وتى : كهواته كاھينيش نيه ، ئەى لهكوى وه هاتوو ، لهپهروهردگارى جيهانهوه هاتوته خوارهوه .. ئەمه شتيكى لهدلى عومەردا دروستکرد و كيشمه كيش لهدهروونيا هاته كايهوه !

جاريك ئافرهتێك ويستی هيجرەت بكات عومەر پيى گەشت و ليى پرسى : بۆكوى دهچى ؟
 وتى : نايه ئن به ئازادى خواى خۆمان بپهريستين ، ناچارين هيجرەت بكهين ! عومەريش وتى : خواتان لهگەل .. ئافرهتهكه كه هاتهوه لاي ميژدهكهى ئەمەى بۆ گيپرايهوه وتى : هه ست دهكەم عومەر نەرم بووبى و گوپايى ، ميژدهكەش وتى : ئەگەر گوى دريژهكهى (خەتاب) بپوا بهيئى ، بپواناكەم عومەر بپوا بيئى !

عومەر زۆر داخ لەدل بوو لهحهزەت (ص) و موسلمانان ، بۆيه شمشيرى هەلگرت بچى
 هەزەت(ص) بكوژى ، لهپنگا موسلمانتيكى بينى ، كهلهعومەرى پرسى ئەوه بۆكوى دهچى وئەويش وتى : دهچم محمد دهكوژم !

موسلمانەكهش وتى : جابو ناچى خوشكهكهت و زاواكهت بكوژى خو ئەوانيش موسلمان بوون ! عومەريش چوو سه خوشكهكهى و زاواكهى و لييدان ، ئەمەش كارى كرده سه عومەر ، ئنجا چوو بۆلاى هەزەت (ص) و موسلمان بوو ، پاشان وتى : ئيمه لهسهه هەق نين ، هەزەت (ص) فەرمووى : بەلى له سههه قين ، وتى :

دهى خو شاردنهوهى بۆچىيه ؟ ئيتربه دوو ريزكه يهكيكيان عومەر لهپيشيهوه بوو ، يهكيكيشيان(حمزه) لهپيشيهوه بوو به (الله اكبر) چوونه لاي كهعبه ، بهمەش پشتى نهفامى شكا ..

كاتيك عومەر هاتهوه مالهوه مالهكانى كۆكردهوه و باسى ئيسلامى بۆ كردن ، عبدالله ى كوڤى وتى : من ساليكه موسلمان بووم ، عومەر پرى پياكردو باش کوتاى ، وتى : ساليكه موسلمانى و هەولت نه داوه منيش رزگار بكەى له دۆزهخ ..

جا هەركاتى ئەمه باسبکرايه تهوه عومەر سيخورمه يهكى ئەدا له عبدالله ! كه بۆچى خەمى باوكى نه خواردوه ..

بیرمان نه چیت که حه زرت (ص) دوعای کردبوو که خوا یه کی لهو دوو که سه ی بو هیدایه ت بدات عومهری کوپی خه تاب یان نه بوجهل چونکه نهو دوانه به ده سه لات بوون له مه که که دا ، خوای گهره ش عومهری هیدایه ت داو قفلی دلی بو کرده وه ..

سهر کرده یه ک و دانایه ک:

نهو سهر کرده یه ی که شاری (مرو) ی فته ت کرد دانایه کی مه جوسی بینی ، لیی پرسی به چی بووی به دانا ؟ وتی : وازم له دروو له دنیا هیئاو مه موو به یانی یه کیش په رستراوه که م ده خه مه ژیر پیمه وه .. سهر کرده که خه ریک بوو بیکوژی !

مه جوسی یه که وتی : په له مه که ! نیوه په راوه که تان نالی (أرأیت من اتخذ إله هواه) منیش ههواو ئاره زوویه ک که ده په رستری ده یخه مه ژیر پیمه وه و به قسه ی نا که م ! سهر کرده که وتی : جا که سیئ نه وهنده دانا بی چون موسلمان نابیت !

مه جوسی یه که وتی : دل داخراوه و کلپله که شی لای که سیکی تبه .. سهر کرده و هاوه لانی ده ستنوژیژان شت و دوو پکات نویژی پئویستیان کردو داوایان له خوا کرد که هیدایه تی بدات .. هه رپاش نویژه که به به ره که تی ئیخلاص و دوا که یان خوا دانا که ی هیدایه ت دا .. (ل ۱۹۵ الایمان ژا ۱۱ - ۱۲ / ۲۰۰۲)

دهرگا له خه لک دامه خه ن !

په ژنیک ئیمام نه حمه د پیاو یکی نویژ که ری بینی دزی ده کرد ؟ ئیمام لیی پرسی : چون شتی واده بی ؟ انویژ کردن و دزی کردنیان وتوو ؟ اکابرا وتی : ئیمام واز بیته نه م دهر گایه م ماوه له گه ل خوادا بانه ویش دانه خریت !

پاشان که ئیمام نه حمه د له حه ج بوو نهو کابرایه ی بینی خو ی نووساندبوو به دیواری که عبه وه و به کو ل ده پا پایه وه که خوا لیی خوش بیته .. که ئیمام نه مه ی بینی له بهر خو یه وه وتی : به خوا راستی کرد دهر گایه کی هیشتبووه له گه ل خوادا و خواش دهر گا کانی تری بو کرده وه ..

{نویژ بوخوی مرو ف ده گیریتنه وه له خراپه (إن الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنکر...)} دیاره نهو پیاو هه ش که هه ر نویژ کردنه که ی ماوه و به رده وام بووه ، به خو ی دا چوته وه و پاشان تهوبه ی کردوه وازی هیئاوه له دزی کردن .. }

به راستی هه ر له بهر نه مه شه که حه زرت (ص) ده فهرمو ی (يَسْرُوا وَلَا تَعْسِرُوا يَسْرُوا وَلَا تَعْسِرُوا) .. بادوعا بکه ین که کلپلی خیر بین و دهر گای خیر و خوشی له سهر خه لکی

بكهينهوه ههروه كه زهزت (ص) دهفهرمويت (طوبى لمن جعله الله مفتاحاً للخير مغلاقاً للشر) ...

پياويكى ناودارى خهلكى شام

پياويكى خهلكى شام كه دؤستايهتى ههبوولهگهئ عومهرى كوڤى خهتابدا ، ماوهيهكى زۆر ديار نابيت ، عومهر ئهحوالى دهپرسیت ، ناسياوهكانى پيى دهلين :ئهى ئهميرى بهواداران خووى بهخواردنهوهوه گرتووه و گيرى خواردووه !

عومهريش نامهيهكى بؤ نوسى : (لهعومهرى كوڤى خهتابه وه بؤ فلانى كوڤى فلان ، سهلامت ئى بيت ، فإنى أحمد إليك الله الذى لاإله إلاهو غافر الذنب وقابل التوب شديد العقاب ذى الطول لاإله إلاهو إليه المصير) ..ئنجا بههاوهلانى فهرموو :بيپاينهوه لهخوا بؤبراكهتان كهئلى چاك بيت و خوا ليى خووش بيت ..

كاتيک ئهه نامهيه گهيشته كابرا دهخويندهوهوه لهبهرخويهوه دهيووت : (غافر الذنب وقابل التوب شديد العقاب) ، بهراستى منى ئاگادار كردهوه لهسزاي خوا، پهيمانى ليخووش بوونى داومهتئ ..ئيتتر زۆر گرياو بريارى دا واز لهمهى خواردنهوه بينئ و تهوبه بكات ..بهئى ..تهوبهيهكى چاكى كردو بهردهوام بوو ، كهههوالى گهيشتهوه به (عمر)، فهرمووى :ئاوابكهه ئهگهر برايهكتان بينى قاجى خليسكا ! ئاموژگارى بكهه و واى ئى بكهه متمانه بهخوى پهيداكاتوهوه و دوعاى خيرى بؤبكهه و مهبنه هاوكارى شهيتان لهسهرى ! (نحو التفسيرالموضوعى للقرآن / محمد الغزالي)

با ههول بدهين نوورانى و مووبارهك بين !

حهززهت كهدهچوو بؤ مزگهوت دوعاى دهكرد و دهيفهرموو (اللهم اجعل في قلبى نوراً وفي سمعى نوراً ، وفي بصري نوراً ، وعن يمينى نوراً ، وعن يسارى نوراً ، وفوقى نوراً ، وتحتى نوراً ، واجعلنى نوراً) ....

كهواته ئهكرئ نوورانى بين و دنيאו قيامهتمان بهنوورى ئيمان پووناك ببينهوه ، ههروهه دهكرئ مووبارهك بين ، خوئهگهر زۆر كاتيش نهبيت ، ههنديك كات دهكرئت مووبارهك بين ..ئهوه ههززهتى عيسا سهلامى خواى ئى بئى لهبارهى خويهوه دهفهرمويت ﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ (مريم: ٣١) واته :خوا منى پيروژ كردووه له ههركوئ يهك به و فهرمانى پيداوم كه تا زيندووبم نويزو بكهه و زهكات بدهم ..

ئيتىر خۇناشكرايه كه به ئىزنى خوا نه خوشى چاك كر دۆتموه و زور موعجيزاتى هه بووه
 مهرهك قورئان ده فەرموئە ﴿ وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي
 أَخْلَقْتُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْكَلْمَةَ وَالْأَبْرَصَ
 وَأُخَيِّبُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَنْبِئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَّكُم إِن
 كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴾ (ال عمران: ٤٩)

واتە/ من پىغه مبهريكم بولاي ئيوه (بهنى ئيسرائيل) په وانه كراوم، به لگه و نيشانه يه كم
 پى يه له لايه ن په ره و ده گارتانه وه ، من له قور شيوه ي بالنده تان بو دروست ده كم ئنجا
 فووى پياده كم به فەرمانى خوا يه كسەر ده بىته بالنده يه كى زيندوو ، كوئىرى زكماك
 ونه خوشى به لىكى چاك ده كه مه وه به ويستى خوا و مردو و انيش زيندوو ده كه مه وه
 به فەرمانى خوا و هوالى ئه و شتانه ي كه ده يخون و هلى ده گرن له ماله كاتناندا پىتان
 پاده گيه نم ، به راستى له و شتانه دا به لگه و نيشانه هيه بۆتان ئه گهر به وادارن .

حه زه تيش (ص) هه ميشه موبارهك بووه ، كاتيك له دايك بوو خيرو به ره كه ت پڙا به سەر
 مال و حالى (حليمه) ي دايه نيدا و به ناشكرا پىيانه وه ديار بوو ، ته نانه ت ده رو
 دراوسى كانى به شوانه كانيان ده ووت مه رو مالا ته كانيان لاي مه رو مالا ته كه ي (حليمه) وه
 به مه و پىتن ..

له سالىكى وشكى و بى بارانيدا قورپيش وتيان : ئه رى ئه بو تاليب ادهشت و ده رمان بى
 ئاوه ، مال و منالمان وشك بوونه وه ، ئاده ي دؤعا بارانه يه ك بكه ، ئه بو تاليبيش ده ستى
 هه زه تى گرت كه منال بوو پشتى دا به ديوارى كه عبه وه ، له وكاته دا په ليه هه ر
 به ئاسمانه وه نه بوو ، له چه ند گو شه يه كى ئاسمانه وه په له هه ر پهيدا بوو ، باران لىزمه ي
 كر د و شيو و دۆل پر بوو له ئاوو ، خيرو خوشى پووى كرده خه لى به به ره كه تى
 هه زه ت (ص) ، ئه بو تاليبيش له دى ره هؤنرا وه كهيدا ئاماره به مه ده كات و ده لى :
 وَاَبْيَضَ يَسْتَقِي الْغَمَامَ بَوَجْهه
 ثَمَالِ الْيَتَامَىٰ عَصْمَةَ لِلرَّامِلِ

٦٢ل (گولوى سه رمور) المبار كفورى

هه ره ها رۆژيك مناللىكى لايان بو هه زه ت (ص) هينا كه هيجى بو نه ده و ترا ، هه زه ت
 لى پىرسى من كيم ، مناله كه به به ره كه تى هه زه ت كه وته قسه و وتى : تو پىغه مبه رى
 خواى !..

رۆژيك هاوه لىك خو ي گه يانده هه زه ت (ص) كه وتارى ده دا ، ده ستى دا له قاچى و ئنجا
 ده ستى هينا به ده موچاويدا ، ئه و هاوه له ده لىت هه رچه ند كه ش وه و زور گهرم بوو

كه چى قاچى سارد بوو ، كه ميټاشم بده موچاومدا پاش سى ساليش هستم بهو
ساردى يه ده كرده ده موچاومهوه ..

خاتوو عايشه ي هاوسه رى ده لى : پشيله يه كه ده هاته مالمان هه تا حه زره ت (ص) له مال
بوايه ورته ي نه ده كرده له جيى خو ي نه ده جولا ، كاتى حه زره تيش له مالنه بوايه ده كه و ته
هارو هاجى !! ﴿ حه زره ت (ص) خو ي ده فهرمويت : هه رچى له ئاسمانه كان وزه ويديسه
ده زانى كه من پيغه مبه رى خوام ته نها سه ريچي كه رانى ئينس وجين نه بى ﴾
روژي ك حوشترى كه به له سه ده بى و كه س ناويرى بچى به لايدا ، كاتى حه زره ت چوو بو لاي
هيور بووه وهو شه كو اى حالى خو ي لا كرده ، ئه ويش خاوه نه كه ي بانگ كرده ناموزگارى
كرده كه به چاكي ره فتارى له گه لدا بكات ..

عبداللهى كورى زوبه ير و خوينى حه زره ت (ص):

پوژي ك حه زره ت (ص) توژى خوينى له پشتى گرتبوو ، داي به عبداللهى كورى زوبه ير
كه منال بوو ، تاله شويني كدا دور له چاوى خه لك بيشاريته وهو بيكا به ژير خوله وه ،
عبداللهش بيرى كرده وه چى ئى بكات ، واي بو چوو كه له بهر پيرو زى يه كه ي بيخواته وهو
فرئى نه دات ، به لى .. خوارديه وهو هاته وه خزمه ت پيغه مبه ر (ص) ، حه زره ت لى پرسى ،
هاچيت ئى كرد ؟ وتى : ئه ي پيغه مبه رى خوا له شويني كدا شاردمه وه كه س نايبينى ،
خواردمه وه ! حه زره ت (ص) لاي سه ير بوو ، فهرمووى : وه يل بو تو له خه لكى و ، وه يل
بو خه لكى له ده ست تو ، وه تو ماده م خوينى من تي كه ل به گيان ت بوو ناچيته دوزه خه وه و
ده چيته به هه شته وه ..

به لى هه روا ده رچوو كه حه زره ت (ص) فهرمووى ، عبدالله لاويكى جوانخاسى به تواناي ئى
ده رچوو ، كه م كه س هه بوو شان بدات له شانى ، ته نانه ت يه كه م كه سه كه توانى له كاتى
لافاودا حه وت جار به مه له ته واف بكات به ده ورى كه عبه دا !

كاتي ك سوپاي ئيسلامى كشا به ره و فه تحى تونس ، ژماره يان دوانزه هه زار كه س
بوو ، ده بوايه پرو به پروى (١٢٠) هه زار له سوپاي پوم ببه وه .. بو يه سه ركرده ي سوپاي
ئيسلامى نامه ي نارد بو خه ليفه عوسمان كه يارمه تى بو بني رى ، ئه ويش هه ندئى هاوه لى
حه زره تى بو نارد كه ئه وانيش حسن و حسين و عبدالله ي كورى عومه رو ئه بو زهرو
عبداللهى كورى زير بوون ..

كهڻم هاوه لانه گهيشته لای سوپای ئیسلامی لهئەفریقا ، (عبدالله) بهسەرکردەى وت من پیلانیڤکم بهدهستهوهیه و داواشم ئهوهیه سى سوارم لهگه‌ل بنیژه پشتم بپسارین .. سەرکردەش سى سواری نارد لهگه‌لیاو به‌خیرایی به‌رو دوژمن پویشتن و پئی یان بۆکردنمه‌وه ، وهیان زانی بۆ دانوستان هاتوون و نامه‌یان پئی یه ، هه‌رکه‌نزیك بوونه‌وه له‌سەرکردەى پۆمه‌كان عبدالله شێرانه په‌لاماری سەرکردەى پۆمه‌كانى داو پاش ماوه‌یه‌ك له‌شەپ کوشتی و به‌مه‌ش سوپای پۆم شپه‌رزه‌ بوون و شكان ، كه‌له‌مه‌ش دا نه‌بەردى و چاوقایمى و دانایى عبدالله مان بۆ دەرده‌كه‌وى ..

عبداللهى كۆپى زوبیر توانایه‌كى زیاترى هه‌بوو له‌خه‌لكى له‌به‌پۆژوو بوون و نوێژکردنى زۆردا ..

له‌سالانى دواى ته‌مه‌نیشى دا شوپشى هه‌لگیرسانددژی سته‌مى ئه‌مه‌ویه‌كان و به‌ئاگرو ئاسن سهرکوت کراو سهره‌نجام شه‌هید بوو ، وه‌هه‌روه‌ك هه‌زرت هه‌والى دابویه پشتم به‌خوا به‌هه‌شتى یه ! (به‌رنامه‌ی/ روائع من السیره / د. عائض القرنى)

په‌نجهى محمدى كۆپى واسیع!

له‌كاتیڤدا قوته‌یه‌ى كۆپى موسلیم ئابلقه‌ى (كابل)ى دابوو ، وتى بگه‌رپن به‌دواى (محمدى كۆپى واسیع) دا بۆم ، كاتیڤ گه‌پان بینیان په‌نجهى به‌رز كردۆته‌وه‌و دوعا ده‌كات و ده‌لى (ياحي ياقيوم انصرنا، ياحي ياقيوم انصرنا)... هاتنه‌وه‌ بۆلای قوته‌یه‌ى هه‌والیان دایه‌، ئه‌ویش زۆرى پئی خۆش بوو وتی: په‌نجهى محمدى كۆپى واسیع له‌لام گرنگتره له‌سه‌د هه‌زار لاو سه‌د هه‌زار شمشیر!

پاشان به‌به‌ره‌كه‌تى دوعای محمد كۆپى واسیع سهرکه‌وتن.. (هه‌مان سه‌رچاوه‌)

عه‌كاشه‌و چوونه‌ به‌هه‌شت:

پۆژێك هه‌زرت (ص) به‌هاوه‌لانى فه‌رموو: هه‌فتا هه‌زار له‌ئومه‌تم به‌بى لێپرسینه‌وه‌و حساب ده‌چنه‌ به‌هه‌شته‌وه‌، عه‌كاشه‌ وتی: دوعام بۆ بکه‌ یه‌كئ بى له‌وان.. هه‌زرتیش (ص) فه‌رموى: تۆیه‌كێكى له‌وان..

هاوه‌لێكى تر هه‌ستا وتی: دوعاش بۆم بکه‌ له‌وانه‌ بى ، هه‌زرت (ص) پئی فه‌رموو: تازه‌ عه‌كاشه‌ ده‌ست پێشخه‌رى کرد!

له‌غه‌زای به‌دردا عه‌كاشه‌ شمشیره‌كه‌ى شكا ، هه‌زرت (ص) لقه‌دارێكى دایه‌ ده‌ستى و فه‌رموى: به‌مه‌ شه‌پ بکه‌؟! كاتیڤ گرتى به‌ده‌سته‌یه‌وه‌ و پای وه‌شاند بوو به‌شمشیره‌ى

چاك به دهستیوهو ئهو شمیره یان ناونا (بهیژ: القوی) و بهردهوام له غهزاکاندا پیی بوو
تاله شهر یه مامه دا شهید بوو ، شمشیره که شیان ناشت له گهلیا ..

شهوق و خوشه ویستی بیلال:

بیلال پاش و فاتی حمزه (ص) حهوت سال بانگی نه داو، بۆ به شداری فهتخی شام
مه دینه ی به جیهیشت و کاتیك عومهر کلیلی قودسی وهرگرت داوای له بیلال کرد
که بانگیکیان بۆ بدا ، ئه ویش له بهر دلی خهلیفه عومهر بانگیکی دا وهه مووانی خسته
گریان و برینیانی کولانهوه !

شهویك خهوی به حمزه ته وه (ص) بیانی ، که له خهوه که دا پیی فهرموو: بیلال شهوقت نیه
بۆ سهردانمان !

بۆ به یانی گهراپه وه بۆ مه دینهو چوو سه رته بری حمزه (ص) و سهلامی لی کردو پاشان
باوهشی کرد به حه سهن و حوسهین دا و به یادی جارانه وه بانگیکی دا که ههرچی لهو
ناوه بوو خسته گریان ..

شهوقی به ههشت:

حمزه (ص) ده فهرموئ: به ههشت شهوقی ههیه بۆسی کس، سهلمان و عه ممار و عهلی ...
ئیمام عهلی پۆژیک دوعای کردو وتی : (اللهم إني أسألك شهادة في سبيلك بعد عمر طويل
في سبيلك) خوای گهرهش دوعاکه ی قبول کردو زیاتر له په نجا سال خزمهتی ئیسلامی
کردو پاشان شههیدیش بوو .

بهراستی که سهیری پله ی ئهوپایه بهر زانه ده کهین که با سهمان کردن بۆمان دهرده که ویت
که مروقیکی پیک هاتوو له خوین و گوشت و ئارهزوو شههوات ده توانی به فهزلی خوا
نوورانی و موباره ک بیئت ... ده توانیت زیاتر له پلهکانی ئیمان و ئیسلامهتی دا سه رکه ویت و
زیاتر خوا له خو ی پازی بکات ، هه رکاتیکیش وای کرد ده بیته خوشه ویستی خواو زیاتر
به ره کهت ده که ویت ته مه ن و کاره کانیه وه ده توانی زیاتر خه لکی بهینی به ره و شارپنگه ی
ئیمان و ئیسلامهتی .

پیاویك که خوا خوشی دهوی :

مقدادی کوپی عه مر حه وته ها وه له که ئیسلامی ئاشکرا کردو دژی قوربهش وه ستایه وه
، ئهو زاته گه یشته پلهیه ک که حمزه (ص) پیی فهرموو (إن الله أمرني بحبك ، وأنبأني أنه

يُحْبِك) واته: به پراستی خواهرمانی پيداوم كه خوشم بويي، وهه واليشي داومه تي كه توي خوش دهويت ..

به پراستی پلهو پايه يه كي به رزه كه سيك بيگاتي ، خوي گه وري بالاده ست كه سيكي خوش بوي و فرمانيش بدات به پيغه مبه ره كه ي كه خوشي بويت ..

دياره ئه مه به هه ول و كوشش و خه بات بووه ، عبداللهي كوري مسعود ده ليت: به پراستی مه شه ديكم له ميقداد ديوه نه گهر ئه وه هي من بوايه به هه موو دنيا نه مه نه گوپي يه وه .. مه شه ده كه شي له غه زاي به دردا بوو كه حه زره ت (ص) داواي له ها وه لان ده كرد كه پاي خويان ده ربن ، ميقداد هه ستا و وتي: پيغه مبه ري خوا برؤ به دم ئه و كار وه كه خودا نيشاني داويت ، ئيمه له گه لتدا ده بين ، به خوا ئه وه ت پي نالين كه (بنو اسرائيل) به موسايان وت: برؤ توو خوا كه ت شه پيكه ئيمه ش لي ره دانه نيشين ، به لكو ده لين برؤ توو خوا كه ت شه پيكه ئيمه ش له گه لتان شه پ ده كه ين ، سويندم به و كه سه ي توي به هه ق نارد وه نه گهر بمانبه يت بو (برك الغماد) يش ئه وا بيياكانه له گه لت ديبن هه تا ده يگه يتي ، ئنجا پيغه مبه ري خوا (ص) گوته يه كي جواني پيغه رموو دوعاي خيري بو كرد .J. 242

گولاوي سه رمور ، (واخلص العمل _ عبدالرحمان السنجري)

مقداد پوژييك به فرمانده ي موسلماناني وت (لَا مُوتَنَ وَالْإِسْلَامَ عَزِيزَ) واته: كاتييك ده رمم پشت به خوا ئيسلام له و په پي به رزي و ده سه لاتدا ده بيت .. (هه موو خه ميكي نه وه بووه كاتييك ده مریت ناواتي بيته دي و ئيسلام پايه به رزو پيروز بيت ..)

سور بوون له سه ر بانگهواز كردن

ناشكرايه كه بانگخوازي به رزترين پله يه و بانگخواز قسه كاني باشترين قسه يه كه پاداشتي له سه ر وه رده گریت ، هه روه ك قورئان ده فرمانوييت ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ (فصلت: ۳۳)

وه حه زره ت (ص) دوعاي پوو سوري كرد وه بو بانگخوازان و فرمانويه تي (نضر الله امرأ سمع مقالتي فبلغها ، فرب حامل فقه غير فقيه ، ورب حامل فقه إلى من هو أفقه منه) ابن ماجه /

له فرمانوده يه كي تريش دها توه (إن الله وملائكته وأهل السماوات والأرض حتى النملة في جحرها وحتى الحوت ليصلون على معلم الناس الخير) ترمذي واته: به پراستی خوي په روم رديگار په حمه ت و به ره كه ت ده باريني به سه ر بانگخواز داو ئه هلي ئاسمانه كان و

زموى ، تهنانهت ميړووله لهكونى خوږى دا و حوت لهدمريادا دوعاى خيردمكهن بؤئى
كهسهى كهخهلكى فيرى خير دمكات.

نهمه بيجگه لهوى كههيدايت دانى يه كهس خيرى پر به دنياى ههيو ئهوكهسهى
كههيدايت ومردمگرئ همرچاكهيك بكات بؤ بانگخوازيش دنووسري (مَنْ دَلَّ عَلَى
خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ) مسلم .

تهنانهت پاش مردنيش ئىو زانستهى كه بلوى دمكاتموه دميته سدهقهى بېردموام بؤى
و خيركهى بېردموام دهچيته نامهى كردموهكانى يموه.

سوربوونى پيغه مبهران له سر بانگواز كردن :

لهسورتهى نوح و چهند ثايه تيكي سوره تكانى تردا قورئان باس هـول و كوئشش و
خه باتى بئ و چانى حمزرتى (نوح) كړدوه ، كهچؤن نو سدهو په نجا سال به شهو
بېرؤژ به ناشكراو به نهينى بانگى كرد بؤ ئاينى خواو ، كهچى تهنه چهند كهسيكى كه
بېروايان پئ هيناو دوايى پېرومردگار فرمانى دايه كه شتى يهك دروست بكات ، نهوئش
لهگل بېرواداراندا كه شتى يهكى دروست كړدو همرچى كافران به لا ياندا دېرؤيشتن
گالته يان پئ ده كړدن و نهوئش ده يفرموو : نهگر ئيوه گالته به ئيمه دمكهن ، ئيمه ش
گالته به ئيوه دمكهن .. تالافاوه گوره كه هات و بېرواداران و نوح سېر فراز بوون و
كافرانئش ههمو له ناو چوون ..

قورئان ده فرموي ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ قَالِيَتْ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ
عَامًا﴾ (العنكبوت: ١٤) ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا، فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا
فِرَارًا، وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَعْصَمُوا نِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا
وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا، ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا﴾ (نوح: ٥-٩) ﴿وَيَصْنَعُ
الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا
تَسْخَرُونَ ، فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ (هود: ٣٩)

به ئى... حمزرتى نوح كه له پيغه مبهره (أولي العزم) كانه ، ههمو ژيانى بهخت كړد
له پيناوى بانگوازداو تهنانهت له دوا ساته كاني ته مېنښى داو له سره مېرگ دا
هر له يادى بانگوازده كهى دا بوو ، هرهوك پيغه مبهر (ص) بؤمان ده گيرېتېموه :
(إِنَّ نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا حَضَرَهُ الْوَفَاةُ دَعَا ابْنِيهِ ، فَقَالَ: إِنِّي قَاصِرٌ عَلَيْكُمَا الْوَصِيَّةُ ،
أَمْرُكُمَا بَاتْنَتَيْنِ وَ أَنْهَاكُمَا عَنْ أُتْنَتَيْنِ: أَنْهَاكُمَا عَنِ الشُّرْكِ وَالْكِبْرِ، وَأَمْرُكُمَا بِإِلَهِ إِلَهِ اللَّهِ ،
فَإِنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا فِيهِمَا لَوْ وَضَعْتَ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ وَوَضَعْتَ لِإِلَهِ إِلَّا اللَّهَ فِي

الكفة الأخرى كانت أرجح ، ولو أن السماوات والأرض كانتا حلقة فوضعت لآله إلا الله عليهما لفصمتها أو لقصمتها ، وأمر كما يسبحان الله و بحمده فإنها صلاة كل شيء وبها يُرزق كل شيء) ثم حمده ، و(صححه الحاكم) واته: حمزه تي نوح سه لامي خواي ئي بيّ له سه ره مهرگی دا دوو کوپه که ی بانگ کردو فرموی: من وهسیه تان بۆده کم ، به وهی که فرمانتان پیّ ددهم به دووشت ، وه جلّه گیریتان ده کم له دووشت که هاوهل بۆ خوا پیدا کردن و خو بهزل زانینه له بهردهم ههق دا...

وه فرمانه که شم به لآله إلا الله یه که بهراستی نه گهر ئاسمانه کان و زهوی و ههرچی له ناویاندا یه له تای تهرازو یه کدا دابنرین و (لااله إلا الله) ش له تاکه ی تریاندا دابنریت ، شهوا (لااله إلا الله) هکه قورستره، وه نه گهر ئاسمانه کان و زهوی شهلقه یه بن و (لااله إلا الله) بخزیته سهریان ده یان شکیئێ و.. ههروه ها فرمانتان پیّ نه دهم به (سبحان الله و بحمده) که نهویش بهراستی نوێژو دو عاو و یردی هه موو شتی کهو، هه موو شتی که یه به وه پرزی پیّ نه دریت.

وهسیه تی چه زه تی ئیبراهیم و یه عقوب:

حه زه تی ئیبراهیم سه لامي خواي ئي بیّت گه له که ی و پاشا که یانی بانگ کرد بۆ خوا په رستی و سزاو ئازاریکی زۆری چه شت له و پیناوه دا ، ته نانه ت خستیانه ئاگره وه و خواي گه وه پاراستی وه هه موو ته مه نی له بانگه وازدا به خت کردو ته نانه ت له سه ره مهرگی ش دا هه ره له خه میا بوو ، وهسیه تی خۆی کردو، حه زه تی یه عقوبیش سه لامي خواي ئي بیّت به هه مان شیوه ، قورئان ده فرمویت ﴿وَوَصَّي بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ (البقره: ۱۳۲) واته/ئیبراهیم و یه عقوب شه وه سیقه یان کرد بۆ کوپه کانیا ن و هه ریه که یان وتیان : بهراستی خوا هه ره شه ناینه ی بۆنیوه به ریا رداوه و هه لی بژاردوه ، ئیتر ئیوه ش هه ولّ بدن به موسلمانێ نه بیّت مه مرن و تادوا هه ناسه تان په پرهوی بکه ن ، ئایا ئیوه شه ی جووله کهو گا ور که باوه ی به محمد ناکه ن و خوشتان به شوین که وتووی ئیبراهیم و یه عقوب ده زانن ئاماده ی سه ره مهرگی یه عقوب بوون؟

ئهوکاته ی به کوپه کانی وت: دوا ی مردنی من چی ده په رستن؟! هه موو وتیان: خواي توو باوبا پیرانت ده په رستین ، که ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقن ، خوا یه کی تاک و ته نها یه ئیعه هه موو ته سلیم و فرمان بهرداری ئهوین..

بانگه‌واز کردنی یوسف له‌به‌ندیخانه‌دا:

حه‌زه‌تی یوسف سه‌لامی خوای ئی بیټ چه‌ند سالیك به‌ناهق به‌ند کرا، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا له‌بانگه‌واز کردن غافل نه‌بوو، هه‌میشه به‌ره‌فتارو گوشتاری جوانی مایه‌ی پینمایي به‌ندکراوه‌کان بوو، دوان له‌به‌ند کراوه‌کان هاتنه‌ لای و وتیان ئیمه‌ خه‌ومان دیوه‌و تو‌ش به‌پیاو چاک ده‌زانين ، به‌لکو بۆمان لیك به‌ده‌یتوه ، ئه‌ویش پيش ئه‌وه‌ی لیکی به‌داته‌وه بۆیان بانگی کردن بۆسه‌ر ئیمان و ئیسلامه‌تی ، هه‌روه‌ک قورئان ده‌فه‌رمو‌یت : ﴿ وَخَلَّ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٌ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أُحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ، قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِي إِلَّا نَبَّأُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قِيلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ، وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ، يَا صَاحِبِي السِّجْنَ أَرَأَيْتَ مُتَّفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ، مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ (يوسف: ٤٠)

له‌به‌هه‌شتیشداخه‌می نه‌وانه‌ی دوای خۆیه‌تی:

خوای په‌روه‌ردگار دووپه‌مبه‌ری نارد بۆ گه‌لیك و به‌روایان پی نه‌هینان، په‌روه‌ردگار پیغه‌مبه‌ری سینه‌میشی بۆ ناردن و، به‌قه‌سیان نه‌کردن ، پیاویکی به‌روادار له‌وسه‌ری شاره‌وه‌ هات و كه‌وته نامۆزگاری خه‌لكه‌كه‌و نه‌وانیش نه‌ك هه‌ر به‌روایان نه‌هینا، به‌لکو په‌لاماریان داو شه‌هیدیان كرد، به‌راوداری شه‌هیدمان چوه‌ به‌هه‌شته‌وه و به‌ نازو نیعمه‌تی په‌روه‌ردگار شادبوو ، ئاله‌وكاته‌دا خۆزگه‌ی خواست كه‌ گه‌له‌كه‌ی نه‌مه‌یان بزانیایه و به‌روایان به‌ینایه ، كه‌ نه‌مه‌ش خه‌م خواردنی بانگه‌وازه ، ته‌نانه‌ت له‌به‌هه‌شته‌وه‌قورئان ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ، اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ، وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ، أَلَتُخَذَ مِنْ دُونِهِ آلِهَةٌ إِنْ يُرَدَّنَ الرُّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونَ ، إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ، إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُون ، قِيلَ انْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ، بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴾ { يس: ٢٧ }

شه‌هیده‌كانی ئوحو‌دیش خه‌می به‌روادارانیا‌نی‌دوای خۆیان بوو بۆیه‌ داویان كرد له‌په‌روه‌ردگار كه‌بیا‌نگێرته‌وه بۆدنیا تاله‌پینا‌وی خوا‌دا شه‌هید بب‌نه‌وه‌و، هه‌وال به‌دن به‌به‌رواداران كه‌شه‌هیدی چ پله‌و پایه‌یه‌کی به‌رزه‌..خوای په‌روه‌ردگاریش فه‌رمو‌ی من له‌جیاتى ئیوه هه‌والیان پی نه‌ده‌م ، نه‌جا ئایه‌تی{وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرَحِينَ يَمَّا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَنْبِشُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْقِهِمْ أَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ يَسْتَنْبِشُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلِهِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ } (آل عمران: ۱۷۱) هاته خواره وه ،

واته: هرگیز وامه زانن نه وانه ی له پیناوی خوا دا شهید بوون ، کوژداون و مردوون ، نه خیر نه وانه زیندوون و، لای په رومردگاریان له پزق و پوزی به هره وهرن . زور دلخوش و شادمان بهو به خشش و زیاده فه زله ی که خوا پیی به خشیوون، مژدهش ددهن به وانه ی هیشتا به وان نه گیشتون و شهید نه بوون که بیگومان هیچ ترس و بیمیکیان له سهرنی یه، هیچ غم و په ژاره یه کیان بو پیش نایه ت له به جی هیشتنی دنیا . مژده گهن به نازو نیعمه تانی تایبه تی و فه زل و پیزی بی سنوور له لایه ن خوی میهره بانه وه ، به راستی خواش پاداشتی نیمانداران زایه ناکات و په نج به خه سار نابن .

سوربوونی پیغه مبه ر (ص) له سهر بانگه واز کردن:

قورئانی پیروز باسی سوربوونی پیغه مبه ر (ص) دهکات له سهر بانگه وازو ده فره مویت : (وما اکثر الناس ولو حرصت بمؤمنين) يوسف ۱۰۳ / واته : زوری یه خه لکی باوه پدارنین ، هرچه نده تو زور به په روش بیت و هه ول بدهیت و تی بکوشیت . هه روه ها ده فره مویت ﴿ إِن تَحْرَصْ عَلَىٰ هَٰذَا هُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴾ (النحل: ۲۷) واته / خوئه گهر تو سور بیت له سهر هیدایه تدانی نه وان ، نه وه تو ناتوانیت چونکه به راستی خوا پینمووی که سیك ناکات که خه لك گومرا بکات ، نه وانه له قیامه تدا هیچ جوړه پشٹیوانیکیان نیه .

هه روه ها ده فره مویت ﴿ قُلْعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ﴾ (الكهف: ۶) واته : له وانه یه خو ت له ناو بهریت و له خه م و په ژاره دا بهریت له سهره نجامی خراپی نه مانه که باوه پ ناهینن به م قورئانه ..

به لئ / حه زره ت (ص) (حریص) هو به په روشه و به سوژو میهره بانه ، بو پزگار کردنی ئاده می له ناگری دوزه خ ﴿ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴾ (التوبة: ۱۲۸)

بانگه واز کردن له هه موو کاتیکدا:

۱) له سهر گردی (صفا) وه: سی سال بانگه وازی پیغه مبه ر (ص) نه پنی بوو وه ته نها بوو نه وکه سانه بوو که لئی دلنیا و جیی متمانه بوو ، تائایه تی (وأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) هاته خواره وه .. که نه م فه رمانه درا به حه زره ت (ص) چووه سهر گردی (صفا) و بانگی کردو

فەرمووی (ئەررى خىلى بەنى فەر، خىلى بەنى عەدى ولقەكانى قورەيش) ھەموو كۆيۈنە، ئەو كەسەش خۇي نەھاتايا كەسىكى دەنارد بزانىت چى، ئەبو لەھبىش ھات... ھەزەت (ص) فەرمووی: (ئەگەر ھەلەتەن بىدەمى چەند سوارىك لەودىو ئەو دۆلەت دەیانەوئىت بەن بەسەرتاندا، باوھەم پىدەكەن؟؟ وتیان: بەلى، جگە لەپراستى ھىچى ترمان ئى نەبىنىوئىت، فەرمووی: مەن ئاگادارتان دەكەمەو لەسزايەكى توند، ئەبو لەھب وتى: ئەمپۇش دەستت بەقۇپدا چىت، بۇ ئەمە ئىمەت كۆكردۆتەو؟ ئىنا ئەم ئايەتە ھاتە خوارەو كەو لەمىكىش بوو بۇ ئەبو لەھب (تەبىدا ابى لەھب وتب ماغنى عە مائە وماكسب) بخارى/

۲) بانگەواز كەردن بەرىگاھ:

ھەزەت (ص) تەنەت بەرىگاھشەو ئامۇزگارى دەكردو بانگەوازی دەكرد، عبدالله كۆپى عباس دەلى، پۇزى لەدواى ھەزەتەو (ص) سوارى ولاخىك بوو بووم، فەرمووی: { يا غلام: انى معلّمك كلمات، احفظ الله يحفظك، احفظ الله تجده تجاهك، وإذا سألت فسال الله، وإذا استعنت فاستعن بالله، وأعلم أن الأمّة لو اجتمعوا على أن ينفعوك لم ينفعوك إلا بشئ قد كتبه الله لك، ولو اجتمعوا على أن يضروك لم يضروك إلا بشئ قد كتبه الله عليك، رفعت الاقلام وجفت الصحف }

۳) بانگەواز لەبازارى (ذى المجاز):

ھەزەت (ص) لەمەلەو لەلەى كەعبەو لەمالى ئەرەم دا بانگەوازی دەكردو، ھەربەو شەو نەدەو سەتا، بەلكو دەچوو بۇ بازارى (ذى المجاز) و بانگى دەكردن بۇ ئىسلام و دەیفەرموو: خەلكىنە بلىن: لا إله إلا الله سەرفراز دەبن، ئەبو جەھلىش خۇلى پيا ئەپرزان و دەيووت: ئەمە سەرتان ئى نەشيوئىنى، ئەمە ئەيەوئى واز لەخاكانتان بىنن و واز لە (لات و عزی) بەئىن.

ھەزەت تىش كۆى پى نەئەداو ئاوپى ئى نەئەدايەو.

۴) چوون بۇ مالان و خىمەكان:

ھەزەت (ص) لەمەوسىمى ھەج دا پىش كۆچكردن بۇ مەدىنە دەچوو بۇ خىمەى ئەوانەى ھاتبەون بۇ (منى) و بانگى دەكردن بۇ ئىسلام و دەیفەرموو (خەلكىنە بەپراستى خوا فەرمانى پىداون كەبىپەرستى و ھىچ شتىك نەك بەھاوەلى) ئەبو لەھبىش دەيووت (خەلكىنە، بەپراستى ئەمە دەيەوئى واز لەئانىنى باو باپىران بەئىن).

بەلىي.. ھەزرەت دەسالى پەبەق سەردانى ئەوانەى دەکرد كەدە ھاتنە مەككەوہ بۆ خەج و دەیفەرموو(كىي دالەدەم ئەدا ، كىي يارمەتيم ئەدا ؟؟ تا پەيامى پەروەردگارم بگەيەنم و پاداشتى بەھەشتى دەستكەويئت)..

كەس نەبوو سەرى بخت ، تەنانت يەككى كەدەگە پايەوہ لەمەككەوہ بۆ ميسر يان يەمەن ، بەخزمەكانى دەووت وريا بن غولامەكەى قورپەيش سەرتان ئى تىك نەدات.. تاخوای گەورە بە (انصار)ەكانى مەدينە سەرى خست..

٥) سەردانى گەورە پياوان:

عبدالله ي كورپى ئوبەى گەلەكەى لەمەدينە دەيانويست بىكەن بەفەرمانرەواى خويان و كەھەزرەت (ص) ھاتە مەدينە، (عبدالله) ئەو وەزەى ئى شىواو گەورەبىيەكەى لەدەست دەرجوو، بۆيە بەپروكەش موسلمان بوو ، وەقامرديش ھەر موناقيق بوو..

پۇژىك لەسەرەتاي ھاتنە مەدينە بەھەزرەت يان وت: ئەگەر سەردانىكىي عبداللهى كورپى ئوبەيت بگەردايە! ھەزرەت ياش (ص) لەبەر دالى ھاوہ لانى و لەبەر خاترى بانگەوازەكە سەردانى كرد، كەچى ئەو ھەندە بىي ئەدەب بوو وتى (دوور كەو ھەرەوہ لىم ، بۆنى گويدريژەكەت نازارى دام)، يەككى لەئەنصار ياش وتى (بەخوا گويدريژەكەى پيغەمبەر بۆنى خوشترە لە تو). بخارى

جاريكى تر ھەزرەت (ص) لاي كۆمەلنىك دابەزى كە موسلمان و كافرو جوولەكەى تيا بوو ، عبداللهى كورپى ئوبەى موناقيق و عبداللهى كورپى پەواھەش لەگەل يان دانیشتبوو .. تۆزو خوئى ولاخەكەى ھات بەسەريانا و عبداللهى كورپى ئوبەى دەم و لوتى خوئى گرت و وتى: تۆزو خوئ مەكە بەسەرمانا! ھەزرەت (ص) سەلامى كردو بانگى كردن بۆلاى خواو قورئانى بۆ خوئندن ، عبداللهى كورپى ئوبەى وتى (فلان! چاكتر وانيە ئەگەر ئەوہى دەيلئى ي ھەقە ، نازارمان نەدەى لەمەجليسەكانمانا و بگەرييتەوہ مائەوہو، كى ھات بۆلات قسەى بۆبەكەى).

عبداللهى كورپى پەواھەش وتى: (وہرە بۆناو مەجليسەكانمان ئيمە ئەوہمان پيخوشە) موسليم / كتاب الجہاد والسير

٦) سەردانی مالی گەوره پیاویکی جووله که:

حەزەرت (ص) لەگەڵ هاوێڵانی دا لەمەدینە چوون بۆ مالی گەورەیهکی جووڵەکان کە دەرسی دانهان و مامۆستایان بوو، پێی فرموون: ئەو کۆمەڵی جووڵە که موسلمان بن سەلامەت دەبن..

وتیان: پێت پراگەیان دین ئەو (ابا القاسم)

حەزەرتیش (ص) فرمووی: (منیش ئەوهم ئەوێ کە پێتان پراگەیهنم)

٧) سەردانی نەخۆش:

منالێکی جووڵە کە خەزمەتی حەزەرتی دەکرد نەخۆش کەوت، حەزەرت هات سەردانی بکات، لەژوور سەری دانیش و فرمووی: موسلمان ببە! منالە کەش سەیری باوکی کردو باوکیشتی وتی: کۆرم بەگویی (ابو القاسم) بکە: منالە کەش موسلمان بوو، حەزەرت (ص) کە گەڕایەوه فرمووی (سوپاس بۆ ئەو خواپەیی کە لە ئاگر پزگاری کرد) بخاری (١٣٥٦).

٨) بانگەواز کردن لە سەر قەبران:

ئیمامی عەلی دەلیت: جەنازەیه کمان بردبوو بۆ بەقیع، حەزەرت (ص) هات پارچە دارێکی بە دەستەوه بوو، دانیش و ئیمەش بە دەوریا دانیشتین و پەنگێکی هینا و برد (پەنگ و پووی گۆزا) ئنجا فرمووی (هیچ یەکێ نیه لە ئێوه مەگەر خواوەند پێشتر (لە عیلمی غەیبی خۆیدا) دەزانیت و نووسیویەتی کە جیگای بەهەشتە یان دۆزەخه و، دەزانیت کە بەختە وەرە یان بەدەختە) بخاری.

٩) بانگەهێشت کردنی خۆشەویستان:

حەزەرت (ص) سوور بوو لە سەر هیدایەتی هەموو کەسێک و هەموو پێگایەکی بۆ دەگرته بەر، کاتی (ابو طالب) ی مامی لە سەر مەرگ دا بوو حەزەرت (ص) لەژوور سەری زۆر هەولێ لەگەڵدا کە تەنها بلی (لا إله إلا الله) تالە قیامەتدا شایەتی بۆ بدات و فریای بکەوێ.. کەچی ئەو جەل کە لەویدا بوو ساردی دەکردهوهو پێی دەووت: ئاخر چۆن واز لە ئاینی باوو باپیرت دەهێنی.. بەلێ.. مامی مردو شایەتmani نەهینا..

حەزەرت (ص) مامی خۆش دەویست کە ئەو هەموو یارمەتیەکی دا بوو بۆ گەیانندی بانگەوازه کهی، تەنانەت ئەو سالتی کە ئەو خەدیجە ی تیا مردن ناوێرا سالتی خەم..

حهزرت (ص) زۆر هەزی دەکرد کەپێی راست بگرێ و ئیمان بێنی بەلام دیاره هیدایەت بە دەست خوایەو هەزرت (ص) تەنها پێ نیشاندەرە، قورئان دەفەرموێت ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ (القصص: ۵۶)

۱۰ بانگەواز کردن پیش جهنګ:

عبداللەه کۆپی عەباس دەلیت: هەزرت (ص) نەجەنگاو لەگەڵ هیچ گەلیک دا هەتا لەپیش دا بانگی نەکردن بۆ سەر ئیمان و ئیسلامەتی.. (ئیمام ئەحمەد) ۲۰۵۳

۱۱ بانگهێشتی ئەوێ کهوێستی بیکوژی:

جابر دەلیت لەگەڵ پیڤەمبەردا بووین (ص) لەغەزای (ذات الرقاع) دا، گەیشتی نە لای درەختێکی سیبەردار جێمان هێشت بۆ هەزرت (ص) و لەویا دا بەزی و شمشیرەکی هەلواسی و خەڵکەکی تریش بلۆهیان لێکرد بەو ناوەداو دەچوونە ژێر سیبەری دارو درەختەو.

جابر دەلیت: خەومان لێکەوت، کابرایەکی دەشتەکی موشریک هات و شمشیرەکی پیڤەمبەری (ص) دەرھێناو گرتی بە دەستی و وێتی بە پیڤەمبەر (ص): لێم دەترسی؟ هەزرت (ص) فەرمووی: نەخێر، وێتی: چی دەستم دەگرت ئەگەر بتکوژم؟ فەرمووی: خوا... شمشیرەکە لە دەستی کەوتە خوارەو و هەزرت هەلی گرتەو و فەرمووی: چی دەتپاریزیت لەمن؟ کابرا وێتی: مەردی خوا بە پەحمم پێ بکە، فەرمووی: شایەتی دەدەم کە جگە لە (اللە) خودای تەنێو منیش پیڤەمبەری خودام؟ کابرای دەشتەکی وێتی: پەیمانێتی پێ دەدەم شەرت لەگەڵدا نەکەم و لەناو کۆمەڵیکیشدا نەبم دژی تەو بکەن.. ئنجا هەزرت بەرەڵای کردو کابرا چووەو بۆ لای خزمانی و وێتی: لای پیاویک بووم باشترین مەوڵە دەنێدا.. (بوخاری) (ل) ۴۶۰ گۆلوی سەرمۆر

۱۲ هەزرت و هیوای هیدایەتی ئەوێ داھاتوو!

کاتێک هەزرت (ص) چوو بۆ تائیف و بانگی کردن بۆ ئیسلامەتی، بە بەردباران کردن وەلامیان دایەو، بۆیە لە ژێر سیبەری کدا پالی دا بە دیواریکەو و فەرمووی (خوایە، لاوازی و کەم توانایی و بێ دەسلەتیم بە دەست خەڵکەو بۆ لای تۆ دەهێنم، ئەو بە بەزەیتەری هەموو بە بەزەییەکان، تۆ پەروردگاری ژێر دەستەو چەوساوەکانی، تۆ خاوەنی منی، بەکیم دەسپێزیت؟ بە دوورە کە سێک ئازارم بدات؟ یان بە دوژمنێک کارت داوەتە دەست؟ ئەگەر تۆ تورپە نەبووبیت من باکم نێ، بەلام بێ وەیی کردنی تۆ بۆ من دلگوشادترە،

پەنادرگرم بەنووړې پووی پیرۆزی تۆ کهه موو تاریکستانه کانی پووناک کردۆتو مو ، کاروباری دنیاو ئاخیره تی له سەر دامهزراوه لهو یی توپه یی خۆتم به سەردا ببارینیت ، یان خەشمت بمگریت ، پازو نیاز هەر بۆلای تۆیه هەتا پازی دەبیت ، (ولا حول ولا قوة إلا بك) ..

حەزەرت(ص)لهباسی ئەم گەشتە ی دا دەفرموئ: بەکۆلیک خەم و خەفەتو ه گەرامو ه و له (قرن الثعالب) نەبیّت هۆشم نەهاتو ه ، سەرم بەرز کردو ه بینیم هەوریک سیبەری بۆ کردووم ، ئێ ی ورد بوومو ه ، سەیردەکەم جوهرائیلی تێدا یه و بانگی لیکردم و فرمووی :خوای گەورە کوئی له گوتەکانی گەلەکەت بوو کە پێیان وتی ، ئەو خوای گەورە فریشتە ی بۆ ناردویت بۆئەو ی به خواستی خۆت فرمانی به سەردا بەدیت ، ئنجا فریشتە ی شاخەکان بانگی کردم و سلأوی لیکردم ، پاشان فرمووی :ئە ی مو حەمەد ئەو منم ، چیت دەو یت ، ئە گەر دەتەو یت ئیستا ئەو دوو شاخەیان به سەردا دەهینمەو ه و له ناویان دەبەم ..

بەئێ حەزەرت(ص)له گەل ئەو هەموو ئازارو ئەشکەنجەو خەم و خەفەتەدا کە له چەند لاو ه برینداریان کردبوو .. له جیات ی داوای له ناو بردن یان بکات فرمووی (بەئکو ئومید دەکەم خوای گەورە له پشستی ئەمانە نەو یه ک بختو ه به تەنها خوای گەورە بپەرسیت و هیچ هاو بەشیکی بۆ بریار نەدات) .. ل ١٤٦ گولأوی سەر موړ .. (بوخاری) و (مسلم)

١٣) نامه ناردن بۆ پاشاو کاربەدەستان :

حەزەرت(ص)نامە ی نارد بۆ پاشاو کاربەدەستانی زەمانی خو ی له وانه ش:

* نامه بۆ نەجاشی پادشای حەبەشە .

* نامه بۆ مەقو قس پادشای میسر .

* نامه بۆ کیسرا پادشای فارسەکان .

* نامه بۆ قەیسەر پادشای رۆمەکان .

* نامه بۆ (هۆدە) کوپی (عەلی) سەرۆکی یەمامە .

* نامه بۆ پادشای عومان ..

کەئەمەش سوور بوونی حەزەرت(ص)دەگەیه نئ بۆ گە یاندنی پە یام و بانگەوا زەکە ی به چوار قو پەنە ی دنیا دا ، مەگەر خوا نافر مو ئ (وما أرسلناک إلا رحمة للعالمین) (سەیری بەشی دە یەم / له خزمەت قورئاندا / بکە ، نووسەر)

خالید پیتی ناخۆش بوو جزیه وهرگرتن:

خالید(خ.ر) سى ئیختیاری بۇ گهلهكهى (عدى)دانا،كهيا موسلمان بىن يان جزیه بدهن يان بجهنگن ،ئەوانیش پازى بوون (جزیه)بدهن،خالید پیتی ناخۆش بوو كه موسلمان نه بوون هەرچهند(جزیه)ش بدهن و وتى(ئای بۇ ئیوه،به پاستى كوفر بیابانى سەرگهردانى یه و بى عهقله ئەو كه سهى كه پیا پروات).

ئافره تان وبانگه واز:

(ام شریك) له مهككه دا به نهینى بانگه وازی ژنانى ده كرد، له گهله ئەوهش دا كه قورەیش دژایه تییهكى گهره ی ئیسلامیان ده كرد .... تا پی یان زانى و گرتیان ،ههره شهیان لیكردو وتیان: ئەگەر له بهر گهله كهت نه بوایه خراپمان پیده کردی ، به لام ئەتدهینه وه دهست ئەوان چیت له گهله دهكەن بابیكهـن.

(ام سلیم)یش ئەوهنده خه می بانگه وازه كه ی بوو كه بلاوبیته وهو كه سیك زیاتر ئیمان بهینى ،كاتیک(أبو طلحه) داواى كرد شووی پی بكات ، پی ی وت: به مه رجی شووت پی دهكەم كه موسلمان ببیت.. ئەویش موسلمان بوو. له سه دهكانى دواتریش دا (سیر توماس -و- ارنولد دهلئ: ژنانى موسلمان پۆلى گرنگیان بینى له موسلمان بوونی فهرمانده مه غۆل و ته تهره كاندا). (الدعوه الى الاسلام/ص ۴۵۹)

كۆيله كان وبانگه واز كردن:

(داوتى) رائیدیكى ئینگلیز بوو به نیوه دورگه ی عه ره ب دا ده گهرا ، پى ی كهوت له پیاویك كه كاتى خۆی فریئرابوو وه له (جسده)فرۆشرابوو ، وه كرابوو به كۆيله و ئەچهوسینرایه وه ، پی ی وت : تائیستاش پق و قینت له وانه یه كه تۆیان بهم دهرده برد ؟ ئەویش وتی: یهك شت ئەوه ی بیر بردومه ته وه ، ئەویش ئەوه یه كه ئەو دوركه وتنه وه یه له گهله كه ی خۆم وای كرد له بت په رستی و جهالهت پزگارم ببی و فیرى ئاینی پیروزی ئیسلام بىم و له ولاتی پیغه مبه ردا بىم (ص) ، ئای چه ند خوشه له زه ته ی ئیمان ، پروام پی بكه براده رى به ریز ئەو خوشی یه ناتوانری وه سف بکری و ده رپریت .. چه ند هه زدهكەم كه خوا تۆش هیدایهت بدات بۆ ئەو بهرنامه ئاسمانیه ، وه من دلنیام كه خوا ده تپاریزی له تیاچوون تادییقه سهر ئەم ئاینه . به پاستى چه ند جوانه به موسلمانى بتبینم و ببیت به یهكئى له ئیمه ، هەرچهند ده شزانم كه ئەجهل به دهست خوايه و هه رچی بوى ده يكات ..

به‌ئى، داوتى وىستى پقى هستيئى و دژى ئىسلام و موسلمانان بيجوليني و واز لهئىسلام بينى، كه چى ئو له گه‌ل ئو ستمه‌ش دا كه‌ئى كرا بوو كه ئىسلاميش دياره پئى پازى نيه، هه‌ولى دا ئو پياوه بيانى يه بانگ بكات به‌ره و ئىسلام! (الدعوه الى الاسلام/ص ۳۸۵)

دروستکردنى مزگه‌وت بۆ بانگه‌واز کردن :

موسلمانان له‌كۆن و نویدا خه‌مى دروستکردنى مزگه‌وتيان بووه له‌بهر پاداشتى گه‌وره‌ى و له‌بهر گه‌ياندنى بانگه‌واز به‌خه‌لكى..

دياره كه مزگه‌وت كارىگه‌رى زۆرى هه‌يه له‌سه‌ر دامه‌زراوى موسلمانان و هه‌ينانى خه‌لكانى تریش به‌ره و ئىسلام، (رينان) كه‌زانايه‌كى (آثار)ى فه‌ره‌نسيه و نووسه‌ريشه ده‌لى: (نه‌چوومه‌ته هه‌چ مزگه‌وتىكه‌وه هه‌ست و هۆشم به‌توندى نه‌هه‌زا بيست، به‌واتايه‌كى تر نه‌چوومه‌ته هه‌چ مزگه‌وتىكه‌وه و تووشى ئو داخه نه‌بوو بم كه‌بۆچى موسلمان نيم) هه‌روه‌ها توماس-و-ارنولد له‌باره‌ى به‌په‌رۆشى موسلمانانى ئه‌فريقياو به‌بۆ بلاوكردنه‌وه‌ى ئىسلام ده‌ليئت(هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ى له‌شاريک دا شه‌ش موسلمان كۆبووبه‌وه، له‌وه كه‌متر يان زياتر، كه‌ويستبييتيان بمه‌ينه‌وه بۆ ماوه‌يه‌ك له‌و ناوچه‌يه‌دا مزگه‌وتىكيان دروست كردووه و هه‌وليان داوه ئىسلام بلاو بكه‌نه‌وه).. الدعوه الى الاسلام /ص ۳۷۶ .

بلاو بوونه‌وه‌ى ئىسلام له‌په‌رى به‌ندكراوئىكه‌وه!

توماس-و-ارنولد له‌په‌راوه‌كه‌ى دا (الدعوه الى الاسلام /ص ۴۵۳) ده‌ليئت:

(ته‌نانه‌ت به‌ند كراوى موسلمانيش له‌به‌نديخانه‌كه‌ى دا بانگه‌وازی له‌بهرنه‌چووه و فرسه‌تى هه‌يناوه له‌كاتى به‌ندكردنه‌كه‌ى كه‌ هاوه‌لانى به‌نديخانه‌ى بانگ بكات بۆ ئىسلام..بۆ نمونه: له‌سه‌ده‌ى يانزه‌هه‌مدا فه‌قيه‌يى موسلمان به‌دیل گه‌راو به‌هۆى ئه‌وه‌وه ئىسلام بلاو بووه له‌ئهوروپاي پۆژه‌ه‌لات دا..

بانگه‌واز کردن له‌بهر په‌تى سیداره‌دا :

له‌هه‌مان په‌راوى پيشوودا (ارنولد) ده‌ليئت (له‌ئه‌فريقيا به‌لجيكه‌كان به‌په‌رى له‌سیداره دانيان دهرکرد بۆ سه‌ركرده‌يه‌كى موسلمان، له‌كاتى جى به‌جى كردنى به‌په‌رى كه‌داو له‌داو ساته‌كانى ژيانى ئو موسلمانه‌دا بانگه‌وازی له‌يادنه‌چوو، به‌وه‌ى كه‌كه‌وته ئامۆزگارى كردنى ئو قه‌شه‌يه‌ى كه‌ هاو بوو پيش له‌سیداره دانه‌كه‌ى ئامۆزگارى ئاينى بكات، جانه‌ك هه‌رقسه‌ى قه‌شه‌كه‌ كارى لینه‌کرد، بگه‌ر ئو كه‌وته بانگ كردنى بۆ ئىسلام..

بانگخوازيکی هيندی له سهره مهرگدا:

شيخ حسن علي که بانگخوازيکی هيندی بوو له دوا ساته کانی ژيانی داو له سهره مهرگ دا که خه لکيکی زور له دوری بوون گوئی يان ئی بوو به دهنگيکی نزم به يه کيکی دموت: واز له دينه که ت بینه وهره ببه به ئيسلام .. ئی يان پرسى ئوه چى ده لئى و خه ريکی چيت، وتى: ئوه گا وره ده موى ببي به موسلمان .. (الدعوة الى الاسلام/ص ۳۱۹) (الحرص على هداية الناس) بفضل إلهي.

گه شتى ته وبه کاران

يه که م: هونه ر مهنه (مهيار بيبلاوى)

هونه ر مهنه مهيار پاش ده سال کار کردن له بواری هونه ري نواندن و پاش به شداری کردن له (۱۵) فليم و نزيکه ی (۳۰) شانوگه ري دا ، وازی لهو بواره هیناو چوو ه پیزی هونه ر مهنه بالا پو شه کانه وه ..

ناوبراو له باره ی گه شتى ئيمانی يوه ده لئيت : له باوه شى دايک و باوکيکی ميسرى دا چاوم به دنيا هه له ينا وه ، باوکم نه فسر بوو ، وه هه ميشه هانيان دهادم له سر نويز کردن و مهرگيز له نويز دانه پراوم ..

هر له مناليمه وه حه زم به دهر که وتن کردو وه له سر بنه ماي (خالف تعرف)، نه گهر ها وه لانم له زانکو جلی پو شته يان له بر کردبى من جلی تهنگ و تهسک و تهنم پو شيوه بو ئه وه ی زياتر سه رنجی دورو بر به لای خو د ا پاي کشم ..

پوژيک دهر هينه ريکی (اعلانات) له زانکو کار تيکی دا به من و هاوپي که م و به يه که وه سه ردانمان کردو ورده ورده حه زم لهو کاره کردو زور سه رکه وتوو بووم له بر هه مه ينانی (اعلانات) داو پاره ی باشم ده ست ده که وت ..

پاشان له ته له فزيون دا کارم کردو جاريکیان چل و سى هزار جونه يهم وهرگرت هه قى چهنه مانگى کارکردنم ، به لام چونکه بى به رکه ت بوو هيچم بو نه مايه وه خيړم ئی نه دی .. من ناوا تم ماده نه بووه له ژيانم داو ، هه ميشه حه زم کردو وه له مال و ميړدى خو م دا منالم په روره بکه م ، چونکه ئوه بواری راسته قينه ی نافرته که پو لى گرنگى تيا ببينى و له م ژيانه دا خزمه تى خو ی پيشکه ش بکات .

له بر ئه وه ی ئيتالى و فره نسى و ئينگليزى ده زانم وله فليميکی بيانيش دا له گه ل دهر هينه ريکی بيانى دا کارم کرد و له وه دا بووم به ره و عالميه ت هه نگاو بنيم ..

شوم کردو له سهر داوای میړده کم وازم له بواری مونږی هیڅاو، هرچند خوم داپوښی بوو به لام وازم لی هیڅا له بهر شهوی له قناعته شه نه بوو، پاش شه زور بیرم کرده وه و شریتی (عمرو خالد) یش زور کاری تیځردم ..

شویک له خوم دا فهرموده ی (ثلاث من کن فیہ وجد حلاوة الایمان... هتد) م بینی که به ختی کوفی نوسرا بوو زور کاری تیځردم که به بهر م بووه، کاتی بانگی به یانی بوو، میړده کم به دیار ته له فزیونه دانیشتبوو، شهوی سهر بوو له سهر شاشه ی ته له فزیونه کهش هه مان فهرموده نوسرا بوو ..

نجا گه پاموه سهر بالا پوښی و خواپهرستی راسته قینه و پریرم دا که به راستی بو خوا بزیم .. جامانای وانیه که نافرته خوی داپوښی له ژیان داپری، به پیچه وانه وه لهو کاته وه که ده یوئ بو خوا بزی کاری راسته قینه ده ست پی ده کات ..

من بیرم ده کرده وه، پاشه نه گهر په پرموی فرمانی خواو پیغه مبر نه کم، که مردم چون پروم بی له قیامتدا له خزمته حزرت (ص) دا سهر هلپرم و داوای ئاوی کهوسری لی بکم .. نه گهر به گونا هباری وسهر پیچی یوه بمرم و بچم بهرو لای حزرت (ص) وه بپرواداران، تا به دهستی مباره کی خوی ئاوی کهوسرم بداتی، مه لایکه ته کان ده مگیرنوه و پیی ده لین تونازانی دوی توچی کرده وه، شه له سهر پیبازی تولا ی داوه، شه وسا شه یش ده لی: ده با له وه له ولتر چی... (سُحَقًا، سُحَقًا) ..

من له ژیانم دا تووښی گهل ناره ختی بووم و له ژیانی هاوسهریمدا سهر نه که و تووم و میړده کم سته می زوری لیځردم ..

ئیسقاش له (جمعیه) که ی (زینب غزالی) دا کار ده کم و خزمته به منالانی بی باوک ده که ین و شه وش بووه ته مایه ی زیاتر دامه زاویم له گهل خوشکانی موسلمان دا ...

{له بهرنامه ی (مواجهات) که نالی فهزایی (اقرا) شهوی ۱/ ۲- ۱- ۲۰۰۳}

دوهم: جیرمان جاکسون

جیرمان جاکسون برای گوران بیژنی به ناوبانگ (مایکل جاکسون) هو لهو که سانه یه که له م دوا ییبه دا بووه ته موسولمان . ناوی گوریوه بو (محمد عبدالعزیز). شه خیزانه موسیقی یه له (فالیس) له لوس شه نجلوس ده ژین وه شه که په که به دهوله مندترین و سپورتین ناوچه ده ژمیردریت له جیهاندا . جیرمن له گهل خوشکه کانی له کوشکیک ده ژین که به زیاتر له

(۱۵) سەييارە پاسەوان شەھەر پوڭ چاودىرى و پارىژگارى دىكرىن . جىرمن بەھ شىۋەيە
چىركى موسولمانبۇنىمان بۇ دىكرىتەۋە:

لەسالى ۱۹۸۹ لەگەل خوشكەكەم بەسەفەرىكى سىياھى ھاتىن بۇ پوڭھەلاتى ناۋەرەست
لەبەھرىن بەخىرھاتنىكى گەرميان ئى كرىن ، كۆمەللى منالى بەھرىنى پەرسىياريان
لىكرىم كە لەسەر چ ئاينىك ؟ و تە مەسىھ . منىش ۋەك ھەقىكى خۇم پەرسىياري ئاينىانم
ئى كرىن ؟ بۇ ساتىك شەپۇلىكى ئارامى و بى دىنگى بالى بەسەرياندا كىشاۋ ئىنجا بەيەك
دەنگ .. بەھەلامىكى خۇين گەرمەنە و تىيان : موسولمانىن ... ئەھ مەندالانە شانازيان
بەئىسلامەۋە كرىد .. لەناخەۋە ھەژاندىانم .. ھەر ئەمەش بوۋە ھۇي يەكەم ھەنگاۋم بەھرو
ئىسلام ! لە گەللى سىمىناردا ئامادە بوۋم دىربارەي ئەم ئاينە .

(قەنەبەر ەللى) ھاۋرېم بىردىمى بۇ (پىيان) ۋە لەۋى زىياتر شارەزاي ئىسلام بوۋم ، ئىنجاچوۋم
بەھرو (مەككە) ۋە يەكەم غومرەم بەجى ھىنا .. ھەستىم كرىد جارىكى تىر لەدايك بوۋمەتەۋە
.. لەئىسلامدا ھەموۋ ئەھ ۋە لامانەم دەستكەۋت كە لە مەسىھىيەتدا نەم دەۋۇزىيەۋە ! تەنھا
ئىسلام ئەھ ۋە لامە قەناعت پىكرارەي دامەۋە كەتايىبەتە بەلەدايك بوۋنى ھەزەرەتى
مەسىھەۋە ، مەن سەرم دەسۋرەم (ئىنجىل) لەلەيەن گەللى كەسەۋە كۆكرارەتەۋە
نوسراۋەتەۋە ..

لەماۋەي مانەۋەمدا لە (سەۋودىيە) كاسىتتىكى (كات سىتىقنىس - يوسىف ئىسلام) م كېرى و
زۆر شىتى لىۋە فىر بوۋم . كە گەرامەۋە بۇ ئەمىرىكا ، پەروپاگەندەي خراپىيان دژ بەئىسلام و
موسولمانان بلادەكردەۋە ، (ھۇلىۋود) ىش دژ بە ئىسلام كاردەكات و موسولمانان
بەتيرۋىست لەقەلەم دەداۋ ئەمە منى خەمبار كرىدبوۋ ، بىريارم دا ئەۋپەرى ھەللى بىدەم بۇ
دورخستىنەۋەي خەيالە خراپەكان بەرامبەر ئىسلام . ئىعلامى ئەمىرىكى ھەۋالى موسلمان
بوۋنىمى قۇستىۋە (ئىعلامىك بناغەي (نفاق و پىيا) بىت ئەبى چۆن تەشۋىھم كات !) نامەي
ھەپەشە ۋەك باران دادەبارى بەسەر خۇم و خىزانەمدا ! دلە ۋاۋكىيەكى زۆريان خستىۋە
ناۋمانەۋە ! چ جۆرە ھەپەشەيەك ! دەيانوۋت ژىانت ئى دەكەينە دۆزەخ ! تۆ ئىتر ناتۋانیت
لەگەل كۆمەللى ۋە كەلتورى ئەمىرىكى بگۈنچىيىت و بژىت ! باۋك و دايكمان ئىنەيان لەسە
پەرز گرتنى ھەموۋ ئاينىك پەرومردە كرىدوۋە ، بۆيە دايك تەنھا پەرسىياري ئەۋەي لىكرىم
كەئەۋ بىريارەم لە پەرداۋە يان دۋاي بىركرىدەۋەيەكى زۆر !

كەماتمەنە لەسعودىيە گەلى كۆتۈرۈپ دا بەمايكل جاكسونى بىرەم ، مېشكى بە پىروپاگەندەى ئەمىرىكى پىرېو بوۋا ، بەلام ئىستاق تېروانىنى بەرامبەر ئىسلام گۇرۇھى ھەربىيەشە لەگەل بىلاردىرى سعودى (ولەيد بن تەلال) لەزۇر كۆمپانىدا شەرىك . قورسىتىن بىرەم ئەو بوۋ كەواز لەمەموو ئەوشتانە بىنم كەئىسلام قەدەغەى كىردوۋە ۋەك : غەرق خواردنەو ..

كاردانەوۋى خوشكەكەم (جانىت) لەسەر مۇسلمان بوۋنم تەنھا يەك شت بوۋ : چۆن مۇسلمان چەند ژنىكى ھەيە جارى ۋاھەيە دەگاتە چوارا مېش بۆم پوۋن كىردەو .. ئەو پاستىيەم بۆ باسكرد كەچۆن لەكۆمەلى پۇرژاۋادا پەيۋەندىيە ناشەرىيەكان ۋ خىانەتى پىاۋان زۆر ئاسايى يە ! پىاۋان لەگەل ئەوۋى ژنىان ھەيە چەندىن پەيۋەندى نادىروستىيان ھەيە لەگەل چەند ئافرىتەكدا ؟ ئەمەش بوۋەتە ھۆى پىس بوۋنى بىنئى پەوشت لەپۇرژاۋادا ... ئىسلام تاكە پاسەۋانە بۆ پاراستنى كۆمەل لە پوۋخان ! ..

لە (۱/۲) پىاۋان لەجىھانى ئىسلامىدا لەيەك ژن زىاتىريان ھەيە ، ئافرىتە لەئىسلامدا ۋەك گولئىكى پارىزىزۋە لەمەموو چاۋئىكى چلئىس الەكاتىكدا كۆمەلى پۇرژاۋا خالى يە لەم تېروانىنە ژىرانەيە !

پىۋانەى (ھۆلىوود) بۆ ھونەرمەندىك بىرتىيە لەمۇدىلى ئەو سەيەرەيەى كەھەيەتى ، ئەو چىشتخانەيەى كە دەچىت بۆى امىدىيەى ئەمىرىكى يەككە لەزەۋىيەۋە دەگەيەنىتە ئاسمان ! (CNN) ئەمىرىكى زۆر زىادەندى بەھەۋالەكانىيەۋە ، ئاگرىكى بچوك بەكەۋىتەۋە لە دارستانىك لەفلۇرىدا ۋاى باس دەكات ھەروەك ھەموو جىھان گېرى گرتبى ! ! خۆم جارىك لەئەفرىقادا بوۋم لەشارى (ئۆكلاھۇما) بۆمبىگ تەقىيەۋە ، مىدىيەى ئەمىرىكى بى ھىچ بەلگەيەك مۇسولمانانى تاۋانبار كىرد ادۋايى مەسىحىيەكانىش دەرچوۋن !

من حەوت كۆپۈدۈكچە ھەيە ۋەۋانىش ۋەك من بەتەۋاۋەتى مۇسولمان بوۋن . ژنەكەشم جارى دىراسەى ئىسلام دەكات ۋ پلانمان دانائە بەيەكەۋە بچىن بۆ (عومرە) .. ئىنتەرنىت

ئامانجى خۆت دىارى بەكە

ھەر كۆمپانىيەك كە پىك دىت ئەگەر بىانەۋىيەى چاۋ پوۋن بىن ۋ داھاتوۋىيەكى باشيان بىت ، دەبىت ئامانجى كۆمپانىيەكە بەر نامەى كارىان دىارى بەكە ، بۆ نمۇۋە كۆمپانىيەى سۆنى يابانى كە نىزىكەى سى سال لە مەۋبەر دامەزرا ئامانجىكىيان بۆخۇيان دىارى كىرد كە ئەۋىش بىرتى بوۋ لەۋەى كە بەرھەمى يابانى بىت بە مۇنافىسى ژمارە

یهك له بازارهكانی ئه مریكادا و، پاش ههول و زهحهتهی زۆر توانیان زۆر بچنه پێشهوه و
ئامانجیان بهێننه دی ..

دیاری کردنی ئامانج له ژياندا ئهوهنده گرنکه بۆیه له ئه مریکا ههفتانه وانهیهك دهوتری
به قوتابی له ته مهنی ۸-۱۲- ساله وه تاوهكو ۱۲- سال كه باس له دیاری کردنی ئامانجی ژیان
دهکات ، دیاره مندالیکی ههشت سال ههچي وانازانی به لام به یارمهتی ماموستا که ی و
باس کردنی به بهرهوامی بۆ چوار سال ئهوهی که پهروه ده مه به ستیاتی دهی ههینته دی
که لاوهکانیان ئامانج بۆ خویان دانین جا ههچهند باری کۆمه لایه تیان شیواوه و (
فوضی) ی جنسی ههیه به لام ئه مه وه له ی باس مان کردجی ی سهرنجه له ئیسلامدا وهه
له سهره تاوه گرنگی دراوه بهم لایه نه و قورئان وهه رمووده ئامانجی ژیانیان دیاری کردوه
ههروهک قورئان دهه فرمووی :

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ، مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ، إِنَّ
اللّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾ (الذريات: ۵۸)

ئهوانه ی که دوا ی هه زه ته ی موسا که و تن لاو بوون قورئان دهه فرمویت ﴿فَمَا أَمَنَ لِمُوسَى
إِذَا تَرِيَهُ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَقْتُلَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالِي الْعَالَمِينَ
وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ (یونس: ۸۳) واته : سهره نجام که س باوه ی نه هه نا به موسا جگه
له چه ند لاویک چونکه زۆربه ی خه لکه که ده ترسان له فیرعه ون و داروده سه ته که ی که به لایان
به سه ر به ی ن و تووشی ئازار و ئه شه که نه جیهان بکه ن ، به راستی فیرعه ون خوی به گه وه وه
بلند ده زانی له زه ویدا ، به راستی ئه وه له سنوور ترازوان بوو ..

ئهوانه ش که به سه ته م و کوفری گه له که یان پازی نه بوون کۆمه له لاویک بوون و خوا ی گه وه
-۳۰۹- سال خه وی لیخستن (انهم فتية امنوا بربهم وزدناهم هدى) الکهف . هاوه لانی
هه زه تیش (ص) ئه بوبه کریان (۳۸) سال بوو ، پێیان دهوت -الشیخ- ئهوانی تریان
زۆربه یان له ته مه نی لاوی دا بوون ..

گه نچ ولاو گرنکه بزانی په یامی ژیا نی چی وه به ره و کوی ده پوات ، ئیسه پانی او ئه نده لوس
هه شت سه د سال به ده سه ت موسو لمانانه وه بوو ، پورتو غالیه کان ده یان ویست
موسو لمانانی ئی ده ر بکه ن بۆیه سیخو پیان ده نارد دیراسه ی حالیان بکه ن ، سه ره تا که ها تن
بێنیان لاوان سه ره گه رمی قورئان و په وشتی به رزو سوارچاکین ، زانیان که جاری هه چیان
بۆناکری ، پاش سه د سالی تر سیخو پی تر ها تنه وه سه یریان کرد خه ریکی زانست و
زانیاری و هۆنرا وه بواره کانی ژیا ن ، دیسان وه سه تانه وه ودوا ی چه نده ها سالی تر ،

ئىنجا جارىكى تر كه هاتنه وه سهيريان كرد لاوان سەر گەردانن و بى بەرنامەن لە ژيان دا زانايان كاتى خۆيه تى كه پەلامارى موسولمانان بدن ..

بەلى پەلاماريان دان وبه يەكجاري موسولمانانايان لەو خاكە دەرکرد و زۆريان لى كوشتن .. (صلاح الدين) يش زولم وسته مى خاچ پەرستان وای لى كرد كه سويند بخوات ژيانى خۆى تەرخان كات لەپرى خوادا بۆئەمەش بەرنامەى ژيانى خۆى ديارى كردو بەپەرۆشه وه كه وته هەول و خەبات ، تەنانهت پىكه نينيان لىئەئەدى چونكه ئەيوت: چۆن پىبكه نم و مزگه وتى ئەقساش كۆيله و دەست بەسەر بىت ..

تا ئەقسای نازاد كرد ئەوەنده سەرقال بوو نهى توانى بچیت بۆ حەج و، دواى جەنگى - حطین - ويستی بچیت وتیان ئەمسالیش مەچۆ چونكه مەترسى خاچ پەرستان هەيه كه بىننه وه سەرمان ، بەو جۆره حەجى بۆنەكرا تا وفاتى كرد، لەسەرەمەرگى دا پىكه نى و وتى : ئەمڕۆ كاتى ئەوهيه صلاح الدين پىبكه نىت ، سبهينى دەگەمە وه بەپىغه مەبرى خوا و پىي دەلىم : من پىگای شه و پەوى تۆم پاكرده وه لەدەست دوژمنان ئەى پىغه مەبرى خوا..

بريا هەريەكه مان زوو بەرنامەى ژيانمان ديارى بكردایەو ئەوەندهى تەمەنمان ماوه بزانی چى دەكهين و بەرهو كۆى دەچين تاوهكو ئەومندالەى ئەفلام كارتۆنەكه مان لى نەيهت كه لە چوار پىانيكدا دەوستى و نازانى بەكۆى دا بپروات ، كەرويشكىك بەويادا تىدەپەرىت و مندالەكه پرسىارى لى دەكات كه بەكويدا بپروات وكام پىگايە بگريته بەر كەرويشكه دەلى: بۆكۆى دەچیت ؟؟ دەلى: نازانم ، كەرويشكه كه دەلىت : دەى كەنازانى بۆكۆى دەچیت بەكويدا دەپۆى بپرو چىشت بەسەردىت گلهيى مەكهو تەنها لۆمەى خۆت بكە !

ماروپه یژەى دیندارى

لە دینداریش دا پەنگە مەسەلەى مارو پەيژە راست بى ئەگەر بەو بارەدا سەيرى بكەين كه هەندى كارو كرده وه دانراوه بپروادارى پى بەرز دەبیتە وه لەيه كه وه بۆ سەد واتە پەيژە يان قادرمەيهو سەردەكه وى ، لەهەمان كات دا كارو كرده وەى وا هەيه وەك مارو ئەژدیها ئەوكەسە قوت دەداو دیتە وه سەر سفر يان ئاگرىكو كارو كرده وەى دەسوتىنى ، جا ئاگا لەخۆ بوون و خۆ پاراستن لەقووت وچون و سەرەزى بوون زۆر پىويستە بەتايبەتى لەم پۆژگارى فیتنهى ئاخىر زەمانەدا

پەيزەكان زۆرن :

يەكەم:- دەستنويژشتن پاك بوونەوھەيە لەگوناھ پۆژى پينچ جار ھەروەك لەفەرموودەدا ھاتوو نويزيش پاش پاك بوونەوھە بەدەستنويژ بۆ پاھ بەرزىو بۆ دوور كەوتنەوھەيە لەگوناھو ھەروھا بۆ يادکردنى خواھە ..

دووھم :- نويزى جومعە گوناھى ھەفتەكە دەبات وھەموو ھەنگاويك بۆ نويزى جومعە خيزى يەك سال پۆژوو شەونويژى ھەيە ، ھەروەك ھەزەت (ص) دەفەرموى ﴿ من غسل يوم الجمعة واغتسل، وبكرَ وابتكر، ومشى ولم يركب ودنا من الامام فاستمع ولم يلغ، كان له بكل خطوة عمل سنة اجر صيامها وقيامها﴾ ئەھمەدو ئەبووداودو ابن ماجە ، وابن حبان بەسەندى صحيح ريوايەتيان کردوھە ..

سەھەم:- پۆژووى رەمەزان و تەراويحى پەيزەيەكەى گرنگە بۆ سەرکەوتن و گوناھى پيشينه ھەموو دەسپیتەوھە ، ھەروەك ھەزەت (ص) دەفەرموى ﴿ من قام رمضان ايماناً و احتساباً غُفر له ما تقدم من ذنبه﴾ مسلم بخارى .. واتە: ھەر كەس يك تەراويحى رەمەزان بکات و باوەرپى پىي ھەبىو لەبەر خوا بيكاو چاوەرپى پاداشتى بىت ، خوا لەگوناھەكانى لەوھو پيشى خۆش دەبىت ..

ئەمە بيجگە لە ﴿ ليلة القدر﴾ كەلە دەشەوى دوايى رەمەزاندايەو خيزى ھەزار مانگى ھەيە ..

چوارەم :- شەھيدىش لەپىي خوادا پەيزەيەكى گەرەو مەزنە كە ھەموو گوناھەكان دەسپیتەوھە و پاداشتەكەى بەھەشتە .. ھەزەت (ص) دەفەرموى ﴿ يغفر للشهيد كل ذنب إلا الدين﴾ واتە شەھيد ھەموو گوناھىكى دەسپیتەوھە تەنھا قەرزارى نەبىت ..

پينجەم:- ھەج و عومرە ش گوناھ ناھيلىت ، ھەزەت (ص) دەفەرموى ﴿ العمرة الى العمرة كفارة لما بينها ، والحج المبرور ليس له جزاء الا الجنة﴾ مسلم و بخارى .. واتە: عومرە بۆ عومرە گوناھى نيوانيان دەسپیتەوھە ھەجى دروستيش ھەر بەھەشتە پاداشتى و بەس .

شەھەم :- پۆژووى پۆژى (عەرەفە) ش گوناھى سالى پيش خۆى و پاش خۆى دەسپیتەوھە ، پرسيار كرا لە ھەزەت (ص) لەبارەى پۆژووى عەرەفەوھە ، فەرموى ﴿ يكفر السنة الماضية والباقية﴾ مسلم .

حهوتەم :- پۇژووی ر. ژۆی دەی موخەپەمیش کە (عاشورا) یە گوناھی سالی پابردو دەسپیتەو ، کاتی پرسیارکرا لەحەزەت (ص) لەبارە ی پۇژووی عاشوراوە فەرمووی : (یکفر السنة الماضية) مسلم.

ئەمانەش مەمووی پەحمی خان بۆ ئادەمیزاد کە بتوانی زوو زوو خۆی پاک بکاتەو و لاپەری تازە مەلبداتەو و تیشووی چاک بخات بۆ سەفەری قیامەتی.

ئەو ھۆکارانە ی کردەو دەفەوتین :

هەندیک کار و کردەو ھە یە کە دەبنە مایە ی بەتال بوونەو ی کارە چاکەکان وە :

یەکەم :- ھاوێ دانان بۆ خۆی پەرۆردگار : قورئانی پیرۆز دەفەرمویت ﴿لَئِنْ أَشْرَكَتْ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (الزمر: ٦٥) . واتە: ئەگەر ھاوێ بۆخوا دابنیت ، ئەوا کارەکانت بەتال و پوچ دەبنەو و خەسارەتمەند دەبیت.

دووەم :- کارکردن بۆ دنیا نە لەبەر خوا ، قورئان دەفەرمویت ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّهَا ثَوْفًا إِنَّمَا أَعْمَالُهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُنْخَسُونَ، أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (هود: ١٦)

واتە: ھەرکەسێک دنیاو جوانی دنیا ی مە بەست بێت ، ھەرلە دنیا دا پاداشتی کردەوەکانی و مردەگری و لە ئاخیرەتیش دا ھیچی نادریتی ، مەگەر ئاگری دۆزەخ وەکارەکانی ھەموو بەتال و پوچ دەبنەو.

سێ یەم :- خۆبەز زانین و ھەق پێشیل کردن:

پێغەمبەر (ص) دەفەرمویت (لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ) واتە : ناچیتە بەھەشتەو ئەو ی تۆزقالتیک خۆبەز زانین لەدلیا بێت بەرامبەر بەھەق و مافی خەلکی پێشیل بکات..

چوارەم :- دوو پووی ، قورئان دەفەرمویت : ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ﴾ (المائدة: ٥٣)

واتە: پڕواداران لە قیامەت دا دەلین: ئەمە ئەو کەسانەن کە لە دنیا دا سویندی قورسیان دەخوارد کە لە گەل پڕوادارانەدان ، کارو کردەو یان بەتال بۆتەو و خەسارەتمەند بوون بەھۆی دوو پووی یانەو کە لە قیامەت دا پەردە ی لەسەر لادەدریت و پۆزەردو شەرمندە ی دیوانی خان..

پېنجهم:- منته كردن ، قورئان دةفهرمويت ﴿لَا تُبْطِلُوا صِدْقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى﴾ (البقره: ۲۶۴) واتة: خير و چاكه كانتان بهوى منته كردن و نازاردانهوه به تال مهكهنهوه شه شه:- هه سوودى ، پيغه مبهى (ص) دةفهرمويت (الحسد ياكل الحسنات كما تاكل النار الحطب) نه بوداود واتة: ههز كردن به نه مانى نازو نيعمه تى خه لكى چاكه كانى مروء دةخوات ههروهك چون ناگر دار دةخوات و ديسوتينيت.

حهوته:- سى له ناو بهرى تر، هه زهت (ص) له باره يانهوه دةفهرموى (ثلاث مهككات، شح مطاع ، وهوى متبع ، و اعجاب المرء بنفسه) واتة: سى شت مروء دةفهرمويت ، چرووكيهكى مل كه چ بؤ كراو ، ناره زوويهكى به گوئى كراو ، له خو پارزى بوون و له خوبايى بوون . (ل ۱۰۲ / بهر و پهر و ردهى ئيسلامى)

دوا ووتە

يه كه م / زاناي خوراكي نه ميريكي (اندرىا ويل) ليكولينه وهى كرد له سهى نه ووتيهى عائشه كه ده ليت ئيمه سى هيلالمان ده دى (واتة ههشت ههفته) وه ناگر له مالمندا نه ده كرايه وه و له سهى خورما و ناو ده ژباين ، وه نه جامى نه م ليكولينه وهى له پهراويكدا نوسى به ناوى (ههشت ههفته بؤ گه يشتنه ته ندروستيهىكى زور باش) وه تيايدا باسى شيوازي خواردنى هه زهتى كرد كه نه و پهري ته ندروستى تيايه و سه ره نجاميش موسلمان بوو (بلا حدود ۲۰۲/۱۲/۲۴ الطب الحديث و استخدام الغذاء) دووهم / بالوينزى ئيتاليا له سعودييه (سكالوجا) له سالى ۱۹۹۴-۱۹۹۵ داموسلمان بوو، پاشان وازى له خزمهتى وهزارهتى دهره وهى ئيتاليا هيناو بوو به سهروكى يه كگرتووى موسلمانانى ئيتاليا ..

ههروهها له سالى ۲۰۰۱ دا بالوينزى ئيتاليا له سعودييه (كارديلى) يش موسلمان بوو ، له ته مهنى ۵۹ سالي دا ، ناوبراو سى و سى سال له بوارى ديبلوماسيدا كارى كردووه و ده ليت (قهناعه تى ته واوم پهيدا كردووه به راستى و ته واوى پهيامى پيروزى ئيسلام ، بههوى خويندنه وهى قوولى قورئانى پيروزه) ..

سينيه م / جل نمايشكهرى يونانى (ماكلين سيكاروس) يش پوژنامه نووسيكى جه زائيرى پرسىيارى نمايشكردنى پوشاكى ئيسلامى ليكرد ، نه و يش باسى ئيسلامى نه بيستبوو

،بۆيە داواي لىكرد كه باسى ئىسلامى بۆبكات ، كاتىك لهگهرههئى ئىسلام شارهزا بوو
موسلمان بوونى خوى راگه ياند ..

چوارهم / پروفیسور زه غولول نه چار دهلی پزیشکیکم بینی له هامبورگ له ئلمانیا به خویندنه وهی په پای پروفیسور (کیث مور) موسلمان بوو که باسی کورپه له ناسی یهو ناماردهشی تیا به بو ئی عجازی عیلمی قورئان لهو بواره دا .

به لی ئهم ئاینه نه مړو زیاتر له هه مووکات توانای که مه ندکیښکردنی خه لکی هه یه و مایه ی سرفرازی دنیاو قیام ته ، چونکه گشتگیره و هیچ لایه نیکی ژیا نی فمراوش نه کړد و وهو بروای به هه موو پیغه مېرانه ..

روژيک شيخ محمد عبيد له کوږنگدا که گاورو جووله که ش ئاماده بوون تيايدا پرسياړی ليکرا له باره ی چوونه بهه شته وه ، ئه ویش ووتی : ئه گهر جووله که به ئيمانيان به موسا بچنه بهه شته وه ئه و ئيمه ش ئيمانمان پييه تی وده چين ، ئه گهر گاواره کانیش به ئيمانيان به عيسا بچنه بهه شته وه ئيمه ش ئيمانمان پييه تی وده چين ، به لام که ئيمه به ئيمانمان به محمد بچينه بهه شته وه ، ئه و ئه وان هيچيان ناچنه بهه شته وه ..

جاهر وده وتمان ئيسلام مه زترين په يامه وگرنگ ئه و په بانگخوازه کانی به چاکی به نهرم ونيانی و به حکمه ت بيگه به نن ..

دەلەن پوژىك خورو پەشەبا دەمە قالىيان دەبىت لەسەر ئەوى كە كاميان دەتوان پالتۇيەك بە پياويك لابەرن ، خور لە پال ھەورىكدا خوۋى دەشارىتەو دەپەشەباش گەھى دىتوھەرچى دەكات كابرە زياتر پالتۇكە لە خوۋى دەپىچىت ، ئىنجا خورسەرور دىنى و لەسەر خوۋ ھىدى ھىدى كەش و ھەواكە گەرم دەكات ، تا كابرە ناچار دەكات پالتۇكە لەبەرى دامكەنت ..

به راستی پره‌شت و خوی خراپیش هر وایه دبی بانگخوازان به برنامه و به‌ثیری و
له‌سر خو پشت به‌خوا هملی گوپینی بدن ..
به هیوای دوعا و نرای خیرتان تا به یه‌گه‌یشتنه‌ویه‌کی تر به و خویه‌تان ده‌سپیرین که
سیارده زایه ناکات .. هر شاد و دوست و سرفرازین ..

گولاوی سمرمؤر / موباره کفوری

الحرص على هدايه الناس / د. فضل الهی

گوڤاری ایمان / ژ ۱۱/۱۲/۲۰۲

نحو التفسير الموضوعی للقران / محمد الغزالی

التوغل مسالك / الراشد

الاعجاز الالهی فی اجهزة المناعة والمقاومة فی جسم الانسان / د. محمد السيد ارناؤوط

الدعوة الى الاسلام / سير توماس - و - ارنولد

حدد غايته / عمرو خالد

برنامج بلا حدود (الطب الحديث واستخدام الاغذية) و (المسيحية الصهيونية)

روائع من السيرة / د. عائض القرني

برنامج مواجهات / قناة اقرا

۳۸۶	پیشه کی
۳۸۶	جووله که و خه له تاندن
۳۸۹	شاردنه وهی هه ق و راستی
۳۹۰	خراپترین شایه تی
۳۹۱	ئهم قورئانه
۳۹۲	خوای گه وره به کهس ناخه له تی
۳۹۵	ساتیک له گه ل دروست کراوه کانی خوادا
۳۹۷	مروڤه به چاکترین شیوه دروست کراوه
۴۰۰	دوای چاکترین بهرنامه بکه ون
۴۰۲	بانگخوازی پله یه کی به رزه
۴۰۶	باهه و لبدیه ی نوورانی و موباره ک بین
۴۱۱	سوربوون له سه ر بانگه واز
۴۱۵	سوربوونی چه زره ت له سه ر بانگه واز کردن
۴۲۱	به په روشی پیشینان بو بانگه واز کردن
۴۲۴	گه شتی ته و به کاران
۴۲۷	ئامانجی خو ت دیاری بکه
۴۲۹	ماروپه یژه ی دینداری
۴۳۲	دوا و ته